

Pagna ewlenija > Kwistjonijiet tal-familja u wirt > **Ir-responsabbiltà tal-ġenituri - Il-kustodja tat-tfal u d-drittijiet ta' kuntatt**

Ir-responsabbiltà tal-ġenituri - Il-kustodja tat-tfal u d-drittijiet ta' kuntatt

Ir-responsabbiltà tal-ġenituri tfiggħi id-drittijiet u l-obbligi kollha lejn wild u l-assi tiegħu / tagħha. Dan il-kunċett ta' responsabbiltà tal-ġenituri jvarja bejn l-Istati Membri, madankollu normalment ikopri d-drittijiet ta' kustodja u ta' aċċess. Jekk intom koppja internazzjonali b'tifel wieħed jew aktar u issa qed tiseparaw, ikollkom b'żonn taqblu dwar l-arranġamenti tal-kustodja għalihom.

Fejn għandek tidda?

X'inhu d-drittijiet ta' aċċess? X'inhi l-kustodja?

Sakemm il-ġenituri jgħixu flimkien, huma normalment għandhom il-kustodja tat-tfal tagħhom b'mod kongunt. Madankollu, meta l-ġenituri jkunu ddivorżjati jew separati, jenhtieg li jiddeċiedu kif din ir-responsabbiltà se tiġi eżerċitata fil-futur.

Il-ġenituri jistgħu jiddeċiedu li t-tfal għandhom jgħixu alternattivament maż-żewġ ġenituri, jew ma' ġenitur wieħed biss. Fil-każ tal-aħħar, il-ġenitur l-iehor normalment ikollu d-dritt għall-aċċess u jikkuntattja lill-wild minuri f'ċerti żminijiet stabbiliti.

Id-drittijiet tal-kustodja jkopru wkoll drittijiet u dmirijiet oħra marbutin mal-edukazzjoni u l-kura tat-tfal, inkluż id-dritt li jieħdu kura ta' t-tfal u l-assi tagħhom. Normalment huma l-ġenituri li għandhom ir-responsabbiltà tal-ġenituri għall-minuri, iżda hemm każijiet fejn ir-responsabbiltà tal-ġenituri tista' tingħata lil istituzzjoni li tiġi fdata bil-minuri.

Min jiddeċiedi dwar id-drittijiet ta' kustodja u ta' aċċess?

Il-ġenituri jistgħu jiddeċiedu dwar dawn il-kwistjonijiet bi ftehim reċiproku. Medjatur jew avukat jista' jgħin jekk il-ġenituri ma jirnexxilhomx jilhqqu ftehim. Biex issib medjatur, tista' żżur il-link f'qiegħ il-paġna.

Jekk il-ġenituri ma jkunux jistgħu jilhqqu ftehim jista' jkollhom imorru l-qorti. Il-qorti tista' tiddeċiedi li ż-żewġ ġenituri għandu jkollhom il-kustodja jew tat-tfal (kustodja kongunta) jew li wieħed mill-ġenituri għandu jkollu l-kustodja (kustodja unika). F'każ li ġenitur wieħed biss ikollu l-kustodja, il-qorti tista' tiddeċiedi dwar id-drittijiet ta' aċċess għall-ġenitur l-iehor.

Fil-każ ta' koppja internazzjonali, ir-regoli tal-UE jiddeterminaw liema qorti għandha r-responsabbiltà li tittratta l-każ. Biex issib il-qorti responsabbli, tista' żżur il-link f'qiegħ din il-paġna.

L-għan ewlieni għal regoli komuni tal-UE huwa li jiġi evitat li ż-żewġ ġenituri jindirizzaw il-qorti f'pajjiżhom stess u li jinharġu żewġ deċiżjonijiet dwar l-istess każ. Ir-regola hija li l-qorti responsabbli biex tiddeċiedi dwar kwistjonijiet ta' responsabbiltà tal-ġenituri, kustodja u drittijiet għall-aċċess hija l-qorti fil-pajjiż fejn il-minuri jirresjedi abitwalment.

Id-deċiżjoni tal-qorti tiġi infurzata fil-pajjiż l-iehor tal-UE?

Mekkaniżmu għar-rikonoxximent u l-infurzar ta' deċiżjonijiet jiżgura li d-deċiżjoni tal-qorti tiġi applikata f'pajjiżi oħra tal-UE ladarba tkun inħarġitilha ċertifikat mill-qorti kompetenti tal-UE. Dan jagħmilha aktar faċli għal dawk il-persuni jew istituzzjonijiet b'responsabbiltà tal-ġenituri biex jeżerċitaw id-drittijiet tagħhom. Għal proċedimenti ta' responsabbiltà tal-ġenituri mibdija fl-1 ta' Awwissu 2022 jew wara, ma huma meħtieġa l-ebda proċeduri speċjali biex id-deċiżjoni li tirriżulta ssir infurzabbli fi Stati Membri oħra, u b'hekk tiġi appoġġata r-relazzjoni bejn il-minuri u ż-żewġ ġenituri. Dikjarazzjoni ta' eżegwibbiltà xorta tista' tkun meħtieġa għal deċiżjonijiet meħuda fi proċedimenti ta' responsabbiltà tal-ġenituri mibdija qabel l-1 ta' Awwissu 2022.

Liema regoli tal-UE japplikaw?

Ir-regoli li jsoġu kwistjonijiet transfruntiera bejn it-tfal u l-ġenituri tagħhom huma parti mir-[Regolament tal-Kunsill \(UE\) 2019/1111 - Brussell IIb](#) tal-25 ta' Ġunju 2019 dwar il-ġurisdizzjoni, ir-rikonoxximent u l-infurzar ta' deċiżjonijiet fi kwistjonijiet matrimonjali u kwistjonijiet ta' responsabbiltà tal-ġenituri, u dwar sekwestru internazzjonali ta' minuri. Ir-Regolament jissostitwixxi r-[Regolament \(UE\) Nru 2201/2003 - ir-Regolament Brussell IIa](#), li, madankollu, ikompli japplika għall-proċedimenti istitwiti qabel ma jibda japplika r-Regolament (UE) 2019/1111 fl-1 ta' Awwissu 2022. Dawn ir-regoli japplikaw bl-istess mod għat-tfal kollha, kemm jekk twieldu fiż-żwieġ kif ukoll jekk le. Ir-Regolament Brussell IIb huwa l-pedament tal-kooperazzjoni għodżjarja tal-UE fi kwistjonijiet matrimonjali u kwistjonijiet ta' responsabbiltà tal-ġenituri. Ir-Regolament japplika fil-pajjiżi kollha tal-UE flief għad-Danimarka.

Il-Gwida Prattika għall-applikazzjoni tar-Regolament Brussell IIb tinsab f'din il-paġna: [Il-pubblikazzjonijiet tan-NGE](#)

Jekk jogħġbok aghżel il-bandiera tal-pajjiż rilevanti biex tikseb informazzjoni nazzjonali dettaljata.

Holoq relatati

Is-sejbien ta' medjatur

Is-sejbien tal-qorti responsabbli

Aqra l-fuljett

Il-Vulnerabbli

Manwal dwar il-liġi Ewropea dwar id-drittijiet tat-tfal

Għodda għall-prattikanti: Rikonnoxximent u Infurzar Transfruntier ta' Ftehimiet Milhuqa fil-Kors ta' Kwistjonijiet tal-Familja li Jinvolvu t-Tfal

L-aħħar aġġornament: 14/06/2023

Din il-paġna hi amministrata mill-Kummissjoni Ewropea. L-informazzjoni f'din il-paġna ma tirriflettix neċessarjament il-pożizzjoni uffiċjali tal-Kummissjoni Ewropea. Il-Kummissjoni ma taċċetta l-ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali fir-rigward tar-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-paġni Ewropej.

Ir-responsabbiltà tal-ġenituri - il-kustodja tat-tfal u d-drittijiet ta' kuntatt - Belgju

1 Xi tisser il-frazi fil-liġi "responsabbiltà tal-ġenituri" fil-prattika? Liema huma d-drittijiet u d-dmirijiet ta' detentur tar-responsabbiltà tal-ġenituri?

L-awtorità tal-ġenituri hija mekkanizmu legali għall-protezzjoni u r-rappreżentazzjoni tat-tfal sakemm jilhqg età maġġuri jew isiru indipendenti. Din tkopri kemm il-persuna kif ukoll il-proprietà tat-tifel/tifla. L-awtorità tal-ġenituri hija rregolata mill-Artikoli 371 u 387(b) u 203 tal-Kodiċi Ċivili (*Code civil*). L-awtorità tal-ġenituri tiġi eżerċitata awtomatikament mill-ġenituri legali tat-tifel/tifla, jiġifieri dawk il-persuni li jitqiesu tali bil-liġi minhabba konnessjoni ta' paternità, maternità jew komaternità stabbilita permezz tad-demem, l-adozzjoni jew il-liġi. Jekk il-ġenituri bijoloġiċi mhumiex rikonnoxxuti mil-liġi bħala l-ġenituri legali, dawn ma jistax ikollhom l-awtorità tal-ġenituri. It-tfal jibqgħu taħt l-awtorità tal-missier u l-omm tagħhom sakemm jilhqg età maġġuri (18-il sena) jew isiru indipendenti. Id-deċiżjonijiet li jirrigwardaw l-arranġamenti tal-ġhajxien, il-manteniment, is-saħħa, is-superviżjoni, l-edukazzjoni, it-taħriġ jew l-iżvilupp tat-tifel/tifla huma r-responsabbiltà tal-ġenituri (l-Artikolu 203 tal-Kodiċi Ċivili). Fost id-diversi setgħat tal-awtorità tal-ġenituri, issir distinzjoni bejn l-awtorità fuq il-persuna tat-tifel/tifla, il-ġestjoni tal-proprietà tat-tifel/tifla u ċerti prerogattivi tal-awtorità tal-ġenituri. L-awtorità fuq il-persuna tat-tifel/tifla tista' tiġi subdiviża f"il-kustodja", li tikkonsisti fl-"għajxien" mat-tifel/tifla (jiġifieri li wiehed jiehu ħsieb it-tifel/tifla, is-superviżjoni tat-tifel/tifla, u t-tehid ta' deċiżjonijiet dwar l-edukazzjoni marbuta mal-preżenza tat-tifel/tifla mal-ġenitur), u d-dritt għall-edukazzjoni, li jikkonsisti mit-tehid ta' deċiżjonijiet marbuta mal-manteniment, l-edukazzjoni u t-taħriġ tat-tifel/tifla. Fir-rigward tal-ġestjoni tal-proprietà tat-tifel/tifla, issir distinzjoni bejn id-dritt ta' amministrazzjoni tal-proprietà tat-tifel/tifla u d-dritt ta' użu legali ta' dik il-proprietà. Prerogattivi speċjali huma s-setgħat tal-ġenituri relatati maż-żwieġ, l-adozzjoni u l-indipendenza tat-tifel/tifla.

2 Bħala regola ġenerali, min għandu r-responsabbiltà tal-ġenituri fuq l-ulied?

L-awtorità tal-ġenituri fuq il-persuna ta' tifel/tifla ta' età minuri normalment tiġi eżerċitata b'mod kongunt minn kull wiehed miż-żewġ ġenituri tat-tifel/tifla. Kemm jekk il-ġenituri jgħix flimkien jew le u jekk humiex miżżewwġin jew le, jekk in-nisel tat-tifel/tifla minn kull ġenitur jiġi stabbilit, dawn jeżerċitaw (kull wiehed minnhom) b'mod kongunt il-prerogattivi differenti tal-awtorità tal-ġenituri (l-Artikoli 373 u 374 tal-Kodiċi Ċivili). Jekk in-nisel tat-tifel/tifla mill-missier jew l-omm ma jiġix stabbilit jew jekk wiehed minnhom huwa mejjet, nieqes jew ma jistax jesprimi r-rieda proprja, il-ġenitur l-ieħor jeżerċita din l-awtorità waħdu. Fir-rigward ta' partijiet terzi (li jaġixxu in bona fide), kull ġenitur huma meqjus li qed jaġixxi bil-qbil tal-ieħor meta jwettaq att ta' awtorità tal-ġenituri waħdu (l-Artikolu 373 tal-Kodiċi Ċivili). Jekk il-ġenituri ma jistgħux jaqblu dwar kif jorganizzaw l-arranġamenti tal-ġhajxien tat-tifel/tifla, dwar deċiżjonijiet importanti li jirrigwardaw is-saħħa, l-edukazzjoni, it-taħriġ u l-hin rikreattiv tat-tifel/tifla, jew dwar kwistjonijiet ta' reliġjon few filosofiċi, jew jekk kwalunkwe ftehim jidher li huwa għall-kuntrarju tal-interessi tat-tifel/tifla, il-qorti tal-familja (*tribunal de la famille*) tista' tafda l-eżerċizzju waħdieni tal-awtorità tal-ġenituri lil wiehed mill-ġenituri. F'dan il-każ, skont l-arranġamenti stabbiliti, il-ġenitur l-ieħor iżomm (1) dritt ta' superviżjoni, jiġifieri d-dritt li jinżamm infurmat dwar is-sitwazzjoni tat-tifel/tifla u li jirreferi għall-qorti tal-familja kompetenti jekk jemmen li l-ġenitur l-ieħor mhux qed jaġixxi fl-interessi tat-tifel/tifla, u (2) dritt ta' kuntatt. Kuntatt bħal dan jista' jiġi miċhud biss għal raġunijiet serji hafna (l-Artikolu 374 tal-Kodiċi Ċivili).

3 Jekk il-ġenituri ma jkunux kapaċi jew ma jridux jeżerċitaw ir-responsabbiltà tal-ġenituri fuq uliedhom, tista' tinħatar persuna oħra minflokhom?

Jekk la l-missier u lanqas l-omm ma jistgħu jeżerċitaw l-awtorità ta' ġenitur, it-tifel/tifla se titqiegħed taħt tutela (l-Artikolu 375 tal-Kodiċi Ċivili).

4 Jekk il-ġenituri jiddivorzjaw jew jinfirdu, ir-responsabbiltà tal-ġenituri kif tkun iddeterminata għall-ġejjieni?

Fil-prinċipju, is-separazzjoni jew id-divorzju tal-ġenituri m'għandu l-ebda effett fuq ir-regoli li jirrigwardaw l-eżerċizzju tal-awtorità tal-ġenituri. Il-prinċipju legali huwa li kull wiehed miż-żewġ ġenituri tat-tifel/tifla jeżerċita b'mod kongunt l-awtorità ta' ġenitur (ara l-punt 2). Dan ifisser li kull wiehed minn dawn jeżerċita, u jkompli jeżerċita, is-setgħat tal-awtorità ta' ġenitur u li l-ebda ġenitur ma jista' jiehu deċiżjoni waħdu li tipprevjeni l-ġenitur l-ieħor milli jeżerċita l-prerogattivi tiegħu jew tagħha. Ġenitur wiehed għalhekk irid jikseb il-qbil tal-ġenitur l-ieħor, inkella ma jkunx jista' jaġixxi. Madankollu, fir-rigward pereżempju tal-arranġamenti tal-ġhajxien tat-tifel/tifla, il-ġenitur li miegħu jgħix/tgħix it-tifel/tifla se jiehu d-deċiżjonijiet rigward ir-rutini ta' kuljum, il-manjieri tajbin, eċċ. Il-ġenituri jistgħu jaqblu fuq l-arranġamenti għall-eżerċitar tal-awtorità tal-ġenituri, sakemm dan ikun fl-interessi tat-tifel/tifla. Inkella, il-kwistjoni trid tiġi riferuta lill-qorti tal-familja, li tista' tiddeċiedi li tafda l-eżerċizzju tal-awtorità tal-ġenituri lil ġenitur wiehed biss (ara l-punt 2). L-arranġamenti tal-ġhajxien tat-tifel/tifla, il-post fejn it-tifel/tifla tiddaħħal fir-reġistru tal-popolazzjoni, u l-arranġamenti għall-kontribuzzjoni tal-ġenituri għall-manteniment, l-edukazzjoni u t-taħriġ tat-tifel/tifla kollha jridu jiġu deċiżi.

5 Jekk il-ġenituri jilhqg ftehim dwar il-kwistjoni tar-responsabbiltà tal-ġenituri, liema formalitajiet għandhom ikunu rrispettati biex il-ftehim jorbot legalment?

Il-ġenituri ma għandhomx għaliex imorru quddiem il-qorti tal-familja u jistgħu jikkonkludu ftehim privat biex isolvu l-kwistjoni tal-awtorità tal-ġenituri fuq it-tifel/tifla. Sabiex jingħataw l-għajnuna f'din il-kwistjoni, il-ġenituri jistgħu fi kwalunkwe ħin, inkluż matul il-proċedimenti, jirrikorru għand medjatur akkreditat u mħarreg kif xieraq (avukat, nutar jew medjatur akkreditat ieħor) (l-Artikolu 1730 tal-Kodiċi Ġudizzjarju (*Code judiciaire*)). Jekk dawn jixtiequ jeżegwixxu din id-deċiżjoni jekk meħtieġ, il-ġenituri jridu jirreferu dan il-ftehim lill-qorti tal-familja kompetenti, li se teżamina jekk dan huwiex fl-interessi tat-tifel/tifla.

Fil-każ ta' divorzju minhabba falliment irrekuperabbli taż-żwieġ (ara l-iskeda informattiva "Divorzju - Il-Belġju"), il-ġenituri jistgħu, fi kwalunkwe stadju tal-proċeduri, jitolbu l-qorti tal-familja tapprova l-ftehim dwar il-miżuri provviżorji li jikkonċernaw it-tifel/tifla. L-imħallef jista' jirrifjuta li japprova dan il-ftehim jekk ikun kuntrarju għall-interessi tat-tifel/tifla. Fil-każ ta' divorzju b'konsens reċiproku (ara l-iskeda informattiva "Divorzju - Il-Belġju"), il-partijiet iridu jindikaw, fil-ftehimiet tagħhom ta' qabel id-divorzju, il-miżuri relatati mal-awtorità tal-ġenituri (l-eżerċitar tal-awtorità tal-ġenituri, id-dritt ta' kuntatt, l-amministrazzjoni tal-proprietà tat-tifel/tifla) u l-arranġamenti għall-kontribuzzjoni ta' kull ġenitur għall-manteniment, l-edukazzjoni, is-saħħa, it-taħriġ u l-iżvilupp tat-tifel/tifla, kemm matul il-proċeduri tad-divorzji kif ukoll wara dawn. Il-prosekutur pubbliku jagħti opinjoni u l-qorti tal-familja tista' tneħħi jew temenda kwalunkwe dispożizzjoni li hija kuntrarja għall-interessi ta' tfal ta' età minuri. Il-qorti tal-familja tapprova d-divorzju u tapprova l-ftehimiet fir-rigward tat-tfal ta' età minuri.

6 Jekk il-ġenituri ma jkunux jistgħu jilhq u ftehim dwar il-kwistjoni tar-responsabbiltà tal-ġenituri, liema huma l-mezzi alternattivi biex jiġi solvut il-kunflitt mingħajr intervent tal-qorti?

Meta jsir rikors, l-iskrivani tal-qorti jinforma lill-partijiet li dawn jistgħu jagħmlu rikors għal medjazzjoni, konċiljazzjoni jew kwalunkwe forma oħra ta' riżoluzzjoni ta' tilwim amikevoli (l-Artikolu 1253b/1 tal-Kodiċi Ġudizzjarju). Barra dan, l-imħallef jista' jipproponi lill-partijiet fi kwalunkwe ħin biex dawn jaraw jekk konċiljazzjoni jew medjazzjoni hijiex possibbli. Jekk il-partijiet jaqblu, l-imħallef jista' jippostponi l-każ sabieħ il-partijiet ikunu jistgħu jaraw jekk jistgħux jilhq u ftehim jew jekk il-medjazzjoni tistax toffrilhom soluzzjoni, jew il-każ jista' jiġi riferut lit-taqsimata tar-riżoluzzjoni amikevoli (l-Artikolu 1253b/3 tal-Kodiċi Ġudizzjarju).

Jekk il-partijiet jilhq u ftehim, il-qorti tapprova dan il-ftehim sakemm dan ma jmurx kontra l-interessi tat-tifel/tifla (l-Artikolu 1253b/2 tal-Kodiċi Ġudizzjarju).

Kull parti tista' ttipproponi wkoll rikors għall-medjazzjoni irrispettivament minn kwalunkwe proċeduri fil-qorti (l-Artikolu 1730 tal-Kodiċi Ġudizzjarju). Kull ftehim li jintlaħaq permezz ta' medjatur akkreditat jista' jiġi approvat ukoll taħt il-kundizzjonijiet indikati hawn fuq.

Fl-aħħar nett, il-partijiet dejjem jistgħu jikkonsultaw esperti (ħaddiema soċjali, psikologi, psikjatri tat-tfal) biex jiksbu opinjoni informata jew jitolbu li jiġi mahtur espert fil-proċeduri tal-qorti. F'dawk il-proċeduri, il-prosekutur pubbliku jista' jistaqsi lis-servizzi soċjali għal informazzjoni dwar it-tfal u l-qorti tal-familja se tikkunsidra l-fehmiet tat-tfal (l-Artikolu 1253b/6 tal-Kodiċi Ġudizzjarju).

7 Jekk il-ġenituri jmorru l-qorti, liema kwistjonijiet jistgħu jiġu deċiżi mill-imħallef fir-rigward tat-tfal?

Jekk ma jintlaħaq l-ebda ftehim jew jintlaħaq biss ftehim parzjali bejn il-ġenituri jew jekk il-ftehim huma kuntrarju għall-interessi tat-tifel/tifla, il-qorti tal-familja tiddeċiedi dwar l-eżerċitar tal-awtorità tal-ġenituri, filwaqt li tikkunsidra x-xewqat espressi mill-ġenituri, u mit-tifel/tifla jekk ikun/tkun kbir/a biżżejjed, kif ukoll is-sitwazzjoni u ċ-ċirkostanzi tal-każ. Mistoqsijiet li jistgħu jiġu sottomessi lill-qorti jinkludu:

- l-eżerċitar kongunt jew waħdieni tal-awtorità tal-ġenituri (ara l-punt 2);

- il-post fejn it-tifel/tifla se jiddaħħal/tiddaħħal għall-ewwel darba fir-reġistru tal-popolazzjoni (= id-domicilju);

- l-arranġamenti tal-għajxien tat-tifel/tifla (fin-nuqqas ta' ftehim u fil-każ ta' awtorità tal-ġenituri kongunta, huwa preferut li jkun hemm tqassim ugwali fl-arranġamenti tal-għajxien għat-tifel/tifla jekk mill-inqas wieħed mill-ġenituri jitlob dan. Jekk din mhijiex l-aħjar soluzzjoni, jistgħu jkun previsti ħinijiet itwal ta' residenza jew arranġamenti oħra. Il-qorti tal-familja se tikkunsidra ċ-ċirkostanzi u l-interessi speċifiki tat-tifel/tifla u tal-ġenituri);

- il-kontribuzzjoni tal-manteniment (sal-livell ta' kapacià tagħhom, kull ġenitur irid ikopri l-kostijiet tal-arranġamenti tal-għajxien, il-mantiment, is-saħħa, is-superviżjoni, l-edukazzjoni, it-taħriġ u l-iżvilupp tat-tifel/tifla).

Il-qorti tal-familja jista' jkollha tiddeċiedi wkoll dwar l-edukazzjoni u t-taħriġ tat-tifel/tifla. Il-partijiet jistgħu jirreferu wkoll mistoqsijiet speċifiċi lill-qorti, bħal kif se jinqasmu l-perjodi tal-vaganzi bejn il-ġenituri, il-kondiviżjoni ta' ċertu spejjeż, ir-reġistrazzjoni fi skola, eċċ. Dan jiddependi fuq kull każ partikolari.

8 Jekk il-qorti tiddeċiedi li ġenitur wieħed biss għandu jkollu l-kustodja tal-ulied, dan ikun ifisser li huwa jew hija jistgħu jiddeċiedu dwar l-affarijiet kollha li jirrigwardaw it-tfal mingħajr ma qabel jikkonsultaw lill-ġenitur l-iehor?

Il-fatt li wieħed mill-ġenituri jkollu l-awtorità waħdiena ta' ġenitur ma jagħtihx id-dritt awtomatiku li jiehu deċiżjonijiet dwar it-tifel/tifla. Il-ftehimiet li jintlaħqu f'kull każ partikolari jridu jingħataw kunsiderazzjoni. Barra dan (ara l-punt 2), il-ġenitur l-iehor iżomm id-dritt li jissorvelja l-edukazzjoni tat-tifel/tifla.

Il-bidla tar-residenza flimkien mat-tifel/tifla mingħajr ma jiġi infurmat il-ġenitur l-iehor jista' jaffettwa l-arranġamenti tal-għajxien tat-tifel/tifla, id-dritt ta' kuntatt, eċċ. F'każ bħal dan, il-parti li ma tkunx giet innotifikata jew li ma taqbilx tista' tapplika mal-qorti tal-familja (l-Artikoli 374 u 387a tal-Kodiċi Ċivili) jew, f'emergenza u fejn huwa assolutament neċessarju, mal-imħallef li jisma' r-rikorsi għal miżuri interim (*juge des référés*) (l-Artikolu 584, ir-raba' paragrafu, tal-Kodiċi Ġudizzjarju).

9 Jekk il-qorti tiddeċiedi li l-ġenituri għandu jkollhom il-kustodja kongunta ta' uliedhom, dan xi jfisser fil-prattika?

(Ara l-punt 2). Dan ifisser li kull wieħed jeżerċita, u jkompli jeżerċita, is-setgħat tal-awtorità tal-ġenituri (il-"kustodja" tat-tifel/tifla, l-eżerċitar tad-dritt għall-edukazzjoni tat-tifel/tifla, l-eżerċitar tad-dritt ta' amministrazzjoni legali u użu tal-proprietà tat-tifel/tifla) u li l-ebda ġenitur ma jista' jiehu deċiżjoni waħdu li tipprevjeni lill-ġenitur l-iehor milli jeżerċita l-prerogattivi tiegħu. Ġenitur wieħed għalhekk irid jikseb il-qbil tal-ġenitur l-iehor, inkella ma jkunx jista' jaġixxi.

Madankollu, fir-rigward tal-"kustodja" tat-tifel/tifla pereżempju, il-ġenitur li miegħu qed jgħix it-tifel/tifla se jiehu deċiżjonijiet kif dovut dwar ir-rutini ta' kuljum, il-manjieri tajbin, eċċ. Fir-rigward ta' partijiet terzi (li jaġixxu in bona fide), kull ġenitur huma meqjus li qed jaġixxi bil-qbil tal-iehor meta jwettaq att ta' awtorità ta' ġenitur waħdu (l-Artikolu 373 tal-Kodiċi Ċivili).

10 Għand liema qorti jew awtorità għandi nirrikorri jekk inkun irrid nippreżenta rikors dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri? Liema formalitajiet għandhom ikunu rispettati u liema dokumenti għandi nehmeż mar-rikors tiegħi?

Skont l-Artikolu 572a(4) tal-Kodiċi Ġudizzjarju, il-qorti tal-familja tisma' r-rikorsi dwar l-awtorità tal-ġenituri, l-arranġamenti tal-għajxien jew id-drittijiet ta' kuntatt fir-rigward ta' tfal ta' età minuri. Id-dokumenti li jridu jiġu mehmuża mar-rikors jiddependu fuq l-azzjoni li qed titressaq.

11 Liema proċedura tapplika f'dawn il-każijiet? Jista' wieħed jagħmel użu minn proċedura ta' emergenza?

Ċertu każijiet li jaqgħu fil-ġurisdizzjoni tal-qorti tal-familja, bħall-każijiet li jirrigwardaw l-awtorità tal-ġenituri, l-arranġamenti tal-għajxien jew id-dritt ta' kuntatt, huma meqjusun urġenti mil-liġi u jistgħu jitressqu permezz ta' rikors *inter partes*, ċitazzjoni, jew petizzjoni kongunta. Każijiet bħal dawn jiġu deċiżi permezz ta' sentenza interim. Jekk il-każ jitressaq permezz ta' ċitazzjoni, il-limitu ta' żmien huwa ta' mill-inqas jumejn (ara l-Artikolu 1035, it-tieni paragrafu, tal-Kodiċi Ġudizzjarju). Fil-każijiet l-oħra, is-seduta inizjali trid isseħħ fi żmien mhux iktar minn 15-il ġurnata minn meta jitressaq ir-rikors fir-reġistru tal-qorti (l-Artikolu 1253b/4(2) tal-Kodiċi Ġudizzjarju).

Fil-każijiet kollha li jinvolvu tfal ta' età minuri, il-partijiet iridu jidhru personalment mhux biss fis-seduta inizjali, iżda wkoll fis-seduti li matulhom jiġu diskussi mistoqsijiet dwar it-tfal u f'seduti fejn jitressqu l-argumenti orali (l-Artikolu 1253b(2), l-ewwel u t-tieni subparagrafi, tal-Kodiċi Ġudizzjarju). Barra dan, kull minuri huwa intitolat li jinstema' fuq kwistjonijiet rilevanti li jirrigwardaw l-awtorità tal-ġenituri, l-arranġamenti tal-għajxien u d-dritt ta' kuntatt (l-Artikolu 1004/1 (1) tal-Kodiċi Ġudizzjarju).

12 Nista' nikseb għajnuna legali biex inkopri l-ispejjeż tal-proċedura?

Ir-regoli ordinarji japplikaw f'dan ir-rigward (ara l-iskeda informattiva "Għajnuna Legali - il-Belġju").

13 Ikun possibbli li jsir appell kontra deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri?

Fil-każ ta' divorzju b'konsens reciproku, meta l-partijiet ikunu qablu dwar l-arranġamenti għall-eżerċitar tal-awtorità tal-ġenituri, fejn il-prosekutur pubbliku jkun ta' opinjoni u fejn il-qorti tal-familja tkun approvat il-ftehimiet u approvat id-divorzju, fil-prinċipju, ma hemm l-ebda raġuni għat-tressiq ta' appell.

F'każijiet oħra, id-deċiżjoni dwar l-awtorità tal-ġenituri tista' tiġi appellata fil-limitu ta' żmien li normalment huwa ta' xahar. Dan il-limitu ta' żmien jibda minn meta tingħata s-sentenza jew min-notifika tagħha (appell kontra ordni li ssir fuq rikors unilaterali). L-għoti tas-sentenza kultant jiġi mdewwem (pereżempju, fuq it-talba tal-prosekutur pubbliku) sabieħ jiġi estiżi dan il-limitu ta' żmien.

14 F'ċerti każijiet, jista' jkun meħtieġ li wieħed japplika lill-qorti jew lill-awtorità oħra għall-eżekuzzjoni ta' deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri. Liema proċedura tapplika f'każ bħal dan?

Il-qorti tal-familja li tkun iddeċidiet l-iskeda ta' kif it-tifel/tifla se tgħix ma' kull wieħed mill-ġenituri jew li tkun ikkonfermat id-dritt ta' kuntatt ta' ġenitur jew anke ta' parti terza tista' żżid sussegwentement miżuri ta' infurzar għad-deċiżjoni tagħha (l-Artikolu 387b(1), il-ħames subparagrafu, tal-Kodiċi Ċivili). Il-qorti

tispeċifika n-natura ta' dawk il-miżuri u l-arranġamenti għall-implimentazzjoni tagħhom, filwaqt li tikkunsidra l-interessi tat-tifel/tifla, u, jekk tqis neċessarju, taħtar persuni awtorizzati biex jakkumpanjaw l-uffiċjal tal-qorti meta jeżegwixxi d-deċiżjoni. Il-qorti tal-familja tista' tistabbilixxi pagament ta' penali peridodiku biex tiżgura li d-deċiżjoni tiġi rispettata.

15 X'għandi nagħmel biex deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri maħruġa minn qorti fi Stat Membru ieħor tiġi rikonossuta u infurzata f'dan l-Istat Membru?

Sa mill-1 ta' Marzu 2005, skont ir-Regolament tal-Kunsill (KE) Nru 2201/2003, magħruf bħala "Brussell IIA", id-deċiżjonijiet kollha li jittieħdu fi Stat Membru (hlief fid-Danimarka) li jikkonċernaw ir-responsabbiltà tal-ġenituri huma, fil-prinċipju, rikonossuti awtomatikament. Madankollu, hlief għad-deċiżjonijiet li jirrigwardaw id-drittijiet ta' aċċess u r-ritorn ta' tifel/tifla maħtufa, l-eżekuzzjoni tippresupponi li jkun sar rikors għall-eżekuzzjoni fil-qorti tal-familja, li se tiddeċiedi permezz ta' sentenza interim.

Din il-proċedura simplifikata ma tapplikax, madankollu, għal deċiżjonijiet mogħtija qabel din id-data barra mill-proċeduri tad-divorzju. F'dan il-każ, huwa rakkomandat li tiġi segwita l-proċedura normali għar-rikonossiment u l-eżekuzzjoni.

16 F'liema qorti f'dan l-Istat Membru għandi nirrikorri biex nopponi r-rikonossiment ta' deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri maħruġa minn qorti fi Stat Membru ieħor? Liema proċedura tapplika f'dawn il-każijiet?

Kwalunkwe persuna interessata tista' tippreżenta rikors mal-qorti tal-familja biex tikseb dikjarazzjoni ta' nuqqas ta' rikonossiment ta' deċiżjoni li tkun ingħatat f'pajjiż ieħor. Il-qorti tal-familja tista' tissospendi l-proċeduri jekk id-deċiżjoni inkwistjoni tkun qed tiġi appellata fil-pajjiż ta' oriġini tagħha.

17 Liema liġi għandha tiġi applikata mill-qorti fi proċediment dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri meta t-fal jew il-partijiet ma jkunux jgħixu f'dan l-Istat Membru jew ikunu ta' nazzjonalitajiet differenti?

Il-qorti tal-Belġjani fil-prinċipju japplikaw il-liġi tar-residenza abitwali tat-tifel/tifla.

Madankollu, tapplika l-liġi tal-Istat tan-nazzjonalità tat-tifel/tifla jekk il-liġi tar-residenza abitwali tipprevjeni l-persuna jew il-proprietà tat-tifel/tifla milli jiġu protetti kif xieraq. Il-liġi Belġjana tapplika meta jkun materjalment jew legalment impossibbli li jittieħdu l-miżuri stipulati mil-liġi barranija inkwistjoni.

Din il-paġna web hija parti minn [L-Ewropa Tiegħek](#).

Nilqgħu l-[feedback](#) tiegħek dwar l-utilità tal-informazzjoni pprovduta.

This webpage is part of an EU quality network

L-aħħar aġġornament: 15/12/2020

Il-verżjoni bil-lingwa nazzjonali ta' din il-paġna tinzamm mill-punt ta' kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-oriġinal mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

Ir-responsabbiltà tal-ġenituri - il-kustodja tat-tfal u d-drittijiet ta' kuntatt - Bulgarija

1 Xi tfisser il-frażi fil-liġi "responsabbiltà tal-ġenituri" fil-prattika? Liema huma d-drittijiet u d-dmirijiet ta' detentur tar-responsabbiltà tal-ġenituri?

It-termini ġuridiċi użati fil-liġi Bulgara għar-responsabbiltà tal-ġenituri u l-kustodja huma "drittijiet u dmirijiet tal-ġenituri" u "eżerċitar tad-drittijiet tal-ġenituri". Il-kunċett jinkludi d-drittijiet u d-dmirijiet li jkollu ġenitur fir-rigward ta' tfal taħt l-età.

Il-liġi Bulgara tagħmel distinzjoni bejn minuri taħt l-età ta' 14-il sena u minuri ta' bejn l-14 u t-18-il sena. Id-drittijiet tal-ġenituri jiġu eżerċitati fir-rigward taż-żewġ gruppi ta' età tat-tfal.

Fil-każ ta' adożzjoni, id-drittijiet u d-dmirijiet li japplikaw għall-persuna adottata u d-dixxendenti tagħha, minn naħa, u l-persuna adottata u l-qraba tagħha min-naħa l-oħra, huma l-istess bħal dawk bejn qraba naturali, filwaqt li d-drittijiet u d-dmirijiet bejn il-persuna adottata u d-dixxendenti tagħha u l-qraba naturali tagħha jintemmu.

Fis-sentenza tad-divorzju, il-qorti hija obbligata wkoll tiddeċiedi dwar l-eżerċitar tad-drittijiet tal-ġenituri, ir-relazzjonijiet personali u l-manteniment tat-tfal imwielda miż-żewġ, u dwar l-użu tad-dar matrimonjali, filwaqt li tqis l-aħjar interessi tat-tfal.

Il-qorti tiddeċiedi liema konjuġi jingħata d-drittijiet tal-ġenitur u tordna miżuri dwar l-eżerċitar ta' dawn id-drittijiet, ir-relazzjonijiet personali bejn it-tfal u l-ġenituri tagħhom u l-manteniment tat-tfal. Meta tagħzel liem ġenitur irid jeżerċita d-drittijiet tal-ġenitur, il-qorti tivvaluta ċ-ċirkostanzi kollha, filwaqt li żżomm f'moħħha l-aħjar interessi tat-tfal, u tisma' lill-ġenituri u lit-tfal, sakemm ikollhom 10 snin jew iktar.

2 Bħala regola ġenerali, min għandu r-responsabbiltà tal-ġenituri fuq l-ulied?

Ir-regola ġenerali hija li ż-żewġ ġenituri jeżerċitaw id-drittijiet tal-ġenituri *in solidum*.

Il-liġa fiha dispożizzjonijiet espliċiti dwar id-drittijiet tan-nanniet li jżommu kuntatt mat-tfal.

Tfal taħt l-età huma obbligati jgħixu mal-ġenituri tagħhom, sakemm ma jkunx hemm raġunijiet importanti li jitolbu xorta oħra. F'każ ta' devjazzjoni minn dan l-obbligu, il-qorti tordna r-ritorn tat-tfal lill-ġenituri tagħhom, fuq talba tal-ġenituri u wara li tisma' lit-tfal jekk ikollhom għaxar snin jew iktar.

Kull ġenitur jista' jirrappreżenta waħdu lit-tfal taħt l-età ta' 14-il sena u jagħti l-kunsens għal azzjoni ġudizzjarja għat-tfal ta' età bejn l-14 u t-18-il sena biss jekk ikun fl-aħjar interess tagħhom.

Proprietà immobbli u mobbli ta' tfal taħt l-età, hlief oġġetti li jehżienu, jistgħu jiġu ttrasferiti, gravati jew b'mod ġenerali, imneħħija bil-permess tal-qorti distrettwali fir-residenza abitwali tagħhom biss jekk ikun hemm bżonn jew ovvjament għall-benefiċċju tat-tfal. Għotjiet, rinunzi, self u l-ghoti ta' garanzija għad-dejn ta' ħaddieħor b'rahan, ipoteka jew garanzija oħra mogħtija minn tfal taħt l-età huma nulli u bla effett.

3 Jekk il-ġenituri ma jkunux kapaċi jew ma jridux jeżerċitaw ir-responsabbiltà tal-ġenituri fuq uliedhom, tista' tinħatar persuna oħra minflokhom?

Jekk l-imġiba tal-ġenituri tkun ta' theddida għall-integrità, it-torbija, is-saħħa u l-proprietà tat-tfal, il-qorti distrettwali tiegħu l-miżuri rilevanti fl-aħjar interessi tat-tfal *ex officio* jew fuq talba tal-ġenitur l-ieħor jew tal-avukat ġenerali, u jqiegħed lit-tfal f'akkommodazzjoni xierqa, jekk ikun hemm bżonn.

Dawn il-miżuri jittiehdu wkoll jekk il-ġenitur ma jkunx jista' jeżerċita d-drittijiet tal-ġenituri minhabba mard fiżiku jew mentali permanenti jew raġuni oġġettiva oħra. Il-ġenitur jista' jitlef id-drittijiet tiegħu ta' ġenitur fil-każijiet partikolarment serji li ġejjin: il-ġenitur ma jihux hsieb it-tfal u jonqos milli jhallas il-manteniment fuq bażi fit-tul u mingħajr raġuni valida, jew il-ġenitur iqiegħed lit-tfal f'istitut speċjalizzat u jonqos milli jmur biex joħodhom lura fi żmien sitt xhur minn dakinhar meta kellu jmur.

Il-proċedimenti ġudizzjarji dwar it-terminazzjoni tad-drittijiet tal-ġenitur jinfetħu fil-qorti distrettwali *ex officio* jew fuq talba tal-ġenitur l-ieħor jew tal-avukat ġenerali. F'kull każ ta' restrizzjoni jew terminazzjoni ta' drittijiet tal-ġenitur, il-qorti tiddeċiedi wkoll dwar il-miżuri li jikkonċernaw ir-relazzjonijiet personali bejn il-ġenituri u t-tfal.

Il-qorti tista' tirrestitwixxi d-drittijiet tal-ġenitur f'każ ta' ċirkostanzi ġodda jew fuq talba tal-ġenitur.

Il-qorti tgħarraf lill-municipalità fil-post tar-residenza tal-ġenitur *ex officio* bit-terminazzjoni tad-drittijiet tal-ġenitur jew bir-restituzzjoni sussegwenti għall-finijiet tan-nomina ta' kustodju għat-tfal minuri b'e'tà ta' bejn l-14 u t-18-il sena jew tutur għall-minuri ta' taħt l-14-il sena.

Fuq talba tad-Direttorat tas-Servizzi Soċjali, il-qorti tista' tagħti l-ordni li tife' ma jibqax għix mal-familja tiegħu jekk il-ġenituri jkunu mietu, ma jkunux magħrufa, ikunu tneħhewlhom id-drittijiet tal-ġenituri, ikunu qed jeżerċitaw drittijiet tal-ġenituri ristretti jew ikunu naqsu milli jieħdu hsieb it-tifel fuq bażi fit-tul għal raġunijiet oġġettivi jew mingħajr raġuni valida, meta t-tifel ikun vittma ta' vjolenza domestika u jkun hemm theddida għall-iżvilupp fiżiku, mentali, morali, intellettuali u soċjali tiegħu. It-tifel jitqiegħed f'istitut soċjali jew ma' foster family, inkluż fil-każijiet fil-Artikolu 11 tal-Konvenzjoni tal-Aja tal-1996 dwar il-protezzjoni tat-tfal.

Il-qorti tista' tordna li tife' jitqiegħed f'foster family jew f'istitut speċjalizzat. Sakemm ikun hemm l-ordni mill-qorti, id-Direttorat tas-Servizzi Soċjali li jkopri l-indirizz attwali tat-tifel iqiegħed lit-tifel fi proċedura amministrattiva ta' akkomodazzjoni temporanja.

4 Jekk il-ġenituri jiddivorzjaw jew jinfirdu, ir-responsabbiltà tal-ġenituri kif tkun iddeterminata għall-ġejjieni?

Jekk il-ġenituri li jkunu qed għixu flimkien ma jaqblux dwar kwistjonijiet ta' drittijiet tal-ġenituri, it-tilwima tiġi rinviata lill-qorti distrettwali, fejn jinstemgħu l-ġenituri u, jekk ikun hemm bżonn, it-tfal. Is-sentenza tal-qorti tista' tiġi appellata skont ir-regoli ġenerali.

Jekk il-ġenituri ma jkunux għixu flimkien u ma jistgħux jaslu għal ftehim dwar min se jkollu l-kustodja tat-tfal, it-tilwima tiġi deċiża mill-qorti distrettwali taż-żona fejn tkun ir-residenza abitwali tat-tfal, wara li jinstemgħu, sakemm ikollhom tal-anqas 10 snin. Is-sentenza tal-qorti tista' tiġi appellata skont ir-regoli ġenerali.

5 Jekk il-ġenituri jilhqgħu ftehim dwar il-kwistjoni tar-responsabbiltà tal-ġenituri, liema formalitajiet għandhom ikunu rrispettati biex il-ftehim jorbot legalment?

Il-ġenituri jistgħu jikkonkludu ftehimiet ekstraġudizzjarji dwar l-ghoti u l-eżerċitar tad-drittijiet tal-ġenituri u l-arrangamenti għall-kuntatti mal-ġenitur li ma jkollux id-drittijiet tal-ġenituri, imma dawn il-ftehimiet mhumiex legalment vinkolanti. Minkejja l-eżistenza ta' ftehim ekstraġudizzjarju, kull wieħed mill-ġenituri jista' jiftaħ kawża għad-drittijiet tal-ġenitur jew għall-kuntatti mat-tfal u l-qorti tiddeċiedi kif id-drittijiet tal-ġenituri jkunu eżerċitati minn dak il-mument 'il quddiem, irrispettivament mill-ftehim ekstraġudizzjarju. Il-qafas ġuridiku huwa wkoll l-istess għall-kuntatti tat-tfal mal-ġenitur li ma jkollux il-kustodja u li ma għixx magħhom.

6 Jekk il-ġenituri ma jkunux jistgħu jilhqgħu ftehim dwar il-kwistjoni tar-responsabbiltà tal-ġenituri, liema huma l-mezzi alternattivi biex jiġi solvut il-kunflitt mingħajr intervent tal-qorti?

B'konformità mal-Att dwar il-Medjazzjoni, tilwim familjari jista' jkun is-suġġett ta' medjazzjoni imma l-ftehim milhuq dwar id-drittijiet tal-ġenituri jsir legalment vinkolanti biss wara l-approvazzjoni espliċita mill-qorti skont il-Kodiċi ta' Proċedura Ċivili.

7 Jekk il-ġenituri jmorru l-qorti, liema kwistjonijiet jistgħu jiġu deċiżi mill-imħallef fir-rigward tat-tfal?

L-imħallef jista' jiddeċiedi dwar kwalunkwe kwistjoni li titressaq il-qorti, inkluż il-post fejn it-tfal ikollhom ir-residenza abitwali tagħhom, liem ġenitur ikun se jeżerċita d-drittijiet tal-ġenituri, x'arrangamenti se jkun hemm għall-kuntatti bejn it-tfal u l-ġenitur l-ieħor, id-drittijiet ta' zjarat jew ta' aċċess tal-ġenitur, l-obbligu għall-hlas tal-manteniment għat-tfal, l-għażla tal-iskola, isem it-tfal, eċċ. Ara t-twegibiet għall-mistoqsijiet 3 u 4.

8 Jekk il-qorti tiddeċiedi li ġenitur wieħed biss għandu jkollu l-kustodja tal-ulied, dan ikun ifisser li huwa jew hija jistgħu jiddeċiedu dwar l-affarijiet kollha li jirrigwardjaw it-tfal mingħajr ma qabel jikkonsultaw lill-ġenitur l-ieħor?

Generalment, il-ġenitur li jkun qed jeżerċita d-drittijiet tal-ġenituri jieħu d-deċiżjonijiet dwar il-ħajja ta' kuljum tat-tfal, inkluż xi skola jattendi. Hemm xi każijiet fejn ikun meħtieġ il-kunsens taż-żewġ ġenituri, pereżempju, meta jinħarġu dokumenti tal-identità għat-tfal, jew meta jkunu se jtilqu minn dik il-ġurisdizzjoni, irrispettivament mid-dewmien jew il-fini tal-vjaġġ, inklużi l-vaganzi.

9 Jekk il-qorti tiddeċiedi li l-ġenituri għandu jkollhom il-kustodja kongunta ta' uliedhom, dan xi ifisser fil-prattika?

Meta l-ġenituri ma jkunux joqogħdu fl-istess residenza, il-qorti hija obligata li tiddeċiedi liem ġenitur ikun ħa jkollu d-drittijiet tal-ġenituri u kif ikunu se jinżammu l-kuntatti mal-ġenitur l-ieħor. Mingħajr preġudizzju għal li ntqal fuq, ma hemm l-ebda restrizzjonijiet dwar ftehim ġudizzjarju bejn il-ġenituri dwar arrangamenti iktar estensivi għall-kuntatt bejn it-tfal u l-ġenitur l-ieħor u dwar il-prattiki normali. Kif turi l-ġurisprudenza u kif ikun generalment aċċettat mill-partijiet f'kawzi matrimonjali, l-arrangamenti tas-soltu biex it-tfal iqattgħu l-hin mal-ġenitur l-ieħor ikunu jumejn mhux tax-xogħol jew iktar fix-xahar u għadd fiss ta' ġimgħat waqt il-btajjel skolastiċi.

10 Għand liema qorti jew awtorità għandi nirrikorri jekk inkun irrid nippreżenta rikors dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri? Liema formalitajiet għandhom ikunu rrispettati u liema dokumenti għandi nehmeż mar-rikors tiegħi?

Il-qorti kompetenti hija l-qorti distrettwali taż-żona ta' fejn ikollu r-residenza abitwali l-intimat. Jekk ir-rikors ikun marbut ma' talba għal manteniment tat-tfal, ir-rikorrent jista' jressaq ir-rikors ukoll fil-qorti taż-żona fejn għandu r-residenza abitwali hu stess.

11 Liema proċedura tapplika f'dawn il-każijiet? Jista' wieħed jagħmel użu minn proċedura ta' emergenza?

Kawzi li jikkonċernaw id-drittijiet tal-ġenituri jsegwu r-regoli proċedurali ġenerali.

Jekk il-kwistjoni tkun eżaminata fil-qafas ta' kawża ta' divorzju pendenti, il-ġenituri jistgħu jitolbu lill-qorti tordna miżuri temporanji għall-eżerċitar tad-drittijiet tal-ġenituri fuq it-tfal u għall-arrangamenti għall-kuntatti mal-ġenitur l-ieħor.

12 Nista' nikseb għajjnuna legali biex inkopri l-ispejjeż tal-proċedura?

Il-partijiet fil-kawża jistgħu jiksbu għajjnuna legali skont il-patti u l-kundizzjonijiet ġenerali għall-ghoti tal-għajjnuna legali skont l-Att dwar l-Għajjnuna Legali.

13 Ikun possibbli li jsir appell kontra deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri?

Id-deċiżjonijiet meħuda mill-qorti distrettwali huma suġġetti għall-appell quddiem il-qorti reġjonali skont ir-regoli ġenerali fi żmien ġimgħatejn minn meta tasal il-kopja tad-deċiżjoni.

14 F'ċerti każijiet, jista' jkun meħtieġ li wieħed japplika lill-qorti jew lil awtorità oħra għall-eżekuzzjoni ta' deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri. Liema proċedura tapplika f'każ bħal dan?

Is-sentenzi tal-qorti jiġu eżegwiti skont il-Kodiċi ta' Proċedura Ċivili. Huwa fih dispożizzjonijiet espliċiti dwar id-dmir ta' prestazzjoni ta' ċerti azzjonijiet u ta' trażżin minn ċerti azzjonijiet oħrajn u dwar id-dmir tal-konsenja tat-tfal. Is-sentenza tiġi eżegwita minn bailiff pubbliku jew privat magħżul mir-rikorrent.

15 X'għandi nagħmel biex deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri maħruġa minn qorti fi Stat Membru ieħor tiġi rikonnoxxuta u infurzata f'dan l-Istat Membru?

Il-liġi applikabbli hija r-Regolament tal-Kunsill (KE) Nru 2201/2003 tas-27 ta' Novembru 2003 dwar il-ġurisdizzjoni u r-rikonoxximent u l-infurzar ta' sentenzi fi kwistjonijiet matrimonjali u kwistjonijiet ta' responsabbiltà tal-ġenituri, u l-Artikolu 621 tal-Kodiċi ta' Proċedura Ċivili (fis-sehħ mill-24 ta' Lulju 2007).

16 F'liema qorti f'dan l-Istat Membru għandi nirrikorri biex nopponi r-rikonoxximent ta' deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri mahruġa minn qorti fi Stat Membru ieħor? Liema proċedura tapplika f'dawn il-każijiet?

Il-liġi applikabbli hija r-Regolament tal-Kunsill (KE) Nru 2201/2003 tas-27 ta' Novembru 2003 dwar il-ġurisdizzjoni u r-rikonoxximent u l-infurzar ta' sentenzi fi kwistjonijiet matrimonjali u kwistjonijiet ta' responsabbiltà tal-ġenituri, u l-Artikolu 622 tal-Kodiċi ta' Proċedura Ċivili (fis-sefih mill-24 ta' Lulju 2007).

Il-ġurisdizzjoni ġenerali hija f'idejn il-qorti distrettwali fiż-żona fejn il-parti l-oħra jkollha r-residenza abitwali tagħha jew, jekk din ma jkollha l-ebda indirizz permanenti fil-Bulgarija, fiż-żona fejn il-parti kkonċernata tkun residenti abitwali jew, jekk il-parti kkonċernata ma tkunx residenti abitwali fil-Bulgarija, il-Qorti tal-Belt ta' Sofija.

Ir-rikors għar-rikonoxximent u l-eżekuzzjoni ta' sentenza maqtugħa minn qorti barranija jew deċiżjoni ta' awtorità barranija oħra dwar l-eżerċitar ta' drittijiet tal-ġenituri jew restituzzjoni tal-eżerċitar tad-drittijiet tal-ġenituri fil-każ ta' tneħħija żbaljata ta' tifel skont il-Konvenzjoni Ewropea tal-1980 dwar ir-Rikonoxximent u l-Eżekuzzjoni ta' Deċiżjonijiet li jkkonċernaw il-Kustodja tat-Tfal u r-Restituzzjoni tal-Kustodja tat-Tfal, li kienet konkluża fil-Lussemburgu fl-20 ta' Mejju 1980 (ratifikata bil-liġi, Gazzetta tal-Istat (SG) Nru 21 tal-2003 (SG Nru 104 tal-2003) ("il-Konvenzjoni tal-Lussemburgu"), jittressaq fil-Qorti tal-Belt ta' Sofija. Il-Qorti tagħmel sessjoni pubblika bil-partecipazzjoni tal-Ministeru tal-Gustizzja jew tar-rikorrent, il-partijiet fis-sentenza jew deċiżjoni barranija u avukat ġenerali. Il-Qorti tisma' lit-tfal, jekk tintalab mid-Direttorat tas-Servizzi Soċjali tal-muniċipalità tal-indirizz attwali tat-tfal. Il-proċedura għar-rikonoxximent u l-eżekuzzjoni ta' sentenza jew deċiżjoni barranija tiġi sospiza fiċ-ċirkostanzi li ġejjin: ikun hemm kawża ġudizzjarja pendenti dwar il-mertu tat-tilwima u l-kawża tkun tressqet wara l-proċedura fl-Istat fejn inqatgħet is-sentenza jew deċiżjoni rilevanti. L-istess proċedura tapplika meta sentenza jew deċiżjoni oħra dwar l-eżerċitar tad-drittijiet tal-ġenituri tkun fil-proċess li tkun rikonoxxuta u/jew eżegwita mill-qorti Bulgari. Il-qorti rilevanti tkun innotifikata minnufih u l-imħallef irid jiddeċiedi fi żmien xahar min-notifika.

Is-sentenza tal-qorti trid tinqata' fi żmien xahar mid-data tar-rikors. Hija tkun sugġetta għal appell quddiem il-Qorti tal-Appell ta' Sofija li s-sentenza tagħha tkun finali.

Il-proċedura tapplika wkoll għal rikorsi għar-rikonoxximent u l-eżekuzzjoni ta' deċiżjonijiet maqtugħa wara t-tneħħija ta' tifel jekk id-deċiżjoni ssib li t-tneħħija kienet illegali. Ir-rikonoxximent u l-eżekuzzjoni ta' deċiżjoni maqtugħa minn Stat ieħor li jkun parti mill-Konvenzjoni tal-Lussemburgu tiġi miċhuda skont l-Artikoli 8 u 9 jekk ir-reqwiziti stipulati fl-Artikolu 10(1) tal-Konvenzjoni jkunu ssodisfati u aċċettati biss sa fejn tkun eżegwibbli fl-Istat fejn giet approvata. L-istess proċedura tapplika għall-kawzi skont il-Konvenzjoni dwar il-ġurisdizzjoni, il-liġi applikabbli, ir-rikonoxximent, l-eżekuzzjoni u l-kooperazzjoni fir-rigward tar-responsabbiltà tal-ġenituri u l-miżuri għall-protezzjoni tat-tfal.

17 Liema liġi għandha tiġi applikata mill-qorti fi proċediment dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri meta t-tfal jew il-partijiet ma jkunux jgħixu f'dan l-Istat Membru jew ikunu ta' nazzjonalitajiet differenti?

Ir-relazzjonijiet bejn il-ġenituri u t-tfal huma rregolati mil-liġijiet tal-Istat tar-residenza abitwali tagħhom. Jekk il-ġenituri u t-tfal ma jgħixu fl-istess residenza abitwali, ir-relazzjonijiet ta' bejniethom ikunu rregolati mil-liġijiet tal-Istat tar-residenza abitwali jew tan-nazzjonalità tat-tfal, skont liem minnhom ikun jaqbilhom l-iktar it-tfal. Kwistjonijiet ta' tutela u kurazija huma rregolati mil-liġijiet tal-Istat fejn il-persuna taht tutela jew kurazija jkollha r-residenza abitwali tagħha. Ir-relazzjonijiet bejn il-persuna taht tutela jew kurazija u t-tutur jew il-kuratur huma rregolati mil-liġijiet li jkunu applikaw meta l-persuna tkun tqiegħdet taht tutela jew kurazija.

Din il-paġna web hija parti minn [L-Ewropa Tiegħek](#).

Nilqgħu l-[feedback](#) tiegħek dwar l-utilità tal-informazzjoni pprovduta.

This webpage is part of an EU quality network

L-aħħar aġġornament: 15/12/2020

Il-verzjoni bil-lingwa nazzjonali ta' din il-paġna tinżamm mill-punt ta' kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdahhal fl-original mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

Ir-responsabbiltà tal-ġenituri - il-kustodja tat-tfal u d-drittijiet ta' kuntatt - l-Ċekja

1 Xi tiffisser il-frażi fil-liġi "responsabbiltà tal-ġenituri" fil-prattika? Liema huma d-drittijiet u d-dmirijiet ta' detentur tar-responsabbiltà tal-ġenituri?

It-terminu "responsabbiltà tal-ġenituri" huwa minqas fil-Kodiċi Ċivili (Att Nru 89/2012). Dan it-terminu jinkludi sett ta' drittijiet u obbligi tal-ġenituri, li jinkludu:

- il-kura tal-wild minuri, inkluż b'mod partikolari l-kura ta' saħħtu u tal-iżvilupp fiżiku, emozzjonali, intellettuali u morali tiegħu,
- il-protezzjoni tal-wild minuri,
- iż-żamma ta' kuntatt personali mal-wild minuri,
- l-iżgurar tat-trobbija u l-edukazzjoni tiegħu,
- id-determinazzjoni tal-post tar-residenza tiegħu u
- ir-rappreżentanza tal-wild minuri u l-ġestjoni tal-beni tiegħu.

Ir-responsabbiltà tal-ġenituri tidba mit-twelid tal-wild u tispiċċa meta jkseb kapacià ġuridika sfiha. Id-dewmien u l-ambitu tar-responsabbiltà tal-ġenituri jistgħu jinbidlu biss minn qorti. Ir-responsabbiltà tal-ġenituri tiġi eżerċitata mill-ġenituri skont l-interessi tal-wild minuri. Qabel ma jieħdu deċiżjoni li taffettwa l-interessi tal-wild minuri, il-ġenituri jinfurmaw lill-wild minuri b'dak kollu li huwa mefthieg biex ikun jista' jiffirma l-opinjoni tiegħu dwar il-kwistjoni partikolari u jagħtiha lill-ġenituri tiegħu; dan ma japplikax jekk il-wild minuri ma jkunx jista' jaċċetta l-informazzjoni kif suppost jew ma jkunx jista' jiffirma l-opinjoni tiegħu stess jew ma jkunx jista' jesprimi l-opinjoni tiegħu lill-ġenituri tiegħu. Il-ġenituri jagħtu kas partikolari tal-opinjoni tal-wild minuri u jqisu l-opinjoni tiegħu meta jieħdu d-deċiżjoni. Ir-responsabbiltà tal-ġenituri relatata mal-persuna tal-wild minuri hija tal-ġenituri b'mod u sal-punt li jikkorrispondu għal-livell ta' żvilupp tal-wild minuri. Jekk il-ġenituri jkunu qed jieħdu deċiżjoni dwar l-edukazzjoni jew l-impjeg tal-wild minuri, iridu jqisu l-opinjoni, il-kapaċitajiet u t-talenti tiegħu.

Sakemm il-wild minuri jikseb il-kapaċità ġuridika, il-ġenituri tiegħu ikollhom id-dritt li jiggwidawh permezz ta' miżuri edukattivi adatti għall-kapaċitajiet tiegħu li jkun qed jiżviluppaw, inklużi restrizzjonijiet għall-protezzjoni tal-moralità, tas-saħħa u tad-drittijiet tal-wild minuri, kif ukoll tad-drittijiet ta' persuni oħrajn u tal-ordni pubbliku. Il-wild minuri jrid joqgħod għal dawn il-miżuri. Ir-riżorsi edukattivi jistgħu jintużaw biss f'forma u sal-punt li jkun xieraq għaċ-ċirkostanzi, ma jipperikolax is-saħħa tal-wild minuri u l-iżvilupp tiegħu u ma jippreġudikax id-dinjità umana tal-wild minuri.

Huwa mifhum li l-minuri kollha li ma jkollhomx kapaċità ġuridika sħiħa jkunu kompetenti li jwettqu atti ġuridici xierqa għall-maturità intellettuali u ta' rieda tal-minuri ta' dik l-età. Il-ġenituri għandhom l-obbligu u d-dritt li jirrappreżentaw lill-wild minuri fi proċedimenti ġudizzjarji li l-wild minuri ma jkunx ġuridikament kompetenti għalihom. Il-ġenituri jirrappreżentaw konguntament lill-wild minuri, madankollu kull wieħed minnhom jista' jaġixxi b'mod separat; jekk wieħed mill-ġenituri jaġixxi waħdu fi kwistjoni li tikkonċerna lill-wild minuri fir-rigward ta' parti terza, u jkun in bona fide, ikun mifhum li huwa jkun qed jaġixxi bi qbil mal-ġenitur l-ieħor. Ġenitur ma jistax jirrappreżenta wild minuri jekk dan ikun jista' jwassal għal kunflitt ta' interess bejnu u l-wild minuri, jew bejn l-ulied tal-istess ġenituri. F'każ bħal dan il-qorti tinnomina tutor għall-wild minuri. Jekk il-ġenituri ma jkunux jistgħu jaqblu dwar min minnhom għandu jirrappreżenta lill-wild minuri fi proċedimenti ġudizzjarji, tiddeċiedi l-qorti – wara talba minn wieħed mill-ġenituri – liema ġenitur għandu jaġixxi ġuridikament fisem il-wild minuri u b' liema mod.

Il-ġenituri għandhom l-obbligu u d-dritt li jamministraw il-proprietà tal-wild minuri, b'mod partikolari li jamministrawha bid-diligenza dovuta. Huma jridu jimmaniġġaw b'mod sikur il-fondi li jitqiesu li mhumix neċessarji biex ikopru l-ispejjeż konnessi mal-proprietà tal-wild minuri. Matul il-proċedimenti legali relatati ma' partijiet individwali tal-proprietà tal-wild minuri, il-ġenituri jaġixxu bħala r-rappreżentanti tiegħu; ġenitur ma jistax jirrappreżenta wild minuri jekk dan jista' jirriżulta f'kunflitt ta' interess bejnu u bejn il-wild minuri jew bejn l-ulied tal-istess ġenituri. F'każ bħal dan il-qorti tinnomina tutor għall-wild minuri. Jekk ġenitur jikser l-obbligu għall-kura tal-proprietà tal-wild minuri bid-diligenza dovuta, huwa jkollu jikkumpensa lill-wild minuri għad-danni li jsofri *in solidum*. Jekk il-ġenituri ma jaqblux dwar kwistjonijiet essenzjali relatati mal-amministrazzjoni tal-proprietà tal-wild minuri, il-qorti tiddeċiedi wara talba minn wieħed mill-ġenituri. Il-ġenituri jehtieġu l-kunsens ta' qorti għal atti ġuridici li jkunu relatati ma' proprietà eżistenti jew futura tal-wild minuri jew ta' partijiet separati ta' dik il-proprietà, sakemm ma jkunux kwistjonijiet komuni, jew anke jekk b'mod eċċezzjonali jkunu relatati ma' valuri ta' proprietà neglijabbli.

2 Bħala regola ġenerali, min għandu r-responsabbiltà tal-ġenituri fuq l-ulied?

Ir-responsabbiltà tal-ġenituri hija obbligu għaž-żewġ ġenituri. Kull ġenitur ikollu sakemm ma jkunx imcaħħad minnha. Huwa irrilevanti jekk il-ġenituri humiex miżżewġin, u jekk il-wild minuri twilidx minn żwieġ jew le.

Il-ġenituri jeżerċitaw ir-responsabbiltà tal-ġenituri bi qbil reċiproku. Jekk ikun hemm il-periklu ta' kontumacia waqt li tkun qed tittiehed id-deċiżjoni rigward kwistjoni li tikkonċerna l-wild minuri, wieħed mill-ġenituri jista' jiehu d-deċiżjoni jew jagħti l-kunsens tiegħu waħdu; madankollu huwa jkollu jinforma lill-ġenitur l-ieħor dwar is-sitwazzjoni mingħajr dewmien. Jekk wieħed mill-ġenituri jaġixxi waħdu fi kwistjoni tal-wild minuri fir-rigward ta' parti terza, li tkun in *bona fide*, ikun mifhum li huwa jkun qed jaġixxi bi qbil mal-ġenitur l-ieħor. Jekk il-ġenituri ma jaqblux f'kwistjoni li tkun importanti għall-wild minuri, b'mod partikolari fir-rigward tal-interessi tiegħu, qorti tiddeċiedi, fuq rikors minn ġenitur; dan japplika wkoll jekk ġenitur wieħed jiġi eskluż mit-tehid ta' deċiżjonijiet mill-ġenitur l-ieħor dwar kwistjoni importanti għall-wild minuri. Eżempji ta' materji importanti huma d-determinazzjoni tal-post tar-residenza u l-għażla tal-edukazzjoni jew l-impjeg tal-wild minuri, imma mhux proċeduri mediċi normali jew proċeduri simili.

Qorti tista' tiddeċiedi li tissospendi r-responsabbiltà tal-ġenituri jekk il-ġenituri ma jithallewx jeżerċitaw ir-responsabbiltà tal-ġenituri tagħhom minhabba ċirkostanza serja u jekk jitqies li dan ikun meħtieġ fl-interess tal-wild minuri. Jekk ġenitur ma jeżerċitax ir-responsabbiltà tal-ġenituri tiegħu sew u jekk ikun meħtieġ fl-interess tal-wild minuri, il-qorti tista' tillimita r-responsabbiltà tal-ġenitur, jew tillimita t-tweġġ tagħha, u fl-istess ħin tiddetermina l-ambitu għal dik il-limitazzjoni. Jekk ġenitur jabbuża mir-responsabbiltà tal-ġenituri tiegħu jew l-eżerċizzju tagħha, u/jew jitraskura serjament ir-responsabbiltà ta' ġenitur tiegħu jew l-eżerċizzju tagħha, il-qorti tista' ccaħħadlu r-responsabbiltà ta' ġenitur tiegħu. Jekk ġenitur jikkommetti reat intenzjonali kontra l-wild tiegħu, jew jekk ġenitur juża lill-wild tiegħu – li ma jkunx kriminalment responsabbli – biex iwettaq reat, il-qorti teżamina b'mod partikolari jkunx hemm il-baži biex il-ġenitur jiċcaħħad mir-responsabbiltà ta' ġenitur tiegħu.

Jekk wieħed mill-ġenituri ikun mejjet jew ma jkunx magħruf, jew jekk wieħed mill-ġenituri ma jkollux ir-responsabbiltà tal-ġenituri jew l-eżerċizzju tar-responsabbiltà tal-ġenituri tiegħu jkun sospiż, il-ġenitur l-ieħor jeżerċita r-responsabbiltà tal-ġenituri hu; dan japplika wkoll jekk ir-responsabbiltà tal-ġenituri jew l-eżerċizzju tagħha minn wieħed mill-ġenituri ikun limitat. Jekk l-ebda wieħed mill-ġenituri ma jkollu responsabbiltà sħiħa ta' ġenitur, jekk l-eżerċizzju tar-responsabbiltà ta' ġenitur taž-żewġ ġenituri tkun sospiża, u/jew jekk ir-responsabbiltà ta' ġenitur tingħata f'wieħed mill-modi indikati, imma kull waħda minnhom b'mod differenti, il-qorti taħtar tutor għall-wild, li jkollu l-obbligi u d-drittijiet tal-ġenituri jew jeżerċita dawn l-obbligi jew drittijiet minflok il-ġenituri. Jekk ir-responsabbiltà tal-ġenituri tkun limitata jew l-eżerċizzju tagħha jkun limitat, il-qorti tinnomina tutor għall-wild minuri.

Jekk wild minuri jiġi adottat, id-drittijiet u l-obbligi li jiġu mir-responsabbiltà tal-ġenituri jiġu ttrasferiti lill-adottant mill-mument li d-deċiżjoni legali dwar l-adozzjoni tidhol fis-seħħ.

3 Jekk il-ġenituri ma jkunux kapaċi jew ma jridux jeżerċitaw ir-responsabbiltà tal-ġenituri fuq uliedhom, tista' tinħatar persuna oħra minflokhom?

Jekk qorti tiddeċiedi li tillimita l-kapaċità ġuridika ta' ġenitur, hija tiddeċiedi wkoll dwar ir-responsabbiltà tiegħu ta' ġenitur. L-eżerċizzju tar-responsabbiltà tal-ġenituri minn minorenni li jkun ġenitur iżda li jkun għadu ma kisibx kapaċità legali sħiħa permezz ta' dikjarazzjoni jew żwieġ, jiġi sospiż sakemm jikseb kapaċità legali sħiħa; dan ma japplikax fir-rigward tal-eżerċitar tal-obbligi u d-drittijiet ta' kura għall-wild minuri, sakemm qorti ma tiddeċidix fir-rigward tal-persuna tal-ġenitur li l-eżerċitar ta' dan l-obbligu u dan id-dritt jiġu sospiżi sakemm il-ġenitur jikseb kapaċità legali sħiħa. L-eżerċizzju tar-responsabbiltà ta' ġenitur ta' ġenitur li l-kapaċità ġuridika tiegħu f'dan il-qasam tkun giet limitata, jiġi sospiż għal kemm iddu il-limitazzjoni tal-kapaċità ġuridika tiegħu, sakemm il-qorti ma tiddeċidix li l-ġenitur, minhabba l-persuna tiegħu, għandu jżomm l-eżerċizzju tal-obbligu u d-dritt tal-kura tal-wild minuri u l-kuntatt personali miegħu. Fin-nuqqas taž-żewġ ġenituri li suppost jeżerċitaw ir-responsabbiltà sħiħa ta' ġenituri fir-rigward tal-wild tagħhom, il-qorti tinnomina tutor għal dak il-wild. Tutor ikollu bażikament l-obbligi u d-drittijiet kollha tal-ġenituri fir-rigward tal-wild minuri, imma ma jkollux l-obbligu ta' sostenn u ta' manteniment fir-rigward tal-wild minuri. F'każijiet eċċezzjonali, il-firxa tal-obbligi u d-drittijiet jistgħu jkunu definiti b'mod differenti wara li titqies il-persuna tat-tutor jew is-sitwazzjoni tal-wild minuri, kif ukoll ir-raġuni għala l-ġenituri ma għandhomx l-obbligi u d-drittijiet kollha. Tutor irid ikollu kapaċità ġuridika sħiħa u l-mod tal-għajxien tiegħu jrid jiggarrantixxi li jkun kapaċi jaqdi dan ir-rwol sew. Il-qorti tista' taħtar żewġ persuni – li bħala regola jkunu miżżewġin – fir-rwol ta' tutori. Jekk dan ma jkunx kontra l-interessi tal-wild minuri, il-qorti tista' taħtar persuna magħżula minn wieħed mill-ġenituri bħala tutor. Inkella l-qorti tista' taħtar qarib jew persuna qrib il-wild minuri jew il-familja tiegħu bħala tutor, sakemm dik il-persuna ma tkunx espressament eskluża minn wieħed mill-ġenituri. Jekk ma jkunx hemm persuna bħal din, il-qorti taħtar persuna adatta oħra bħala tutor. Jekk l-ebda persuna fiżika ma tkun tista' tinħatar tutor għall-wild minuri, il-qorti taħtar awtorità għall-protezzjoni soċjali u ġuridika tat-tfal sakemm il-qorti taħtar tutor differenti għall-wild minuri jew sakemm tutor jaċċetta r-rwol. Tutor huwa sugġett għas-sorveljanza mill-qorti. Huwa jhejji lista tal-proprietà kemm fil-bidu u kemm fi tmiem ir-rwol. Huwa jibgħat regolarment rapporti lill-qorti dwar il-wild minuri, l-iżvilupp tiegħu, u l-kontinwazzjoni tal-amministrazzjoni tal-proprietà. Kull deċiżjoni minn tutor fi kwistjonijiet li mhumix regolari jridu jkunu approvati mill-qorti. Possibbiltà oħra hija li l-wild minuri jitqiegħed f'foster care. Il-fostering huwa l-indukrar ta' wild minuri ta' haddieħor; madankollu, dan ma jinvolvi l-aċċettazzjoni ta' wild haddieħor bħala tiegħek bħal fil-każ tal-adozzjoni. Meta jrabbi l-wild minuri, il-foster carer jeżerċita d-drittijiet u r-responsabbiltajiet tal-ġenituri b'mod xieraq. Il-foster carer huwa obligat u awtorizzat li jiehu deċiżjonijiet biss dwar l-affarijiet ta' kuljum tal-wild minuri, jirrappreżenta lill-wild minuri f'dawk l-affarijiet u jiġġestixxi l-beni tal-wild minuri. Il-foster carer irid jinforma lill-ġenituri tal-wild minuri dwar kwistjonijiet essenzjali li għandhom x'jaqsmu mal-wild minuri. Skont iċ-ċirkostanzi, il-qorti tista' tiddetermina obbligi u drittijiet addizzjonali tal-foster parent. Il-ġenituri tal-wild minuri jżommu l-obbligi u d-drittijiet

tagħhom li jkunu għejjn mir-responsabbiltà tal-ġenituri, inkluż id-dritt ta' kuntatt personali u regolari, u d-dritt għall-informazzjoni dwar il-wild minuri, bl-eċċezzjoni tal-obbligi u d-drittijiet li l-ligi tiddetermina għall-foster parent, sakemm il-qorti ma tiddeċidix mod ieħor minhabba raġunijiet li jkun haqqhom kunsiderazzjoni speċjali. Foster parent ma jkollux l-obbligu ta' sostenn u ta' manteniment lejn il-wild minuri.

Foster parent irid jggarantixxi kura xierqa, ikun residenti r-Repubblika Ċeka, u jrid jaqbel li l-wild minuri jiġi fdat lilu għall-fostering. Bħala regola, dan ikun jiġi mit-tfal, imma jista' jkun persuna oħra li l-awtorità għall-protezzjoni soċjali u ġuridika tat-tfal tkun irranġatilha l-fostering (għal din il-fini l-qorti reġjonali żżomm evidenza tal-applikanti adatti li jsiru foster parents). Qorti tista' tafda wild minuri f'foster care għal perġodu temporanju (pereżempju sakemm ġenitur idum f' faċilità tat-trattament) kif ukoll għal perġodu ta' żmien mhux speċifikat. Il-fostering jista' b'hekk jindirizza kriżi fil-familja jew jiżgura l-kura f'ambjent familjari alternattiv. Biex jitnaqqas l-għadd ta' tfal f'istituti jew faċilitajiet li qishom istitut, il-fostering jieħu preċedenza fuq il-kura istituzzjonali. Foster parent jirċievi benefiċċji għall-fostering mill-istat (pereżempju kontribut lejn il-flas tal-bżonnijiet tal-wild minuri, kontribut fi tmiem il-fostering, rimunerazzjoni ta' foster parent, eċċ.)

Barra minn hekk, il-Kodiċi Ċivili jirregola l-mod kif wild minuri jiġi fdat lil persuna oħra f'każ li la l-ġenituri u lanqas tutor ma jkun jistgħu personalment jieħdu ħsieb il-wild minuri. Din il-kustodja hija alternattiva għall-fostering, jew il-kura li tippreċedi l-adozzjoni. Hija tiegħu preċedenza fuq il-kura istituzzjonali għall-wild minuri. Il-persuna inkarigata trid tiggarrantixxi kura xierqa, tkun residenti r-Repubblika Ċeka, u trid taqbel li l-wild minuri jitqiegħed fil-kura personali tagħha. L-obbligi u d-drittijiet tal-carer huma definiti minn qorti; inkella tintuża leġiżlazzjoni dwar il-foster care kif xieraq.

Il-ġenituri, bħala r-rappreżentanti legali, jistgħu – għall-immaniġġar tal-affarijiet tal-wild minuri, sakemm ma jkunux kwistjonijiet ta' status personali – jiffirmaw ftehim biex jiġu r-rappreżentati minn persuna b'għarfien espert, jew pereżempju minn persuna adatta oħra. Jekk il-wild jiffirma ftehim għar-rappreżentanza, dan ma jkollu l-ebda influwenza fuq ir-rappreżentanza legali tal-wild minuri mill-ġenituri. Jekk ir-rappreżentanti ġuridiċi u kuntrattwali ma jkunux jistgħu jaqblu, il-qorti tiddeċiedi skont l-interessi tal-wild minuri.

Jekk it-trobbija tal-wild minuri jew l-istat fiżiku, intellettuali jew mentali tiegħu, u l-iżvilupp xieraq tiegħu jkun mhedded jew iddisturbat sa tali punt li jkun kontra l-interessi tal-wild minuri, u/jew fil-każ ta' raġunijiet serji li minhabba fihom il-ġenituri ma jkunux jistgħu jiżguraw it-trobbija tiegħu, il-qorti tista' tordna l-kura istituzzjonali bħala miżura neċessarja. Dan tagħmlu b'mod partikolari f'każijiet fejn miżuri preċedenti ma kinux wasslu għal rimedju. Waqt li jsir dan, il-qorti dejjem tqis jekk hux preferibbli li tafda lill-wild minuri fil-kura minn persuna fiżika. Il-kura istituzzjonali tista' tiġi ordnata għal perġodu ta' mhux iktar minn tliet snin, filwaqt li dan jista' jiġi estiż (ripetutament) jekk ir-raġunijiet għall-ordni tal-kura istituzzjonali jippersistu (dejjem għal massimu ta' tliet snin). Jekk ir-raġunijiet għall-kura istituzzjonali ordnata ma jibqgħux jeżistu, jew jekk il-wild minuri jkun jista' jingħata xi haġa differenti minn kura istituzzjonali, il-qorti tikkancella l-kura istituzzjonali mingħajr dewmien u fl-istess ħin tiddeċiedi ma' min se jkun fdat il-wild minuri skont iċ-ċirkostanzi.

4 Jekk il-ġenituri jiddivorzjaw jew jinfirdu, ir-responsabbiltà tal-ġenituri kif tkun iddeterminata għall-ġejjieni?

Deċiżjoni dwar il-kura ta' wild minuri hija kundizzjoni essenzjali għad-divorzju tal-ġenituri tagħhom. Meta tiegħu d-deċiżjoni, il-qorti tqis l-interess tal-wild minuri; il-qorti tiddevja biss mill-kunsens reċiproku tal-ġenituri jekk ikun meħtieġ fl-interess tal-wild minuri. Qorti tista' tqiegħed lill-wild minuri taħt il-kura ta' wieħed mill-ġenituri jew f'kustodja kondiviża jew f'kustodja kongunta; qorti tista' wkoll tqiegħed lill-wild minuri taħt il-kura ta' persuna oħra minbarra l-ġenituri tiegħu jekk ikun meħtieġ fl-interess tal-wild minuri. Il-qorti tqis il-personalità tal-wild minuri, b'mod partikolari t-talenti u l-kapaċitajiet tiegħu fir-rigward tal-possibilitajiet ta' żvilupp, u l-istili tal-ħajja tal-ġenituri tiegħu, kif ukoll l-orjentazzjoni emozzjonali u l-isfond tal-wild minuri, il-kapaċità ta' kull wieħed mill-ġenituri li jipprovdi trobbija, l-istabilità kurrenti u antiċipata tal-ambjent edukattiv fejn għandu jitrabba l-wild, u r-rabtiet emozzjonali tal-wild ma' ħutu, man-nanniet jew ma' qraha oħrajn u persuni li ma jiġux minnu. Il-qorti dejjem se tqis liema ġenitur ikun ha' ħsieb il-wild minuri kif xieraq sa dak il-punt u min ikun ha' ħsieb l-edukazzjoni emozzjonali, intellettuali u morali tiegħu, kif ukoll liema ġenitur joffri l-aħjar opportunitajiet lill-wild minuri għal żvilupp b'saħħtu u b'suċċess. Il-qorti tiffoka wkoll fuq id-dritt tal-wild minuri għall-kura miż-żewġ ġenituri u għaž-żamma ta' kuntatt personali regolari magħhom, fuq id-dritt tal-ġenitur l-ieħor li mhux se jkollu l-kustodja għal informazzjoni regolari dwar il-wild, u l-qorti tqis ukoll il-kapaċità tal-ġenitur li jaqbel fuq it-trobbija tal-wild minuri mal-ġenitur l-ieħor. Il-qorti tista' tiddeċiedi wkoll li tapprova ftehim bejn il-ġenituri sakemm ikun ċar li l-metodu maqbul għall-eżerċizzju tar-responsabbiltà tal-ġenituri jkun skont l-interess tal-wild minuri.

Jekk il-ġenituri ta' minuri li ma jkollux kapaċità ġuridika sħiħa ma jkunux jgħixu flimkien, u jekk ma jkunux jistgħu jaqblu dwar ir-regoli tal-kura għal dak il-wild, il-qorti tiddeċiedi dwar dan *ex officio*. Hija ssegwi regoli simili għal dawk fil-każ tad-divorzju tal-ġenituri għat-teħid ta' deċiżjonijiet dwar il-kura tal-wild minuri. Il-ġenitur li jkollu l-wild minuri fil-kura tiegħu, u l-ġenitur l-ieħor, jiddeċiedu flimkien kif il-ġenitur li ma jkollux il-wild minuri fil-kura tiegħu ikun jista' jżomm kuntatt miegħu. Jekk il-ġenituri ma jkunux jistgħu jaqblu, jew ikun meħtieġ skont l-interess tat-trobbija tal-wild minuri u r-relazzjonijiet fil-familja, il-qorti tirregola l-kuntatt bejn il-ġenitur u l-wild minuri. F'każijiet iġġustifikati, il-qorti tista' tiddetermina fejn jista' jsir il-kuntatt bejn il-ġenitur u l-wild minuri. Jekk ikun hemm bżonn fl-interess tal-wild minuri, il-qorti tillimita d-dritt ta' ġenitur għall-kuntatt personali mal-wild minuri, u/jew ma tippermettix dak il-kuntatt.

Jekk iċ-ċirkostanzi jinbidlu, il-qorti tibdel id-deċiżjoni relatata mat-tweġiq tal-obbligi u d-drittijiet li jiġu mir-responsabbiltà tal-ġenituri anke *ex officio*.

5 Jekk il-ġenituri jilhqgħu ftehim dwar il-kwistjoni tar-responsabbiltà tal-ġenituri, liema formalitajiet għandhom ikunu rrispettati biex il-ftehim jorbot legalment?

Fil-każ ta' divorzju bejn il-ġenituri, il-ftehim bejn il-ġenituri dwar il-metodu tal-eżerċizzju tar-responsabbiltà tal-ġenituri jrid jirregola kif kull wieħed mill-ġenituri ikun se jieħu ħsieb il-wild minuri wara d-divorzju. F'dan il-ftehim, il-ġenituri jistgħu jirregolaw il-kuntatt bejnhom u l-wild minuri. Il-ftehimiet ta' din in-natura huma soġġetti għall-kunsens tal-qorti. Il-qorti għandha tapprova l-ftehim bejn il-ġenituri, hliet jekk ikun ċar li l-metodu maqbul għall-eżerċizzju tar-responsabbiltà tal-ġenituri ma jkun skont l-interess tal-wild minuri. L-istess japplika għal ftehim bejn il-ġenituri jekk il-ġenituri tal-wild minuri ma jkunux jgħixu flimkien.

6 Jekk il-ġenituri ma jkunux jistgħu jilhqgħu ftehim dwar il-kwistjoni tar-responsabbiltà tal-ġenituri, liema huma l-mezzi alternattivi biex jiġi solvut il-kunflitt mingħajr intervent tal-qorti?

Biex jiġiharsu l-interessi tal-wild minuri, il-qorti, waqt il-proċedimenti dwar il-kura għall-minuri, tiggwida lill-ġenituri biex isibu soluzzjoni konċiljatorja. Il-qorti tista' timponi l-partecipazzjoni f'konċiljazzjoni ekstraġudizzjarja jew f'laqgħat tal-medjazzjoni jew f'terapija tal-familja dwar il-ġenituri għal perġodu ta' mhux iktar minn tliet xhur, jew tista' timponi fuqhom laqgħat ma' espert fil-psikologija pedjatrika.

Barra minn hekk, huwa possibbli li jintużaw is-servizzi ta' ċentri ta' konsulenza dwar iż-żwieġ u l-familja li jipprovdu għajjuna permezz ta' psikologi u haddiema soċjali.

Hekk ukoll, awtorità għall-protezzjoni soċjali u legali tat-tfal tista' tipperswadi jew teduka ġenitur li ma jkunx jirrispetta d-drittijiet tal-wild minuri jew tal-ġenitur l-ieħor (eż. għall-kura, għal kuntatt regolari) dwar il-leġiżlazzjoni u l-konsegwenzi tal-imġiba tiegħu. Awtorità għall-protezzjoni soċjali u legali tat-tfal tista' wkoll timponi fuq il-ġenituri l-obbligu li jużaw konsulenza esperta jekk il-ġenituri ma jkunux kapaċi jsolvu l-problemi marbuta mat-trobbija tal-wild minuri mingħajr konsulenza esperta, b'mod partikolari waqt it-tilwim dwar il-modifikazzjoni tat-trobbija tat-tfal jew id-dritt għall-aċċess.

7 Jekk il-ġenituri jmorru l-qorti, liema kwistjonijiet jistgħu jiġu deċiżi mill-imħallef fir-rigward tat-tfal?

Bil-kundizzjoni ta' konformità mal-kundizzjonijiet magħżula u b'talba mill-ġenituri, il-qorti tista' tiddeċiedi, b'mod partikolari, dwar il-kwistjonijiet li għejjn li jikkoncernaw ir-relazzjonijiet bejn il-ġenituri u t-tfal:

id-drittijiet ta' natura personali (eż. id-dritt li tiddetermina l-isem u l-kunjom tal-wild minuri jew id-dritt li jingħata kunsens għall-adozzjoni tal-wild minuri)

il-kura tal-wild minuri u r-regoli tal-kuntatt mal-wild minuri,

forum alternattivi ta' kura tal-wild minuri (eż. tutela, kustodja minn persuna oħra, fostering, kura istituzzjonali),

il-manteniment u l-obbligi ta' sostenn,

ir-rappreżentanza u l-amministrazzjoni tal-proprjetà tal-wild minuri, il-kunsens għal kawżi legali mill-wild minuri,

dwar kwistjonijiet importanti għall-wild minuri, fejn il-ġenituri ma jkunux jistgħu jaqblu (eżempji ta' kwistjonijiet importanti huma, b'mod partikolari, id-determinazzjoni tal-post tar-residenza u l-għażla tal-edukazzjoni jew l-impjieg tal-wild minuri, imma mhux proċeduri mediċi normali jew proċeduri simili).

Normalment, il-qorti tiddeciedi ma' min se tafa lill-wild minuri, u potenzjalment dwar ir-regoli tal-kuntatt mal-wild minuri, u dwar il-manteniment u s-sostenn.

8 Jekk il-qorti tiddeciedi li ġenitur wieħed biss għandu jkollu l-kustodja tal-ulied, dan ikun ifisser li huwa jew hija jistgħu jiddeciedu dwar l-affarijiet kollha li jirrigwardjaw it-tfal mingħajr ma qabel jikkonsultaw lill-ġenitur l-ieħor?

Il-kura għall-wild minuri hija biss parti mill-obbligi u d-drittijiet inklużi fir-responsabbiltà tal-ġenituri. Jekk ġenitur li ma jkunx gie fdat bil-kura tal-wild minuri ma kienx imcaħħad mir-responsabbiltà tal-ġenituri, u lanqas ma giet limitata jew sospiża, huwa xorta jkun jista' jeżerċitaha fir-rigward tal-komponenti l-oħra tar-responsabbiltà tal-ġenituri u ma jittlfx id-dritt li jiddeciedi dwar kwistjonijiet importanti li jikkoncernaw lill-wild minuri. Ir-responsabbiltà tal-ġenituri tiġi eżerċitata mill-ġenituri bi qbil reċiproku u skont l-interessi tal-wild minuri. Jekk ikun hemm il-periklu ta' kontumacia waqt li tkun qed tittiehed id-deċiżjoni rigward kwistjoni li tikkoncerna l-wild minuri, wieħed mill-ġenituri jista' jiehu d-deċiżjoni hu jew jagħti l-kunsens tiegħu waħdu; madankollu huwa jkollu jinforma lill-ġenitur l-ieħor dwar is-sitwazzjoni mingħajr dewmien.

Jekk il-ġenituri ma jaqblux f'kwistjoni li tkun importanti għall-wild minuri, b'mod partikolari fir-rigward tal-interessi tiegħu, qorti tiddeciedi, fuq rikors minn ġenitur; dan japplika wkoll jekk ġenitur wieħed jiġi eskluż mit-tehd ta' deċiżjonijiet mill-ġenitur l-ieħor dwar kwistjoni importanti għall-wild minuri. Il-qorti tiddeciedi wkoll wara talba minn ġenitur f'każ fejn il-ġenituri ma jkunux jistgħu jaqblu dwar min minnhom se jirrappreżenta lill-wild minuri fi proċedimenti għodizzjarji jew fi kwistjonijiet importanti relatati mal-amministrazzjoni tal-proprjetà tal-wild minuri.

Il-ġenituri jridu jinfurmaw lil xulxin b'kull haġa importanti fir-rigward tal-wild minuri u l-interessi tiegħu.

9 Jekk il-qorti tiddeciedi li l-ġenituri għandu jkollhom il-kustodja kongunta ta' uliedhom, dan xi jfisser fil-prattika?

Il-Kodiċi Ċivili jagħmel differenza bejn li wild minuri jitqiegħed fil-kura ta' wieħed mill-ġenituri tiegħu, jew f'kustodja kondiviza jew f'kustodja kongunta, jew fil-kustodja ta' xi hadd li mhux wieħed mill-ġenituri tiegħu. Meta tiehu deċiżjoni dwar il-kura ta' wild minuri, il-qorti tiddeciedi b'tali mod li tissodisfa l-interessi tal-wild minuri. Qorti tista' tikkonċedi kustodja kondiviza jew kustodja kongunta jekk il-ġenituri jkunu kapaċi jikkomunikaw u jikkooperaw flimkien.

Kustodja kongunta (trobija kongunta)

Din il-forma ta' regolamentazzjoni tal-kura tal-wild minuri tfisser li ma jkun hemm l-ebda deċiżjoni speċifika dwar il-kustodja tal-wild minuri lil ġenitur jew ieħor. Fil-prattika dan ifisser li f'każ ta' kustodja kongunta wieħed mill-ġenituri jista', pereżempju, jiehu ħsieb il-bżonnijiet edukattivi tal-wild minuri u l-attivitajiet sportivi tiegħu u/jew ġenitur jiffoka fuq l-istudji lingwistiċi tal-wild minuri filwaqt li l-ġenitur l-ieħor jiffoka fuq l-attivitajiet ekstrakurrikolari oħrajn tal-wild minuri. Iż-żewġ ġenituri jaqsmu l-għoti tal-kura tas-saħħa u l-bżonnijiet materjali tal-wild minuri (eż. it-tisjir, it-tindif, il-ħwejjeġ, eċċ.). Biex tingħata kustodja kongunta huwa meħtieġ li l-ġenituri jaqblu magħha.

Kustodja kondiviza (trobija alternata)

Kustodja kondiviza tfisser li l-kura tal-wild minuri talterna bejn il-ġenituri għal perjodu ta' żmien determinat b'mod preċiż. Il-qorti tiddefinixxi wkoll id-drittijiet u l-obbligi eżerċitati matul dawn il-perjodi.

10 Għand liema qorti jew awtorità għandi nirrikorri jekk inkun irrid nippreżenta rikors dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri? Liema formalitajiet għandhom ikunu rispettati u liema dokumenti għandi nehmeż mar-rikors tiegħi?

Talba relatata mal-obbligi u d-drittijiet tal-ġenituri trid issir fil-qorti distrettwali (fi Praga f'qorti distrettwali, f'Brno fil-Qorti Municipali) li l-minuri jkun residenti fil-ġurisdizzjoni tagħha u, jekk ma jkollux indirizz permanenti, fil-qorti distrettwali li jkun qed jgħix fil-ġurisdizzjoni tagħha. Il-qorti tista', fi kwistjonijiet relatati mal-minuri, tiehu deċiżjonijiet ex officio.

Ir-rekwiżiti ta' talba jiddependu mit-tip ta' talba. Madankollu, dejjem ikun neċessarju li jiġi indikat l-isem, il-kunjom, u l-indirizz tal-partecipanti, jew in-numri tal-identità tat-twelid tal-partecipanti u r-rappreżentanti tagħhom, deskrezzjoni tal-fatti materjali, indikazzjoni tal-provi li l-attur ikun qed iserraħ fuqhom, u jrid ikun ċar minnha xi jrid l-attur u lil liema qorti hija indirizzata t-talba.

It-talba jrid ikun fiha d-dokumenti importanti kollha relatati mal-materja inkwistjoni – eż. ċertifikat tat-twelid, ċertifikat taż-żwieġ, kwalunkwe deċiżjoni preċedenti tal-qorti relatata mal-wild minuri, eċċ. Il-proposta għandha tiġi sottomessa fuq karta fl-ammont meħtieġ ta' kopji sabiex kopja waħda tinżamm il-qorti u kull partecipant jircievi kopja, jekk ikun meħtieġ.

11 Liema proċedura tapplika f'dawn il-każijiet? Jista' wieħed jagħmel użu minn proċedura ta' emerġenza?

Il-qorti tista' tiftaħ il-proċedimenti f'materji ta' kura tal-qorti għal minuri anke jekk ma tkunx tressqitilha talba.

Bl-użu ta' deċiżjoni preliminari anke qabel ma tiehu deċiżjoni dwar il-merti tal-kawża u jekk ikun hemm bżonn tar-regolamentazzjoni provviżorja tar-relazzjonijiet tal-partecipanti, jew jekk ikun hemm tħassib li l-eżekuzzjoni ta' deċiżjoni tal-qorti tkun mhedda, il-qorti tista' timponi fuq partecipant fil-proċedimenti l-ħlas ta' manteniment essenzjali u/jew taġti l-kustodja tal-wild minuri lil wieħed mill-ġenituri, jew lil persuna magħżula mill-qorti. Deċiżjoni preliminari normalment tittiehed wara talba, madankollu, huwa possibbli li l-proċedimenti dwar il-merti tal-kawża (għalhekk inklużi wkoll proċedimenti relatati mal-kura għal minuri mill-qorti) jinfethu *ex officio*, deċiżjoni preliminari tista' wkoll tittiehed *ex officio*. Il-qorti kompetenti mill-proċedimenti dwar il-kwistjoni hija responsabbli biex tordna deċiżjoni preliminari, sakemm il-ligi ma tistipulax mod ieħor. Talba għall-ordini ta' deċiżjoni preliminari jrid ikun fiha r-rekwiżiti skont l-Artikolu 42(4) u skont l-Artikolu 75 tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili (l-Att Nru 99/1963, kif emendat), jiġifieri b'mod partikolari: informazzjoni dwar il-qorti li għaliha tapplika t-talba; min ikun qed iressaq it-talba u dwar xiex, jiġifieri rendikont tal-fatti li jiġġustifikaw tali deċiżjoni preliminari kif proposta; dak li għandha tikseb it-talba, li jfisser liema tip ta' deċiżjoni preliminari qed ifittex l-attur; rendikont tal-fatt li jeħtieġ li jiġu rregolati b'mod provviżorju r-relazzjonijiet tal-partecipanti jew li hemm tħassib li l-eżekuzzjoni ta' deċiżjoni tal-qorti tista' tiġi mhedda, u wkoll indikazzjoni tad-data li fiha tkun tnejjet it-talba u l-firma tal-attur jew tar-rappreżentant tiegħu. Id-dokumenti li l-attur jirreferi għalihom iridu jkun meħmuża mat-talba. B'mod ġenerali, għad-deċiżjonijiet preliminari, is-sitwazzjoni hija li biex ikun żgurat kumpens għad-danni jew telf ieħor li jiġri minħabba deċiżjoni preliminari, l-attur irid jiddepożita, mhux aktar tard minn dakinhar stess li jkun ressaq it-talba l-qorti għal deċiżjoni preliminari, garanzija għal ammont iddeterminat. Madankollu, f'każ ta' deċiżjoni preliminari dwar il-manteniment u s-sostenn jew deċiżjoni preliminari li qorti tista' timponi anke *ex officio*, id-depożitu tal-garanzija mhux meħtieġ. Il-qorti tiddeciedi dwar deċiżjoni preliminari mingħajr dewmien. Jekk ma jkun hemm l-ebda periklu ta' kontumacia, il-qorti tista' tiddeciedi dwar talba għal deċiżjoni preliminari fi żmien sebat ijiem wara li tkun tressqet. Il-qorti tiddeciedi mingħajr ma tisma' lill-partecipanti. Meta tordna deċiżjoni preliminari, il-qorti timponi fuq l-attur li jkun irid jippreżenta talba l-qorti għall-ftuħ tal-proċedimenti b'data ta' skadenza imposta fuqu. Hija tista' tiddetermina wkoll li deċiżjoni preliminari ddum biss għal perjodu ta' żmien speċifiku.

L-Att dwar il-Proċedimenti Speċjali tal-Qorti (l-Att Nru 292/2013, kif emendat) jirregola deċiżjoni preliminari speċjali f'każ li minuri jkun f'sitwazzjoni ta' nuqqas ta' kura xierqa irrispettivament minn jekk ikunx hemm jew le persuna li jkollha d-dritt tal-kura tal-wild minuri, jew jekk ħajjet il-wild minuri, l-iżvilupp normali tiegħu jew interess importanti ieħor ikunu mhedda serjament jew ġew imxejja. F'każ hekk, il-qorti, permezz ta' deċiżjoni preliminari li l-qorti tista' timponi biss wara talba minn awtorità għall-protezzjoni soċjali u ġuridika tat-tfal, tirregola r-relazzjonijiet tal-wild minuri għal żmien essenzjali billi tordna li l-wild minuri jitqiegħed f'ambjent adatt indikat fid-deċiżjoni. Permezz ta' tali deċiżjoni preliminari huwa possibbli li wild minuri jitpoġġa f'foster care għal perjodu ta' żmien provviżorju li matulu l-ġenitur ma jkunx jista' jiehu ħsieb il-wild minuri għal raġunijiet serji, jew, wara li jiskadi dak iż-żmien, il-wild minuri jista' jitpoġġa taft

tharis qabel ma jiġi adottat jekk il-ġenituri jkunu taw il-kunsens għall-adozzjoni jew ikun hemm deċiżjoni li l-kunsens tal-ġenituri mhux meħtieġ. Il-qorti tiddeċiedi wara talba għal deċiżjoni preliminari mingħajr dewmien, imma mhux aktar tard minn 24 siegħa wara l-preżentata. Id-deċiżjoni tkun eżegwita minnufih wara li tiġi ordnata, filwaqt li l-qorti tikkooopera għall-eżekuzzjoni tagħha mal-awtoritajiet pubbliċi applikabbli.

12 Nista' nikseb għajjuna legali biex inkopri l-ispejjeż tal-proċedura?

Skont l-Att dwar it-Tariffi tal-Qorti (l-Att Nru 549/1991, kif emendat) il-proċedimenti relatati mat-tutela u mal-kustodja tal-minuri mill-qorti huma eżenti mit-tariffi. Dan ifisser li l-attur li jippreżenta talba relatata mal-obbligi u d-drittijiet tal-ġenituri ma jkunx obligat iħallas tariffi tal-qorti.

Skont ċerti ċirkostanzi jista' jkun possibbli li tqabbad rappreżentant legali bla ħlas jew għal ammont imnaqqas. Il-qorti tqabbad rappreżentant, wara talba mill-partecipant, li wara hija tneħhi, kompletament jew parzjalment, it-tariffi tal-qorti tiegħu, jekk dan ikun neċessarju pereżempju għall-protezzjoni tal-interessi tiegħu. Jekk ikun meħtieġ għall-protezzjoni tal-interessi tal-partecipant, jitqabbad avukat għalih. Il-ħatra ta' rappreżentant trid tkun iġġustifikata mis-sitwazzjoni tal-partecipant (fil-prattika dawn jistgħu jkunu ċirkostanzi finanzjarji avversi jew sitwazzjoni soċjali avversa, filwaqt li dejjem ikun neċessarju li jitqiesu ċ-ċirkostanzi tal-każ) u ma jridx ikun hemm eżekuzzjoni jew protezzjoni tad-drittijiet arbitrarji jew li manifestament ma jirnexx.

L-Att dwar l-Għoti tal-Għajjuna Legali f'Tilwim Transfruntier fl-Unjoni Ewropea (l-Att Nru 629/2004, kif emendat) jirregola l-aċċess għall-għajjuna legali fi Stat Membru tal-Unjoni Ewropea fejn persuna fiżika, li tkun residenti fi Stat Membru ieħor, tkun qed tiegħu sehem f'kawża. L-għajjuna hija relatata mal-proċedimenti legali fil-fażijiet tas-seduti u tal-eżekuzzjoni.

L-Att dwar il-Professjoni Legali (l-Att Nru 85/1996, kif emendat) jiddetermina l-kundizzjonijiet biex ikun possibbli li jintalab appuntament b'xejn ma' konsulent legali direttament mill-Kamra tal-Avukati Ċeka.

13 Ikun possibbli li jsir appell kontra deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri?

Iva, huwa possibbli li tappella kontra deċiżjoni relatata mar-responsabbiltà tal-ġenituri. Il-Qrati Distrettwali huma qrati tal-ewwel istanza għall-ġestjoni tad-drittijiet u l-obbligi li jiġu mir-responsabbiltà tal-ġenituri. Il-Qrati Reġjonali (jew il-Qorti Muniċipali fi Praga) jiddeċiedu dwar appelli kontra deċiżjonijiet tal-ewwel istanza. Appell kontra deċiżjoni tal-qorti jista' jiġi ppreżentat fi żmien 15-il jum mill-wasla tad-deċiżjoni bil-miktub mill-qorti li d-deċiżjoni tagħha tkun qed tiġi appellata u, sakemm ma jkunx ipprobit mil-ligi (eż. mhux possibbli li tressaq appell kontra deċiżjoni tal-qorti li tapprova l-ftehim bejn il-ġenituri dwar il-kura tal-wild minuri). Appell jitqies ukoll li ġie ppreżentat fil-ħin anke wara l-iskadenza tal-perjodu ta' ħmistax-il gurnata jew l-appellant kien qed jimxi ma' informazzjoni żbaljata mingħand il-Qorti tal-Appell.

Għandu jiġi enfazzzjat li xi deċiżjonijiet jistgħu jkun eżegwibbli provviżorjament – u għalhekk jistgħu jkunu eżegwiti anke jekk ikun ġie ppreżentat appell kontrihom. Deċiżjonijiet li jimponu l-ħlas ta' manteniment u deċiżjonijiet għall-estensjoni tat-tul ta' miżura edukattiva li permezz tagħha wild minuri jkun tneħħa mill-kustodja tal-ġenituri tiegħu jew ta' persuna oħra huma eżegwibbli b'mod provviżorju.

14 F'ċerti każijiet, jista' jkun meħtieġ li wieħed japplika lill-qorti jew lill-awtorità oħra għall-eżekuzzjoni ta' deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri. Liema proċedura tapplika f'każ bħal dan?

Fir-Repubblika Ċeka trid tiġi ppreżentata talba għall-eżekuzzjoni ta' deċiżjoni relatata mal-kura għal minuri mill-qorti. Il-proċedura applikata għall-eżekuzzjoni ta' deċiżjoni hija sugġetta għall-Att dwar il-Proċedimenti Speċjali tal-Qorti (l-Att Nru 292/2013, kif emendat).

Il-qorti ġenerali tal-minuri hija kompetenti għal dawn il-proċedimenti, jiġifieri il-Qorti Distrettwali (il-Qorti Distrettwali fi Praga, il-Qorti Muniċipali f'Brno) li l-minuri jkun residenti fil-ġurisdizzjoni tagħhom abbażi tal-ftehim bejn il-ġenituri jew id-deċiżjoni tal-qorti, jew fatti deċiżivi oħrajn. It-talba trid tinkludi l-informazzjoni neċessarja kollha (il-partijiet intitolati u dawk obligati, l-ambitu u l-kontenut tal-obbligu tal-parti obligata u d-data ta' skadenza għall-konformità mal-obbligu applikabbli u speċifikazzjoni tal-hekk imsejjaħ titolu eżekutorju – id-deċiżjoni li trid tiġi eżegwita).

Qabel ma tordna l-eżekuzzjoni ta' deċiżjoni, il-qorti tista', jekk tara li jkun hemm raġunijiet speċjali għal dan, u/jew jekk il-parti obligata ma tkunx giet infurmata dwar il-konsegwenzi ta' nuqqas ta' konformità ma' obbligu, tordna lill-parti obligata biex tikkonforma mad-deċiżjoni jew mal-ftehim u tinformaha bil-modi ta' kif jistgħu jiġu eżegwiti d-deċiżjonijiet: bl-impożizzjoni ta' multi jew bit-tneħħija tal-wild minuri. Il-qorti tista' wkoll tistaqsi lill-awtorità rilevanti għall-protezzjoni soċjali u ġuridika tat-tfal biex iwasslu lill-parti obligata biex tikkonforma mal-obbligi tagħha mingħajr il-bżonn ta' ordni għall-eżekuzzjoni tad-deċiżjoni.

Jekk il-persuna ma tikkonformax mal-obbligu tagħha anke wara li tkun ordnata mill-qorti, il-qorti tordna l-eżekuzzjoni tad-deċiżjoni permezz tal-impożizzjoni ta' multa, u dan jista' jsir ripetutament. L-ammonti tal-multi individwali ma jistgħux jaqsbu l-CZK 50 000. Miżuri oħrajn li tista' tordna l-qorti jinkludu laqgħa ma' medjatur, laqgħa ma' espert fil-psikologija pedjatrika jew id-determinazzjoni ta' pjan għal skema ta' akklimatizzazzjoni biex jiġi ffaċilitat il-kuntatt gradwali bejn il-wild minuri u persuna intitolata li tkun f'kuntatt miegħu.

Jekk minkejja l-miżuri li jkunu qegħdin jiġu implimentati, l-obbligi ma jkunux osservati jew ikun ċar miċ-ċirkostanzi li dan l-approċċ ma wassalx għal konformità mal-obbligi, il-qorti tordna f'każijiet eċċezzjonali l-eżekuzzjoni tad-deċiżjoni għat-tneħħija tal-wild minuri minn mal-persuna li l-wild minuri mhux suppost ikun qiegħed magħha skont il-ftehim jew id-deċiżjoni. Id-deċiżjoni li tkun ordnat it-tneħħija tal-wild minuri tiġi nnotifikata lill-parti obligata waqt l-eżekuzzjoni biss.

15 X'għandi nagħmel biex deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri maħruġa minn qorti fi Stat Membru ieħor tiġi rikonossuta u infurzata f'dan l-Istat Membru?

Is-sentenzi f'kawzi ta' responsabbiltà tal-ġenituri maħruġa mill-qorti fl-Istati Membri tal-UE huma rikonossuti – mingħajr il-bżonn ta' proċedura speċjali – fir-Repubblika Ċeka f'konformità mar-Regolament tal-Kunsill (KE) Nru 2201/2003 tas-27 ta' Novembru 2003 dwar il-ġurisdizzjoni u r-ikonossiment u l-infurzar ta' sentenzi fi kwistjonijiet matrimonjali u kwistjonijiet ta' responsabbiltà tal-ġenituri, u li jirrevoka r-Regolament (KE) Nru 1347/2000 ("ir-Regolament Nru 2201/2003") u r-Regolament tal-Kunsill (UE) 2019/1111 tal-25 ta' Gunju 2019 dwar il-ġurisdizzjoni, ir-ikonossiment u l-infurzar ta' deċiżjonijiet fi kwistjonijiet matrimonjali u kwistjonijiet ta' responsabbiltà tal-ġenituri, u dwar sekwestru internazzjonali ta' minuri ("ir-Regolament 2019/1111"). Skont ir-Regolament Nru 2201/2003, kwalunkwe persuna b'interess ġuridiku tista' tirrikorri l-qorti biex titlob li tinfaġġ deċiżjoni dwar ir-ikonossiment jew in-nuqqas ta' rikonossiment ta' deċiżjoni. Fir-Repubblika Ċeka, il-qrati distrettwali (il-qrati distrettwali fi Praga, il-Qorti Muniċipali f'Brno) huma kompetenti għal proċedimenti bħal dawn fl-ewwel istanza. Il-qorti kompetenti hija l-qorti distrettwali li tkun il-qorti ġenerali tal-attur, inkella l-qorti distrettwali li s-sitwazzjoni li r-ikonossiment huwa importanti għaliha tkun ġrat jew tista' tiġi fil-ġurisdizzjoni tagħha. Skont ir-Regolament 2019/1111, kwalunkwe parti interessata tista' tressaq rikors għal deċiżjoni dwar in-nuqqas ta' raġunijiet għal rifjut ta' rikonossiment. Fir-Repubblika Ċeka, il-qrati distrettwali (il-qrati distrettwali fi Praga, il-Qorti Muniċipali f'Brno) huma kompetenti għal proċedimenti bħal dawn fl-ewwel istanza.

Qabel ma deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri maħruġa fi Stat Membru ieħor tkun tista' tiġi eżegwita fir-Repubblika Ċeka, trid tiġi ddikjarata bħala eżegwibbli f'konformità ma' proċedura speċjali f'konformità mar-Regolament Nru 2201/2003 indikat fuq. Talba għal dikjarazzjoni ta' eżegwibbiltà fir-Repubblika Ċeka tiġi ppreżentata fil-qorti distrettwali lokament kompetenti (il-qorti distrettwali fi Praga, il-Qorti Muniċipali f'Brno). Il-kompetenza lokali tiġi ddeterminata f'konformità mar-Regolament Nru 2201/2003 skont il-post tar-residenza abitwali tal-persuna li qed tintalab l-eżekuzzjoni kontrih, jew skont il-post tar-residenza abitwali tal-wild minuri; jekk l-ebda wieħed minn dawn il-postijiet ma jkun fi l-Istat Membru fejn tkun se ssir l-eżekuzzjoni, il-kompetenza lokali tiġi ddeterminata skont il-post tal-eżekuzzjoni tad-deċiżjoni.

Deċiżjoni dwar id-dritt ta' kuntatt ma' wild minuri u deċiżjoni li tordna r-ritorn ta' wild minuri maħruġa abbażi tal-Artikolu 11(8) tar-Regolament Nru 2201/2003 huma eżegwibbli, skont l-Artikolu 41 u 42 tar-Regolament Nru 2201/2003, fi Stat Membru differenti mingħajr il-bżonn għal dikjarazzjoni ta' eżegwibbiltà u mingħajr il-possibbiltà ta' oġġezzjoni kontra r-rikonoxximent tad-deċiżjoni, jekk id-deċiżjoni tkun attestata fl-Istat Membru tal-origini bl-użu ta' formola standardizzata li tinsab f'anness mar-Regolament Nru 2201/2003.

Huwa neċessarju li mat-talba għar-rikonoxximent jew nonrikonoxximent ta' deċiżjoni u dikjarazzjoni ta' deċiżjoni bħala eżegwibbli tinhemeż kopja tad-deċiżjoni li tikkonforma mal-kundizzjonijiet neċessarji għar-rikonoxximent tal-awtentiċità tagħha (eż. kopja dduplikata jew kopja attestata tad-deċiżjoni), u attestazzjoni skont l-Artikolu 39, maħruġa mill-awtorità rilevanti tal-Istat Membru fejn tkun inħarġet id-deċiżjoni, fuq formola standardizzata li tinsab f'anness mar-Regolament Nru 2201/2003. F'każ ta' sentenza b'kontumacia, huwa importanti li jintbagħtu wkoll l-original jew kopja attestata tad-dokument li jikkonferma li l-parti li ma tkun giet għall-proċedimenti, it-talba għall-ftuħ tal-proċedimenti jew dokument simili ieħor innotifikat jew kwalunkwe dokument li jindika li l-konvenut aċċetta s-sentenza b'mod inekwivoku. Jekk l-attestazzjoni jew dokument meħtieġ fil-każ ta' sentenza ta' kontumacia ma jiġux ipprezentati, il-proċedura adottata tkun skont l-Artikolu 38(1) tar-Regolament Nru 2201/2003.

Skont ir-Regolament 2019/1111, id-deċiżjonijiet f'materji ta' responsabbiltà tal-ġenituri mogħtija fi Stat Membru u eżegwibbli f'dak l-Istat Membru għandhom ikunu eżegwibbli fir-Repubblika Ċeka mingħajr ebda ħtieġa ta' dikjarazzjoni ta' eżegwibbiltà.

Deċiżjonijiet li jagħtu drittijiet ta' aċċess għat-tfal u deċiżjonijiet skont l-Artikolu 29(6), jekk ikun meħtieġ ir-ritorn tal-wild minuri, fejn ikun iċċertifikat fl-Istat Membru ta' origini bl-użu taċ-ċertifikat previst fl-Anness tar-Regolament 2019/1111, jiġu rikonoxxuti fi Stati Membri oħra skont l-Artikolu 43 tar-Regolament 2019/1111, mingħajr il-ħtieġa ta' ebda proċedura speċjali u mingħajr ebda possibbiltà li r-rikonoxximent tagħha jiġi kkontestat, sakemm is-sentenza ma tinstabx li tkun irrikonċiljabbli ma' deċiżjoni [sussegwenti] kif imsemmi fl-Artikolu 50, u biss sal-punt ta' dak in-nuqqas ta' rikonċiljazzjoni.

Deċiżjonijiet li jagħtu drittijiet ta' aċċess għat-tfal u deċiżjonijiet skont l-Artikolu 29(6), jekk ikun meħtieġ ir-ritorn tal-wild minuri, fejn ikun iċċertifikat fl-Istat Membru ta' origini bl-użu taċ-ċertifikat previst fl-Anness tar-Regolament 2019/1111, jiġu rikonoxxuti fi Stati Membri oħra skont l-Artikolu 43 tar-Regolament 2019/1111, mingħajr ebda ħtieġa ta' dikjarazzjoni ta' eżegwibbiltà.

Għall-finijiet ta' rikonoxximent u eżekuzzjoni skont ir-Regolament 2019/1111, huwa meħtieġ li tiġi sottomessa kopja tad-deċiżjoni, li tissodisfa l-kundizzjonijiet meħtieġa għar-rikonoxximent tal-awtentiċità tagħha u ċ-ċertifikat rilevanti msemmi fl-Artikoli 36 jew 47 maħruġ mill-awtorità rilevanti tal-Istat Membru fejn tkun inġenat id-deċiżjoni, bl-użu taċ-ċertifikat previst fl-Anness tar-Regolament 2019/1111. Jekk id-dokumenti msemmija fl-Artikolu 31(1) ma jiġux ipprovduti, trid tiġi segwita l-proċedura msemmija fl-Artikolu 32 tar-Regolament 2019/1111.

Bil-konformità mal-kundizzjonijiet indikati fir-regolamenti hawn fuq imsemmija, il-proċedura għall-eżekuzzjoni ta' deċiżjoni fi kwistjonijiet ta' responsabbiltà tal-ġenituri minn Stat Membru tal-UE differenti hija l-istess bħal dik għall-eżekuzzjoni ta' deċiżjonijiet nazzjonali. Għal aktar informazzjoni, ara l-mistoqsija preċedenti.

16 Quddiem liema qorti f'dan l-Istat Membru għandi ngħaddi biex nopponi r-rikonoxximent u l-infurzar ta' deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri maħruġa minn qorti fi Stat Membru ieħor? Liema proċedura tapplika f'dawn il-każijiet?

Miżura rimedjali (appell) kontra deċiżjoni ta' qorti tiġi pprezentata lill-qorti li tkun ħarġet id-deċiżjoni. Qorti superjuri tiddeċiedi dwar il-miżura rimedjali.

17 Liema liġi għandha tiġi applikata mill-qorti fi proċediment dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri meta t-tfal jew il-partijiet ma jkunux iġġu f'dan l-Istat Membru jew ikunu ta' nazzjonalitajiet differenti?

Fi proċedimenti li jirrigwardaw kwistjonijiet ta' responsabbiltà tal-ġenituri, il-liġi applikabbli tkun iddeterminata skont il-Konvenzjoni tad-19 ta' Ottubru 1996 dwar il-Guridizzjoni, il-Liġi Applikabbli, ir-Rikonoxximent, l-Eżekuzzjoni u l-Kooperazzjoni fir-Rigward tar-Responsabbiltà tal-Ġenituri għall-Protezzjoni tat-Tfal. Kwalunkwe ftehim internazzjonali bilaterali li r-Repubblika Ċeka tkun marbuta bih fir-rigward ta' stati oħrajn jiehu preċedenza fuq il-Konvenzjoni tal-1996, sakemm ma tkunx saret dikjarazzjoni skont l-Artikolu 52(1) tal-Konvenzjoni tal-1996 (dikjarazzjoni ta' dan it-tip saret fir-rigward tal-ftehim bilaterali reċiproku bejn ir-Repubblika Ċeka u l-Polonja, li żgura l-preċedenza tal-Konvenzjoni tal-1996).

Din il-paġna web hija parti minn [L-Ewropa Tiegħek](#).

Nilqgħu l-[feedback](#) tiegħek dwar l-utilità tal-informazzjoni pprovduta.

This webpage is part of an EU quality network

L-aħħar aġġornament: 06/04/2023

Il-verżjoni bil-lingwa nazzjonali ta' din il-paġna tinzamm mill-punt ta' kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-original mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

Ir-responsabbiltà tal-ġenituri - il-kustodja tat-tfal u d-drittijiet ta' kuntatt - Germanja

1 Xi tisser il-frazi fil-liġi "responsabbiltà tal-ġenituri" fil-prattika? Liema huma d-drittijiet u d-dmirijiet ta' detentur tar-responsabbiltà tal-ġenituri?

It-terminu "responsabbiltà tal-ġenituri" jirreferi għad-drittijiet u għall-obbligi kollha li għandhom il-ġenituri fir-rigward ta' minuri. Parti importanti tar-responsabbiltà tal-ġenituri hija l-kura tal-ġenituri (kustodja). Il-ġenituri għandhom id-dover u d-dritt li jieħdu ħsieb il-minuri tagħhom. Il-kura tal-ġenituri tinvolvi ġenitur li jieħu ħsieb il-minuri u l-proprietà tiegħu, u li jirrappreżenta lill-minuri; id-dritt li jittieħdu deċiżjonijiet għall-minuri huwa għalhekk fil-prinċipju assoċjat mal-kura tal-ġenituri. Ir-responsabbiltà tal-ġenituri tinkludi wkoll kuntatt mal-minuri u d-dover li jipprovdu manteniment għall-minuri.

2 Bħala regola ġenerali, min għandu r-responsabbiltà tal-ġenituri fuq l-ulied?

Kif diġà ssemma fil-mistoqsija 1, it-terminu "responsabbiltà tal-ġenituri" jkopri d-drittijiet u l-obbligi kollha li għandhom il-ġenituri fir-rigward ta' minuri. Parti importanti tar-responsabbiltà tal-ġenituri hija l-kura tal-ġenituri; ir-responsabbiltà tal-ġenituri tinkludi wkoll kuntatt mal-minuri u d-dover li jiġi provdut manteniment lill-minuri.

Fil-prinċipju, il-kustodja kongunta tal-ġenituri hija possibbli jekk:

il-minuri jitwield lill-ġenituri miżżewġin,

il-ġenituri jizzewġu wara t-twelid tal-minuri,

il-ġenituri jiddikjaraw li jixtiequ jieħdu ħsieb lill-minuri b'mod kongunt (dikjarazzjonijiet tal-kustodja),

jekk il-Qorti tal-Familja (Familiengericht) tagħtihom kustodja kongunta tal-minuri.

Id-dikjarazzjonijiet tal-kustodja jridu jiġu ċertifikati fil-forma ġuridika dovuta. Dan jista' jsir mill-Uffiċċju għall-Benesseri taż-Żgħażaġh (Jugendamt), nutar jew, f'ċerti ċirkostanzi, minn missjonijiet diplomatici barra mill-pajjiż. Jekk il-ġenituri ma joħroġux dikjarazzjoni tal-kustodja u ma jkunux miżżewġin lil xulxin, l-omm ser ikollha l-kustodja waħedha tal-minuri. Madankollu, il-Qorti tal-Familja tista', fuq talba ta' wieħed mill-ġenituri, tagħti kustodja kongunta liż-żewġ ġenituri, sakemm dan ikun fl-aħjar interess tal-minuri. Huwa preżunt li l-kustodja kongunta hija fl-aħjar interess tal-minuri jekk il-ġenitur l-ieħor ma jipprovdi l-ebda raġuni għaliex ma jkunx ikkonċeda l-kustodja kongunta u ma jkun hemm l-ebda raġuni simili ovsja oħra.

Il-ligi Ġermaniża tassumi li ġeneralment ikun fl-aħjar interess tal-minuri li jkollu kuntatt maż-żewġ ġenituri u għalhekk tiggarantixxi d-dritt tal-minuri għal kuntatt mal-ġenituri tiegħu. Barra minn hekk, iż-żewġ ġenituri huma intitolati u obbligati li jzommu kuntatt mal-minuri tagħhom.

L-ewwel u qabel kollox, id-dritt għall-aċċess jagħti lill-ġenituri d-dritt li jaraw u jikkonnu mal-minuri tagħhom f'intervalli regolari. L-aċċess jinkludi kuntatt bil-posta jew bit-telefon, minbarra kuntatt wiċċ imb wiċċ.

Ġeneralment ikun id-dover taż-żewġ ġenituri li jiggarantixxu li jiġi provdut il-manteniment. Il-ġenituri jistgħu jagħzlu huma nfushom il-mod li bih jipprovdu manteniment għall-minuri tagħhom. Pereżempju, dawn jistgħu jiddeċiedu li jipprovdu manteniment in natura, b'mod predominanti fid-dar tal-ġenituri (akkomodazzjoni, ikel, ħwejjeġ, eċċ.).

3 Jekk il-ġenituri ma jkunux kapaċi jew ma jridux jeżerċitaw ir-responsabbiltà tal-ġenituri fuq uliedhom, tista' tinħatar persuna oħra minflokhom?

It-terminu "responsabbiltà tal-ġenituri" jkopri d-drittijiet u l-obbligi kollha li għandhom il-ġenituri fir-rigward ta' minuri. Parti importanti tar-responsabbiltà tal-ġenituri hija l-kura tal-ġenituri; ir-responsabbiltà tal-ġenituri tinkludi wkoll kuntatt mal-minuri u d-dover li jiġi provdut manteniment lill-minuri (ara l-kummenti fil-mistoqsija 1). Il-kummenti li ġejjin jirreferu għall-**kura tal-ġenituri (kustodja)**.

Jekk il-minuri ma jirċevix kura mill-ġenituri tiegħu minħabba, pereżempju, li l-ġenituri jkun mejt in jew ma jkunux intitolati li jirrappreżentaw lill-minuri fi kwistjonijiet relatati mal-minuri jew il-proprietà tiegħu, għaliex, pereżempju, tkun inċaħdet il-kustodja lill-ġenituri, il-minuri jiġi assenjat gwardjan legali mill-Qorti tal-Familja.

Jekk il-ġenituri ma jkunux jistgħu jipprovdu ċerti aspetti tal-kura tal-ġenituri, il-Qorti tal-Familja taħtar carer għal dawk l-aspetti (l-Artikolu 1909 tal-Kodiċi Ċivili (Bürgerliches Gesetzbuch - BGB)).

4 Jekk il-ġenituri jiddivorzjaw jew jinfirdu, ir-responsabbiltà tal-ġenituri kif tkun iddeterminata għall-ġejjieni?

It-terminu "responsabbiltà tal-ġenituri" jkopri d-drittijiet u l-obbligi kollha li għandhom il-ġenituri fir-rigward ta' minuri. Parti importanti tar-responsabbiltà tal-ġenituri hija l-kura tal-ġenituri; ir-responsabbiltà tal-ġenituri tinkludi wkoll kuntatt mal-minuri u d-dover li jiġi provdut manteniment lill-minuri (ara l-kummenti fil-mistoqsija 1). Il-kummenti li ġejjin jirreferu għall-**kura tal-ġenituri (kustodja)**.

Jekk il-ġenituri jkollhom kustodja kongunta tal-ġenituri mbagħad jisseparaw, dawn ser ikompli jkollhom kustodja kongunta tal-minuri, irrispettivament minn jekk ikunux miżżewġin jew le. Madankollu, il-Qorti tal-Familja tista' tagħti kustodja lil ġenitur wieħed fuq talba ta' wieħed mill-ġenituri. Tali talba ser tingħata jekk il-ġenitur l-ieħor jaqbel, sakemm il-minuri ma jkunx tal-inqas ta' 14-il sena u joġġezzjona, jew jekk ir-revoka tal-kustodja kongunta u l-ġenitur tal-kustodja lil ġenitur wieħed jitqiesu li jkun fl-aħjar interess tal-minuri. Anki f'każ li l-ġenituri jiddivorzjaw, deċiżjoni ta' dan it-tip issir biss fuq talba ta' wieħed mill-ġenituri, sakemm il-benesseri tal-minuri ma jkunx f'riskju.

5 Jekk il-ġenituri jilhqgħu ftehim dwar il-kwistjoni tar-responsabbiltà tal-ġenituri, liema formalitajiet għandhom ikunu rrispettati biex il-ftehim jorbot legalment?

It-terminu "responsabbiltà tal-ġenituri" jkopri d-drittijiet u l-obbligi kollha li għandhom il-ġenituri fir-rigward ta' minuri. Parti importanti tar-responsabbiltà tal-ġenituri hija l-kura tal-ġenituri; ir-responsabbiltà tal-ġenituri tinkludi wkoll kuntatt mal-minuri u d-dover li jiġi provdut manteniment lill-minuri (ara l-kummenti fil-mistoqsija 1). Il-kummenti li ġejjin jirreferu għall-**kura tal-ġenituri (kustodja)** u għall-**aċċess**.

Ġeneralment il-ġenituri jiddeċiedu kif jimmaniġġjaw il-kustodja kongunta tal-minuri tagħhom u m'hemm l-ebda rekwiżit legali dwar x'forma jrid ikollha.

Madankollu, bidla legali vinkolanti fl-arrangamenti tal-kustodja mhijiex possibbli bi ftehim biss, iżda teħtieġ deċiżjoni mill-Qorti tal-Familja. Jekk il-ġenituri ma jgħidux flimkien, l-Uffiċċju għall-Benesseri taż-Żgħażaġh jista' jgħinohom ifasslu pjan ta' kura tal-ġenituri aċċettabbli b'mod reċiproku. Dan il-pjan jista' jintuza bħala l-bażi għad-deċiżjonijiet tal-qorti dwar il-kustodja tal-ġenituri. Jekk il-ġenituri jaqblu li ġenitur wieħed għandu jingħata kustodja unika, dawn jistgħu jitolbu lill-Qorti tal-Familja biex tittrasferixxi l-kustodja tal-ġenituri.

Il-ġenituri jistgħu wkoll jaqblu dwar kif jimmaniġġjaw id-drittijiet għal aċċess, peress li m'hemm l-ebda rekwiżit. Jekk l-arrangament jiġi rreġistrat f'soluzzjoni quddiem qorti u jiġi approvat mill-qorti, din is-soluzzjoni tkun ekwivalenti għal sentenza tal-qorti vinkolanti u, fejn meħtieġ, tista' tkun eżegwibbli.

6 Jekk il-ġenituri ma jkunux jistgħu jilhqgħu ftehim dwar il-kwistjoni tar-responsabbiltà tal-ġenituri, liema huma l-mezzi alternattivi biex jiġi solvut il-kunflitt mingħajr intervent tal-qorti?

Jekk il-ġenituri ma jkunux jistgħu jsolvu l-kunflitti tagħhom waħidhom, dawn jistgħu jikkuntattjaw lill-Uffiċċju għall-Benesseri taż-Żgħażaġh jew organizzazzjoni volontarja ta' servizz ta' appoġġ għall-benesseri taż-Żgħażaġh (Freie Jugendhilfe). Dawn jiprovdu pariri lill-ġenituri u jgħinuhom jegħlbu l-problemi tagħhom. Bażi tad-*data* b'dawn it-tip ta' servizzi kollha ta' appoġġ tinsab hawnhekk: <http://www.dajeb.de>. Il-medjazzjoni tista' wkoll tgħin lill-ġenituri jilhqgħu soluzzjoni amikevoli. Aktar informazzjoni dwar il-medjazzjoni tal-familja tinsab hawnhekk: <http://www.bafm-mediation.de/>.

7 Jekk il-ġenituri jmorru l-qorti, liema kwistjonijiet jistgħu jiġu deċiżi mill-imħallef fir-rigward tat-tfal?

L-imħallef jista', skont ir-rikjesta jew il-proposta, jiddeċiedi, bħala parti mill-proċedimenti, dwar il-kwistjonijiet kollha relatati mal-kustodja tal-ġenituri (inkluż il-konsenja tal-minuri), mal-aċċess u mal-manteniment tal-minuri. L-imħallef għandu jimmira li jsolvi l-kunflitti b'mod li jkun aċċettabbli għaž-żewġ partijiet fl-istadji kollha tal-proċedimenti. Jekk il-ġenituri ma jaqblux fuq kwistjoni relatata mal-kustodja li tkun importanti għall-minuri, il-Qorti tista' wkoll tagħti s-setgħa lil ġenitur wieħed li jieħu d-deċiżjonijiet waħdu f'dan ir-rigward (Alleinentscheidungsbezugnis).

Jekk il-benesseri tal-minuri jkun f'riskju, il-Qorti tista' wkoll, fi kwalunkwe ħin u *ex officio*, tordna kwalunkwe miżura meħtieġa biex tevita kwalunkwe riskju simili.

8 Jekk il-qorti tiddeċiedi li ġenitur wieħed biss għandu jkollu l-kustodja tal-ulied, dan ikun ifisser li huwa jew hija jistgħu jiddeċiedu dwar l-affarijiet kollha li jirrigwardjaw it-tfal mingħajr ma qabel jikkonsultaw lill-ġenitur l-ieħor?

It-terminu "responsabbiltà tal-ġenituri" jkopri d-drittijiet u l-obbligi kollha li għandhom il-ġenituri fir-rigward ta' minuri. Parti importanti tar-responsabbiltà tal-ġenituri hija l-kura tal-ġenituri; ir-responsabbiltà tal-ġenituri tinkludi wkoll kuntatt mal-minuri u d-dover li jiġi provdut manteniment lill-minuri (ara l-kummenti fil-mistoqsija 1). Il-kummenti li ġejjin jirreferu għall-**kura tal-ġenituri (kustodja)** u għall-**aċċess**.

Fir-rigward tal-kura tal-ġenituri, il-kwistjoni trid, b'mod ġenerali, titwieġeb fl-affermattiv. Il-ġenitur mingħajr kustodja m'għandu l-ebda dritt li jiġi involut fid-deċiżjonijiet. Madankollu, huwa, għandu drittijiet ta' aċċess u jista' jitlob informazzjoni dwar is-sitwazzjoni personali tal-minuri mill-ġenitur l-ieħor diment li t-talba tkun legittima. Madankollu, filwaqt li l-minuri li jkun qed jgħix mal-ġenitur mingħajr kustodja, abbażi tal-kunsens ta' ġenitur mingħajr kustodja jew inkella ta' sentenza tal-qorti (pereż. fil-kuntest tal-eżerċitar tad-drittijiet ta' aċċess), il-ġenitur mingħajr kustodja jista' jieħu deċiżjonijiet minn rajh dwar kwistjonijiet relatati mal-kura tal-minuri (pereż. l-ikel).

9 Jekk il-qorti tiddeċiedi li l-ġenituri għandu jkollhom il-kustodja kongunta ta' uliedhom, dan xi jfisser fil-prattika?

It-terminu “responsabbiltà tal-ġenituri” jkopri d-drittijiet u l-obbligi kollha li għandhom il-ġenituri fir-rigward ta' minuri. Parti importanti tar-responsabbiltà tal-ġenituri hija l-kura tal-ġenituri; ir-responsabbiltà tal-ġenituri tinkludi wkoll kuntatt mal-minuri u d-dover li jiġi provdut manteniment lill-minuri (ara l-kummenti fil-mistoqsija 1). Il-kummenti li ġejjin jirreferu għall-**kura tal-ġenituri (kustodja)**.

Jekk il-ġenituri jkollhom kustodja kongunta tal-minuri tagħhom u jgħixu flimkien, dawn iridu jsibu soluzzjonijiet aċċettabbli b'mod reċiproku dwar il-kwistjonijiet kollha relatati mal-kura tal-ġenituri. Jekk, min-naħa l-oħra, il-ġenituri ma jgħixu flimkien, dawn għandhom jagħmlu dan biss fir-rigward ta' kwistjonijiet ta' importanza konsiderevoli għall-minuri. Dwar kwistjonijiet ta' kuljum, il-ġenitur li jgħix il-minuri miegħu għandu d-dritt li jieħu d-deċiżjonijiet waħdu.

10 Għand liema qorti jew awtorità għandi nirkorri jekk inkun irrid nippreżenta rikors dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri? Liema formalitajiet għandhom ikunu rrispettati u liema dokumenti għandi nehmeż mar-rikors tiegħi?

It-terminu “responsabbiltà tal-ġenituri” jkopri d-drittijiet u l-obbligi kollha li għandhom il-ġenituri fir-rigward ta' minuri. Parti importanti tar-responsabbiltà tal-ġenituri hija l-kura tal-ġenituri; ir-responsabbiltà tal-ġenituri tinkludi wkoll kuntatt mal-minuri u d-dover li jiġi provdut manteniment lill-minuri (ara l-kummenti fil-mistoqsija 1). Il-kummenti li ġejjin jirreferu għall-**kura tal-ġenituri (kustodja)** u għall-**aċċess**.

Fil-biċċa l-kbira tal-każijiet, il-Qrati tal-Familja (diviżjonijiet tal-Qrati Lokali (Amtsgerichte)) għandhom il-ġurisdizzjoni għall-proċedimenti relatati mal-kustodja tal-ġenituri u l-aċċess. Jekk tkun meħtieġa talba għat-tnedija tal-proċedimenti, pereżempju fi proċedimenti għall-ghoti tal-kustodja esklużiva meta l-ġenituri ma jkunux jgħixu flimkien, iridu jingħataw ġustifikazzjonijiet għal din it-talba. Il-fatti u l-evidenza tal-każ għandhom jiġu provduti kif ukoll jiġu annessi d-dokumenti msemmija. It-talba għandha tindika wkoll jekk il-partijiet diġà ppruvawx medjazzjoni jew proċedura oħra straġudizzjarja ta' riżoluzzjoni tal-kunflitti. Ir-rappreżentanza legali hija neċessarja biss f'każijiet eċċezzjonali, pereż. għal talbiet li jsiru fil-kuntest ta' proċedimenti tad-divorzu. Jekk ir-rappreżentanza legali ma tkunx obbligatorja, tista' ssir talba direttament lill-qorti kompetenti. Jeżistu ufficċji tal-qorti (Rechtsantragstellen) fil-Qrati Lokali għal dan l-iskop, fejn it-talbiet u dikjarazzjonijiet oħra jistgħu jiġu rreġistrati.

Jekk il-ġenituri ma jkunux miżżewġin lil xulxin meta jitwieled il-minuri, id-dikjarazzjoni tal-kustodja (fil-każ ta' kustodja kongunta) tista' tiġi ċċertifikata mill-ufficjal responsabbli għad-dokumentazzjoni tal-Ufficċju għall-Benesseri taż-Żgħażaġh (Jugendamt), minn nutar jew, f'ċerti ċirkostanzi, missjonijiet diplomatiki barra mill-pajjiż.

11 Liema proċedura tapplika f'dawn il-każijiet? Jista' wieħed jagħmel użu minn proċedura ta' emerġenza?

Il-prinċipju ta' “investigazzjoni *ex officio*” (Amtsermittlungsgesetz) japplika fi proċeduri relatati mal-kustodja tal-ġenituri u mad-drittijiet ta' aċċess. Skont dan il-prinċipju, il-qorti għandha tinvestiga *ex officio* l-fatti rilevanti kollha u mhijiex marbuta mill-argumenti tal-partijiet.

F'każijiet ta' emerġenza, il-qorti tista' tohroġ inibizzjoni temporanja, diment li din tiġi ġġustifikata u tkun meħtieġa b'mod urġenti. Jekk il-benesseri tal-minuri jkun f'riskju, il-qorti trid tivverifika jekk għandhiex tinħareġ inibizzjoni temporanja, anki mingħajr talba minn waħda mill-partijiet. Jekk ma jkunx possibbli li tinstab soluzzjoni aċċettata b'mod reċiproku fiż-żmien stabbilit fil-proċedimenti għall-aċċess, il-qorti trid tiddiskuti l-kwistjoni ta' inibizzjoni temporanja mal-ġenituri u mal-Ufficċju għall-Benesseri taż-Żgħażaġh.

12 Nista' nikseb għajjnuna legali biex inkopri l-ispejjeż tal-proċedura?

L-ċittadini li, minnha s-sitwazzjoni personali u finanzjarja tagħhom, ma jkunux jistgħu jkopru l-ispejjeż tal-proċedimenti, jistgħu jkopru biss porzjon tal-ispejjeż, jew jistgħu jhallu biss bi klijent parzjali, jistgħu jiksbu għajjnuna legali għall-proċedimenti, inkluż dawk li jinstemgħu mill-Qorti tal-Familja. Prerekwiżit għal din l-għajjnuna legali huwa li l-azzjoni legali jew id-difiża maħsuba għandha jkollha biżżejjed prospettivi ta' suċċess u m'għandhiex tidher frivola. Dan jagħti wkoll lill-persuni b'inqas riżorsi finanzjarji aċċess għall-qrati. Fl-ambitu tal-proċess tal-għajjnuna legali, skont l-introjt disponibbli tal-persuna intitolata għall-għajjnuna, l-Istat ikopri s-sehem tagħha tal-ispejjeż tal-qorti, u t-tariffi tal-avukat, kollha jew parzjalment, f'każ li jkun inħatirlha avukat.

13 Ikun possibbli li jsir appell kontra deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri?

It-terminu “responsabbiltà tal-ġenituri” jkopri d-drittijiet u l-obbligi kollha li għandhom il-ġenituri fir-rigward ta' minuri. Parti importanti tar-responsabbiltà tal-ġenituri hija l-kura tal-ġenituri; ir-responsabbiltà tal-ġenituri tinkludi wkoll kuntatt mal-minuri u d-dover li jiġi provdut manteniment lill-minuri (ara l-kummenti fil-mistoqsija 1). Il-kummenti li ġejjin jirreferu għall-**kura tal-ġenituri (kustodja)** u għall-**aċċess**.

Huwa possibbli li jsir appell minn deċiżjonijiet dwar il-kustodja tal-ġenituri/l-aċċess. Ma tagħmilx differenza jekk deċiżjoni ntlahqitx bħala parti minn proċedura awtonoma jew jekk ittiġidit bħala parti minn proċedimenti anċillari għal divorzu. L-appelli huma ammissibbli fiż-żewġ każijiet.

L-appell irid jitressaq fi żmien xahar minn meta d-deċiżjoni tiġi ppubblikata bil-miktub. Jista' jitressaq appell kontra inibizzjonijiet temporanji dwar il-kustodja tal-ġenituri biss jekk dawn ikunu nharġu abbażi ta' skambju orali. Appelli bħal dawn iridu jiġu pprezentati fi żmien ġimagħtejn. L-inibizzjonijiet li jinħarġu mingħajr skambju orali huma finali. Irrispettivament mill-kwistjoni tal-iskambju orali, l-inibizzjonijiet temporanji dwar id-dritt għall-aċċess ukoll ma jistgħux jiġu appellati. Madankollu, f'dawn il-każijiet, huwa possibbli li jinbdew proċedimenti fuq il-merti. Ta' min jinnota li l-inibizzjonijiet temporanji jsiru invalidi meta jidhru fis-sehħ sentenzi oħrajn li jikkonċernaw l-istess kwistjoni.

14 F'ċerti każijiet, jista' jkun meħtieġ li wieħed japplika lill-qorti jew lil awtorità oħra għall-eżekuzzjoni ta' deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri. Liema proċedura tapplika f'każ bħal dan?

It-terminu “responsabbiltà tal-ġenituri” jkopri d-drittijiet u l-obbligi kollha li għandhom il-ġenituri fir-rigward ta' minuri. Parti importanti tar-responsabbiltà tal-ġenituri hija l-kura tal-ġenituri; ir-responsabbiltà tal-ġenituri tinkludi wkoll kuntatt mal-minuri u d-dover li jiġi provdut manteniment lill-minuri (ara l-kummenti fil-mistoqsija 1). Il-kummenti li ġejjin jirreferu għall-**kura tal-ġenituri (kustodja)** u għall-**aċċess**.

Jekk tinkiser ordni ta' eżekuzzjoni dwar il-konsenja ta' persuni u r-regolament ta' aċċess, il-qorti tista' tagħti multa lill-parti obligata u, jekk din ma tistax tiġi rkuprata, tista' tordna prigiunerija. F'ċerti kundizzjonijiet, tista' tiġi ordnata l-prigiunerija direttament. Id-deċiżjoni li tordna l-konsenja ta' persuna jew ir-regolament ta' aċċess ser tenfasizza l-konsegwenzi tal-ksur tal-ordni ta' eżekuzzjoni. Il-multa massima għal persuna waħda hija ta' EUR 25 000 u t-terminu massimu ta' prigiunerija huwa ta' sitt xhur. Mezz potenzjali ieħor ta' eżekuzzjoni huwa li tintuża miżura koersiva immedjata kontra l-parti obligata. Mhuwiex permissibbli li tintuża forza fuq minuri jekk ikun meħtieġ li jiġi ċedut biex ikun jista' jiġi eżerċitat id-dritt għall-aċċess. L-użu ta' forza fuq minuri huwa permess biss jekk dan ikun fl-aħjar interess tal-minuri u ma jkunx possibbli li l-obbligu jiġi infurzat b'mezzi inqas severi.

15 X'għandi nagħmel biex deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri maħruġa minn qorti fi Stat Membru ieħor tiġi rikonoxxuta u infurzata f'dan l-Istat Membru?

It-terminu “responsabbiltà tal-ġenituri” jkopri d-drittijiet u l-obbligi kollha li għandhom il-ġenituri fir-rigward ta' minuri. Parti importanti tar-responsabbiltà tal-ġenituri hija l-kura tal-ġenituri; ir-responsabbiltà tal-ġenituri tinkludi wkoll kuntatt mal-minuri u d-dover li jiġi provdut manteniment lill-minuri (ara l-kummenti fil-mistoqsija 1). Il-kummenti li ġejjin jirreferu għall-**kura tal-ġenituri (kustodja)** u għall-**aċċess**.

Id-deċiżjonijiet dwar il-kustodja tal-ġenituri u l-aċċess maħruġa fi Stati Membri oħra tal-UE (flief id-Danimarka) huma rikonoxxuti fil-Ġermanja abbażi tar-Regolament (KE) Nru 2201/2003 (ir-Regolament Brussell IIa) u għalhekk mhi meħtieġa l-ebda proċedura speċjali għal dan l-iskop. Madankollu, fil-Ġermanja huwa wkoll possibbli li wieħed japplika għal rikonoxximent ta' tali deċiżjonijiet fil-Qorti tal-Familja kompetenti. Dan ir-ikonoxximent japplika fir-rigward tal-partijiet kollha.

Qabel ma tkun tista' tiġi eżegwita deċiżjoni dwar il-kustodja tal-ġenituri minn Stat Membru ieħor fil-Ġermanja, trid issir talba għal dikjarazzjoni ta' eżegwibilità, kif stabbilit fir-Regolament Brussell IIa, jiġifieri d-deċiżjoni trid tiġi approvata għall-eżekuzzjoni fil-Ġermanja. It-talba trid issir lill-Qorti tal-Familja lokali fejn għandha s-sede tagħha l-Qorti Reġjonali Superjuri (Oberlandesgericht). It-talba għall-eżekuzzjoni għandha tiġi akkumpanjata minn kopja tad-deċiżjoni u ċertifikat mill-qorti fl-Istat Membru oriġinali billi tintuża l-formola standard provduta fl-Anness II tar-Regolament. L-applikanti m'hemm x għalfejn jiġu

rappreżentati minn avukat. Madankollu, applikanti li jgħixu fi Stat Membru ieħor iridu jaħtru rappreżentant awtorizzat biex jaċċetta n-notifika fil-Ġermanja. Il-Qorti tal-Familja tasal għal deċiżjoni mingħajr seduta orali minn qabel. Ir-Registatur tal-qorti ser toħroġ l-ordni ta' eżekuzzjoni abbażi ta' din id-deċiżjoni. Appelli kontra d-deċiżjoni tal-Qorti tal-Familja jistgħu jitressqu mal-Qorti Reġjonali Superjuri. Appelli kontra d-deċiżjoni tal-Qorti Reġjonali Superjuri jistgħu jitressqu mal-Qorti Federali tal-Ġustizzja (Bundesgerichtshof) jekk il-Qorti Reġjonali Superjuri tippermetti dan. Fil-Ġermanja, 22 biss minn aktar minn 650 Qorti tal-Familja huma responsabbli għal talbiet għal dikjarazzjonijiet ta' rikonossiment u eżegwibilità. L-indirizzi tagħhom jinsabu hawnhekk: <http://www.bundesjustizamt.de/sorgerecht> - "Zuständige Gerichte" (bil-Ġermaniż) u <http://www.bundesjustizamt.de/custody-conflicts> - "Competent German courts" (bl-Ingliż).

Għandu jiġi nnutat li ċerti deċiżjonijiet ta' Stati Membri dwar drittijiet ta' aċċess u r-ritorn tal-ulied li tneħħew jew li nżammu illegalment jistgħu jiġu rikonossuti u eżegwiti fil-Ġermanja mingħajr il-bżonn ta' dikjarazzjoni ta' eżegwibilità u mingħajr l-għażla li dan ir-ikonossiment jiġi kkontestat. Madankollu, f'każijiet bħal dawn, id-detenturi tar-responsabbiltà tal-ġenituri huma wkoll liberi li jitolbu formalment id-dikjarazzjoni ta' eżegwibilità għal tali deċiżjonijiet mill-qorti Germaniżi.

16 F'liema qorti f'dan l-Istat Membru għandi nirrikorri biex nopponi r-ikonossiment ta' deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri mahruġa minn qorti fi Stat Membru ieħor? Liema proċedura tapplika f'dawn il-każijiet?

It-terminu "responsabbiltà tal-ġenituri" jkopri d-drittijiet u l-obbligi kollha li għandhom il-ġenituri fir-rigward ta' minuri. Parti importanti tar-responsabbiltà tal-ġenituri hija l-kura tal-ġenituri; ir-responsabbiltà tal-ġenituri tinkludi wkoll kuntatt mal-minuri u d-dover li jiġi provdut manteniment lill-minuri (ara l-kummenti fil-mistoqsija 1). Il-kummenti li ġejjin jirreferu għall-kura tal-ġenituri (kustodja) u għall-aċċess.

It-22 qorti msemmija fit-tweġiba għall-mistoqsija 15 għandhom ukoll kompetenza speċjali f'dan il-każ. It-talbiet għan-nuqqas ta' rikonossiment ta' deċiżjoni dwar il-kustodja tal-ġenituri jridu jsiru lill-Qorti tal-Familja fis-sede tal-Qorti Reġjonali Superjuri li fil-ġurisdizzjoni tagħha jgħix abitwalment ir-risponent jew il-minuri affettwat mid-deċiżjoni. Fin-nuqqas ta' dan, tkun kompetenti l-Qorti tal-Familja li fil-ġurisdizzjoni tagħha jeżisti l-interess fin-nuqqas ta' rikonossiment jew il-ftieġa għal kura; inkella tkun il-Qorti tal-Familja Pankow/Weißensee. Il-bidu ta' din il-proċedura ġeneralment iwassal għall-kompetenza għall-kwistjonijiet kollha relatati mal-minuri inkwistjoni kkonċentrati f'post wieħed, jiġifieri, qorti waħda tkun tista' tiddeċiedi dwar il-kwistjonijiet kollha relatati mal-minuri. Madankollu, id-deċiżjonijiet (dwar ir-ikonossiment jew in-nuqqas ta' rikonossiment) japplikaw biss fl-Istat Membru fejn ikunu nharġu. Madankollu, xorta tista' ssir proċedura fil-Ġermanja biex jiġi stabbilit in-nuqqas ta' rikonossiment, anki bħala miżura ta' prekawżjoni.

Fir-rigward ta' din il-proċedura, id-dispożizzjonijiet li jirregolaw l-awtorizzazzjoni tal-eżekuzzjoni għandhom japplikaw kif xieraq fl-ewwel istanza u f'kull proċediment tal-appell.

17 Liema liġi għandha tiġi applikata mill-qorti fi proċediment dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri meta t-fal jew il-partijiet ma jkunux jgħixu f'dan l-Istat Membru jew ikunu ta' nazzjonalitajiet differenti?

It-terminu "responsabbiltà tal-ġenituri" jkopri d-drittijiet u l-obbligi kollha li għandhom il-ġenituri fir-rigward ta' minuri. Parti importanti tar-responsabbiltà tal-ġenituri hija l-kura tal-ġenituri; ir-responsabbiltà tal-ġenituri tinkludi wkoll kuntatt mal-minuri u d-dover li jiġi provdut manteniment lill-minuri (ara l-kummenti fil-mistoqsija 1). Il-kummenti li ġejjin jirreferu għall-kura tal-ġenituri (kustodja) u għall-aċċess.

Trid issir distinzjoni bejn kwistjonijiet tad-dritt applikabbli u kwistjonijiet ta' ġurisdizzjoni. L-awtoritajiet ġudizzjarji u amministrattivi tar-residenza abitwali tal-minuri, normalment ikollhom ġurisdizzjoni f'materji ta' kustodja tal-ġenituri u ta' aċċess (l-Artikolu 8 tar-Regolament (KE) Nru 2201/2003 u l-Artikolu 5 tal-Konvenzjoni tal-Aja dwar il-Protezzjoni tat-Tfal). Madankollu, in-nazzjonalità hija irrilevanti. Id-dritt applikabbli huwa wkoll ibbażat fuq il-Konvenzjoni tal-Aja dwar il-Protezzjoni tat-Tfal. F'konformità wkoll ma' din il-Konvenzjoni, bil-liġi, fil-prinċipju, huma l-liġijiet tal-Istat li fih jgħix abitwalment il-minuri li japplikaw għall-assenjament, it-tneħħija u l-eżerċitar tal-kustodja tal-ġenituri u tad-dritt ta' aċċess. Fil-prinċipju, il-kustodja tal-ġenituri li tirriżulta mil-liġijiet tal-Istat tar-residenza abitwali tal-minuri tkompli anki jekk jinbidel il-post ta' residenza tal-minuri. Jekk l-awtoritajiet ġudizzjarji u amministrattivi Germaniżi li jkollhom ġurisdizzjoni b'virtù tal-post tar-residenza tal-minuri joħorġu dispożizzjonijiet dwar il-kustodja tal-ġenituri u l-aċċess, dawn ikunu rregolati mid-dritt Germaniż.

Din il-paġna web hija parti minn [L-Ewropa Tiegħek](#).

Nilqgħu l-[feedback](#) tiegħek dwar l-utilità tal-informazzjoni pprovduta.

This webpage is part of an EU quality network

L-aħħar aġġornament: 29/12/2023

Il-verżjoni bil-lingwa nazzjonali ta' din il-paġna tinzamm mill-punt ta' kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-original mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

Jekk jogħġbok innota li l-verżjoni bil-lingwa oriġinali ta' din il-paġna [et](#) giet emendata reċentement. Il-verżjoni tal-lingwa li qed tara bħalissa attwalment qed tiġi ppreparata mit-tradutturi tagħna.

Jekk jogħġbok innota li dawn il-lingwi li ġejjin: [en](#) diġà ġew tradotti.

Ir-responsabbiltà tal-ġenituri - il-kustodja tat-tfal u d-drittijiet ta' kuntatt - Estonja

1 Xi tfisser il-frazi fil-liġi "responsabbiltà tal-ġenituri" fil-prattika? Liema huma d-drittijiet u d-dmirijiet ta' detentur tar-responsabbiltà tal-ġenituri?

Ir-responsabbiltà tal-ġenituri tfisser il-kustodja ta' wild minorenni, li tinvolvi l-obbligu tal-ġenitur u d-dritt li jieħu f'ideh il-wild. Ir-responsabbiltà tal-ġenituri tinkludi d-dritt li ġenitur jieħu f'ideh il-persuna tal-wild (*kustodja tal-persuna*), id-dritt li jamministra l-proprjetà tal-wild (*kustodja tal-proprjetà*) u d-dritt li jiddeċiedi dwar kwistjonijiet relatati mal-wild. Il-kustodja tal-proprjetà tinkludi d-dritt u l-obbligu li jiġġestixxi l-proprjetà tal-wild, kif ukoll li jirrappreżenta lill-wild. Dan ma jipprekludix id-dritt tal-wild li jimmaniġġja l-proprjetà tiegħu b'mod indipendenti fil-każijiet previsti mil-liġi.

Il-ġenitur għandu setgħa li jieħu deċiżjonijiet fir-rigward tal-wild minuri tiegħu, li jikkonsisti fid-dritt li jiddeċiedi dwar kwistjonijiet ta' kuljum (ġeneralment relatati mal-kura) li jikkonċernaw lill-wild. Bħala regola, id-deċiżjoni dwar kwistjonijiet ta' kuljum tfisser li jittieħdu deċiżjonijiet ordinarji li jseħħu spiss u li ma jkollhomx effett permanenti fuq l-iżvilupp tal-wild. Minbarra s-setgħa ta' teħid tad-deċiżjonijiet, ġenitur bid-dritt ta' kustodja għandu wkoll dritt ta' rappreżentanza fir-rigward tal-wild minuri tiegħu jew tagħha. Il-ġenituri li għandhom kustodja kongunta għandhom dritt kongunt ta' rappreżentanza.

Iż-żewġ ġenituri għandhom id-dritt ta' kuntatt tal-ġenituri mat-tfal tagħhom, li jfisser l-obbligu u d-dritt taż-żewġ ġenituri li jżommu kuntatt dirett mat-tfal tagħhom. Id-dritt tal-kuntatt tal-ġenituri mat-tfal tagħhom ma jiddependix mill-eżistenza ta' kustodja. Il-ġenituri għandhom ukoll obbligu ta' manteniment fir-rigward tat-tfal minorenni tagħhom.

2 Bħala regola ġenerali, min għandu r-responsabbiltà tal-ġenituri fuq l-ulied?

Id-drittijiet u l-obbligi reciproci tal-ġenituri u t-tfal jirriżultaw mill-filjazzjoni, li hija aċċertata skont il-proċedura pprovduta mil-liġi. Il-mara li twelled it-tarbija hija l-omm ta' dak il-wild. Ir-raġel li minnu jiġi kkonċepit il-wild huwa missier dak il-wild. Il-wild jitqies li ġie kkonċepit mir-raġel miżżewweġ mal-omm tal-wild fil-hin tat-twelid tat-tarbija, li rrikonoxxa l-paternità tiegħu, jew li l-paternità tiegħu giet stabbilita minn qorti.

Ġenituri li huma miżżewġin ma' xulxin għandhom responsabbiltà tal-ġenituri kongunta, jiġifieri l-kustodja tat-tfal tagħhom. Jekk il-ġenituri ta' minuri ma jkunux miżżewġin ma' xulxin fil-hin tat-twelid tat-tarbija, għandhom responsabbiltà kongunta tal-ġenituri sakemm ma jkunux esprimew ix-xewqa tagħhom li jhallu r-responsabbiltà tal-ġenituri lil wiehed mill-ġenituri meta jissottomettu d-dikjarazzjonijiet ta' intenzjoni li jikkonċernaw ir-rikonnoxximent tal-paternità jew tal-maternità.

Jekk l-ebda wiehed mill-ġenituri ta' minuri ma jkollu d-dritt ta' rappreżentanza jew jekk ma jkunx possibbli li jiġi aċċertat min hu l-ġenitur tal-wild, jinħatar tutur legali għal-wild. F'dan il-każ, it-tutor legali jkollu l-kustodja. Id-dmir tat-tutor legali huwa li jiżgura t-trobbija u l-iżvilupp tal-wild u l-protezzjoni tal-interessi personali u proprjetarji tal-wild.

Persuna fiżika adulta b'kapaċità legali attiva sħiħa (pereżempju, qarib tal-wild jew parti terza) jew persuna ġuridika (kumpanija jew gvern lokali) tista' tkun it-tutor legali. Persuna ġuridika hija mahtura bħala t-tutor legali, jekk persuna fiżika xierqa ma tinstabx jew jekk ġenitur ikun speċifika fit-testament tiegħu jew f'kuntratt ta' suċċessjoni li għandha tinħatar persuna ġuridika bħala t-tutor legali. Il-persuna ġuridika hija meħtieġa tifttex tuturi b'mod sistematiku li huma persuni fiżiċi għall-persuni taħt il-kustodja tal-persuna ġuridika, u li tipprovdi pariri u taħriġ lil dawn it-tuturi.

Sal-hatra ta' tutur legali, id-dmirijiet tat-tutor jitwettqu temporanjament mill-muniċipalità rurali jew mill-gvern tal-belt tal-post ta' residenza tal-wild imdaħħal fir-reġistru tal-popolazzjoni, sakemm jiġu sodisfatti l-prerekwiżiti għall-istabbiliment ta' tutela. Fil-qadi tad-dmirijiet tat-tutor, muniċipalità rurali jew gvern tal-belt għandu d-drittijiet u l-obbligi ta' tutur legali.

3 Jekk il-ġenituri ma jkunux kapaċi jew ma jridux jeżerċitaw ir-responsabbiltà tal-ġenituri fuq uliedhom, tista' tinħatar persuna oħra minflokhom?

Jekk il-ġenituri ma jistgħux jew ma jixtiqux jeżerċitaw ir-responsabbiltà tal-ġenituri fuq minuri, jistgħu jagħtu l-kunsens tagħhom biex jagħtu lill-wild għall-adozzjoni. Il-kunsens ta' ġenitur għall-adozzjoni ma jidhox fis-sehħ qabel ma jgħaddu tmien ġimgħat mit-twelid tat-tarbija, u talba għall-adozzjoni ma tistax tiġi ppreżentata quddiem qorti qabel id-dhul fis-sehħ tal-kunsens ta' ġenitur. Bil-kunsens ta' ġenitur, minuri jista' jingħata lill-persuna li tixtieq tadotta lil-wild sabiex jingħata kura qabel id-dhul fis-sehħ tal-kunsens mogħti għall-adozzjoni.

Jekk l-ebda wiehed mill-ġenituri ta' minuri ma jkollu d-dritt ta' rappreżentanza jew jekk ma jkunx possibbli li jiġi aċċertat in-nisel ta' minuri, qorti tiddeċiedi dwar il-hatra ta' tutur legali fuq inizzjattiva tagħha stess jew fuq il-baži ta' rikors ta' muniċipalità rurali jew gvern tal-belt jew persuna interessata.

4 Jekk il-ġenituri jiddivorzjaw jew jinfirdu, ir-responsabbiltà tal-ġenituri kif tkun iddeterminata għall-ġejjieni?

Jekk il-ġenituri huma ddivorżjati jew separati, huma għandhom jiddeċiedu kif isolvu kwistjonijiet ta' kustodja ulterjuri. Il-ġenituri li għandhom kustodja jistgħu jaqblu dwar l-arranġamenti għall-eżerċizzju tad-dritt kongunt ta' rappreżentanza tagħhom. Madankollu, tibdil fl-arranġamenti tal-kustodja, inkluż it-terminazzjoni tal-kustodja kongunta, jista' jsir biss permezz ta' qorti.

Kull ġenitur għandu d-dritt li jitlob minn qorti fi proċedimenti mibdija b'rikors li l-kustodja tal-wild tiġi ttrasferita lilu/liha parzjalment jew kompletament. Qorti tista' tiddeċiedi tilwima ta' kustodja f'kawża, jekk din tintalab flimkien mad-divorżju jew il-ħlas ta' allowance ta' manteniment.

5 Jekk il-ġenituri jilhqu ftehim dwar il-kwistjoni tar-responsabbiltà tal-ġenituri, liema formalitajiet għandhom ikunu rrispettati biex il-ftehim jorbot legalment?

Il-ġenituri li għandhom il-kustodja jistgħu jirrangaw liberament l-eżerċizzju tal-kustodja kongunta. Madankollu, tibdil fl-arranġamenti tal-kustodja, inkluż it-terminazzjoni tal-kustodja kongunta, huwa possibbli biss permezz ta' qorti. Kwistjonijiet relatati mal-kustodja huma deċiżi u ddeterminati b'mod legalment vinkolanti minn qorti. Meta jisimgħu kwalunkwe kwistjoni li tikkonċerna minuri, il-qorti huma fuq kollox iggwidati mill-aħjar interessi tal-wild, wara li jitqiesu ċ-ċirkostanzi kollha u l-interess legittimu tal-persuni rilevanti. It-tilwim dwar il-kustodja jikkostitwixxi kwistjonijiet tal-liġi tal-familja, li jinstemgħu mill-qrati fuq rikors u jiġu agġudikati b'ingunzjoni. Sabiex jiġu stabbiliti d-drittijiet tiegħu fir-rigward ta' minuri, ġenitur għandu jippreżenta rikors quddiem qorti.

6 Jekk il-ġenituri ma jkunux jistgħu jilhqu ftehim dwar il-kwistjoni tar-responsabbiltà tal-ġenituri, liema huma l-mezzi alternattivi biex jiġi solvut il-kunflitt mingħajr intervent tal-qorti?

Il-ġenituri li għandhom il-kustodja jistgħu jirrangaw liberament l-eżerċizzju tal-kustodja kongunta. Madankollu, tibdil fl-arranġamenti tal-kustodja, inkluż it-terminazzjoni tal-kustodja kongunta, huwa possibbli biss permezz ta' qorti. Biex jilhqu ftehim, il-ġenituri jistgħu jużaw is-servizz ta' medjazzjoni tal-familja. Il-gvern lokali jista' jirreferihom lill-fornitur tas-servizz rilevanti. Pereżempju, il-ġenituri jistgħu jaqblu dwar il-proċedura għall-aċċess għall-wild wahedhom jew bl-għajnuna ta' medjatur tal-familja, iżda jekk il-ftehim jinkiser, għandhom imorru quddiem qorti biex jiksbu ordni ta' eżegwibilità (jiġifieri ingunzjoni). Fid-determinazzjoni tal-proċedura għall-aċċess għal wild, il-qrati jaġixxu wkoll bħala korpi ta' konċiljazzjoni fi proċedimenti ġudizzjarji, li jfittxu li jintlaħaq ftehim bejn il-ġenituri dwar l-aċċess għall-wild. Il-qrati jisimgħu lill-partijiet kemm jista' jkun malajr u jiġbdu l-attenzjoni tagħhom għall-possibbiltà li jużaw l-assistenza ta' konsulent tal-familja, b'mod partikolari biex jilhqu pożizzjoni komuni dwar il-kura u r-responsabbiltà tal-wild. Il-qorti tista' tissospendi proċedimenti rigward minuri, sakemm is-sospensjoni ma twassalx għal dewmien li jagħmel hsara lill-aħjar interessi tal-wild u jekk il-partijiet ikkonċernati jkunu ppreparati li jingħataw konsulenza barra mill-qorti jew jekk, fl-opinjoni tal-qorti, it-tilwima tista', għal raġunijiet oħra, tiġi solvuta permezz ta' ftehim bejn il-partijiet.

7 Jekk il-ġenituri jmorru l-qorti, liema kwistjonijiet jistgħu jiġu deċiżi mill-imħallef fir-rigward tat-tfal?

Il-ġurisdizzjoni tal-qrati tinkludi kwistjonijiet relatati mad-dritt ta' kuntatt tal-ġenituri mat-tfal, bidliet fil-kustodja, restituzzjoni ta' kustodja, l-obbligu li tiffallas allowance ta' manteniment u bidliet fl-ammont tal-allowance tal-manteniment fuq talba ta' ġenitur.

8 Jekk il-qorti tiddeċiedi li ġenitur wiehed biss għandu jkollu l-kustodja tal-ulied, dan ikun ifisser li huwa jew hija jistgħu jiddeċiedu dwar l-affarijiet kollha li jirrigwardjaw it-tfal mingħajr ma qabel jikkonsultaw lill-ġenitur l-iehor?

Id-drittijiet u l-obbligi reciproci tal-ġenituri u t-tfal jorġu min-nisel tat-tfal, u dan ifisser li l-ġenitur li minuri jiġi mnissel minnu għandu dmir li jieħu hsieb il-wild. Id-drittijiet u l-obbligi reciproci ta' ġenitur u minuri jiddependu fuq min għandu kustodja tal-wild, jiġifieri jekk wiehed mill-ġenituri biss ikollu l-kustodja tal-wild, dak il-ġenitur jista' jiddeċiedi dwar il-kwistjonijiet kollha relatati mal-wild mingħajr ma jikkonsulta l-ġenitur l-iehor.

Ġenitur jista' jkollu kustodja unika ta' minuri mit-twelid tal-wild, pereżempju, f'każijiet fejn il-ġenituri esprimew ix-xewqa tagħhom li jhallu r-responsabbiltà tal-ġenituri lil wiehed mill-ġenituri meta jissottomettu d-dikjarazzjonijiet ta' intenzjoni li jikkonċernaw ir-rikonnoxximent tal-paternità. Ġenitur wiehed jista' wkoll jikseb kustodja unika, pereżempju, fit-tliet każijiet li ġejjin.

Ġenitur jikseb kustodja unika jekk il-ġenitur ikun talab minn qorti, fi proċedimenti li jinbnew b'rikors, li l-kustodja tal-wild tiġi ttrasferita lilu parzjalment jew kompletament. Ġenitur normalment jitlob kustodja unika jekk il-ġenituri li għandhom kustodja kongunta jgħixu b'mod permanenti separati jew għal xi raġuni oħra ma għadux jixtieq jeżerċita kustodja kongunta.

Ġenitur jista' wkoll jeżerċita l-kustodja waħdu f'każijiet fejn il-ġenituri għandhom kustodja kongunta, iżda l-kustodja ta' ġenitur wiehed giet sospiza. Jekk il-kustodja unika ta' minuri mogħtija lil ġenitur fuq il-baži tal-liġi jew deċiżjoni tal-qorti tkun sospiza u ma jkun hemm l-ebda raġuni sabiex wiehed jistenna li l-baži għas-sospensjoni ma tibqax teżisti, qorti tagħti l-kustodja lill-ġenitur l-iehor jekk dan ikun konsistenti mal-aħjar interessi tal-wild.

Qorti tagħti wkoll kustodja lill-ġenitur l-ieħor jekk il-ġenitur b'kustodja unika jkun miet jew ġie mċaħħad mill-kustodja, sakemm dan ma jmurx kontra l-aħjar interessi tal-wild.

9 Jekk il-qorti tiddeċiedi li l-ġenituri għandu jkollhom il-kustodja kongunta ta' uliedhom, dan xi jfisser fil-prattika?

Jekk il-ġenituri jkollhom kustodja kongunta, huma jeżerċitaw il-kustodja kongunta fir-rigward tal-wild tagħhom u jwettqu l-obbligu ta' kustodja b'responsabbiltà tagħhom u unanimament, b'kunsiderazzjoni għall-benessri generali tal-wild. Il-ġenituri li għandhom kustodja kongunta għandhom ukoll dritt kongunt ta' rappreżentanza.

Jekk il-ġenituri li jeżerċitaw kustodja kongunta ma jilhqax ftehim rigward kwistjoni sinifikanti għall-wild, qorti tista', fuq talba ta' ġenitur, tagħti setgħat ta' teħid tad-deċiżjoni dwar din il-kwistjoni lil ġenitur wieħed. Fil-każ ta' trasferiment tas-setgħat ta' teħid tad-deċiżjoni, qorti tista' tirrestringi l-eżerċizzju tas-setgħat ta' teħid tad-deċiżjoni jew timponi obbligi supplimentari fuq il-ġenitur li jeżerċita d-dritt.

10 Għand liema qorti jew awtorità għandi nirrikorri jekk inkun irrid nippreżenta rikors dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri? Liema formalitajiet għandhom ikunu rispettati u liema dokumenti għandi nehmeż mar-rikors tiegħi?

It-tilwim relatat mal-kustodja jiġi aġġudikat mill-qorti tal-kontea. Fil-każ ta' tilwima relatata mal-kustodja, ir-rikorrent għandu jippreżenta rikors f'qorti tal-kontea għal aġġudikazzjoni tal-kwistjoni fi proċedimenti li jinbnew b'rikors. Ir-rikors għandu jiġi ppreżentat fil-qorti tal-kontea tal-post tar-residenza tal-wild.

Ir-rikors għandu jiddikjara l-isem tal-qorti, id-*data* personali tar-rikorrent, il-persuna kkonċernata u uliedhom, kif ukoll it-talba espliċita tar-rikorrent. Barra minn hekk, ir-rikors għandu jindika l-fatti, u r-rikorrent għandu jelenka u jippreżenta l-evidenza għad-dispożizzjoni tiegħu. Ir-rikors għandu jkun iffirmat mir-rikorrent jew mir-rappreżentant tar-rikorrent. Fil-każ ta' rappreżentant, prokura jew dokument ieħor li jiċċertifika s-setgħa ta' rappreżentanza għandhom jiġu mehmuża mar-rikors.

Ir-rikors u l-evidenza dokumentarja għandhom jiġu sottomessi lill-qorti bil-miktub bl-Estonjan. Jekk rikors, talba, ilment jew dikjarazzjoni ta' oppożizzjoni ppreżentata lill-qorti minn partecipant fil-proċedimenti ma tkunx bl-Estonjan, il-qorti teħtieġ li l-persuna li tissottometti dawn id-dokumenti tipprovi traduzzjoni sad-data stabbiltà mill-qorti.

Kwistjonijiet li jinvolvu d-determinazzjoni tad-drittijiet ta' ġenitur fir-rigward ta' minuri u l-arrangament ta' aċċess għall-wild, jiġifieri kwistjonijiet relatati mal-kustodja, jistgħu wkoll jiġu aġġudikati f'kawża, jekk dan jintalab f'kawża flimkien mad-divorzju jew il-ħlas ta' allowance ta' manteniment.

11 Liema proċedura tapplika f'dawn il-każijiet? Jista' wieħed jagħmel użu minn proċedura ta' emerġenza?

Il-qorti jissimgħu kwistjonijiet relatati mal-kustodja permezz ta' rikors skont id-dispożizzjonijiet li jikkonċernaw kawżi, b'kunsiderazzjoni tad-differenzi stabbiliti fir-rigward ta' proċedimenti li jinbnew b'rikors (ara l-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili [1]).

Fi proċedura ta' urġenza, qorti tista' tiddeċiedi biss it-talba għall-pensjoni tal-manteniment minn ġenitur li jgħix separatament minn minuri. Kwistjonijiet relatati mal-kustodja ma jistgħux jinstemgħu fi proċedura simplifikata. Madankollu, kwistjonijiet relatati mal-kustodja huma kwistjonijiet mismugħa permezz ta' rikors u għalhekk iwarjaw minn kawża ordinarja. Fi kawża mibdija permezz ta' rikors, il-qorti tivverifika l-fatti u tiġbor l-evidenza meħtieġa nnifisha, sakemm ma jkunx ipprovdut mod ieħor bil-liġi. Il-qorti mhix marbuta mit-talbiet jew il-fatti ppreżentati mill-partijiet fil-proċedimenti jew mill-valutazzjoni tagħhom tal-fatti, sakemm ma jkunx preskritt mod ieħor mil-liġi. Ir-rekwiżiti għat-teħid tal-minuti tas-seduti u għan-notifika tad-dokumenti huma wkoll inqas stretti. Fi kwistjonijiet relatati ma' kustodja, il-qorti jistgħu japplikaw ukoll miżuri biex jirregolaw l-eżerċizzju tal-kustodja jew l-aċċess għall-wild matul il-proċedimenti jew sabiex jiżguraw konformità fil-futur mal-ftehimiet.

Il-qorti tista' tapplika miżuri kawtelatorji jew provviżorji jekk ikun hemm raġuni biex temmen li n-nuqqas ta' applikazzjoni tal-miżuri jista' jagħmel l-eżegwibilità ta' sentenza diffiċli jew impossibbli. Fi kwistjoni tal-liġi tal-familja ġudikata permezz ta' rikors, jistgħu jiġu applikati miżuri provviżorji minn kull qorti li fil-ġurisdiżjoni territorjali tagħha għandhom jittiehdu l-miżuri. Dawn il-miżuri jinkludu, pereżempju, ir-ritorn tal-wild lill-ġenitur l-ieħor jew il-konformità mal-obbligu ta' manteniment legali; fost affarijiet oħra, il-qorti jistgħu jordnaw lill-konvenut iħallas l-allowance tal-manteniment matul il-perjodu tal-proċedimenti jew jipprovi garanzija għall-konformità mal-obbligu tal-ħlas.

[1] Kodiċi tal-Proċedura Ċivili (RT I 2005, 26, 197; RT I, 21.06.2014, 58). Sit web: <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/513122013001/consolide>.

12 Nista' niksew għajnuna legali biex inkopri l-ispejjeż tal-proċedura?

Jekk il-qorti tikkonkludi li persuna fiżika ma tistax tħallas l-ispejjeż tal-proċedimenti minhabba l-pożizzjoni finanzjarja tagħha, il-qorti tista' teħles lill-persuna kompletament jew parzjalment mill-ispejjeż ta' assistenza legali u l-ħlas tat-tariffa statali.

13 Ikun possibbli li jsir appell kontra deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri?

Deċiżjoni meħuda fi proċedimenti mibdija permezz ta' rikors hija ingunzjoni li għaliha japplikaw id-dispożizzjonijiet li jikkonċernaw ingunzjonijiet magħmulin f'kawżi, sakemm ma jiġix preskritt mod ieħor bil-liġi. Appell jista' jiġi ppreżentat kontra ingunzjoni fuq il-kustodja skont id-dispożizzjonijiet generali li jirregolaw il-proċeduri tal-appell, jekk l-appellant isib li d-deċiżjoni tal-qorti tal-ewwel istanza hija bbażata fuq ksur ta' dispożizzjoni legali (pereżempju, jekk il-qorti tal-ewwel istanza applikat dispożizzjoni legali ta' liġi sostantiva jew liġi proċedurali b'mod żbaljat). Għar-raġunijiet imsemmija hawn fuq, appell fil-kassazzjoni jista' jiġi ppreżentat ukoll quddiem il-Qorti Suprema.

14 F'ċerti każijiet, jista' jkun meħtieġ li wieħed japplika lill-qorti jew lil awtorità oħra għall-eżekuzzjoni ta' deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri. Liema proċedura tapplika f'każ bħal dan?

Kwistjonijiet relatati mal-kustodja jinstemgħu fi proċedimenti mibdija permezz ta' rikors. Fi kwistjoni tal-liġi tal-familja ġudikata permezz ta' rikors, il-qorti toħroġ mandat li jista' jiġi infurzat mill-jumstment tad-dhul fis-seħh tiegħu, sakemm ma jiġix preskritt mod ieħor mil-liġi. Mandat maħrug fi kwistjoni abbażi ta' rikors huwa l-ordni ta' eżegwibilità. F'każ li d-debitor ma jikkonformax volontarjament mal-mandat fuq kustodja, il-mandat se jiġi infurzat fi proċedimenti ta' infurzar fuq il-baži tar-rikors mressaq mir-rikorrent. Għal dan il-għan, ir-rikorrent għandu jissottometti rikors lil marixxal li fil-ġurisdiżjoni territorjali tiegħu d-debitor għandu r-residenza jew is-sede tiegħu jew tagħha jew fejn jinsabu l-assi tad-debitor. Fi kwistjoni li tikkonċerna aċċess għal wild, il-marixxall, fi proċedimenti ta' infurzar, jaħdem flimkien ma' rappreżentant tal-gvern lokali tal-post tar-residenza tal-wild jew, eċċezzjonalment, tal-post tar-residenza tal-persuna obbligata, li għandha kompetenza fl-interazzjoni mat-tfal. Jekk meħtieġ, il-marixxall jista' jissuġġerixxi lill-gvern lokali li l-wild jiġi temporanjament imqiegħed f'faċilità tas-sigurtà soċjali. Jekk il-persuna obbligata tfixxkel l-eżegwibilità obligatorja, hija tista' tkun suġġetta għal pagament ta' penali.

15 X'għandi nagħmel biex deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri maħruġa minn qorti fi Stat Membru ieħor tiġi rikonossuta u infurzata f'dan l-Istat Membru?

Skont ir-Regolament tal-Kunsill (KE) Nru 2201/2003 dwar il-ġurisdiżjoni u r-rikonossiment u l-eżegwibilità ta' sentenzi fi kwistjonijiet matrimonjali u kwistjonijiet ta' responsabbiltà tal-ġenituri, sentenza mogħtija fi Stat Membru hija rikonossuta fl-Istati Membri l-oħrajn mingħajr ma tkun meħtieġa proċedura speċjali. Ir-Regolament japplika fl-Istati Membri kollha tal-Unjoni Ewropea, minbarra d-Danimarka.

Sentenza dwar l-eżerċitar tar-responsabbiltà tal-ġenituri dwar wild mogħtija fi Stat Membru li hija eżegwibbli f'dak l-Istat Membru u li giet notifikata għandha tiġi eżegwita fi Stat Membru ieħor meta, wara rikors ta' kwalunkwe parti interessata, tkun giet iddikjarata eżegwibbli hemmhekk. Għal dan il-għan, rikors għal dikjarazzjoni ta' eżegwibilità għandu jiġi sottomess lil qorti.

Il-qorti fejn għandu jiġi ppreżentat ir-rikors tista' tinstab [hawnhekk](#).

Il-parti li titlob jew tikkontesta r-rikonossiment jew titlob għal dikjarazzjoni ta' eżegwibilità għandha tissottometti:

(a) kopja tas-sentenza li tissodisfa l-kundizzjonijiet meħtieġa sabiex tiġi stabbiltà l-awtenticità tagħha; u

(b) iċ-ċertifikat dwar sentenzi fuq ir-responsabbiltà tal-ġenituri.

Il-formola hija disponibbli [hawnhekk](#).

Sentenza dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri mhix rikonoxxuta:

- (a) jekk dan ir-rikonoxximent jidher ċar li jmur kontra l-ordni pubbliku tal-Istat Membru fejn jintalab ir-rikonoxximent wara li jitqiesu l-aħjar interessi tal-wild;
- (b) jekk ingħata, hilef f'każ ta' emerġenza, mingħajr ma l-minuri ingħata l-oportunità biex jinstema', bi ksur tal-prinċipji fundamentali tal-proċedura tal-Istat Membru fejn huwa mitlub ir-rikonoxximent;
- (c) meta jkun ingħata fin-nuqqas ta' dehra jekk il-persuna kontumaci ma tkunx giet notifikata bid-dokument li fetaħ il-proċedimenti jew b'dokument ekwivalenti fi żmien suffiċjenti u b'tali mod li jiffaċilita lil dik il-persuna li tirranġa għad-difiża tagħha sakemm ma jkunx iddeterminat li dik il-persuna tkun aċċettat is-sentenza mingħajr ekwivoku;
- (d) fuq talba ta' kwalunkwe persuna li tallega li s-sentenza tikser ir-responsabbiltà tal-ġenituri tagħha, jekk tkun ingħatat mingħajr ma dik il-persuna tkun ingħatat l-oportunità li tinstema';
- (e) jekk tkun irrikonciljabbli ma' sentenza mogħtija iktar tard li għandha x'taqsam ma' responsabbiltà tal-ġenituri mogħtija fi Stat Membru fejn jintalab ir-rikonoxximent;
- (f) jekk tkun irrikonciljabbli ma' sentenza mogħtija iktar tard li għandha x'taqsam ma' responsabbiltà tal-ġenituri mogħtija fi Stat Membru ieħor jew fi Stat li mhux Membru tar-residenza abitwali tal-wild sakemm dik is-sentenza mogħtija iktar tard tissodisfa l-kundizzjonijiet meħtieġa għar-rikonoxximent tagħha fl-Istat Membru fejn jintalab ir-rikonoxximent;
- jew
- (g) jekk il-proċedura stabbilita fl-Artikolu 56 tar-Regolament tal-Kunsill (KE) Nru 2201/2003 ma gietx imħarsa.

16 F'liema qorti f'dan l-Istat Membru għandi nirrikorri biex nopponi r-rikonoxximent ta' deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri maħruġa minn qorti fi Stat Membru ieħor? Liema proċedura tapplika f'dawn il-każijiet?

Il-qorti fejn għandu jiġi pprezentat ir-rikors tista' tinstab [hawnhekk](#).

Il-parti li titlob jew tikkontesta r-rikonoxximent jew tapplika għal dikjarazzjoni ta' eżegwibilità għandha tissottometti:

- (a) kopja tas-sentenza li tissodisfa l-kundizzjonijiet meħtieġa sabiex tiġi stabbilita l-awtenticità tagħha; u
- (b) iċ-certifikat dwar sentenzi dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri msemmija fl-Artikolu 39 tar-Regolament tal-Kunsill (KE) Nru 2201/2003.

Il-formola hija disponibbli [hawnhekk](#).

17 Liema liġi għandha tiġi applikata mill-qorti fi proċediment dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri meta t-fal jew il-partijiet ma jkunux jgħixu f'dan l-Istat Membru jew ikunu ta' nazzjonalitajiet differenti?

Skont l-Att dwar id-Dritt Internazzjonali Privat tal-Estonja [1], ir-relazzjonijiet bejn wild u l-ġenituri tiegħu huma rregolati mil-liġi tal-pajjiż tar-residenza tal-wild. Barra minn hekk, il-Konvenzjoni tal-Aja tal-1996 dwar il-Ġurisdizzjoni, il-Liġi Applikabbli, ir-Rikonoxximent, l-eżegwibilità u l-Koperazzjoni fir-Rigward tar-Responsabbiltà tal-Ġenituri u l-Miżuri għall-Protezzjoni tal-Minuri tapplika bejn l-Istati firmatarji tal-Konvenzjoni.

Id-determinazzjoni tal-liġi applikabbli tista' tkun suġġetta wkoll għal ftehimiet dwar l-assistenza legali. Ir-Repubblika tal-Estonja għamlet ftehimiet dwar l-assistenza legali mal-pajjiżi li ġejjin:

Ftehim dwar l-assistenza legali u relazzjonijiet legali bejn ir-Repubblika tal-Estonja, ir-Repubblika tal-Litwanja u r-Repubblika tal-Latvja (1993);
Ftehim dwar l-assistenza legali u relazzjonijiet legali fi kwistjonijiet ċivili, tal-familja u kriminali bejn ir-Repubblika tal-Estonja u l-Federazzjoni Russa (1993);
Ftehim dwar l-assistenza legali u relazzjonijiet legali fi kwistjonijiet ċivili u kriminali bejn ir-Repubblika tal-Estonja u l-Ukraina (1995);
Ftehim dwar l-assistenza legali u relazzjonijiet legali fi kwistjonijiet ċivili, tal-liġi tax-xogħol u kriminali bejn ir-Repubblika tal-Estonja u r-Repubblika tal-Polonja (1999).

Peress li l-partijiet kollha fil-ftehimiet dwar assistenza legali konkluzi mal-Litwanja, il-Latvja u l-Polonja huma wkoll partijiet għall-Konvenzjoni tal-Aja tal-1996, il-partijiet iddeċidew li japplikaw id-dispożizzjonijiet tal-Konvenzjoni sabiex jiddeterminaw il-liġi applikabbli.

[1] Att dwar id-Dritt Internazzjonali Privat (RT I 2002, 35, 217). Sit web: <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/513112013009/consolide>.

Din il-paġna web hija parti minn [L-Ewropa Tiegħek](#).

Nilqgħu l-[feedback](#) tiegħek dwar l-utilità tal-informazzjoni pprovduta.

This webpage is part of an EU quality network

L-aħħar aġġornament: 04/01/2022

Il-verzjoni bil-lingwa nazzjonali ta' din il-paġna tinżamm mill-punt ta' kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-original mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

Ir-responsabbiltà tal-ġenituri - il-kustodja tat-tfal u d-drittijiet ta' kuntatt - Irlanda

1 Xi tfigser il-frazi fil-liġi "responsabbiltà tal-ġenituri" fil-prattika? Liema huma d-drittijiet u d-dmirijiet ta' detentur tar-responsabbiltà tal-ġenituri?

It-terminu legali "responsabbiltà tal-ġenituri" – magħruf fl-Irlanda bħala "tutela" – jirreferi għall-pussess tad-drittijiet u tar-responsabbiltajiet kollha relatati mat-tfal li jkunu ngħataw bil-liġi jew bil-qorti, jew bis-saħħa ta' ftehim legali. Id-detentur ta' responsabbiltà tal-ġenituri jippossjedi fost oħrajn id-drittijiet ta' kustodja u ta' aċċess relatati mal-benesseri tat-tfal.

2 Bhala regola ġenerali, min għandu r-responsabbiltà tal-ġenituri fuq l-ulied?

Generalment, il-ġenituri miżżewġin tat-tfal għandhom responsabbiltà tal-ġenituri kongunta fuq uliedhom. Fejn il-ġenituri ma jkunux miżżewġin, generalment l-omm tkun id-detentur tar-responsabbiltà tal-ġenituri iżda l-missier naturali jista' jinħatar bħala tutor bi qbil bejn il-ġenituri jew bil-qorti.

3 Jekk il-ġenituri ma jkunux kapaċi jew ma jridux jeżerċitaw ir-responsabbiltà tal-ġenituri fuq uliedhom, tista' tinħatar persuna oħra minflokhom?

Iva. Il-Health Service Executive, permezz tad-diviżjoni tagħha TUSLA taċ-Child and Family Service, tista' tagħmel rikors quddiem il-Qorti Distrettwali għal tali ordnijiet għall-harsien meħtieġa għal tfal taħt it-tmintax-il sena. F'ċirkostanzi eċċezzjonali, il-qorti tista' taħtar tutor biex jeżerċita l-funzjonijiet ta'

responsabbiltà tal-ġenituri fejn ġenitur ma jkunx jixtieq jew ma jkunx jista' jagħmel dan. F'każ ta' mewt ta' ġenitur jista' jinħatar Tutur b'Testment fejn dan ikun inħatar permezz ta' testament jew kodiċill jew jista' jinħatar mill-qorti. Fin-nuqqas ta' tali haġra, il-Health Service Executive, permezz tad-diviżjoni tagħha TUSLA taċ-Child and Family Service, tista' tagħmel rikors quddiem il-Qorti Distrettwali għal tali ordnijiet għall-harsien għal tfal taħt it-tmintax-il sena f'każ li l-ġenituri tat-tfal ikunu mejtin jew jekk ma jkunux kapaċi jiehdu hsieb it-tfal tagħhom.

4 Jekk il-ġenituri jiddivorzjaw jew jinfirdu, ir-responsabbiltà tal-ġenituri kif tkun iddeterminata għall-ġejjieni?

Fil-każ ta' tfal li l-ġenituri tagħhom jiddivorzjaw jew "jinfirdu", il-kustodja u l-arranġamenti ta' aċċess jistgħu jiġu deċiżi bi qbil bejn il-ġenituri. Fejn ma jkunx jista' jintlaħaq ftehim, il-ġenituri jistgħu jipprezentaw rikors quddiem il-qorti fejn imħallef jista' joħroġ ordnijiet ta' kustodja jew ta' aċċess. Fejn iż-żewġ ġenituri jkunu t-tuturi tat-tfal, din it-tutela ma tigix affettwata minn divorzju jew minn separazzjoni, għalkemm it-tutela ta' missier barra mir-rabta ta' żwieġ tista' – f'ċirkostanzi eċċezzjonali hafna u unikament fejn il-benesseri tat-tfal tkun teħtieġ dan – tiġi tterminata bil-qorti.

5 Jekk il-ġenituri jilhqu ftehim dwar il-kwistjoni tar-responsabbiltà tal-ġenituri, liema formalitajiet għandhom ikunu rispettati biex il-ftehim jorbot legalment?

Ġenituri li jikkonkludu ftehim dwar il-kwistjoni tar-responsabbiltà tal-ġenituri huma meħtieġa jipprezentaw rikors quddiem il-qorti u jiksbu digriet li jirrifletti dan li jagħmel il-ftehim legalment vinkolanti. Il-qorti trid tkun sodisfatta li kull ftehim iħares b'mod xieraq id-drittijiet tat-tfal u tista' tirrifjuta li toħroġ digriet fejn ma tkunx sodisfatta li wieħed mill-ġenituri jew it-tnejn li huma jkunu qed jonoraw l-obbligi tagħhom lejn il-minuri. Tali ftehim ma jistax itemm l-istatus ta' tutela ta' xi wieħed mill-ġenituri.

6 Jekk il-ġenituri ma jkunux jistgħu jilhqu ftehim dwar il-kwistjoni tar-responsabbiltà tal-ġenituri, liema huma l-mezzi alternattivi biex jiġi solvut il-kunflitt mingħajr intervent tal-qorti?

Individwi jistgħu jirrikorru għal metodi mhux legali ta' riżoluzzjoni tal-konflitti bħal medjazzjoni jew permezz ta' konsulenza.

7 Jekk il-ġenituri jmorru l-qorti, liema kwistjonijiet jistgħu jiġu deċiżi mill-imħallef fir-rigward tat-tfal?

L-imħallef jista' jiddeċiedi dwar kull kwistjoni li għandha x'taqsam mal-benesseri tat-tfal inkluż iżda mhux limitat għal kwistjonijiet dwar tutela, kustodja u aċċess. Ara wkoll il-Mistoqsija Nru 4 u Nru 5 hawn fuq – it-tutela ta' ġenituri miżżewġin jew ta' omm naturali ma tistax tiġi tterminata mill-qorti għalkemm il-qorti tista' tistabbilixxi kundizzjonijiet fuq l-eżerċitar tar-responsabbiltajiet tal-ġenituri ta' persuna.

8 Jekk il-qorti tiddeċiedi li ġenitur wieħed biss għandu jkollu l-kustodja tal-ulied, dan ikun ifisser li huwa jew hija jistgħu jiddeċiedu dwar l-affarijiet kollha li jirrigwardjaw it-tfal mingħajr ma qabel jikkonsultaw lill-ġenitur l-iehor?

Le. Filwaqt li l-ġenitur li jkollu l-kustodja unika tat-tfal għandu l-kapaċità li jiddeċiedi dwar il-kura u l-kontroll ta' kuljum tat-tfal, ġenitur li m'għandux il-kustodja tat-tfal li huwa t-tutur tat-tfal għandu d-dritt li jiġi kkonsultat dwar kull kwistjoni li taffettwa l-benesseri tat-tfal inkluż, iżda mhux limitat għall-post fejn it-tfal għandhom jingħataw l-edukazzjoni tagħhom u fejn għandhom jgħixu.

9 Jekk il-qorti tiddeċiedi li l-ġenitur għandu jkollhom il-kustodja kongunta ta' uliedhom, dan xi jfisser fil-prattika?

Kustodja kongunta tingħata lill-ġenituri fin-nuqqas ta' ostilità profonda bejn il-partijiet u tippermettilhom jiehdu deċiżjonijiet reciproci li jirrigwardaw il-benesseri sostanzjali tat-tfal u dwar il-kura ta' kuljum tagħhom. Dan ma jfissirx li kull ġenitur għandu d-dritt għal hin ugwali mat-tfal; pjuttost, tiżgura li ż-żewġ ġenituri għandhom doveri u obbligi korrispondenti lejn l-ulied.

10 Għand liema qorti jew awtorità għandi nirrikorri jekk inkun irrid nipprezenta rikors dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri? Liema formalitajiet għandhom ikunu rispettati u liema dokumenti għandi nehmeż mar-rikors tiegħi?

Normalment partijiet li jixtiequ jipprezentaw applikazzjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri jagħmlu dan quddiem il-Qorti Distrettwali; madankollu, f'każ ta' ċerti applikazzjonijiet ancillari għal proċedimenti matrimonjali jista' jkun meħtieġ li japplikaw quddiem is-Circuit jew il-High Court. Il-High Court għandha ġurisdizzjoni esklussiva fi kwistjonijiet li għandhom x'jaqsmu mas-Sekwestru tat-Tfal.

11 Liema proċedura tapplika f'dawn il-każijiet? Jista' wieħed jagħmel użu minn proċedura ta' emerġenza?

Iva. Huwa possibbli li jiġi pprezentat rikors *ex parte* quddiem il-qorti, li jfisser mingħajr notifika lill-parti l-oħra, f'ċirkostanzi fejn it-tfal jistgħu jitpoġġew f'riskju f'każ li l-applikant jinnotifika lill-konvenut bil-mod użwali.

12 Nista' nikseb għajnuna legali biex inkopri l-ispejjeż tal-proċedura?

Iva. L-Għajnuna Legali tinkiseb permezz tal-Iskema ta' Għajnuna Legali Ċivili (*Civil Legal Aid Scheme*). Din l-iskema hija soġġetta għal test tal-mezzi.

13 Ikun possibbli li jsir appell kontra deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri?

Iva. Huwa possibbli li jiġi pprezentat appell kontra deċiżjoni tal-qorti tal-prim'istanza, jiġifieri l-qorti fejn ikunu nbdew il-proċedimenti; madankollu, ġeneralment mhuwiex possibbli li wieħed jappella kontra s-sentenza tal-qorti tal-appell.

14 F'ċerti każijiet, jista' jkun meħtieġ li wieħed japplika lill-qorti jew lill awtorità oħra għall-eżekuzzjoni ta' deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri. Liema proċedura tapplika f'każ bħal dan?

Individwi li jippruvaw jinfurzar deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri għandhom jikkonsultaw ir-regoli tal-qrati jew tal-istituzzjoni rispettiva. Minbarra applikazzjonijiet *ex parte*, hemm bżonn li tgħarraf lill-konvenut bl-intenzjoni tiegħek li tibda xi proċedura bil-għan li teżegwixxi sentenza.

15 X'għandi nagħmel biex deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri maħruġa minn qorti fi Stat Membru ieħor tiġi rikonoxxuta u infurzata f'dan l-Istat Membru?

Jekk jogħġbok ara t-tweġiba għall-Mistoqsija Nru 14.

16 F'liema qorti f'dan l-Istat Membru għandi nirrikorri biex nopponi r-rikonoxximent ta' deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri maħruġa minn qorti fi Stat Membru ieħor? Liema proċedura tapplika f'dawn il-każijiet?

Il-High Court, li għandha ġurisdizzjoni sħiħa u oriġinali.

17 Liema liġi għandha tiġi applikata mill-qorti fi proċediment dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri meta t-tfal jew il-partijiet ma jkunux jgħixu f'dan l-Istat Membru jew ikunu ta' nazzjonalitajiet differenti?

L-Att dwar il-Protezzjoni tat-Tfal (*Konvenzjoni tal-Aja*) tal-2000 jagħti saħħa legali lill-Konvenzjoni tal-Aja tal-1996 dwar il-Ġurisdizzjoni, il-Liġi Applikabbli, Rikonoxximent, Infurzar u Kooperazzjoni dwar ir-Responsabbiltà tal-Ġenituri u Mizuri għall-Protezzjoni tat-Tfal li tapplika f'dan il-qasam; barra minn hekk, *ir-Regolament tal-Kunsill (KE) Nru 2201/2003* dwar il-ġurisdizzjoni u r-rikonoxximent u l-infurzar ta' sentenzi fi kwistjonijiet matrimonjali u kwistjonijiet ta' responsabbiltà tal-ġenituri (*Brussell II bis*) huwa applikabbli wkoll f'dan il-qasam.

Din il-paġna web hija parti minn [L-Ewropa Tiegħek](#).

Nilqgħu l- [feedback](#) tiegħek dwar l-utilità tal-informazzjoni pprovduta.

This webpage is part of an EU quality network

L-aħħar aġġornament: 16/04/2024

Il-verżjoni bil-lingwa nazzjonali ta' din il-paġna tinżamm mill-punt ta' kuntatt tan-NGE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-original mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. La l-NGE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

Ir-responsabbiltà tal-ġenituri - il-kustodja tat-tfal u d-drittijiet ta' kuntatt - Greċja

1 Xi ifisser il-frażi fil-liġi "responsabbiltà tal-ġenituri" fil-prattika? Liema huma d-drittijiet u d-dmirijiet ta' detentur tar-responsabbiltà tal-ġenituri?

Ir-responsabbiltà tal-ġenituri hija dritt u obbligu tal-ġenituri. Hija tkopri t-trobbija ta' tfal minuri, il-ġestjoni tal-proprjetà tat-tfal u r-rappreżentanza tat-tfal fi kwalunkwe kwistjoni, tranżazzjoni jew litigju li jikkonċernaw lit-tfal jew lill-proprjetà tat-tfal. Ir-responsabbiltà tal-ġenituri għalhekk tiżgura l-protezzjoni tad-drittijiet personali u tal-proprjetà tal-minuri.

2 Bħala regola ġenerali, min għandu r-responsabbiltà tal-ġenituri fuq l-ulied?

Ir-responsabbiltà tal-ġenituri tiġi eżerċitata miż-żewġ ġenituri flimkien. Kull deċiżjoni tal-ġenituri rigward l-eżerċizzju tar-responsabbiltà tal-ġenituri trid issir fl-aħjar interessi tat-tfal.

3 Jekk il-ġenituri ma jkunux kapaċi jew ma jridux jeżerċitaw ir-responsabbiltà tal-ġenituri fuq uliedhom, tista' tinħatar persuna oħra minflokhom?

Jekk ebda wiehied mill-ġenituri ma jkun jista' jeżerċita r-responsabbiltà tal-ġenituri, għal raġunijiet prattiċi (eż. ospitalizzazzjoni jew priġunerija) jew għal raġunijiet ġuridiċi (inkapaċità ġuridika), dak il-ġenitur jibqa' detentur sempliċi tad-dritt filwaqt li r-responsabbiltà tal-ġenituri tiġi eżerċitata unikament mill-ġenitur l-ieħor.

Jekk l-ebda ġenitur ma jkun kapaċi jeżerċita r-responsabbiltà tal-ġenituri, it-tfal minuri jitqiegħdu taħt tutela; il-ġenituri jżommu r-responsabbiltà tal-ġenituri, bħala detenturi sempliċi tad-dritt, filwaqt li ma jkunux jistgħu jeżerċitawh.

4 Jekk il-ġenituri jiddivorzjaw jew jinfirdu, ir-responsabbiltà tal-ġenituri kif tkun iddeterminata għall-ġejjieni?

F'każ ta' divorzju jew separazzjoni, u sakemm iż-żewġ ġenituri jkunu f'ajjin, il-kwistjoni tar-responsabbiltà tal-ġenituri tiġi solvuta mill-qorti. Ir-responsabbiltà tal-ġenituri tista' tingħata lil wiehied mill-ġenituri jew, jekk ikunu jaqblu t-tnejn li huma u jagħzlu simultanjament il-post tar-residenza tat-tfal, liż-żewġ ġenituri flimkien. Il-qorti tista' tiddeċiedi mod ieħor, u tista' b'mod partikolari taqsa l-eżerċizzju tar-responsabbiltà tal-ġenituri bejn il-ġenituri jew tagħtiha lil persuna terza.

5 Jekk il-ġenituri jilhqgħu ftehim dwar il-kwistjoni tar-responsabbiltà tal-ġenituri, liema formalitajiet għandhom ikunu rispettati biex il-ftehim jorbot legalment?

Meta qorti jkollha tiddetermina l-eżerċizzju tar-responsabbiltà tal-ġenituri, bħal fil-każ ta' divorzju jew separazzjoni, hija tqis kull ftehim bejn il-ġenituri, imma dawn il-ftehimiet mhumiex vinkolanti għall-qorti. Ftehimiet ta' dan it-tip mhumiex suġġetti għal formalitajiet speċifiċi, sakemm il-qorti tiġi legalment mgħarrfa bihom. Normalment jiġi pprezentat dokument imfassal mill-partijiet interessati li jstabbilixxi l-ftehim bejniethom. Dan huwa stipulat esplicitament mil-liġi għal każijiet ta' divorzju kunsenswali ta' ġenituri ta' tfal minuri, f'liema każ irid jiġi pprezentat lill-qorti ftehim bil-miktub bejn il-ġenituri li jaqblu dwar il-kustodja ta' wliedhom u l-kuntatt magħhom.

F'kull każ ieħor, il-ġenituri jistgħu jaqblu informalment dwar l-eżerċizzju tar-responsabbiltà tal-ġenituri, mingħajr ma jikkonformaw ma' ebda formalità u mingħajr ma jseguw ebda proċedura formali, biex jaqsmu r-responsabbiltà bejniethom fil-prattika, b'aspett partikolari jkun eżerċitat minn ġenitur wiehied u aspett ieħor mill-ġenitur l-ieħor: pereżempju, ġenitur wiehied jista' jkollu l-kustodja tat-tifel u l-ieħor jamministra l-proprjetà tal-minuri u jirrappreżenta l-interessi tiegħu.

6 Jekk il-ġenituri ma jkunux jistgħu jilhqgħu ftehim dwar il-kwistjoni tar-responsabbiltà tal-ġenituri, liema huma l-mezzi alternattivi biex jiġi solvut il-kunflitt mingħajr intervent tal-qorti?

Jekk il-ġenituri ma jkunux jistgħu jiftiehem dwar il-kwistjoni tar-responsabbiltà tal-ġenituri, u t-teħid ta' deċiżjoni jkun fl-aħjar interess tat-tfal, il-kwistjoni tiġi deċiża mill-qorti. Il-medjazzjoni hija mezz alternattiv ta' soluzzjoni għat-tilwim.

7 Jekk il-ġenituri jmorru l-qorti, liema kwistjonijiet jistgħu jiġu deċiżi mill-imħallef fir-rigward tat-tfal?

Meta l-ġenituri ma jaqblux dwar kwistjoni speċifika fl-eżerċizzju tar-responsabbiltà tagħhom ta' ġenituri, u jressqu l-kwistjoni quddiem il-qorti, il-qorti tkun tista' tiddeċiedi biss dwar dik il-kwistjoni. Din tista' tkun kwalunkwe kwistjoni matul l-eżerċizzju tar-responsabbiltà tal-ġenituri li twassal għal nuqqas ta' qbil bejn il-ġenituri, b'kull wiehied minnhom jibqa' jnsisti fuq l-opinjoni tiegħu, u għalhekk is-soluzzjoni tagħha tkun fl-aħjar interessi tat-tfal. Tista' tkun oggettivament serja, pereż. l-għażla tal-isem, qbil dwar operazzjoni kirurgika eċċ., jew tista' tkun xi haġa ta' importanza oggettivament baxxa li, madankollu, il-ġenituri jqisuha importanti biżżejjed biex iressquha quddiem il-qorti.

8 Jekk il-qorti tiddeċiedi li ġenitur wiehied biss għandu jkollu l-kustodja tal-ulied, dan ikun ifisser li huwa jew hija jistgħu jiddeċiedu dwar l-affarijiet kollha li jirrigwardjaw it-tfal mingħajr ma qabel jikkonsultaw lill-ġenitur l-ieħor?

Iva, fil-prinċipju, sakemm il-kwistjoni taqa' fl-ambitu tal-kustodja tat-tfal mogħtija lil ġenitur wiehied. Il-ġenitur dejjem jistgħu jagħzlu li ma jadottawx is-soluzzjoni tal-qorti li tagħti l-kustodja unika lil ġenitur wiehied: anke wara li l-qorti taqta' s-sentenza, jistgħu jaqblu li japplikaw arrangament differenti fejn il-ġenitur l-ieħor jingħata rwol fit-trobbija tat-tfal, sakemm, ovvjament, dak l-arrangament ikun fl-aħjar interessi tat-tfal.

9 Jekk il-qorti tiddeċiedi li l-ġenituri għandu jkollhom il-kustodja kongunta ta' uliedhom, dan xi ifisser fil-prattika?

Dan ifisser li deċiżjonijiet relatati mat-trobbija tat-tfal iridu jsiru mill-ġenituri flimkien.

10 Għand liema qorti jew awtorità għandi nirrikorri jekk inkun irrid nippreżenta rikors dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri? Liema formalitajiet għandhom ikunu rispettati u liema dokumenti għandi nehmeż mar-rikors tiegħi?

Il-qorti kompetenti tkun dejjem il-qorti tal-ewwel istanza b'membri wiehied (*μονομελές πρωτοδικείο*). Ir-rikorsi jridu jiġu pprezentati fil-qorti li jkollha l-gurizdizzjoni għall-post, u trid tiġi notifikata lill-intimat; id-dokumenti li jservu ta' bażi għar-rikors iridu jiġu pprezentati l-qorti wkoll.

11 Liema proċedura tapplika f'dawn il-każijiet? Jista' wiehied jagħmel użu minn proċedura ta' emerġenza?

Il-qorti tal-ewwel istanza b'membri wiehied tiddeċiedi b'konformità ma' proċedura speċjali stipulata fl-Artikoli 681(B) u (C) tal-Kodiċi ta' Proċedura Ċivili. Din hija msawra fuq il-proċedura għat-tilwim industrijali, sabiex jiġi taffet is-smigh tal-kawżi. Minhabba l-karattru primarjament personali tat-tilwim dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri, hija tapplika wkoll ċerti dispożizzjonijiet mill-proċedura dwar il-kawżi matrimonjali, u mir-regoli tal-proċeduri ta' gurizdizzjoni

volontarja rigward l-awtorità investigattiva u l-gbir tal-provi fuq mozzjoni tal-qorti stess. Madankollu, meta tilwim relatat mal-eżerċizzju tar-responsabbiltà tal-ġenituri jkun marbut ma' kwalunkwe tilwim matrimonjali msemmi fl-Artikolu 592(1) tal-Kodiċi ta' Proċedura Ċivili (pereż. divorzju u annullament taż-żwieġ) jew tilwim imsemmi fl-Artikolu 614(1) tal-Kodiċi (pereż. id-determinazzjoni tal-paternità), il-qorti trid tapplika l-proċedura stabbilita fl-Artikoli 98612 u 616622 tal-Kodiċi. Kwistjonijiet urgenti jistgħu jiġu ttrattati permezz ta' miżuri interim (*ασφαλιστικά μέτρα*) u emerġenzi permezz ta' inibizzjoni temporanja (*προσωρινή διαταγή*).

12 Nista' nikseb għajnuna legali biex inkopri l-ispejjeż tal-proċedura?

Iva, skont il-kundizzjonijiet ġenerali applikabbli għall-għajnuna legali.

13 Ikun possibbli li jisir appell kontra deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri?

Sentenza ġudizzjarja dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri tista' tiġi revokata jew emendata jekk ikun hemm bidla fiċ-ċirkostanzi li jkunu wasslu lill-qorti biex tiddeċiedi kif għamlet. Madankollu, sentenza dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri tista' tiġi kkontestata minn kwalunkwe waħda mir-rimedji ġudizzjarji ordinarji (appell dwar punti ta' fatt u tad-dritt (*έφεση*), appell dwar punti tad-dritt biss (kassazzjoni, *αναίρεση*), rikors ta' kkontestazzjoni (*ανακοπή ερημοδικίας*), rieżami (*αναψηλάφηση*)), b'konformità mar-rekwiżiti normali.

14 F'ċerti każijiet, jista' jkun meħtieġ li wieħed japplika lill-qorti jew lil awtorità oħra għall-eżekuzzjoni ta' deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri. Liema proċedura tapplika f'każ bħal dan?

Sentenza relatata mar-responsabbiltà tal-ġenituri hija eżekutorja skont l-Artikolu 950 tal-Kodiċi ta' Proċedura Ċivili jekk timponi wkoll obbligi, jiġifieri ma ssolvix biss il-kwistjoni tar-responsabbiltà tal-ġenituri jew tal-kustodja tal-minorenni, jew tal-kuntatt mal-minorenni, imma tordna wkoll il-konsenja jew ir-ritorn tat-tfal, jew tiddetermina l-arranġament għall-kuntatt jew tipprojbixxi lill-partijiet milli jagħmlu kwalunkwe azzjoni kuntrarja. B'mod partikolari, (a) sentenza li tordna l-konsenja ta' tfal teħtieġ li l-ġenitur li jkollu t-tfal jagħxi kif deċiż mill-qorti, u f'każ ta' nuqqas ta' konformità mas-sentenza tal-qorti l-istess sentenza tista' tipprovi l-impożizzjoni awtomatika ta' penali finanzjarji ta' sa €50 000 li trid tiħallas lir-rikorrent li jkun qed jitolb il-konsenja jew ir-ritorn tat-tfal, jew detenzjoni temporanja ta' massimu ta' sena, jew it-tnejn li huma (eżekuzzjoni indiretta (*έμμεση εκτέλεση*)); u (b) fil-każ li d-dritt ta' kuntatt personali ta' ġenitur mat-tfal ikun imblukkat, is-sentenza dwar il-kuntatt tista' tħallat lill-persuna li tkun qed timblokka dak il-kuntatt b'piena finanzjarja u detenzjoni (eżekuzzjoni komplementari (*αναπληρωματική εκτέλεση*)).

15 X'għandi nagħmel biex deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri mahruġa minn qorti fi Stat Membru ieħor tiġi rikonossuta u infurzata f'dan l-Istat Membru?

Sentenzi ġudizzjarji dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri maqtugħa fi Stati Membri oħrajn jiġu rikonossuti awtomatikament mingħajr ebda formalità mill-awtoritajiet amministrattivi Griegi. Il-qrati Griegi għandhom il-ġurisdizzjoni li jiddeċiedu dwar il-validità ta' sentenza barranija, jew dwar talba għar-rikonossiment ta' sentenza barranija, mingħajr ma l-ewwel jeżaminaw il-ġurisdizzjoni tal-Istat Membru ta' oriġini. Meta jintalab r-rikonossiment mill-Greċja, il-qrati Griegi jistgħu jiċċidu r-rikonossiment ta' sentenza dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri jekk: (a) tkun kontra l-politika pubblika domestika, dejjem wara li jitqies x'inhu l-aħjar interess tat-tfal; jew (b) tkun irrikonċiljabbli ma' sentenza li giet wara relatata mar-responsabbiltà tal-ġenituri maqtugħa mill-qrati Griegi. Barra minn hekk, meta jkollhom ġurisdizzjoni skont ir-Regolament tal-Kunsill (KE) Nru 2201/2003 fuq il-bażi tal-post tar-residenza tat-tfal, il-qrati Griegi, bħala l-qrati tal-Istat Membru fejn ikun qed jintalab ir-rikonossiment, jistgħu jiddeċiedu l-kwistjoni tar-responsabbiltà tal-ġenituri għat-tfal b'mod differenti, mingħajr ma l-ewwel jeżaminaw il-ġurisdizzjoni tal-Istat Membru tal-oriġini u n-natura vinkolanti tas-sentenza tiegħu (pereżempju tistax tiġi appellata).

16 F'liema qorti f'dan l-Istat Membru għandi nirrikorri biex nopponi r-rikonossiment ta' deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri mahruġa minn qorti fi Stat Membru ieħor? Liema proċedura tapplika f'dawn il-każijiet?

Fil-każijiet deskritti, il-qorti kompetenti hija l-qorti tal-ewwel istanza b'membri wieħed, li tisma' l-kawża fuq il-bażi tal-proċedura rilevanti għat-tip ta' tilwima.

17 Liema liġi għandha tiġi applikata mill-qorti fi proċediment dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri meta t-tfal jew il-partijiet ma jkunux jgħixu f'dan l-Istat Membru jew ikunu ta' nazzjonalitajiet differenti?

Ir-relazzjonijiet bejn il-ġenituri u t-tfal huma rregolati mil-liġijiet li ġeġjin, f'ordni ta' preċedenza: (1) il-liġi tal-aħħar nazzjonalità komuni tagħhom; (2) il-liġi tal-aħħar residenza abitwali komuni; (3) il-liġi tan-nazzjonalità tat-tifel.

Din il-paġna web hija parti minn [L-Ewropa Tiegħek](#).

Nilqgħu l-[feedback](#) tiegħek dwar l-utilità tal-informazzjoni pprovduta.

This webpage is part of an EU quality network

L-aħħar aġġornament: 15/12/2020

Il-verżjoni bil-lingwa nazzjonali ta' din il-paġna tinzamm mill-punt ta' kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-original mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew deċiżjoni ta' tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

Jekk jogħġbok innota li l-verżjoni bil-lingwa oriġinali ta' din il-paġna [es](#) giet emendata reċentement. Il-verżjoni tal-lingwa li qed tara bħalissa attwalment qed tiġi ppreparata mit-tradutturi tagħna.

Ir-responsabbiltà tal-ġenituri - il-kustodja tat-tfal u d-drittijiet ta' kuntatt - Spanja

1 Xi tisser il-frazi fil-liġi "responsabbiltà tal-ġenituri" fil-prattika? Liema huma d-drittijiet u d-dmirijiet ta' detentur tar-responsabbiltà tal-ġenituri?

Fil-liġi Spanjola, ir-responsabbiltà tal-ġenituri tissegħa "patria potestad" (awtorità tal-ġenituri). Hija tinkludi d-drittijiet u d-dmirijiet tal-persuni fiżiċi, normalment il-ġenituri, jew persuni ġuridici li jkunu fdati bil-protezzjoni tal-persuna u l-proprietà tal-minuri bil-liġi jew b'deċiżjoni tal-qorti.

L-awtorità tal-ġenituri trid dejjem tiġi eżerċitata għall-benefiċċju tat-tfal, skont il-personalità tagħhom u b'rispett għall-integrità fiżika u psikoloġika tagħhom.

Hija tinkludi d-dmirijiet u s-setgħat li ġeġjin:

Li tiegħu hsielhom, toqgħod magħhom, titmagħhom, tedukahom u tiżgura li jkollhom edukazzjoni integrali.

Li tirrappreżentahom u tamministra l-beni tagħhom.

2 Bhala regola ġenerali, min għandu r-responsabbiltà tal-ġenituri fuq l-ulied?

Huma l-ġenituri li għandhom ir-responsabbiltà tal-ġenituri fuq il-minuri.

F'każ li l-ġenituri jisseparaw, jiddivorzjaw, iħassru jew ma jkunux jgħix flimkien, id-drittijiet u d-dmirijiet dwar il-minuri, il-persuna u l-beni tagħhom huma taż-żewġ ġenituri, hlief għal xi ċirkostanzi eċċezzjonali.

Jekk il-ġenituri jgħix separati, l-awtorità tal-ġenituri tiġi eżerċitata mill-ġenitur li t-tifel jgħix miegħu. Madankollu, il-Qorti tista' wara talba motivata mill-ġenitur l-ieħor, fl-interess tat-tifel, tattribbwx li dak il-ġenitur l-awtorità tal-ġenituri li jeżerċita konġuntament mal-ġenitur l-ieħor jew tqassam bejn il-missier u l-omm, il-funzjonijiet inerenti fl-eżerċizzju tal-awtorità tal-ġenituri.

3 Jekk il-ġenituri ma jkunux kapaċi jew ma jridux jeżerċitaw ir-responsabbiltà tal-ġenituri fuq uliedhom, tista' tinħatar persuna oħra minflokhom?

Fil-liġi Spanjola, jistgħu jiġu nominati qraba, persuni jew istituzzjonijiet oħrajn, dejjem taħt sorveljanza ġudizzjarja, biex jeżerċitaw ir-responsabbiltà tal-ġenituri fuq il-minuri, f'każ li l-ġenituri jonqsu milli jaqdu d-dmirijiet tagħhom ta' protezzjoni stipulati mil-liġi dwar it-trobbija tal-minuri jew ma jaqduhomx b'mod sodisfaċenti.

4 Jekk il-ġenituri jiddivorzjaw jew jinfirdu, ir-responsabbiltà tal-ġenituri kif tkun iddeterminata għall-gejjieni?

Jekk il-ġenituri jiddivorzjaw jew jisseparaw, ir-responsabbiltà tal-ġenituri tista' tiġi ddeterminata:

B'talba taż-żewġ ġenituri fi Ftehim Regolatur (convenio regulado), li jrid ikun approvat mill-Qorti.

B'deċiżjoni ġudizzjarja fi proċedimenti kontenżjużi.

Ir-responsabbiltà tal-ġenituri bħala istituzzjoni protettriċi tal-minuri hija r-responsabbiltà taż-żewġ ġenituri.

L-arrangamenti għall-kura u l-kustodja tal-minuri jistgħu jingabru fil-qosor kif ġej:

L-għoti lil wieħed mill-ġenituri biss; Normalment il-ġenitur li ma jkollux il-kustodja jkollu arrangamenti biex iżur it-tfal.

Għoti konġunt, fejn jiġu alternati l-perjodi li matulhom il-minuri jkunu mal-ġenitur l-ieħor.

Fuq bażi eċċezzjonali, meta ċ-ċirkostanzi jkunu jitolbu hekk u fl-interess tal-minuri, tista' tittiegħed deċiżjoni ġudizzjarja li tagħti l-kura u l-kustodja lil persuna oħra, jew bi proposta tal-ġenituri stess, jew b'deċiżjoni diretta tal-Qorti.

F'każijiet fejn tkun l-Amministrazzjoni li tkun responsabbli għat-tutela tal-minuri, dik is-sitwazzjoni tibqa', u l-kustodja ma tingħata lil ebda ġenitur.

Is-sistema speċifika tal-kustodja hija deċiża każ b'każ, skont l-interessi tal-minorenni.

5 Jekk il-ġenituri jilhqgħu ftehim dwar il-kwistjoni tar-responsabbiltà tal-ġenituri, liema formalitajiet għandhom ikunu rrispettati biex il-ftehim jorbot legalment?

Il-ġenituri li jiftiehmu dwar il-kwistjonijiet tar-responsabbiltà tal-ġenituri jridu jipprezentaw Ftehim Regolatur iffirmat bil-punti kollha ta' qbil, li jkun fih espressament, flimkien ma' miżuri oħrajn:

il-kura u l-kustodja tal-minuri;

l-arrangamenti għaž-żjarat mal-ġenituri;

l-eżerċizzju tar-responsabbiltà tal-ġenituri;

l-użu tad-dar matrimonjali;

il-manteniment għall-minuri.

Il-Ftehim ta' Regolamentazzjoni huwa pprezentat flimkien mal-applikazzjoni lill-Qorti tal-Ewwel Istanza xierqa. Dan irid jiġi rratifikat mill-ġenituri fil-qorti. Il-minuri jinstemgħu meta dan jitqies neċessarju fuq bażi *ex officio* jew fuq talba tal-prosekutur, il-partijiet, membri tat-tim tekniku tal-qorti jew tal-minorenni.

Wara li jitlob l-opinjoni tal-prosekutur pubbliku, l-imħallef jivvaluta l-ftehimiet.

Il-ftehimiet ta' bejn il-miżżewġin, adottati biex jirregolaw il-konsegwenzi ta' annullament, separazzjoni jew divorzju jkunu approvati mill-imħallef, sakemm ma jkunux ta' dannu għall-ulied. Jekk il-partijiet jipproponu arrangamenti ta' żjarat u komunikazzjoni bejn in-neputijiet u nannithom, l-imħallef jista' japprovahom wara li jisma' lin-nanniet li jagħtu l-kunsens tagħhom.

Jekk il-ftehimiet jiġu rrifjutati, dan irid isir permezz ta' deċiżjoni akkumpanjata mir-raġunijiet. F'dan il-każ, il-konjuġi jridu jipprezentaw proposta ġdida għall-approvazzjoni tal-imħallef, jekk applikabbli.

6 Jekk il-ġenituri ma jkunux jistgħu jilhqgħu ftehim dwar il-kwistjoni tar-responsabbiltà tal-ġenituri, liema huma l-mezzi alternattivi biex jiġi solvut il-kunflitt mingħajr intervent tal-qorti?

L-aqwa mezz alternattiv għal deċiżjoni ġudizzjarja, biex il-partijiet jaslu għal ftehim, hija l-Medjazzjoni Familjari.

Biex ikollhom setgħa eżekuttiva, il-Ftehimiet adottati dejjem iridu jkunu approvati minn deċiżjoni ġudizzjarja.

7 Jekk il-ġenituri jmorru l-qorti, liema kwistjonijiet jistgħu jiġu deċiżi mill-imħallef fir-rigward tat-tfal?

Fid-deċiżjoni ġudizzjarja l-Imħallef irid dejjem jiddeċiedi dwar il-kwistjonijiet li ġejjin fl-interess tal-ulied minuri, u jara li jevita milli jifred l-aħwa, u wara li jismagħhom jekk ikollhom il-kapaċitajiet fakultattivi:

il-miżuri ġudizzjarji dwar il-kustodja u l-kura, u li jingħata lil ġenitur wieħed jew lill-ieħor jew lit-tnejn li huma, u l-edukazzjoni;

l-arrangamenti għaž-żjarat, bejn il-ġenituri fejn ikunu indikati l-ħin, il-metodu u l-post fejn il-ġenituri jistgħu jikkomunikaw ma' wliedhom u jkunu fil-kumpanija tagħhom.

b'mod eċċezzjonali dan id-dritt għaž-żjarat jista' jkun limitat jew sospiż jekk ikun hemm ċirkostanzi serji jew jekk wieħed mill-ġenituri jonqos b'mod gravi u ripetutament mid-dmirijiet tiegħu;

L-għoti tal-awtorità tal-ġenituri, u jekk ikun hemm bżonn u jkun jaqbel għall-ulied, l-eżerċizzju totali jew parzjali ta' dik l-awtorità minn wieħed mill-ġenituri, inkluża d-deprivazzjoni ta' dik l-awtorità jekk ikun hemm raġuni valida;

il-manteniment li jrid jiġi ftehim minn kull ġenitur biex ikunu ssodisfatti l-bżonnijiet tal-ulied, filwaqt li jitqiesu ċ-ċirkostanzi ekonomiċi, u l-adozzjoni tal-miżuri neċessarji biex tiġi żgurata l-effettività tal-manteniment;

L-allokkazzjoni tal-użu tad-dar matrimonjali u tal-oġġetti li jintużaw komunement, fil-każijiet fejn ma jkunx hemm qbil bejn il-ġenituri, bi preferenza favur il-konjuġi li jkollu l-kustodja tal-ulied minuri.

8 Jekk il-qorti tiddeċiedi li ġenitur wieħed biss għandu jkollu l-kustodja tal-ulied, dan ikun ifisser li huwa jew hija jistgħu jiddeċiedu dwar l-affarijiet kollha li jirrigwardjaw it-tfal mingħajr ma qabel jikkonsultaw lill-ġenitur l-ieħor?

L-awtorità tal-ġenituri, bħala regola ġenerali, tappartjenti għaž-żewġ ġenituri. Għalhekk, is-setgħa li jiddeċiedu u jsolvu kull kwistjoni li tolqot lil minuri hija taż-żewġ ġenituri, anki jekk wieħed minnhom biss ikollu l-kustodja.

F'każ ta' nuqqas ta' qbil bejn il-ġenituri dwar x'deċiżjonijiet jistgħu jew jinħtieġ li jieħdu għall-wild minuri, pereżempju dwar l-iskola jew l-edukazzjoni, xi skola ħa jibagħtuh jew x'attivitajiet ekstrakurrikulari se jagħmel, dwar il-kura tas-saħħa u l-għażla ta' tabib, dwar kwistjonijiet personali, bħall-għażla tal-isem jew x' reliġjon se jħaddan, jew dwar l-għażla tal-lokalità jew pajjiż fejn se jgħix il-minuri, eċċ. u meta jidher li ma jkunx possibbli li l-ġenituri jaslu għal ftehim bejniethom, kwalunkwe wieħed mill-ġenituri jista' jirrikorri l-Qorti biex taqta' l-kwistjoni hi.

L-imħallef, wara li jisma' liż-żewġ ġenituri u lill-wild (jekk ikollu biżżejjed kapaċitajiet fakultattivi), jagħti s-setgħa tad-deċiżjoni lill-missier jew lill-omm. Jekk jerġa' jkun hemm nuqqasijiet ta' qbil jew tinqala' xi raġuni oħra li timpedixxi serjament l-eżerċizzju tal-awtorità tal-ġenituri, l-imħallef jista' jassenja s-setgħa tat-teħid tad-deċiżjonijiet kompletament jew parzjalment lil wieħed mill-ġenituri, jew jista' jqassam dawk il-funzjonijiet bejniethom. Dawn il-miżuri kollha jistgħu jiġu adottati għal perjodu massimu ta' sentejn.

9 Jekk il-qorti tiddeċiedi li l-ġenituri għandu jkollhom il-kustodja kongunta ta' uliedhom, dan xi jfisser fil-prattika?

F'każijiet fejn il-kustodja ta' minorenni tingħata b'mod kongunt iż-żewġ ġenituri, fil-prattika l-kura ta' kuljum tal-minorenni u l-attenzjoni diretta lilu talterna għal perjodi predeterminati. L-arrangament tal-kustodja kongunta jista' jvarja; il-prattika normali hija l-alternar tal-ġimgħat jew li jinqasmu l-ġranet tal-ġimgħa, bil-ġenituri jalternaw il-weekends.

Il-perjodi kollha tal-btajjel jinqasmu bejn iż-żewġ ġenituri.

10 Għand liema qorti jew awtorità għandi nirrikorri jekk inkun irrid nippreżenta rikors dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri? Liema formalitajiet għandhom ikunu rispettati u liema dokumenti għandi nehmeż mar-rikors tiegħi?

Fil-proċedimenti matrimonjali tas-separazzjoni jew tad-divorzju bonarji, il-qorti kompetenti hija l-Qorti tal-Ewwel Istanza tal-aħħar domicilju komuni taż-żwieġ, jew dak ta' xi wiehied mir-rikorrenti.

Fil-proċessi matrimonjali kontenzjużi, il-qorti kompetenti hija l-Qorti tal-Ewwel Istanza tal-post tad-domicilju matrimonjali, u f'każ li l-miżżewġin ikunu jirrisjedu f' distretti ġudizzjarji differenti, ir-rikorrent jista' jagħżel bejn l-aħħar domicilju taż-żwieġ u r-residenza tal-intimat.

Dawk li ma għandhomx indirizz jew residenza fissi jistgħu jiġu mħarrka fil-post fejn ikunu attwalment ibbażati jew dak tal-aħħar residenza tagħhom, skont l-għażla tar-rikorrent; jekk il-ġurisdizzjoni tkun għadha ma tistax tiġi ddeterminata, din tingħata lill-qorti tal-post tal-indirizz tar-rikorrent.

Fi proċedimenti li jikkonċernaw biss il-kura, il-kustodja u l-manteniment ta' tfal minuri, li fihom il-ġenituri ma jkunux miżżewġin ma xulxin, il-Qorti tal-Ewwel Istanza li għandha l-ġurisdizzjoni hi dik fil-post tal-aħħar residenza kondiviża tal-ġenituri. Jekk ikunu jgħixu f' distretti ġudizzjarji differenti, ir-rikorrent jista' jagħżel bejn il-qorti fiż-żona ta' residenza tal-konvenut jew dik fiż-żona ta' residenza tal-minuri.

Certifikazzjoni tar-registrazzjoni taż-żwieġ fir-Registru Ċivili u, kif xieraq, iċ-certifikati tat-twelid ta' kwalunkwe wild għandhom ikunu meħmuża mal-applikazzjoni, flimkien mad-dokument jew dokumenti li fuqhom il-konjugi jista' jibbaża d-drittijiet tiegħu jew tagħha. Jekk jintalbu miżuri dwar id-diviżjoni tal-proprjetà, ir-rikorrent irid jipprovi d-dokumenti fil-pussess tiegħu li jippermettu li jiġu vvalutati ċ-cirkostanzi finanzjarji tal-konjugi u, kif xieraq, dawk tat-tfal, bħal dikjarazzjonijiet tat-taxxa, payslips, dikjarazzjonijiet bankarji, atti tal-proprjetà jew certifikati ta' registrazzjoni.

11 Liema proċedura tapplika f'dawn il-każijiet? Jista' wiehied jagħmel użu minn proċedura ta' emerġenza?

Il-proċedimenti applikabbli f'dawn il-każijiet huma dawn li ġejjin:

F'każijiet fejn ikun hemm ftehim bejn il-partijiet fil-proċediment dwar ftehim reċiproku previst fl-Artikolu 777 tal-Liġi dwar il-Proċedura Ċivili, għas-separazzjoni, id-divorzju, u l-adozzjoni ta' miżuri definitivi dwar il-kura u l-kustodja u l-manteniment ta' tfal minuri, meta ma jkunx hemm żwieġ.

Meta ma jkunx hemm ftehim bejn il-partijiet fil-proċediment kontenzjuż, previst fl-Artikoli 770 u 774 tal-Liġi dwar il-Proċedura Ċivili applikabbli wkoll għall-proċessi familjari u tal-minuri, meta ma jkunx hemm żwieġ bejn il-ġenituri.

F'każijiet urġenti tista' tintalab l-adozzjoni ta' miżuri għall-proċedimenti li ġejjin:

Miżuri proviżorji qabel il-preżentata tat-talba għal annullament, separazzjoni, divorzju jew fil-proċessi li jikkonċernaw il-kura u l-kustodja tat-tfal minuri u l-manteniment. Dan huwa rregolat mill-Artikoli 771 u 772 tal-Liġi dwar il-Proċedura Ċivili.

Huwa previst espressament li jekk ikun hemm raġunijiet ta' urġenza jistgħu jiġu adottati miżuri fl-ewwel deċiżjoni li tittiehed, b'effett immedjat.

Miżuri proviżorji li jkun għejjin mill-ammissjoni tat-talba għall-proċediment matrimonjali jew tal-minuri, bħal fil-każijiet preċedenti. Dan huwa previst fl-Artikolu 773 tal-Liġi dwar il-Proċedura Ċivili.

12 Nista' nikseb għajjnuna legali biex inkopri l-ispejjeż tal-proċedura?

Jistgħu jinkisbu benefiċċji tal-għajjnuna legali totali jew parzjali, sakemm ikun hemm provi li r-rekwiżiti għad-dritt għall-għajjnuna legali jkun ssodisfati, b'konformità mal-Liġi dwar l-Għajjnuna Legali b'Xejn. (Ara “[L-Għajjnuna Legali - Spanja](#)”).

13 Ikun possibbli li jsir appell kontra deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri?

Biex tkun taf x' deċiżjonijiet jistgħu jiġu appellati trid issir distinzjoni bejn id-deċiżjonijiet kollha possibbli, f'dan il-qasam tar-responsabbiltà tal-ġenituri, pereżempju:

Id-deċiżjonijiet kollha tal-proċedimenti kontenzjużi jistgħu jiġu appellati quddiem il-Qorti Provincjali.

Id-deċiżjonijiet tal-proċedimenti ta' ftehim reċiproku jistgħu jiġu appellati biss, u quddiem il-Qorti Provincjali, meta jkun hemm qbil dwar miżura li ma tkunx taqbel mal-Ftehim Regolatur.

Il-liġi ma tipprevedi l-ebda appell kontra deċiżjonijiet dwar Miżuri Proviżorji Kawtelatorji, jew Miżuri Proviżorji, jew deċiżjonijiet dwar l-eżerċizzju tal-awtorità tal-ġenituri.

14 F'ċerti każijiet, jista' jkun meħtieġ li wiehied japplika lill-qorti jew lil awtorità oħra għall-eżekuzzjoni ta' deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri. Liema proċedura tapplika f'każ bħal dan?

F'każijiet fejn deċiżjonijiet ġudizzjarji dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri ma jiġux volontarjament osservati, tista' tiġi ppreżentata talba eżekuttiva quddiem l-istess Qorti tal-Ewwel Istanza li tkun ħadet id-deċiżjonijiet, fejn tintalab l-eżekuzzjoni bil-forza tal-miżura jew miżuri li ma ġewx osservati.

Iridu jiġu identifikati s-sentenza jew id-deċiżjoni li qed tiġi pretiża l-osservanza tagħha u l-persuna li l-eżekuzzjoni qed tiġi pretiża kontriha.

15 X'għandi nagħmel biex deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri mahruġa minn qorti fi Stat Membru ieħor tiġi rikonossuta u infurzata f'dan l-Istat Membru?

Deċiżjonijiet meħuda fi Stat Membru dwar l-eżerċizzju tar-responsabbiltà tal-ġenituri fi proċedimenti matrimonjali li jikkonċernaw wild komuni, li kienu eżekuttivi f'dak l-Istat Membru u li kienu nnotifikati, ikunu rikonossuti fi Spanja fuq talba ta' kwalunkwe parti interessata mingħajr il-bżonn ta' proċediment, b'konformità għad-dispożizzjonijiet tar-Regolament tal-Kunsill (KE) Nru 2201/2003 tas-27 ta' Novembru 2003, dwar il-ġurisdizzjoni u r-rikonossiment u l-infurzar ta' sentenzi fi kwistjonijiet matrimonjali u kwistjonijiet ta' responsabbiltà tal-ġenituri. Dan ir-Regolament japplika għal deċiżjonijiet mogħtija fi proċedimenti legali istitwiti, għal strumenti awtentiċi formalment imfassla jew irregistrati u għal ftehimiet li saru inforzabbli fl-Istat Membru fejn ikunu ġew konklużi qabel l-1 ta' Awwissu 2022. Minn hawn 'il quddiem se japplika r-Regolament 2019/1111 tal-25 ta' Ġunju 2019.

Sabiex jintalab l-infurzar, talba għall-infurzar trid tiġi ppreżentata lill-qorti tal-post fejn ikun jinsab il-minuri u fejn ikun intalab l-infurzar. Kopja tad-deċiżjoni li l-infurzar tagħha jkun qed jiġi mfittex trid tiġi meħmuża mat-talba u trid tissodisfa r-rekwiżiti kollha biex tiġi ddeterminata l-awtentiċità tagħha, f'konformità mal-forma standardizzata stabbilita fl-Anness V. Avukat u rappreżentant legali huma neċessarji.

16 F'liema qorti f'dan l-Istat Membru għandi nirrikorri biex nopponi r-rikonossiment ta' deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri mahruġa minn qorti fi Stat Membru ieħor? Liema proċedura tapplika f'dawn il-każijiet?

Fi Spanja, biex topponi r-rikonossiment ta' deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri adottata minn Stat Membru ieħor, il-parti interessata trid tirrikorri għall-Qorti tal-Ewwel Istanza fejn ikun pretiż ir-rikonossiment u tallega li teżisti waħda mir-raġunijiet kontra r-rikonossiment previsti fir-Regolament 2201/2003 u, eventwalment, dawk rikonossuti mir-Regolament 2019/1111.

Ir-raġunijiet li jistgħu jiġu allegati fil-preżent huma:

li d-deċiżjoni hija b'mod ċar kontra l-ordni pubbliku, meta jitqies l-aħjar interessati tal-wild;

li l-wild ma ngħatax opportunità biex jinstema' (raġunijiet mhux ammissibbli f'każijiet ta' urġenza);

jekk id-deċiżjoni tkun inħarget in absentia, li d-dokument li jistitwixxi l-proċedimenti ma jkunx ġie ppreżentat jew notifikat, sakemm ma jkunx ippruvat li d-deċiżjoni tkun ġiet aċċettata.

jekk il-parti li toponi r-rikonoxximent u li tallega li d-deċizzjoni timpedixxi l-eżerċizzju tar-responsabbiltà parentali ma kellhiex l-oportunità li tinstema'.
jew jekk tkun inkompatibbli ma' deċizzjoni oħra maħruġa wara.

17 Liema liġi għandha tiġi applikata mill-qorti fi proċediment dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri meta t-tfal jew il-partijiet ma jkunux iġhix f'dan l-Istat Membru jew ikunu ta' nazzjonalitajiet differenti?

Il-liġi applikabbli hija dik tar-residenza abitwali tal-minorenni, skont il-Konvenzjoni tal-Aja tal-1996 dwar il-Ġurisdizzjoni, il-Liġi Applikabbli, ir-Rikonossiment, l-Infurzar u l-Kooperazzjoni fir-Rigward tar-Responsabbiltà tal-Ġenituri u l-Miżuri għall-Protezzjoni tat-Tfal.

Din il-paġna web hija parti minn [L-Ewropa Tiegħek](#).

Nilqgħu l-[feedback](#) tiegħek dwar l-utilità tal-informazzjoni pprovduta.

This webpage is part of an EU quality network

L-aħħar aġġornament: 30/03/2022

Il-verżjoni bil-lingwa nazzjonali ta' din il-paġna tinzamm mill-punt ta' kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-original mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew deċiżjoni ta' tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

Ir-responsabbiltà tal-ġenituri - il-kustodja tat-tfal u d-drittijiet ta' kuntatt - Franza

1 Xi tisser il-frazi fil-liġi "responsabbiltà tal-ġenituri" fil-prattika? Liema huma d-drittijiet u d-dmirijiet ta' detentur tar-responsabbiltà tal-ġenituri?

Fi Franza, l-awtorità tal-ġenituri hija ddefinita bħala gabra ta' drittijiet u dmirijiet li jservu l-aħjar interessi tal-minuri.

Din ir-responsabbiltà tibqa' fuq il-ġenituri sakemm il-minuri jilhaq l-età maġġuri jew isir emancipat.

Il-ġenituri għandhom id-dmir li jipproteġu s-sigurtà, is-saħħa u l-valuri morali tat-tfal, li jedukawhom u jippermettu l-iżvilupp tagħhom, bir-rispett dovut lejhom bħala individwi.

Huma għandhom ir-responsabbiltà li jstabbilixxu r-residenza abitwali tal-minuri, speċjalment jekk il-ġenituri jkunu separati. Huma jridu jipprovdu lill-minuri post fejn jgħix jew, jekk ma jkunux jistgħu jagħmlu dan, iridu jagħmlu arranġamenti biex dan imur jgħix ma' terza persuna.

L-ommijiet u l-missirijiet għandhom id-dritt u d-dmir ta' superviżjoni u jridu jieħdu f'idejha it-tfal u jipprovdu għall-ħtiġijiet tagħhom ta' kuljum. Jistgħu jissorveljaw jew saħansitra jipprojbixxu r-relazzjonijiet tat-tfal ma' partijiet terzi minhabba l-età tagħhom. Huma jridu jirrispettaw id-drittijiet tat-tfal li jkollhom relazzjoni personali man-nanniet tagħhom.

Il-ġenituri għandhom ir-responsabbiltà li jiżguraw li t-tfal tagħhom jingħataw edukazzjoni. Din tinkludi l-edukazzjoni skolastika, it-taħriġ vokazzjonali, il-moralità u l-hajja ċivika. Huma responsabbli biex jiddeċiedu l-orjentazzjoni reliġjuża tal-minuri, bir-rispett dovut lejha bħala individwu. Huma jiddeċiedu dwar kwalunkwe kura medika li għandu jingħata l-minuri.

Peress li jeżerċitaw l-awtorità tal-ġenituri, l-ommijiet u l-missirijiet huma wkoll rappreżentanti statutorji tat-tfal tagħhom u, f'dik il-kapaċità, jirrapprezentawhom f' kull materja ċivili u jiġġestixxu l-proprjetà tagħhom.

Irrispettivament minn jekk jeżerċitaw awtorità tal-ġenituri jew le, kull ġenitur irid jikkontribwixxi għall-manteniment u għall-edukazzjoni tat-tfal b'mod proporzjonat għall-mezzi tagħhom u l-ħtiġijiet tal-minuri.

2 Bħala regola ġenerali, min għandu r-responsabbiltà tal-ġenituri fuq l-ulied?

L-awtorità tal-ġenituri hija r-responsabbiltà taż-żewġ ġenituri. Fi Franza l-kunċett ta' setgħa tal-ġenituri tneħħa fl-1970.

Il-kunċett ta' awtorità tal-ġenituri huwa distint mill-eżerċitar tal-awtorità tal-ġenituri. Ġenitur jista' jkollu awtorità tal-ġenituri mingħajr ma jeżerċitaha.

Fil-prinċipju, iż-żewġ ġenituri jeżerċitaw l-awtorità tal-ġenituri konguntament flieft f'każijiet fejn ir-rikonoxximent tal-paternità jidm aktar minn sena wara t-twelid tat-tarbija (f'dak il-każ dikjarazzjoni kongunta quddiem qorti jew deċizzjoni mill-Imħallef għall-Affarijiet tal-Familja (*juge aux affaires familiales*) biss tippermetti l-eżerċitar kongunt tal-awtorità tal-ġenituri). L-omm tista' għalhekk teżerċita l-awtorità tal-ġenituri waħedha, iżda l-prinċipju huwa eżerċizzju kongunt miż-żewġ ġenituri.

Il-missirijiet u l-ommijiet li jeżerċitaw konguntament l-awtorità tal-ġenituri fuq minuri jridu jieħdu deċizzjonijiet kongunti dwar kull kwistjoni importanti li taffettwaw (tibdil ta' residenza, tibdil ta' skola, interventi kirurġiċi, eċċ.).

Ġenituri li għandhom awtorità tal-ġenituri iżda ma jeżerċitawhiex xorta jridu jiġu infurmati bid-deċizzjonijiet importanti meħuda mill-ġenitur l-ieħor sabiex jeżerċitaw id-dritt u d-dmir tagħhom ta' "superviżjoni". Huma jridu jiġu infurmati sabiex ikunu jistgħu jgħarrfu lis-servizzi soċjali jew lill-qorti jekk ikun meħtieġ fil-każ ta' problemi kbar. Huma xorta għandhom id-dmir li jikkontribwixxu għall-manteniment u għall-edukazzjoni tat-tfal u għalhekk jista' jkollhom iħallsu l-manteniment. Il-qorti tista' tiddeċiedi jekk l-awtorità tal-ġenituri għandhiex tiġi eżerċitata konguntament jew b'mod esklużiv.

3 Jekk il-ġenituri ma jkunux kapaċi jew ma jridux jeżerċitaw ir-responsabbiltà tal-ġenituri fuq uliedhom, tista' tinħatar persuna oħra minflokhom?

Jekk il-ġenituri ma jkunux jistgħu jieħdu f'idejha it-tfal tagħhom temporanjament, huma jistgħu jafdawhom lil terzi persuni. Huma jistgħu anke jipprezentaw rikors quddiem qorti sabiex l-eżerċitar tal-awtorità tal-ġenituri jiġi ddelegat lil dawk it-terzi persuni. Id-delega mbagħad tkun volontarja.

Jekk il-ġenituri jkunu qed iqiegħdu lill-minuri tagħhom f'riskju, il-qorti tat-tfal li lilha l-każ ikun ġie rrinviat miż-żewġ ġenituri jew minn wieħed mill-ġenituri, mill-persuna li tkun ġiet f'data bil-kura tal-minuri, mit-tutur tal-minuri jew mill-minuri nnifsu, jew mill-Prosekutur Pubbliku, tista' tordna t-tqegħid tal-minuri u tgħaddih lil terza persuna jew lis-Servizz għall-Benesseri tat-Tfal (*Aide Sociale à l'Enfance*) taħt l-awtorità tal-President tal-Kunsill Reġjonali (*Conseil départemental*). Bħala regola ġenerali, jekk ikun ċar li l-ġenituri mhumix interessati jew mhumix kapaċi jeżerċitaw l-awtorità tal-ġenituri kollha jew parti minnha, l-individwu, l-istituzzjoni jew is-Servizz għall-Benesseri tat-Tfal li fih tqiegħed il-minuri jistgħu jipprezentaw rikors quddiem il-qorti biex l-eżerċitar tal-awtorità tal-ġenituri jiġi ddelegat lilhom bis-siġħ jew parzjalment. Xi drabi din tissejjah delega eżekuttiva tal-eżerċitar tal-awtorità tal-ġenituri.

Meta miżura protettiva tiġi imposta fuq il-ġenituri (eż. tutela jew kurazija), dawn mhux neċessarjament jiġu mcaħħda mill-eżerċitar tal-awtorità tal-ġenituri. F'ċerti cirkostanzi, jekk il-kundizzjonijiet ikunu ssodisfati, l-eżerċitar tal-awtorità tal-ġenituri jew tat-tutela xorta jista' jiġi ddelegat għall-benefiċċju tal-minuri.

Jekk il-ġenituri jkunu mietu jew ġew imcaħħda mill-eżerċitar tal-awtorità tal-ġenituri (b'mod partikolari ġenitur li huwa assenti jew li ma jistax jesprimi x-xewqat tiegħu), tiġi stabbilita t-tutela. F'dan il-każ jinħatar kunsill tal-familja, magħmul minn tal-anqas erba' persuni magħżula b'kunsiderazzjoni tal-interessi tal-minuri,

u mill-membri tiegħu jintgħazel tutur u tutur awżiljarju. It-tutela tiġi mmonitorjata mill-Imħallef tal-Qorti tal-Familja (*juge aux affaires familiales*), li jaġixxi bħala l-imħallef għat-tuturi tal-minuri.

L-awtorità tal-ġenituri hija funzjoni tal-ordni pubbliku. Hija dritt inaljenabbli. Il-ġenituri ma jistgħux jirrinunzjaw għal dan id-dritt.

Fir-rigward tal-eżerċitar tal-awtorità tal-ġenituri, jistgħu jagħmlu ċerti arranġamenti jew jiddeċiedu li wiehed miż-żewġ ġenituri biss għandu jeżerċita l-awtorità tal-ġenituri, iżda dan irid ikun kompatibbli mal-interessi tal-minuri.

Sakemm ma jkunx miftiehem mod ieħor, hija meħtieġa deċiżjoni tal-qorti għall-eżerċitar tal-awtorità tal-ġenituri. Id-delega tal-eżerċitar tal-awtorità tal-ġenituri lil terza persuna hija dejjem soġġetta għas-supervizjoni mill-qorti.

4 Jekk il-ġenituri jiddivorzjaw jew jinfirdu, ir-responsabbiltà tal-ġenituri kif tkun iddeterminata għall-gejijeni?

Is-separazzjoni tal-ġenituri ma taffettwax ir-regoli dwar it-trasferiment tal-eżerċitar tal-awtorità tal-ġenituri. It-tnejn iridu jkomplu jieħdu hsieb it-tfal u jieħdu deċiżjonijiet kongunti fl-interess tat-tfal.

Jekk ma jkunux jistgħu jaqblu, l-Imħallef għall-Affarijiet tal-Familja (*juge aux affaires familiales*) jiddeċiedi dwar l-arranġamenti għall-eżerċitar tal-awtorità tal-ġenituri fil-proċedimenti tad-divorzju jew fil-proċedimenti dwar l-eżerċitar tal-awtorità tal-ġenituri, filwaqt li jqis:

1. il-prattika li l-ġenituri kienu jseguw qabel jew kwalunkwe ftehim li setgħu għamlu qabel;
2. l-opinjoni espressi mill-minuri meta nstema' mill-imħallef;
3. il-kapaċità ta' kull ġenitur li jaqdi d-dmirijiet tiegħu u jrispetta d-drittijiet tal-parti l-oħra;
4. ir-rizultat ta' kwalunkwe perizja, b'kunsiderazzjoni partikolari għall-età tal-minuri;
5. l-informazzjoni miksuba minn kwalunkwe inkjesta jew kontroinkjesta mis-servizzi soċjali;
6. pressjoni jew vjolenza fiżika jew psikoloġika minn ġenitur kontra l-ieħor.

5 Jekk il-ġenituri jilhqu ftehim dwar il-kwistjoni tar-responsabbiltà tal-ġenituri, liema formalitajiet għandhom ikunu rrispettati biex il-ftehim jorbot legalment?

Il-ġenituri jistgħu jaqblu dwar l-azzjonijiet kollha li għandhom jiġu deċiżi fl-interess tal-wild minuri tagħhom u jfasslu ftehim tal-ġenituri, waħedhom jew bl-għajnuna ta' medjatur u/jew tal-avukati tagħhom.

Imbagħad jistgħu jitolbu lill-Imħallef għall-Affarijiet tal-Familja (*juge aux affaires familiales*) japprova l-ftehim li jstabbilixxi l-arranġamenti għall-eżerċitar tal-awtorità tal-ġenituri u jstabbilixxi l-kontribuzzjoni għall-manteniment u għall-edukazzjoni tal-minuri sabiex dan isir eżegwibbli.

L-imħallef ma jistax jemenda l-ftehim u japprovah dment li ma jsibx li ma jissalvagwardjax b'mod adegwat l-interessi tal-minuri jew li l-ġenituri ma jkunux taw il-kunsens tagħhom liberament. L-imħallef jista' jagħti deċiżjoni mingħajr smigh.

F'divorzju kunsenswali, iż-żewġ ġenituri u l-avukati tagħhom jistgħu jiddeterminaw ukoll l-arranġamenti għall-eżerċitar tal-awtorità tal-ġenituri fil-ftehim tad-divorzju tagħhom. Il-ftehim jiġi ffirmat miż-żewġ konjuġi u mill-avukati tagħhom wara perjodu ta' riflessjoni ta' mill-inqas 15-il jum u l-orignal jiġi rreġistrat għand nutar, u b'hekk isir eżegwibbli.

Għalhekk, hlief fil-każ ta' divorzju kunsenswali f'att minn avukat bl-att oriġinali rreġistrat ma' nutar, hemm bżonn ta' azzjoni min-naħa ta' mħallef sabiex il-ftehim bejn il-ġenituri dwar l-arranġamenti għall-eżerċitar tal-awtorità tal-ġenituri jsir eżegwibbli.

6 Jekk il-ġenituri ma jkunux jistgħu jilhqu ftehim dwar il-kwistjoni tar-responsabbiltà tal-ġenituri, liema huma l-mezzi alternattivi biex jiġi solvut il-kunflitt mingħajr intervent tal-qorti?

Jekk il-ġenituri ma jkunux jistgħu jaslu għal ftehim u ma jkunux jixtiequ jidhlu l-qorti, fuq l-inizjattiva tagħhom stess, jistgħu jirrikorru għall-medjazzjoni tal-familja.

L-għan tal-medjazzjoni tal-familja huwa li l-ġenituri jerġgħu jibdw jikkomunikaw bejniethom u tgħinhom jaslu għal ftehim, b'kunsiderazzjoni xierqa tal-htigijiet ta' kull ġenitur u aktar u aktar dawk tat-tfal. Din tipprovdi forum għal diskussjoni bil-għan li tinstab soluzzjoni għall-kunflitt, tippromwovi fehim u fiduċja reċiproċi u b'hekk jinstabu soluzzjonijiet prattiċi kemm għall-arranġamenti familjari kif ukoll dwar l-aspetti finanzjarji. Jekk ma jkunux jistgħu jaslu għal ftehim, il-ġenituri jistgħu jirreferu l-każ lil imħallef u, jekk jintlaħaq ftehim, jistgħu jitolbu li l-ftehim tagħhom jiġi kkonfermat minn imħallef jew jiġi inkorporat fil-ftehim tad-divorzju kunsenswali.

7 Jekk il-ġenituri jmorru l-qorti, liema kwistjonijiet jistgħu jiġu deċiżi mill-imħallef fir-rigward tat-tfal?

L-Imħallfin għall-Affarijiet tal-Familja (*juges aux affaires familiales*) huma kompetenti biex jiddeċiedu dwar l-eżerċitar tal-awtorità tal-ġenituri.

Huma jistgħu jassenjaw dak l-eżerċizzju esklussivament lil wiehed miż-żewġ ġenituri jew jiddeċiedu li z-żewġ ġenituri għandhom jeżerċitaw l-awtorità flimkien. Jekk il-ġenituri ma jaqblux, l-imħallfin jistgħu jawtorizzaw lil wiehed minnhom jieħu deċiżjoni ta' darba li fil-prinċipju tkun teħtieġ il-qbil tat-tnejn, pereżempju dwar it-tibdil tar-residenza, it-tibdil tal-iskola jew xi intervent kirurgiku.

L-Imħallfin għall-Affarijiet tal-Familja (*juges aux affaires familiales*) jistgħu anke jipprojbixxu lil minuri milli jitleq mill-pajjiż mingħajr il-kunsens taż-żewġ ġenituri, partikolarment jekk ikun hemm riskju li ġenitur isiefer bil-minuri bl-intenzjoni li ma jerġax jirritorna, bi ksur tad-drittijiet tal-ġenitur l-ieħor.

L-istabbiliment tar-residenza abitwali tal-minuri, jew fl-indirizz ta' wiehed mill-ġenituri jew b'alternanza bejn l-indirizzi tagħhom, generalment jiġi deċiż minn imħallef. Jekk ir-residenza abitwali tal-minuri tiġi stabbilita fl-indirizz ta' wiehed mill-ġenituri, l-imħallef jistabbilixxi wkoll dritt ta' aċċess u ta' akkomodazzjoni, jew dritt ta' aċċess għal matul il-jum biss, għall-ġenitur l-ieħor.

Jekk il-minuri jkun f'riskju, l-imħallef jista' jiddeċiedi li l-ġenitur bi dritt ta' aċċess jara lit-tfal f'post partikolari, jiġifieri post newtrali li jista' jiġi ssorveljat minn professjonisti. Normalment dan ikun post apposta b'servizzi ta' assistenti soċjali u ta' psikologi.

L-Imħallef għall-Affarijiet tal-Familja (*juge aux affaires familiales*) huwa wkoll kompetenti biex jistabbilixxi kontribuzzjoni għall-manteniment u għall-edukazzjoni tal-minuri li għandha tithallas mill-parti li m'għandhiex l-inkarigu ta' kuljum tal-minuri. Normalment dan ikun manteniment li jithallas fix-xahar minn ġenitur lill-ieħor.

8 Jekk il-qorti tiddeċiedi li ġenitur wiehed biss għandu jkollu l-kustodja tal-ulied, dan ikun ifisser li huwa jew hija jistgħu jiddeċiedu dwar l-affarijiet kollha li jirrigwardjaw it-tfal mingħajr ma qabel jikkonsultaw lill-ġenitur l-ieħor?

Jekk l-imħallef jistabbilixxi r-residenza abitwali tal-minuri ma' wiehed mill-ġenituri, sakemm ma jiġix deċiż mod ieħor, il-ġenitur l-ieħor ikompli jeżerċita awtorità tal-ġenituri kongunta mal-ġenitur li jkollu l-kustodja, anke jekk it-tfal ma jmorrux għandu. Iż-żewġ ġenituri jridu jkomplu jieħdu d-deċiżjonijiet importanti kollha flimkien. Jekk ma jkunux jistgħu jaqblu, iridu jirreferu l-kwistjoni lil imħallef. Jekk ikun fl-interess tat-tfal, l-imħallef jista' jassenja l-eżerċitar tal-awtorità tal-ġenituri lil wiehed miż-żewġ ġenituri. Dik id-deċiżjoni tista' tittiegħed jekk wiehed mill-ġenituri ma jkunx idoneu, ma jkunx interessat, ma jkunx jista' jiġi kkuntattjat jew konsistentement joħloq l-ostakli jew meta jkun fl-interess tal-minuri li d-deċiżjonijiet jittieħdu mingħajr dewmien.

Il-ġenitur imcaħħad mill-eżerċitar tal-awtorità tal-ġenituri jibqa' jkollu d-dritt li jissorvelja l-edukazzjoni tal-minuri u għandu jiġi infurmat dwar l-għażliet ewlenin li jaffettwaw lill-minuri.

9 Jekk il-qorti tiddeċiedi li l-ġenituri għandu jkollhom il-kustodja kongunta ta' uliedhom, dan xi ifisser fil-prattika?

Il-kuncett ta' "kustodja tat-tfal" tneħħa fid-dritt Franciż dwar il-familja fl-1987.

Il-kuncett ta' "kustodja kongunta" (*garde conjointe*) fid-dritt Franciż jista' jiġi interpretat fis-sens wiesa', bħala l-eżerċizzju kongunt tal-awtorità tal-ġenituri, jew fis-sens aktar restrittiv, bħala l-istabbiliment li r-residenza tal-minuri se talterna bejn id-dar ta' kull ġenitur (xi drabi tisseejjah kustodja alternata, għalkemm dan it-terminu huwa legalment żbaljat: għandu jissejjaħ "residenza fissa alternata")

Fil-prinċipju, il-ġenituri jeżerċitaw l-awtorità tal-ġenituri konguntament mingħajr il-htieġa ta' xi deċiżjoni minn imħallef. Il-prinċipju tat-trobbija kongunta tat-tfal huwa minqax fid-dritt Franċiż. Dan ifisser li kull ġenitur għandu rwol ugwali fil-hajja u fl-edukazzjoni tal-minuri u biex jipprovdi għall-htigijiet ta' kuljum tiegħu. L-eżerċitar kongunt tal-awtorità tal-ġenituri jfisser li l-ġenituri jieħdu kull deċiżjoni importanti li taffettwa lill-minuri flimkien.

Il-minuri jista' anke joġġhod mal-ġenituri fl-indirizzi rispettivi tagħhom f'gimghat alternati. Dan jirrikjedi li l-ġenituri jgħixu qrib xulxin u jikkomunikaw tajjeb bejniethom. Residenza alternata mhux neċessarjament tfisser li t-tfal iridu jqattgħu hin indaqs għand kull ġenitur.

Haġna drabi l-ġenituri jeżerċitaw l-awtorità tal-ġenituri konguntament iżda r-residenza abitwali tal-minuri tkun stabbilita ma' wieheċ mill-ġenituri bi dritt ta' aċċess u ta' akkomodazzjoni għall-ieħor.

10 Għand liema qorti jew awtorità għandi nirrikorri jekk inkun irrid nippreżenta rikors dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri? Liema formalitajiet għandhom ikunu rispettati u liema dokumenti għandi nehmeż mar-rikors tiegħi?

L-Imħallfin għall-Affarijiet tal-Familja (*juges aux affaires familiales*) huma l-imħallfin li għandhom il-kompetenza jiddeċiedu dwar materji ta' awtorità tal-ġenituri, li jistgħu jitressqu quddiemhom sempliċement permezz ta' rikors għand ir-reġistratur, konguntament jew minn ġenitur wieheċ biss, jew b'ċitazzjoni minn uffiċjal ġudizzjarju (*huissier de justice*).

Il-proċedimenti huma orali u mhuwiex obligatorju li l-ġenituri jkunu rrappreżentati minn avukat. Il-partijiet għandhom l-għażla li jkunu assistiti jew irrappreżentati minn avukat.

Ir-rikors irid jiddikjara l-kunjom, l-isem u l-indirizz tal-partijiet jew, jekk applikabbli, l-aħħar indirizz magħruf tal-konvenut. Jindika s-suġġett tar-rikors u jiddeskrivi fil-qosor ir-raġunijiet. Għandu jkun datat u ffirmat mill-persuna li tippreżentah jew mill-avukat tagħha.

Il-ġenitur li jressaq il-kawża quddiem l-imħallef għandu jipproduċi:

- kopja shiġa taċ-certifikat tat-twelid ta' kull minuri li għalih jirreferi r-rikors,

- deċiżjonijiet preċedenti tal-qorti jekk ikun hemm,

- kopja tad-dokument tal-identità tal-ġenitur,

- prova tal-indirizz (eż. irċevuta tal-ker, kont tal-elettriku),

u, skont in-natura tar-rikors, kopja tal-aħħar avvizz tat-taxxa tiegħu, l-aħħar dikjarazzjoni tat-taxxa, l-aħħar tliet riċevuti tal-paga, evidenza ta' benefiċċji tas-sigurtà soċjali riċevuti, eċċ.

Il-kwistjoni tal-arrangamenti għall-eżerċitar tal-awtorità tal-ġenituri tista' tiġi trattata wkoll f'divorzju. Għal divorzju kunsenswali, il-ġenituri jeħtieġu li jaqblu fuq kollox. Kull ġenitur irid ikollu l-avukat tiegħu. Wara perjodu ta' riflessjoni, il-ftehim oriġinali tad-divorzju jiġi rreġistrat għand nutar, li jagħmlu eżegwibbli. Jekk minuri jitlob li jinstema', id-divorzju jgħaddi mill-qorti u jinstema' mill-imħallef jew minn persuna nnominata mill-imħallef.

Divorzji oħra jingħataw mill-qorti. Avukat huwa obligatorju.

Fil-każijiet kollha, il-minuri jridu jinstemgħu jekk ikunu kapaci jifhmu.

11 Liema proċedura tapplika f'dawn il-każijiet? Jista' wieheċ jagħmel użu minn proċedura ta' emerġenza?

Jekk il-kawża tintbagħat permezz ta' rikors (*requête*), fi żmien 15-il jum mill-wasla tar-rikors, ir-reġistratur iħarreġ lill-konvenut għal seduta permezz ta' ittra rreġistrata b'dikjarazzjoni ta' riċevuta.

Madankollu, meta r-rikors jiddikjara li l-indirizz tal-konvenut huwa l-aħħar indirizz magħruf, ir-reġistratur jistieden lir-rikorrent sabiex juża notifika personali.

Ir-reġistratur jinnotifika lir-rikorrent bi kwalunkwe mezz dwar il-post, id-data u l-hin tas-seduta.

L-Imħallef għall-Affarijiet tal-Familja (*juge aux affaires familiales*) jista' wkoll jiddeċiedi dwar kwistjonijiet ta' awtorità tal-ġenituri fi proċedimenti ta' divorzju (ara "Divorzju").

F'kawżi urġenti l-Imħallfin għall-Affarijiet tal-Familja (*juges aux affaires familiales*) jaġixxu bħala mħallfin għal miżuri provviżorji. Fi proċeduri għal miżuri provviżorji jista' jsir rinviu permezz ta' taħrika (*assignation*). L-imħallef jinvestiga l-kawża bil-partecipazzjoni taż-żewġ partijiet waqt seduta u jagħti d-deċiżjoni tiegħu fil-forma ta' digriet li ma jikkostitwixxi *res judicata* fuq il-merti. Proċeduri għal miżuri provviżorji jippermettu lill-imħallfin jadottaw miżuri provviżorji mingħajr dewmien sakemm tittieheċ deċiżjoni fuq il-merti. B'hekk, rikors għal proċeduri għal miżuri provviżorji jippermettilhom jippreżervaw id-drittijiet tagħhom.

Waqt proċeduri għal miżuri provviżorji, l-Imħallef għall-Affarijiet tal-Familja (*juge aux affaires familiales*) jista' jordna kwalunkwe miżura li ma jkollha ebda kontestazzjoni serja jew li tkun iġġustifikata mill-eżistenza ta' tilwima. Peress li dawn huma miżuri purament provviżorji, il-proċedura rari tintuża.

F'kawżi fejn l-urġenza tkun debitament iġġustifikata, l-Imħallfin għall-Affarijiet tal-Familja (*juges aux affaires familiales*) li quddiemhom tkun tressqet kawża permezz ta' rikors jistgħu jippermettu l-hruġ ta' taħrik għal data tas-smiġh fil-futur qrib. F'dak il-każ l-imħallef jiddeċiedi dwar il-merti imma l-perjodi ta' żmien huma iqsar. Dan it-tip ta' azzjoni huwa komuni haġna.

Il-kawżi jistgħu anke jiġu rrinvijati lill-Imħallfin għall-Affarijiet tal-Familja (*juges aux affaires familiales*) fi proċeduri mhaġfa fuq il-mertu (*procédure accélérée au fond*) f'ċerti każijiet previsti mil-liġi (fi kwistjonijiet tal-familja dan jirrigwarda t-tneħħija ingusta ta' minuri). Il-kawża titressaq permezz ta' taħrika u l-imħallef imbagħad jagħti deċiżjoni immedjata fuq il-merti. F'każijiet bħal dawn ma hemmx bżonn li tiġi pprovduta evidenza ta' sostenn għall-urġenza. In-natura stess tal-proċedura tiddetta li trid tiġi ffixxata data mingħajr dewmien.

F'kawżi ta' vjolenza domestika, l-Imħallfin għall-Affarijiet tal-Familja (*juges aux affaires familiales*) jistgħu jintalbu wkoll b'urġenza biex joħroġu ordni ta' protezzjoni skont l-Artikolu 515-9 *et seq* tal-Kodiċi Ċivili (*Code civil*). F'dan il-każ ikollhom jiddeċiedu fi żmien sitt ijiem mid-data tas-smiġh iffissata (il-Liġi tat-28 ta' Diċembru 2019). Din il-miżura ta' protezzjoni għandha l-għan li ttiproteġi lill-konjuġi jew lill-ex konjuġi li huma vittmi ta' abbuż fiżiku jew mentali billi tipprojbixxi kwalunkwe kuntatt bejniethom u jekk ikun meħtieġ bejn il-konjuġi vjolenti jew l-ex konjuġi u t-tfal. Fl-ordni ta' protezzjoni l-imħallfin jistabbilixxu wkoll il-miżuri li jikkonċernaw l-eżerċitar tal-awtorità tal-ġenituri fuq it-tfal. B'mod partikolari, jistgħu jiddeċiedu li jagħmlu lill-ġenitur li qed ibati l-abbuż unikament responsabbli għall-eżerċitar tal-awtorità tal-ġenituri, iċaħħdu lill-ġenitur abbużiv mid-dritt ta' aċċess u ta' akkomodazzjoni tiegħu jew jippermettu d-dritt ta' aċċess limitat f'post għal-laqqgħat.

12 Nista' nikseb għajnuna legali biex inkopri l-ispejjeż tal-proċedura?

L-ispejjeż tal-qorti (l-onorari tal-avukat, l-onorari tal-uffiċjal ġudizzjarju (huissier de justice), riċerki min-naħa tas-servizzi soċjali, eċċ.) jistgħu jithallsu mill-Istat Franċiż. L-individwi jingħataw għajnuna legali skont l-assi tagħhom. L-għajnuna tista' tkopri l-ispejjeż kollha tal-qorti jew parti minnhom biss, skont id-dħul tar-rikorrent u n-numru ta' dipendenti. Ir-rikors għandu jsir fl-uffiċċju tal-għajnuna legali fil-qorti li tkun qed tittratta l-kawża.

13 Ikun possibbli li jsir appell kontra deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri?

Id-deċiżjonijiet tal-Imħallef għall-Affarijiet tal-Familja (*juge aux affaires familiales*) jistgħu jiġu appellati fi żmien xahar, apparti d-deċiżjonijiet ibbażati fuq l-Artikolu 481-1 tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili (*Code de procédure civile*) (proċedura mhaġfa fuq il-merti għat-tneħħija ingusta), li jistgħu jiġu appellati fi żmien 15-il jum.

Id-digriet tal-Imħallef għall-Affarijiet tal-Familja (*juge aux affaires familiales*) jistgħu jiġu appellati fi żmien 15-il jum (proċeduri għal miżuri provviżorji, ordni ta' protezzjoni).

L-appell għandu jiġi ppreżentat bil-miktub u l-appellant irid ikun irrappreżentat minn avukat. L-appell jinstema' fil-Qorti tal-Appell (*Cour d'appel*).

14 F'ċerti każijiet, jista' jkun meħtieġ li wieħed japplika lill-qorti jew lil awtorità oħra għall-eżekuzzjoni ta' deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri. Liema proċedura tapplika f'każ bħal dan?

Id-deċiżjonijiet tal-Imħallef għall-Affarijiet tal-Familja (*juge aux affaires familiales*) dwar l-awtorità tal-ġenituri huma awtomatikament eżegwibbli.

Fil-każ ta' nuqqas ta' konformità ma' deċiżjoni ta' Imħallef għall-Affarijiet tal-Familja (*juge aux affaires familiales*) dwar l-awtorità tal-ġenituri, pereżempju jekk wieħed mill-ġenituri jkollu d-dritt ta' aċċess u ta' akkomodazzjoni u l-ġenitur l-ieħor ma jhallihx jeżerċita dak id-dritt, tista' tiġi pprezentata kwerela quddiem il-Prosekutur Ġenerali (*procureur de la République*) fil-qorti tad-distrett fejn il-minuri huwa residenti. Meta ġenitur iċaħħad lill-ġenitur l-ieħor milli jeżerċita d-dritt tiegħu ta' aċċess u ta' akkomodazzjoni dan jikkostitwixxi reat kriminali ta' żamma ta' minuri, li jgħorri piena ta' sena ħabs u multa ta' EUR 15 000.

Minbarra l-miżuri li jorndaw, l-Imħallfin għall-Affarijiet tal-Familja (*juges aux affaires familiales*) jistgħu jimponu l-pagament ta' penali. Jistgħu wkoll, anke *ex officio*, jorndaw pagament ta' penali biex jiżguraw li d-deċiżjoni tagħhom tiġi eżegwita. Jistgħu anke jżidu l-pagament ta' penali perjodiku ma' deċiżjoni li tkun ittiegħet minn imħallef ieħor u mal-ftehim tal-ġenituri rreġistrat fil-ftehim tad-divorzju kunsenswali, jekk iċ-ċirkostanzi jkunu jeħtieġu dan.

Meta ġenitur, volontarjament jostakola serjament jew ripetutament, l-eżekuzzjoni ta' deċiżjoni, ta' ftehim ta' divorzju kunsenswali fil-forma ta' dokument privat kontrofirmat mill-avukati u l-orijinal irreġistrat ma' nutar, jew ftehim approvat li jistabbilixxi l-arranġamenti għall-eżerċitar tal-awtorità tal-ġenituri, l-Imħallfin għall-Affarijiet tal-Familja (*juges aux affaires familiales*) jistgħu jorndawli jhallas multa ċivili sa massimu ta' EUR 10 000.

Fl-aħħar nett, fuq rikors mill-Imħallef għall-Affarijiet tal-Familja (*juge aux affaires familiales*) jew mill-ġenitur ikkonċernat, il-Prosekutur Ġenerali (*procureur de la République*) jista', f'każijiet eċċezzjonali, jitlob l-assistenza tal-pulizija biex jiżgura l-eżekuzzjoni ta' deċiżjoni ta' mħallef, ta' ftehim ta' divorzju kunsenswali jew ta' ftehim approvat li jistabbilixxi l-arranġamenti għall-eżerċitar tal-awtorità tal-ġenituri, pereżempju l-eżekuzzjoni tad-dritt ta' aċċess u ta' akkomodazzjoni. Għalhekk, skont iċ-ċirkostanzi, ir-rikors għandu jiġi pprezentat lill-Prosekutur Ġenerali (*procureur de la République*) jew lill-Imħallef għall-Affarijiet tal-Familja (*juge aux affaires familiales*) li jkun ha d-deċiżjoni.

15 X'għandi nagħmel biex deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri maħruġa minn qorti fi Stat Membru ieħor tiġi rikonossuta u infurzata f'dan l-Istat Membru?

Id-deċiżjonijiet dwar l-awtorità tal-ġenituri minn qorti fi Stat Membru huma rikonossuti u eżegwibbli fi Franza mingħajr il-ħtieġa ta' proċedura ta' *exequatur*.

Madankollu, mhux id-deċiżjonijiet kollha dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri huma immedjatement eżegwibbli, iżda dawk biss li jittrattaw id-dritt dwar l-aċċess u r-ritorn tal-minuri. Iridu jiġu pprezentati ċ-certifikati previsti mir-Regolament tal-Kunsill (KE) Nru 2201/2003 tas-27 ta' Novembru 2003 **dwar il-ġurisdizzjoni u r-rikonossiment u l-infurzar ta' sentenzi fi kwistjonijiet matrimonjali u kwistjonijiet ta' responsabbiltà tal-ġenituri** ("Brussell IIa"). Għal deċiżjonijiet oħra dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri, hemm bżonn ta' dikjarazzjoni ta' eżekuzzjoni maħruġa abbażi taċ-certifikat rilevanti.

Fi Franza, rikorsi għar-rikonossiment jew għall-istabbiliment tal-eżegwibbiltà ta' mandati ta' eżekuzzjoni barranin skont Brussell IIa fit-territorju ta' Franza għandhom jiġu pprezentati lill-President tal-Qorti Ordinaria (*tribunal judiciaire*) jew lid-delegat tiegħu (l-Artikolu 509-2 tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili (*Code de procédure civile*)). Rikorsi li jiġu pprezentati quddiem l-imħallef ma jeħtiġux rappreżentanza legali.

16 F'liema qorti f'dan l-Istat Membru għandi nirrikorri biex nopponi r-rikonossiment ta' deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri maħruġa minn qorti fi Stat Membru ieħor? Liema proċedura tapplika f'dawn il-każijiet?

Skont l-Artikolu 21(3) tar-Regolament, "kwalsijasi parti interessata tista' ... tapplika għal deċiżjoni li s-sentenza tiġi jew ma tiġix rikonossuta."

Fi Franza, rikorsi għal deċiżjoni sabiex deċiżjoni dwar l-awtorità tal-ġenituri minn qorti fi Stat Membru ieħor tal-UE ma tiġix rikonossuta għandhom jiġu pprezentati lill-President tal-Qorti Ordinaria (*tribunal judiciaire*) jew lid-delegat tiegħu.

Ir-rikorsi jistgħu jiġu aċċettati biss għar-raġunijiet li ġejjin:

- nuqqas ta' konformità mal-ordni pubbliku tal-Istat Membru li fih qed jintalab ir-rikonossiment, fid-dawl tal-aħjar interessi tal-minuri;
- assenza ta' smiġh tal-minuri, f'każ li s-smiġh huwa prinċipju fundamentali tal-proċedura tal-Istat Membru li fih qed jintalab ir-rikonossiment; nuqqas ta' osservanza tad-drittijiet tad-difiża;
- ostakolu għall-eżerċizzju tar-responsabbiltà tal-ġenituri;
- inkompatibbiltà ma' sentenza mogħtija sussegwentement jew fl-Istat li fih qed jintalab ir-rikonossiment jew fi Stat Membru ieħor jew f'pajjiż terz meta dik id-deċiżjoni tissodisfa l-kundizzjonijiet meħtieġa għar-rikonossiment fl-Istat Membru li fih qed jintalab ir-rikonossiment;
- nuqqas ta' osservanza tal-proċedura ta' tqegħid.

Id-deċiżjoni tal-President tal-Qorti Ordinaria (*tribunal judiciaire*) tista' tiġi appellata.

17 Liema liġi għandha tiġi applikata mill-qorti fi proċediment dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri meta t-tfal jew il-partijiet ma jkunux jgħixu f'dan l-Istat Membru jew ikunu ta' nazzjonalitajiet differenti?

Meta jkun hemm element internazzjonali involut (waħda mill-partijiet jew il-minuri jkunu residenti barra mill-pajjiż, ta' nazzjonalità barranija), l-ewwel irid jiġi determinat jekk il-qorti Franciża għandhiex ġurisdizzjoni.

Ġurisdizzjoni tal-qorti Franciża

Skont l-Artikolu 8 tar-Regolament tal-Kunsill (KE) Nru 2201/2003 tas-27 ta' Novembru 2003, jekk il-minuri huma abitwalment residenti fi Franza, il-qorti Franciża għandhom il-ġurisdizzjoni sabiex jiddeciedu dwar rikorsi li jittrattaw ir-responsabbiltà tal-ġenituri.

Skont l-Artikolu 12(1) tar-Regolament, jekk il-qorti Franciża jkollhom il-ġurisdizzjoni li jiddeciedu dwar applikazzjoni għad-divorzju għandhom ukoll il-ġurisdizzjoni li jiddeciedu dwar rikorsi relatati mar-responsabbiltà tal-ġenituri jekk il-konjuġi jeżerċitaw l-awtorità tal-ġenituri konguntament u jkunu espressament aċċettaw il-ġurisdizzjoni tal-qorti Franciża u dan ikun fl-aħjar interess tal-minuri.

Skont l-Artikolu 12(3) tar-Regolament, il-qorti ta' Stat Membru għandhom ukoll ġurisdizzjoni b'rabta mar-responsabbiltà tal-ġenituri fi proċedimenti minbarra dawk imsemmija fl-Artikolu 12(1) fejn il-minuri jkollhom konnessjoni sostanzjali ma' dak l-Istat Membru, b'mod partikolari minħabba l-fatt li wieħed mid-detenturi tar-responsabbiltà tal-ġenituri huwa abitwalment residenti hemmhekk jew il-minuri huwa ċittadin ta' dak l-Istat Membru u l-ġurisdizzjoni tiegħu ġiet espressament jew b'mod ieħor aċċettata b'mod inekwivoku mill-partijiet kollha fil-proċedimenti fiż-żmien li l-kwistjoni tkun tressqet quddiem il-qorti u dan ikun fl-aħjar interess tal-minuri.

Il-ġurisdizzjoni tal-qorti tar-residenza abitwali preċedenti tal-minuri tista' tiġi estiża wkoll jekk il-minuri jkunu ilhom inqas minn tliet xhur li marru jgħixu fi Stat Membru ieħor u t-tliet xhur jidher li f'dan il-qorti ta' Stat Membru ieħor.

Fl-aħħar nett, skont l-Artikolu 13 tar-Regolament, fejn ir-residenza abitwali tal-minuri ma tistax tiġi stabbilita u l-ġurisdizzjoni ma tistax tiġi determinata abbażi tal-Artikolu 12, il-qorti Franciża jkollhom ġurisdizzjoni jekk il-minuri jkun preżenti fit-territorju Franciż u r-residenza abitwali tiegħu ma tkunx tista' tiġi stabbilita (refuġjati tfal jew tfal spostati).

F'ċerti ċirkostanzi ftehim internazzjonali differenti jew id-dritt internazzjonali privat Franciż jista' jkun applikabbli wkoll u jwassal lill-qorti Franciża biex jaċċettaw il-ġurisdizzjoni.

Il-liġi applikabbli

F'dan il-qasam, Franza tapplika l-Artikolu 15 tal-Konvenzjoni tal-Aja tad-19 ta' Ottubru 1996 fuq il-Ġurisdizzjoni, il-Liġi Applikabbli, Rikonossiment, Infurzar u Kooperazzjoni dwar ir-Responsabbiltà tal-Ġenituri u Miżuri għall-Protezzjoni tat-Tfal. Għalhekk, il-qorti kompetenti biex jiddeciedu dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri japplikaw il-liġi tagħhom fl-istess fejn il-Konvenzjoni tispeċifika mod ieħor.

Għaldaqstant, jekk il-qorti Franciżi jkollhom għurisdizzjoni fuq kwistjonijiet ta' responsabbiltà tal-ġenituri, huma japplikaw il-liġi Franciża (*lex fori*). Bħala eċċezzjoni, f'każ li dan ikun meħtieġ għall-protezzjoni tal-minuri, tiġi applikata l-liġi li hija l-aktar relatata mas-sitwazzjoni.

Din il-paġna web hija parti minn L-Ewropa Tiegħek.

Nilqgħu l- feedback tiegħek dwar l-utilità tal-informazzjoni pprovduta.

This webpage is part of an EU quality network

L-aħħar aġġornament: 10/08/2021

Il-verżjoni bil-lingwa nazzjonali ta' din il-paġna tinzamm mill-punt ta' kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdahl fl-original mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

Jekk jogħġbok innota li l-verżjoni bil-lingwa oriġinali ta' din il-paġna giet emendata reċentement. Il-verżjoni tal-lingwa li qed tara bħalissa attwalment qed tiġi ppreparata mit-tradutturi tagħna.

Ir-responsabbiltà tal-ġenituri - il-kustodja tat-tfal u d-drittijiet ta' kuntatt - il-Kroazja

1 Xi tisser il-frazi fil-liġi "responsabbiltà tal-ġenituri" fil-prattika? Liema huma d-drittijiet u d-dmirijiet ta' detentur tar-responsabbiltà tal-ġenituri?

Responsabbiltà tal-ġenituri tisser ir-responsabbiltajiet, id-doveri u d-drittijiet tal-ġenituri mfassla biex jipproteġu u jippromwovu d-drittijiet personali u tal-proprjetà tal-minuri, kif ukoll l-aħjar interessi tal-minuri. Il-ġenituri huma meħtieġa jipprovdu kura skont il-ħtiġijiet tal-iżvilupp u l-kapaċitajiet tal-minuri. L-ebda ġenitur mhu permess jirrinunzja d-dritt tiegħu għall-kura tal-ġenituri. Il-ġenituri huma meħtieġa jiddiskutu u jaqblu dwar l-aspetti individwali tal-kura tal-ġenituri mal-minuri skont l-età u l-maturità tagħhom.

Il-kura tal-ġenituri tinkludi d-dritt u d-dover li jiġu protetti d-drittijiet personali tal-minuri għas-saħħa, għall-iżvilupp, għall-kura u l-protezzjoni, għat-trobbija u għall-edukazzjoni, għall-kuntatt, biex jintgħażel post ta' residenza, kif ukoll id-dritt u d-dover li jiġu mmaniġġjati l-assi tal-minuri. Il-kura tal-ġenituri tinkludi wkoll id-dritt u d-dover li jiġu rrapprezentati d-drittijiet personali u tal-proprjetà u l-interessi tal-minuri.

2 Bħala regola ġenerali, min għandu r-responsabbiltà tal-ġenituri fuq l-ulied?

Il-ġenituri għandhom id-dritt u d-dover li jipprovdu kura b'mod indaqs, b'mod kongunt u bi ftehim. Meta l-ġenituri ma jgħix flimkien fuq bażi permanenti, dawn ikunu meħtieġa li jaqblu dwar arrangamenti tal-kura tal-ġenituri billi jfasslu Pjan ta' Kura Kondiviża mill-Ġenituri. Kura kondiviża mill-ġenituri tista' tiġi regolata wkoll minn qorti, billi s-sentenza tal-qorti tkun ibbażata fuq l-arrangamenti tal-ġenituri fir-rigward tal-kwistjonijiet rilevanti kollha fil-Pjan ta' Kura Kondiviża mill-Ġenituri. Meta jipprovdu kura kondiviża, il-ġenituri jridu jipprovaw isolvu kwalunkwe kwistjoni bi ftehim.

Wieħed mill-ġenituri jista' jipprovdi kura waħdu sħiħa, parti minnha jew sal-limitu meħtieġ biex tittieħed deċiżjoni dwar kwistjoni importanti partikolari li tikkonċerna lill-minuri. Fis-sitwazzjonijiet ta' hawn fuq, id-dritt tal-ġenitur l-ieħor li jipprovdi kura jista' jiġi ristrett biss minn sentenza tal-qorti, billi jiġu kkunsidrati l-aħjar interessi tal-minuri. Meta l-ġenituri jkun pprovdew kura qabel il-mewt ta' wieħed mill-ġenituri, il-ġenitur superstiti jrid jipprovdi kura waħdu mingħajr sentenza tal-qorti jekk il-ġenitur l-ieħor ikun miet jew ġie ddikjarat mejjet. Wieħed mill-ġenituri jista' jipprovdi kustodja waħdu, sogġetta għal sentenza tal-qorti għal dan il-għan, jekk il-ġenituri jkun naqsu milli jaqblu dwar Pjan ta' Kura Kondiviża mill-Ġenituri jew ftehim alternattiv waqt proċedimenti tal-qorti. F'każ bħal dan, il-qorti tkun meħtieġa tagħti preferenza lill-ġenitur li wera r-rieda li jikkoopera u jilhaq ftehim dwar il-kura kondiviża mill-ġenituri.

3 Jekk il-ġenituri ma jkunux kapaċi jew ma jridux jeżerċitaw ir-responsabbiltà tal-ġenituri fuq uliedhom, tista' tinħatar persuna oħra minflokhom?

Meta ġenitur ikun minorenni jew persuna nieqsa mill-kapaċità legali f'qasam partikolari tal-kura tal-ġenituri, il-kura tiegħu tiġi sospiża minhabba ostakoli legali. Waqt li s-sospensjoni tkun fis-sehħ, il-ġenitur ta' hawn fuq jista' jiehu s-siebi il-minuri fuq bażi ta' kuljum waħdu, flimkien mal-ġenitur l-ieħor tal-minuri, jew flimkien ma' tutor mahtur skont id-dispożizzjonijiet tal-Att tal-Familja (*Obiteljski zakon*) dwar il-ħatra ta' tutor. Il-ġenitur ta' hawn fuq mhuwiex permess jirrapprezenta lill-minuri u, meta tkun tneħħietu l-kapaċità legali, mhuwiex permess jirrapprezenta lill-minuri fil-qasam li għalih tneħħietu l-kapaċità legali. Il-minuri jiġi rrapprezentat mill-ġenitur jew mit-tutor l-ieħor, billi t-tutor ikun meħtieġ jikkonforma max-xewqat tal-ġenitur l-ieħor.

Meta l-ġenituri tal-minuri, jew wieħed mill-ġenituri jew it-tutor, ma jaqblu dwar rappreżentazzjoni fir-rigward ta' deċiżjonijiet importanti relatati mal-minuri, bi twegiba għal proposta li tkun saret mill-minuri, wieħed mill-ġenituri, jew it-tutor, il-qorti tagħti sentenza *ex parte* dwar min għandu jirrapprezenta lill-minuri fil-kwistjoni rilevanti.

Bi twegiba għal proposta li tkun saret mill-minuri, wieħed mill-ġenituri, jew minn centru tal-benessri soċjali, il-qorti tagħti sentenza *ex parte* biex tissospendi l-kura mill-ġenituri (sospensjoni tal-kura tal-ġenituri minhabba ostakoli reali) jekk wieħed mill-ġenituri jkun assenti jew joqgħod f'indirizz mhux magħruf, jew jekk wieħed mill-ġenituri jiġi pprevenut, għal raġunijiet oggettivi, milli jipprovdi kura għal perjodu ta' żmien twil. Il-ġenitur rilevanti mhuwiex permess jipprovdi kura għad-durata tal-perjodu li matulu l-kura tiġi sospiża għar-raġunijiet ta' hawn fuq. Matul perjodu ta' sospensjoni bħal dan, il-kura tiġi pprovduta mill-ġenitur l-ieħor waħdu, jew il-minuri ser jitqiegħed fil-kustodja skont id-dispożizzjonijiet tal-Att tal-Familja. Bi twegiba għal proposta li tkun saret mill-minuri, mill-ġenitur li l-kura tiegħu tkun giet sospiża, jew minn centru tal-benessri tat-tfal, il-qorti tagħti sentenza *ex parte* biex itemm is-sospensjoni tal-kura mill-ġenituri minhabba ostakoli reali meta ma jibqax ikun hemm raġunijiet li minhabba fihom is-sospensjoni tkun giet imposta fuqhom.

Meta l-ġenituri jikkondividu l-kura u wieħed minnhom imut, il-ġenitur superstiti jibqa' jipprovdi l-kura waħdu. Jekk il-ġenitur li jkun qed jipprovdi kura waħdu jmut, bi twegiba għal proposta li tkun saret mill-minuri, mill-ġenitur superstiti, jew minn centru tal-benessri tat-tfal, il-qorti tagħti sentenza *ex parte* biex tafda l-kura lill-ġenitur superstiti, jekk din tqis li dan ikun fl-aħjar interessi tal-minuri. Meta z-żewġ ġenituri jmutu, centru tal-benessri tat-tfal iqiegħed lill-minuri taħt kustodja. Waqt li dan ikun għadu ħaj, il-ġenitur li jkun qiegħed jipprovdi l-kustodja jista', permezz ta' testament jew att notarili (li ssir referenza għalih bħala "anticipirana naredba" ("deċiżjoni/direttiva bil-quddiem") bil-Kroat), jinnomina persuna li jqis bħala li tipprovdi l-aħjar kura lill-minuri f'każ tal-mewt tiegħu. Meta jinħatar tutor għall-minuri f'każ ta' mewt ta' ġenitur, tiġi kkunsidrata l-opinjoni tal-minuri u x-xewqat tal-ġenitur superstiti, sakemm ma jkunx mifhum li l-kunsiderazzjoni tal-opinjoni/tax-xewqat tagħhom ma tkunx fl-aħjar interessi tal-minuri.

Skont l-Artikolu 224 tal-Att tal-Familja, minuri għandu jitqiegħed f'kustodja jekk il-ġenituri tiegħu jkun mietu, għebu, mhuwiex magħrufa, jew ikunu għexu f'indirizz mhux magħruf għal tal-inqas xahar; jekk il-ġenituri tiegħu ġew deprivati mid-dritt għall-kura mill-ġenituri; jekk il-ġenituri tiegħu, deprivati mill-kapaċità

legali f'qasam li jipprevjenihom milli jipprovdu kura mill-ġenituri, ikunu naqsu milli jafdaw lill-minuri għand persuna li tissodisfa l-kriterji tat-tutela, jew jekk il-ġenituri tiegħu jkunu taw il-kunsens li l-minuri jiġi adottat. Skont l-Artikolu 225 tal-Att tal-Familja, centru tal-benessri tat-tfal għandu jieħu deċiżjoni biex iqiegħed lill-minuri f'kustodja u jaħtar tutor. Centru tal-benessri tat-tfal jista' jqiegħed lill-minuri f'kura ta' kuljum ta' tutor, persuna oħra, familja foster, dar għal tfal abbandunati, jew fil-kura ta' entità legali involuta f'attivitàjiet tal-benessri soċjali, sakemm ma jiġix preskritt mod ieħor mill-Att tal-Familja.

Jittieħdu miżuri biex jipproteġu d-drittijiet personali u l-aħjar interessi tal-minuri abbażi ta' valutazzjoni esperta jekk jinstab li d-drittijiet u l-aħjar interessi tal-minuri inkisru, jew li d-drittijiet, l-aħjar interessi u l-iżvilupp tal-minuri tpoġġew f'periklu. Id-drittijiet tal-minuri jitqiesu li tpoġġew f'periklu jekk il-kura tkun inadegwata, jekk il-minuri jesperjenza diffikultajiet psikoloġiċi (kif jidhru mill-imġiba tiegħu, problemi emozzjonali, problemi l-iskola jew problemi oħra fir-rigward tat-trobbija tiegħu), jew jekk huwa probabbli li jinholqu ċ-ċirkostanzi ta' hawn fuq.

Sabiex jipproteġi d-drittijiet u l-aħjar interessi tal-minuri, centru tal-benessri soċjali jista':

1. jieħu miżura ta' emerġenza biex jissepara l-minuri u jipprovdu lill-kura mill-ġenituri; barra mid-dar tal-familja;
2. joħroġ twissija wara zball jew nuqqas fl-għoti tal-kura mill-ġenituri;
3. jagħmel arrangamenti biex il-ġenituri jirċievu għajna professjonali u appoġġ fir-rigward tal-kura mill-ġenituri; u
4. jagħmel arrangamenti biex il-ġenituri jirċievu appoġġ professjonali intensiv u biex il-kura li jipprovdu tiġi sorveljata.

Sabiex tippoteġi d-drittijiet personali u l-aħjar interessi tal-minuri, qorti tista':

1. temporanjament tqiegħed il-minuri fil-kura ta' persuna oħra, familja foster jew istituzzjoni ta' benessri soċjali;
2. toħroġ digriet ta' trazzin;
3. tneħhi d-dritt mill-ġenituri li jgħixu f'dar kondiviża mal-minuri u tqiegħed lill-minuri fil-kura ta' kuljum ta' persuna oħra, familja foster jew istituzzjoni tal-protezzjoni speċjali;
4. tipprovi appoġġ għat-trobbija tal-minuri, jekk ikollu problemi tal-imġiba, billi tqiegħdu ma' familja foster jew istituzzjoni ta' benessri soċjali; jew
5. tneħhi d-dritt mill-ġenituri li jipprovdu kura. Bħala miżuri mfassla biex jipproteġu d-drittijiet u l-aħjar interessi tal-minuri, l-Att tal-Familja fih dispożizzjonijiet biex jirregolaw l-għoti ta' akkomodazzjoni temporanja għall-minuri jew it-tqegħid temporanju tal-minuri fil-kura ta' persuna oħra, biex il-ġenituri jitneħħilhom id-dritt li jgħixu f'dar kondiviża mal-minuri, eċċ.

4 Jekk il-ġenituri jiddivorzjaw jew jinfirdu, ir-responsabbiltà tal-ġenituri kif tkun iddeterminata għall-gejjeni?

Kwistjonijiet tar-responsabbiltà tal-ġenituri jistgħu jiġu riżolti billi jifassal Pjan ta' Kura Kondiviża mill-Ġenituri jew permezz ta' sentenza tal-qorti.

Il-Pjan ta' Kura Kondiviża mill-Ġenituri huwa ftehim bil-miktub bejn il-ġenituri li jistabbilixxi l-modi ta' kif tiġi pprovduta l-kura kondiviża meta l-ġenituri tal-minuri ma jgħix bħala familja fuq bażi permanenti. Il-Pjan ta' Kustodja Kondiviża jrid jispjega li ġej:

1. il-post u l-indirizz fejn joqgħod il-minuri,
2. il-hin li għandu jqatta' l-minuri ma' kull ġenitur,
3. il-modi ta' skambju ta' informazzjoni dwar il-kunsens meħtieġ meta jsiru deċiżjonijiet importanti għall-minuri u ta' skambju ta' informazzjoni importanti fir-rigward tal-minuri,
4. il-livell ta' obbligu ta' manteniment għall-ġenitur li ma joqgħodx miegħu l-minuri; u
5. il-modi ta' kif ser jiġu riżolti kwistjonijiet futuri. Il-ġenituri jistgħu jfasslu l-Pjan ta' Kura Kondiviża mill-Ġenituri waħidhom jew bħala parti mill-proċess ta' konsulenza obligatorju jew mill-proċess ta' medjazzjoni tal-familja.

Jekk il-ġenituri ma jirnexxilhomx jaqblu fuq il-Pjan ta' Kura Kondiviża mill-Ġenituri jew jekk jiġi rrifjutat mill-qorti, wieħed mill-ġenituri jew il-minuri jista' jagħmel rikors sabiex isolvi kwalunkwe kwistjoni li tikkonċerna l-ġenitur li jgħix miegħu l-minuri, il-modi ta' kif tiġi pprovduta l-kura mill-ġenituri, il-kuntatt tal-minuri mal-ġenitur l-ieħor, jew il-manteniment tal-minuri. Fil-proċedimenti maħsubin biex jiddeterminaw liema ġenitur se joqgħod miegħu l-minuri, l-għoti tal-kura mill-ġenituri jew il-kuntatt tal-minuri mal-ġenitur l-ieħor, il-qorti ma tkunx marbuta b'xi talba mill-partijiet. Il-qorti tista' tagħti sentenza fuq il-ġenitur li se jgħix il-minuri miegħu, dwar il-modi ta' kif il-minuri se jżomm kuntatt mal-ġenitur l-ieħor, u dwar l-għoti tal-kura mill-ġenituri abbażi ta' ftehim bejn il-ġenituri, jekk tqis li l-ftehim ikun fl-aħjar interessi tal-minuri.

Il-qorti tiddeċiedi *ex officio* biex tiddetermina liema ġenitur se joqgħod miegħu l-minuri, il-modi ta' kif tiġi pprovduta l-kura mill-ġenituri, il-kuntatt tal-minuri mal-ġenitur l-ieħor, u l-manteniment tal-minuri, permezz ta' deċiżjoni li tistabbilixxi t-tkissir definittiv taż-żwieġ jew l-annullament tiegħu jew l-għoti ta' divorzju u f'każijiet oħra meta l-ġenituri ma jgħixx flimkien, jew permezz ta' deċiżjoni f'każ li tkun ġiet ikkontestata l-maternità jew paternità, jekk l-għoti ta' sentenza bħal din ikun possibbli u meħtieġ fir-rigward tal-eżitu tal-proċedimenti legali u l-fatti tal-każ.

5 Jekk il-ġenituri jilhqgħu ftehim dwar il-kwistjoni tar-responsabbiltà tal-ġenituri, liema formalitajiet għandhom ikunu rrispettati biex il-ftehim jorbot legalment?

Sabiex jiġi eżegwit, il-Pjan ta' Kura Kondiviża mill-Ġenituri jista' jiġi ppreżentat lill-qorti bħala parti minn proċedimenti *ex parte*, u dan għandu jippermetti lill-qorti tivverifika l-kontenut tiegħu u tapprova jew tirrifjuta l-Pjan skont id-dispożizzjonijiet tal-Att tal-Familja. Il-Pjan ta' Kura Kondiviża jista' jiġi emendat skont l-età u l-maturità tal-minuri jew meta l-emendi jiġu approvati minn tibdil sinifikanti fiċ-ċirkostanzi. Jekk jiġi emendat, il-Pjan għandu jiġi ppreżentat lill-qorti bħala parti minn proċedimenti *ex parte*, sabiex jippermettu lill-qorti tivverifika l-kontenut tiegħu, u tapprova jew tirrifjuta l-emendi.

Il-qorti tista' tagħti sentenza dwar liema ġenitur se joqgħod miegħu l-minuri, dwar il-modi ta' kif il-minuri se jżomm kuntatt mal-ġenitur l-ieħor, u dwar l-għoti ta' kura mill-ġenituri abbażi ta' ftehim bejn il-ġenituri, jekk tqis li l-ftehim ikun fl-aħjar interessi tal-minuri. Jekk il-ġenituri jiddeċiedu li jipprovdu kura kondiviża, il-ftehim għandu jirregola l-kwistjonijiet importanti kollha li joħroġu fil-Pjan ta' Kura Kondiviża mill-Ġenituri. Fir-rigward tar-rimedji legali jew tal-emendar tas-sentenza tal-qorti, is-sentenza tal-qorti bbażata fuq il-ftehim tal-ġenitur dwar l-għoti ta' kura kondiviża mill-ġenituri se jkollha l-istess effett legali bħall-Pjan ta' Kura Kondiviża mill-Ġenituri, kif emendat mill-qorti. Mhi meħtieġa li tiġi inkluda l-ebda nota spjegatorja fis-sentenza fir-rigward tal-kura mill-ġenituri jew il-kuntatt tal-minuri mal-ġenitur l-ieħor jekk is-sentenza tiġi bbażata fuq il-ftehim ta' hawn fuq tal-ġenituri dwar l-għoti ta' kura kondiviża mill-ġenituri.

6 Jekk il-ġenituri ma jkunux jistgħu jilhqgħu ftehim dwar il-kwistjoni tar-responsabbiltà tal-ġenituri, liema huma l-mezzi alternattivi biex jiġi solvut il-kunflitt mingħajr intervent tal-qorti?

Jekk il-ġenituri ma jirnexxilhomx jaqblu fuq il-Pjan ta' Kura Kondiviża mill-Ġenituri, centru tal-benessri soċjali jhegġiġhom biex jippruvaw jilhqgħu ftehim bħala parti mill-proċess ta' medjazzjoni tal-familja, sakemm il-każ inkwistjoni ma jiġix soġġett għal rekwiżiti tal-medjazzjoni statutorji. Jekk ġenituri li beħsiebhom iġibu divorzju ma jirnexxilhomx jaqblu dwar il-Pjan ta' Kura Kondiviża mill-Ġenituri, centru tal-benessri soċjali jinfurmahom li, bħala parti mill-proċedimenti tad-divorzju li jinbdeu minn azzjoni minn wieħed mill-konjuġi, il-qorti, *ex officio*, se:

1. tagħti sentenza li tiddetermina liema ġenitur se jgħix miegħu l-minuri, arrangamenti tal-kura mill-ġenituri, il-kuntatt tal-minuri mal-ġenitur l-ieħor, u l-manteniment tal-minuri;
2. tippermetti lill-minuri jesprimi l-opinjoni tiegħu taħt l-Att tal-Familja; u
3. taħtar tutor speċjali għall-minuri skont id-dispożizzjonijiet tal-Att tal-Familja.

7 Jekk il-ġenituri jmorru l-qorti, liema kwistjonijiet jistgħu jiġu deċiżi mill-imħallef fir-rigward tat-tfal?

Skont l-Artikolu 413 tal-Att tal-Familja, il-qorti tiddeciedi *ex officio* biex tiddetermina liema ġenitur se jgħix miegħu l-minuri, il-modi ta' kif tiġi pprovduta l-kura mill-ġenituri, il-kuntatt tal-minuri mal-ġenitur l-ieħor, u l-manteniment tal-minuri, permezz ta' deċiżjoni li tistabbilixxi t-tkissir definittiv taż-żwieġ jew l-annullament tiegħu jew l-ghoti ta' divorzju u f'każijiet oħra meta l-ġenituri ma jgħix flimkien, jew permezz ta' deċiżjoni f'każ li tkun giet ikkontestata l-maternità jew paternità, jekk l-ghoti ta' sentenza bħal din ikun possibbli u meħtieġ fir-rigward tal-eżitu tal-proċedimenti legali u l-fatti tal-każ. Il-qorti tista'

1. tillimita jew tipprojbixxi l-kuntatt tal-minuri mal-ġenitur l-ieħor;

2. tiddeciedi li l-kuntatt jiġi ssorveljat minn esperti;

3. tiddetermina miżura biex tipprotegi d-drittijiet u l-aħjar interessi tal-minuri kif meħtieġa miċ-ċirkostanzi tal-każ; jew

4. tiddeciedi dwar arrangamenti tal-kuntatt mal-mara ta' missieru jew raġel ta' ommu jekk kienu jgħixu jew jieħdu f'isieb il-minuri meta xxolja ż-żwieġ tagħhom.

Skont l-Artikolu 417 tal-Att tal-Familja, fil-proċedimenti biex tittejjed deċiżjoni dwar il-kuntatt tal-minuri mal-ġenitur l-ieħor, il-qorti hija meħtieġa li tinforma lill-ġenituri li kuntatt bħal dan huwa ta' importanza speċjali għall-benessri tat-tfal, biex ttejjeg lill-ġenituri jilhqnu ftehim u jipparteċipaw fil-proċess ta' medjazzjoni tal-familja f'każijiet minbarra dawk relatati ma' vjolenza domestika, u, jekk il-ġenituri ma jirnexx ilhomx jilhqnu ftehim, biex tiżgura li l-post fejn il-minuri għandu jżomm kuntatt mal-ġenitur l-ieħor ikun xieraq għall-minuri, billi jiġu kkunsidrati l-limiti ġeografiċi u taż-żmien tal-ġenitur l-ieħor. Is-sentenza tal-qorti għandha tinkludi dettalji relatati mal-modi li bihom, iż-żmien meta, u l-lokalità fejn il-ġenitur l-ieħor jista' jiġbor u jirritorna l-minuri, u, jekk meħtieġ, dettalji dwar l-ispejjeż tal-kuntatt. Fin-noti spjegatorji tas-sentenza, il-qorti tinkludi twissija bil-miktub b'dettalji tal-konsegwenzi legali ta' kwalunkwe nuqqas ta' konformità mad-dover li jiġi ffaċilitat il-kuntatt tal-minuri mal-ġenitur l-ieħor (inkluż multa, prigunerija jew deċiżjoni li tiġi mmodifikata s-sentenza li tiddetermina liema ġenitur se joqgħod miegħu l-minuri).

Skont l-Artikolu 418 tal-Att tal-Familja, fil-proċedimenti biex jiġi ddeterminat il-kuntatt tal-minuri mal-ġenitur l-ieħor, il-qorti tista' tistipula miżura waħda jew aktar biex tiżgura l-eżekuzzjoni jekk tissuspetta li l-ġenitur li jgħix miegħu l-minuri aktarx ma jikkonformax mas-sentenza tal-kuntatt, speċifikament: 1. taftar persuna biex tgħin bl-infurzar tas-sentenza jew l-arrangamenti li jippermettu lill-minuri biex jikkuntattja lill-ġenitur l-ieħor; u 2. tordna li l-ġenitur li jgħix miegħu l-minuri jiddepożita garanzija ta' h'las. Meta jiġu stipulati miżuri bħal dawn, b'mod partikolari, il-qorti tikkunsidra kif il-ġenitur li jgħix miegħu l-minuri għab ruhu fil-passat.

Skont l-Artikolu 419 tal-Att tal-Familja, fil-proċedimenti biex jiġi ddeterminat il-kuntatt tal-minuri mal-ġenitur l-ieħor, il-qorti tista' tistipula miżura waħda jew aktar biex tiżgura r-ritorn tal-minuri jew biex tipprevjeni milli l-ġenitur tal-kuntatt jahtaft lill-minuri (pereżempju, billi tordna li l-ġenitur tal-kuntatt iħalli l-passaport tiegħu waqt hin ta' kuntatt għand il-qorti li tkun stipulat il-miżura, billi tordna li l-ġenitur tal-kuntatt jiddepożita garanzija ta' h'las, billi tipprojbixxi kwalunkwe aljenazzjoni ta' jew gravami fuq id-drittijiet tal-proprietà tal-ġenitur tal-kuntatt – li d-dettalji ta' projbizzjoni bħal din jiddaħhlu f'registri pubbliċi, billi teħtieġ li l-ġenitur tal-kuntatt jattendi regolarment korp awtorizzat, bħal ċentru tal-benessri soċjali, flimkien mal-minuri u fil-lokalità fejn isir il-kuntatt, billi tiddetermina l-lokalità fejn għandu jsir il-kuntatt, billi tipprojbixxi milli l-minuri jħalli l-pajjiż fejn għandu jsir il-kuntatt, u billi ddaħħal id-dettalji ta' projbizzjoni bħal din f'sistema ta' informazzjoni nazzjonali jew transnazzjonali). Meta tistipula l-miżuri ta' hawn fuq, il-qorti trid, b'mod partikolari, tikkunsidra kif il-ġenitur tal-kuntatt għab ruhu fil-passat.

Skont l-Artikolu 421 tal-Att tal-Familja, mhi meħtieġa li tiġi inkluża l-ebda nota ta' spjegazzjoni fis-sentenza li tiddetermina l-kura mill-ġenituri jew l-arrangamenti tal-kuntatt tal-minuri jekk is-sentenza tiġi bbażata fuq ftehim bejn il-ġenituri, li jintlaħaq skont id-dispożizzjonijiet tal-Att tal-Familja, jew jekk is-sentenza ngħatat oralment fil-preżenza tal-partijiet kollha u l-partijiet kollha aċċettaw li ma jirrikorru għal rimedji legali.

8 Jekk il-qorti tiddeciedi li ġenitur wieħed biss għandu jkollu l-kustodja tal-ulied, dan ikun ifisser li huwa jew hija jistgħu jiddeciedu dwar l-affarijiet kollha li jirrigwardaw it-tfal mingħajr ma qabel jikkonsultaw lill-ġenitur l-ieħor?

Skont l-Artikolu 99 tal-Att tal-Familja, wieħed mill-ġenituri għandu jirrappreżenta lill-minuri waħdu fl-oqsma tal-kura mill-ġenituri li l-ġenitur l-ieħor ġie limitat fihom taħt id-dispożizzjonijiet tal-Att tal-Familja jew b'sentenza tal-qorti.

L-Artikolu 105 tal-Att tal-Familja jiddikjara li wieħed mill-ġenituri jista' jipprovdi kura mill-ġenituri waħdu s'hiha, parti minnha jew sal-limitu meħtieġ biex tittejjed deċiżjoni dwar kwistjoni importanti partikolari li tikkonċerna lill-minuri. Fis-sitwazzjonijiet ta' hawn fuq, id-dritt tal-ġenitur l-ieħor li jipprovdi kura jista' jiġi ristrett biss minn sentenza tal-qorti, billi jiġu kkunsidrati l-aħjar interessi tal-minuri. Meta l-ġenituri jkun u pprovdew kura kondiviża qabel il-mewt ta' wieħed mill-ġenituri, il-ġenitur superstiti jrid jipprovdi kura waħdu mingħajr sentenza tal-qorti jekk il-ġenitur l-ieħor ikun miet jew ġie ddiċjarat mejjet. Meta tiddeciedi dwar kura unika mill-ġenituri, il-qorti tiddeciedi jekk il-ġenitur li jingħata l-kustodja għandux jirrappreżenta lill-minuri fi kwistjonijiet relatati mad-drittijiet personali essenzjali tal-minuri waħdu jew għandux jagħmel dan suġġett għall-kunsens tal-ġenitur l-ieħor, kif speċifikat mill-Artikolu 100 tal-Att tal-Familja (ir-rappreżentazzjoni tal-minuri fi kwistjonijiet relatati mad-drittijiet personali tiegħu tfisser rappreżentazzjoni f'każ ta' xi bidla fl-isem jew fl-indirizz tad-dar permanenti jew temporanju tal-minuri, jew il-libertà tiegħu li jagħżel jew jibdel l-affiljazzjoni reliġjuża tiegħu).

Skont l-Artikolu 110 tal-Att tal-Familja, irrispettivament minn jekk il-kura tkunx unika jew kondiviża, il-ġenituri huma intitolati li jagħmlu deċiżjonijiet ta' kuljum li jikkonċernaw lill-minuri waħidhom meta l-minuri jkun qiegħed joqgħod ma' wieħed minnhom. F'emergenzi, jiġifieri meta jkun hemm theddida immedjata għall-minuri, wieħed mill-ġenituri huwa intitolat li jiddeciedi li jiehu kwalunkwe azzjoni meħtieġa fid-dawl tal-aħjar interessi tal-minuri mingħajr ma jfittex il-kunsens tal-ġenitur l-ieħor. Huwa għandu jinforma lill-ġenitur l-ieħor dwar dan malajr kemm jista' jkun.

Irrispettivament minn jekk il-kura mill-ġenituri tkunx unika jew kondiviża, il-ġenituri huma meħtieġa li jiskambjaw informazzjoni dwar is-saħħa tal-minuri, il-konsistenza tat-trobbija tiegħu, kif ukoll informazzjoni dwar l-attivitajiet kurrikulari u extrakurrikulari tal-minuri. Kwalunkwe skambju ta' informazzjoni bħal dan irid ikun malajr, trasparenti u jiffoka biss fuq il-minuri.

L-ebda ġenitur ma jista' juża d-dover tiegħu li jikkoopera b'mod f'hażin biex jikkontrolla lill-ġenitur l-ieħor.

Minbarra dan ta' hawn fuq, skont l-Artikolu 112 tal-Att tal-Familja, il-ġenitur li ġie limitat f'qasam partikolari tal-kura mill-ġenituri huwa intitolat li jżomm kuntatt mal-minuri, jagħmel deċiżjonijiet ta' kuljum relatati mal-minuri, jiehu azzjoni urgenti f'każ ta' theddida immedjata għall-minuri, u li jirċievi informazzjoni dwar ċirkostanzi importanti fir-rigward tad-drittijiet personali tal-minuri. Dawn id-drittijiet jistgħu jiġu ristretti jew irtirati biss minn sentenza tal-qorti jekk ir-restrizzjoni jew l-irtirar ikun meħtieġ biex jiġu protetti l-aħjar interessi tal-minuri. Il-ġenitur li ma jipprovdi kura mill-ġenituri lill-minuri huwa intitolat li jitlob informazzjoni dwar ċirkostanzi importanti relatati mad-drittijiet personali tal-minuri mill-ġenitur l-ieħor jekk huwa jkollu interess legittimu li jagħmel dan u sal-limitu li bih tali azzjoni ma tkunx f'kunflitt mal-aħjar interessi tal-minuri. F'każ ta' tilwima, fi proċedimenti *ex parte* u bi twegiba għal proposta li tkun saret mill-minuri jew minn wieħed mill-ġenituri, il-qorti tagħti sentenza li tiżgura l-protezzjoni tal-aħjar interessi tal-minuri.

9 Jekk il-qorti tiddeciedi li l-ġenituri għandu jkollhom il-kustodja kongunta ta' uliedhom, dan xi jfisser fil-prattika?

Skont l-Artikolu 108 tal-Att tal-Familja, meta l-ġenituri jkollhom kustodja kongunta, dawn huma meħtieġa jagħmlu kwalunkwe deċiżjoni importanti relatata mal-minuri u jipprovdu kwalunkwe kunsens bi ftehim. Deċiżjonijiet importanti għall-minuri jirrelataw mar-rappreżentazzjoni tal-minuri fi kwistjonijiet rigward id-drittijiet personali essenzjali tiegħu u r-rappreżentazzjoni fi kwistjonijiet fir-rigward tal-assi ta' valur u d-drittijiet tal-proprietà tal-minuri. Deċiżjonijiet importanti għall-minuri jistgħu wkoll jieħdu l-forma ta' deċiżjonijiet oħra li jistgħu jaffettwaw il-hajja tal-minuri konsiderevolment, bħal dawk li jikkonċernaw il-kuntatt tal-minuri ma' persuni qrib tiegħu, proċeduri jew kura medika straordinarja, u l-libertà tal-minuri li jagħżel skola. Id-deċiżjonijiet kollha bħal dawn jibqgħu validi diment li l-ġenitur l-ieħor jagħti kunsens għalihom. F'każijiet eċċezzjonali, pereż. proċedura medika urgenti, japplikaw id-dispożizzjonijiet tar-regolamenti speċjali li jirregolaw il-protezzjoni tad-drittijiet tal-pazjenti. L-Artikolu 100 tal-Att tal-Familja fih dispożizzjonijiet dwar ir-rappreżentazzjoni tal-minuri fi kwistjonijiet relatati mad-drittijiet personali essenzjali tiegħu (f'każ ta' xi bidla fl-isem jew l-indirizz tad-dar permanenti jew temporanju tal-minuri, jew il-libertà

tiegħu li jagħżel jew jibdel l-affiljazzjoni reliġjuża tiegħu). Ir-rappreżentazzjoni fi kwistjonijiet relatati mad-drittijiet personali essenzjali tal-minuri titqies bħala valida jekk il-ġenitur li jirrappreżenta lill-minuri jkun kiseb kunsens bil-miktub mill-ġenitur l-ieħor intitolat li jirrappreżenta lill-minuri. F'każijiet preskritti mil-ligi mhu meħtieġ l-ebda kunsens bhal dan jekk il-ġenitur li jgħix miegħu l-minuri jkun kiseb il-kunsens ta' centru tal-benessri soċjali. Jekk il-ġenitur li jirrappreżenta lill-minuri ma jistax jikseb kunsens bil-miktub, fi proċedimenti *ex parte* u bi twegiba għal proposta li tkun saret mill-minuri jew wiehed mill-ġenituri, il-qorti tiddeciedi liema ġenitur jirrappreżenta lill-minuri fil-kwistjoni msemmija biex jiġu protetti l-aħjar interessi tiegħu.

L-Artikolu 101 tal-Att tal-Familja fih dispożizzjonijiet dwar rappreżentazzjoni fi kwistjonijiet relatati mal-assi ta' valur tal-minuri jew id-drittijiet tal-proprietà tiegħu.

Skont l-Artikolu 109 tal-Att tal-Familja, meta l-ġenituri intitolati li jirrappreżentaw lill-minuri ma jirnexxilhomx jaqblu fuq deċizzjonijiet importanti għall-minuri, fi proċedimenti *ex parte* u bi twegiba għal proposta li tkun saret mill-minuri jew minn wiehed mill-ġenituri, il-qorti tiddeciedi liema ġenitur jirrappreżenta lill-minuri fil-kwistjoni msemmija. Jekk id-deċizzjonijiet importanti jkun relatati mad-drittijiet personali tal-minuri, il-ġenituri huma meħtieġa li jipparteċipaw fil-proċess ta' konsulenza obligatorju qabel ma titressaq azzjoni *ex parte*.

10 Għand liema qorti jew awtorità għandi nirrikorri jekk inkun irrid nippreżenta rikors dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri? Liema formalitajiet għandhom ikunu rispettati u liema dokumenti għandi nehmeż mar-rikors tiegħi?

Il-proposti għandhom jiġu ppreżentati lill-qorti municiipali li teżercita ġurisdizzjoni lokali u għandhom jittressqu azzjonijiet quddiemha.

Skont l-Artikolu 34 tal-Att tal-Proċedura Ċivili (*Zakon o parničnom postupku*), il-qorti municiipali dejjem jiddeciedi fil-prim istanza fit-tilwim li ġej: dwar jekk iż-żwieġ spiċċax b'mod definittiv, jew jekk iż-żwieġ għandux jiġi annullat u l-konjuġi jingħataw id-divorzju; tilwim relatat mad-determinazzjoni jew tilwim ta' paternità jew maternità; dawk li għandhom jiddeterminaw il-ġenitur li se jgħix miegħu l-minuri; u dawk relatati mal-kura mill-ġenituri, meta tkun għaddejja azzjoni konkurrenti biex tistabbilixxi jekk iż-żwieġ spiċċax b'mod definittiv, biex jiġi annullat iż-żwieġ, jew biex jingħata d-divorzju.

Skont l-Att tal-Familja, trid issir konsulenza obligatorja qabel ma titressaq petizzjoni għal divorzju bejn il-konjuġi li jipprovdut l-kura kondiviża lill-minuri tagħhom jew qabel jinbdew proċedimenti legali oħra relatati mal-kura mill-ġenituri u l-kuntatt. Id-dispożizzjonijiet tal-Att tal-Familja dwar konsulenza obligatorja qabel titressaq petizzjoni għal divorzju bejn il-konjuġi li jipprovdut kura kondiviża lill-minuri tagħhom japplikaw *mutatis mutandis* għal konsulenza obligatorja li titwettagħ qabel titressaq azzjoni biex tiddetermina l-kura mill-ġenituri u l-kuntatt tal-minuri mal-ġenitur l-ieħor, meta ż-żwieġ/is-shubija tal-ġenituri tiegħu tkun spiċċat b'mod definittiv. Il-ligi tistipula każijiet fejn ma jsir l-ebda rikors għal konsulenza obligatorja. Il-proċess ta' konsulenza obligatorja jibda meta parti tagħmel talba għal dan il-ghan. It-talba tiġi indirizzata lil centru tal-benessri soċjali, bil-miktub jew verbalment (billi ssir dikjarazzjoni li għandha tiddaħħal f'registru). Is-servizz ta' konsulenza obligatorja jiġi pprovdut minn tim espert taċ-centru tal-benessri soċjali kompetenti għall-post fejn il-minuri jkollu indirizz tad-dar permanenti jew temporanju, jew għal-lokalità fejn il-konjuġi jew is-shab fil-ligi komuni kellhom l-aħħar indirizz tad-dar kondiviża, sew jekk huwiex permanenti kif ukoll temporanju. Il-konsulenza obligatorja hija proċess li jinvolvi l-partecipazzjoni personali tal-membri tal-familja (mhu permess l-ebda rappreżentant). Ladarba jintemm il-proċess tal-konsulenza obligatorja, iċ-centru tal-benessri soċjali jhejji rapport, li se jibqa' validu għal sitt xhur mid-data tat-tmiem tal-konsulenza.

L-attenzenza fl-ewwel laqgħa tal-medjazzjoni tal-familja hija meħtieġa qabel ma min iressaq it-talba jkun jista' jippreżenta talba għal divorzju.

Skont il-tip ta' azzjoni li tkun qiegħda titressaq (tilwima taż-żwieġ; tilwima biex tiġi stabbilita jew kkontestata maternità jew paternità; tilwima dwar il-kura mill-ġenituri, tilwima li tikkonċerna kuntatt, azzjoni għal divorzju permezz ta' kunsens reciproku, jew biex tintalab approvazzjoni għal Pjan ta' Kura Kondiviża mill-Ġenituri), min iressaq it-talba jeħtieġ li, fost dokumenti oħra, jippreżenta r-rapport/l-evidenza ta' parteċipazzjoni fil-konsulenza obligatorja fl-ewwel laqgħa tal-medjazzjoni tal-familja/il-Pjan ta' Kura Kondiviża mill-Ġenituri. Id-dokumenti meħtieġa jiddependu fuq l-azzjoni li tkun qiegħda titressaq.

11 Liema proċedura tapplika f'dawn il-każijiet? Jista' wiehed jagħmel użu minn proċedura ta' emerġenza?

Fl-azzjonijiet kollha li jikkonċernaw kwistjonijiet relatati mal-minuri tal-ligi tal-familja, il-korpi kompetenti jridu jieħdu azzjoni urgenti filwaqt li fl-istess ħin jipproteġu l-aħjar interessi tal-minuri.

12 Nista' nikseb għajjnuna legali biex inkopri l-ispejjeż tal-proċedura?

Iva. Għajjnuna legali bla ħlas hija regolata mill-Att tal-Għajjnuna Legali Bla Ħlas (*Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći*) (*Narodne novine* (NN; Gazzetta Uffiċjali tar-Repubblika tal-Kroazja) Nru 143/2013).

13 Ikun possibbli li jsir appell kontra deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri?

Iva. Il-partijiet jistgħu jressqu appell kontra sentenza tal-prim istanza fi żmien ħmistax-il jum mid-data tal-ghoti ta' kopja tas-sentenza, sakemm ma jkunx gie pprovdut limitu ta' żmien differenti mill-Att tal-Proċedura Ċivili. Sakemm ma jiġix preskritti mod ieħor mil-ligi, l-appelli jistgħu jittressqu kontra sentenza tal-prim istanza li tirriżulta minn azzjonijiet *ex parte* speċjali regolati mill-Att tal-Familja. L-appelli għandhom jittressqu fi żmien ħmistax-il jum mid-data tal-ghoti tas-sentenza.

14 F'ċerti każijiet, jista' jkun meħtieġ li wiehed japplika lill-qorti jew lil awtorità oħra għall-eżekuzzjoni ta' deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri. Liema proċedura tapplika f'każ bhal dan?

Il-qorti li għandha tiġi kkuntattjata hija l-qorti municiipali li teżercita ġurisdizzjoni lokali. Kwalunkwe proċedura ta' infurzar titwettagħ skont id-dispożizzjonijiet tal-Att tal-Eżekuzzjoni (*Ovršni zakon*), iżda l-Att tal-Familja fih dispożizzjonijiet speċjali fir-rigward ta' eżekuzzjoni maħsuba biex tiżgura li jingħata l-minuri u fir-rigward ta' eżekuzzjoni maħsuba biex tiżgura li jkun jista' jinżamm kuntatt mal-minuri (l-Artikoli 509-525 tal-Att tal-Familja).

15 X'għandi nagħmel biex deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri maħruġa minn qorti fi Stat Membru ieħor tiġi rikonossuta u infurzata f'dan l-Istat Membru?

Jeħtieġ li tressaq azzjoni għal sentenza mogħtija minn qorti barranija biex tiġi rikonossuta skont l-Att dwar ir-Riżoluzzjoni ta' Kunflitti bejn il-Liġijiet Kroati u r-Regolamenti ta' Pajjiżi Oħra relatati ma' Ċerti Relazzjonijiet (*Zakon o rješavanju sukoba zakona s propisima drugih zemalja u određenim odnosima*) (NN Nru 53/91, 8/01).

Mill-1 ta' Lulju 2013, il-Kroazja ilha timplimenta r-Regolament tal-Kunsill Nru 2201/2003 dwar il-ġurisdizzjoni u r-rikonossiment u l-infurzar ta' sentenzi fi kwistjonijiet matrimonjali u kwistjonijiet ta' responsabbiltà tal-ġenituri, u li jirrevoka r-Regolament (KE) Nru 1347/2000. Il-Kapitolu III tar-Regolament imsemmi japplika *mutatis mutandis* għar-rikonossiment u l-validazzjoni tal-eżegwibilità tas-sentenza fir-rigward tar-responsabbiltà tal-ġenituri.

Talba għal rikonossiment jew nuqqas ta' rikonossiment, talba għall-validazzjoni tal-eżegwibilità, u proposta għal eżekuzzjoni għandhom jittressqu quddiem il-qorti municiipali li teżercita ġurisdizzjoni lokali.

Il-proposti għandhom jiġu ppreżentati lill-qorti municiipali li teżercita ġurisdizzjoni lokali u għandhom jittressqu azzjonijiet quddiemha.

Id-dispożizzjonijiet tar-Regolament tal-Kunsill Nru 2201/2003 dwar il-ġurisdizzjoni u r-rikonossiment u l-infurzar ta' sentenzi fi kwistjonijiet matrimonjali u kwistjonijiet ta' responsabbiltà tal-ġenituri, u li jirrevoka r-Regolament (KE) Nru 1347/2000, japplikaw għal proċeduri għar-rikonossiment u l-eżekuzzjoni ta' sentenzi mogħtija minn qorti barranin.

16 F'liema qorti f'dan l-Istat Membru għandi nirrikorri biex nopponi r-rikonossiment ta' deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri maħruġa minn qorti fi Stat Membru ieħor? Liema proċedura tapplika f'dawn il-każijiet?

L-appelli għandhom jittressqu quddiem qorti municiipali. Qorti tal-kontea tiddeciedi l-appell.

Il-proċedimenti tal-appell huma soġġetti għad-dispożizzjonijiet tar-Regolament tal-Kunsill Nru 2201/2003 dwar il-ġurisdizzjoni u r-rikonossiment u l-infurzar ta' sentenzi fi kwistjonijiet matrimonjali u kwistjonijiet ta' responsabbiltà tal-ġenituri, u li jirrevoka r-Regolament (KE) Nru 1347/2000, u għad-dispożizzjonijiet tal-Att tal-Proċedura Ċivili.

17 Liema liġi għandha tiġi applikata mill-qorti fi proċediment dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri meta t-tfal jew il-partijiet ma jkunux jgħixu f'dan l-Istat Membru jew ikunu ta' nazzjonalitajiet differenti?

Skont l-Artikolu 40 tal-Att dwar ir-Riżoluzzjoni ta' Kunflitti bejn il-Liġijiet Kroati u r-Regolamenti ta' Pajjiżi Ohra relatati ma' Ċerti Relazzjonijiet, il-liġi applikabbli għar-relazzjonijiet bejn il-ġenitur u l-minuri hija l-liġi tal-pajjiż li l-ġenituri u l-minuri huma ċittadini tiegħu. Jekk il-ġenituri u l-minuri jkunu ċittadini ta' pajjiżi differenti, il-liġi li tapplika hija dik tal-pajjiż li kollha għandhom indirizz tad-dar permanenti fih. Jekk il-ġenituri u l-minuri jkunu ċittadini ta' pajjiżi differenti, u jekk m'għandhomx indirizz tad-dar permanenti fl-istess pajjiż, tapplika l-liġi Kroata jekk il-minuri jew wieheċ mill-ġenituri jkun ċittadin Kroat. Ir-relazzjonijiet bejn il-ġenitur u l-minuri li mhumiex koperti mid-dispożizzjonijiet ta' hawn fuq huma soġġetti għal-liġi tal-pajjiż li l-minuri huwa ċittadin tiegħu.

Mill-1 ta' Jannar 2010, il-Kroazja ilha timplimenta l-Konvenzjoni tal-Aja tal-1996 dwar il-ġurisdizzjoni, il-liġi applikabbli, rikonossiment, eżekuzzjoni u kooperazzjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri u miżuri għall-protezzjoni tat-tfal.

Għal aktar informazzjoni, jekk jogħġbok irreferi għal:

L-Att tal-Familja (NN Nru 103/15 u 98/19)

L-Att tal-Eżekuzzjoni (NN Nri 112/12, 25/13, 93/14)

L-Att dwar ir-Riżoluzzjoni ta' Kunflitti bejn il-Liġijiet Kroati u r-Regolamenti ta' Pajjiżi Ohra relatati ma' Ċerti Relazzjonijiet (NN Nri 53/91, 88/01)

L-Att dwar Għajjuna Legali Bla Flus (NN Nru 143/2013)

L-Att dwar l-Implimentazzjoni tar-Regolament tal-Kunsill Nru 2201/2003 dwar il-ġurisdizzjoni u r-rikonossiment u l-infurzar ta' sentenzi fi kwistjonijiet matrimonjali u kwistjonijiet ta' responsabbiltà tal-ġenituri, u li jirrevoka r-Regolament (KE) Nru 1347/2000 (NN Nru 127/2013)

Ir-Regolament tal-Kunsill Nru 2201/2003 dwar il-ġurisdizzjoni u r-rikonossiment u l-infurzar ta' sentenzi fi kwistjonijiet matrimonjali u kwistjonijiet ta' responsabbiltà tal-ġenituri, u li jirrevoka r-Regolament (KE) Nru 1347/2000.

Din il-paġna web hija parti minn [L-Ewropa Tiegħek](#).

Nilqgħu l-[feedback](#) tiegħek dwar l-utilità tal-informazzjoni pprovduta.

This webpage is part of an EU quality network

L-aħħar aġġornament: 15/04/2022

Il-verżjoni bil-lingwa nazzjonali ta' din il-paġna tinżamm mill-punt ta' kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-original mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

Jekk jogħġbok innota li l-verżjoni bil-lingwa originali ta' din il-paġna [it](#) giet emendata reċentement. Il-verżjoni tal-lingwa li qed tara bħalissa attwalment qed tiġi ppreparata mit-tradutturi tagħna.

Ir-responsabbiltà tal-ġenituri - il-kustodja tat-tfal u d-drittijiet ta' kuntatt - Italja

1 Xi tfisser il-frazi fil-liġi "responsabbiltà tal-ġenituri" fil-prattika? Liema huma d-drittijiet u d-dmirijiet ta' detentur tar-responsabbiltà tal-ġenituri?

Fil-liġi Taljana, il-kunċett ta' "awtorità tal-ġenituri" (*potestà genitoriale*) gie sostitwit bil-kunċett ta' "responsabbiltà tal-ġenituri" (*responsabilità genitoriale*) mill-liġi li tirriforma l-paternità (Liġi Nru 219/2012) u d-Digriet Legiżlattiv Nru 154/2013, li d-dispożizzjonijiet tiegħu daħlu fis-seħħ fis-7 ta' Frar 2014.

Ir-responsabbiltà tal-ġenituri hija d-dmir li jipprovdur manteniment, irabbu, jedukaw u jipprovdur sostenn morali lit-tfal, b'attenzjoni xierqa lill-kapaċitajiet, l-inklinazzjonijiet u l-aspirazzjonijiet tagħhom.

It-tfal għandhom ukoll id-dritt li jżommu relazzjoni bbilancjata u kontinwa maż-żewġ ġenituri, li jingħataw kura, jitrabbew, jiġu edukati u jingħataw sostenn morali mit-tnejn li huma, u li jkollhom relazzjonijiet sinifikanti mal-axxendenti u l-qraba ta' kull ġenitur.

It-tfal infushom ukoll għandhom dmirijiet: li jirrispettaw il-ġenituri tagħhom u li jippartecipaw fil-manteniment tal-familja sakemm jibqgħu jgħixu fiha.

2 Bħala regola ġenerali, min għandu r-responsabbiltà tal-ġenituri fuq ulied?

Ir-responsabbiltà tal-ġenituri tirriżulta mill-operat tal-liġi meta l-ġenituri jkunu miżżewġin lil xulxin. F'dan il-każ, iż-żewġ ġenituri għandhom responsabbiltà tal-ġenituri rigward it-tfal tagħhom.

Jekk il-ġenituri ma jkunux miżżewġin ma' xulxin, il-ġenitur li jirrikonoxxi lill-wild ikun il-ġenitur li jkollu r-responsabbiltà tal-ġenituri. Jekk iż-żewġ ġenituri jirrikonoxxu lill-wild, it-tnejn li huma jkollhom u jeżerċitaw ir-responsabbiltà tal-ġenituri għall-wild, bħallikieku kienu miżżewġin. Jekk il-ġenituri ma jkunux miżżewġin ma' xulxin u ma jirrikonoxxu lill-wild fl-istess ħin, it-tieni rikonossiment ma jistax iseħħ mingħajr il-kunsens tal-ġenitur li diġà għamel ir-rikonossiment.

Ir-responsabbiltà tal-ġenituri għandha tkun eżerċitata mill-ġenituri bi ftehim komuni, wara li jitqiesu l-kapaċitajiet, l-inklinazzjonijiet naturali u l-aspirazzjonijiet tal-wild. B'mod partikolari, il-ġenituri għandhom jistabbilixxu r-residenza abitwali tal-wild bi ftehim komuni.

3 Jekk il-ġenituri ma jkunux kapaċi jew ma jridux jeżerċitaw ir-responsabbiltà tal-ġenituri fuq uliedhom, tista' tinħatar persuna oħra minflokhom?

Jekk il-wild temporanjament ma jkollux ambjent familjari xieraq, isiru arrangamenti biex il-wild jitqiegħed ma' familja tar-rispett.

Barra minn hekk, meta l-ġenituri ma jurux kapaċità suffiċjenti biex jieħdu f'isieb it-trobbija tat-tfal tagħhom, pereżempju meta jkun hemm konfrontazzjonijiet estremi, il-qrati spiss jagħtu kustodja lis-servizzi soċjali tal-post tar-residenza tal-familja. Dan ġeneralment jinvolvi limitazzjoni fuq l-eżerċizzju tar-responsabbiltà tal-ġenituri: normalment, id-deċiżjonijiet dwar is-saħħa, l-edukazzjoni u t-trobbija tal-wild jittieħdu mis-servizzi soċjali tal-post tar-residenza tal-familja. F'każijiet bħal dawn, ħafna drabi l-wild ikompli jgħix mal-ġenituri tiegħu, jew ma' wieheċ minnhom. Fl-iktar każijiet serji, il-qorti tordna li l-wild jitneħħha mid-dar tal-familja.

Jekk wiehed mill-ġenituri jikser jew jitraskura d-dmirijiet tiegħu jew jabbuża s-setgħat assoċjati, li jirriżulta fi ħsara serja lill-wild, il-qorti tista' tordna li titneħħa r-responsabbiltà tal-ġenituri ta' dak il-ġenitur.

Jekk iż-żewġ ġenituri jkunju meġjn, ikunu tneħħewlihom ir-responsabbiltajiet tal-ġenituri jew ma jkunux jistgħu jeżerċitaw ir-responsabbiltajiet tal-ġenituri għal kwalunkwe raġuni oħra, jinħatar tutur. It-tutor jieħu ħsieb il-wild, jirrappreżentah fil-proċedimenti ċivili kollha, u jamministra l-assi tal-wild.

Il-Kodiċi Ċivili jipprovdi wkoll għall-possibbiltà li l-qorti taħtar tutur speċjali meta l-ġenituri ma jkunux kapaċi jew ma jixtix b'mod kongunt – jew meta l-ġenitur li jeżerċita r-responsabbiltà tal-ġenituri waħdu ma jkun kapaċi jew ma jkun irid – iwetqu att wiehed jew iktar fl-interessi tal-wild, barra mill-ambitu tal-amministrazzjoni regolari. F'każijiet bħal dawn, it-tutor speċjali huwa awtorizzat sabiex iwettaq dawk l-atti speċifiċi.

4 Jekk il-ġenituri jiddivorzjaw jew jinfirdu, ir-responsabbiltà tal-ġenituri kif tkun iddeterminata għall-gejjeni?

Ir-responsabbiltà tal-ġenituri taż-żewġ ġenituri ma tintemmx wara s-separazzjoni, ix-xoljiment, il-waqfien tal-effetti ċivili, l-annullament u n-nullità taż-żwieġ.

Il-forma tas-soltu ta' kustodja, li hija kapaċi tiżgura paternità kongunta, hija kustodja kongunta fejn iż-żewġ ġenituri jeżerċitaw responsabbiltà tal-ġenituri.

Deċiżjonijiet importanti għat-tfal li jikkonċernaw l-edukazzjoni, it-trobbija, is-saħħa u l-għażla tar-residenza abitwali tal-wild jsiru bi ftehim reċiproku bejn il-ġenituri u fl-aħjar interessi tal-wild, billi jitqiesu l-kapaċitajiet, l-inclinazzjonijiet naturali u l-aspirazzjonijiet tiegħu; għall-kuntrarju, għal kwalunkwe kwistjonijiet amministrattivi normali, il-ġenituri jistgħu jeżerċitaw ir-responsabbiltajiet tal-ġenitur tagħhom separatament (Artikolu 337b tal-Kodiċi Ċivili).

Il-kustodja kongunta ma timplikax neċessarjament li l-wild jaqsa il-ħin tiegħu b'mod ugwali bejn kull ġenitur. Normalment, l-ordni tas-separazzjoni jew tad-divorzju tiddetermina min hu l-ġenitur koabitant – jiġifieri l-ġenitur li l-wild jgħix miegħu b'mod permanenti – u huma mbagħad stabbiliti l-kundizzjonijiet li fihom il-ġenitur li ma jikkoabitax jista' jqatta' ħin mal-wild. Huwa possibbli wkoll li ż-żmien li t-fal jgħixu ma' kull ġenitur jinqas b'mod ugwali, jekk il-ġenituri jgħixu qrib xulxin u jkollhom stili ta' ħajja simili, sakemm tali arranġament ma jkollux effett negattiv fuq il-ħajja soċjali jew skolastika tat-fal.

Madankollu, jekk il-kustodja kongunta ma tilhaqx l-aħjar interessi tal-wild, l-imħallef jista' jagħti kustodja unika lil ġenitur wiehed, permezz ta' deċiżjoni motivata (l-Artikolu 337c tal-Kodiċi Ċivili).

L-iktar każijiet komuni li fihom tingħata kustodja unika huma: 1. jekk wiehed mill-ġenituri joħloq riskju għall-benesseri fiżiku u psikoloġiku tal-wild (ġenitur vjolenti, ġenitur b'rekord kriminali sinifikanti, ġenitur li huwa vvizzjat bid-droga jew alkoħoliku); 2. jekk ġenitur ma jkun kapaċi jipprovdi sostenn morali u materjali lill-wild, jew ma jkun wera ebda interess fil-wild; 3. jekk ġenitur imaqdar lill-ġenitur l-ieħor quddiem il-wild; 4. jekk l-oštilità bejn il-ġenituri tkun tant hażina li tista' ttelef l-ekwilibriju u l-iżvilupp psikofiziku tal-wild.

Fil-każ ta' kustodja unika, ir-responsabbiltà tal-ġenituri hija eżerċitata biss mill-ġenitur b'kustodja, iżda kull deċiżjoni importanti għall-wild għandha ssir miż-żewġ ġenituri, sakemm ma jkunx ipprovdut mod ieħor minħabba ċirkostanzi partikolarment serji, pereżempju imġiba vjolenti jew abbużiva (Artikolu 337c tal-Kodiċi Ċivili).

Ġenitur li ma jeżerċitax ir-responsabbiltà tal-ġenituri għandu d-dritt u d-dmir li jissorvelja l-edukazzjoni, it-trobbija u l-kundizzjonijiet tal-għajxien tal-wild (l-aħħar paragrafu tal-Artikolu 316).

5 Jekk il-ġenituri jilħqu ftehim dwar il-kwistjoni tar-responsabbiltà tal-ġenituri, liema formalitajiet għandhom ikunu rrispettati biex il-ftehim jorbot legalment?

Il-ftehim bejn il-ġenituri dwar kif se jeżerċitaw ir-responsabbiltà tal-ġenituri wara s-separazzjoni tagħhom għandu jiġi sottomess lill-qorti b'ġurisdizzjoni lokali, li mbagħad taċċerta jekk il-ftehim jigarantixxix id-drittijiet u l-benesseri tat-fal; jekk dan ikun il-każ, il-qorti tapprovah.

Jekk koppja miżżewġa bi tfal li huma minorenni jixtiequ jisseparaw jew jiddivorzjaw u jkun laħqu ftehim dwar il-kustodja tat-fal u l-eżerċizzju tar-responsabbiltà tal-ġenituri, jistgħu jagħżlu bejn żewġ soluzzjonijiet:

a) jistgħu jissottomettu applikazzjoni kongunta lill-qorti u jiksbu approvazzjoni tal-ftehim tagħhom;

b) jistgħu jużaw “negozjati assistiti minn avukat” (l-Artikolu 6 tad-Digriet Legiżlattiv Nru [132/2014](#)): dawn jikkostitwixxu ftehim li permezz tiegħu l-partijiet jaqblu li jikkooperaw bil-bona fide u b'mod ġust biex isolvu bonarjament il-kwistjoni relatata mas-separazzjoni u l-kustodja tat-fal.

Jekk hemm tfal li huma minuri (imma wkoll tfal adulti inkapaċi jew li għandhom diżabbiltà serja jew ekonomikament mhumix awto-suffiċjenti), il-ftehim milhuq bħala riżultat ta' negozjati assistiti għandu jintbagħat, fi żmien għaxart ijiem, lill-Prosekutur Pubbliku fil-qorti li għandha ġurisdizzjoni, li tawtorizza l-ftehim jekk iqis li l-ftehim ikun fl-interess tat-fal. Jekk, madankollu, il-Prosekutur Pubbliku jqis li l-ftehim ma jkunx fl-aħjar interess tat-fal, huwa għandu jibagħtu, fi żmien hamest ijiem, lill-President tal-qorti, li jiffissa data, fi żmien tletin jum, għall-attenzenza tal-partijiet u jaġixxi mingħajr dewmien.

Ladarba l-ftehim ikun gie awtorizzat, huwa ekwivalenti għall-ordinijiet tal-qorti magħmulin fir-rigward tas-separazzjoni jew id-divorzju.

Jekk il-ġenituri ma jkunux miżżewġin, l-ewwel soluzzjoni biss hija possibbli (jiġifieri ftehim approvat mill-qorti).

6 Jekk il-ġenituri ma jkunux jistgħu jilħqu ftehim dwar il-kwistjoni tar-responsabbiltà tal-ġenituri, liema huma l-mezzi alternattivi biex jiġi solvut il-kunflitt mingħajr intervent tal-qorti?

Biex isolvu kwalunkwe kwistjonijiet marbutin mal-eżerċizzju tar-responsabbiltà tal-ġenituri, il-ġenituri jistgħu jirrikorru għal medjatur tal-familja. L-għan tal-medjazzjoni mhuwiex li tinkiseb rikonċiljazzjoni bejn il-koppja, iżda li jkun jista' jintlaħaq ftehim reċiproku dwar il-kundizzjonijiet għall-eżerċizzju tar-responsabbiltà tal-ġenituri, u b'hekk tiġi evitata u titnaqqas kwalunkwe forma ta' kunflitt. Madankollu, kwalunkwe soluzzjoni kondiviza għandha tintbagħat lill-qorti, li tivvaluta jekk l-interessi tal-wild gewx irrispettati.

Jekk it-tilwima tippersisti, titressaq quddiem il-qorti kompetenti għall-proċeduri ta' separazzjoni, divorzju u kustodja tat-fal.

7 Jekk il-ġenituri jmorru l-qorti, liema kwistjonijiet jistgħu jiġu deċiżi mill-imħallef fir-rigward tat-fal?

Għandha ssir distinzjoni bejn żewġ xenarji.

a) Jekk il-ġenituri ma jaqblux dwar kwistjonijiet partikolarment importanti, jistgħu jressqu t-tilwima quddiem qorti. F'każijiet bħal dawn, il-qorti l-ewwel nett tipproponi s-soluzzjonijiet li jissodisfaw l-aħjar l-interessi tal-wild u l-unità tal-familja. Jekk it-tilwima tippersisti, il-qorti tagħti s-setgħa li jiddeċiedi dwar id-domanda speċifika lill-ġenitur li tqis l-iktar probabbli li jieħu ħsieb l-interessi tal-wild.

b) Il-ġenituri jistgħu jressqu każ quddiem il-qorti sabiex tittiehed deċiżjoni dwar il-kustodja tat-fal u t-tqegħid tagħhom (normalment meta l-ġenituri jkun qegħdin jisseparaw). F'dan il-każ, il-qorti tiddeċiedi dwar:

il-kustodja tat-fal, billi primarjament tagħzel is-soluzzjoni tal-kustodja kongunta (jiġifieri iż-żewġ ġenituri),

il-ħinijiet u l-kundizzjonijiet ta' residenza ma' kull ġenitur, l-ammont ta' manteniment għat-tfal u, b'mod ġenerali, il-kontribuzzjoni ta' kull ġenitur għall-ispejjeż imġarrba għall-kura, l-edukazzjoni u t-trobbija tat-fal.

Peress li l-iktar deċiżjonijiet importanti għandhom jittieħdu bi ftehim komuni anki meta l-ġenituri jisseparaw jew jiddivorzjaw, jekk il-ġenituri ma jaqblux dwar xi kwistjonijiet individwali, jistgħu jressqu t-tilwima quddiem qorti kif spjegat fil-punt a).

8 Jekk il-qorti tiddeċiedi li ġenitur wiehed biss għandu jkollu l-kustodja tal-ulied, dan ikun ifisser li huwa jew hija jistgħu jiddeċiedu dwar l-affarijiet kollha li jirrigwardjaw it-tfal mingħajr ma qabel jikkonsultaw lill-ġenitur l-ieħor?

Ġenitur li ngħata kustodja unika tat-fal għandu eżerċizzju esklussiv tar-responsabbiltà tal-ġenituri, sakemm il-qorti ma tordnax mod ieħor. Il-ġenitur in kwistjoni jista', b'mod partikolari, jieħu wkoll deċiżjonijiet ta' amministrazzjoni mhux normali b'mod indipendenti.

Madankollu, anki meta wiehed mill-ġenituri jkun ingħata kustodja unika, id-deċiżjonijiet li jaqdu l-aħjar interessi tat-fal (dawk relatati mal-edukazzjoni, it-trobbija u s-saħħa tagħhom) għandhom jittieħdu miż-żewġ ġenituri, sakemm id-deċiżjoni dwar il-kustodja ma tipprovdix mod ieħor.

B'mod ġenerali, l-imħallfin jiddeċiedu li l-qbil tal-ġenitur li m'għandux il-kustodja mhuwiex meħtieġ meta dak il-ġenitur ikun assenti, indifferenti, ma jistax jiġi kkuntattjat jew ikun aġixxa b'mod vjolenti jew abbużiv fil-passat.

Il-ġenitur li m'għandux kustodja tat-tfal għandu d-dritt u d-dmir li jissorvelja l-edukazzjoni, it-trobbija u l-kundizzjonijiet tal-ġhajxien tagħhom, u jista' jmur quddiem il-qorti meta jemmen li tiegħu deċiżjonijiet li jmorru kontra l-interessi tat-tfal.

9 Jekk il-qorti tiddeċiedi li l-ġenituri għandu jkollhom il-kustodja kongunta ta' uliedhom, dan xi jfisser fil-prattika?

Jekk tingħata kustodja kongunta, ir-responsabbiltà tal-ġenituri hija eżerċitata miż-żewġ ġenituri, li għandhom jaqblu dwar id-direzzjoni tal-ħajja tat-tfal u jieħdu deċiżjonijiet flimkien dwar l-edukazzjoni, it-trobbija, is-saħħa u l-għażla tal-post normali tar-residenza tat-tfal, filwaqt li jiżguraw li dawk id-deċiżjonijiet ikunu fl-aħjar interessi tat-tfal. Fir-rigward biss ta' kwalunkwe deċiżjoni dwar kwistjonijiet amministrattivi normali, bħala regola, il-ġenituri jeżerċitaw responsabbiltà tal-ġenituri separatament, matul il-perjodi rispettivi meta t-tfal ikunu qiegħdin għixu magħhom.

10 Għand liema qorti jew awtorità għandi nirrikorri jekk inkun irrid nippreżenta rikors dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri? Liema formalitajiet għandhom ikunu rispettati u liema dokumenti għandi nehmeż mar-rikors tiegħi?

Il-Qorti ta' Ġurisdizzjoni Ġenerali (*Tribunale ordinario*) għandha l-ġurisdizzjoni għall-proċedimenti kollha li jikkonċernaw il-kustodja tat-tfal u kwalunkwe kwistjoni assoċjata li għandha x'taqsam mar-responsabbiltà tal-ġenituri.

Jekk tilwima tirrigwarda l-irtirar jew ir-restrizzjoni tar-responsabbiltà tal-ġenituri jew ir-reintegrazzjoni tar-responsabbiltà tal-ġenituri, mingħajr ma tinvolvi xi fatturi relatati mal-kustodja tat-tfal, il-qorti li għandha ġurisdizzjoni hija l-Qorti tal-Minorenni (*Tribunale per i minorenni*).

11 Liema proċedura tapplika f'dawn il-każijiet? Jista' wiehded jagħmel użu minn proċedura ta' emerġenza?

Jekk il-kwistjoni dwar il-kustodja u l-eżerċizzju tar-responsabbiltà tal-ġenituri fuq tfal imwiela matul iż-żwieġ tiffirma parti mit-tliema ta' separazzjoni jew divorzju, il-proċedura hija dik stabbilita fit-taqsimha dwar id-[Divorzju](#).

Il-miżuri dwar il-kustodja u l-eżerċizzju tar-responsabbiltà tal-ġenituri għal tfal imwiela barra miż-żwieġ huma adottati mill-qorti f'sessjoni magħluqa, wara li tkun intalbet informazzjoni sommarja u wara li tkun semgħet lill-prosekutur pubbliku u lill-ġenituri; f'każ ta' emerġenza, il-qorti tista' tordna miżuri temporanji fl-interessi tal-wild.

Fiz-żewġ każijiet, l-imħallef jista' jordna miżuri temporanji urgenti biex jipproteġi lit-tfal. Il-proċeduri jvarjaw skont jekk jirrelatawx mat-tfal ta' koppji mhux miżżewġin jew koppji miżżewġin, iżda l-Qorti ta' Ġurisdizzjoni Ġenerali għandha ġurisdizzjoni fiz-żewġ każijiet.

Bħal fil-proċeduri kollha li għandhom x'jaqsmu mat-tfal, il-wild jinstema' mill-imħallef jekk ikollu mill-inqas tnax-il sena jew, fi kwalunkwe każ, jekk ikun kapaci jieħu deċiżjoni.

12 Nista' nikseb għajjnuna legali biex inkopri l-ispejjeż tal-proċedura?

Tista' tinkiseb għajjnuna legali biex tkopri l-ispejjeż ta' proċeduri ta' separazzjoni, divorzju u kustodja tat-tfal, jew proċeduri li jirrestringu jew inehħu r-responsabbiltà tal-ġenituri.

13 Ikun possibbli li jsir appell kontra deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri?

L-appelli kontra deċiżjonijiet dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri jistgħu jiġu pprezentati fil-Qorti tal-Appell (*Corte d'Appello* - qorti tat-tieni istanza).

14 F'ċerti każijiet, jista' jkun meħtieġ li wiehded japplika lill-qorti jew lill-awtorità oħra għall-eżekuzzjoni ta' deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri. Liema proċedura tapplika f'każ bħal dan?

Id-deċiżjonijiet tal-qorti dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri huma eżegwibbli.

15 X'għandi nagħmel biex deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri ma ruġa minn qorti fi Stat Membru ieħor tiġi rikonossuta u infurzata f'dan l-Istat Membru?

Ir-rikonossiment ta' deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri ta' qorti ta' Stat Membru ieħor tal-UE huwa awtomatiku. Madankollu, skont ir-Regolament (KE) Nru 2201/2003 tas-27 ta' Novembru 2003, kwalunkwe parti interessata tista' tapplika għal sentenza dwar jekk dik id-deċiżjoni tiġix rikonossuta jew le. Sabiex id-deċiżjoni tiġi eżegwita, il-parti interessata għandha tissottometti applikazzjoni ta' eżegwibilità lill-Qorti tal-Appell b'ġurisdizzjoni lokali. Ladarba d-deċiżjoni tkun ġiet iddikjarata eżegwibbli, tiġi eżegwita taħt l-istess kundizzjonijiet li kienu japplikaw kieku d-deċiżjoni saret f'dak l-Istat Membru.

16 F'liema qorti f'dan l-Istat Membru għandi nirrikorri biex nopponi r-rikonossiment ta' deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri ma ruġa minn qorti fi Stat Membru ieħor? Liema proċedura tapplika f'dawn il-każijiet?

L-awtorità ġudizzjarja kompetenti hija l-Qorti tal-Appell b'ġurisdizzjoni lokali (b'referenza għall-post fejn tiġi eżegwita d-deċiżjoni, skont ir-regoli nazzjonali). L-azzjoni legali titmexxa f'forma ta' proċeduri kontenzjużi u tikkonkludi b'sentenza dikjaratorja, li jista' jitressaq appell kontra tagħha fuq punt ta' liġi (*ricorso per cassazione*).

17 Liema liġi għandha tiġi applikata mill-qorti fi proċediment dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri meta t-tfal jew il-partijiet ma jkunux għixu f'dan l-Istat Membru jew ikunu ta' nazzjonalitajiet differenti?

Peress li l-Italja rratifikat il-Konvenzjoni tal-Aja tal-1996, japplikaw id-dispożizzjonijiet ta' dik il-Konvenzjoni. Għalhekk, l-attribuzzjoni u l-estinzjoni tar-responsabbiltà tal-ġenituri, l-eżerċizzju tar-responsabbiltà tal-ġenituri u t-tneħħija jew ir-restrizzjoni tar-responsabbiltà tal-ġenituri huma rregolati mil-liġi tal-Istat tar-residenza abitwali tal-wild.

Din il-paġna web hija parti minn [L-Ewropa Tiegħek](#).

Nilqgħu l-[feedback](#) tiegħek dwar l-utilità tal-informazzjoni pprovduta.

This webpage is part of an EU quality network

L-aħħar aġġornament: 21/07/2022

Il-verżjoni bil-lingwa nazzjonali ta' din il-paġna tinżamm mill-punt ta' kuntatt tan-NGE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-original mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx it-traduzzjonijiet. La l-NGE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

Ir-responsabbiltà tal-ġenituri - il-kustodja tat-tfal u d-drittijiet ta' kuntatt - Ċipru

1 Xi tfisser il-frazi fil-liġi "responsabbiltà tal-ġenituri" fil-prattika? Liema huma d-drittijiet u d-dmirijiet ta' detentur tar-responsabbiltà tal-ġenituri?

Il-kuncett ta' "responsabbiltà tal-ġenituri" jkopri l-ġhoti ta' isem lill-minuri, il-harsien tal-minuri, l-amministrazzjoni tal-beni tagħhom u r-rappreżentanza tagħhom fi kwalunkwe kwistjoni jew tranżazzjoni legali li tkun tirrigwarda lilhom jew il-beni tagħhom. Fil-prattika, huwa jkopri l-kwistjonijiet kollha rilevanti għall-minuri (bħala individwi) u l-beni tagħhom.

Ir-responsabbiltà tal-ġenituri hija d-dmir u d-dritt tal-ġenituri li jeżerċitaw din ir-responsabbiltà b'mod kongunt. Responsabbiltà bħal din trid tqis l-interessi tal-minuri (l-Artikolu 6 tal-Liġi 216/1990).

2 Bħala regola ġenerali, min għandu r-responsabbiltà tal-ġenituri fuq l-ulied?

Ir-responsabbiltà tal-ġenituri ta' minuri tiġi eżerċitata miż-żewġ ġenituri flimkien.

3 Jekk il-ġenituri ma jkunux kapaċi jew ma jridux jeżerċitaw ir-responsabbiltà tal-ġenituri fuq uliedhom, tista' tinħatar persuna oħra minflokhom?

Iva, f'każijiet bħal dawn, il-Qorti tista' tahtar tutor b'responsabbiltà tal-ġenituri (l-Artikolu 18(2) tal-Liġi dwar ir-Relazzjonijiet bejn il-Ġenituri u t-Tfal, il-Liġi 216/1990).

4 Jekk il-ġenituri jiddivorzjaw jew jinfirdu, ir-responsabbiltà tal-ġenituri kif tkun iddeterminata għall-ġejjieni?

Fil-każ ta' divorzju jew fejn żwieġ jiġi annullat jew iddikjarat null u bla effett, il-kwistjoni tar-responsabbiltà tal-ġenituri tiġi deciża mill-Qorti, li tista' tagħtiha lil wiehied jew waħda miż-żewġ ġenituri, jew lit-tnejn flimkien, jew lil persuna terza (l-Artikoli 14 u 15 tal-Liġi 216/1990). Jekk il-Qorti tagħti r-responsabbiltà tal-ġenituri lil ġenitur wiehied biss, hija tista' tiddeċiedi wkoll dwar id-drittijiet ta' aċċess tal-ġenitur l-ieħor għall-minuri, billi tqis l-interess tal-minuri (l-Artikolu 17 tal-Liġi 216/1990).

5 Jekk il-ġenituri jilhqu ftehim dwar il-kwistjoni tar-responsabbiltà tal-ġenituri, liema formalitajiet għandhom ikunu rispettati biex il-ftehim jorbot legalment?

Il-Qorti trid tohroġ ordni fuq il-ftehim biex dan isir legalment vinkolanti.

6 Jekk il-ġenituri ma jkunux jistgħu jilhqu ftehim dwar il-kwistjoni tar-responsabbiltà tal-ġenituri, liema huma l-mezzi alternattivi biex jiġi solvut il-kunflitt mingħajr intervent tal-qorti?

Atwalment, ma hemmx mezzi alternattivi ta' soluzzjoni ta' tilwima għajr proċeduri tal-qorti.

7 Jekk il-ġenituri jmorru l-qorti, liema kwistjonijiet jistgħu jiġu deciżi mill-imhalef fir-rigward tat-tfal?

L-imhalef jista' jirregola kwalunkwe kwistjoni relatata mal-minuri, inklużi l-kwistjoni tar-responsabbiltà tal-ġenituri, id-drittijiet ta' aċċess, l-edukazzjoni, is-saħħa, l-amministrazzjoni tal-beni, l-isem, il-manteniment, l-ivvjaġġar barra l-pajjiż u s-sekwestru.

8 Jekk il-qorti tiddeċiedi li ġenitur wiehied biss għandu jkollu l-kustodja tal-ulied, dan ikun ifisser li huwa jew hija jistgħu jiddeċiedu dwar l-affarijiet kollha li jirrigwardjaw it-tfal mingħajr ma qabel jikkonsultaw lill-ġenitur l-ieħor?

Le, minħabba li hemm kwistjonijiet, bħall amministrazzjoni tal-beni tal-minuri, li mhumix koperti mill-"kustodja" fis-sens dejjaq.

9 Jekk il-qorti tiddeċiedi li l-ġenituri għandu jkollhom il-kustodja kongunta ta' uliedhom, dan xi jfisser fil-prattika?

Fil-prattika, kustodja kongunta tfisser li l-ġenituri jridu jiddeċiedu flimkien dwar kwistjonijiet relatati mal-minuri tagħhom. Dan normalment ifisser li l-minuri jgħix b'mod indaqs maż-żewġ ġenituri.

10 Għand liema qorti jew awtorità għandi nirrikorri jekk inkun irrid nippreżenta rikors dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri? Liema formalitajiet għandhom ikunu rispettati u liema dokumenti għandi nehmeż mar-rikors tiegħi?

Il-qorti li għandha l-ġurisdizzjoni hija l-Qorti tal-Familja fid-distrett fejn il-minuri jkun abitwalment residenti. Il-proċedimenti jibdwu billi jiġi ppreżentat rikors ta' bidu mingħajr affidavit. F'dan l-istadju ma tkun meħtieġa l-ebda dokumentazzjoni ta' akkumpanjament.

11 Liema proċedura tapplika f'dawn il-każijiet? Jista' wiehied jagħmel użu minn proċedura ta' emerġenza?

Ir-rikors jiġi nnotifikat lill-parti l-oħra li tintalab tidher quddiem il-Qorti fid-data speċifikata fir-rikors, sabiex issostni l-veduti tagħha. F'każijiet li jinvolvu minuri, ma hemm l-ebda proċedura ta' emerġenza apparti mill-każijiet ta' sekwestru ta' minuri. Madankollu, minħabba n-natura tagħhom, il-qrati jiżguraw li tingħata prijorità lil dawn il-każijiet. Barra minn hekk, l-Artikolu 6 tal-Konvenzjoni Ewropea dwar id-Drittijiet tal-Bniedem u l-Artikolu 30 tal-Kostituzzjoni tar-Repubblika ta' Ċipru japplikaw għal dawn il-proċedimenti kollha; id-dispożizzjonijiet imsemmija jsostnu li l-proċedimenti kollha quddiem qorti jridu jitlestew fi żmien raġonevoli.

12 Nista' nikseb għajjnuna legali biex inkopri l-ispejjeż tal-proċedura?

Iva, bil-kundizzjoni li tissodisfa l-kriterji stabbiliti fil-liġi u tkun ksbet ingunzjoni dwar dik il-materja skont il-Liġi 165(I)/2002.

13 Ikun possibbli li jsir appell kontra deciżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri?

Iva. Tista' tappella quddiem il-Qorti tal-Appell tal-Familja.

14 F'ċerti każijiet, jista' jkun meħtieġ li wiehied japplika lill-qorti jew lil awtorità oħra għall-eżekuzzjoni ta' deciżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri. Liema proċedura tapplika f'każ bħal dan?

Il-qorti li għandha l-ġurisdizzjoni li tinforza ordni ta' responsabbiltà tal-ġenituri hija l-qorti li tkun ħarġet dik l-ordni. Il-proċedimenti jinbdew billi jiġi ppreżentat rikors b'taħrika mingħajr affidavit, billi tintuża l-formola tat-Tip I imsemmija fir-Regolament Proċedurali 2/90.

15 X'għandi nagħmel biex deciżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri maħruġa minn qorti fi Stat Membru ieħor tiġi rikonoxxuta u infurzata f'dan l-Istat Membru?

Inti trid tirreġistra r-rikors għar-rikonoxximent u l-eżekuzzjoni skont l-Artikolu 21(3) tar-Regolament (KE) Nru 2201/2003. Ir-rikors jenħtieġ li jiġi rreġistrat mal-Qorti tal-Familja fid-distrett fejn jgħix il-minuri, jew fejn jgħix il-konvenut jekk il-minuri jkun jgħix f'pajjiż ieħor.

16 F'liema qorti f'dan l-Istat Membru għandi nirrikorri biex nopponi r-rikonoxximent ta' deciżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri maħruġa minn qorti fi Stat Membru ieħor? Liema proċedura tapplika f'dawn il-każijiet?

Il-qorti li għandha l-ġurisdizzjoni hija l-Qorti tal-Familja fid-distrett fejn jgħix il-minuri, jew fejn jgħix il-konvenut jekk il-minuri jkun jgħix f'pajjiż ieħor.

Meta r-rikors imsemmi hawn fuq jiġi nnotifikat lill-konvenut, dan ikun intitolat li jidher u jirreġistra difiża kif speċifikat fil-Liġi 121(I)/2000. Dawk il-proċedimenti jaqgħu fil-kamp ta' applikazzjoni tar-Regolament (KE) Nru 2201/2003.

17 Liema liġi għandha tiġi applikata mill-qorti fi proċediment dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri meta t-tfal jew il-partijiet ma jkunux jgħixu f'dan l-Istat Membru jew ikunu ta' nazzjonalitajiet differenti?

Tapplika l-liġi tar-Repubblika ta' Ċipru, u, b'mod partikolari, il-Liġi 216/1990. Fejn l-ebda waħda mill-partijiet ma tkun tgħix f'Ċipru, il-Liġi 216/1990 tgħid li l-Qrati tal-Familja tar-Repubblika ma għandhomx ġurisdizzjoni biex jisimgħu l-każ.

Din il-paġna web hija parti minn [L-Ewropa Tiegħek](#).

Nilqgħu l-[feedback](#) tiegħek dwar l-utilità tal-informazzjoni pprovduta.

This webpage is part of an EU quality network

L-aħħar aġġornament: 19/02/2024

Il-verżjoni bil-lingwa nazzjonali ta' din il-paġna tinżamm mill-punt ta' kuntatt tan-NGE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-original mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. La l-NGE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

Jekk jogħġbok innota li l-verżjoni bil-lingwa oriġinali ta' din il-paġna [lv](#) għet emendata reċentement. Il-verżjoni tal-lingwa li qed tara bħalissa attwalment qed tiġi ppreparata mit-tradutturi tagħna.

Jekk jogħġbok innota li dawn il-lingwi li ġejjin: [en](#) diġà ġew tradotti.

Ir-responsabbiltà tal-ġenituri - il-kustodja tat-tfal u d-drittijiet ta' kuntatt - Latvja

1 Xi tfisser il-frazi fil-ligji "responsabbiltà tal-ġenituri" fil-prattika? Liema huma d-drittijiet u d-dmirijiet ta' detentur tar-responsabbiltà tal-ġenituri?

Il-minuri jibqa' taħt il-kustodja tal-ġenituri sakemm jilhaq l-età maġġuri.

Kustodja tfisser id-dritt u l-obbligu tal-ġenituri li jieħdu hsieb il-minuri u l-beni tiegħu u jirrappreżentaw lill-minuri fir-relazzjonijiet personali u tal-beni tiegħu /tagħha.

Li tiegħu hsieb minuri tfisser il-kura u s-sorveljanza tiegħu/tagħha, u d-dritt li tiddeċiedi l-post tar-residenza tiegħu/tagħha.

Indukrar tat-tfal tfisser il-manteniment tagħhom, jiġifieri li jiġu pprovduti l-ikel, l-ilbies, l-akkomodazzjoni u l-kura tas-saħħa, l-indukrar u l-edukazzjoni u t-trobbija tagħhom (li jiġi żgurat l-iżvilupp mentali u fiżiku, b'kont meħud tal-personalità, l-abbiltajiet u l-interessi tagħhom sa fejn possibbli, u t-thejjja tal-minuri għal hidma soċjalment utli).

Is-sorveljanza tal-minuri tfisser li tiegħu hsieb is-sikurezza tal-minuri u tipprevjeni kwalunkwe periklu minn partijiet terzi. Id-dritt li tiddeċiedi l-post tar-residenza tal-minuri jfisser l-għażla ġeografika tal-post tar-residenza u l-għażla tal-akkomodazzjoni.

Li tiegħu hsieb il-beni tal-minuri tfisser li żżomm u tuża l-beni tal-minuri għall-preservazzjoni u t-titjib tal-valur tiegħu.

2 Bħala regola ġenerali, min għandu r-responsabbiltà tal-ġenituri fuq l-ulied?

Il-ġenituri li jgħixu flimkien jeżerċitaw kustodja kongunta tal-ġenituri. Jekk il-ġenituri jkunu separati, il-kustodja kongunta tal-ġenituri tissokta. L-indukrar tat-tfal u s-sorveljanza jiġu eżerċitati mill-ġenitur li miegħu jkun qiegħed jgħix il-minuri. Il-ġenituri jieħdu deċiżjonijiet flimkien fi kwistjonijiet li jista' jkollhom impatt sinifikanti fuq l-iżvilupp tal-minuri.

3 Jekk il-ġenituri ma jkunux kapaċi jew ma jridux jeżerċitaw ir-responsabbiltà tal-ġenituri fuq uliedhom, tista' tinħatar persuna oħra minflokhom?

Jekk is-saħħa jew il-hajja tal-minuri jkunu pperikolati tort tal-ġenitur (minhabba l-imġiba intenzjonali jew in-negligenza ta' ġenitur) jew il-ġenitur jabbuża mid-drittijiet tiegħu jew jonqos milli jipprovi indukrar u sorveljanza u b'hekk jipperikola l-iżvilupp fiżiku, mentali jew morali tal-minuri, il-qorti tista' ċċaħħad lill-ġenitur mid-dritt tal-kustodja.

Meta tiċċad il-kustodja lil wieħed mill-ġenituri, il-qorti tittrasferixxi lill-minuri għall-kustodja separata tal-ġenitur l-ieħor. Jekk il-kustodja eżerċitata mill-ġenitur l-ieħor ma tkunx tista' tiproteġi adegwament lill-minuri mill-periklu jew jekk iż-żewġ ġenituri jiġu miċhuda l-kustodja, il-qorti tinkariga lill-qorti tal-familja sabiex tiżgura l-indukrar barra mid-dar għall-minuri.

4 Jekk il-ġenituri jiddivorzjaw jew jinfirdu, ir-responsabbiltà tal-ġenituri kif tkun iddeterminata għall-ġejjieni?

Jekk il-ġenituri jkunu separati, il-kustodja kongunta tal-ġenituri tissokta. L-indukrar tat-tfal u s-sorveljanza jiġu eżerċitati mill-ġenitur li miegħu jkun qiegħed jgħix il-minuri. Il-ġenituri jieħdu deċiżjonijiet flimkien fi kwistjonijiet li jista' jkollhom impatt sinifikanti fuq l-iżvilupp tal-minuri. In-nuqqasijiet ta' qbil tal-ġenituri jiġu solvuti mill-qorti tal-familja, sakemm ma jkunx stipulat mod ieħor mil-ligji. Il-kustodja kongunta tal-ġenituri tintemm meta tiġi stabbilita kustodja separata ta' ġenitur wieħed skont ftehim bejn il-ġenituri jew deċiżjoni tal-qorti.

5 Jekk il-ġenituri jilhqgħu ftehim dwar il-kwistjoni tar-responsabbiltà tal-ġenituri, liema formalitajiet għandhom ikunu rrispettati biex il-ftehim jorbot legalment?

Jekk il-ġenituri jaqblu dwar il-kwistjoni tar-responsabbiltà tal-ġenituri u jeżegwuh b'mod volontarju, ma jkunx meħtieġ li tinkiseb approvazzjoni minn xi awtorità jew qorti.

6 Jekk il-ġenituri ma jkunux jistgħu jilhqgħu ftehim dwar il-kwistjoni tar-responsabbiltà tal-ġenituri, liema huma l-mezzi alternattivi biex jiġi solvut il-kunflitt mingħajr intervent tal-qorti?

F'każ ta' tilwima, in-nuqqasijiet ta' qbil jiġu solvuti mill-qorti tal-familja. Jekk il-qorti tal-familja ma tkunx tista' ssolvi n-nuqqasijiet ta' qbil bejn il-ġenituri, jew jekk id-deċiżjoni tal-qorti tal-familja ma tiġix eżegwita, il-ġenituri jirrikorru quddiem il-qorti distrettwali (jew muniċipali).

7 Jekk il-ġenituri jmorru l-qorti, liema kwistjonijiet jistgħu jiġu deċiżi mill-imħallef fir-rigward tat-tfal?

Jekk il-ġenituri jirrikorru quddiem il-qorti, huma jitolbu kustodja kongunta jew kustodja separata. Barra minn hekk, jekk ikun meħtieġ, l-imħallef jiddeċiedi dwar kwistjonijiet ta' manteniment, il-post tar-residenza, eċċ. Ġenitur bi dritt ta' kustodja separata jeżerċita l-kustodja tal-minuri, li tinkludi d-dritt li jaġixxi f'isem il-minuri fir-relazzjonijiet personali u tal-beni tagħhom u d-dritt li jistabbilixxi l-post tar-residenza tal-minuri. Kull ġenitur għandu l-obbligu u d-dritt li jżomm relazzjoni personali u kuntatt dirett mal-minuri. Din id-dispożizzjoni tapplika wkoll jekk il-minuri jkun separat mill-familja jew ma jkunx jgħix ma' wieħed jew maż-żewġ ġenituri. Il-ġenitur li ma jkunx jgħix mal-minuri għandu d-dritt li jircievi informazzjoni dwaru/dwarha, speċjalment informazzjoni dwar l-iżvilupp, is-saħħa, il-kisbiet akkademiċi, l-interessi u l-kundizzjonijiet tal-għajxien tiegħu/tagħha. Tilwima bejn il-ġenituri dwar il-kustodja jenħtieġ li tiġi deċiża billi jitqiesu l-interessi tal-minuri u titfittex l-opinjoni tal-minuri, jekk dawn ikunu kapaċi jesprimu.

8 Jekk il-qorti tiddeċiedi li ġenitur wieħed biss għandu jkollu l-kustodja tal-ulied, dan ikun ifisser li huwa jew hija jistgħu jiddeċiedu dwar l-affarijiet kollha li jirrigwardjaw it-tfal mingħajr ma qabel jikkonsultaw lill-ġenitur l-ieħor?

Ġenitur li jkollu kustodja separata tal-minuri jkollu d-drittijiet u l-obbligi kollha li jirriżultaw mill-kustodja. Il-ġenituri għandhom l-obbligu li jsostnu l-minuri tagħhom skont l-abbiltajiet u s-sitwazzjoni finanzjarja tagħhom. Dan l-obbligu jibqa' fuq il-missier u l-omm sakemm il-minuri ma jkunx kapaċi jipprovi għalih innifsu.

L-obbligu ta' sostenn tal-minuri ma jintemmx jekk il-minuri jkun separat mill-familja jew ma jkunx jgħix ma' xi wieħed mill-ġenituri.

Il-qrati, meta jkunu qed jiddeċiedu dwar l-istabbiliment ta' kustodja separata, iquisi ċ-ċirkustanzi tal-każ, jiġifieri, ma' liema ġenitur ikun qiegħed jgħix il-minuri meta jitressaq ir-rikors u liema ġenitur jeżerċita l-kustodja ta' kuljum tal-minuri. Il-minuri għandu d-dritt li jżomm relazzjonijiet personali u kuntatti diretti ma' kwalunkwe ġenitur (drittijiet ta' aċċess). Kull ġenitur għandu l-obbligu u d-dritt li jżomm relazzjonijiet personali u kuntatti diretti mal-minuri. Il-ġenitur li ma jkunx jgħix mal-minuri għandu d-dritt li jirċievi informazzjoni dwaru, speċjalment informazzjoni dwar l-iżvilupp, is-saħħa, il-kisbiet akkademici, l-interessi u l-kundizzjonijiet tal-għajxien tiegħu. L-ghoti ta' kustodja separata tal-minuri lil ġenitur wieħed ma jfissirx li l-ġenitur l-iehor huwa miċħud mid-dritt ta' kustodja.

9 Jekk il-qorti tiddeċiedi li l-ġenituri għandu jkollhom il-kustodja kongunta ta' uliedhom, dan xi jfisser fil-prattika?

Jekk il-minuri jkunu taħt il-kustodja kongunta taż-żewġ ġenituri, iż-żewġ ġenituri jistgħu jaġixxu fisem il-minuri tagħhom fir-relazzjonijiet personali u dwar il-beni tagħhom. Il-ġenituri jieħdu deċizzjoni kongunta dwar il-kwistjonijiet kollha li jirrigwardaw l-iżvilupp tal-minuri.

10 Għand liema qorti jew awtorità għandi nirrikorri jekk inkun irrid nippreżenta rikors dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri? Liema formalitajiet għandhom ikunu rispettati u liema dokumenti għandi nehmeż mar-rikors tiegħi?

It-talbiet li jirriżultaw mid-drittijiet ta' kustodja u aċċess jitressqu quddiem il-qorti fil-post tar-residenza tal-minuri. Il-post tar-residenza rreġistrat tal-ġenituri tiegħu/tagħha jitqies li jkun il-post tar-residenza tal-minuri fit-talbiet li jirriżultaw mid-drittijiet ta' kustodja u aċċess. Jekk il-partijiet tar-residenza rreġistrati tal-ġenituri tal-minuri jkunu jinsabu f'territorji amministrattivi differenti, il-post tar-residenza tal-minuri jitqies li jkun il-post tar-residenza rreġistrat tal-ġenitur li jkun qiegħed jgħix miegħu. Jekk il-ġenituri tal-minuri jew il-minuri ma jkollhomx post tar-residenza rreġistrat, il-post tar-residenza tal-minuri jitqies li jkun il-post tar-residenza tal-ġenituri.

Id-dikjarazzjoni tat-talba għandha tiġi ppreżentata skont l-Artikolu 128 tal-Liġi dwar il-Proċedura Ċivili. L-Artikolu 129 tal-Liġi dwar il-Proċedura Ċivili japplika f'termini tad-dokumenti li għandhom jiġu mehmuża mad-dikjarazzjoni tat-talba.

Mad-dikjarazzjoni tat-talba tista' tiġi mehmuża wkoll opinjoni tal-qorti tal-familja dwar il-kwistjoni.

11 Liema proċedura tapplika f'dawn il-każijiet? Jista' wieħed jagħmel użu minn proċedura ta' emerġenza?

Il-proċeduri ġudizzjarji fil-kawzi ċivili huma regolati mid-dispożizzjonijiet tal-Liġi Latvjana dwar il-Proċedura Ċivili. Il-kawzi relatati mal-protezzjoni tad-drittijiet u l-interessi tal-minuri jiġu kkunsidrati mill-qorti. Il-qorti titlob l-opinjoni tal-qorti tal-familja fi kwistjonijiet relatati mal-ghoti tal-kustodja, l-indurkar tat-tfal u l-proċedura għall-eżerċizzju tad-dritt ta' aċċess, u tistieden rappreżentant sabieħ jattendi għas-seduta tal-qorti u jara x'inhil l-opinjoni tal-minuri jekk il-minuri jkun kapaċi jespriimiha, b'kont meħud tal-età u l-grad ta' maturità tiegħu/tagħha.

Il-qorti tikkunsidra l-kawzi ċivili f'seduti pubbliċi, hliel, pereżempju, kawzi dwar il-kustodja u d-drittijiet ta' aċċess. Bl-istess mod, il-qorti tista' tiddikjara s-seduta, jew parti minnha, bħala magħluqa fl-interessi tal-minuri fuq talba ssostanzjata tal-partecipanti fil-kawża jew fid-diskrezzjoni tal-qorti.

Il-partijiet għandhom id-dritt li jagħmlu talba ssostanzjata lill-qorti sabieħ tiddetermina konsiderazzjoni attar mgħaġġla tal-kawża. Il-qorti mbagħad teżamina din it-talba ssostanzjata.

Fuq talba ta' waħda mill-partijiet, sentenza tal-qorti tista' tiddikjara li s-sentenzi jew partijiet tagħhom dwar il-manteniment ta' minuri u f'kawzi relatati mal-kustodja u d-dritt ta' aċċess, huma eżegwibbli mingħajr dewmien.

Fuq talba ta' waħda mill-partijiet, il-qorti tagħti deċizzjoni li tistabbilixxi temporanjament il-manteniment tal-minuri sakemm tingħata s-sentenza.

12 Nista' nikseb għajnuna legali biex inkopri l-ispejjeż tal-proċedura?

Persuni bi dħul baxx jew fil-bżonn, li jkunu ġew assenjati dan l-istatus skont il-proċedura stipulata fil-leġiżlazzjoni, u persuni li f'daqqa waħda jiġu f'pożizzjoni u sitwazzjoni finanzjarja tali li timpedihom milli jipproteġu d-drittijiet tagħhom (minhabba diżastri naturali, ċirkustanzi ta' force majeure jew ċirkustanzi oħra li ma jkunux fil-kontroll tal-persuna), jew li jkunu kompletament fil-kura tal-istat jew tal-muniċipalità (minn hawnhekk 'il quddiem imsejha "sitwazzjoni speċjali") għandhom id-dritt li jitolbu appoġġ finanzjarju għall-assistenza legali.

Fuq talba ssostanzjata ta' persuna, il-qorti jew l-imħallef jikkunsidra s-sitwazzjoni finanzjarja ta' individwu u jeħilsu kompletament jew parzjalment mill-hlas tal-ispejjeż legali fil-baġit tal-istat u jissospendi l-hlas impost tal-ispejjeż tal-qorti fil-baġit tal-istat jew jaqsamhom fi hlasijiet parzjali.

Skont il-Liġi dwar il-Proċedura Ċivili, ir-rikorrenti huma eżentati mill-hlas tal-ispejjeż tal-qorti fil-baġit tal-istat għat-talbiet relatati mal-irkupru tal-manteniment għal minuri.

13 Ikun possibbli li jsir appell kontra deċizzjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri?

Sentenza tista' tiġi appellata bil-proċedura ġenerali, jiġifieri, billi jiġi ppreżentat appell (fil-Qorti Reġjonali) jew appell tal-kassazzjoni (fil-Qorti Suprema).

14 F'ċerti każijiet, jista' jkun meħtieġ li wieħed japplika lill-qorti jew lil awtorità oħra għall-eżekuzzjoni ta' deċizzjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri. Liema proċedura tapplika f'każ bħal dan?

Id-deċiżjonijiet tal-qorti jiġu eżegwiti ladarba jidhlu fis-seħh, jew immedjatament jekk jiġu ddikjarati bħala eżegwibbli immedjatament.

Id-deċiżjonijiet tal-qorti jiġu eżegwiti minn uffiċjal ġudizzjarju ġuramentat.

15 X'għandi nagħmel biex deċizzjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri maħruġa minn qorti fi Stat Membru ieħor tiġi rikonossuta u infurzata f'dan l-Istat Membru?

Id-deċiżjonijiet ta' qrati barranin huma rikonossuti u eżegwiti mill-qrati Latviani.

Id-deċiżjonijiet ta' qrati barranin huma rikonossuti u eżegwiti skont il-proċedura stabbilita bil-Liġi dwar il-Proċedura Ċivili u skont ir-Regolament tal-Kunsill Nru 2201/2003 dwar il-ġurisdizzjoni u r-rikonossiment u l-infurzar ta' sentenzi fi kwistjonijiet matrimonjali u kwistjonijiet ta' responsabbiltà tal-ġenituri, u li jirrevoka r-Regolament (KE) Nru 1347/2000.

Rikors għal dikjarazzjoni ta' eżegwibbiltà jiġi ppreżentat għall-konsiderazzjoni lill-qorti distrettwali (jew muniċipali) fil-post tar-residenza permanenti tal-persuna li kontrihha titfittex l-eżekuzzjoni jew fil-post tar-residenza permanenti tal-minuri li għalih tirreferi l-eżekuzzjoni. Deċizzjoni dwar dikjarazzjoni ta' eżegwibbiltà jew deċizzjoni li tiċhad id-dikjarazzjoni ta' eżegwibbiltà tittieħed mill-imħallef fid-diskrezzjoni biss tiegħu abbażi tar-rikors ippreżentat u d-dokumenti mehmuża miegħu, fi żmien 10 ijiem mill-jum li fih jiġi ppreżentat ir-rikors, mingħajr ma jiġu mistiedna l-partijiet.

16 F'liema qorti f'dan l-Istat Membru għandi nirrikorri biex nopponi r-rikonossiment ta' deċizzjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri maħruġa minn qorti fi Stat Membru ieħor? Liema proċedura tapplika f'dawn il-każijiet?

F'kawża għar-rikonossiment tad-deċiżjoni ta' qorti barranija, ilment individwali dwar id-deċiżjoni ta' qorti tal-prim istanza jista' jiġi ppreżentat lill-qorti distrettwali, u d-deċiżjoni tal-qorti distrettwali dwar l-ilment individwali tista' tiġi appellata quddiem is-Senat billi jiġi ppreżentat ilment individwali.

Partecipant f'kawża li l-post tar-residenza rreġistrat jew il-post tar-residenza abitwali tiegħu jkun fil-Latvja, jista' jissottometti lment individwali fi żmien 30 jum mid-data li fiha tkun inħarġet kopja tad-deċiżjoni, filwaqt li partecipant f'kawża li l-post tar-residenza rreġistrat jew il-post tar-residenza abitwali tiegħu ma jkunx fil-Latvja, jista' jissottometti tali lment fi żmien 60 jum mid-data li fiha tkun inħarġet kopja tad-deċiżjoni.

17 Liema liġi għandha tiġi applikata mill-qorti fi proċediment dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri meta t-fal jew il-partijiet ma jkunux jgħixu f'dan l-Istat Membru jew ikunu ta' nazzjonalitajiet differenti?

Il-Latvja hija marbuta bil-Konvenzjoni ta' The Hague tad-19 ta' Ottubru 1996 fuq il-Ġurisdizzjoni, il-Liġi Applikabbli, Rikonossiment, Infurzar u Kooperazzjoni dwar ir-Responsabbiltà tal-Ġenituri u Miżuri għall-Protezzjoni tat-Tfal, u l-ftehimiet bilaterali dwar l-assistenza legali konkluzi bejn ir-Repubblika tal-Latvja u l-Federazzjoni Russa, l-Ukraina, ir-Repubblika tal-Belarużja, ir-Repubblika tal-Użbekistan, ir-Repubblika Kirgiza u r-Repubblika tal-Moldova.

This webpage is part of an EU quality network

L-aħħar aġġornament: 05/04/2024

Il-verżjoni bil-lingwa nazzjonali ta' din il-paġna tinzamm mill-punt ta' kuntatt tan-NGE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-original mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. La l-NGE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

Ir-responsabbiltà tal-ġenituri - il-kustodja tat-tfal u d-drittijiet ta' kuntatt - Litwanja

1 Xi tisser il-frażi fil-ligġi "responsabbiltà tal-ġenituri" fil-prattika? Liema huma d-drittijiet u d-dmirijiet ta' detentur tar-responsabbiltà tal-ġenituri?

Id-drittijiet u d-dmirijiet bejn it-tfal u l-ġenituri huma regolati bid-dispożizzjonijiet tal-Parti IV tal-Ktieb III tal-Kodiċi Ċivili tar-Repubblika tal-Litwanja (*Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas*, minn hawnhekk 'il quddiem "il-Kodiċi Ċivili"). L-Artikolu 3.155 tal-Kodiċi Ċivili jistipula li t-tfal għandhom jieħdu ħsiebhom il-ġenituri tagħhom sakemm jilħqu l-età magħguri jew l-emanċipazzjoni. Il-ġenituri għandu jkollhom id-dritt u d-dmir li jrabbu u jedukaw lil uliedhom sabiex ikunu onesti, jieħdu ħsieb saħħithom u, b'kont meħud tal-istat fiżiku u mentali tagħhom, joħolqu kundizzjonijiet favorevoli għall-iżvilupp sħiħ u armonjuż tagħhom sabiex jippreparawhom għal haġja indipendenti fis-soċjetà. Il-Kapitolu XI tal-Ktieb III tal-Kodiċi Ċivili jstabbilixxi d-drittijiet u d-dmirijiet tal-ġenituri fir-rigward ta' uliedhom u l-Kapitolu XII jistipula d-drittijiet u d-dmirijiet dwar il-proprjetà bejn il-ġenituri u t-tfal.

L-Artikolu 3.227(2) tal-Kodiċi Ċivili jsostni li l-ġenituri adottivi għandhom jiġu ttrattati bħala l-ġenituri tal-minuri skont il-ligġi mid-data li fiha tidhol fis-seħħ is-sentenza tal-qorti dwar l-adozzjoni, ħlief f'każijiet eċċezzjonali previsti fl-Artikolu 3.222(4) tal-Kodiċi Ċivili.

2 Bħala regola ġenerali, min għandu r-responsabbiltà tal-ġenituri fuq l-ulied?

L-Artikolu 3.156 tal-Kodiċi Ċivili jistipula li missier u omm għandu jkollhom drittijiet u dmirijiet indaqs fir-rigward ta' uliedhom. Il-ġenituri għandu jkollhom drittijiet u dmirijiet indaqs fir-rigward ta' uliedhom irrispettivament minn jekk il-minuri jkunx twieled lil kopja miżżewġa jew mhux miżżewġa, wara divorzju jew annullament taż-żwieġ jew separazzjoni.

3 Jekk il-ġenituri ma jkunux kapaci jew ma jridux jeżerċitaw ir-responsabbiltà tal-ġenituri fuq uliedhom, tista' tinħatar persuna oħra minflokhom?

Jekk il-ġenituri ma jkunux kapaci jew ma jkunux iridu jeżerċitaw ir-responsabbiltà tal-ġenituri fuq uliedhom, tista' tinħatar persuna oħra minflokhom. Għal dak il-ghan, il-Kodiċi Ċivili jstabbilixxi l-istituzzjoni tat-tutela u l-kurazija tal-minuri. Ir-regoli bażiċi li jirregolaw it-tqegħid ta' minuri taħt tutela/kurazija temporanja u permanenti huma stabbiliti fl-Artikoli 3.254 u 3.257.

4 Jekk il-ġenituri jiddivorzjaw jew jinfirdu, ir-responsabbiltà tal-ġenituri kif tkun iddeterminata għall-gejjeni?

Jekk il-ġenituri jiddivorzjaw, ir-responsabbiltà tal-ġenituri għall-gejjeni tiġi determinata skont it-tip ta' divorzju.

Jekk żwieġ jiġi xolt b'konsens reċiproku bejn il-konjuġi, huma jkunu meħtieġa jipprezentaw lill-qorti ftehim dwar il-konsegwenzi tax-xoljiment taż-żwieġ (separazzjoni tal-beni, ħlasijiet tal-manteniment għat-tfal, eċċ.). L-Artikolu 3.53(3) tal-Kodiċi Ċivili jistipula li, meta tagħti digriet ta' divorzju, il-qorti għandha tapprova ftehim dwar il-konsegwenzi tax-xoljiment taż-żwieġ bejn il-konjuġi li jirregola l-ħlasijiet tal-manteniment għat-tfal ta' età minuri u lil xulxin, il-post tar-residenza tat-tfal minorenni tagħhom, l-involviment tal-konjuġi fl-edukazzjoni ta' uliedhom u drittijiet u dmirijiet oħra dwar proprjetà. Il-kontenut ta' dan il-ftehim jiġi inkorporat fid-digriet ta' divorzju. Meta jkun hemm tibdil sinifikanti fiċ-ċirkustanzi (mard jew inkapaċità għax-xogħol ta' wieħed/waħda mill-konjuġi preċedenti, eċċ.), il-konjuġi preċedenti jew wieħed/waħda minnhom jistgħu jitolbu lill-qorti timmodifika t-termini u l-kundizzjonijiet tal-ftehim tagħhom dwar il-konsegwenzi tax-xoljiment taż-żwieġ.

Jekk żwieġ jiġi xolt abbażi tar-rikors ta' wieħed/waħda mill-konjuġi, ir-rikors ipprezentat lill-qorti jrid jindika wkoll kif ir-rikorrent ikun se jwettaq l-obbligi tiegħu lejn il-konjuġi l-ieħor/l-oħra u t-tfal minorenni tagħhom. Fl-għoti ta' divorzju, il-qorti trid issolvi l-kwistjonijiet relatati mal-post tar-residenza u l-manteniment tat-tfal minorenni, il-manteniment ta' wieħed/waħda mill-konjuġi u s-separazzjoni tal-proprjetà kongunta tal-konjuġi, ħlief f'każijiet fejn il-proprjetà tkun inqasmet skont ftehim reċiproku bejniethom iċċertifikat minn nutar (l-Artikolu 3.59 tal-Kodiċi Ċivili).

Divorzju minħabba ħtija taż-żewġ konjuġi għandu l-istess konsegwenzi bħax-xoljiment ta' żewġ b'konsens reċiproku bejn il-konjuġi (l-Artikolu 3.51 sa 3.54 tal-Kodiċi Ċivili). Il-proċeduri ta' divorzju minħabba ħtija ta' wieħed/waħda mill-konjuġi huma soġġetti, *mutatis mutandis*, għall-Artikolu 3.59 tal-Kodiċi Ċivili. Dwar il-kwistjoni tas-separazzjoni, wieħed mill-konjuġi jista' jittlob lill-qorti biex jiġu stabbiliti arrangamenti ta' għajxien separati jekk huwa ma jkunx jista' jittollera aktar l-għajxien mal-konjuġi tiegħu/tagħha jew dan ikun sar impossibbli jew jista' jippreġudika serjament l-interessi tat-tfal minorenni minħabba ċirkustanzi speċifiċi li jistgħu ma jkunux jiddependu mill-konjuġi l-ieħor/l-oħra, jew il-konjuġi ma jkunux għadhom interessati li jgħixu flimkien. Meta tagħti s-separazzjoni legali, il-qorti trid taħtar il-konjuġi ma' min ikunu se jgħixu t-tfal u ssolvi l-kwistjonijiet relatati mal-manteniment tat-tfal u l-involviment tal-missier (jew l-omm) separat(a) fl-edukazzjoni tat-tfal. Iż-żewġ konjuġi jistgħu jitolbu flimkien lill-qorti l-approvazzjoni tas-separazzjoni tagħhom jekk ikunu laħqu ftehim dwar il-konsegwenzi tas-separazzjoni tagħhom f'termini tal-post tar-residenza, il-manteniment u l-edukazzjoni tat-tfal minorenni tagħhom, id-diviżjoni tal-beni tagħhom u l-manteniment ta' xulxin. Fejn il-konjuġi jkunu laħqu ftehim dwar il-konsegwenzi tas-separazzjoni tagħhom, il-qorti tapprova l-ftehim bil-kundizzjoni li dan ikun konsistenti mal-ordini pubbliku u ma jagħmilx ħsara lid-drittijiet u l-interessi legittimi tat-tfal minorenni tagħhom jew ta' xi wieħed/waħda mill-konjuġi. Wara li tapprova l-ftehim, il-qorti tinkorpora fis-sentenza dwar is-separazzjoni legali.

5 Jekk il-ġenituri jilħqu ftehim dwar il-kwistjoni tar-responsabbiltà tal-ġenituri, liema formalitajiet għandhom ikunu rrispettati biex il-ftehim jorbot legalment?

Jekk il-ġenituri jkunu jgħixu flimkien, l-arrangamenti u l-forma tal-manteniment jiġu determinati permezz tal-ftehim reċiproku bejniethom. Ma hemm ebda mudell speċjali għal tali ftehim jew proċedura għall-konkluzjoni tiegħu. L-Artikolu 3.193 tal-Kodiċi Ċivili jistipula li, fil-każ ta' divorzju bi ftehim reċiproku (l-Artikolu 3.51 tal-Kodiċi Ċivili) jew separazzjoni (l-Artikolu 3.73 tal-Kodiċi Ċivili), il-konjuġi għandhom jikkonkludu ftehim li jstabbilixxi d-dmirijiet reċiproċi tagħhom fil-manteniment tat-tfal minorenni tagħhom kif ukoll il-mezzi, l-ammont u l-forma ta' dak il-manteniment. Il-ftehim għandu jiġi approvat mill-qorti (l-Artikolu 3.53 tal-Kodiċi Ċivili). Il-ġenituri ta' tfal minorenni jistgħu jinkludu wkoll ftehim dwar il-manteniment ta' uliedhom jekk id-divorzju tagħhom ikun ibbażat fuq raġunijiet oħra. Jekk wieħed mill-ġenituri ma jikkonformax mal-ftehim dwar il-manteniment tat-tfal minorenni tagħhom kif approvat mill-qorti, il-ġenitur l-ieħor jikseb id-dritt li jittlob lill-qorti toħroġ il-mandat ta' eżekuzzjoni.

6 Jekk il-ġenituri ma jkunux jistgħu jilħqu ftehim dwar il-kwistjoni tar-responsabbiltà tal-ġenituri, liema huma l-mezzi alternattivi biex jiġi solvut il-kunflitt mingħajr intervent tal-qorti?

Is-servizzi ta' medjazzjoni bħala mezz alternattiv sabiex jissolvew il-kunflitti mingħajr ma wieħed imur il-qorti, huma disponibbli għall-ġenituri. Il-medjazzjoni ġudizzjarja hija disponibbli fil-qrati ordinarji kollha. Il-medjazzjoni ġudizzjarja tiġi pprovduta mingħajr ħlas. Hija mod irħas u aktar veloċi ta' soluzzjoni tat-tilwim. Ta' min jinnota li l-medjazzjoni ġudizzjarja tiggarantixxi l-kunfidenzjalità, u kwalunkwe parti tista' tirtira mill-medjazzjoni ġudizzjarja mingħajr ma tagħti r-raġunijiet. Ir-rinviju ta' tilwima għall-medjazzjoni ġudizzjarja jista' jinbada mill-imħallef (awla) li jkun qiegħed jisma' l-kawża ċivili jew minn kwalunkwe parti fit-tilwima. Aktar informazzjoni dwar il-medjazzjoni u lista tal-medjaturi tista' tinstab fuq [is-sit web tal-qrati Litwani](#).

7 Jekk il-ġenituri jmorru l-qorti, liema kwistjonijiet jistgħu jiġu deċiżi mill-imħallef fir-rigward tat-tfal?

Jekk il-ġenituri jmorru l-qorti, l-imħallef jista' jiddeċiedi dwar il-kwistjonijiet kollha li jirrigwardaw lil uliedhom, inkluż il-post tar-residenza tagħhom, id-drittijiet ta' żjara/aċċess tal-ġenituri, il-manteniment tat-tfal minorenni, u kwalunkwe kwistjoni oħra indikata fir-rikors ipprezentat lill-qorti.

8 Jekk il-qorti tiddeċiedi li ġenitur wieħed biss għandu jkollu l-kustodja tal-ulied, dan ikun ifisser li huwa jew hija jistgħu jiddeċiedu dwar l-affarijiet kollha li jirrigwardaw it-tfal mingħajr ma qabel jikkonsultaw lill-ġenitur l-ieħor?

L-Artikolu 3.156 tal-Kodiċi Ċivili jistipula li l-missier u l-omm għandu jkollhom drittijiet u dmirijiet indaqs fir-rigward ta' uliedhom. Dan japplika irrispettament minn jekk il-minuri jkunx twieled lil koppja miżżewġa jew mhux miżżewġa, wara divorzju jew annullament taż-żwieġ jew separazzjoni. Il-ġenituri għandhom id-dritt u d-dmir li jrabbu lil uliedhom, ikunu responsabbli għall-edukazzjoni u l-iżvilupp tagħhom, jieħdu ħsieb saħħithom, u jipprovdu gwida spiritwali u morali. Fit-tweġġ ta' dawn id-dmirijiet, id-drittijiet tal-ġenituri jieħdu preċedenza fuq id-drittijiet ta' persuni oħra. Il-ġenituri jridu joħolqu l-kundizzjonijiet biex uliedhom jattendu l-istituzzjonijiet edukattivi sakemm jilhqgħu l-età preskritta mil-liġi.

Il-kustodja unika ta' ġenitur wieħed tista' tiġi determinata biss f'każijiet fejn l-awtorità ta' ġenitur tal-ġenitur l-ieħor tkun ristretta. Fejn il-ġenituri (il-missier jew l-omm) ifallu fid-dmirijiet tagħhom li jrabbu lil uliedhom, jabbużaw mill-awtorità ta' ġenituri tagħhom, jitttrattaw lil uliedhom b'mod krudili, ikollhom influwenza ta' ħsara fuq uliedhom b'riżultat ta' mġiba immorali jew ma jiħdux ħsieb uliedhom, il-qorti tista' tagħti sentenza biex tillimita temporanjament jew indefinitament l-awtorità tagħhom ta' ġenituri (dik tal-missier jew tal-omm). Meta tagħti sentenza bħal din, il-qorti tikkunsidra ċ-ċirkustanzi speċifiċi li fuqhom ikun ibbażat ir-rikors għal restrizzjoni tal-awtorità tal-ġenituri. Il-ġenituri, madankollu, iżommu d-dritt li jkollhom kuntatt mal-minuri tagħhom, ħlief fejn dan imur kontra l-interessi tal-minuri. Fejn l-awtorità tal-ġenituri tkun limitata għal perġodu indefinit, il-minuri jista' jiġi adottat mingħajr il-kunsens speċifiku tal-ġenituri.

9 Jekk il-qorti tiddeċiedi li l-ġenituri għandu jkollhom il-kustodja kongunta ta' uliedhom, dan xi jfisser fil-prattika?

Il-ġenituri jiddeċiedu l-kwistjonijiet kollha relatati mal-edukazzjoni ta' wliedhom u kwistjonijiet oħra ta' responsabbiltà tal-ġenituri bi ftehim reċiproku. Jekk ma jaslux għal ftehim, kwalunkwe kwistjoni disputata tiġi solvuta mill-qorti.

Il-missier jew omm il-minuri jew il-ġenituri (tuturi/kuraturi) ta' ġenituri minorenni legalment inkapaċi jistgħu jirrikorru quddiem il-qorti rigward il-kuntatt tal-ġenituri mal-minuri jew l-involvement fl-edukazzjoni tal-minuri. Il-qorti tistabbilixxi l-arranġamenti għall-kuntatt ta' missier jew omm separati, ma' minuri, billi tikkunsidra l-interessi tal-minuri bil-għan li l-missier jew l-omm separati jkun jistgħu jgawdu l-involvement massimu fl-edukazzjoni tal-minuri. Il-kuntatt minimu mal-minuri jista' jiġi ordnat biss f'każijiet fejn il-kuntatt massimu kontinwu jkun ta' ħsara għall-interessi tal-minuri.

10 Għand liema qorti jew awtorità għandi nirrikorri jekk inkun irrid nippreżenta rikors dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri? Liema formalitajiet għandhom ikunu rispettati u liema dokumenti għandi nehmeż mar-rikors tiegħi?

Jekk persuna tkun tixtieq tippreżenta rikors rigward ir-responsabbiltà tal-ġenituri, hija trid tirrikorri quddiem il-qorti distrettwali. Il-formalitajiet li jridu jiġu rrispettati u d-dokumenti li jridu jiġu mehmuża mar-rikors jiddependu mir-rekwiżiti speċifikati fir-rikors u d-drittijiet u d-dmirijiet li jkun kkontestati jew li jkun jridu jiġu solvuti jew stabbiliti (dwar x'tinvolti r-responsabbiltà tal-ġenituri).

11 Liema proċedura tapplika f'dawn il-każijiet? Jista' wieħed jagħmel użu minn proċedura ta' emerġenza?

It-tilwim u l-kwistjonijiet ewlenin tar-responsabbiltà tal-ġenituri jiġu eżaminati skont proċedura simplifikata.

12 Nista' nikseb għajjnuna legali biex inkopri l-ispejjeż tal-proċedura?

Id-disponibbiltà ta' għajjnuna legali mingħajr ħlas hija regolata mid-dispożizzjonijiet tal-Liġi dwar l-Għajjnuna Legali Garantita mill-Istat (*Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymas*). Il-possibbiltà li tinkiseb għajjnuna legali garantita mill-Istat tiddependi mis-sitwazzjoni finanzjarja ta' persuna.

13 Ikun possibbli li jsir appell kontra deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri?

Iva, tista' tappella kontra deċiżjoni bħal din quddiem il-qorti superjuri skont ir-regoli ġenerali tal-proċedura ċivili.

14 F'ċerti każijiet, jista' jkun meħtieġ li wieħed japplika lill-qorti jew lil awtorità oħra għall-eżekuzzjoni ta' deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri. Liema proċedura tapplika f'każ bħal dan?

Id-deċiżjoni ta' qorti tiġi eżegwita minn uffiċjali ġudizzjarji.

15 X'għandi nagħmel biex deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri maħruġa minn qorti fi Stat Membru ieħor tiġi rikonossuta u infurzata f'dan l-Istat Membru?

Ir-Regolament tal-Kunsill (KE) Nru 2201/2003 tas-27 ta' Novembru 2003 dwar il-ġurisdizzjoni u r-rikonossiment u l-infurzar ta' sentenzi fi kwistjonijiet matrimonjali u kwistjonijiet ta' responsabbiltà tal-ġenituri huwa applikat mingħajr ebda proċedura speċjali permezz tar-rikonossiment ta' sentenza maħruġa mill-qorti ta' Stat Membru ieħor tal-UE fil-Litwanja. Dan ir-Regolament huwa applikat għall-Istati Membri kollha tal-UE bl-eċċezzjoni tad-Danimarka. Is-sentenzi dwar id-drittijiet ta' aċċess u s-sentenzi li jirrikjedu r-ritorn tal-minuri, maħruġa mill-qrati tal-Istati Membri tal-UE, huma soġġetti għal infurzar skont ir-regoli stabbiliti fil-Parti VI tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili tar-Repubblika tal-Litwanja (*Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodeksas*, minn hawnhekk 'il quddiem "il-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili").

Ir-rikorsi biex il-ġurisdizzjoni tiġi trasferita minn qorti ta' pajjiż barrani u r-rikorsi biex il-ġurisdizzjoni tiġi trasferita lil qorti ta' pajjiż barrani, kif imsemmi fl-Artikolu 15 tar-Regolament tal-Kunsill (KE) Nru 2201/2003 (u l-Artikoli 8 u 9 tal-Konvenzjoni ta' The Hague tad-19 ta' Ottubru 1996), jiġu kkunsidrati mill-Qorti tal-Appell tal-Litwanja (*Lietuvos apeliacinis teismas*).

Ir-rikorsi msemmija jiġu kkunsidrati skont il-proċedura stabbilita fil-Kapitolu 39 tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili, bil-kundizzjoni li r-Regolament tal-Kunsill (KE) Nru 2201/2003 ma jipprevedix mod ieħor. Rikorsi bħal dawn mhumiex soġġetti għal miżati tal-qorti.

Ir-rikorsi pprezentati lill-Qorti tal-Appell tal-Litwanja jridu jikkonformaw mar-rekwiżiti ġenerali għall-atti proċedurali (l-Artikolu 111 tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili). F'konformità mal-Artikolu 15 tar-Regolament tal-Kunsill (KE) Nru 2201/2003, ir-rikors u kwalunkwe appendiċi ta' akkumpanjament iridu jiġu pprezentati fil-lingwa tal-Istat, jew iridu jiġu mehmuża traduzzjonijiet tagħhom fil-Litwan. Fejn ir-rikorrent ikun jirrisjedi barra r-Repubblika tal-Litwanja u ma jkunx ħatar rappreżentant għall-kawża jew persuna awtorizzata biex tikseb l-atti proċedurali li tkun tirrisjedi/ikollha uffiċċju professjonali fir-Repubblika tal-Litwanja (l-Artikolu 805 tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili), ir-rikors irid jindika indirizz fir-Repubblika tal-Litwanja jew l-indirizz ta' apparat terminali tat-telekomunikazzjoni, fejn l-atti proċedurali jiġu nnotifikati lir-rikorrent. Madankollu, dawn ir-rekwiżiti ma japplikawx għar-rikorsi pprezentati lill-Qorti tal-Appell tal-Litwanja minn qorti ta' pajjiż barrani.

Fejn ikun xieraq, il-Qorti tal-Appell tal-Litwanja tista' titlob lis-Servizz Statali għall-Protezzjoni tad-Drittijiet tat-Tfal u l-Adozzjoni fi ħdan il-Ministeru tas-Sigurtà Soċjali u x-Xogħol tar-Repubblika tal-Litwanja (*Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos*) jissottometti opinjoni dwar l-espedjenza tat-teħid jew tat-trasferiment tal-ġurisdizzjoni. Il-Qorti tal-Appell tal-Litwanja tistabbilixxi limitu ta' żmien sa meta trid tiġi pprezentata din l-opinjoni.

Rikors irid jiġi kkunsidrat mill-Qorti tal-Appell tal-Litwanja sa mhux aktar tard minn sitt ġimgħat mid-data li fiha l-qorti tkun irċeviet ir-rikors.

Wara li tkun ikkunsidrat rikors biex il-gurisdizzjoni tittiehed minghand qorti ta' pajjiż barrani u tkun adottat deċiżjoni biex taċċetta r-rikors, il-Qorti tal-Appell tal-Litwanja, wara li tikkunsidra ċ-ċirkustanzi tal-każ, taħtar qorti Litwana kompetenti biex tikkunsidra l-każ fil-Litwanja. Il-proċedimenti mibdija fil-qorti tal-pajjiż barrani jiġu trasferiti lill-qorti Litwana kompetenti għal eżami tal-merti tal-każ. F'dan il-każ, id-dispożizzjonijiet tal-Artikolu 35 tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili japplikaw *mutatis mutandis* u l-proċedimenti jissoktaw fil-qorti Litwana kompetenti. Fejn ikun xieraq, il-qorti Litwana kompetenti tistabbilixxi l-pożizzjoni tal-partijiet fil-proċedimenti u tiegħu miżuri sabiex telimina kwalunkwe nuqqas li jista' jaffettwa l-atti proċedurali.

16 F'liema qorti f'dan l-Istat Membru għandi nirrikorri biex nopponi r-rikonoxximent ta' deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri maħruġa minn qorti fi Stat Membru ieħor? Liema proċedura tapplika f'dawn il-każijiet?

Appell irid jiġi pprezentat quddiem il-Qorti Suprema tal-Litwanja (*Lietuvos Aukščiausiasis Teismas*). Dan jiġi eżaminat bħala appell fil-kassazzjoni skont id-dispożizzjonijiet tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili.

17 Liema liġi għandha tiġi applikata mill-qorti fi proċediment dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri meta t-tfal jew il-partijiet ma jkunux jgħixu f'dan l-Istat Membru jew ikunu ta' nazzjonalitajiet differenti?

Il-liġi applikabbli għar-relazzjonijiet bejn il-ġenituri u t-tfal hija stabbilita mill-Artikolu 1.32 tal-Kodiċi Ċivili. Ir-relazzjonijiet personali u fir-rigward tal-beni bejn il-ġenituri u t-tfal huma regolati mill-liġi tal-Istat fejn il-minuri jkun abitwalment residenti. Jekk l-ebda ġenitur ma jkun abitwalment residenti fl-Istat fejn il-minuri jkun abitwalment residenti u l-minuri u ż-żewġ ġenituri jkunu ċittadini tal-istess Stat, tapplika l-liġi tal-Istat li tiegħu jkunu l-koll ċittadini.

Fi kwistjonijiet li jirrigwardaw ir-responsabbiltà tal-ġenituri, il-qorti kompetenti tiġi determinata skont il-Konvenzjoni ta' The Hague tad-19 ta' Ottubru 1996 fuq il-Gurisdizzjoni, il-Liġi Applikabbli, Rikonoxximent, Infurzar u Kooperazzjoni dwar ir-Responsabbiltà tal-Ġenituri u Miżuri għall-Protezzjoni tat-Tfal.

Il-liġi applikabbli għall-protezzjoni tal-minorenni, it-tutela u l-kurazija tagħhom hija determinata skont il-Konvenzjoni ta' The Hague dwar il-Kompetenza tal-Awtoritajiet u l-Liġi Applikabbli fil-qasam tal-Protezzjoni tal-Minorenni.

L-obbligi ta' manteniment (alimenti) fi hdn il-familja huma regolati mill-Konvenzjoni ta' The Hague dwar il-Liġi Applikabbli għall-Obbligi ta' Manteniment.

Din il-paġna web hija parti minn [L-Ewropa Tiegħek](#).

Nilqgħu l-[feedback](#) tiegħek dwar l-utilità tal-informazzjoni pprovduta.

This webpage is part of an EU quality network

L-aħħar aġġornament: 15/12/2020

Il-verżjoni bil-lingwa nazzjonali ta' din il-paġna tinżamm mill-punt ta' kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-original mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew deċiżjoni ta' tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

Jekk jogħġbok innota li l-verżjoni bil-lingwa originali ta' din il-paġna [fr](#) giet emendata reċentement. Il-verżjoni tal-lingwa li qed tara bħalissa attwalment qed tiġi ppreparata mit-tradutturi tagħna.

Ir-responsabbiltà tal-ġenituri - il-kustodja tat-tfal u d-drittijiet ta' kuntatt - Lussemburgu

1 Xi tisser il-frazi fil-liġi "responsabbiltà tal-ġenituri" fil-prattika? Liema huma d-drittijiet u d-dmirijiet ta' detentur tar-responsabbiltà tal-ġenituri?

Fuq punt ta' terminoloġija, fil-Lussemburgu t-terminu "l-awtorità tal-ġenituri" jintuża bi preferenza għar-"responsabbiltà tal-ġenituri". Dan il-kunċett jinkludi d-drittijiet u l-obbligi kollha assenjati bil-liġi lill-ġenituri fir-rigward tal-persuna u l-beni tat-tfal minorenni dipendenti tagħhom għall-iskop li jissodisfaw id-dmirijiet tagħhom ta' protezzjoni, edukazzjoni u manteniment.

Iż-żewġ ġenituri għandhom l-awtorità tal-ġenituri bil-għan li jipproteġu s-sikurezza, is-saħħa u l-moralità tat-tfal tagħhom u biex jiżguraw it-trobbija tagħhom u jippermettu l-iżvilupp tagħhom bir-rispett dovut lil persunthom. Il-ġenituri għandhom id-dritt u d-dmir li jissorveljaw il-manteniment u t-trobbija tat-tfal tagħhom. L-awtorità tal-ġenituri mhijiex dritt assolut u diskrezzjonali tal-ġenituri: din trid tiġi eżerċitata fl-aħjar interessi tal-wild minuri.

2 Bħala regola ġenerali, min għandu r-responsabbiltà tal-ġenituri fuq l-ulied?

Fil-prinċipju, jekk tiġi stabbilita fil-jazzjoni fir-rigward taż-żewġ ġenituri, dawn jeżerċitaw awtorità tal-ġenituri b'mod kongunt, kemm jekk ikunu miżżewġin kif ukoll jekk le, fi shubija ċivili, separati jew iddivorżjati. Jekk il-filjazzjoni ma tkunx giet stabbilita fir-rigward ta' wiehied mill-ġenituri jew jekk xi hadd minnhom ikun miet, ikun assenti jew ma jkunx jista' jesprimi x-xewqat tiegħu / tagħha, il-ġenitur l-ieħor jeżerċita l-awtorità tal-ġenituri waħdu.

3 Jekk il-ġenituri ma jkunux kapaci jew ma jridux jeżerċitaw ir-responsabbiltà tal-ġenituri fuq uliedhom, tista' tinħatar persuna oħra minflokhom?

Jekk il-ġenituri jmutu jew ma jkunux jistgħu jiehdu hsieb it-tfal tagħhom, irid jinħatar tutur (*tuteur*). L-aħħar ġenitur superstiti jista' jagħżel it-tutor. Jekk ma ssir l-ebda għażla, jinħatar tutur permezz ta' laqgħa formali tal-familja ("kunsill tal-familja", *conseil de famille*) jew, fin-nuqqas ta' dan, mill-imħallef tal-familja (*juge aux affaires familiales*).

4 Jekk il-ġenituri jiddivorżjaw jew jinfirdu, ir-responsabbiltà tal-ġenituri kif tkun iddeterminata għall-gejjen?

Fil-prinċipju, is-separazzjoni jew id-divorżju tal-ġenituri ma jbidilx l-arranġamenti għall-eżerċizzju tal-awtorità tal-ġenituri, li jibqa' jiġi eżerċitat konguntament miż-żewġ ġenituri. Wara s-separazzjoni tagħhom, huma għandhom ikompli jaġixxu flimkien biex jagħmlu kwalunkwe deċiżjoni importanti relatata mal-ħajja tat-tfal. Fir-rigward ta' partijiet terzi in *bona fide*, kull ġenitur jitqies li qed jaġixxi bi ftehim tal-ieħor meta jkun qed iwettaq waħdu att ordinarju ta' awtorità tal-ġenituri relatat mal-persuna tat-tifel jew tifla.

Huwa biss meta jkun fl-aħjar interess tat-tfal li l-qorti tista' tafda l-eżerċizzju tal-awtorità tal-ġenituri lil wiehied miż-żewġ ġenituri biss. F'dan il-każ, il-ġenitur mahtur biex jassumi r-responsabbiltà tal-ġenituri jiehu d-deċiżjonijiet dwar it-tifel jew tifla waħdu. Madankollu, il-ġenitur l-ieħor iżomm id-dritt li jkun infurmat u li jimmonitorja l-manteniment u t-trobbija tat-tfal. Mingħajr preġudizzju għal eċċezzjonijiet għal raġunijiet serji, għandu wkoll drittijiet ta' aċċess u ta' residenza. F'ċirkustanzi eċċezzjonali, il-qorti tista' tiddeċiedi li tqiegħed lill-minuri ma' parti terza li teżerċita l-awtorità tal-ġenituri fuqu/fuqha.

Meta l-minuri, bil-qbil tal-ġenituri, ikun tqiegħed ma' parti terza, l-awtorità tal-ġenituri tkompli tiġi eżerċitata mill-ġenituri. Madankollu, il-persuna li magħha jkun tqiegħed il-minuri tawtaq kull att ordinarju dwar is-supervizzjoni u t-trobbija tal-minuri. Il-Qorti tista' tpoġġi l-minuri ma' parti terza b'mod temporanju u tiddeċiedi li din il-parti terza għandha tapplika għal tutela.

5 Jekk il-ġenituri jilhqgħu ftehim dwar il-kwistjoni tar-responsabbiltà tal-ġenituri, liema formalitajiet għandhom ikunu rrispettati biex il-ftehim jorbot legalment?

Kwalunkwe ftehim bejn il-ġenituri dwar il-kwistjoni tal-awtorità tal-ġenituri jkun legalment vinkolanti biss jekk jiġi approvat mill-qorti kompetenti.

6 Jekk il-ġenituri ma jkunux jistgħu jilhqgħu ftehim dwar il-kwistjoni tar-responsabbiltà tal-ġenituri, liema huma l-mezzi alternattivi biex jiġi solvut il-kunflitt mingħajr intervent tal-qorti?

Il-ġenituri jistgħu jirrikorru għall-medjazzjoni tal-familja.

7 Jekk il-ġenituri jmorru l-qorti, liema kwistjonijiet jistgħu jiġu deċiżi mill-imħallef fir-rigward tat-tfal?

L-imħallef tal-familja jista' jiddeċiedi dwar il-kwistjonijiet li ġejjin:

Rikorsi relatati mal-eżerċizzju tal-awtorità tal-ġenituri, bl-esklużjoni ta' dawk relatati mal-irtirar tal-awtorità tal-ġenituri. dan jinkludi l-arrangamenti għall-eżerċizzju kongunta ta' awtorità tal-ġenituri min-naħa tal-ġenituri, kemm jekk ikunu miżżewġin jekk le, kif ukoll jekk ikunu separati jew iddivorżjati. Huwa biss meta jkun fl-aħjar interess tat-tfal li l-qorti tista' tafda l-eżerċizzju tal-awtorità tal-ġenituri lil wieħed miż-żewġ ġenituri biss;

L-eżerċizzju tad-drittijiet ta' aċċess u ta' residenza ta' ġenitur imċaħħad mill-awtorità tal-ġenituri: dan id-dritt jista' jiġi rrifjutat biss għal raġunijiet serji.

Id-dritt tal-wild minuri li jzomm kuntatt mal-qraba tiegħu/tagħha fil-linja tal-axxendenti: dan id-dritt jista' ma jitqiesx biss fl-aħjar interessi tal-minuri. F'dak il-każ, l-arrangamenti għall-kuntatt bejn il-minuri u l-qarib jiġu ddeterminati mill-qorti;

Id-drittijiet ta' aċċess u ta' residenza ta' persuni oħra, kemm jekk huma relazzjonijiet kif ukoll jekk le: il-qorti tagħti tali drittijiet f'ċirkostanzi eċċezzjonali.

L-obbligu tal-ġenituri li jgħixu flimkien li jikkontribwixxu għall-manteniment u t-trobbija tal-wild minuri: f'każ li l-ġenituri jisseparaw, dan l-obbligu jista' jiehu l-forma ta' hlas ta' manteniment tal-wild minuri, iddeterminat skont il-htigijiet tal-wild minuri u skont il-kapaċità ta' kull ġenitur li jikkontribwixxi; dan jista' jkompli wara l-età magħġuri jekk il-wild minuri ma jkunx jista' jsostni lilu nnifsu.

8 Jekk il-qorti tiddeċiedi li ġenitur wieħed biss għandu jkollu l-kustodja tal-ulied, dan ikun ifisser li huwa jew hija jistgħu jiddeċiedu dwar l-affarijiet kollha li jirrigwardjaw it-tfal mingħajr ma qabel jikkonsultaw lill-ġenitur l-iehor?

Fil-prinċipju, is-separazzjoni jew id-divorżju tal-ġenituri ma jbidilx l-arrangamenti għall-eżerċizzju tal-awtorità tal-ġenituri, li jibqa' jiġi eżerċitat konguntament miż-żewġ ġenituri. Huma jridu jibqgħu jieħdu flimkien kwalunkwe deċiżjoni importanti dwar il-ħajja tat-tfal (manutenzjoni, trobbija, edukazzjoni, eċċ.).

Huwa biss meta jkun fl-aħjar interess tat-tfal li l-qorti tafda l-eżerċizzju tal-awtorità tal-ġenituri lil wieħed miż-żewġ ġenituri biss. F'dan il-każ, il-ġenitur maħtur biex jassumi r-responsabbiltà tal-ġenituri jieħu d-deċiżjonijiet dwar it-tifel jew tifla waħdu. Madankollu, il-ġenitur l-iehor iżomm id-dritt li jkun infurmat u li jimmonitorja l-manteniment u t-trobbija tat-tfal. Mingħajr preġudizzju għal eċċezzjonijiet għal raġunijiet serji, għandu wkoll drittijiet ta' aċċess u ta' residenza. Għalhekk, f'każ li l-ġenituri jisseparaw, kull wieħed minnhom għandu jzomm relazzjoni personali mal-minuri u jirrispetta r-relazzjoni tiegħu/tagħha mal-ġenitur l-iehor.

Jekk ġenitur imċaħħad mill-awtorità tal-ġenituri jemmen li l-ġenitur l-iehor ma jkunx qed jeżerċita l-awtorità tal-ġenituri fl-interessi tal-minuri, huwa/hija j/tista' j/tirreferi l-kwistjoni lill-qorti xierqa biex issolvi t-tilwima. F'dan il-każ, il-qorti tista', jekk ikun meħtieġ, tagħmel bidla fl-għotja tal-awtorità tal-ġenituri jew għall-arrangamenti għall-eżerċizzju tagħha.

9 Jekk il-qorti tiddeċiedi li l-ġenitur għandu jkollhom il-kustodja kongunta ta' uliedhom, dan xi jfisser fil-prattika?

L-awtorità kongunta tal-ġenituri tippresupponi, f'każ li l-ġenituri jisseparaw, li hemm fehim u kunsens wiesa' biex tiġi żgurata kooperazzjoni kontinwa u kostruttiva fid-deċiżjonijiet tal-ġenituri relatati mal-eżerċizzju tal-awtorità tal-ġenituri u l-manteniment u t-trobbija tat-tfal. Id-deċiżjonijiet tal-imħallef tal-familja huma dejjem iggwidati mill-aħjar interessi tat-tfal.

10 Għand liema qorti jew awtorità għandi nirrikorri jekk inkun irrid nippreżenta rikors dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri? Liema formalitajiet għandhom ikunu rrispettati u liema dokumenti għandi nehmeż mar-rikors tiegħi?

Ir-rikorrent jista' iressaq il-kwistjoni quddiem l-imħallef tal-familja, permezz ta' rikors lill-qorti distrettwali (*tribunal d'arrondissement*). Ir-rikors irid jiddikjara d-data u l-iskop tat-talba, il-kunjomijiet, l-isimijiet u l-indirizzi tal-partijiet, u d-dati u l-postijiet tat-twelid tagħhom. Jekk ir-rikorrent ma jgħix il-Lussemburgu, ir-rikors irid jindikja indirizz għan-notifika hemmhekk. Il-partijiet m'għandhomx għalfejn ikunu rappreżentati minn avukat. Ir-registru tal-qorti (*greffe*) iħarrek il-partijiet fi żmien 15-il jum, hliet jekk it-terminu jiġi estż minħabba d-distanza kif previst mill-Kodiċi Ġdid ta' Proċedura Ċivili (*Nouveau Code de procédure civile*).

Bħala eċċezzjoni għar-regola generali, il-kawzi għall-irtirar totali jew parzjali tal-awtorità tal-ġenituri ma jiġux trattati mill-imħallef tal-familja, iżda jaqgħu fil-guriżdizzjoni tal-qorti distrettwali fil-kwalità ta' qorti ċivili. Dawn il-kawzi għandhom jitressqu mill-prosekutur pubbliku quddiem il-qorti distrettwali tal-indirizz (*domicile*) jew residenza (*résidence*) ta' wieħed mill-ġenituri. Jekk il-ġenituri ma jkollhomx indirizz jew residenza magħrufa fil-pajjiż, il-kawża titressaq quddiem il-qorti tad-distrett fejn ikunu jinsabu t-tfal. Jekk it-tfal ma jkunux jinstabu kollha fl-istess distrett, il-kawża titressaq quddiem il-qorti distrettwali tad-distrett tal-Lussemburgu. Il-prosekutur pubbliku jirraġa għal investigazzjoni dwar is-sitwazzjoni tal-familja tal-minuri u l-moralità tal-ġenituri tiegħu/tagħha. Dawn tal-aħħar huma ordnati jissottomettu lill-qorti kwalunkwe kumment u oġġezzjoni li jqisu xierqa. Ir-rikors għall-irtirar tal-awtorità tal-ġenituri għandu jstabbilixxi l-fatti u jkun akkumpanjat minn dokumenti ta' sostenn. L-iskrivani tal-qorti (*greffier*) jinnotifika lill-ġenituri jew lill-qraba fil-linja axxendenti li kontribom tkun tressqet l-kawża u jinnotifikahom biex jikkomparixxu. Huma m'għandhomx għalfejn ikunu rappreżentati minn avukat. Fi kwalunkwe każ, il-qorti tista', *ex officio* jew fuq talba ta' parti, tadotta kwalunkwe miżura interim li tqis mixtieqa b'rabta mal-eżerċitar tal-awtorità tal-ġenituri fuq il-minuri. Barra minn hekk, il-qorti tista', fi kwalunkwe każ, tirrevoka jew tibdel dawk il-miżuri. Jekk ġenitur jew gwardjan jixtieq jirkupra d-drittijiet li ġew imneħħija lilhom, iridu jressqu rikors lill-qorti tal-indirizz jew tar-residenza tal-persuna li lilha ġew fdati dawn id-drittijiet.

11 Liema proċedura tapplika f'dawn il-każijiet? Jista' wieħed jagħmel użu minn proċedura ta' emerġenza?

Kawzi quddiem l-imħallef tal-familja jitressqu permezz ta' rikors lill-qorti distrettwali minn wieħed mill-ġenituri jew minn persuna minorenni li tkun kapaċi tiffirma l-fehmiet tagħha stess f'konformità mal-Artikoli 1007-50 tal-Kodiċi I-Ġdid ta' Proċedura Ċivili. Il-partijiet m'għandhomx għalfejn ikunu rappreżentati minn avukat, hliet meta r-rikors jiġi ppreżentat fi proċedimenti ta' divorzju li jitressqu għal raġunijiet ta' tkissir irrimedjabbli taż-żwieġ jew fi proċedimenti ta' separazzjoni legali. F'dawn il-każijiet, ir-rappreżentanza minn avukat tal-qorti (*avocat à la Cour*) hija obligatorja.

Ir-rikors irid jiġi ppreżentat fuq karta ordinarja lill-iskrivani tal-qorti distrettwali b'guriżdizzjoni territorjali, jiġifieri:

il-qorti tal-post fejn il-familja għandha l-indirizz tagħha;

jekk il-ġenituri jgħixu separatament, il-qorti tal-indirizz tal-ġenitur li t-tfal minorenni abitwalment jgħixu miegħu, fil-każ ta' eżerċizzju kongunt tal-awtorità tal-ġenituri, jew il-qorti tal-indirizz tal-ġenitur li jeżerċita l-awtorità tal-ġenituri waħdu;

f'każijiet oħra, il-qorti tal-post fejn tirisjedi l-persuna li ma tkunx bdiet il-proċedimenti.

Fil-każ ta' rikors kongunt, il-qorti kompetenti hija l-qorti tal-post fejn waħda mill-partijiet għandha l-indirizz tagħha, kif tippreferi. Għal aktar dettalji, ikkonsulta l-Artikolu 1007-2 tal-Kodiċi I-Ġdid ta' Proċedura Ċivili.

Meta r-rikors jitressaq fi proċedimenti ta' divorzju li jitressqu għal raġunijiet ta' tkissir irrimedjabbli taż-żwieġ jew fi proċedimenti ta' separazzjoni legali, il-qorti b'guriżdizzjoni territorjali hija l-qorti tal-post tal-indirizz kongunt tal-konjuġi jew, fin-nuqqas ta' dan l-indirizz, tal-indirizz tal-konjuġi intimat.

Is-seduti ta' smiġ relatati ma' rikorsi għad-determinazzjoni jew għat-tibdil fl-eżerċizzju tal-awtorità tal-ġenituri u tad-drittijiet ta' aċċess u residenza jinżammu fi żmien xahar miċ-ċitazzjoni.

Is-seduti ta' smiġ quddiem l-imħallef tal-familja mhumix pubbliċi. Dawn isiru f'awli. Fil-prinċipju, l-imħallef jiddeċiedi waħdu, iżda jista' jirrinwija t-tilwima lil għadd ta' mħallfin jekk il-każ ikun partikolarment ikkumplikat. L-imħallef tal-familja jittratta wkoll it-talbiet għal miżuri provviżorji.

L-imħallef tal-familja jisma' personalment kull waħda mill-partijiet u jrid jipprova jirrikonċiljahom. Huwa jista' jipproponi miżura ta' medjazzjoni. Huwa jista' jordna investigazzjoni dwar is-sitwazzjoni tal-familja (*enquête sociale*) jew kwalunkwe miżura oħra ta' inkjesta. Meta l-imħallef tal-familja jiddeċiedi dwar l-arrangamenti għall-eżerċizzju tal-awtorità tal-ġenituri, huwa jista' jikkunsidra, fost affarijiet oħra, il-prattika li qabel kienet segwita mill-ġenituri, kwalunkwe ftehim li ntlahaq qabel, is-sentimenti espressi mit-tifel, il-kapaċità ta' kull ġenitur li jwettaq dmirijiet u li jirrispetta lill-iehor, u l-eżitu tal-investigazzjonijiet jew l-inkjesti mwettqa.

Fil-każ ta' rikors għal pagament għall-manteniment ta' minuri jew rikors għal kontribuzzjoni għall-manteniment u t-trobbija tat-tfal, l-imħallef tal-familja jista' jordna lill-partijiet, u saħnsitra lill-partijiet terzi, biex jipprovdu informazzjoni jew jipprezentaw kotba tal-kontijiet jew dokumenti tal-kontijiet li jistabbilixxu l-ammont ta' dħul, dejn jew qligħ tal-partijiet.

Kull appell minn deċiżjoni mogħtija mill-imħallef tal-familja għandu jitressaq fi żmien 40 jum. Ir-rikors tal-appell irid jiġi ffirmat minn avukat tal-qorti.

Meta l-imħallef tal-familja diġà qed jikkunsidra rikors fuq il-merti tal-kawża, u hemm urġenza assoluta, li trid tkun issostanzjata sew fir-rikors, jista' jitressaq quddiem l-imħallef rikors li jittlob għal miżuri *interim* (*mesures provisoires*) fi proċedimenti sommarji eċċezzjonali (*en référé exceptionnel*). Ir-rikors għal miżuri provviżorji għandu jitressaq quddiem l-iskrivan tal-qorti distrettwali li għandha ġurisdizzjoni biex tisma' il-każ fuq il-merti tiegħu. Il-partijiet m'għandhomx għalfejn ikunu rappreżentati minn avukat.

12 Nista' nikseb għajjnuna legali biex inkopri l-ispejjeż tal-proċedura?

Il-persuni bi dħul insuffiċenti skont il-liġi Lussemburġiża jistgħu jibbenefikaw mill-għajjnuna legali (*assistance judiciaire*). Sabiex jirċievu din l-għajjnuna, huma jridu jimlew kwestjonarju li jista' jinkiseb mis-Servizz Ċentrali tal-Għajjnuna Soċjali (*Service central d'assistance sociale*) u jibagħtuh lill-President tal-Kamra tal-Avukati (*Bâtonnier de l'Ordre des avocats*) tat-territorju, li jiehu d-deċiżjoni.

L-għajjnuna legali tkopri l-ispejjeż kollha marbuta mar-rikorsi, mal-proċedimenti jew mal-azzjonijiet li tkun ingħatat għalihom. B'mod partikolari, din tkopri t-taxxi tal-boll u tar-registrazzjoni, it-tariffi tal-iskrivani, it-tariffi tal-avukati, it-tariffi u l-ispejjeż tal-uffiċjali tal-qorti, it-tariffi u l-ispejjeż tan-nutara, it-tariffi u l-ispejjeż tat-tekniki, l-allowances tax-xhieda, it-tariffi tat-tradutturi u tal-interpreti, it-tariffi għaċ-ċertifikati li jistqarru l-pożizzjoni fl-iġi barranija (*certificats de coutume*); l-ispejjeż tal-vjaġġi, l-imposti u t-tariffi relatati mal-formalitajiet għar-registrazzjoni, l-ipoteki u r-rahana; u fejn ikun meħtieġ l-ispejjeż għall-avviżi fil-gazzetti.

13 Ikun possibbli li jsir appell kontra deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri?

Deċiżjoni dwar l-awtorità tal-ġenituri tista' tiġi appellata quddiem il-Qorti tal-Appell (*Cour d'appel*). Fil-prinċipju, il-limitu ta' żmien għall-appell huwa ta' 40 jum. Madankollu, it-terminu huwa ta' 15-il jum fil-każ ta' appell minn deċiżjoni tal-imħallef tal-familja dwar miżuri interim fi proċedimenti ta' divorzju mressqa għal raġunijiet ta' tkissir irrimedjabbli taż-żwieġ, fi proċedimenti ta' separazzjoni legali, jew fi proċedimenti sommarji eċċezzjonali.

14 F'ċerti każijiet, jista' jkun meħtieġ li wieħed japplika lill-qorti jew lill-awtorità oħra għall-eżekuzzjoni ta' deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri. Liema proċedura tapplika f'każ bħal dan?

Imħallef tal-familja li jkun iddeċieda l-iskeda biex wild jgħix ma' kull ġenitur jew li jkun ikkonferma d-dritt ta' kuntatt ta' ġenitur jew saħnsitra parti terza jista' sussegwentement iżid miżuri ta' eżekuzzjoni mad-deċiżjoni. Huwa/Hija j/tispeċifika n-natura ta' dawn il-miżuri u l-arrangamenti għall-implimentazzjoni tagħhom, filwaqt li j/qtis l-aħjar interessi tat-tfal. Huwa/Hija j/tista' j/tiffissa pagament perjodiku ta' penali biex j/tiżgura li d-deċiżjoni tiġi osservata.

Il-liġi Lussemburġiża tipprevedi diversi modi kif tista' tiġi infurzata deċiżjoni dwar l-awtorità tal-ġenituri f'każ ta' rifjut sistematiku ta' konformità.

L-ewwel nett, hemm penali ċivili, jiġifieri ħlas perjodiku ta' penali (*astreinte*), stabbilit mill-imħallef tal-familja, sabiex il-ġenitur li ma jikkooperax jkun imġiegħel jissodisfa l-obbligu tiegħu. Kawża li tfttex li jkun hemm ħlas perjodiku ta' penali imposta trid titressaq quddiem il-qorti distrettwali għall-post ta' residenza tal-wild.

Fil-każ ta' nuqqas ripetut ta' wieħed mill-ġenituri li jikkonforma mad-deċiżjonijiet tal-qorti dwar id-drittijiet ta' aċċess u residenza jew residenza alternata, l-imħallef tal-familja jista' jipproponi medjazzjoni tal-familja. Jekk ikompli n-nuqqas ta' konformità, l-imħallef jista', fuq talba tal-ġenitur li jkun sarlu t-tort, jagħmel bidla fl-ghoti tal-awtorità tal-ġenituri jew fl-aċċess u fid-drittijiet ta' residenza favur il-ġenitur l-iehor.

It-tieni nett, hemm penali kriminali f'każ li t-tfal ma jingħatawx lill-parti l-oħra. Il-prosekutur pubbliku jista' jipproċedi fil-każ ex officio jew b'reazzjoni għal ilment kriminali mressaq mill-vittma. Il-qorti distrettwali responsabbli għall-kawża kriminali tistabbilixxi l-pieni kriminali u, fejn applikabbli, id-danni li għandhom jingħataw lill-vittma. Il-partijiet m'għandhomx għalfejn ikunu rappreżentati minn avukat.

15 X'għandi nagħmel biex deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri maħruġa minn qorti fi Stat Membru ieħor tiġi rikonossuta u infurzata f'dan l-Istat Membru?

Skont ir-*Regolament tal-Kunsill (UE) Nru 2019/1111 tal-25 ta' Ġunju 2019 dwar il-ġurisdizzjoni, ir-rikonossiment u l-infurzar ta' deċiżjonijiet fi kwistjonijiet ta' responsabbiltà tal-ġenituri, u dwar sekwestru internazzjonali ta' minuri (irformulazzjoni)* (ir-*"Regolament Brussell IIb"*), kwalunkwe deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri mogħtija mill-qorti ta' pajjiż ieħor tal-Unjoni Ewropea (ħlieg id-Danimarka) hija fil-prinċipju rikonossuta fil-Lussemburgu *ipso jure*. Fi kliem ieħor, ir-rikonossiment ta' tali deċiżjonijiet ma jeħtieġ l-ebda proċedura speċjali.

Deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri mogħtija minn qorti ta' Stat Membru ieħor tal-Unjoni Ewropea, li hija eżegwibbli hemmhekk, hija eżegwibbli fil-Lussemburgu mingħajr il-ħtieġa ta' dikjarazzjoni ta' eżegwibbiltà. Sabiex tiġi eżegwita tali deċiżjoni, il-parti li titlob l-eżekuzzjoni għandha tipprovi lill-awtorità kompetenti responsabbli għall-eżekuzzjoni:

a) b'kopja tad-deċiżjoni li tissodisfa l-kundizzjonijiet meħtieġa biex tiġi stabbilita l-awtenticietà tagħha u

b) biċ-ċertifikat xieraq maħruġ f'konformità mal-Artikolu 36 tar-Regolament *"Brussell IIb"*.

L-awtorità kompetenti responsabbli għall-eżekuzzjoni tista' teħtieġ ukoll traduzzjoni tal-kontenut traduciabbli tal-ispacezji għat-test liberu taċ-ċertifikat u traduzzjoni tad-deċiżjoni.

Għandu jiġi nnotat li d-deċiżjonijiet dwar id-drittijiet ta' aċċess u dwar ir-ritorn tal-wild minuri huma rikonossuti mingħajr l-ebda possibbiltà li jiġu kkontestati, ħlieg jekk id-deċiżjoni tkun irrikonċiljabbli ma' deċiżjoni sussegwenti, u jiġu eżegwiti mingħajr il-ħtieġa ta' dikjarazzjoni ta' eżegwibbiltà. Sabiex tiġi eżegwita tali deċiżjoni, il-parti li titlob l-eżekuzzjoni għandha tipprovi lill-awtorità kompetenti responsabbli għall-eżekuzzjoni:

a) b'kopja tad-deċiżjoni li tissodisfa l-kundizzjonijiet meħtieġa biex tiġi stabbilita l-awtenticietà tagħha u

b) biċ-ċertifikat xieraq maħruġ f'konformità mal-Artikolu 47 tar-Regolament *"Brussell IIb"*.

L-awtorità kompetenti responsabbli għall-eżekuzzjoni tista' teħtieġ ukoll traduzzjoni tal-kontenut traduciabbli tal-ispacezji għat-test liberu taċ-ċertifikat u traduzzjoni tad-deċiżjoni.

16 Quddiem liema qorti f'dan l-Istat Membru għandi ngħaddi biex nopponi r-rikonossiment u l-infurzar ta' deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri maħruġa minn qorti fi Stat Membru ieħor? Liema proċedura tapplika f'dawn il-każijiet?

Skont ir-*"Regolament Brussell IIb"*, kwalunkwe parti interessata tista', permezz ta' citazzjoni, tipprezenta lill-qorti distrettwali, li tkun qed tisma' materji ċivili, rikors għal rifjut ta' rikonossiment jew rikors għal rifjut ta' eżekuzzjoni relatata ma' deċiżjoni f'materji ta' ġenituri mogħtija minn qorti ta' Stat Membru ieħor tal-Unjoni Ewropea. Il-parti trid tkun rappreżentata minn avukat tal-qorti.

Ir-raġunijiet għal rifjut ta' rikonossiment u rifjut ta' eżekuzzjoni huma elenkati fl-Artikoli 39 u 41 tar-*"Regolament Brussell IIb"*.

Kull parti tista' tappella kontra d-deċiżjoni tal-qorti distrettwali li tisma' materji civili quddiem il-Qorti tal-Appell li tisma' materji civili. Id-deċiżjoni tal-Qorti tal-Appell li tisma' materji civili tista' tiġi appellata fuq punti tal-liġi quddiem il-Qorti tal-Kassazzjoni (*Cour de Cassation*).

17 Liema liġi għandha tiġi applikata mill-qorti fi proċediment dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri meta t-tfal jew il-partijiet ma jkunux iġhix f'dan l-Istat Membru jew ikunu ta' nazzjonalitajiet differenti?

Il-kwistjoni tal-liġi li l-qorti tapplika tkun differenti mill-kwistjoni ta' liema qorti għandha ġurisdizzjoni. Il-qorti li jkollhom ġurisdizzjoni f'materji ta' awtorità tal-ġenituri huma l-qorti tar-residenza abitwali tal-wild minuri (l-Artikolu 8 tar-Regolament Brussell IIa u l-Artikolu 5 tal-Konvenzjoni ta' The Hague tad-19 ta' Ottubru 1996 dwar il-Ġurisdizzjoni, il-Liġi Applikabbli, ir-Rikonossiment, l-Infurzar u l-Kooperazzjoni fir-rigward tar-Responsabbiltà tal-Ġenituri u l-Miżuri għall-Protezzjoni tat-Tfal). Il-liġi applikabbli hija definita wkoll mill-istess Konvenzjoni ta' The Hague. In-nazzjonalità tal-wild minuri hija irrilevanti. Il-ġurisdizzjoni biex jittiehdu miżuri għall-protezzjoni tal-persuna u tal-proprietà tat-tfal taqa' f'idejn l-awtoritajiet tal-istat kontraenti ta' residenza abitwali tal-wild minuri, b'mod li l-awtorità fil-Lussemburgu hija l-qorti tal-familja. L-eżerċizzju tar-responsabbiltà tal-ġenituri huwa rregolat mil-liġi tal-istat tar-residenza abitwali tal-minuri jew, jekk ir-residenza abitwali tat-tfal tinbidel, mil-liġi tal-istat tar-residenza abitwali għda.

Links relatati

[Fuljett dwar l-awtorità tal-ġenituri](#)

[Legilux](#)

Din il-paġna web hija parti minn [L-Ewropa Tiegħek](#).

Nilqghu l-[feedback](#) tiegħek dwar l-utilità tal-informazzjoni pprovduta.

This webpage is part of an EU quality network

L-aħħar aġġornament: 05/04/2023

Il-verżjoni bil-lingwa nazzjonali ta' din il-paġna tinzamm mill-punt ta' kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-original mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

Ir-responsabbiltà tal-ġenituri - il-kustodja tat-tfal u d-drittijiet ta' kuntatt - Ungerja

1 Xi tfisser il-frazi fil-liġi "responsabbiltà tal-ġenituri" fil-prattika? Liema huma d-drittijiet u d-dmirijiet ta' detentur tar-responsabbiltà tal-ġenituri?

Fil-prattika, ir-responsabbiltà tal-ġenituri (kustodja tal-ġenituri) tinvolvi d-deċiżjoni dwar l-isem tal-minuri, il-harsien u t-trobbija tal-minuri, id-deċiżjoni dwar ir-residenza tiegħu jew tagħha, l-amministrazzjoni tal-beni tiegħu jew tagħha, id-drittijiet u l-obbligi tar-rappreżentanza legali tiegħu jew tagħha, u d-dritt li jinħatar tutor jew li jiġi eskluż xi hadd mit-tutela.

2 Bħala regola ġenerali, min għandu r-responsabbiltà tal-ġenituri fuq l-ulied?

Fin-nuqqas ta' ftehim bejn il-ġenituri jew kwalunkwe dispożizzjoni f'sens kuntrarju mill-awtorità tat-tutela jew mill-qorti, il-ġenituri għandhom kustodja kongunta sew jekk ikunu iġhix flimkien kif ukoll jekk ma jkunux għadhom iġhix flimkien.

3 Jekk il-ġenituri ma jkunux kapaċi jew ma jridux jeżerċitaw ir-responsabbiltà tal-ġenituri fuq uliedhom, tista' tinħatar persuna oħra minflokhom?

Fl-Ungerja, it-tutela hija arrangament legali li tiżgura l-harsien tal-minuri, ir-rappreżentanza tagħhom u l-amministrazzjoni tal-beni tagħhom permezz ta' tutor mahtur mill-awtorità tat-tutela fin-nuqqas ta' ġenitur li jkollu kustodja tal-ġenituri. Il-htieġa li jinħatar tutor tista' tiġi rrapportata lill-awtorità tat-tutela minn kwalunkwe persuna. Qarib viċin tal-minuri jew il-persuna li l-minuri jkun/tkun qed tgħix taht il-harsien tagħha, huma obbligati jinnotifikaw lill-awtorità tat-tutela dwar il-htieġa li jinħatar tutor, bħalma hija l-qorti jew awtorità oħra.

4 Jekk il-ġenituri jiddivorzjaw jew jinfirdu, ir-responsabbiltà tal-ġenituri kif tkun iddeterminata għall-gejjeni?

Fin-nuqqas ta' ftehim bejn il-ġenituri jew kwalunkwe dispożizzjoni f'sens kuntrarju mill-awtorità tat-tutela jew mill-qorti, il-ġenituri għandhom kustodja kongunta anki jekk ma jkunux għadhom iġhix flimkien. Il-ġenituri separati jistgħu jiftiehm li jaqsmu d-drittijiet u l-obbligi tar-responsabbiltà tal-ġenituri, iżda huma jridu jiżguraw stil ta' ħajja bilanċjat għall-minuri tagħhom (l-alternanza tat-tqegħid tal-minuri ma tkunx possibbli, pereżempju, jekk il-ġenituri iġhix 'l bogħod wisq minn xulxin u dan ipoġġi piż kbir wisq fuq il-minuri). Il-ftehim bejn il-ġenituri jiġi approvat mill-qorti. Jekk il-ġenituri ma jkunux jistgħu jilhqgħu ftehim dwar il-kwistjonijiet tad-drittijiet u l-obbligi tal-kustodja tal-ġenituri, il-qorti tiddeċiedi dwar liema ġenitur ikollu l-kustodja. Fit-teħid ta' deċiżjoni, il-qorti tivvaluta fejn ikun żgurat l-aħjar l-iżvilupp fiżiku, mentali u morali tal-minuri.

5 Jekk il-ġenituri jilhqgħu ftehim dwar il-kwistjoni tar-responsabbiltà tal-ġenituri, liema formalitajiet għandhom ikunu rrispettati biex il-ftehim jorbot legalment?

Meta żwieġ jiġi xolt bid-dikjarazzjoni komuni tar-rieda u l-intenzjoni tal-konjuġi li jxolju ż-żwieġ ipprezentata lill-qorti bil-miktub, ir-rikors ikun jinkludi l-ftehim tal-ġenituri dwar il-kwistjoni tal-kustodja. Il-qorti tapprova l-ftehim b'deċiżjoni definitiva matul il-proċedimenti tad-divorzju, billi ż-żwieġ ma jistax jiġi xolt b'kunsens reċiproku mingħajr tali ftehim.

Jekk ikun meħtieġ, il-qorti trid tiegħu deċiżjoni rigward il-kustodja tal-ġenituri meta jiġi xolt żwieġ, anki jekk ma jsir l-ebda rikors għal dak il-għan. Fin-nuqqas ta' appell, is-sentenza tal-qorti tal-prim istanza ssir finali biss wara li jkun għadda l-hmistax-il jum wara d-data tal-għeluq għas-sottomissjoni ta' appell.

6 Jekk il-ġenituri ma jkunux jistgħu jilhqgħu ftehim dwar il-kwistjoni tar-responsabbiltà tal-ġenituri, liema huma l-mezzi alternattivi biex jiġi solvut il-kunflitt mingħajr intervent tal-qorti?

Il-konjuġi jistgħu jirrikorru għall-medjazzjoni qabel jibdwu il-proċedimenti ta' divorzju jew matul il-proċedimenti, b'mod volontarju jew fuq inizjattiva tal-qorti, sabiex isolvu permezz ta' kunsens reċiproku kwalunkwe tilwima relatata mar-relazzjoni tagħhom jew ix-xoljiment taż-żwieġ, bħall-kwistjoni tar-responsabbiltà tal-ġenituri. Huma jistgħu jfasslu l-ftehim tagħhom mil-huq b'riżultat ta' medjazzjoni, sabiex jiġi inkluz fil-proċedimenti ta' soluzzjoni bil-qorti. Sabiex ikun żgurat li r-responsabbiltà tal-ġenituri tiġi eżerċitata sewwa u bil-kooperazzjoni neċessarja tal-ġenituri, il-qorti u/jew l-awtorità tat-tutela matul il-proċedura proprja tagħha tista' (fuq talba jew fuq inizjattiva proprja fi kwistjonijiet riferuti għall-kompetenza tagħhom) tordna lill-ġenituri jippartecipaw f'medjazzjoni biex tinstab kooperazzjoni xierqa bejn il-ġenitur li jkollu l-kustodja u l-ġenitur li jkun qiegħed iġhix separatament mill-minuri tagħhom u biex jiġu żgurati d-drittijiet tal-ġenitur li jkun qiegħed iġhix separatament.

7 Jekk il-ġenituri jmorru l-qorti, liema kwistjonijiet jistgħu jiġu deċiżi mill-imħallef fir-rigward tat-tfal?

F'kazijiet ta' tilwim, il-qorti tiddeciedi liema ġenitur għandu jkollu l-kustodja tal-ġenituri billi tisma' liż-żewġ ġenituri u, f'kazijiet ġustifikati, lill-minuri. Il-qorti tista' tiddeciedi li tagħti kustodja shiħa lill ġenitur wiehed jew li ġenitur wiehed jeżerċita ċerti drittijiet u obbligi ta' kustodja tal-ġenituri u l-ġenitur l-iehor jeżerċita drittijiet u obbligi oħra bħal dawn. Il-qorti tista' tawtorizza lill-ġenitur li jkun jgħix separatament mill-minuri tiegħu, iwettaq ċerti kompiti relatati mal-harsien u t-trobbija tal-minuri, jew b'mod eċċezzjonali, li jamministra kompletament jew parzjalment l-assi tal-minuri u li jaġixxi bħala rappreżentant legali fi kwistjonijiet relatati mal-assi tal-minuri. Jekk ikun fl-interessi tal-minuri, il-qorti tista' tillimita jew tneħħi d-dritt li wiehed jiddeciedi dwar kwistjoni fundamentali li taffettwa l-ġejjieni tal-minuri. Madankollu, il-qorti ma tistax tordna kustodja kongunta tal-ġenituri, billi din tista' tiġi istitwita biss permezz tal-ftehim tal-ġenituri, li jista' jiġi approvat mill-qorti.

8 Jekk il-qorti tiddeciedi li ġenitur wiehed biss għandu jkollu l-kustodja tal-ulied, dan ikun ifisser li huwa jew hija jistgħu jiddeciedu dwar l-affarijiet kollha li jirrigwardjaw it-tfal mingħajr ma qabel jikkonsultaw lill-ġenitur l-iehor?

Le. Jekk il-qorti tagħti l-kustodja lill ġenitur wiehed, il-ġenitur li jkun qiegħed jgħix separatament mill-minuri tiegħu jista' jkompli jeżerċita d-drittijiet ta' responsabbiltà tal-ġenituri fi kwistjonijiet fundamentali li jaffettwaw il-ġejjieni tal-minuri. L-ghoti tal-isem u t-tibdil tal-isem ta' minuri, id-deċiżjoni dwar ir-residenza tal-minuri, jekk differenti mir-residenza tal-ġenitur, **id-deċiżjoni dwar ir-residenza tal-minuri f'pajjiż ieħor għall-iskop ta' soġġorn jew sistemazzjoni fit-tul**, it-tibdil tan-nazzjonalità tal-minuri u l-għażla tal-iskola u l-karriera tal-minuri huma kkunsidrati bħala tali kwistjonijiet fundamentali.

9 Jekk il-qorti tiddeciedi li l-ġenituri għandu jkollhom il-kustodja kongunta ta' uliedhom, dan xi jfisser fil-prattika?

Il-qorti ma tistax tordna kustodja kongunta, sempliċement tapprova l-ftehim tal-ġenituri għal dak il-għan matul il-proċedimenti matrimonjali, b'kont meħud tal-interessi tal-minuri. Kundizzjoni għal approvazzjoni bħal din hija li l-ġenituri separati jridu jiżguraw stil ta' hajja bilanċjat għall-minuri tagħhom waqt li jeżerċitaw kustodja kongunta. Jekk il-qorti tqis li dan ma jkunx fattibbli, hija tista' tiċhad l-approvazzjoni tal-ftehim. Madankollu, f'sitwazzjonijiet li jkunu jirrikjedu azzjoni immedjata, ġenitur wiehed jista' jiddeciedi b'mod indipendenti u jrid jinnotifika lill-ġenitur l-iehor mingħajr dewmien (pereżempju dwar intervent mediku urġenti).

10 Għand liema qorti jew awtorità għandi nirrikorri jekk inkun irrid nippreżenta rikors dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri? Liema formalitajiet għandhom ikunu rispettati u liema dokumenti għandi nehmeż mar-rikors tiegħi?

Tista' tirrikorri jew quddiem l-awtorità tat-tutela jew quddiem qorti fi kwistjonijiet ta' kustodja tal-ġenituri, skont jekk intom, bħala ġenitur, ikollkomx tilwima dwar l-eżerċizzju ta' kustodja kongunta jew jekk il-kustodja tkunx trid tiġi deciza mill-qorti.

Il-kawża trid tiġi ppreżentata fil-qorti fejn tkun tinstab ir-residenza tal-konvenut (jew, fin-nuqqas ta' dan, il-post tas-soġġorn tal-konvenut), jew fejn kienet l-aħħar residenza kondiviża tal-konjuġi.

Il-kawża trid tiġi ppreżentata permezz ta' rikors bil-miktub lill-qorti kompetenti. Jekk jogħġbok ara wkoll is-suġġett dwar **Kif tipproċedi?** fir-rigward tat-tressiq tal-proċedimenti u l-kontenut tar-rikors. Minbarra l-informazzjoni ġeneralment meħtieġa, iridu jiġu indikati wkoll dettalji dwar il-kuntratt taż-żwieġ u dwar it-twelid tat-tfal imwielda liż-żwieġ u li jkun għadhom haġġin u ċ-ċertifikati tat-twelid tat-tfal iridu jiġu meħmużin fi kwistjonijiet relatati mar-responsabbiltà tal-ġenituri.

11 Liema proċedura tapplika f'dawn il-kazijiet? Jista' wiehed jagħmel użu minn proċedura ta' emerġenza?

Proċedimenti ġudizzjarji f'kawża sabiex jiġu decizi d-drittijiet ta' kustodja tal-ġenituri u t-tqegħid tal-minuri ma' persuna terza:

Jekk il-ġenituri separati ma jkunux laħqu ftehim, il-qorti tiddeciedi, fuq talba jew fid-diskrezzjoni proprja tagħha, liema ġenitur ikollu l-kustodja. Fit-teħid ta' deciżjoni, il-qorti tikkunsidra l-interessi tal-minuri u tivvaluta fejn ikun żgurat l-aħjar l-iżvilupp fiziku, mentali u morali tal-minuri.

Il-kawża legali biex jiġi deciz min għandu jeżerċita r-responsabbiltà tal-ġenituri, il-kustodja jew bidliet fid-drittijiet ta' kustodja individwali, it-tqegħid tal-minuri ma' persuna terza jew it-tibdil ta' dak it-tqegħid, tista' titressaq minn ġenitur jew mill-awtorità tat-tutela. Il-kawża trid titressaq minn ġenitur kontra l-iehor jew mill-awtorità tat-tutela kontra ż-żewġ ġenituri. Kawża sabiex jinbidel it-tqegħid tal-minuri ma' persuna terza trid tiġi ppreżentata kontra l-persuna li magħha jkun /tkun tqiegħed/tqiegħdet il-minuri.

Matul il-proċedimenti, il-qorti trid tisma' liż-żewġ ġenituri, u f'kazijiet ġustifikati – jew jekk jintalab mill-minuri nnifsu jew innifisha – iridu jinstemgħu wkoll il-minuri. Jekk il-minuri jkollu/ikollha mill-anqas 14-il sena, il-qorti tista' tiddeciedi biss dwar il-kustodja tal-ġenituri tal-minuri u t-tqegħid tal-minuri bil-kunsens tiegħu jew tagħha, sakemm l-għażla tal-minuri ma tipperikolax l-iżvilupp tiegħu jew tagħha.

Il-qorti tista' tobbliga lill-ġenituri jfittxu medjazzjoni sabiex ikun żgurat li r-responsabbiltà tal-ġenituri tiġi eżerċitata kif għandu jkun u li l-ġenituri jikkoooperaw kif meħtieġ sabiex jiżguraw dan.

Il-proċedura tal-awtorità tat-tutela f'tilwima relatata ma' kustodja kongunta:

Jekk il-ġenituri ma jkunux jistgħu jilħqu ftehim dwar kwistjonijiet relatati mal-kustodja kongunta (sew jekk ikunu qed jgħixu flimkien jew separatament), kull ġenitur jista' jitolb lill-awtorità tat-tutela tiegħu deciżjoni, hliet dwar kwistjonijiet li jirrigwardaw il-libertà tal-kuxjenza jew il-libertà tar-religjon.

Jekk ġenituri separati intitolati li jeżerċitaw flimkien il-kustodja tal-ġenituri jaqblu li jaqsmu bejniethom id-drittijiet u l-obbligi relatati, jew li d-drittijiet ta' kustodja jiġu eżerċitati minn wiehed/wahda minnhom fil-ġejjieni, l-awtorità tat-tutela, fuq talba tagħhom, tirreġistra dan il-ftehim fil-minuti. Il-minuti jridu jirreġistraw ukoll il-ftehim dwar liema ġenitur ikun se jrabbi l-minuri u l-fatt li jkun se jeżerċitaw flimkien id-drittijiet ta' kustodja tal-ġenituri dwar kwistjonijiet fundamentali li jaffettwaw il-ġejjieni tal-minuri, sakemm il-qorti ma tkunx ipprovdiet mod ieħor.

Il-ġenituri jridu jiġu infurmati li jistgħu jibdlu l-ftehim tagħhom u li l-ftehim ma għandux l-istess forza bħal deciżjoni tal-qorti meħuda fi proċedimenti matrimonjali jew fi proċedimenti mressqa għad-deċiżjoni dwar il-kustodja tal-ġenituri.

Fi proċedimenti matrimonjali, il-qorti tiddeciedi proviżorjament fid-diskrezzjoni tagħha dwar kwistjonijiet li jirrigwardaw it-tqegħid ta' minuri u l-post tas-soġġorn tal-minuri ma' xi wiehed mill-ġenituri jew ma' persuna terza, l-estensjoni jew il-limitazzjoni tad-drittijiet ta' kustodja tal-ġenituri jew il-kuntatti bejn il-ġenituri u l-minuri.

12 Nista' nikseb għajjnuna legali biex inkopri l-ispejjeż tal-proċedura?

Jekk jogħġbok ara wkoll is-suġġett dwar **Kif tipproċedi?** rigward din il-kwistjoni.

Fi proċedimenti sabiex titneħħa jew terġa' tiġi stabbilita l-kustodja tal-ġenituri u dawk li jirrigwardaw it-tqegħid u t-trasferiment ta' minuri jew id-drittijiet ta' aċċess, il-partijiet huma mogħtija *d-dritt għad-differiment tal-pagamenti* irrispettivament mid-dhul u s-sitwazzjoni finanzjarja tagħhom. Id-dritt għad-differiment tal-pagamenti jfisser li kwalunkwe tariffa jew spejjeż oħra mgħarra matul il-proċedimenti jiġu avvanzati mill-Istat minflok mill-partijiet, izda l-ispejjeż avvanzati jridu jiħallsu lura mill-parti telliefa lill-Istat fit-tmiem tal-proċedimenti.

13 Ikun possibbli li jsir appell kontra deciżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri?

Iva, il-proċedimenti relatati mal-kustodja tal-ġenituri huma soġġetti għall-appell skont ir-regoli ġenerali. Appell jista' jiġi ppreżentat minn ġenitur jew mill-minuri. L-iskadenza għas-sottomissjoni ta' appell hija hmistax-il jum wara d-data meta tkun giet innotifikata d-deċiżjoni.

14 F'ċerti kazijiet, jista' jkun meħtieġ li wiehed japplika lill-qorti jew lill-awtorità oħra għall-eżekuzzjoni ta' deciżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri. Liema proċedura tapplika f'każ bħal dan?

Sabiex tiġi eżegwita deciżjoni relatata mar-responsabbiltà tal-ġenituri, tinħareġ ordni ta' eżekuzzjoni mill-*qorti tal-prim istanza* jew, fil-każ ta' deciżjoni barranija (soluzzjoni bil-qorti) iċċertifikata skont l-Artikolu 42 tar-Regolament tal-Kunsill (KE) Nru 2201/2003 dwar il-ġurisdizzjoni u r-rikonossiment u l-infurzar ta' sentenzi fi kwistjonijiet matrimonjali u kwistjonijiet ta' responsabbiltà tal-ġenituri, u li jirrevoka r-Regolament (KE) Nru 1347/2000 (ir-Regolament (KE) Nru 2201/2003), mill-*qorti distrettwali li topera fis-sede tal-qorti reġjonali tar-residenza abitwali tal-minuri jew tal-persuna soġġetta għad-deċiżjoni ta' eżekuzzjoni* jew il-Qorti Distrettwali Ċentrali ta' Buda (*Budai Központi Kerületi Bíróság*) f'Budapest.

Meta deċiżjoni tal-qorti (ftehim approvat mill-qorti) dwar it-trasferiment u t-tqegħid ta' minuri tiġi eżegwita, il-qorti titlob lill-persuna soġġetta għad-deċiżjoni biex tissodisfa l-obbligu tagħha b'mod volontarju, billi tistabbilixxi skadenza xierqa, u jekk din tonqos milli tagħmel dan, il-qorti tordna t-trasferiment tal-minuri bl-assistenza tal-pulizija.

Il-minuri jrid/trid jiġi/tiġi trasferit(a) lill-persuna li tkun qed tfitx l-eżekuzzjoni jew, fin-nuqqas ta' dik il-persuna, lir-rappreżentant tiegħu jew tagħha approvat mill-awtorità tat-tutela, jew lill-awtorità tat-tutela. Meta l-minuri jiġi/tiġi trasferit(a), il-persuna taht l-obbligu li tittrasferixxi l-minuri trid tinforma lill-persuna li tkun se tiegħu l-minuri dwar l-istat ta' saħħa tal-minuri jew kwalunkwe ċirkustanza oħra li nuqqas ta' għarfien dwarha jista' jipperikola l-ħajja jew l-integrità fiżika tal-minuri.

15 X'għandi nagħmel biex deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri maħruġa minn qorti fi Stat Membru ieħor tiġi rikonossuta u infurzata f'dan l-Istat Membru?

Deċiżjoni mogħtija fi Stat Membru dwar il-kwistjoni tar-responsabbiltà tal-ġenituri hija rikonossuta mill-qorti fl-Ungerija mingħajr l-ebda proċedura speċjali. Is-sustanza tad-deċiżjoni ma tista' tiġi rieżaminata taht l-ebda ċirkustanza.

Madankollu, kwalunkwe parti interessata tista' tagħmel rikors għal deċiżjoni għar-rikonossiment jew għan-nuqqas ta' rikonossiment ta' deċiżjoni fil-qorti kompetenti.

Infurzar:

Deċiżjoni dwar l-eżekuzzjoni tar-responsabbiltà tal-ġenituri meħuda fi Stat Membru, li tkun eżegwibbli fl-Istat Membru partikolari u li tkun għet innotifikata, tiġi eżegwita fl-Ungerija jekk tiġi ddikjarata bħala eżegwibbli fl-Ungerija fuq talba ta' kwalunkwe parti interessata.

Il-qorti jew l-awtorità kompetenti fl-Istat Membru fejn tkun ingħatat id-deċiżjoni, tohroġ certifikat skont l-Artikolu 42 tar-Regolament tal-Kunsill (KE) Nru 2201/2003 fuq it-talba ta' kwalunkwe parti interessata.

Il-qorti distrettwali li topera fis-sede tal-qorti reġjonali tar-residenza abitwali tal-minuri jew tal-persuna soġġetta għall-obbligu eżegwibbli jew il-Qorti Distrettwali Ċentrali ta' Buda f'Budapest, tohroġ ordni ta' eżekuzzjoni abbażi ta' deċiżjoni barranija (soluzzjoni bil-qorti) li jkollha tali certifikat.

Id-deċiżjoni tal-qorti barranija tkun eżegwibbli jekk, skont in-natura tagħha, id-deċiżjoni tikkonforma ma' dan li ġej: tkun is-sentenza ta' qorti li ssib ksur fil-proċedimenti civili; fi proċedimenti kriminali, tkun il-parti tas-sentenza tal-qorti li ssib ksur fit-talba civili relatata; jew tkun ftehim approvat mill-qorti.

Fuq il-bażi tal-ordni ta' eżekuzzjoni, il-proċedura ta' eżekuzzjoni sseħħ skont il-leġiżlazzjoni Ungeriza dwar l-eżekuzzjoni.

16 F'lema qorti f'dan l-Istat Membru għandi nirrikorri biex nopponi r-rikonossiment ta' deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri maħruġa minn qorti fi Stat Membru ieħor? Liema proċedura tapplika f'dawn il-każijiet?

Deċiżjoni mogħtija fi Stat Membru tiġi rikonossuta mill-qorti fl-Ungerija mingħajr l-ebda proċedura speċjali. Is-sustanza tad-deċiżjoni ma tista' tiġi rieżaminata taht l-ebda ċirkustanza.

Madankollu, kwalunkwe parti interessata tista' tagħmel rikors għal deċiżjoni għar-rikonossiment jew għan-nuqqas ta' rikonossiment ta' deċiżjoni fil-qorti kompetenti.

Kwalunkwe parti tista' tappella minn deċiżjoni meħuda dwar il-kwistjoni ta' rikors għal dikjarazzjoni ta' eżegwibbiltà.

L-appell irid jiġi aġġudikat skont ir-regoli li jirregolaw il-proċedimenti legali.

L-appelli kontra dikjarazzjoni ta' eżegwibbiltà jridu jiġu pprezentati fi żmien xahar min-notifika tad-dikjarazzjoni. Jekk il-parti li kontrihha tintalab l-eżekuzzjoni tkun abitwalment residenti fi Stat Membru ieħor (mhux fl-Ungerija), l-iskadenza għall-appell hija xahrejn mid-data tan-notifika jew personalment jew fir-residenza tiegħu jew tagħha. Ma tista' tingħata l-ebda estensjoni tal-iskadenza minħabba d-distanza.

17 Liema liġi għandha tiġi applikata mill-qorti fi proċediment dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri meta t-tfal jew il-partijiet ma jkunux jgħixu f'dan l-Istat Membru jew ikunu ta' nazzjonalitajiet differenti?

L-Ungerija hija parti għall-Konvenzjoni ta' The Hague tad-19 ta' Ottubru 1996 fuq il-ġurisdizzjoni, il-liġi applikabbli, rikonossiment, infurzar u kooperazzjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri u miżuri għall-protezzjoni tat-tfal, li tinkludi regoli dwar il-liġi applikabbli, u ċerti trattati bilaterali dwar l-assistenza reċiproka wkoll jinkludu tali regoli.

Skont il-liġi nazzjonali Ungeriza, il-liġi personali applikabbli għall-minuri tirregola r-relazzjonijiet bejn il-ġenitur u l-minuri skont il-liġi tal-familja, għalhekk b'mod partikolari l-għoti tal-isem, it-tqegħid, il-harsien u r-rappreżentanza legali tal-minuri u l-amministrazzjoni tal-assi tal-minuri, bl-eċċezzjoni tal-obbligi ta' manteniment. Rigward l-istatus familjari tal-minuri u r-relazzjoni tal-minuri mal-ġenituri tiegħu jew tagħha skont il-liġi tal-familja, trid tiġi applikata l-liġi Ungeriza għal minuri li jkun/tkun ċittadin(a) Ungeriz(a) jew jgħix/tgħix fl-Ungerija (bl-eċċezzjoni tal-obbligi ta' manteniment), jekk dan ikun aktar vantaġġuż għall-minuri.

Din il-paġna web hija parti minn [L-Ewropa Tiegħek](#).

Nilqgħu l-[feedback](#) tiegħek dwar l-utilità tal-informazzjoni pprovduta.

This webpage is part of an EU quality network

L-aħħar aġġornament: 15/01/2024

Il-verzjoni bil-lingwa nazzjonali ta' din il-paġna tinzamm mill-punt ta' kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-original mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidhix fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

Ir-responsabbiltà tal-ġenituri - il-kustodja tat-tfal u d-drittijiet ta' kuntatt - Malta

1 Xi tisser il-frazi fil-liġi "responsabbiltà tal-ġenituri" fil-prattika? Liema huma d-drittijiet u d-dmirijiet ta' detentur tar-responsabbiltà tal-ġenituri?

It-terminu jinkludi d-dmirijiet u l-obbligi ta' ġenitur fil-konfront tal-minuri skont il-Kodiċi Ċivili ta' Malta, il-Kap. 16 tal-Liġijiet ta' Malta. It-terminu "responsabbiltà tal-ġenituri" li fil-leġiżlazzjoni Maltija jissejjaħ l-"awtorità tal-ġenituri", jinkludi l-kustodja u l-aċċess, id-deċiżjonijiet dwar kwistjonijiet bħall-post tar-residenza, l-ivvjaġġar, l-obbligi ta' manteniment, l-edukazzjoni, deċiżjonijiet maġġuri relatati mas-saħħa u l-amministrazzjoni tal-proprjetà tat-tfal.

2 Bħala regola ġenerali, min għandu r-responsabbiltà tal-ġenituri fuq l-ulied?

Il-ġenitur bijoloġiku jew fil-każ ta' adożżjonijiet, il-ġenituri adottivi mal-finalizzazzjoni tal-proċeduri tal-adożżjoni. Barra minn hekk, ommijiet li jrabbu lil uliedhom waħedhom għandhom ir-responsabbiltà tal-ġenituri sakemm il-missier ma jirreġistrax it-twelid b'mod kongunt mal-omm tal-wild.

3 Jekk il-ġenituri ma jkunux kapaċi jew ma jridux jeżerċitaw ir-responsabbiltà tal-ġenituri fuq uliedhom, tista' tinħatar persuna oħra minflokhom?

Meta tfal jitqiegħdu taħt ordni għall-harsien jew ingunzjoni, skont il-Kap. 285 tal-Att dwar it-Tfal u z-Żagħżagħ (Ordinijiet għall-Harsien), tal-Liġijiet ta' Malta, il-Ministru jiġi vestit bil-kura u l-kustodja tagħhom.

4 Jekk il-ġenituri jiddivorzjaw jew jinfirdu, ir-responsabbiltà tal-ġenituri kif tkun iddeterminata għall-ġejjieni?

Fil-każ ta' divorzju jew separazzjoni, din tiġi stabbilita permezz ta' deċiżjoni tal-qorti jew tiġi riżolta permezz ta' medjazzjoni. Tista' wkoll tiġi determinata permezz ta' dokument eżekutorju legalment vinkolanti bejn il-partijiet li jiġi ffirmat quddiem nutar.

5 Jekk il-ġenituri jilhqgħu ftehim dwar il-kwistjoni tar-responsabbiltà tal-ġenituri, liema formalitajiet għandhom ikunu rrispettati biex il-ftehim jorbot legalment?

Jekk tali ftehim jiġi konkluż barra l-proċeduri ta' separazzjoni biex dan ikun legalment vinkolanti, għandu jiġi rratifikat fil-Qorti u jiġi rreġistrat fir-Registru Pubbliku. Min-naħa l-oħra, jekk ftehim dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri jintlaħaq matul proċeduri ta' separazzjoni jew ta' divorzju, il-ftehim jiġi ppreżentat quddiem il-qorti li tkun qed tisma' dan il-proċediment u jinħareġ digriet tal-qorti, li japprova jew le l-ftehim.

6 Jekk il-ġenituri ma jkunux jistgħu jilhqgħu ftehim dwar il-kwistjoni tar-responsabbiltà tal-ġenituri, liema huma l-mezzi alternattivi biex jiġi solvut il-kunflitt mingħajr intervent tal-qorti?

F'każijiet bħal dawn mezz alternattiv huwa l-proċess ta' medjazzjoni. Jekk il-ġenituri xorta ma jilhqgħu ftehim matul dan il-proċess, jinbdew proċedimenti quddiem il-Qorti Ċivili (Sezzjoni tal-Familja).

7 Jekk il-ġenituri jmorru l-qorti, liema kwistjonijiet jistgħu jiġu deċiżi mill-imħallef fir-rigward tat-tfal?

L-imħallef jista' jiddeċiedi dwar kull deċiżjoni maġġuri meqjusa importanti għall-benesseri tat-tfal, pereżempju, ir-residenza tat-tfal, liema ġenitur għandu jkollu l-kustodja, id-drittijiet ta' żjarat u ta' aċċess, u l-obbligu li jiġihallas il-manteniment għat-tfal.

8 Jekk il-qorti tiddeċiedi li ġenitur wieħed biss għandu jkollu l-kustodja tal-ulied, dan ikun ifisser li huwa jew hija jistgħu jiddeċiedu dwar l-affarijiet kollha li jirrigwardjaw it-tfal mingħajr ma qabel jikkonsultaw lill-ġenitur l-ieħor?

Il-qorti rarament tagħti kura u kustodja sfiha lil ġenitur wieħed iżda dan jiddependi skont il-każ. Minkejja dan, f'każ li l-qorti tagħti l-kura u l-kustodja sfiha lil ġenitur wieħed xi kwistjonijiet xorta għandhom jiġu diskussi bil-kunsens tal-ġenitur l-ieħor, b'mod partikolari kwistjonijiet relatati mal-aċċess jew mat-tneħħija ta' minuri lejn pajjiż terz li tkun tinvolvi b'mod dirett id-drittijiet ta' aċċess tal-ġenitur li ma jkollux il-kustodja.

9 Jekk il-qorti tiddeċiedi li l-ġenituri għandu jkollhom il-kustodja kongunta ta' uliedhom, dan xi jfisser fil-prattika?

Dan ifisser li z-żewġ ġenituri jiddiskutu u jiehdu d-deċiżjonijiet li għandhom x'jaqsmu mal-ulied b'mod kongunt. Dan ma jinkludix attivitajiet ta' kuljum, iżda sempliċement id-deċiżjonijiet maġġuri li jinvolvu l-post tar-residenza, l-edukazzjoni u kwistjonijiet marbuta mas-saħħa. L-Artikolu 136(3) tal- [Kodiċi Ċivili](#) jagħmel referenza għal atti ta' amministrazzjoni straordinarja, fejn dawn l-atti jeħtieġu l-kunsens taż-żewġ ġenituri.

10 Għand liema qorti jew awtorità għandi nirrikorri jekk inkun irrid nippreżenta rikors dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri? Liema formalitajiet għandhom ikunu rrispettati u liema dokumenti għandi nehmeż mar-rikors tiegħi?

Fejn medjazzjoni ma timnax, jiġi ppreżentat rikors quddiem il-Qorti Ċivili (Sezzjoni tal-Familja). Ma hemmx lista formali ta' dokumenti meħtieġa u għalhekk kwalunkwe dokumentazzjoni u ċertifikat pertinenti jistgħu jiġu mehmuża mar-rikors, b'mod partikolari, dawk li jagħtu prova tal-awtorità tal-ġenituri, inkluż kwalunkwe ftehim dwar kura u kustodja, jew digrieti mogħtija.

11 Liema proċedura tapplika f'dawn il-każijiet? Jista' wieħed jagħmel użu minn proċedura ta' emerġenza?

Ir-rikors jiġi skedat biex tinstema' f'data partikolari. Matul is-smieġ tal-kawża l-imħallef jisma' lill-partijiet u lix-xhieda l-oħra li l-partijiet itellgħu. Il-Qorti tista' wkoll taħtar assistenti soċjali u psikologi biex ifasslu rapport dwar il-minuri jekk tagħraf tali hteġġa. L-esperti maħtura mill-Qorti jhejju rapport wara li jkun kkonsultaw lill-ġenituri, lit-tfal u lil persuni professjonali oħra li b'xi mod ikunu marbuta mal-każ. Jistgħu jiġu invokati proċeduri ta' emerġenza jekk il-parti li tippreżenta l-applikazzjoni tindika raġunijiet validi biżżeġġ ta' urġenza. Jekk dan ikun fl-interess tal-minuri, jinħareġ digriet *interim* dwar il-kwistjoni li jitlob li l-każ jinstema' b'urġenza, pereżempju impediment ta' tluq, kura u kustodja, eċċ.

12 Nista' nikseb għajjuna legali biex inkopri l-ispejjeż tal-proċedura?

Iva, wieħed jista' japplika għall-għajjuna legali, madankollu r-rikorrent jiġi sottopost għal test tal-mezzi skont it-Titolu X tat-Tielet Ktieb tal-Kodiċi ta' Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili ([Kap. 12](#) tal-Liġijiet ta' Malta). Aktar dettalji dwar l-għajjuna legali tista' tinkiseb mit-[taqsima dwar l-għajjuna legali](#).

13 Kun possibbli li jisir appell kontra deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri?

Huwa possibbli biss li jisir appell f'każ li jkun hemm punt ta' liġi involut, jiġifieri pereżempju waħda mill-partijiet ma tingħatax id-dritt li tressaq xhieda mingħajr ebda raġuni valida min-naħa tal-qorti. F'każijiet bħal dawn, jista' jiġi ppreżentat appell quddiem il-Qorti tal-Appell.

14 F'ċerti każijiet, jista' jkun meħtieġ li wieħed japplika lill-qorti jew lil awtorità oħra għall-eżekuzzjoni ta' deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri. Liema proċedura tapplika f'każ bħal dan?

Deċiżjoni tal-Qorti Ċivili (Sezzjoni tal-Familja) hija awtomatikament eżegwibbli, madankollu f'każijiet fejn wieħed mill-ġenituri ma jkunx qed jirrispetta tali digriet, il-ġenitur li l-awtorità tal-ġenituri tiegħu tkun qed tiġi ristretta jista' jagħmel rapport lill-pulizija li sussegwentement tipproċedi bi proċedimenti kriminali quddiem il-Qorti tal-Maġistrati biex twestaq l-eżekuzzjoni flimkien ma' multa u/jew prigunerija. Barra minn hekk, tista' tiġi ppreżenta applikazzjoni quddiem il-Qorti Ċivili (Sezzjoni tal-Familja) li titlob għat-tibdil tad-digriet tal-qorti.

15 X'għandi nagħmel biex deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri maħruġa minn qorti fi Stat Membru ieħor tiġi rikonossuta u infurzata f'dan l-Istat Membru?

Il-proċedura applikabbli li għandha tiġi segwita hija dik li tinstab fir-Regolament tal-Kunsill (KE) Nru 2201/2003 tas-27 ta' Novembru 2003 dwar il-ġurisdiżzjoni u r-rikonoxximent u l-infurzar ta' sentenzi fi kwistjonijiet matrimonjali u kwistjonijiet ta' responsabbiltà tal-ġenituri, u li jirrevoka r-Regolament (KE) Nru 1347/2000 (Brussell II bis), jiġifieri li l-imħallef kompetenti jimla' ċertifikat u dan, flimkien mas-sentenza tal-qorti u applikazzjoni li titlob għar-rikonoxximent u għall-eżekuzzjoni ta' tali deċiżjoni, jiġi ppreżentat quddiem il-Qorti Ċivili (Sezzjoni tal-Familja). Għandu jiġi identifikat ukoll indirizz għal skopijiet ta' notifika. Id-dokumenti kollha għandhom jiġu tradotti bil-Malti jew bl-Ingliż.

16 F'liema qorti f'dan l-Istat Membru għandi nirrikorri biex nopponi r-rikonoxximent ta' deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri maħruġa minn qorti fi Stat Membru ieħor? Liema proċedura tapplika f'dawn il-każijiet?

Oppożizzjoni tista' ssir quddiem l-istess qorti u fl-atti ta' fejn ikun ġie ppreżentat ir-rikors għall-eżekuzzjoni u għar-rikonoxximent. L-oppożizzjoni jkun fiha r-raġunijiet għas-sospensjoni ta' tali rikonoxximent u eżekuzzjoni u din issir permezz ta' twegiba għar-rikors.

17 Liema liġi għandha tiġi applikata mill-qorti fi proċediment dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri meta t-tfal jew il-partijiet ma jkunux jgħixu f'dan l-Istat Membru jew ikunu ta' nazzjonalitajiet differenti?

Il-liġi applikabbli hija r-Regolament tal-Kunsill (KE) Nru 2201/2003 tas-27 ta' Novembru 2003 dwar il-ġurisdiżzjoni u r-rikonoxximent u l-infurzar ta' sentenzi fi kwistjonijiet matrimonjali u kwistjonijiet ta' responsabbiltà tal-ġenituri, u li jirrevoka r-Regolament (KE) Nru 1347/2000.

Din il-paġna web hija parti minn [L-Ewropa Tiegħek](#).

Nilqgħu l-[feedback](#) tiegħek dwar l-utilità tal-informazzjoni pprovduta.

This webpage is part of an EU quality network

L-aħħar aġġornament: 16/12/2020

Il-verżjoni bil-lingwa nazzjonali ta' din il-paġna tinżamm mill-punt ta' kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-original mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

Ir-responsabbiltà tal-ġenituri - il-kustodja tat-tfal u d-drittijiet ta' kuntatt - Olanda

1 Xi ifisser il-frażi fil-liġi "responsabbiltà tal-ġenituri" fil-prattika? Liema huma d-drittijiet u d-dmirijiet ta' detentur tar-responsabbiltà tal-ġenituri?

It-terminu "responsabbiltà tal-ġenituri" jfisser li wieħed ikollu l-awtorità fuq minuri u responsabbiltà għat-trobbija u għall-kura ta' dan il-minuri.

L-Artikolu 247 tal-Ktiebi 1 tal-Kodiċi Ċivili (*Burgerlijk Wetboek*) jistipula li ġejjiet dwar dan is-suġġett:

1. Awtorità tal-ġenituri għandha tinkludi d-dover u d-dritt tal-ġenituri li jiehdu hsieb u jrabbu l-wild minuri tagħhom.
2. "Kura u trobbija" għandha tinkludi li jiehdu hsieb u jiehdu responsabbiltà għall-benesseri mentali u fiżiku u s-sigurtà tal-minuri u li jippromwovu l-iżvilupp tal-personalità tal-minuri. Il-ġenituri ma jistgħux jużaw vjolenza mentali jew fiżika jew xi trattament umiljanti ieħor meta jiehdu hsieb u jrabbu l-minuri.
3. L-awtorità tal-ġenituri għandha tinkludi l-obbligu tal-ġenitur li jippromwovi l-iżvilupp tar-relazzjoni tal-minuri mal-ġenitur l-ieħor.
4. Minuri li l-ġenituri għandhom il-kustodja kongunta tiegħu għandu jibqa' intitolat li jiehdu hsieb u jrabbu ż-żewġ ġenituri b'mod ekwivalenti wara xoljiment taż-żwieġ minbarra minhabba mewt, wara separazzjoni legali jew wara xoljiment legali ta' shubija rreġistrata minbarra minhabba mewt, jew wara terminazzjoni ta' koabitazzjoni jekk saret annotazzjoni kif imsemmi fl-Artikolu 252(1).
5. Għall-implimentazzjoni tal-paragrafu 4, fi ftehim jew pjan ġenitorjali, il-ġenituri jistgħu jikkunsidraw ostakoli prattiċi li jistgħu jirriżultaw b'rabta max-xoljiment taż-żwieġ minbarra minhabba mewt, wara separazzjoni legali jew wara xoljiment legali ta' shubija rreġistrata minbarra minhabba mewt, jew wara terminazzjoni ta' koabitazzjoni jekk saret annotazzjoni kif imsemmi fl-Artikolu 252(1), iżda biss u diment li jeżistu l-ostakoli rilevanti.

2 Bhala regola ġenerali, min għandu r-responsabbiltà tal-ġenituri fuq l-ulied?

Il-ġenituri għandhom l-awtorità u r-responsabbiltà biex jiehdu hsieb u jrabbu l-wild minuri tagħhom. Madankollu, hemm eċċezzjonijiet għal din ir-regola.

3 Jekk il-ġenituri ma jkunux kapaċi jew ma jridux jeżerċitaw ir-responsabbiltà tal-ġenituri fuq uliedhom, tista' tinħatar persuna oħra minflokhom?

Jekk il-ġenituri ma jkunux iridu jew ma jkunux jistgħu jeżerċitaw awtorità jew responsabbiltà tal-ġenituri, l-awtorità tal-ġenituri tista' tiġi ttrasferita lil persuna oħra mill-qorti.

4 Jekk il-ġenituri jiddivorzjaw jew jinfirdu, ir-responsabbiltà tal-ġenituri kif tkun iddeterminata għall-ġejjieni?

Wara divorzju, iż-żewġ ġenituri jzommu l-awtorità tal-ġenituri fuq uliedhom. It-tnejn jibqgħu jkunu responsabbli biex irabbu u jiehdu hsieb lill-ulied.

Madankollu, hemm eċċezzjonijiet għal din ir-regola. Huwa possibbli li f'ċerti każijiet, fuq talba, il-qorti tassensja l-kustodja lil ġenitur wieħed. Il-paternità (li skont id-definizzjoni mhijiex ekwivalenti għal awtorità tal-ġenituri) u d-drittijiet u d-doveri assoċjati jistgħu wkoll jiġu rregolati b'mod differenti fil-pjan ġenitorjali, li jifassal fil-każ ta' divorzju.

5 Jekk il-ġenituri jilhqgħu ftehim dwar il-kwistjoni tar-responsabbiltà tal-ġenituri, liema formalitajiet għandhom ikunu rrispettati biex il-ftehim jorbot legalment?

F'każijiet ta' divorzju, l-arrangamenti li jkun sar qbil dwarhom jiġu stipulati fi pjan ġenitorjali li jiġi revedut mill-qorti. Il-qorti tippronunzja d-divorzju.

Ara wkoll: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/scheiden/vraag-en-antwoord/checklist-bij-scheiden-of-uit-elkaar-gaan>

6 Jekk il-ġenituri ma jkunux jistgħu jilhqgħu ftehim dwar il-kwistjoni tar-responsabbiltà tal-ġenituri, liema huma l-mezzi alternattivi biex jiġi solvut il-kunflitt mingħajr intervent tal-qorti?

Il-medjazzjoni hija possibbiltà biex jissolva tilwim dwar paternità.

7 Jekk il-ġenituri jmorru l-qorti, liema kwistjonijiet jistgħu jiġu deċiżi mill-imħallef fir-rigward tat-tfal?

Id-deċiżjoni tal-qorti tkopri l-elementi kollha tal-pjan ġenitorjali, inkluż il-kustodja, it-tqassim tal-kompiti fir-rigward tal-kura u t-trobbija tal-minuri, u l-post prinċipali tar-residenza tal-minuri.

8 Jekk il-qorti tiddeċiedi li ġenitur wieħed biss għandu jkollu l-kustodja tal-ulied, dan ikun ifisser li huwa jew hija jistgħu jiddeċiedu dwar l-affarijiet kollha li jirrigwardjaw it-tfal mingħajr ma qabel jikkonsultaw lill-ġenitur l-ieħor?

Le. Il-ġenitur bil-kustodja tal-minuri huwa obbligat li jzomm lill-ġenitur mingħajr kustodja infurmat dwar kwistjonijiet importanti dwar il-persuna [HM-B1] u l-assi tal-minuri u li jikkonsulta l-ġenitur tal-aħħar dwar deċiżjonijiet li jikkonċernaw lill-minuri. Madankollu, fl-aħħar mill-aħħar, jiddeċiedi l-ġenitur bil-kustodja.

9 Jekk il-qorti tiddeċiedi li l-ġenituri għandu jkollhom il-kustodja kongunta ta' uliedhom, dan xi jfisser fil-prattika?

Dan ifisser li ż-żewġ ġenituri għandhom l-istess drittijiet u doveri li jappartjenu lil ġenitur bil-kustodja (ara l-mistoqsija 1), jekk il-ġenituri jkunu qablu dwar tqassim differenti tal-kompiti fir-rigward tal-kura u t-trobbija tal-minuri fil-pjan ġenitorjali.

10 Għand liema qorti jew awtorità għandi nirrikorri jekk inkun irrid nippreżenta rikors dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri? Liema formalitajiet għandhom ikunu rrispettati u liema dokumenti għandi nehmeż mar-rikors tiegħi?

Sabiex tinkiseb kustodja ta' minuri, għandha ssir talba lill-qorti bil-guridizzjoni għall-post ta' residenza tal-minuri. Id-dokumenti li għandhom jiġu pprezentati jiddependu fuq is-sitwazzjoni tal-ġenitur u l-minuri. Informazzjoni dwar id-dokumenti meħtieġa tinstab fir-[Regoli ta' proċedura \(procesreglement\)](#) Kustodja u aċċess (*Gezag en omgang*). Avukat jista' jgħin b'dan.

11 Liema proċedura tapplika f'dawn il-każijiet? Jista' wieħed jagħmel uzu minn proċedura ta' emerġenza?

M'hemm l-ebda proċedura partikolari għas-sitwazzjonijiet imsemmija. Iva, huma possibbli proċeduri għal miżuri provviżorji.

12 Nista' nikseb għajjuna legali biex inkopri l-ispejjeż tal-proċedura?

Iva, l-għajjuna legali hija possibbli, għalkemm din hija sogġetta għal ċerti kondizzjonijiet. [Aktar informazzjoni](#) dwar dan is-suġġett tinstab fis-sit web tal-Kunsill tal-Għajjuna Legali (*Raad voor Rechtsbijstand*).

13 Ikun possibbli li jsir appell kontra deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri?

Iva, jistgħu jsiru appelli lill-Qorti tal-Appell (*gerechtshof*).

14 F'ċerti każijiet, jista' jkun meħtieġ li wieħed japplika lill-qorti jew lil awtorità oħra għall-eżekuzzjoni ta' deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri. Liema proċedura tapplika f'każ bħal dan?

F'dan il-każ tapplika l-proċedura tal-qorti ordinarja.

15 X'għandi nagħmel biex deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri mahruġa minn qorti fi Stat Membru ieħor tiġi rikonossuta u infurzata f'dan l-Istat Membru?

Fil-prinċipju, mhi meħtieġa li tittieħed l-ebda azzjoni. Dan iseħħ awtomatikament jekk l-Istat Membru huwa parti għar-Regolament Brussell IIa. Dan ir-Regolament huwa applikabbli fl-Istati Membri kollha tal-Unjoni Ewropea, bl-eċċezzjoni tad-Danimarka.

16 F'liema qorti f'dan l-Istat Membru għandi nirrikorri biex noppoŋi r-ikonossiment ta' deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri mahruġa minn qorti fi Stat Membru ieħor? Liema proċedura tapplika f'dawn il-każijiet?

L-appelli għandhom jitressqu mal-qorti fil-pajjiż fejn inħarġet id-deċiżjoni,

Appell fi kwistjoni tal-familja fin-Netherlands jeħtieġ l-assistenza ta' avukat. L-avukat jista' jressaq l-appell mar-[Registru](#) tal-Qorti tal-Appell. Wara li l-qorti tkun iddeċidiet f'każ tal-familja, l-avukat ikollu tliet xhur biex jappella. Il-Qorti tal-Appell tapplika dan il-limitu ta' żmien strettament. Id-data li fiha r-Registru jirċievi t-talba biex jitressaq appell hija d-data uffiċjali li fiha tressaq l-appell.

17 Liema liġi għandha tiġi applikata mill-qorti fi proċediment dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri meta t-tfal jew il-partijiet ma jkunux iġhixu f'dan l-Istat Membru jew ikunu ta' nazzjonalitajiet differenti?

Il-qorti Netherlands japplikaw biss liġi Netherlands.

Din il-paġna web hija parti minn [L-Ewropa Tiegħek](#).

Nilqgħu l-[feedback](#) tiegħek dwar l-utilità tal-informazzjoni pprovduta.

This webpage is part of an EU quality network

L-aħħar aġġornament: 07/02/2024

Il-verżjoni bil-lingwa nazzjonali ta' din il-paġna tinżamm mill-punt ta' kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-original mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

Jekk jogħġbok innota li l-verżjoni bil-lingwa oriġinali ta' din il-paġna [de](#) għet emendata reċentement. Il-verżjoni tal-lingwa li qed tara bħalissa attwalment qed tiġi ppreparata mit-tradutturi tagħna.

Ir-responsabbiltà tal-ġenituri - il-kustodja tat-tfal u d-drittijiet ta' kuntatt - Awstrija

1 Xi tfisser il-frażi fil-liġi "responsabbiltà tal-ġenituri" fil-prattika? Liema huma d-drittijiet u d-dmirijiet ta' detentur tar-responsabbiltà tal-ġenituri?

Il-kustodja (ir-responsabbiltà tal-ġenituri) hija d-dover u d-dritt tal-ġenituri. Din tinkludi l-kura u t-trobbija tal-minuri, l-immaniġġjar tal-proprjetà tal-minuri u r-rappreżentazzjoni tal-minuri, minbarra kwistjonijiet oħra (l-Artikolu 158 tal-Kodiċi Ċivili Awstrijak – *Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch*).

Skont l-Artikolu 160 tal-Kodiċi Ċivili Awstrijak, il-kura ta' minuri tfisser primarjament li wieħed jiehu ħsieb il-benesseri u s-saħħa fizika tiegħu u jissorvelja lill-minuri direttament, u t-trobbija ta' minuri tinkludi, b'mod partikolari, l-iżgurar tal-iżvilupp fiziku, mentali, emozzjonali u morali tal-minuri, u l-promozzjoni tat-talenti, il-ħiliet, il-preferenzi u l-potenzjal tal-iżvilupp tal-minuri u t-taħriġ tal-iskola/vokazzjonali tiegħu. Il-kura tinkludi wkoll il-kura medika tal-minuri u t-trobbija tal-minuri tinkludi wkoll id-deċiżjoni dwar il-post ta' residenza tal-minuri (l-Artikolu 162 tal-Kodiċi Ċivili Awstrijak) u għalhekk ukoll, pereżempju, it-teħid ta' deċiżjonijiet dwar ivvjaġġar barra, l-għażla tal-iskejjel u l-għażla jew il-bidla tar-reliġjon tal-minuri. Id-dritt tal-ġenituri li jrabbru l-minuri jimplika wkoll id-dritt li jsemmu l-minuri.

L-immaniġġjar tal-proprjetà tal-minuri jinkludi, pereżempju, il-manteniment tal-minuri (id-determinazzjoni, il-modifikazzjoni, ir-riċeviment, il-ġbir u l-użu tal-manteniment). L-Artikolu 164 tal-Kodiċi Ċivili Awstrijak jiddikjara li l-ġenituri għandhom jimmaniġġjaw il-proprjetà tal-minuri "bl-attenzjoni ta' ġenituri diċenti". Ir-"rappreżentanza legali" tal-minuri hija definita bħala d-dritt u l-obbligu li jiġu mmaniġġjati l-kwistjonijiet legali għall-minuri. Dan jinkludi r-rappreżentanza tal-minuri f'każijiet fejn id-drittijiet jew l-obbligi jiġu assenjati direttament lill-minuri jew jingħata kunsens f'isem il-minuri. Rappreżentanza legali tista' tirreferi għall-kura u t-trobbija tal-minuri u l-immaniġġjar tal-proprjetà tal-minuri fis-sens "estern" (pereż. konkluzjoni ta' kuntratt ta' kura medika ma' tabib, qbil għal trattament ta' kura għall-minuri) għall-kuntrarju tat-tweġġi attwali ta' dawn il-kompiti "internament" (pereż. l-ġoti ta' medikazzjoni, il-bdil ta' harqa ta' tarbija, li l-ġenitur jara li x-xogħol għad-dar ikun lest kollu). Ir-rappreżentanza legali tapplika wkoll barra minn dawn l-oqsma (fis-sens "pur" tat-terminu), bħal meta jinbidel l-isem jew in-nazzjonalità tal-minuri, jintalab rikonossiment tal-paternità barra miż-żwieġ u l-eżerċitar tad-drittijiet personali tal-minuri.

2 Bħala regola ġenerali, min għandu r-responsabbiltà tal-ġenituri fuq l-ulied?

Bħala regola, jekk minuri jitwieled fiż-żwieġ jew jekk il-ġenituri jizzewġu lill-xulxinwara t-twelid tal-minuri, iż-żewġ ġenituri jkollhom il-kustodja tal-minuri (l-Artikolu 177(1) tal-Kodiċi Ċivili Awstrijak). Jekk il-minuri jitwieled barra miż-żwieġ, bil-liġi, l-omm biss ikollha l-kustodja tal-minuri (l-ewwel sentenza tal-Artikolu 177(2) tal-Kodiċi Ċivili Awstrijak).

It-tieni sentenza tal-Artikolu 177(2) tal-Kodiċi Ċivili Awstrijak jiddikjara li ġenituri mhux miżżewġin jistgħu, wara li jiġu infurmati dwar il-konsegwenzi legali, jiddikjaraw personalment quddiem ir-registratur li t-tnejn huma responsabbli għall-kustodja tal-minuri, sakemm il-kustodja ma tkunx diġà għet riżolta fil-qorti. Jekk il-ġenituri ma jgħixu f'unità domestika waħda, dawn għandhom jaslu għal ftehim dwar liema ġenitur ser ikun il-persuna primarja għall-kura tal-minuri. Inkella, il-ġenituri jistgħu jidhru fi ftehim quddiem il-qorti jew jipprezentaw tali ftehim lill-qorti (l-Artikolu 177(3) tal-Kodiċi Ċivili Awstrijak). Il-qorti tista' wkoll tagħti l-kustodja liż-żewġ ġenituri (l-Artikolu 180(2) tal-Kodiċi Ċivili Awstrijak).

Kustodja kongunta tista' tintemm biss permezz ta' deċiżjoni tal-qorti. Il-qorti mbagħad għandha tfttex soluzzjoni amikevoli. Jekk dan ma jimexxi, il-qorti tagħti l-kustodja lil ġenitur wieħed jew għal darb'oħra liż-żewġ ġenituri (l-Artikolu 180 tal-Kodiċi Ċivili Awstrijak). Jekk il-qorti tagħti kustodja kongunta, din għandha tistipula wkoll l-unità domestika li primarjament il-minuri ser jingħata kura fiha. F'dawn id-deċiżjonijiet, il-qorti dejjem tipprioritizza x'inhu l-aħjar fl-interess tal-minuri.

Jekk ġenitur wieħed biss jingħata l-kustodja, l-ieħor jingħata d-dritt għal kuntatt personali mal-minuri u għad-drittijiet għal informazzjoni, espressjoni u rappreżentanza kif definit fl-Artikolu 189 tal-Kodiċi Ċivili Awstrijak.

3 Jekk il-ġenituri ma jkunux kapaċi jew ma jridux jeżerċitaw ir-responsabbiltà tal-ġenituri fuq uliedhom, tista' tinħatar persuna oħra minflokhom?

Jekk iż-żewġ ġenituri jiġu pprevenuti milli jeżerċitaw il-kustodja, il-qorti għandha tiddeċiedi liema nanniet (jew, fin-nuqqas ta' dan, nannu/a), jew liema ġenituri foster (jew ġenitur foster) għandhom jingħataw il-kustodja tal-minuri. Jekk in-nanniet jew il-ġenituri foster ikunu jridu jingħataw il-kustodja, ġeneralment koppja tiegħu preċedenza fuq nannu/a wieħed/waħda jew ġenitur foster wieħed, sakemm dan ma jkunx fl-aħjar interess tal-minuri. Jekk iż-żewġ ġenituri jiġu pprevenuti milli jipprovdru xi aspett ta' kura, dan japplika kif xieraq. Il-benesseri tal-minuri dejjem huwa l-kriterju primarju meta tingħata l-kustodja.

Jekk il-ġenitur bil-kustodja unika jiġi pprevenut milli jeżerċita l-kustodja, il-qorti għandha tiddeċiedi jekk f'dan il-każ għandhiex tingħata kustodja sħiħa jew parzjali lill-ġenitur l-ieħor, lin-nanniet jew nannu/a, jew lil ġenituri foster (jew ġenitur foster). Il-ġenitur l-ieħor jiehu preċedenza fuq in-nanniet u l-ġenituri foster diment li jiġi ggarantit il-benesseri tal-minuri ma' dak il-ġenitur.

Jekk m'hemmx ġenituri, nanniet jew ġenituri foster li jistgħu jingħataw il-kustodja, persuna xierqa oħra tista' tingħatalha l-kustodja tal-minuri (l-Artikolu 204 tal-Kodiċi Ċivili Awstrijak). Il-benesseri tal-minuri huwa l-fattur deċiżiv meta tintgħazel din il-persuna; ix-xewqat tal-minuri u dawk tal-ġenituri wkoll għandhom jiġu kkunsidrati (l-Artikolu 205(1) tal-Kodiċi Ċivili Awstrijak). Il-qraba huma l-ewwel li jiġu kkunsidrati, segwiti minn persuni oħrajn qrib il-minuri, u finalment persuni xierqa oħra, bħal organizzazzjonijiet tal-benesseri tat-tfal jew taż-żgħażaġh (l-Artikolu 209 tal-Kodiċi Ċivili Awstrijak).

4 Jekk il-ġenituri jiddivorzjaw jew jinfirdu, ir-responsabbiltà tal-ġenituri kif tkun iddeterminata għall-ġejjieni?

Il-kustodja kongunta tibqa' applika wara divorzju jew l-annullament ta' żwieġ. Madankollu, jekk il-ġenituri jixtiequ jżommu kustodja kongunta bħal qabel, dawn għandhom iressqu f'fhejm lill-qorti f'perjodu ta' żmien raġonevoli li jspecifika l-ġenitur li l-minuri ser jgħix primarjament miegħu. Il-qorti għandha tapprova dan il-ftehim jekk ikun fl-aħjar interess tal-minuri. Madankollu, il-ġenituri mhumiex permessi li jaqsmu l-kustodja b'mod li jfisser li, pereżempju, li ġenitur wieħed ikun responsabbli kollu kemm hu għall-kura u għat-trobbija tal-minuri, filwaqt li l-ieħor jiehu s-siebi il-proprjetà tal-minuri u li jirrappreżenta lill-minuri biss; il-ġenitur li l-minuriser jgħix primarjament miegħu dejjem għandu jkollu l-kustodja sħiħa. Jekk tali ftehim ma jressaqx f'perjodu raġonevoli ta' żmien wara x-xoljiment taż-żwieġ, jew jekk ma jkunx fl-aħjar interess tal-minuri, il-qorti għandha tiddeċiedi, jekk ma jistax jintlaħaq ftehim amikevoli – fejn meħtieġ wara medjazzjoni, liema ġenitur ser ikollu l-kustodja unika tal-minuri fil-futur.

Il-ġenituri jistgħu jispesifikaw ukoll li ġenitur wieħed biss għandu jżomm il-kustodja tal-minuri wara x-xoljiment taż-żwieġ. F'każijiet bħal dawn, huwa ċar li mhuwix meħtieġ ftehim li jistipula l-ġenitur li l-minuri ser jgħix primarjament miegħu. Dan japplika mhux biss għal każijiet li fihom jixxolja ż-żwieġ, izda wkoll għal każijiet li fihom il-ġenituri ta' minuri jkunu għadhom miżżewġin izda jgħixu separatament b'mod permanenti. F'każijiet bħal dawn, il-qorti tiddeċiedi biss wara talba ta' wieħed mill-ġenituri.

L-informazzjoni ta' hawn fuq dwar il-kustodja wara xoljiment taż-żwieġ tal-ġenituri applika wkoll għal każijiet li fihom jiseparaw is-shab tul il-hajja. Għalhekk, il-ġenituri ta' minuri li jitwield barra miż-żwieġ jistgħu jingħataw kustodja kongunta mill-qorti jekk l-unità domestika kongunta tneħħiet jew saħansitra jekk tali unità domestika qatt m'ezistiet, diment li jkun hemm ftehim dwar residenza fis-seħh li tkun fl-aħjar interess tal-minuri.

5 Jekk il-ġenituri jilhqgħu ftehim dwar il-kwistjoni tar-responsabbiltà tal-ġenituri, liema formalitajiet għandhom ikunu rrispettati biex il-ftehim jorbot legalment?

Ara l-mistoqsija 4.

6 Jekk il-ġenituri ma jkunux jistgħu jilhqgħu ftehim dwar il-kwistjoni tar-responsabbiltà tal-ġenituri, liema huma l-mezzi alternattivi biex jiġi solvut il-kunflitt mingħajr intervent tal-qorti?

Il-ġenituri jistgħu jikkuntattjaw lis-servizzi tal-benesseri tat-tfal jew taż-żgħażaġh (konsulenza tal-familja) jew organizzazzjonijiet privati għal parir. Inkella, il-ġenituri jistgħu jattendu medjazzjoni, konsulenza tal-koppji jew konsulenza tal-ġenituri jew jużaw servizzi ta' konsulenza oħra.

7 Jekk il-ġenituri jmorru l-qorti, liema kwistjonijiet jistgħu jiġu deċiżi mill-imħallef fir-rigward tat-tfal?

L-imħallef fil-Qorti tat-Tutela (*Pflegschaftsgericht*) jista' uffiċjalment jibda u jiddeċiedi biss fi proċedimenti relatati mal-kustodja u d-drittijiet ta' aċċess. Jekk ikun hemm riskju akut għall-benesseri tal-minuri, is-servizzi tal-benesseri tat-tfal u taż-żgħażaġh għandhom jiġu nnotifikati. Jekk il-minuri ikun f'periklu imminenti, dawn għandhom jieħdu miżuri xierqa, inkluż l-irtirar tal-kustodja fl-aktar każijiet serji.

Il-manteniment tat-tfal jista' jiġi deċiż biss wara talba tar-rappreżentant legali tal-minuri jew tal-persuna ta' età legali intitolata għal manteniment. Dan ma jistax jiġi deċiż mill-qorti *ex officio*. Il-manteniment tat-tfal għandu jintalab bħala parti minn proċedimenti legali mhux kuntenzjużi (*Außerstreitverfahren*). Dan japplika wkoll għal tfal ta' età legali. L-uffiċjali ġudizzjarji (*Rechtspfleger*) huma responsabbli għal dan.

8 Jekk il-qorti tiddeċiedi li ġenitur wieħed biss għandu jkollu l-kustodja tal-ulied, dan ikun ifisser li huwa jew hija jistgħu jiddeċiedu dwar l-affarijiet kollha li jirrigwardjaw it-tfal mingħajr ma qabel jikkonsultaw lill-ġenitur l-ieħor?

Il-ġenitur mingħajr il-kustodja għandu d-dritt li jiġi infurmat f'hin waqtu dwar kwistjonijiet importanti li jaffettwaw il-minuri u miżuri ppjanati li jeħtieġu rappreżentanza kollettiva fil-każ ta' kustodja kongunta (l-Artikolu 167(2) u (3) tal-Kodiċi Ċivili Awstrijak) mill-persuna bil-kustodja u biex jikkummenta dwar din l-informazzjoni (dritt għal informazzjoni u espressjoni). Il-kummenti għandhom jiġu kkunsidrati jekk ix-xewqat espressi jkunu ta' aktar benefiċċju għall-interessi tal-minuri. Dawn id-drittijiet jestendu wkoll għal kwistjonijiet inqas importanti (diment li dawn ma jkunux biss kwistjonijiet ta' kuljum), jekk, minkejja r-rieda tal-ġenitur mingħajr il-kustodja, huwa ma jkollux kuntatt wiċċ imb wiċċ regolari mal-minuri, pereżempju minhabba li ċ-ċirkostanzi ma jippermettux dan jew minhabba li l-minuri jirrifuta l-kuntatt (l-Artikolu 189(3) tal-Kodiċi Ċivili Awstrijak).

Jekk il-ġenitur mingħajr kustodja b'mod persistenti jonqos milli jikkonforma ma' dawn l-obbligi, il-qorti tista' tiegħu l-miżuri xierqa wara talba u, jekk il-benesseri tat-tfal ikun friskju, *ex officio* (l-Artikolu 189(4) tal-Kodiċi Ċivili Awstrijak). Il-qorti tista', pereżempju, tohrōg digrieti speċifiċi lill-ġenitur li qiegħed jonqos milli jikkonforma, jew tawtorizza l-ġenitur mingħajr il-kustodja biex jikseb informazzjoni huwa stess mingħand it-tabib jew mill-iskola. Jekk l-imġiba tal-ġenitur mingħajr il-kustodja tpoġġi l-benesseri tal-minuri f'riskju, il-kustodja tista' tiġi rtirata jew parzjalment jew kollha skont l-Artikolu 181 tal-Kodiċi Ċivili Awstrijak). Id-dritt għal informazzjoni u espressjoni jista' jiġi ristrett jew irtirat mill-qorti jekk l-eżerċitar tiegħu jipperikola serjament il-benesseri tat-tfal. L-istess japplika jekk il-ġenitur ikkonċernat jabbuża minn dawn id-drittijiet jew jeżerċitahom b'mod li jkun inaċċettabbli għall-ġenitur l-ieħor. Dawn jieqfu jeżistu wkoll jekk il-ġenitur innifsu jirrifuta kuntatt mal-minuri mingħajr ġustifikazzjoni (l-Artikolu 189(2) tal-Kodiċi Ċivili Awstrijak).

Il-kustodja dejjem għandha tiġi eżerċitata b'mod li jkun tal-aħjar benefiċċju għall-interessi tal-minuri. Meta jiġi ddeterminat liema jkunu l-aħjar interessi tal-minuri, għandhom jiġu kkunsidrati l-personalità u l-ħtiġijiet tal-minuri, speċjalment it-talenti, il-hiliet, il-preferenzi u l-potenzjal għall-iżvilupp tiegħu, u l-kondizzjonijiet tal-għajxien tal-ġenituri.

Il-persuni kollha bil-kustodja (ġenituri, nanniet, ġenituri foster, oħrajn) u persuni li għandhom drittijiet u obbligi oħra fir-rigward ta' minuri (pereż. drittijiet ta' aċċess), sabiex jissalvagwardjaw il-benesseri tal-minuri, għandhom jonqsu minn kwalunkwe haġa li tista' xxekkel ir-relazzjoni tal-minuri ma' persuni oħra li għandhom drittijiet u obbligi fir-rigward tal-minuri jew li jistgħu jagħmluha aktar diffiċli għal persuni bħal dawn biex iwettqu d-doveri tagħhom (rekwiżiti ta' kondotta tajba [*Wohlverhaltensgebot*], l-Artikolu 159 tal-Kodiċi Ċivili Awstrijak).

9 Jekk il-qorti tiddeċiedi li l-ġenituri għandu jkollhom il-kustodja kongunta ta' uliedhom, dan xi jfisser fil-prattika?

Il-prinċipju ta' rappreżentanza unika japplika għal rappreżentanza legali, jiġifieri kull ġenitur huwa intitolat u obbligat li jirrappreżenta lill-minuri waħdu.

Għalhekk, azzjoni legali li tittiehed minn ġenitur wieħed xorta tkun legalment valida anki jekk il-ġenitur l-ieħor ma jaqbix magħha (l-Artikolu 167(1) tal-Kodiċi Ċivili Awstrijak). Il-ftehim taż-żewġ ġenituri awtorizzati biex jirrappreżentaw lill-minuri huwa meħtieġ biss fil-każijiet elenkati fl-Artikolu 167(2) tal-Kodiċi Ċivili Awstrijak (pereż. meta jinbidel l-isem jew il-kunjom tal-minuri, tintgħazel jew tinbidel ir-reliġjon tal-minuri, il-minuri jiġi ttrasferit għal kura barra, eċċ.)

L-approvazzjoni tal-ġenitur l-ieħor awtorizzat biex jirrappreżenta lill-minuri u l-kunsens tal-qorti huma meħtieġa meta l-minuri jiġi rappreżentat jew jingħata kunsens f'isem il-minuri fi kwistjonijiet relatati mal-proprjetà mhux soġġetti għal intrapriża ordinarja (l-Artikolu 167(3) tal-Kodiċi Ċivili Awstrijak). Dawn jinkludu,

pereżempju, l-iżvestment jew l-ipotekar tal-proprietà, ir-rinunzja ta' dritt għall-wirt, l-aċċettazzjoni bla kondizzjoni jew ir-rinunzja ta' suċċessjoni, u l-aċċettazzjoni ta' donazzjonijiet bi gravami.

Fil-proċedimenti ċivili, kull ġenitur huwa intitolat jirrapprezenta lill-minuri waħdu. Jekk il-ġenituri ma jistgħux jaqblu jew il-qorti ma nnominatx wieħed minnhom jew parti terza bħala r-rappreżentant tal-minuri, ir-rappreżentant ikun il-ġenitur li jtemm l-ewwel stadju proċedurali (*Verfahrenshandlung*) l-Artikolu 169 tal-Kodiċi Ċivili Awstrijak). Il-ġenituri għandhom josservaw ir-rekwiżiti ta' kondotta tajba (ara l-mistoqsija 9).

10 Għand liema qorti jew awtorità għandi nirrikorri jekk inkun irrid nipprezenta rikors dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri? Liema formalitajiet għandhom ikunu rispettati u liema dokumenti għandi nehmeż mar-rikors tiegħi?

Skont l-Artikolu 109 tal-Att dwar ġurisdizzjoni tal-qorti (*Jurisdiktionsnorm* – JN), il-qorti kompetenti hija l-Qorti tad-Distrett (*Bezirksgericht*) tad-distrett fejn il-minuri għandu r-residenza abitwali tiegħu jew, fin-nuqqas ta' tali residenza fl-Awstrija, ir-residenza (attwali) tiegħu. Jekk il-minuri m'għandu l-ebda residenza fl-Awstrija, il-qorti kompetenti hija dik tad-distrett fejn ir-rappreżentant legali għandu r-residenza abitwali tiegħu. Jekk m'hemm l-ebda tali residenza fl-Awstrija, hija l-qorti tad-distrett fejn ġenitur minnhom ikollu r-residenza abitwali tiegħu, inkella l-Qorti tad-Distrett tal-Belt ta' Vjenna (*Bezirksgericht Innere Stadt Wien*). Ir-residenza abitwali tvarja mir-residenza (sempliċi) fis-sens li normalment tkun il-post ta' residenza għal perjodu ta' żmien speċifiku u kontinwu (madwar sitt xhur).

It-talbiet għat-trasferiment ta' kustodja unika jew partecipazzjoni fil-kustodja jistgħu jsiru bil-kitba, bil-posta jew wiċċ imb wiċċ fil-Qorti tad-Distrett f'dawk magħrufa bħala "jiem tal-uffiċċju" (*Amtstage*), li jsiru tal-inqas darba fil-ġimgħa, normalment it-Tlieta filgħodu. Il-partijiet m'hemmx għalfajn jiġu rrapprezentati minn avukat. Madankollu, jekk jixtiequ li jiġu rrapprezentati, dawn jistgħu jiġu rrapprezentati biss minn avukat ("rekwiżit relattiv għal rappreżentanza legali" [*relative Anwaltpflicht*] skont l-Artikolu 101(1) tal-Att dwar proċedimenti mhux kontenzjużi).

It-talba għandu jkun fiha deskrizzjoni tal-każ, l-ismijiet, il-kunjomijiet u l-indirizzi tar-rikorrent u r-rappreżentant tiegħu u, jekk meħtieġ, l-ismijiet u l-indirizzi tal-partijiet l-oħrajn li jaf bihom, u fi kwistjonijiet li jappartjenu għall-istat ċivili, id-data u l-post tat-twelid u n-nazzjonalità tal-partijiet ukoll (l-Artikolu 10(3) tal-Att dwar proċedimenti mhux kontenzjużi).

Jekk il-formola jew il-kontenut tat-talba jkun skorrett jew mhux mimli kollu b'mod li jxekkel stadji proċedurali ulterjuri, il-Qorti m'għandhiex tiċċdu jew tirrifjutah immedjatement imma l-ewwel għandha tfttex li tirrettifikah (l-Artikolu 10(4) tal-Att dwar proċedimenti mhux kontenzjużi).

11 Liema proċedura tapplika f'dawn il-każijiet? Jista' wieħed jagħmel użu minn proċedura ta' emerġenza?

F'dawn il-każijiet, tapplika l-proċedura mhux kontenzjuża, skont l-Att dwar proċedimenti mhux kontenzjużi.

Skont l-aħjar interessi tal-minuri, il-Qorti għandha tagħti jew tirtira l-kustodja u d-dritt għal kuntatt personali, speċjalment sabiex iżżomm kuntatt affidabbli u sabiex tistabbilixxi ċarezza ġuridika, u xi drabi għandha tagħmel dan fuq bażi provviżorja bħala parti minn proċedura ta' emerġenza. Dan jista' jkun meħtieġ, b'mod partikolari, wara x-xoljiment taż-żwieġ tal-ġenituri jew tal-unità domestika (il-Punt 1 tal-Artikolu 180(1) tal-Kodiċi Ċivili Awstrijak). Din id-deċiżjoni hija b'mod provviżorju vinkolanti u eżegwibbli, sakemm ma jiġix deċiż mod ieħor mill-Qorti.

12 Nista' nikseb għajjuna legali biex inkopri l-ispejjeż tal-proċedura?

Skont l-Artikolu 63 sa 73 tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili (*Zivilprozessordnung* – ZPO), l-għajjuna legali tingħata fi proċedimenti ċivili fuq talba jekk parti ma tkunx tista' tissodisfa l-ispejjeż tal-proċedimenti mingħajr ma ssib lilha nfisha taħt il-livell ta' sussistenza meħtieġ. Skont l-Artikolu 7(1) tal-Att dwar proċedimenti mhux kontenzjużi, dawn id-dispożizzjonijiet għandhom jiġu applikati kif xierqa fi proċedimenti mhux kontenzjużi (bħal fi proċedimenti relatati mal-manteniment tat-tfal).

Il-livell ta' sussistenza meħtieġ, f'termini astratti, jinsab bejn l-introjt medju statistiku ta' persuna imjegata u l-livell ta' sussistenza minimu. Jitqies f'riskju jekk il-parti u l-familja tagħha intitolati għal manteniment lanqas ma jkun jista' jkollhom ħajja saħansitra modesta, meta jiġu kkunsidrati kwalunkwe assi li jintużaw jew il-possibbiltà ta' tfaddil li jakkumula waqt proċedimenti itwal. Tista' tingħata wkoll għajjuna legali parzjali.

L-għajjuna legali tiġi approvata biss jekk l-azzjoni jew id-difiża legali maħsuba ma tidhix li tkun frivola jew bla skop b'mod ċar. L-għajjuna legali tista' tingħata kemm lil persuni fiżiċi kif ukoll lil dawk ġuridici. In-nazzjonalità tal-parti hija irrilevanti.

L-għajjuna legali tinkludi b'mod partikolari eżenzjoni provviżorja mill-ħlas tal-ispejjeż tal-qorti, u l-ispejjeż għax-xhieda, l-esperti, l-interpreti, kif ukoll ħlas tal-ispejjeż tal-ivvjaġġar tal-parti jekk teħtieġ li tidher personalment. Jekk ir-rappreżentanza minn avukat tkun meħtieġa bil-liġi (bħal f'tilwim li jinvolvi ammonti ta' aktar minn € 5000 jew fi proċedimenti quddiem qrati reġjonali [*Landesgerichte*]) jew jekk fid-dawl taċ-ċirkostanzi tal-każ ikun jidher li jkun meħtieġ, il-parti tingħata b'mod provviżorju avukat Awstrijak bla ħlas. L-avukat jagħti parir legali lill-parti qabel il-proċedimenti bl-għan li tissolva t-tilwima barra mill-qorti. L-Artikolu 71 tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili jistipula li l-partijiet li jirċievu l-għajjuna legali jkunu meħtieġa jħallsu lura parti mill-ammonti jew l-ammonti kollha li ġew eżentati minnhom b'mod provviżorju u li għadhom ma tħallsux lura. Barra minn hekk, dawn ikollhom iħallsu l-avukat assenjat lilhom ir-rati stabbiliti jekk u hekk kif ikunu jistgħu mingħajr ma jirriskjaw is-sussistenza tagħhom. Wara perjodu ta' tliet snin wara l-konklużjoni tal-proċedimenti, l-obbligu tal-ħlas lura ma jistax jibqa' jiġi impost. Sabiex jiġi vverifikat jekk il-kondizzjonijiet għall-ħlas lura ġewx issodisfati, il-qorti tista' titlob lill-parti biex tipprezenta dikjarazzjoni għidha tal-assi (*Vermögensbekenntnis*) flimkien ma' evidenza raġonevoli f'perjodu ta' żmien xieraq.

13 Ikun possibbli li jsir appell kontra deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri?

Jista' jsir appell kontra d-deċiżjonijiet mill-qorti tal-prim'istanza dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri (l-Artikolu 45 tal-Att dwar proċedimenti mhux kontenzjużi). L-iskadenza għall-appell hija 14-il jum mid-data li tingħata l-kopja bil-miktub tad-deċiżjoni (l-Artikolu 46(1) tal-Att dwar proċedimenti mhux kontenzjużi). Bħala regola, hija l-qorti tat-tieni istanza li tiddeċiedi dwar l-appell.

F'ċerti każijiet, l-appelli dwar punt tad-dritt (*Revisionsrekurs*) jistgħu jiġu pprezentati lill-Qorti Suprema (*Oberster Gerichtshof*) kontra deċiżjoni maħruġa mill-qorti tal-appell (*Rekursgericht*) bħala parti mill-proċedimenti tal-appell (cf. l-Artikolu 62 tal-Att dwar proċedimenti mhux kontenzjużi). Appelli bħal dawn huma permissibbli biss jekk isolvu kwistjoni legali ta' importanza konsiderevoli għall-manteniment ta' unità, ċertezza jew żvilupp legali. Madankollu, dwar xi kwistjonijiet, tali appelli mhumiex ammissibbli, bħal dwar kwistjonijiet relatati mal-għajjuna, l-ispejjeż u t-tariffi legali. L-iskadenza għall-appelli dwar punt tad-dritt hija 14-il jum mid-data li fiha tingħata d-deċiżjoni tal-qorti tal-appell (l-Artikolu 65(1) tal-Att dwar proċedimenti mhux kontenzjużi). L-appell għandu jiġi ffirmat minn avukat jew nutar (il-Punt 5 tal-Artikolu 65(3) tal-Att dwar proċedimenti mhux kontenzjużi).

14 F'ċerti każijiet, jista' jkun meħtieġ li wieħed japplika lill-qorti jew lil awtorità oħra għall-eżekuzzjoni ta' deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri. Liema proċedura tapplika f'każ bħal dan?

Skont l-Artikolu 110(2) tal-Att dwar proċedimenti mhux kontenzjużi, id-deċiżjonijiet ma jistgħux jiġu eżegwiti skont il-Kodiċi tal-Eżekuzzjoni (*Exekutionsordnung*). Skont l-Artikolu 79(2) tal-Att dwar proċedimenti mhux kontenzjużi, il-Qorti għandha tordna miżuri vinkolanti xierqa fuq talba jew *ex officio*. Dawn il-miżuri jinkludu multi, detenzjoni sa sena, attendenza obbligatorja, spezzjoni tad-dokumenti, informazzjoni u oġġetti mobbli oħrajn u l-ħatra ta' fiduċjarji li għadhom jiehdu azzjoni raġonevoli għad-detriment u r-riskju tal-persuna inadempjenti. Is-sentenzi dwar kuntatt personali wkoll għandhom jiġu eżegwiti kontra r-rieda tal-ġenitur li ma jgħix fl-unità domestika konġunta mal-minuri. Il-qorti tista' wkoll teżegwixxi sentenzi dwar kustodja permezz ta' forza diretta xierqa.

Skont l-Artikolu 110(3) tal-Att dwar proċedimenti mhux kontenzjużi, il-qorti tista', *ex officio*, tastjeni milli tordna l-eżekuzzjoni biss jekk u sakemm l-eżekuzzjoni tkun tpoġġi f'periklu l-benesseri tal-minuri. Barra minn hekk, meta s-sentenzi tal-kustodja jiġu eżegwiti mill-qorti jew jiġu approvati mill-qorti, il-qorti tista' tfttex

assistenza minn servizzi tal-benesseri tat-tfal jew taż-żgħażaġh jew mill-Qorti tal-Familja, speċjalment fir-rigward tal-kura temporanja tal-minuri jekk dan ikun meħtieġ sabiex tiżgura l-benesseri tiegħu. Madankollu, il-korpi ġudizzjarji biss jistgħu jużaw forza diretta biex jeżegwixxu s-sentenzi tal-qorti. Dawn jistgħu jitolbu assistenza mill-pulizija.

15 X'għandi nagħmel biex decizjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri maħruġa minn qorti fi Stat Membru ieħor tiġi rikonossuta u infurzata f'dan l-Istat Membru?

Skont l-Artikolu 21 tar-Regolament Brussell IIa, decizjonijiet minn Stati Membri oħra jiġu rikonossuti mingħajr ma tkun meħtieġa ebda proċedura speċjali. Proċedura għall-approvazzjoni ta' decizjoni li tittiehed minn qorti barranija (proċedura *exequatur*) hija meħtieġa għall-eżekuzzjoni ta' decizjonijiet dwar il-kustodja (l-Artikolu 28 et seq tar-Regolament Brussell IIa); id-dettalji tal-proċedura jiġihallaw għall-Istati Membri biex jirregolawhom skont l-Artikolu 30 tar-Regolament. Fl-Awstrija dan huwa regolat mill-Artikoli 112 sa 116 tal-Att dwar proċedimenti mhux kuntenzjużi.

16 F'liema qorti f'dan l-Istat Membru għandi nirrikorri biex nopponi r-ikonossiment ta' decizjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri maħruġa minn qorti fi Stat Membru ieħor? Liema proċedura tapplika f'dawn il-każijiet?

Talbiet għan-nuqqas ta' rikonossiment ta' decizjoni dwar il-kustodja li tittiehed fi Stat Membru ieħor (l-Artikolu 21(3) tar-Regolament Brussell IIa) jaqgħu – bħall-proċedura *exequatur* – taħt il-kompetenza tal-Qorti tad-Distrett li f'dan id-distrett il-minuri għandu r-residenza abitwali tiegħu jew, fin-nuqqas ta' tali residenza, ir-residenza tiegħu fl-Awstrija. Jekk il-minuri ma jkollux residenza fl-Awstrija, il-Qorti kompetenti tkun dik fid-distrett fejn ir-rappreżentant legali jkollu r-residenza abitwali tiegħu jew, fin-nuqqas ta' tali residenza fl-Awstrija, u sakemm il-każ ikun relatat ma' minuri, il-Qorti li wiehed mill-ġenituri jkollu r-residenza abitwali tiegħu fid-distrett tagħha. Inkella, il-Qorti kompetenti tkun il-Qorti tad-Distrett taċ-Ċentru tal-Belt ta' Vjenna (l-Artikolu 109 tal-Att dwar il-ġurisdizzjoni tal-qorti flimkien mal-Artikolu 109 ta' dan l-Att).

17 Liema liġi għandha tiġi applikata mill-qorti fi proċediment dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri meta t-tfal jew il-partijiet ma jkunux jgħixu f'dan l-Istat Membru jew ikunu ta' nazzjonalitajiet differenti?

Jekk il-qorti Awstrijaci jitlejqu kompetenti skont ir-Regolament Brussell IIa jew il-Konvenzjoni tal-Aja tal-1996 dwar il-protezzjoni tat-tfal, dawn japplikaw primarjament il-liġi Awstrijaka.

Din il-paġna web hija parti minn [L-Ewropa Tiegħek](#).

Nilqgħu l-[feedback](#) tiegħek dwar l-utilità tal-informazzjoni pprovduta.

This webpage is part of an EU quality network

L-aħħar aġġornament: 16/12/2020

Il-verżjoni bil-lingwa nazzjonali ta' din il-paġna tinżamm mill-punt ta' kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-oġġinal mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

Jekk jogħġbok innota li l-verżjoni bil-lingwa oriġinali ta' din il-paġna [pl](#) giet emendata reċentement. Il-verżjoni tal-lingwa li qed tara bħalissa attwalment qed tiġi ppreparata mit-tradutturi tagħna.

Ir-responsabbiltà tal-ġenituri - il-kustodja tat-tfal u d-drittijiet ta' kuntatt - Polonja

1 Xi tfisser il-frażi "responsabbiltà tal-ġenituri" fil-prattika? Liema huma d-drittijiet u d-dmirijiet ta' detentur tar-responsabbiltà tal-ġenituri?

Ir-responsabbiltà tal-ġenituri b'mod partikolari tinkludi l-obbligi u d-drittijiet tal-ġenituri li jieħdu ħsieb il-persuna u l-assi tal-wild minuri u li jrabbu l-wild minuri, b'rispett għad-dinjità u d-drittijiet tal-wild minuri (l-Artikolu 95(1) tal-Kodiċi dwar il-Familja u t-Tutela (KRiO)).

2 Bħala regola ġenerali, min għandu r-responsabbiltà tal-ġenituri fuq l-ulied?

Iż-żewġ ġenituri għandhom responsabbiltà tal-ġenituri fuq il-wild minuri. Meta ġenitur wiehed ikun mejjet jew ma jkollux kapaċità legali sħiħa, il-ġenitur l-ieħor huwa d-detentur tar-responsabbiltà tal-ġenituri. L-istess japplika fil-każ li r-responsabbiltà ta' ġenitur ta' wiehed mill-ġenituri tkun giet sospiza.

Ir-responsabbiltà tal-ġenituri tista' tkun ukoll limitata b'decizjoni tal-qorti. F'dawn iċ-ċirkustanzi, il-ġenitur l-ieħor ikun intitolat li jeżerċita r-responsabbiltà tal-ġenituri fuq il-wild sa fejn ikun speċifikat fid-decizjoni tal-qorti.

3 Jekk il-ġenituri ma jkunux kapaċi jew ma jridux jeżerċitaw ir-responsabbiltà tal-ġenituri fuq uliedhom, tista' tinħatar persuna oħra minflokhom?

F'każ li l-ġenituri ma jkunux jistgħu jeżerċitaw ir-responsabbiltà tal-ġenituri, dawn jistgħu jagħmlu talba lill-qorti li tittratta l-materji ta' tutela (*sąd opiekuńczy*) jew awtorità pubblika oħra biex il-wild minuri jitqiegħed f'foster care. F'każijiet ta' urġenza estrema, fuq it-talba jew bil-kunsens tal-ġenituri tal-wild minuri, il-wild minuri jista' jitqiegħed ma' foster family abbażi ta' ftehim bejn il-kap ta' distrett (*starosta*) u foster family jew persuni li jmexxu dar għall-foster care (*rodzinny dom dziecka*).

Meta l-ġenituri ma jkunux iridu jeżerċitaw ir-responsabbiltà tal-ġenituri fuq wild minuri, dawn jistgħu jagħtu l-kunsens għall-adozzjoni tiegħu. Hemm tliet forum ta' adoxxjoni skont il-liġi Pollakka: sħiħa, sħiħa u irrevokabbli (magħrufa wkoll bħala "adoxxjoni sħiħa"), u mhux sħiħa.

Jekk il-ġenituri li debitament jeżerċitaw ir-responsabbiltà tal-ġenituri jipperikolaw l-interessi tal-wild minuri, ir-responsabbiltà tagħhom ta' ġenituri tista' tiġi ristretta b'decizjoni tal-qorti li tittratta l-materji ta' tutela u l-wild minuri jista' jitqiegħed f'foster family, f'dar ta' foster family, taħt foster care istituzzjonali, f'ċentru ta' indukrar u trattament, f'ċentru ta' indukrar minn infermiera jew f'ċentru ta' riabilitazzjoni terapewtika.

4 Jekk il-ġenituri jiddivorzjaw jew jinfirdu, ir-responsabbiltà tal-ġenituri kif tkun iddeterminata għall-gejijeni?

Meta tagħti sentenza dwar divorzju, separazzjoni legali jew annullament taż-żwieġ, qorti Pollakka hija meħtieġa li ssolvi l-kwistjoni tar-responsabbiltà tal-ġenituri għal wild minuri hliet jekk ma jkollha l-ebda ġurisdizzjoni fir-rigward ta' responsabbiltà tal-ġenituri f'każ speċifiku. Meta tkun qed issolvi l-kwistjoni tar-responsabbiltà tal-ġenituri, il-qorti Pollakka tista' tqis ftehim bil-miktub bejn il-miżżewġin dwar kif tkun se tiġi eżerċitata r-responsabbiltà tal-ġenituri, dment li dan ikun fl-aħjar interessi tal-wild minuri.

Jekk il-ġenituri ma jaqblux, il-qorti tista', wara li tikkunsidra d-dritt tal-wild minuri li jitrabba miż-żewġ ġenituri:

tiddeciedi dwar l-eżerċizzju konġunt tar-responsabbiltà tal-ġenituri;

tagħti r-responsabbiltà tal-ġenituri lil wieħed mill-ġenituri u tirrestringi r-responsabbiltà tal-ġenitur l-ieħor għal obbligi u drittijiet speċifiċi fir-rigward tal-wild minuri.

Meta jkun ġustifikat mill-aħjar interessi tal-wild minuri, il-qorti li tittratta l-kwistjoni ta' tutela (*sąd opiekuńczy*) tista' tbiddel deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri u l-mod kif tiġi eżerċitata f'sentenza ta' divorzju, separazzjoni legali jew annullament taż-żwieġ (l-Artikolu 106 KRiO).

5 Jekk il-ġenituri jilhqgħu ftehim dwar il-kwistjoni tar-responsabbiltà tal-ġenituri, liema formalitajiet għandhom ikunu rrispettati biex il-ftehim jorbot legalment?

M'hemm l-ebda forma speċifikata mil-liġi għal ftehim tal-ġenituri bħal dan. Madankollu, ta' min jinnota li ftehim bejn il-ġenituri dwar kif tkun se tiġi eżerċitata r-responsabbiltà tal-ġenituri m'għandu l-ebda effett legali u jista' jitqies sempliċement bħala bażi għas-sentenza tal-qorti f'dan ir-rigward. Il-ftehim jista' jintlaħaq ukoll permezz ta' medjazzjoni. F'dak il-każ, dan isir bil-miktub u jiġi ffirmat miż-żewġ ġenituri u minn medjatur. Sabiex ikun legalment vinkolanti, il-ftehim irid jiġi approvat mill-qorti.

6 Jekk il-ġenituri ma jkunux jistgħu jilhqgħu ftehim dwar il-kwistjoni tar-responsabbiltà tal-ġenituri, liema huma l-mezzi alternattivi biex jiġi solvut il-kunflitt mingħajr intervent tal-qorti?

Il-ġenituri jistgħu jiġu megħjuna minn medjatur. Is-servizzi tal-medjazzjoni jiġu pprovduti abbażi ta' ftehim ta' medjazzjoni jew deċiżjoni tal-qorti li tirreferi l-ġenituri għal medjazzjoni. Il-ftehim jista' jiġi konkluż ukoll permezz tal-kunsens ta' ġenitur biex jimmedja meta l-ġenitur l-ieħor ikun talab medjazzjoni. Madankollu, soluzzjoni li tinstab quddiem medjatur m'għandhiex il-forza legali ta' sentenza tal-qorti sakemm din ma tkunx approvata mill-qorti.

7 Jekk il-ġenituri jmorru l-qorti, liema kwistjonijiet jistgħu jiġu deċiżi mill-imħallef fir-rigward tat-tfal?

Il-ġenituri jistgħu jmorru f'qorti fil-Polonja li tittratta l-materji ta' tutela b'rabta ma' bosta kwistjonijiet li jikkonċernaw ir-responsabbiltà tal-ġenituri fuq wild minuri, bħal:

il-mod li bih se tiġi eżerċitata r-responsabbiltà tal-ġenituri u d-drittijiet ta' aċċess għall-wild minuri fil-każ li r-responsabbiltà tal-ġenituri tinqasam bejn iż-żewġ ġenituri li jgħixu separati;

riżoluzzjoni ta' tilwima li tikkonċerna kwistjonijiet importanti fir-rigward tal-wild minuri f'każ li l-ġenituri ma jkunux jistgħu jaqblu dwar kif għandhom jiġu riżolti kwistjonijiet bħal dawn, inkluż id-determinazzjoni tal-post ta' residenza, l-għażla tal-iskola, l-għażla tal-isem u l-kunjom, deċiżjonijiet dwar kura medika, ivvjaġġar barra mill-pajjiż, eċċ.

tranżazzjonijiet legali bejn wild minuri u ġenitur fejn tali tranżazzjonijiet legali jmorru lil hinn mill-immaniġġjar ordinarju tal-assi tal-wild minuri.

8 Jekk il-qorti tiddeċiedi li ġenitur wieħed biss għandu jkollu l-kustodja tal-ulied, dan ikun ifisser li huwa jew hija jistgħu jiddeċiedu dwar l-affarijiet kollha li jirrigwardjaw it-tfal mingħajr ma qabel jikkonsultaw lill-ġenitur l-ieħor?

Jekk qorti tkun fdat l-eżerċizzju tar-responsabbiltà tal-ġenituri lil wieħed mill-ġenituri biss, dak il-ġenitur ikun liberu li jiddeċiedi dwar il-kwistjonijiet kollha li jikkonċernaw lill-wild minuri mingħajr ma jkollu għalfejn jikkonsulta lill-ġenitur l-ieħor jew jikseb il-kunsens tiegħu.

Ġenitur jista' jiġi mcaħħad mir-responsabbiltà tal-ġenituri mill-qorti li tittratta l-materji ta' tutela jekk ir-responsabbiltà tal-ġenituri ma tkunx tista' tiġi eżerċitata minhabba impediment permanenti, il-ġenitur ikun jabbuża mir-responsabbiltà tal-ġenituri jew ikun jitraskura serjament l-obbligi tiegħu fil-konfront tal-wild minuri.

9 Jekk il-qorti tiddeċiedi li l-ġenituri għandu jkollhom il-kustodja kongunta ta' uliedhom, dan xi jfisser fil-prattika?

L-ghoti tal-kustodja kongunta lill-ġenituri jfisser li dawn jistgħu u għandhom jeżerċitaw l-istess drittijiet u obbligi fir-rigward tal-wild minuri. Dan ifisser, fost l-oħrajn, li kwistjonijiet importanti li jikkonċernaw il-wild minuri jiġu deċiżi b'mod kongunt mill-ġenituri, jew minn qorti li tittratta materji ta' tutela meta ma jkunux jistgħu jilhqgħu ftehim.

10 Għand liema qorti jew awtorità għandi nirrikorri jekk inkun irrid nippreżenta rikors dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri? Liema formalitajiet għandhom ikunu rrispettati u liema dokumenti għandi nehmeż mar-rikors tiegħi?

Il-kawżi dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri jinstemgħu mill-qorti distrettwali (*sąd rejonowy*) b'guriżdizzjoni fuq il-post tar-residenza tal-wild minuri. It-taqsimha tal-familja u tal-minorenni fi f'dan il-qorti distrettwali hija l-qorti li tittratta l-kwistjonijiet ta' tutela (*sąd opiekuńczy*). Meta ma jkunx hemm bażi bħal din, il-guriżdizzjoni tinsab fil-Qorti Distrettwali tal-Belt Kapitali Varsavja.

Għandu jitressaq rikors flimkien maċ-ċertifikat tat-twelid tal-wild minuri, iċ-ċertifikat taż-żwieġ tal-ġenituri (meta jkunu miżżewġin), dokumenti oħrajn li jappoġġaw it-talba, bħal ċertifikati mediċi, ċertifikati tal-iskola u kopji ta' sentenzi preċedenti minn qorti oħrajn li jikkonċernaw ir-responsabbiltà tal-ġenituri.

11 Liema proċedura tapplika f'dawn il-każijiet? Jista' wieħed jagħmel użu minn proċedura ta' emerġenza?

Il-kawżi dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri jinstemgħu f'dik li hija magħrufa bħala proċedura mhux kontenzjuża, li hija inqas formali minn proċedura kontenzjuża.

Barra minn hekk, fuq it-talba ta' parti fil-proċedimenti, il-qorti li tittratta materji ta' tutela tista' tagħti miżura provviżorja fil-mod li tqis xieraq taħt kundizzjonijiet speċifiċi. Id-deċiżjonijiet f'dan ir-rigward isiru effettivi u eżegwibbli meta jinħarġu.

12 Nista' nikseb għajjuna legali biex inkopri l-ispejjeż tal-proċedura?

Il-partijiet għal proċedimenti li jikkonċernaw ir-responsabbiltà tal-ġenituri huma meħtieġa li jħallsu t-tariffi u l-ispejjeż previsti fl-Att dwar l-Ispejjeż Legali f'Kawżi Ċivili (*Ustawa o kosztach sądowych w sprawach cywilnych*). Madankollu, skont l-Artikolu 102(1) tal-Att, parti għall-proċedimenti tal-qorti tista' titlob eżenzjoni mill-ispejjeż legali billi tressaq dikjarazzjoni li ma tistax tħallas spejjeż bħal dawn mingħajr tbatija għaliha stess jew għall-familja tagħha. It-talba għal eżenzjoni mill-ispejjeż legali għandha tiġi akkumpanjata minn dikjarazzjoni li tagħti dettalji dwar l-istatus tal-familja, l-assi, l-introjt u l-għajxien tal-applikant. Parti għal proċedimenti tista' tiġi eżentata parzjalment mill-ispejjeż legali mill-qorti fil-każ li tali parti tkun f'pożizzjoni li tħallas biss parti mit-tali spejjeż (l-Artikolu 101(1)).

13 Ikun possibbli li jsir appell kontra deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri?

Iva, appell kontra kwalunkwe deċiżjoni jista' jitressaq quddiem qorti superjuri. Fil-każ ta' ordnijiet protettivi, jiġi ppreżentat appell quddiem qorti tal-istess istanza. Appelli kontra sentenzi li jingħataw minn qorti distrettwali (*sąd rejonowy*) dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri jistgħu jitressqu quddiem qorti reġjonali (*sąd okręgowy*). Sentenzi li jingħataw minn qorti reġjonali (*sąd okręgowy*) li jikkonċernaw ir-responsabbiltà tal-ġenituri fi proċedimenti għal divorzju, separazzjoni legali jew annullament taż-żwieġ huma soġġetti għal appell quddiem il-qorti tal-appell (*sąd apelacyjny*).

14 F'ċerti każijiet, jista' jkun meħtieġ li wieħed japplika lill-qorti jew lil awtorità oħra għall-eżekuzzjoni ta' deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri. Liema proċedura tapplika f'każ bħal dan?

Il-korp tal-eżekuzzjoni tal-qorti f'kawżi li jikkonċernaw ir-ritorn ta' wild minuri huwa tutur maħtur mill-qorti (*kurator sądowy*). Fil-każ li ma jkunx hemm konformità mas-sentenza tal-qorti li tordna r-ritorn ta' wild minuri, il-persuna intitolata sabiex il-wild minuri jiġi rritornat għandha titlob lill-qorti li harġet tali deċiżjoni biex tordna t-tneħħija obligatorja tal-wild minuri minn tutur maħtur mill-qorti. Fil-każ li l-inħawi ta' persuna soġġetta għar-responsabbiltà tal-ġenituri ma jkunux magħrufa, il-qorti twestaq investigazzjoni sabiex tistabbilixxi fejn tinsab. Id-digriet jingħata mill-qorti lil tutur maħtur mill-qorti fil-forma ta' deċiżjoni, li tista' tingħata *in camera*. Ma jista' jitressaq l-ebda appell kontra deċiżjoni bħal din. It-tutor maħtur mill-qorti jistabbilixxi d-data għat-tneħħija tal-wild minuri u jinnotifika l-persuna intitolata. It-tutor maħtur mill-qorti jista' jieħu l-wild minuri mingħand kwalunkwe persuna li jkun qiegħed joqgħod magħha l-wild minuri. Għal dan il-għan, il-tutor maħtur mill-qorti jista' jfittex l-assistenza ta' uffiċjali tal-pulizija, psikologi u l-bqija.

Il-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili (*Kodeks postępowania cywilnego*) jipprevedi proċedura differenti fir-rigward ta' sentenzi dwar arranġamenti għall-aċċess. F'dak il-każ, fuq it-talba ta' persuna intitolata għal aċċess għall-wild minuri, il-qorti li tittratta l-materji ta' tutela (*sąd opiekuńczy*) thedded li toħroġ mandat fil-konfront

tal-persuna li għandha l-kustodja u li tonqos milli tissodisfa l-obbligi li jirriżultaw minn sentenza jew soluzzjoni fir-rigward ta' access għall-wild minuri, li jkun jeħtieġ il-ħlas ta' ammont speċifiku lill-persuna intitolata għal kull ksur tal-obbligu. Fil-każ li persuna intitolata għal access għall-wild minuri jew persuna pprojbita minn tali access tikser l-obbligu impost mid-deċiżjoni, il-qorti li tittratta l-materji ta' tutela (*sąd opiekuńczy*) thedded li tordna lil din il-persuna tħallas ammont speċifiku lill-persuna b'kustodja tal-wild minuri. F'każ li persuna ordnata mill-qorti li tittratta l-materji ta' tutela biex tagħmel ħlas tkompli tonqos milli tissodisfa l-obbligu tagħha, il-qorti tat-tutela (*sąd opiekuńczy*) se tordna lit-tali persuna biex tħallas ammont dovut, li jiġi stipulat skont in-numru ta' każijiet ta' ksur.

Sentenza jew soluzzjoni eżegwibbli li tikkonċerna l-access għall-wild minuri trid tiġi mehmuża mar-rikors imsemmi hawn fuq.

15 X'għandi nagħmel biex deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri maħruġa minn qorti fi Stat Membru ieħor tiġi rikonossuta u infurzata f'dan l-Istat Membru?

Id-dispożizzjonijiet rilevanti applikabbli huma dawk tal-Kapitolu III tar-Regolament tal-Kunsill (KE) Nru 2201/2003 tas-27 ta' Novembru 2003 dwar il-ġurisdizzjoni u r-ikonossiment u l-infurzar ta' sentenzi fi kwistjonijiet matrimonjali u kwistjonijiet tar-responsabbiltà tal-ġenituri. Bħala regola, dawn is-sentenzi jiġu rikonossuti u eżegwiti mingħajr ebda proċediment addizzjonali. Madankollu, huwa possibbli li jiġi pprezentat rikors għal rikonossiment u eżekuzzjoni lil qorti reġjonali. Il-qorti reġjonali hija wkoll kompetenti biex teżamina rikors għal dikjarazzjoni ta' eżegwibilità. Fiż-żewġ każijiet, ir-rikors għandu jissodisfa l-kriterji ta' dokument proċedurali, li jfisser li dan għandu speċifikament jistabbilixxi t-talba, il-fatti li jiġġustifikaw tali talba, u jekk il-partijiet ippruvaw jagħmlu medjazzjoni jew le.

16 Quddiem liema qorti f'dan l-Istat Membru għandi ngħaddi biex nopponi r-ikonossiment u l-infurzar ta' deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri maħruġa minn qorti fi Stat Membru ieħor? Liema proċedura tapplika f'dawn il-każijiet?

Bil-liġi, is-sentenzi mogħtija mill-qorti ta' pajjiżi barranin f'materji ċivili jiġu rikonossuti, sakemm ma jkunx hemm impediment skont il-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili. Kwalunkwe persuna b'interess ġuridiku tista' tressaq rikors għar-ikonossiment jew in-nuqqas ta' rikonossiment ta' sentenza mogħtija minn qorti barranija.

Rikors għar-ikonossiment ta' sentenza mogħtija minn qorti barranija jrid ikun akkumpanjat minn:

kopja uffiċjali tas-sentenza;

dokument li jikkonferma li s-sentenza hija finali, sakemm dak il-fatt ma jkunx ċar mid-diċitura tagħha;

traduzzjoni ġuramentata għall-Pollakk.

Rikors għal nuqqas ta' rikonossiment ta' sentenza mogħtija minn qorti barranija irid ikun akkumpanjat minn kopja uffiċjali tas-sentenza u traduzzjoni ġuramentata għall-Pollakk.

Rikors jiġi eżaminat mill-qorti reġjonali (*sąd okręgowy*) li tkun ġeografikament kompetenti biex tikkunsidra l-kawża li tkun inqatgħet permezz tas-sentenza tal-qorti barranija jew mill-qorti reġjonali tar-reġjun li fih tinsab il-qorti distrettwali ġeografikament kompetenti (*sąd rejonowy*) jew, fin-nuqqas ta' qorti bħal din, mill-Qorti Reġjonali f'Varsavja (*Sąd Okręgowy w Warszawie*).

Deċiżjoni dwar ir-ikonossiment mogħtija mill-qorti reġjonali hija soġġetta għal appell interlokutorju (*zażalenie*) u deċiżjoni tal-qorti tal-appell għall-appell tal-kassazzjoni (*skarga kasacyjna*); huwa possibbli wkoll li jsir rikors biex proċedimenti magħluqa b'deċiżjoni finali dwar ir-ikonossiment jerġgħu jinfetħu u biex dik id-deċiżjoni finali tiġi ddikjarata illeċita.

Fir-rigward tal-eżekuzzjoni ta' sentenzi tal-qorti barranin, il-proċeduri tant ivarjaw skont it-tip ta' proċedimenti li dejjem ikun aħjar li wieħed jikkuntattja minn qabel lill-awtorità ċentrali għal informazzjoni dwar kif wieħed għandu jipproċedi.

17 Liema liġi għandha tiġi applikata mill-qorti fi proċediment dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri meta t-tfal jew il-partijiet ma jkunux iġhix f'dan l-Istat Membru jew ikunu ta' nazzjonalitajiet differenti?

Il-liġi applikabbli f'materji li jikkonċernaw ir-responsabbiltà tal-ġenituri u d-drittijiet ta' access hija stipulata fil-Konvenzjoni dwar il-ġurisdizzjoni, il-liġi applikabbli, ir-ikonossiment, l-infurzar u l-kooperazzjoni fir-rigward tar-responsabbiltà tal-ġenituri u miżuri għall-protezzjoni tat-tfal li saret f'The Hague fid-19 ta' Ottubru 1996, jew fi ftehimiet bilaterali li l-Polonja hija parti għalihom. Meta l-ebda wieħed minn dawk l-istrumenti ma jkun applikabbli, japplikaw id-dispożizzjonijiet tal-Att dwar id-Dritt Internazzjonali Privat tal-4 ta' Frar 2011 (*Ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. - Prawo prywatne międzynarodowe*). Fil-każ li r-residenza abitwali tal-wild minuri tinbidel għal residenza f'pajjiż li mhuwiex parti għall-Konvenzjoni, il-liġi ta' dak il-pajjiż tirregola t-tibdiliet sussegwenti kollha fil-kondizzjonijiet tal-applikazzjoni tal-miżuri adottati fil-pajjiż tal-ewwel residenza abitwali preċedenti tal-wild minuri.

Din il-paġna web hija parti minn [L-Ewropa Tiegħek](#).

Nilqgħu l-[feedback](#) tiegħek dwar l-utilità tal-informazzjoni pprovduta.

L-aħħar aġġornament: 04/04/2023

Il-verżjoni bil-lingwa nazzjonali ta' din il-paġna tinzamm mill-punt ta' kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-original mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

Jekk jogħġbok innota li l-verżjoni bil-lingwa originali ta' din il-paġna [pt](#) ġiet emendata reċentement. Il-verżjoni tal-lingwa li qed tara bħalissa attwalment qed tiġi ppreparata mit-tradutturi tagħna.

Jekk jogħġbok innota li dawn il-lingwi li ġejjin: [en](#) diġà gew tradotti.

Ir-responsabbiltà tal-ġenituri - il-kustodja tat-tfal u d-drittijiet ta' kuntatt - Portugall

1 Xi tfisser il-frazi fil-liġi "responsabbiltà tal-ġenituri" fil-prattika? Liema huma d-drittijiet u d-dmirijiet ta' detentur tar-responsabbiltà tal-ġenituri?

Ir-responsabbiltajiet tal-ġenituri huma setgħat u doveri assenjati lill-ġenituri frabta mal-ulied minuri tagħhom. L-ulied minuri huma soġġetti għar-responsabbiltajiet tal-ġenituri sakemm jilhq u l-età maġġuri jew tal-emanċipazzjoni (l-Artikolu 1877 tal-Kodiċi Ċivili). L-età maġġuri hija ta' 18-il sena. Il-minuri li jkunu laħqu l-età ta' 16-il sena jistgħu jiġu emanċipati biż-żwieġ (l-Artikolu 132 tal-Kodiċi Ċivili).

Ir-responsabbiltajiet tal-ġenituri jinkludu s-setgħat u d-doveri tal-ġenituri b'rabta mal-ulied minuri tagħhom, li ġejjin (l-Artikoli 1877 sa 1920-C tal-Kodiċi Ċivili): Jedukaw lill-ulied minuri billi jagħtuhom taħriġ generali u vokazzjonali, b'mod partikolari għall-ulied minuri b'indebolimenti fiżiċi u mentali; Sa fejn jistgħu l-ġenituri, jhegġu l-iżvilupp fiżiku u mentali tal-ulied minuri; Jipprovdu appoġġ għall-ulied minuri u jkopru n-nefqa relatata mas-sikurezza, is-saħħa u l-edukazzjoni tagħhom; Jirrappreżentaw lill-ulied minuri;

Jaġixxu bħala l-amministraturi tal-assi tal-ulied minuri bl-istess diliġenza li biha jamministraw l-assi tagħhom; Ikollhom kustodja tal-ulied minuri u jddeterminaw ir-residenza tal-ulied minuri; Jaccertaw ir-ritorn tal-ulied minuri, billi jirrikorru għal awtorità pubblika, jekk ikun hemm bżonn, jekk dawn jitolqu mid-dar tal-ġenituri jew jitneħħew minnha; Jiddeċiedu dwar l-edukazzjoni reliġjuża tal-ulied minuri taht l-età ta' 16-il sena; Skont il-maturità tal-ulied minuri, jieħdu kont tal-opinjoni tagħhom rigward kwistjonijiet tal-familja importanti u jirrikonoxxu l-awtonomija tagħhom fl-organizzazzjoni ta' hajjithom stess.

Min-naħa l-oħra:

L-ulied minuri għandhom id-dover li jobdu lill-ġenituri tagħhom;

L-ulied minuri ma jistgħux jitolqu mid-dar tal-ġenituri, jew id-dar maħsuba għalihom mill-ġenituri, u lanqas ma jistgħu jitneħħew minnha;

Il-ġenituri ma humiex obbligati li jipprovdu għall-appoġġ tal-ulied minuri tagħhom jew ikopru l-ispejjeż għas-sikurezza, is-saħħa u l-edukazzjoni tagħhom sa fejn tali spejjeż ikunu jistgħu jiġu koperti mill-ulied minuri stess mir-rikavati tax-xogħol tagħhom jew minn introjtu ieħor;

Il-ġenituri jistgħu jużaw l-introjtu mill-assi tal-wild minuri tagħhom sabiex ikopru n-nefqa fuq l-appoġġ, is-sikurezza, is-saħħa u l-edukazzjoni tal-wild minuri tagħhom, kif ukoll, sa livelli raġonevoli, bżonnijiet oħra tal-ħajja tal-familja;

Il-ġenituri ma humiex obbligati li jidhlu bħala garanti fil-kapaċità tagħhom ta' amministraturi tal-assi tal-ulied minuri tagħhom, għajr meta dan ikopri t-titoli, u l-qorti, meta tikkunsidra l-valur tal-assi, tqis li dan ikun meħtieġ.

2 Bħala regola ġenerali, min għandu r-responsabbiltà tal-ġenituri fuq l-ulied?

Bħala regola, ir-responsabbiltà tal-ġenituri għall-wild minuri hija tal-ġenituri (l-Artikolu 1901 tal-Kodiċi Ċivili).

Il-ġenituri jeżerċitaw ir-responsabbiltajiet tal-ġenituri bi ftehim reċiproku. Jekk ma jkunx hemm qbil dwar kwistjonijiet ta' importanza partikolari, kull wiehed mill-ġenituri jista' jressaq il-kwistjoni quddiem il-qorti, li tipprova twassal għal konċiljazzjoni; jekk il-konċiljazzjoni ma tkunx possibbli, il-qorti tisma' lill-wild minuri qabel ma tiddeċiedi, hliet meta dan ma jkunx xieraq minħabba ċirkustanzi serji;

Meta l-filjazzjoni tiġi stabbilita biss fir-rigward ta' wiehed mill-ġenituri, ir-responsabbiltajiet tal-ġenituri jistgħu jiġu assenjati b'deċiżjoni tal-qorti lill-konjuġi jew lis-siehebb reġistrat tal-ġenitur, li jeżerċitahom b'mod kongunt; f'dan il-każ, l-eżerċizzju kongunt tar-responsabbiltajiet tal-ġenituri jiddependi mir-rikors mill-ġenitur u tal-konjuġi jew tas-siehebb reġistrat tiegħu; meta jkun possibbli, il-qorti jeħtiġilha tisma' lill-wild minuri (l-Artikolu 1904a tal-Kodiċi Ċivili).

3 Jekk il-ġenituri ma jkunux kapaċi jew ma jridux jeżerċitaw ir-responsabbiltà tal-ġenituri fuq uliedhom, tista' tinħatar persuna oħra minflokhom?

Iva, fiċ-ċirkustanzi li ġejjin:

Prevenzjoni ta' wiehed mill-ġenituri jew tat-tnejn li huma (l-Artikolu 1903 tal-Kodiċi Ċivili):

Meta wiehed mill-ġenituri ma jkunx jista' jeżerċita r-responsabbiltajiet tal-ġenituri minħabba assenza, inkapaċità jew impediment ieħor dekretat minn qorti, il-ġenitur l-ieħor irid jeżerċita r-responsabbiltajiet. Jekk il-ġenitur l-ieħor ma jithallix jagħmel dan permezz ta' deċiżjoni gudiżzarja, ir-responsabbiltajiet iridu jiġu eżerċitati minn dawn il-persuni li ġejjin f'ordni ta' preferenza (l-Artikolu 1903 tal-Kodiċi Ċivili):

il-konjuġi jew is-siehebb/sieħba reġistrat(a) ta' wiehed mill-ġenituri;

xi hadd mill-familja ta' wiehed mill-ġenituri.

Dawn ir-regoli huma applikabbli wkoll, *mutatis mutandis*, f'każijiet li fihom il-filjazzjoni tiġi stabbilita biss fir-rigward ta' wiehed mill-ġenituri.

4 Jekk il-ġenituri jiddivorzjaw jew jinfirdu, ir-responsabbiltà tal-ġenituri kif tkun iddeterminata għall-ġejjieni?

L-eżerċitar tar-responsabbiltà tal-ġenituri f'każ ta' divorzju, separazzjoni legali, dikjarazzjoni ta' nullità jew annullament taż-żwieġ huwa rregolat f'konformità mal-prinċipji li ġejjin (l-Artikolu 1906 tal-Kodiċi Ċivili):

Ir-responsabbiltajiet tal-ġenituri dwar kwistjonijiet ta' importanza partikolari għall-ħajja tal-wild minuri għandhom jiġu eżerċitati konguntament miż-żewġ ġenituri f'konformità mat-termini taż-żwieġ, hliet f'każijiet ta' urġenza manifesta, fejn kull ġenitur jista' jaġixxi waħdu u għandu jipprovdi informazzjoni lill-ġenitur l-ieħor mill-aktar fis possibbli;

Meta l-eżerċitar kongunt tar-responsabbiltajiet tal-ġenituri dwar kwistjonijiet ta' importanza partikolari għall-ħajja tal-wild minuri jinstab li jmur kontra l-interessi tal-wild minuri, il-qorti għandha, permezz ta' opinjoni motivata, tiddetermina li dawk ir-responsabbiltajiet jiġu eżerċitati minn wiehed mill-ġenituri.

L-eżerċizzju tar-responsabbiltajiet tal-ġenituri relatati mal-attivitàjiet ta' kuljum tal-wild minuri jaqa' taht il-ġenitur li miegħu jkollu r-residenza abitwali, jew il-ġenitur li miegħu jkun qed joġġhod temporanjament; madankollu, meta dan tal-aħħar jeżerċita r-responsabbiltajiet tiegħu, huwa ma għandux jaġixxi b'xi mod li jmur kontra l-aktar linji gwida edukattivi rilevanti, kif definiti mill-ġenitur li miegħu l-wild minuri jkollu r-residenza abitwali;

Il-ġenitur li jkun responsabbli għall-eżerċitar tar-responsabbiltajiet tal-ġenituri relatati mal-attivitàjiet ta' kuljum jista' jeżerċitahom hu stess jew jiddelega l-eżerċitar tagħhom.

Il-qorti tiddetermina d-drittijiet ta' residenza u ta' aċċess tal-wild minuri skont l-interessi tal-wild minuri, filwaqt li tqis iċ-ċirkostanzi kollha rilevanti, jiġifieri kwalunkwe ftehim tal-ġenituri u r-rieda espressa mingħand kull ġenitur sabiex jippromovi r-relazzjonijiet normali mal-ġenitur l-ieħor;

Il-ġenitur li ma jeżerċitax responsabbiltà tal-ġenituri, totalment jew parzjalment, għandu d-dritt li jkun infurmat dwar kif tiġi eżerċitata tali responsabbiltà, b'mod partikolari rigward l-edukazzjoni u l-kundizzjonijiet ta' għajxien tal-wild minuri.

Il-qorti dejjem tiddeċiedi f'konformità mal-interessi tal-wild minuri, inkluż li tinżamm relazzjoni mill-qrib maż-żewġ ġenituri, tippromwovi u taċċetta l-ftehimiet, jew tiegħu deċiżjonijiet li jiffavorixxu kemm jista' jkun l-oportunitajiet għall-kuntatt maż-żewġ ġenituri u l-kondiviżjoni tar-responsabbiltajiet bejniethom.

5 Jekk il-ġenituri jilhqgħu ftehim dwar il-kwistjoni tar-responsabbiltà tal-ġenituri, liema formalitajiet għandhom ikunu rrispettati biex il-ftehim jorbot legalment?

Sabiex il-ftehim dwar ir-responsabbiltajiet tal-ġenituri jkun legalment vinkolanti, dan irid jiġi approvat mill-qorti jew mir-reġistratur ċivili, f'waħda mill-forom indikati fit-twegibiet għall-mistoqsijiet 6 u 10.

6 Jekk il-ġenituri ma jkunux jistgħu jilhqgħu ftehim dwar il-kwistjoni tar-responsabbiltà tal-ġenituri, liema huma l-mezzi alternattivi biex jiġi solvut il-kunflitt mingħajr intervent tal-qorti?

Il-partijiet jistgħu jużaw mezzi alternattivi sabiex isolvu l-kunflitt, qabel ma jitolbu għall-intervent tal-qorti jew inkella matul l-azzjoni legali.

Medjazzjoni qabel l-intervent tal-grati

Qabel ma jressqu kawża l-qorti, il-ġenituri jistgħu jużaw il-medjazzjoni tal-familja pubblika jew privata sabiex jilhqgħu ftehim dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri. Fil-Portugall, il-medjazzjoni hija volontarja. Il-partijiet f'kunflitt familjali li jirrigwarda lill-ulied minuri tagħhom jistgħu, bi ftehim, jużaw il-medjazzjoni tal-familja pubblika jew privata qabel ma jagħtu bidu għal azzjoni legali. Ladarba titressaq il-kawża, il-qorti tista' wkoll tirreferi lill-partijiet għall-medjazzjoni, izda dan ma tistax timponih jekk il-partijiet ma jaqblux miegħu jew joġġezzjonaw għalih.

Ratifika obbligatorja tal-ftehim

Ladarba jinkiseb il-ftehim b'riżultat tal-medjazzjoni, sabiex dan ikun vinkolanti u ġuridikament eżegwibbli, il-partijiet iridu japplikaw għar-ratiffika tiegħu mill-qorti jew mir-reġistratur tar-reġistru ċivili, skont il-każ.

Kawżi relatati ma' kwistjonijiet tal-familja li jaqgħu fi hdn il-kompetenza tar-reġistratur tar-reġistru ċivili jeħtieġu l-qbil minn qabel tal-partijiet. Inkella, jaqgħu fi hdn il-ġurisdizzjoni tal-qorti (l-Artikolu 12 tad-Digriet Liġi Nru 272/2001 tat-13 ta' Ottubru 2001 — Proċeduri fi hdn il-ġurisdizzjoni tal-Uffiċċju tal-Prosekutur Pubbliku u tal-Uffiċċji tar-Reġistru Ċivili).

L-uffiċċji tar-reġistru ċivili għandhom il-kompetenza li jirratifikaw il-ftehim fir-rigward tar-responsabbiltajiet tal-ġenituri biss meta dan ikun anness ma' ftehim dwar id-divorzju jew is-separazzjoni legali kunsenswali. Qabel ir-ratiffika mir-reġistratur, l-uffiċċju tal-prosekuzzjoni joħroġ opinjoni dwar il-ftehim sa fejn dan ikun jirrigwarda r-responsabbiltajiet tal-ġenituri fir-rigward tal-ulied minuri.

Meta l-medjazzjoni tal-familja sseħħ qabel ma tiġi proposta azzjoni u jkollha unikament l-għan li tistabbilixxi r-responsabbiltajiet tal-ġenituri fir-rigward tal-ulied minuri (mingħajr ma jkun hemm il-ftehim anness mal-ftehim dwar id-divorzju jew is-separazzjoni legali), ir-ratiffika ta' dak il-ftehim trid tintalab mill-partijiet mingħand il-qorti kompetenti.

Medjazzjoni privata

Jekk il-partijiet jaċċessaw il-medjazzjoni privata, iridu jhallsu t-tariffi tal-medjatur. Dan l-ammont, ir-regoli u l-iskeda tal-medjazzjoni jiġu stabbiliti fil-protokoll tal-medjazzjoni ffirmat mill-partijiet u mill-medjatur fil-bidu tal-medjazzjoni. Il-Ministeru għall-Ġustizzja fassal lista ta' medjaturi li l-partijiet jistgħu jikkonsultaw sabiex jagħzlu medjatur privat. Din tista' tinstab fuq

https://dgpj.justica.gov.pt/Portals/31/GRAL_Media%C3%A7%C3%A3o/Lista_mediadores_SMF_22.06.2022.pdf?ver=pOryP-EUHyj3-8mw8cJ_Kw%3d%3d

Medjazzjoni pubblika

Sabiex jużaw il-medjazzjoni pubblika, il-partijiet għandhom jikkuntattjaw lill-uffiċċju għas-soluzzjonijiet alternattivi tat-tilwim tad-Direttorat Ġenerali għall-Politika dwar il-Ġustizzja (*Direção Geral da Política de Justiça*) u jitolbu għall-iskedar ta' sessjoni ta' premedjazzjoni. Dan jista' jsir bit-telefown, bil-posta elettronika jew permezz ta' formola online disponibbli fuq <http://smf.mj.pt/>. Fis-sessjoni ta' premedjazzjoni pubblika, jiġi ffirmat protokoll tal-medjazzjoni bejn il-partijiet u l-medjatur. Jiġi stabbilit perġodu ta' żmien, jiġu skedati s-sessjonijiet u jiġu spjegati r-regoli proċedurali. Il-medjazzjoni pubblika tal-familja tiswa EUR 50 għal kull waħda mill-partijiet, irrispettivament min-numru ta' sessjonijiet skedati. Din it-tariffa ta' EUR 50 tiħallas minn kull parti fil-bidu nett tal-medjazzjoni pubblika. It-tariffi tal-medjaturi li jaħdmu permezz tas-sistema pubblika ma jiħallsux mill-partijiet. Jiħallsu mid-Direttorat Ġenerali għall-Politika dwar il-Ġustizzja, skont skeda legali.

Is-sessjonijiet ta' medjazzjoni pubblika jistgħu jsiru fil-bini tad-Direttorat Ġenerali għall-Politika u l-Ġustizzja, jew fil-bini disponibbli tal-municipalitá fejn jgħixu l-partijiet.

Fil-medjazzjoni pubblika, il-partijiet jistgħu jagħzlu medjatur minn lista ta' medjaturi pubbliċi magħżula. Il-lista tal-medjaturi pubbliċi tinsab fis-sit web imsemmi aktar 'il fuq.

[Lista ta' Medjaturi tas-Sistema ta' Medjazzjoni tal-Familja](#)

Jekk il-partijiet ma jagħzlux medjatur, l-uffiċċju għas-soluzzjoni alternattiva għat-tilwim tad-Direttorat Ġenerali għall-Politika dwar il-Ġustizzja jindika iehed mill-medjaturi mil-lista tal-medjaturi pubbliċi, f'ordni sekwenzjali u filwaqt li jqis kemm dan ikun qrib l-inħawi tar-residenza tal-partijiet. Bħala regola, din in-nomina ssir elettronikament.

Nota: L-attività tas-Sistema ta' Medjazzjoni tal-Familja (SMF) hija regolata mill-Ordni ta' Implimentazzjoni Ministerjali Nru 13/2018 tat-22 ta' Ottubru 2018.

Għajjnuna legali (il-Liġi Nru 34/2004 tad-29 ta' Lulju 2004 – Aċċess għal-Liġi u għall-Qrati)

Jekk il-partijiet ikunu intitolati għall-għajjnuna legali, din tista' tkopri l-ispejjeż tal-medjazzjoni.

Medjazzjoni u smiġh tekniku quddiem speċjalista matul il-proċedimenti legali

(Il-Liġi Nru 141/2015 tat-8 ta' Settembru 2015 — Qafas Legali għall-Proċedura ta' Tutela Ċivili, kif emendata bil-Liġi Nru 24/2017 tal-24 ta' Mejju 2017)

Jekk il-partijiet jirreferu l-kwistjoni lill-qorti, jinbdew il-proċedimenti ċivili li jirregolaw l-eżerċitar tar-responsabbiltà tal-ġenituri, fejn l-imħallef jibda billi jistabbilixxi laqgħa bejn il-ġenituri. (L-Artikolu 35 tal-Qafas Legali għall-Proċedura ta' Tutela Ċivili)

Jekk il-ġenituri ma jkunux jistgħu jilhqqu ftehim fil-laqgħa, l-imħallef jissospendiha għal perġodu massimu ta' xahrejn jew tliet xhur, skont il-każ, u jirreferi lill-ġenituri għall-medjazzjoni (jekk dawn jaqblu li jużaw dan il-metodu), jew għal smiġh tekniku speċjalista (li jista' jiġi impost fuq il-ġenituri bħala obbligatorju) (l-Artikolu 38 tal-Qafas Legali għall-Proċedura ta' Tutela Ċivili).

Fi tmien dak il-perġodu, l-imħallef jiġi mgharraf bl-eżitu tal-medjazzjoni jew tas-smiġh tekniku speċjalista u jistabbilixxi data għall-kontinwazzjoni tal-laqgħa sabiex il-ftehim jiġi kkonfermat u/jew ratifikat. (L-Artikolu 39 tal-Qafas Legali għall-Proċedura ta' Tutela Ċivili)

Jekk fi tmien din il-fażi, il-ġenituri ma jkunux jistgħu jilhqqu ftehim, imbagħad issewgi l-fażi ta' litigazzjoni tal-proċedimenti – il-ġenituri jiġu nnotifikati sabiex jipprezentaw l-argumenti tagħhom u sabiex iressqu l-provi, u mbagħad issir l-investigazzjoni u tingħata s-sentenza.

L-informazzjoni dwar il-medjazzjoni hija disponibbli fuq <https://dgpj.justica.gov.pt/Resolucao-de-Litigios/Mediacao>

7 Jekk il-ġenituri jmorru l-qorti, liema kwistjonijiet jistgħu jiġu deċiżi mill-imħallef fir-rigward tat-tfal?

Bħala punt preliminari, huwa importanti li wiehed jenfasisza li fil-Portugall, f'każ ta' divorzju, separazzjoni, annullament taż-żwieġ, u f'każijiet fejn ma jkun hemm l-ebda żwieġ jew koabitazzjoni tal-ġenituri, id-deċiżjoni dwar l-eżerċitar tar-responsabbiltà tal-ġenituri trid dejjem tittiehed abbażi ta' tliet aspetti fundamentali:

kustodja tal-wild minuri;

arranġamenti għaž-żjarat;

il-manteniment dovut għall-wild minuri.

Fi kliem iehor, l-obbligu ta' manteniment lil wild minuri jitqies bħala waħda mir-responsabbiltajiet tal-ġenituri, u fil-prinċipju huwa rregolat flimkien mar-responsabbiltajiet l-oħra tal-ġenituri, għalkemm f'ċerti każijiet tista' titressaq azzjoni biss sabiex il-manteniment dovut lill-wild minuri jiġi stabbilit u emendat. Il-qorti tista' tiddeċiedi dwar il-kwistjonijiet li ġejjin (l-Artikoli 6 u 7 tal-Qafas Legali għall-Proċedura ta' Tutela Ċivili):

tistabbilixxi tutela u l-amministrazzjoni tal-assi;

taħtar persuna li tmexxi l-affarijiet f'isem il-wild minuri u, barra minn hekk, taħtar fiduċjarju li jirrappreżenta lill-ulied minuri soġġetti għar-responsabbiltajiet tal-ġenituri barra mill-qorti;

tirregola l-eżerċitar tar-responsabbiltà tal-ġenituri u tisma' kwistjonijiet marbuta ma' dan;

tistabbilixxi l-manteniment dovut lill-minuri u lil ulied li għalqu t-18-il sena jew li huma emancipati, li jkunu qed ikomplu bl-edukazzjoni akkademika jew vokazzjonali tagħhom;

thejji u tiġġudika l-eżekuzzjonijiet għall-manteniment;

tordna l-konsenja ġudizzjarja ta' wild minuri;

tawtorizza lir-rappreżentant legali tal-minuri sabiex iwettqu ċerti atti, tikkonferma dawk l-atti li jkunu ġew eżegwiti mingħajr awtorizzazzjoni, u tagħmel

arranġamenti sabiex jiġu aċċettati rigali;

tiddeċiedi dwar il-garanzija li trid tiġi pprovduta mill-ġenituri favur l-ulied minuri tagħhom;

tiddekreta l-eskluzjoni s'hiha jew parzjali u tistabbilixxi limiti fuq l-eżerċitar tar-responsabbiltajiet tal-ġenituri;

tivverifika l-maternità u l-paternità *ex officio*;

tiddeciedi, f'każ ta' nuqqas ta' ftehim bejn il-ġenituri, dwar l-isem u l-kunjomijiet tal-minuri;

tistabbilixxi relazzjoni ta' kustodja ċivili (*apadrinhamento civil*) u tirrevoka tali deċiżjonijiet;

tirregola l-interazzjonijiet tal-wild minuri mal-aħwa u l-qraba axxendenti;

jekk ikun hemm tutela jew amministrazzjoni tal-assi, tiddetermina r-remunerazzjoni tat-tutor jew tal-amministratur, tiegħu konjizzjoni tad-dispensa, tal-

eżonerazzjoni jew tat-tneħħija tat-tutor, tal-amministratur jew tal-membri tal-kunsill tal-familja, tesigi u tiġġudika l-kontijiet, tawtorizza s-sostituzzjoni tal-

ipoteka legali u tiddetermina t-tisfih u s-sostituzzjoni tal-garanzija pprovduta, u taħtar tutor *ad hoc* biex jirrappreżenta lill-wild minuri barra mill-qorti;

taħtar tutor *ad hoc* li jirrappreżenta lill-minuri fil-proċedimenti ta' tutela kollha;

tiddeciedi dwar ir-rinforz u s-sostituzzjoni tal-garanzija mogħtija lill-ulied minorenni;

tesigi u tiġġudika l-kontijiet li jridu jiġu pprovduti mill-ġenituri.

8 Jekk il-qorti tiddeciedi li ġenitur wiehied biss għandu jkollu l-kustodja tal-ulied, dan ikun ifisser li huwa jew hija jistgħu jiddeciedu dwar l-affarijiet kollha li jirrigwardjaw it-tfal mingħajr ma qabel jikkonsultaw lill-ġenitur l-iehor?

Bħala regola, le. Anki jekk il-kustodja ta' wild minuri tingħata biss lil ġenitur wiehied, ir-responsabbiltà tal-ġenituri dwar kwistjonijiet ta' importanza partikolari għall-ħajja tal-wild minuri hija taż-żewġ ġenituri, sakemm id-deċiżjoni ma tkunx tiddetermina li din taqa' esklużivament f'idejn wiehied minnhom (l-Artikolu 1906 tal-Kodiċi Ċivili).

Fir-rigward tal-aspetti l-oħra tal-mistoqsija, it-twegiba diġà ġiet diskussa fid-dettall fir-risposta għall-mistoqsija 4.

9 Jekk il-qorti tiddeciedi li l-ġenituri għandu jkollhom il-kustodja kongunta ta' uliedhom, dan xi jfisser fil-prattika?

Fil-prattika, kustodja kongunta tfisser li:

Ir-responsabbiltajiet tal-ġenituri huma eżerċitati konguntament miż-żewġ ġenituri, li jiddeciedu dwar kwistjonijiet li jikkonċernaw il-ħajja tal-wild minuri bl-istess kundizzjonijiet bħal meta kienu miżżewġin;

Il-wild minuri jista' jirrisjedi b'mod alternat ma' kull wiehied mill-ġenituri.

10 Għand liema qorti jew awtorità għandi nirrikori jekk inkun irrid nippreżenta rikors dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri? Liema formalitajiet għandhom ikunu rispettati u liema dokumenti għandi nehmeż mar-rikors tiegħi?

Metodi proċedurali sabiex jiressqu azzjonijiet li jirrigwarda r-responsabbiltà tal-ġenituri

Proċeduri ta' kura u protezzjoni

Jekk il-minuri jkun u f'sitwazzjoni li tista' tipperikola s-sikurezza, is-saħħa, it-tagħlim morali jew l-edukazzjoni tagħhom, u jekk l-eżerċitar tar-responsabbiltà tal-ġenituri kienet limitata minħabba l-applikazzjoni ta' waħda mill-miżuri ta' kura u protezzjoni indikati fit-twegiba għall-mistoqsija 3, jinbdew proċedimenti ta' kura u ta' protezzjoni, li jaqgħu fil-kompetenzi tal-kumitat għall-protezzjoni tal-ulied minuri u taż-żgħażaġh jew tal-qrati, skont il-każ.

Proċeduri ta' tutela ċivili

Fil-każijiet l-oħra indikati fit-twegiba għall-mistoqsija 7, rigward ir-regolamentazzjoni tal-eżerċitar tar-responsabbiltà tal-ġenituri, tinbeda proċedura ta' tutela ċivili, li taqa' fil-kompetenzi tal-qrati.

Il-proċeduri ta' kompetenza tal-uffiċċji tar-registraturi ċivili

F'każijiet fejn ikun hemm ftehim li jirrigwarda r-regolamentazzjoni tal-eżerċitar tar-responsabbiltà tal-ġenituri, kemm jekk dan ikun anness ma' ftehim dwar is-separazzjoni legali jew dwar id-divorzu kif ukoll jekk le, jiressaq każ quddiem l-uffiċċju tar-registru ċivili. Huwa r-Registatur li għandu jirratifika l-ftehim dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri wara li jkun sema' l-opinjoni tal-uffiċċju tal-prosekuzzjoni.

Nota: Meta jinbdew proċedimenti ta' divorzu mingħajr il-kunsens tal-konjuġi l-iehor, il-qorti jkollha guriżdzjoni u l-proċedura ssir f'għamla ta' proċedimenti speċjali ta' divorzu mingħajr il-kunsens tal-konjuġi l-iehor. Jekk matul l-azzjoni, il-partijiet jilhq u qbil, il-qorti tikkonverti l-proċedimenti fi proċedimenti ta' divorzu kunsenswali u tirratifika l-ftehimiet, inklużi dawk relatati mar-responsabbiltajiet tal-ġenituri, jekk ikun hemm ulied minuri.

Formalitajiet u dokumenti li jridu jiġu mehmuzin (dawn iwarjaw skont l-għamla tal-każ u l-awtorità kompetenti):

Proċedura ta' promozzjoni u ta' protezzjoni fi ħdan il-Kumitat għall-Protezzjoni tal-Ulled Minuri u taż-Żgħażaġh (l-Artikolu 97 tal-Liġi dwar il-Protezzjoni tal-Ulled Minuri u taż-Żgħażaġh fil-Periklu)

Il-proċedura tibda meta tiġi riċevuta l-komunikazzjoni bil-miktub jew meta jiġu rreġistrati l-fatti jew ir-rapporti verbali li jkun jaf bihom il-kumitat;

Is-sitwazzjonijiet ta' riskju għoli jistgħu jiġu rrapportati minn kull persuna, mill-entitajiet b'kompetenza fi kwistjonijiet relatati mat-tfulija u z-żgħożija, mill-ulied minuri stess, mill-ġenituri, mir-rappreżentanti legali jew mill-persuna li jkollha l-kustodja *de facto* tal-wild minuri;

Il-proċedura tal-Kumitat għall-Protezzjoni tinkludi l-għir ta' informazzjoni, l-inkjesti u l-eżamijiet meħtieġa u xierqa sabiex tkun stabbilita s-sitwazzjoni, ir-raġunijiet għad-deċiżjoni, l-applikazzjoni tal-miżura rispettiva u l-implimentazzjoni tagħha;

Il-proċedura hija organizzata b'mod issimplifikat, fejn l-atti u l-inkjesti li jsiru jew li jintalbu mill-Kumitat għall-Protezzjoni li jiffurmaw il-bażi għall-implimentazzjoni tal-atti msemmija fil-paragrafu preċedenti jiġu rreġistrati f'ordni kronoloġiku;

Fir-rigward ta' kull proċedura, it-tehida ta' deċiżjonijiet jiġi traskritt f'forma fil-qosor, flimkien mad-dikjarazzjoni tar-raġunijiet.

Proċedura ta' promozzjoni u ta' protezzjoni mill-grati (l-Artikolu 100 tal-Liġi dwar il-Protezzjoni tal-Ulled Minuri u taż-Żgħażaġh fil-Periklu)

Il-proċedura tibda meta jiġi riċevut ir-rikors promotur imressaq mill-uffiċċju tal-prosekuzzjoni, mill-ġenituri, mir-rappreżentant legali, mit-tutori *de facto*, jew mill-ulied minuri li jkollhom aktar minn 12-il sena;

Il-proċedura tikkonsisti mill-investigazzjoni, mill-proċedimenti ġudizzjarji, mill-fażijiet ta' deċiżjoni u ta' eżekuzzjoni tal-miżura;

Ma huwiex obligatorju li xi waħda mill-partijiet taħtar avukat fil-prim'istanza, hlief fis-sitwazzjonijiet li ġejjin, meta l-qorti jeħtiġilha b'mod obligatorju taħtar prosekutur għall-wild minuri: meta l-interessi tal-wild minuri jidhru f'kunflitt ma' dawk tal-ġenituri, tar-rappreżentant legali jew tat-tutor tiegħu; meta l-wild minuri jitlob dan; fi proċedimenti ġudizzjarji li fihom il-wild minuri dejjem jeħtiġlu jkun rappreżentant minn avukat jew minn rappreżentant nominat.

Proċedura ta' tutela ċivili (l-Artikoli 12 sa 33 tal-Qafas legali għall-Proċedura ta' Tutela Ċivili)

Il-proċedura tibda fuq inizzjattiva tal-uffiċċju tal-prosekuzzjoni, tal-wild minuri li jkollu aktar minn 12-il sena, tal-qraba axxendenti, tal-aħwa jew tar-rappreżentant legali tal-minuri.

Hija r-responsabbiltà tal-uffiċċju tal-prosekuzzjoni li jirrappreżenta lill-minuri fil-qorti, li jiehu azzjoni għan-nom tagħhom, li jitlob ir-regolamentazzjoni tar-responsabbiltajiet tal-ġenituri, u li jiddefendi l-aħjar interessi tal-wild minuri.

Hija proċedura mhux kontenzjuża li tibda b'rikors imressaq quddiem il-qorti, u meta jkun hemm oġġezzjoni.

Meta l-liġi ma tipprevidi mod ieħor, il-partijiet idu jagħtu l-lista tax-xhieda u jitlobu l-evidenza kollha fir-rikors u fl-oġġezzjoni.

Il-qorti tkun assistita minn timijiet tekniċi multidixxiplinari.

Il-wild minuri għandu d-dritt li jinstema'. Għal dan l-iskop, l-imħallef jivvaluta, fuq ordni, l-kapaċità tal-wild minuri li jifhem il-kwistjonijiet, u jista' jserra fuq konsulenza teknika.

Matul is-smigh, l-imħallef jisma' lill-wild minuri, lill-partijiet, lill-membri tal-familja u lil persuni oħra li jidhru li għandu jisma'.

Fi kwalunkwe stadju tal-proċedimenti jistgħu jittieħdu deċiżjonijiet proviżorji u kawtelatorji.

Fi kwalunkwe stadju tal-proċedura, l-imħallef jista' jordna l-intervent tas-servizzi ta' medjazzjoni pubbliċi u privati, dment li l-partijiet jaqblu li jużaw il-medjazzjoni.

Speċifikament, fi proċeduri li jirregolaw ir-responsabbiltajiet tal-ġenituri, isiru arranġamenti għal laqgħa bejn il-ġenituri, u jekk il-ġenituri ma jaqblux f'dik il-laqgħa, il-qorti tirreferihom għall-medjazzjoni (jekk jaċċettawha) jew għal smiġh tekniku speċjalizzat. Ikun biss jekk il-ftehim ma jkunx possibbli permezz ta' waħda minn dawn l-alternattivi li dawn jiġu segwiti mid-dikjarazzjoni tal-fatti, l-investigazzjoni, is-smiġh u d-deċiżjoni.

Il-partijiet għandhom id-dritt li jkunu jafu l-informazzjoni pprovduta fil-pari tekniċi u f'evidenza u f'opinjonijiet oħrajn inkluzi fil-proċedimenti; jistgħu jitolbu kjarifika, iżidu evidenza oħra jew japplikaw sabiex jitolbu l-informazzjoni. L-imħallef jista' jiċċad tali rikorsi permezz ta' digriet li ma jistax jiġi appellat jekk jidhirlu li dawn ikunu mhux meħtieġa, impossibbli li jiġu ssodisfati, jew dilatorji.

Is-smiġh, kull meta jsir, jiġi dejjem irregiſtrat.

Jingħataw ir-raġunijiet għad-deċiżjoni tal-imħallef.

Il-ħatra ta' avukat hija mandatorja biss fl-istadju tal-appell. Madankollu, fil-Prim'istanza, il-ħatra ta' avukat għall-wild minuri hija obligatorja fil-każijiet li ġejjin: meta l-interessi tal-wild minuri u dawk tal-ġenituri, tar-rappreżentant legali jew tat-tutor tiegħu jkunu f'kunflitt ma' xulxin; meta wild minuri b'maturità xierqa jitolba mingħand il-qorti.

Sakemm ma jkunx espressament previst mod ieħor, jistgħu jitressqu appelli minn deċiżjonijiet meħuda bħala finali jew proviżorji li jirrigwardaw ir-rikorsi, l-emendar jew it-tmiem tal-miżuri ta' tutela ċivili.

Jistgħu jappellaw l-uffiċċju tal-prosekuzzjoni u l-partijiet, il-ġenituri, ir-rappreżentant legali u kull min ikollu kustodja *de facto* tal-wild minuri.

L-appelli jiġu pproċessati u għudikati bħal fi kwistjonijiet ċivili, bi skadenza għat-talbiet u r-risposta ta' 15-il ġurnata.

L-appelli għandhom effett purament devoluttiv, sakemm il-qorti ma tiddeċidix mod ieħor.

Kawża li jaqgħu fi ħdan il-ġurisdizzjoni tal-uffiċċji tar-registru ċivili (l-Artikoli 1775 sa 1778-A tal-Kodiċi Ċivili; l-Artikoli 12 sa 14 tad-Digriet Liġi Nru 272/2001 tat-13 ta' Ottubru 2001 — Proċeduri fi ħdan il-kompetenza tal-uffiċċju tal-Prosekutur Pubbliku u tal-uffiċċji tar-registru ċivili)

F'każijiet li fihom il-ftehim dwar ir-responsabbiltajiet tal-ġenituri jkun anness ma' ftehim dwar id-divorzju jew is-separazzjoni legali, iridu jiġu pprezentati d-dokumenti li ġejjin:

Il-proċess ta' separazzjoni legali jew ta' divorzju kunsenswali jinbda b'rikors iffirmit mill-konjuġi jew mir-rappreżentanti tagħhom fl-uffiċċju tar-registru ċivili; Ir-rikors jiġi eżaminat f'rabta ma' proprjetà komuni, il-ftehim dwar id-divorzju, il-manteniment bejn il-konjuġi u d-deżinjazzjoni tad-dar tal-familja, minbarra l-ftehim dwar l-eżerċitar tar-responsabbiltà tal-ġenituri meta jkun hemm tfa' minorenna u ma jkun hemm l-ebda regolament għad iddivorzarju preċedenti;

Wara li jsir ir-rikors, il-baži tad-data tar-registru ċivili tiġi kkonsultata minnufih u awtomatikament, u jiddaħħlu d-dokumenti neċessarji fil-baži tad-data sabiex issir il-korrobazzjoni taċ-ċertifikat taż-żwieġ tal-partijiet interessati u l-konkluzjoni ta' kwalunkwe ftehim qabel iż-żwieġ iddikjarat quddiem ir-registratur, hliet f'każijiet li fihom ir-regim tal-proprjetà jkun iddikjarat fiċ-ċertifikat taż-żwieġ;

Ladarba jiġi riċevut ir-rikors, ir-registratur jgħarraf lill-konjuġi bl-eżistenza tas-servizzi ta' medjazzjoni tal-familja;

Meta jintlaħaq ftehim dwar l-eżerċitar tar-responsabbiltà tal-ġenituri inkonnessjoni mal-ulied minuri, il-kawża tiġi rrinvijata lill-uffiċċju tal-prosekuzzjoni fil-qorti reġjonali (*tribunal judicial de primeira instância*) b'kompetenza li tisma' l-kwistjoni fil-ġurisdizzjoni tal-uffiċċju tar-registru ċivili, sabiex tkun tista' toħroġ deċiżjoni dwar il-ftehim fi żmien 30 jum;

Jekk l-uffiċċju tal-prosekuzzjoni jkun tal-fehma li l-ftehim ma jipproteġix b'mod adegwat l-interessi tal-minuri, ir-rikorrenti jistgħu jemendaw il-ftehim kif jixraq jew jipprezentaw ftehim għdid, f'lema każ il-ftehim jiġi eżaminat mill-għdid mill-uffiċċju tal-prosekuzzjoni;

Jekk l-uffiċċju tal-prosekuzzjoni jkun tal-fehma li l-ftehim jissalvagwardja kif dovut l-interessi tal-minuri, jew jekk il-konjuġi jkunu emendaw il-ftehim skont l-istruzzjonijiet tal-uffiċċju tal-prosekutur, ir-registratur jivverifika li l-preżunzjonijiet statutorji ġew issodisfati, u għal dak l-iskop ikun jista' jiddetermina t-tweetiq tal-atti u l-produzzjoni tal-provi meħtieġa, u mbagħad jiddeċiedi dwar il-merti tar-rikorsi;

F'każijiet li fihom ir-rikorrenti ma jikkonformawx mal-emendi skont l-istruzzjonijiet tal-uffiċċju tal-prosekutur, u jibqgħu bl-intenzjoni li jiddivorzjaw, il-kawża tiġi rrinvijata lill-qorti tad-distrett li għaliha jappartjeni l-uffiċċju tar-registru ċivili.

F'każijiet li fihom il-ġenituri, kemm jekk miżżewġin kif ukoll jekk le, ikunu jixtiequ jirregolaw l-eżerċitar tar-responsabbiltà tal-ġenituri fuq l-ulied minuri tagħhom it-tnejn, jew li jemendaw ftehim diġà ratifikat, dan jeħtiġilhom jitolbu fi kwalunkwe mument minn kwalunkwe uffuċċju tar-registru ċivili. Għal dan l-ghan, jenhtieg li jinkludu d-dokumenti li ġejjin:

Rikors għar-regolamentazzjoni tal-eżerċitar tar-responsabbiltà tal-ġenituri;

Ftehim dwar l-eżerċitar tar-responsabbiltà tal-ġenituri u dwar l-imputabbiltà għall-ulied minuri, iffirmit miż-żewġ ġenituri jew mir-rappreżentanti tagħhom;

Ir-Registratur jeżamina mill-għdid il-ftehim u jistieden lill-ġenituri sabiex jemendaw meta dan ma jkunx jipproteġi l-interessi tal-minuri;

Il-ftehim imbagħad jiġi rrinvijat lill-uffiċċju tal-prosekuzzjoni fil-qorti reġjonali b'kompetenza dwar il-kwistjoni, fiż-żona ta' residenza tal-minuri, sabiex ikun jista' jiddeċiedi fi żmien 30 jum;

Jekk ma jkun hemm l-ebda oġġezzjoni mis-servizz tal-prosekuzzjoni, il-każ jintbagħat lill-uffiċċju tar-registru ċivili u r-Registratur jirratifika l-ftehim;

Id-deċiżjonijiet ta' ratifika għandhom l-istess effett bħas-sentenzi għad iddivorzarji.

L-informazzjoni dwar il-kompetenza tal-uffiċċji tar-registru ċivili tista' tiġi kkonsultata hawnhekk http://www.pgdlisboa.pt/leis/lei_mostra_articulado.php?nid=581&tabela=leis

L-entitajiet li l-partijiet interessati jeħtiġilhom jirreferu għalihom (skont il-każ, il-qorti, il-kumitati għall-protezzjoni tal-ulied minuri u taż-żgħażaġh, u l-uffiċċji tar-registru ċivili):

Il-ġurisdizzjoni sostantiva u razione loci tal-qorti

Il-qorti rilevanti għar-regolamentazzjoni tar-responsabbiltajiet tal-ġenituri hija l-qorti tal-familja u tal-ulied minuri tal-qorti distrettwali (l-Artikolu 123(1)(d) tal-Att dwar l-Organizzazzjoni tas-Sistema Għad iddivorzarja). F'oqsma mhux koperti mill-qorti tal-familja u tal-minorenna, tkun kompetenti l-qorti ċivili lokali tal-qorti distrettwali jew il-qorti b'ġurisdizzjoni generali.

Japplikaw ir-regoli li ġejjin dwar il-ġurisdizzjoni *ratione loci* (l-Artikolu 9 tal-Qafas Legali tal-Proċedura ta' Tutela Ċivili):

Il-qorti tal-post tar-residenza tal-wild minuri fil-mument li jinbde l-proċedimenti jkollha l-ġurisdizzjoni;

Jekk ir-residenza tal-wild minuri ma tkunx magħrufa, il-qorti tal-post fejn jirrisjedi min ikollu r-responsabbiltà tal-ġenituri jkollha l-ġurisdizzjoni;

Jekk min ikollu r-responsabbiltajiet tal-ġenituri jkun jirrisjedi f'postijiet differenti, il-qorti bil-ġurisdizzjoni tkun il-qorti kompetenti għall-post tar-residenza tal-persuna li teżerċita r-responsabbiltà tal-ġenituri;

Fil-każ ta' eżerċitar kongunt tar-responsabbiltà tal-ġenituri, il-qorti bil-ġurisdizzjoni tkun il-qorti tal-post tar-residenza tal-persuna li l-wild minuri joqgħod magħha jew, fil-każ ta' kustodja kongunta, il-qorti fejn l-azzjoni tkun tressqet l-ewwel;

Jekk xi waħda mill-azzjonijiet tikkonċerna żewġ ulied minuri, ulied minuri tal-istess ġenituri u li jkunu residenti f'distretti differenti, il-qorti bil-ġurisdizzjoni tkun il-qorti fejn l-azzjoni tkun tressqet l-ewwel;

Jekk xi wahda mill-azzjonijiet tikkonċerna aktar minn żewġ ulied minuri, ulied minuri tal-istess ġenituri u li jkunu residenti f'distretti differenti, il-qorti bil-ġurisdizzjoni tkun il-qorti tal-post fejn jirrisjedu l-maġġoranza ta' dawn l-ulied minuri;

Jekk, meta jinbdeu il-proċediment, l-ulied minuri jkunu jgħixu barra mill-pajjiż u l-qorti Portugiża jkollha ġurisdizzjoni internazzjonalment, il-qorti kompetenti li tisma' u tiddeċiedi dwar il-każ tkun il-qorti tal-post tar-residenza tar-rikorrent u tal-intimat;

Meta r-rikorrent u l-intimat ikunu jgħixu barra mill-pajjiż u l-qorti Portugiża jkollha ġurisdizzjoni internazzjonalment, il-kawża tinstema' mill-Qorti tal-Familja u tal-Minuri ta' Lisbona (*Juízo de Família e Menores de Lisboa*), fid-distrett ġudizzjarju ta' Lisbona;

Mingħajr preġudizzju għar-regoli dwar l-azzjonijiet relatati u d-dispożizzjonijiet ta' ligi speċifika, kull bidla li ssejtni wara li jinbdeu il-proċedimenti tkun irrilevanti.

Il-kompetenza sostantiva u *ratione loci* tal-Kummissjonijiet għall-Protezzjoni tal-Ulled Minuri u taż-Żgħażaġh (l-Artikolu 79 tal-Liġi dwar il-Protezzjoni tal-Ulled Minuri u taż-Żgħażaġh fil-Periklu)

Il-Kummissjonijiet għall-Protezzjoni tal-Ulled Minuri u taż-Żgħażaġh huma kompetenti fi kwistjonijiet relatati ma' proċeduri li jirrigwardaw il-kura u l-protezzjoni tal-ulied minuri u taż-żgħażaġh friskju, meta jkun hemm ftehim bejn il-ġenituri u ma jkun hemm l-ebda oġġezzjoni mill-minuri.

Japplikaw ir-regoli dwar il-ġurisdizzjoni *ratione loci* li ġejjin:

Il-Kummissjoni għall-Protezzjoni tal-Ulled Minuri u taż-Żgħażaġh jew il-qorti tal-post tar-residenza tal-minuri fil-mument meta tiġi riċevuta n-notifika tas-sitwazzjoni jew meta jibdeu il-proċedimenti ġudizzjarji tkun kompetenti għall-applikazzjoni tal-miżuri ta' kura u ta' protezzjoni.

Jekk ir-residenza tal-wild minuri jew taż-żgħażaġh ma tkunx magħrufa u ma tkunx tista' tiġi ddeterminata, tkun kompetenti l-Kummissjoni għall-Protezzjoni tal-post fejn ikun jinsab il-wild minuri.

Il-Kummissjoni għall-Protezzjoni tal-post fejn jinsab il-wild minuri tiegħu l-passi meqjusa urgenti u l-miżuri neċessarji għall-protezzjoni immedjata tal-wild minuri. Jekk, wara l-applikazzjoni ta' miżura mhux protettiva, il-wild minuri jew persuna żgħażuġha tibdel ir-residenza tagħha għal aktar minn tliet xhur, il-każ jiġi rinviat lill-Kummissjoni għall-Protezzjoni tal-Ulled Minuri u taż-Żgħażaġh fiż-żona l-ġdida ta' residenza.

L-implimentazzjoni ta' miżura ta' kura u ta' protezzjoni tal-fostering ma tinvolvi il-bidla fir-residenza tal-wild minuri jew persuna żagħżuġha.

Il-Kummissjoni għall-Protezzjoni b'ġurisdizzjoni *ratione loci* fiż-żona tal-municipalità tal-fostering jew tad-distrett tal-wild minuri jew tal-persuna żagħżuġha tikkoopera kemm ikun meħtieġ mal-Kummissjoni għall-Protezzjoni li tkun applikat il-miżura ta' kura u ta' protezzjoni għal segwitu effettiv tal-miżura applikata kif mitlub għal dan l-iskop.

Kompetenza sostantiva u *ratione loci* tal-uffiċċji tar-reġistru ċivili (l-Artikoli 6 u 12 sa 14 tad-Digriet Liġi Nru 272/2001 tat-13 ta' Ottubru 2001 — *Proċeduri fi hdan il-kompetenza tal-Uffiċċju tal-Prosekutur Pubbliku u tal-Uffiċċji tar-Reġistru Ċivili*)

Skont il-materja inkwistjoni, l-uffiċċji tar-reġistru ċivili għandhom il-kompetenza li jirratifikaw il-ftehim fir-rigward tar-responsabbiltajiet tal-ġenituri, kemm jekk ikun gie preżentat separatament kif ukoll jekk ikun gie anness mar-rikorsi għad-divorzju jew għas-separazzjoni legali kunsenswali.

Skont is-sugġett inkwistjoni, l-uffiċċji tar-reġistru ċivili huma kompetenti li jipproċessaw u jiddeċiedu dwar il-proċedimenti ta' divorzju jew ta' separazzjoni legali kunsenswali, inkluża r-ratifika tal-ftehimiet fir-rigward tar-responsabbiltà tal-ġenituri annessi magħhom.

Ir-regoli dwar il-ġurisdizzjoni *ratione loci* ma japplikawx għall-uffiċċji tar-reġistru ċivili. Fi kliem ieħor, il-partijiet jistgħu jirrikorru għand kwalunkwe uffiċċju tar-reġistru ċivili.

Ġurisdizzjoni relatata (l-Artikolu 81 tal-Liġi dwar il-Protezzjoni tal-Ulled Minuri u taż-Żgħażaġh fil-Periklu)

Jekk, fir-rigward tal-istess wild minuri, jinbdeu, b'mod separat, proċedura ta' tutela ċivili u proċedura ta' kura u ta' protezzjoni, inklużi proċeduri quddiem il-Kummissjoni għall-Protezzjoni tal-Ulled Minuri u taż-Żgħażaġh, jew proċedura ta' tutela edukattiva, dawn iridu jingħaqdu f'kawża magħquda, irrispettivament mill-istatus tagħhom, u l-imħallef kompetenti li jisma' l-kawża jkun l-imħallef li quddiemu tkun tressqet l-ewwel il-proċedura;

Id-dispożizzjonijiet tal-paragrafu preċedenti ma japplikawx għal miżuri ta' tutela li jirrigwardaw il-verifika awtomatika tal-maternità jew tal-paternità, jew għal dawk li jaqgħu fil-kompetenzi tal-uffiċċju tar-reġistru ċivili, jew għal dawk li jikkonċernaw aktar minn wild minuri wieħed;

F'każ ta' divorzju jew separazzjoni legali, il-proċeduri li jirregolaw l-eżerċitar tar-responsabbiltà tal-ġenituri, l-għoti tal-manteniment u l-eskluzjoni mill-eżerċitar tar-responsabbiltà tal-ġenituri jiġu annessi ma' dik l-azzjoni.

Meta l-periklu jkun jikkonċerna aktar minn wild minuri jew żagħżuġh/a wieħed/wahda fl-istess hin, tista' tinbeda proċedura wahda u, fejn ikunu ġew stabbiliti proċeduri differenti, dawn kollha jistgħu jingħaqdu ma' liema minnhom tkun inbdiet l-ewwel, jekk ir-relazzjonijiet tal-familja jiġġustifikaw dan (l-Artikolu 80 tal-Liġi dwar il-protezzjoni tal-ulied minuri u taż-żgħażaġh fil-periklu).

11 Liema proċedura tapplika f'dawn il-każijiet? Jista' wieħed jagħmel użu minn proċedura ta' emerġenza?

Digà saret referenza għal din il-proċedura fit-tweġiba għall-mistoqsija 10.

Il-każijiet ta' kura u ta' protezzjoni u l-każijiet ta' tutela ċivili jistgħu jiġu trattati bħala proċeduri ta' emerġenza meta xi dewmien jista' jaffettwa negattivament l-interessi tal-wild minuri. F'dan il-każ, dawn ikompli jiġu pproċessati matul il-btajjel ġudizzjarji.

Fi kwalunkwe każ, f'sitwazzjonijiet ta' emerġenza jistgħu jiġu applikati miżuri proviżorji.

B'mod partikolari, huma previsti l-proċedimenti legali urgenti li ġejjin (l-Artikolu 92 tal-Liġi dwar il-protezzjoni tal-ulied minuri u taż-żgħażaġh fil-periklu):

Meta ssir talba mill-uffiċċju tal-prosekuzzjoni, il-qorti, hekk kif tiġi mgħarrfa b'sitwazzjonijiet li jqiegħdu l-hajja jew l-integrità fiżika jew mentali tal-wild minuri f'periklu, tohrōg deċiżjoni proviżorja fi żmien 48 siegħa, li tikkonferma l-miżuri meħuda għall-protezzjoni immedjata tal-wild minuri, filwaqt li tapplika kwalunkwe wahda mill-miżuri għall-kura u għall-protezzjoni previsti fil-liġi jew tiddetermina dak li huwa xieraq għall-futur tal-wild minuri;

Għal dan l-għan, il-qorti ttwettaq investigazzjonijiet sommarji u indispensabbli u tordna l-passi meħtieġa sabiex tiżgura l-eżekuzzjoni tad-deċiżjonijiet tagħha, u tista' tagħmel użu mill-awtoritajiet tal-pulizija u tħalli lill-persuni bir-responsabbiltà li jikkonformaw mad-deċiżjonijiet tagħhom jidhlu fi kwalunkwe dar matul il-jum.

B'mod partikolari, huma previsti l-proċedimenti legali urgenti li ġejjin (l-Artikolu 91 tal-Liġi dwar il-protezzjoni tal-ulied minuri u taż-żgħażaġh fil-periklu):

Meta jkun hemm periklu għall-hajja jew għall-integrità fiżika jew mentali tal-wild minuri, u ma jkun hemm l-ebda kunsens minn min ikollu r-responsabbiltà tal-ġenituri jew ta' min ikollu l-kustodja *de facto*, kwalunkwe awtorità b'kompetenza fir-rigward ta' kwistjonijiet dwar l-ulied minuri u ż-żgħażaġh, jew il-kummissjonijiet għall-protezzjoni tal-ulied minuri u taż-żgħażaġh, tiegħu miżuri xierqa għall-protezzjoni immedjata tal-wild minuri u titlob l-intervent tal-qorti jew tal-pulizija;

L-entità li tintervjeni tinnotifika minnufih lill-uffiċċju tal-prosekutur jew, jekk dan ma jkunx possibbli, malli jsir possibbli.

Sakemm il-qorti tkun tista' tintervjeni, il-pulizija tneħħi lill-wild minuri jew lill-persuna żagħżuġha mill-periklu li tkun tinsab fih u tiżgura li jkollha protezzjoni ta' emerġenza f'dar tal-fostering, fil-facilitajiet tal-korpi b'kompetenza fir-rigward ta' kwistjonijiet dwar l-ulied minuri u ż-żgħażaġh, jew xi post adattat ieħor.

L-uffiċċju tal-prosekutur, wara li jircievi n-notifika minn kwalunkwe wahda mill-entitajiet imsemmija hawn fuq, jesigi minnufih li tittiehed azzjoni legali urgenti mill-qorti kompetenti.

12 Nista' nikseb għajnuna legali biex inkopri l-ispejjeż tal-proċedura?

Iva, l-għajnuna legali hija disponibbli għall-proċedimenti quddiem il-qorti u l-uffiċċju tar-reġistru ċivili.

13 Ikun possibbli li jsir appell kontra deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri?

Iva, bil-mod digà indikat fit-tweġiba għall-mistoqsija 10.

14 F'ċerti każijiet, jista' jkun meħtieġ li wieħed japplika lill-qorti jew lil awtorità oħra għall-eżekuzzjoni ta' deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri. Liema proċedura tapplika f'każ bħal dan?

Ksur ta' deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri (l-Artikolu 41 tal-Qafas Legali għall-Proċedura ta' Tutela Ċivili)

Jekk, fir-rigward tas-sitwazzjoni tal-wild minuri, wieħed mill-ġenituri jew terza persuna li jkun għew f'deiha ma tikkonformax ma' dak li jkun għe deċiż jew maqbul, il-qorti tista', ex officio, fuq talba mill-uffiċċju tal-prosekuzzjoni jew mill-ġenitur l-ieħor:

Tordna l-passi meħtieġa biex taċċerta l-eżekuzzjoni;

Tagħti multa sa massimu ta' 20 unità tal-kont (fl-2021, il-valur ta' unità tal-kont kien ta' EUR 102.00);

U wara li tkun iwwerifikat is-suppożizzjonijiet rispettivi, tordna lill-parti inadempjenti biex tħallas kumpens favur il-wild minuri, il-ġenitur rikjedenti jew it-tnejn.

Jekk il-ftehim ikun għe rratifikat mill-qorti jew il-qorti tkun tat is-sentenza tagħha, ir-rikors jiġi pproċessat billi jingħaqad mal-proċediment li fih ikun sar il-ftehim jew tkun ingħatat sentenza, li għalih issir petizzjoni lill-qorti rispettiva jekk, skont ir-regoli dwar il-ġurisdizzjoni, tkun il-qorti li jkollha ġurisdizzjoni sabiex tisma' l-kawża ta' ksur.

Ladarba r-rikors jiġi pproċessat jew jingħaqad mal-proċediment, l-imħallef jharrek lill-ġenituri għal laqgħa jew, f'każijiet ta' eċċezzjoni, jinnotifika lill-intimat sabiex jitratta kif jidhirlu li huwa xieraq fi żmien f'haemst ijiem.

Fil-laqqgħa, il-ġenituri jistgħu jaqblu li jemendaw dak li jkun stabbilit fir-rigward tal-eżerċitar tar-responsabbiltà tal-ġenituri, filwaqt li jittqiesu l-interessi tal-wild minuri.

F'każ ta' nonkonformità mar-reġim ta' aċċess, jekk l-intimat ma jattendix il-laqqgħa, ma jipprezentax sottomissjonijiet, jew jekk is-sottomissjonijiet tiegħu jkun manifestament infondati, il-qorti tista' tordna r-ritorn tal-wild minuri sabiex ikun hemm konformità mar-reġim ta' aċċess, u tispeċifika fejn għandu jsir l-aċċess u tipprovdi għall-preżenza ta' konsulenti tekniċi tal-qorti.

L-intimat jiġi nnotifikat sabiex jirrilaxxa lill-wild minuri bil-mod stabbilit, taħt piena ta' multa.

Jekk ma ssirx laqgħa jew jekk il-ġenituri ma jirnexxilhomx jilqhu ftehim, l-imħallef jirreferi lill-partijiet għall-medjazzjoni (jekk il-ġenituri jaqblu li jużawha) jew għal smiġh tekniċu quddiem speċjalista, u mbagħad jaasal għal deċiżjoni.

Jekk tiġi imposta multa u l-multa ma tiġix imħallsa fi żmien għaxart ijiem, l-eżekuzzjoni ssir billi tingħaqad mal-proċedura.

Dan huwa previst fil-Qafas Legali tal-Proċedura ta' Tutela Ċivili u rregolat bit-tali Qafas Legali, hekk kif approvat bil-Liġi Nru 141/2015 tat-8 ta'

Settembru 2015, li jinsab fuq [http://www.pgdlisboa.pt/leis/lei_mostra_articulado.php?](http://www.pgdlisboa.pt/leis/lei_mostra_articulado.php?artigo_id=2428A0048&nid=2428&tabela=leis&pagina=1&ficha=1&so_miolo=&nversao=#artigo)

[artigo_id=2428A0048&nid=2428&tabela=leis&pagina=1&ficha=1&so_miolo=&nversao=#artigo](http://www.pgdlisboa.pt/leis/lei_mostra_articulado.php?artigo_id=2428A0048&nid=2428&tabela=leis&pagina=1&ficha=1&so_miolo=&nversao=#artigo)

L-eżekuzzjoni tal-manteniment

Sabiex tiġi eżegwita l-provvista tal-manteniment, jistgħu jintużaw tliet mezzi alternattivi: is-smiġh għal ksur tar-responsabbiltà tal-ġenituri, imsemmi aktar 'il fuq; is-smiġh ta' qabel l-eżekuzzjoni għall-provvista tal-manteniment, kif imsemmi hawn taħt; jew l-eżekuzzjoni speċjali tal-manteniment, imsemmi aktar 'il quddiem.

Is-smiġh li jippreċedi l-eżekuzzjoni għall-irkupru tal-manteniment dovut (l-Artikolu 48 tal-Qafas Legali tal-Proċedura ta' Tutela Ċivili)

Meta l-persuna b'obbligu legali li tħallas il-manteniment tonqos milli tħallas l-ammonti dovuti fi żmien 10 ijiem mid-data meta kellu jibda jithallas, għandu jiġi osservat dan li ġej:

Jekk il-persuna tkun haddiem fis-settur pubbliku, l-ammonti rispettivi jtnaqqsu meta jkun dovuti, meta ssir talba tal-qorti indirizzata lill-impjegatur tas-settur pubbliku;

Jekk il-persuna tkun impjegat b'salarju, l-ammonti jinqatgħu mill-qliġ jew mis-salarju, u b'dan jiġi nnotifikat l-impjegatur rispettiv sabiex jipproċessa dawn it-tnaqqisiet, u jassumi r-rwol ta' depożitarju;

Jekk il-persuna tircievi kera, pensjonijiet, allowances, kummissjonijiet, perċentwali, emolumenti, għotjiet, kontribuzzjonijiet jew introjtu simili, it-tnaqqis isir minn dawn il-hlasijiet parzjali meta jkun jridu jithallsu jew jiġu akkreditati, filwaqt li jsiru r-rewiżizzjonijiet jew in-notifiki neċessarji, u dawk innotifikati jassumu r-rwol ta' depożitarji.

L-ammonti li jtnaqqsu jkopru wkoll il-manteniment akkumulat preċedentement, u jithallsu direttament lil dawk li suppost jirċevuhom.

Eżekuzzjoni speċjali fir-rigward tal-manteniment

Jekk ikun dovut manteniment lil minuri, il-kreditur tal-manteniment jista', alternattivament, jibda proċedimenti speċjali għall-manteniment, kif stabbilit fl-Artikolu 933 tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili. Għaldaqstant, f'azzjoni waħda, jistgħu jirkupraw b'mod sħiħ l-ammonti dovuti, tardivi jew li se jkun dovuti. F'azzjoni ta' eżekuzzjoni, il-persuna intitolata għall-manteniment tista' tuża mezzi usa' ta' eżekuzzjoni, bħall-qbid u r-ghan tal-introjtu.

Fl-eżekuzzjoni speċjali tal-manteniment, ir-rikorrent jista' jitlob: l-aġġudikazzjoni ta' proporzjon tal-ammonti, tas-salarji jew tal-pensjonijiet li tircievi l-parti l-oħra; jew ċessjoni tal-introjtu li jappartjeni lid-debitur tal-manteniment. L-aġġudikazzjoni jew ir-ghan isefh indipendentement mill-qbid u huwa intiż li jkopri l-hlas ta' ammonti dovuti jew ammonti li se jsiru dovuti.

Meta r-rikorrent jitlob l-aġġudikazzjoni ta' ammonti, salarji jew pensjonijiet, il-korp responsabbli mill-hlas tagħhom jew mill-ipproċessar tal-hlasijiet rispettivi jiġi nnotifikat li għandu jhallas il-parti aġġudikata direttament lir-rikorrent. L-ammont aġġudikat irid jiġi depożitat kull xahar fil-kont bankarju tar-rikorrent, li jrid jagħti n-numru tal-kont fir-rikors promotur.

Jekk ir-rikors jitlob rahan tal-introjtu, trid tiġi speċifikata liema proprjetà tirrigwarda, u l-aġent tal-eżekuzzjoni jordna li tiġi mirhuna l-proprjetà inkwistjoni li titqies li tkun biżżejjed sabiex tkopri l-manteniment li jkun bl-arretrati u li se jsir dovut.

Il-kreditur tal-manteniment jista' xorta jitlob il-qbid tal-proprjetà tad-debitur tal-manteniment. Il-qbid jista' jinvolvi l-proprjetà mobbli jew immobbli, id-depożiti bankarji, id-drittijiet ta' kreditu, l-istabbiliment kummerċjali jew l-ishma ta' kumpaniji.

Jekk il-proprjetà maqbuda tinbiegħ sabiex jithallas dejn ta' manteniment, ir-restituzzjoni tal-ammont żejjed lid-debitur tal-manteniment ma għandhiex tiġi ordnata sakemm ma jkunx aċċertat il-hlas tal-manteniment li se jkun dovut sa fejn l-imħallef iqis li huwa xieraq, hlief jekk jingħata titolu ta' sigurtà jew xi garanzija xierqa oħra.

Id-debitur tal-manteniment għandu jiġi mħarrek biss wara li jkun seħh il-qbid/l-aġġudikazzjoni/ir-ghan tal-introjtu. L-oppożizzjoni tad-debitur tal-manteniment għall-eżekuzzjoni jew għall-qbid ma tissospendix l-eżekuzzjoni.

F'każ ta' talba sabiex il-hlasijiet tal-manteniment ikunu emendati jew itterminati filwaqt li tkun għadha pendenti eżekuzzjoni speċjali, it-talba għal emenda jew terminazzjoni tingħaqad mal-eżekuzzjoni.

Il-verżjoni attwali tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili tista' tiġi kkonsultata hawnhekk: [http://www.pgdlisboa.pt/leis/lei_mostra_articulado.php?](http://www.pgdlisboa.pt/leis/lei_mostra_articulado.php?nid=1959&tabela=leis)

[nid=1959&tabela=leis](http://www.pgdlisboa.pt/leis/lei_mostra_articulado.php?nid=1959&tabela=leis)

15 X'għandi nagħmel biex deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri maħruġa minn qorti fi Stat Membru ieħor tiġi rikonoxxuta u infurzata f'dan l-Istat Membru?

Ir-rikonoxximent

Ir-rikonoxximent ta' deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri maħruġa fi Stat Membru ieħor marbut bir-Regolament tal-Kunsill Nru 2019/1111 tal-25 ta' Gunju 2019 (minn hawn 'il quddiem, "ir-Regolament Brussell IIa riformulat") huwa awtomatiku. Fi kliem ieħor, ma hemmx bżonn ta' xi proċedura speċjali sabiex id-deċiżjoni tiġi rikonoxxuta.

Fil-Portugall, sabiex deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri maħruġa fi Stat Membru ieħor tiġi eżegwita fis-sens tar-Regolament Brussell IIa riformulat, il-parti kkonċernata jeħtiġilha tidda azzjoni għal dikjarazzjoni ta' eżegwibbiltà ta' dik id-deċiżjoni quddiem il-qorti.

Madankollu, hemm żewġ każijiet previsti fl-Artikolu 42 tar-Regolament Brussell IIa riformulat fejn ma hemmx bżonn ta' rikors għal dikjarazzjoni ta' eżegwibbiltà, u ċ-ċertifikat maħruġ mill-qorti ta' oriġini skont ir-Regolament Brussell IIa riformulat jkun biżżejjed sabiex tiġi eżegwita fil-Portugall sentenza mogħtija fi Stat Membru ieħor. Dan iseħħ fid-deċiżjonijiet li ġejjin: deċiżjonijiet dwar id-drittijiet ta' żjarat; u deċiżjonijiet li jagħtu ordni ta' ritorn tal-wild minuri mogħtija mill-qorti b'guriżdizzjoni b'segwitu għal deċiżjoni ta' nonritorn maħruġa skont l-Artikolu 13 tal-Konvenzjoni ta' The Hague tal-1980 dwar l-Aspetti Ċivili tal-Ittief Internazzjonali ta' Minuri.

Il-guriżdizzjoni *ratione loci* għar-rikors għall-eżegwibbiltà

Il-guriżdizzjoni *ratione loci* għar-rikors għal dikjarazzjoni ta' eżegwibbiltà hija stabbilita fir-Regolament Brussell IIa riformulat kif ġej: ir-rikors irid jiġi pprezentat quddiem il-qorti taż-żona ta' residenza tad-debitor tal-manteniment; jew iż-żona ta' residenza tal-wild minuri li għalih ikun dovut il-manteniment; jew, fin-nuqqas ta' kwalunkwe minn dawn il-fatturi ta' konnessjoni, il-post ta' eżekuzzjoni.

Ir-rekwiżiti u d-dokumenti li jridu jakkumpanjaw ir-rikors għall-eżegwibbiltà

Ir-rekwiżiti u d-dokumenti li jridu jakkumpanjaw ir-rikors għall-eżegwibbiltà huma stabbiliti fir-Regolament Brussell IIa riformulat. Fil-qosor, ir-rikorrent jeħtieġu jehmeż dawn li ġejjin mar-rikors għall-eżegwibbiltà: kopja ċċertifikata tas-sentenza; iċ-ċertifikat tad-deċiżjoni maħruġa bl-użu tal-Anness III tar-Regolament Brussell IIa riformulat; fil-każ ta' deċiżjoni meħuda fl-assenza tal-intimat jew mingħajr ma jkun ikkontestaha, evidenza li ġie mħarrek jew li aċċetta d-deċiżjoni b'mod inekwivoku.

Il-proċedura applikabbli għar-rikors għall-eżegwibbiltà prevista fir-Regolament Brussell IIa riformulat

Il-proċedura applikabbli hija rregolata mir-regoli stabbiliti fir-Regolament Brussell IIa riformulat, u għal kwalunkwe aspekt mhux previst f'dak ir-regolament, mir-regoli interni tal-proċedura ċivili Portugiża.

Għaldaqstant, mir-Regolament Brussell IIa riformulat jirriżulta li d-deċiżjoni ta' eżegwibbiltà ma tiġix preċeduta minn proċedura kontradittorja, u li r-rikors jista' jiġi miċhud biss abbażi ta' waħda mir-raġunijiet stabbiliti f'dak ir-regolament. Appell kontra d-deċiżjoni ta' eżegwibbiltà jista' jiġi pprezenta minn kull waħda mill-partijiet fi hdan it-termini stabbiliti. Il-qorti Portugiża tista' tiddeċiedi li s-sentenza ta' qorti barranija hija parzjalment eżegwibbli, iżda ma tistax tirrevidiha fir-rigward tas-sustanza.

Ir-regoli tal-proċedura ċivili Portugiża applikabbli

Ir-rikors għall-eżegwibbiltà jrid jiġi pprezentat quddiem il-qorti tal-familja u tal-minuri fil-qorti distrettwali. Meta ma jkun hemm l-ebda qorti tal-familja u tal-minorenni, ir-rikors irid jiġi pprezentat lill-qorti ċivili lokali fil-qorti distrettwali jew lill-qorti b'kompetenza ġenerika.

L-azzjoni tkun fil-forma ta' azzjoni dikjarattiva ordinarja, kif prevista fil-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili Portugiż, bl-ispeċifikazzjonijiet stabbiliti fir-Regolament Brussell IIa riformulat.

Ladarba appell huwa dejjem ammissibbli, irrappreżentant mill-valur, il-ħatra ta' avukat hija obligatorja.

L-uffiċċju tal-prosekuzzjoni jista' jiehu azzjoni sabiex jiddefendi l-interessi tal-minuri.

Fit-talba inizjali, ir-rikorrent jeħtieġu (l-Artikolu 552 tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili):

isemmi l-qorti u l-imħallef rispettiv ta' fejn tkun tressqet l-azzjoni, u jidentifika lill-partijiet, jindika l-ismijiet tagħhom, l-indirizzi tagħhom jew l-uffiċċji registrati tagħhom u, meta jkun possibbli, in-numri tal-identifikazzjoni fiskali u ċivili tagħhom, il-karigi u l-postijiet tax-xogħol tagħhom;

jindika l-indirizz tax-xogħol tar-rappreżentant legali tiegħu;

jindika t-tip ta' azzjoni;

jipprovi l-fatti essenzjali li taw lok għall-azzjoni u r-raġunijiet fil-liġi li jiffurmaw il-bażi għall-azzjoni;

jifformula r-rikors;

jiddikjara l-ammont tat-talba;

jsemmi l-agent tal-eżekuzzjoni inkarigat mit-taħrika, jew ir-rappreżentant ġudizzjarju responsabbli għaliha;

jitlob il-kompilazzjoni ta' xhieda, f'dan il-każ il-korp ta' informazzjoni previst fir-Regolament Brussell IIa riformulat li jrid jakkumpanja t-talba;

Jehmeż dokument li jiġġustifika l-ħlas tat-tariffa tal-qorti dovuta, jew l-għoti ta' għajjnuna legali bħala eżenzjoni minn tali ħlas, inklużi każijiet fejn dan ikun ġie eżentat fl-Istat Membru ta' oriġini.

Ir-rikors promotur u d-dokumenti jiġu pprezentati minn rappreżentanti legali elettronikament bl-użu tas-sistema kompjuterizzata li fuqha sserraħ l-attività tal-qorti <https://citius.tribunaisnet.mj.pt/>.

L-istess proċedura tapplika meta l-azzjoni titressaq mill-uffiċċju tal-prosekuzzjoni għad-difiża tal-interessi tal-wild minuri. L-uffiċċju tal-prosekuzzjoni huwa eżenti mill-ispejjeż meta jaġixxi sabiex jiddefendi l-interessi tal-minuri.

Sabiex ikollhom aċċess għas-sistema kompjuterizzata, l-avukati, l-avukati apprendisti u s-solicitors jeħtiġilhom ikunu rreġistrati mal-entità responsabbli mill-ġestjoni tal-aċċess għas-sistema kompjuterizzata.

Kull meta talba ma tkunx tinvolvi l-ħatra ta' rappreżentant, u l-parti ma tkunx assistita jew meta l-parti tkun assistita minn rappreżentant iżda jkun hemm raġuni ġustifikabbli li timpedixxi lil dan tal-aħħar milli jipprezenta l-atti proċedurali b'mod elettroniku, ir-rikors promotur u d-dokumenti jistgħu jiġu pprezentati b'wieheċ mill-modi li ġejjin:

konsenja lir-registru tal-qorti, bid-data ta' konsenja tad-dokument tkun valida għall-finijiet proċedurali;

bil-posta rreġistrata, bid-data ta' konsenja bil-posta irreġistrata titqies bħala valida għal finijiet proċedurali;

Jiġu kkonsenjati permezz tal-faks, bid-data meta jintbagħtu titqies bħala d-data tal-att proċedurali.

Ir-rikors promotur u d-dokumenti ta' akkumpanjament, ladarba jaslu fil-qorti, jiġu uffiċjalment irreġistrati u distribwiti. L-imħallef jivverifika li jkun hemm l-informazzjoni neċessarja kollha u li ma jkun hemm l-ebda raġuni għal rifjut kif previst fir-Regolament Brussell IIa riformulat, u jiddikjara l-eżegwibbiltà tad-deċiżjoni. Id-deċiżjoni dwar l-eżegwibbiltà mbagħad tiġi nnotifikata lill-partijiet.

16 Quddiem liema qorti f'dan l-Istat Membru għandi ngħaddi biex nopponi r-rikonoxximent u l-infurzar ta' deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri maħruġa minn qorti fi Stat Membru ieħor? Liema proċedura tapplika f'dawn il-każijiet?

L-Artikolu 30 tar-Regolament Brussell IIa riformulat jipprevedi l-possibbiltà li parti interessata tressaq rikors fi Stat Membru għal **dikjarazzjoni ta' nonrikonoxximent** ta' deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri maħruġa fi Stat Membru ieħor.

F'dak il-każ, il-qorti fil-Portugall fejn għandha tirrikorri l-parti u r-regoli applikabbli tal-proċedura jkunu dawk indikati fit-tweġiba għall-mistoqsja 15, bil-kjarifika li ġejja: dan huwa każ ta' azzjoni komuni għal dikjarazzjoni negattiva. Dan għandu konsegwenzi fir-rigward tar-regoli tal-oneru tal-prova, billi skont il-liġi Portugiża, f'azzjonijiet għal dikjarazzjoni negattiva, huwa l-intimat li jeħtieġu jipprova l-fatti li jikkostitwixxu d-dritt invokat (l-Artikolu 343(1) tal-Kodiċi Ċivili).

17 Liema liġi għandha tiġi applikata mill-qorti fi proċediment dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri meta t-tfal jew il-partijiet ma jkunux iġhix f'dan l-Istat Membru jew ikunu ta' nazzjonalitajiet differenti?

Ir-relazzjonijiet bejn il-ġenituri u l-ulied minuri huma regolati (l-Artikolu 57 tal-Kodiċi Ċivili):

mil-liġi nazzjonali komuni tal-ġenituri;

jew fin-nuqqas ta' dan,

mil-liġi tal-post tar-residenza abitwali komuni tal-ġenituri;

jew, jekk il-ġenituri jkollhom residenza abitwali fi Stati differenti,

mil-liġi personali tal-wild minuri.

Il-liġi personali hija dik tan-nazzjonalità tal-individwu (l-Artikolu 31 tal-Kodiċi Ċivili).

Fil-każ ta' persuni mingħajr Stat, il-liġi personali tal-persuni mingħajr Stat hija dik tal-post tar-residenza tagħhom. Madankollu, jekk il-persuna mingħajr Stat tkun wild minuri jew persuna skwalifikata, il-liġi personali tagħha tkun dik tad-domicilju legali tagħha (l-Artikolu 32(1) u (2) tal-Kodiċi Ċivili).

Fejn issib il-leġiżlazzjoni applikabbli

📄 [II-Kodiċi Ċivili](#)

📄 [II-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili](#)

📄 [Prinċipji generali tal-medjazzjoni](#)

📄 [Sistema ta' Medjazzjoni tal-Familja \(Ordni ta' Implimentazzjoni Ministerjali Nru 13/2018 tat-22 ta' Ottubru 2018\)](#)

📄 [Qafas Legali għall-Proċedura tat-Tutela Ċivili](#)

📄 [II-Liġi dwar il-Protezzjoni tal-Ulled Minuri u taż-Żgħażaġh f'Periklu](#)

📄 [Liġi dwar l-Organizzazzjoni tal-Ġudikatura](#)

📄 [L-aċċess għal-liġi u għall-qrati](#)

📄 [Proċeduri fi hdan il-kompetenza tal-prosekutur pubbliku u tal-uffiċċji tar-reġistru ċivili](#)

📄 [Ir-Regolament tal-Kunsill \(UE\) 2019/1111 tal-25 ta' Ġunju 2019 dwar il-guriżdizzjoni, ir-rikonoxximent u l-infurzar ta' deċiżjonijiet fi kwistjonijiet matrimonjali u kwistjonijiet ta' responsabbiltà tal-ġenituri, u dwar sekwestru internazzjonali ta' minuri \(riformulazzjoni\)](#)

Avviż:

La l-Punt ta' Kuntatt tan-NĠE-Ċivili, la l-qrati u lanqas entitajiet u awtoritajiet oħrajn ma huma marbuta bl-informazzjoni li tinsab f'din l-iskeda informattiva.

Xorta jibqa' neċessarju li jinqraw it-testi legali fis-sehħ, li huma soġġetti għal aġġornamenti regolari u għall-interpretazzjoni li dejjem tevolvi tal-ġurisprudenza.

Din il-paġna web hija parti minn [L-Ewropa Tiegħek](#).

Nilqgħu l-[feedback](#) tiegħek dwar l-utilità tal-informazzjoni pprovduta.

This webpage is part of an EU quality network

L-aħħar aġġornament: 05/04/2023

Il-verżjoni bil-lingwa nazzjonali ta' din il-paġna tinżamm mill-punt ta' kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea.

Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-original mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

Ir-responsabbiltà tal-ġenituri - il-kustodja tat-tfal u d-drittijiet ta' kuntatt - Rumanija

1 Xi tisser il-frazi fil-liġi "responsabbiltà tal-ġenituri" fil-prattika? Liema huma d-drittijiet u d-dmirijiet ta' detentur tar-responsabbiltà tal-ġenituri?

Il-Kodiċi Ċivili Rumen (*Codul Civil*) juża l-kunċett tal-awtorità tal-ġenituri. L-awtorità tal-ġenituri tisser id-drittijiet u d-dmirijiet kollha li jikkonċernaw kemm it-tfal u/jew l-assi tiegħu. Id-drittijiet u l-obbligi huma taż-żewġ ġenituri ndaqs u huma eżerċitati fl-aħjar interessi tat-tfal. L-awtorità tal-ġenituri jiġu eżerċitati sakemm it-tfal jilhqqu l-età magħguri.

Id-drittijiet u l-obbligi tal-ġenituri (previsti fl-Artikoli 487-499 tal-Kodiċi Ċivili u l-Liġi Nru 272/2004 (*Legea nr. 272/2004*) dwar il-protezzjoni u l-promozzjoni tad-drittijiet tat-tfal) rigward it-tfal jinkludu:

id-dritt u l-obbligu li jistabbilixxu u jippreservaw l-identità tat-tfal. It-tfal għandhom jiġu rreġistrati minnufih wara t-twelid u għandu jkollhom id-dritt għal isem u għaċ-ċittadinanza. Il-ġenituri għandhom jagħzlu l-ewwel u l-aħħar isem tat-tfal.

Id-dritt u l-obbligu tat-trobbija tat-tfal. Il-ġenituri għandhom id-dritt u l-obbligu li jrabbu lit-tfal, li jieħdu kura is-saħħa u l-iżvilupp fiżiku, psikoloġiku u intellettuali tat-tfal, l-edukazzjoni tagħhom, l-istudji u t-taħriġ professjonali, skont it-tweġmin, il-karatteristiċi u l-bżonnijiet tat-tfal.

Id-dritt u l-obbligu li jissorveljaw lit-tfal.

Id-dritt u l-obbligu tal-manteniment tat-tfal. Il-ġenituri għandhom obbligazzjoni *in solidum* biex jipprovdu l-manteniment lit-tfal minuri tagħhom. Il-ġenituri jridu jipprovdu għat-tfal tagħhom sal-jum ta' gradwazzjoni tagħhom jekk komplew l-istudji tagħhom iżda mhux aktar minn 26 sena.

Id-dritt li jieħdu ċerti miżuri didiplinari fil-konfront tat-tfal tagħhom. Ċerti miżuri huma projbitti, bħal xi kastig fiżiku li jikkawża ksur fl-istat fiżiku, mentali jew emozzjonali tat-tfal.

Id-dritt li jitolbu għar-ritorn tat-tfal mingħand persuni li ma għandhomx dritt iżommuhom.

Id-dritt tal-ġenituri li jergġu jingħaqdu mat-tfal tagħhom. Dan id-dritt huwa marbut mad-dritt tat-tfal li ma jiġux separati mill-ġenituri tagħhom flief għal raġunijiet eċċezzjonali u temporanji (pereżempju miżuri ta' kustodja alternattiva).

Id-dritt tal-ġenituri li jkollhom rabtiet personali mat-tfal tagħhom. Il-mezzi li bihom ikollhom rabtiet personali mat-tfal huma, *pereż.*: iżuru lit-tfal fid-dar tagħhom, iżuruhom waqt li jkunu l-iskola, it-tfal iqattgħu il-vaganzi ma' kull wieħed mill-ġenituri.

Id-dritt li jiddeċiedu fejn se jgħixu t-tfal. Il-minuri għandu jgħix mal-ġenituri tiegħu. Jekk il-ġenituri ma jgħix flimkien, huma jiddeċiedu fejn se tkun dar il-minuri bi ftehim reċiproku. F'każ ta' nuqqas ta' qbil bejn il-ġenituri, tiddeċiedi l-Qorti tat-Tutela (*Instanța de tutelă*).

Id-dritt li jagħtu l-kunsens għall-għerūsija u ż-żwieġ tat-tfal f'każ ta' minuri li għalqu 16-il sena; id-dritt li jagħtu l-kunsens għall-adozzjoni tat-tfal.

Id-dritt li jappellaw kontra l-mizuri meħuda mill-awtoritajiet rigward it-tfal u biex jagħmlu talbiet u jieħdu miżuri fisimhom propju u fisem it-tfal tagħhom

Id-drittijiet u l-obbligi tal-ġenituri (previsti fl-Artikolu 500-502 tal-Kodiċi Ċivili) rigward l-assi tat-tfal jinkludu:

il-ġestjoni tal-assi tat-tfal. Il-ġenitur ma għandux dritt fuq l-assi tat-tfal, u l-anqas għandhom it-tfal fuq l-assi tal-ġenituri, minbarra d-dritt ta' suċċessjoni u tal-manteniment. Il-ġenituri għandhom id-dritt u l-obbligu li jiġġestixxu l-assi tat-tfal minuri tagħhom u biex jirrapreżentawhom fid-dokumenti ċivili legali jew biex jagħtu l-kunsens tagħhom għal dawn id-dokumenti. Wara l-età ta' 14-il sena, il-minuri jeżerċitaw id-drittijiet tagħhom u jeżegwuhom waħedhom, madankollu, bil-kunsens tal-ġenituri u tal-Qorti tat-Tutela, fejn xieraq.

Id-dritt u l-obbligu li jirrapreżentaw lill-minuri fuq dokumenti ċivili jew biex jagħtu l-kunsens tagħhom għal dawn id-dokumenti. Sakemm jagħlqu 14-il sena, it-tfal jiġu rappreżentati mill-ġenituri fuq id-dokumenti ċivili għaliex ma jkollhomx kapaċità ġuridika. Mill-età ta' 14-il sena sa 18-il sena, il-minuri jeżerċitaw id-drittijiet tagħhom u jeżegwuhom waħedhom, madankollu għandhom bżonn il-kunsens tal-ġenituri bil-quddiem minhabba kapaċità ġuridika limitata.

2 Bhala regola ġenerali, min għandu r-responsabbiltà tal-ġenituri fuq l-ulied?

Id-drittijiet u l-obbligi tal-ġenituri huma ndaqs (l-Artikolu 503(1) tal-Kodiċi Ċivili): jekk il-ġenituri huma miżżewwġin; wara d-divorzju (l-Artikolu 397 tal-Kodiċi Ċivili); ta' ġenitur waħdu li fil-konfront tiegħu ġiet stabbilita l-filjazzjoni jekk it-tfal twieldu barra ż-żwieġ, u taż-żewġ ġenituri flimkien jekk il-ġenituri qiegħdin fi sħubija (l-Artikolu 505(1) tal-Kodiċi Ċivili).

L-awtorità tal-ġenituri tiġi eżerċitata f'ishma mhux indaqs mill-ġenituri (separati): f'każ ta' hall taż-żwieġ permezz ta' divorzju jekk il-Qorti tqis illi huwa fl-interess tat-tfal illi l-awtorità tal-ġenituri tiġi eżerċitata minn ġenitur wieħed biss (l-Artikolu 398 tal-Kodiċi Ċivili). fil-każ ta' hall taż-żwieġ (l-Artikolu 305(2) tal-Kodiċi Ċivili); jekk it-tfal twieldu barra ż-żwieġ fejn il-ġenituri ma jgħix u fi sħubija domestika (l-Artikolu 505(2) tal-Kodiċi Ċivili).

L-awtorità tal-ġenituri tiġi eżerċitata minn ġenitur wieħed skont l-Artikolu 507 tal-Kodiċi Ċivili meta l-ġenitur l-ieħor ikun mejjet, jew ikun ġie mcaħħad mid-drittijiet parentali tiegħu, jew ġie interdett eċċ.

L-awtorità tal-ġenituri tiġi eżerċitata mill-ġenituri parzjalment meta d-drittijiet u d-dmirijiet qiegħdin għand terza parti jew f'idejn istitut tat-tfal (l-Artikolu 399 tal-Kodiċi Ċivili).

3 Jekk il-ġenituri ma jkunux kapaċi jew ma jridux jeżerċitaw ir-responsabbiltà tal-ġenituri fuq uliedhom, tista' tinħatar persuna oħra minflokhom?

Il-ġenituri ta' minuri li għalaq 14-il sena għandhom drittijiet u obbligi biss fuq il-persuna tal-minuri. Id-drittijiet u l-obbligi fuq l-assi tat-tfal huma tat-tutur tat-tfal jew ta' persuna oħra.

It-tutela tal-minuri għandha tiġi stabbilita meta jmutu ż-żewġ ġenituri, meta l-ġenituri mhumix magħrufa, ġew imcaħħda mill-eżerċizzji tad-drittijiet tal-ġenituri jew instabu haġja ta' reat kriminali sabiex jiġu mcaħħda mid-drittijiet tagħhom, jitqiegħdu taħt interdizzjoni, huma assenti jew ġew iddikjarati mejja, u l-Qorti tiddeċiedi li mat-terminazzjoni tal-adozzjoni ikun fl-interess tal-minuri li jinħatar tutur.

It-tutela tiġi stabbilita jekk it-tfal ma għandhomx ġenituri biex jieħdu f'siebhom, wara li jkun u ġew imcaħħda mill-eżerċizzju tad-drittijiet tagħhom.

B'mod eċċezzjonali, il-Qorti tat-Tutela tista' tiddeċiedi li tqiegħed lit-tfal ma' qraba jew ma' familja jew persuna oħra, bil-kunsens tagħhom, jew f'istitut tat-tfal.

4 Jekk il-ġenituri jiddivorzjaw jew jinfirdu, ir-responsabbiltà tal-ġenituri kif tkun iddeterminata għall-ġejjieni?

Fil-prinċipju, l-awtorità tal-ġenituri hija taż-żewġ ġenituri flimkien wara d-divorzju, jew ma' wieħed minnhom biss jekk hemm raġunijiet fondati, fl-aħjar interessi tat-tfal. Il-ġenitur iżomm id-dritt li jħares kif qiegħdin jiġu mrobbija u edukati t-tfal, u d-dritt li jagħti l-kunsens tiegħu għall-adozzjoni.

B'mod eċċezzjonali, il-Qorti tat-Tutela tista' tiddeċiedi li tqiegħed lit-tfal ma' qraba jew ma' familja jew persuna oħra, bil-kunsens tagħhom, jew f'istitut tat-tfal.

Dawn il-persuni u entitajiet jeżerċitaw id-drittijiet u l-obbligi tal-ġenituri fir-rigward tat-tfal (l-Artikolu 399 tal-Kodiċi Ċivili).

Meta t-tfal jitwieldu barra ż-żwieġ u jipi rikonossuti miż-żewġ ġenituri, l-awtorità tal-ġenituri tiġi eżerċitata in solidum minnhom jekk jgħixu fi sħubija domestika.

Jekk il-ġenituri tat-tfal li twieldu barra ż-żwieġ ma jgħix u fi sħubija domestika, l-awtorità tal-ġenituri tiġi eżerċitata minn wieħed minnhom biss.

Id-divorzju kunsenswali tal-konjuġi jista' jsir minn nutar pubbliku anke jekk kien hemm tfal minuri li twieldu fiż-żwieġ, barra ż-żwieġ jew adottati, jekk il-konjuġi jaqblu fuq l-aspetti kollha dwar l-użu tal-kunjom wara d-divorzju, l-eżerċizzju tal-awtorità tal-ġenituri miż-żewġ ġenituri, id-deċiżjoni dwar fejn se jgħixu t-tfal wara d-divorzju, kif se jiġi preservati r-rabtiet personali bejn il-ġenituri separati u t-tfal, kif ukoll il-kontribuzzjoni tal-ġenituri għall-ispejjeż tat-trobbija tat-tfal, l-edukazzjoni, l-istudji u t-taħriġ professjonali tagħhom. Jekk ir-rapport tal-inkjesta soċjali juri illi l-ftehim tal-konjuġi dwar l-eżerċizzju kongunt tal-awtorità tal-ġenituri jew dwar fejn se jgħixu t-tfal mhux fl-interessi tat-tfal, in-nutar pubbliku jiċċad l-applikazzjoni għad-divorzju u jiggwida lill-konjuġi biex imorru l-qorti.

5 Jekk il-ġenituri jilhqgħu ftehim dwar il-kwistjoni tar-responsabbiltà tal-ġenituri, liema formalitajiet għandhom ikunu rrispettati biex il-ftehim jorbot legalment?

Il-ġenituri jistgħu jifthemu dwar l-eżerċizzju tal-awtorità tal-ġenituri jew rigward il-miżuri li ttiehdu sabiex jiġu mħarsin it-tfal bil-kunsens tal-Qorti tat-Tutela, jekk ikun fl-aħjar interess tat-tfal (l-Artikolu 506 tal-Kodiċi Ċivili).

Il-partijiet jistgħu jidhru f'kull hin matul l-għoti tas-sentenza, anke mingħajr ma jkun u ġew imsejja, sabiex jitolbu sentenza li tirregola legalment il-ftehim tagħhom, billi jingħataw sentenza li tagħti l-approvazzjoni. Din is-sentenza hija finali u tiġi eżegwita.

6 Jekk il-ġenituri ma jkunux jistgħu jilhqgħu ftehim dwar il-kwistjoni tar-responsabbiltà tal-ġenituri, liema huma l-mezzi alternattivi biex jiġi solvut il-kunflitt mingħajr intervent tal-qorti?

Il-medjazzjoni mhix obligatorja qabel ma l-partijiet imorru l-Qorti. Matul ir-riżoluzzjoni tal-proċess, l-awtoritajiet ġudizzjarji huma obbligati jinfurmaw lill-partijiet dwar il-possibiltajiet u l-vantaġġi tal-użu tal-medjazzjoni. Jekk il-medjazzjoni ma tirriżultax fi ftehim, il-kwistjonijiet konċernati jiġu riżolti l-Qorti.

7 Jekk il-ġenituri jmorru l-qorti, liema kwistjonijiet jistgħu jiġu deċiżi mill-imħallef fir-rigward tat-tfal?

Ara t-tweġiba għall-mistoqsja 1.

8 Jekk il-qorti tiddeċiedi li il-ġenitur wieħed biss għandu jkollu l-kustodja tal-ulied, dan ikun ifisser li huwa jew hija jistgħu jiddeċiedu dwar l-affarijiet kollha li jirrigwardjaw it-tfal mingħajr ma qabel jikkonsultaw lill-ġenitur l-ieħor?

Jekk il-Qorti tiddeċiedi illi l-awtorità tal-ġenituri għandha tiġi eżerċitata minn ġenitur minnhom biss, dak il-ġenitur jiddeċiedi waħdu dwar il-kwistjonijiet kollha marbuta mat-tfal. Il-ġenitur iżomm id-dritt li jħares kif qiegħdin jiġu mrobbija u edukati t-tfal, u d-dritt li jagħti l-kunsens tiegħu għall-adozzjoni.

9 Jekk il-qorti tiddeċiedi li l-ġenituri għandu jkollhom il-kustodja kongunta ta' uliedhom, dan xi jfisser fil-prattika?

Il-ġenituri jeżerċitaw l-awtorità tal-ġenituri *in solidum*. Fir-rigward ta' partijiet terzi *in bona fide*, jekk xi hadd mill-ġenituri iwettaq att legali ordinarju waħdu fl-eżerċizzju tad-drittijiet parentali u twettiq tad-dmirijiet tal-ġenituri, huwa preżunt illi għandu l-kunsens tal-ġenitur l-ieħor.

10 Għand liema qorti jew awtorità għandi nirrikorri jekk inkun irrid nippreżenta rikors dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri? Liema formalitajiet għandhom ikunu rrispettati u liema dokumenti għandi nehmeż mar-rikors tiegħi?

Ir-rikorsi għall-protezzjoni tal-individwi fil-kompetenza tal-Qorti tat-Tutela u tal-Familja (*il-Qorti Distrettwali jew, fejn xieraq, it-Tribunal speċjalizzat fi kwistjonijiet tal-minuri u tal-familji*) jiġu riżolti mill-Qorti b'ġurisdizzjoni territorjali tal-post fejn hija domiciljata jew għandha r-residenza tagħha l-persuna protetta (l-Artikolu 94 tal-Kodiċi ta' Procedura Ċivili) (*Codul de Procedură Civilă*).

Il-qorti tal-post fejn huwa domiciljat ir-rikorrent għandha kompetenza għat-talbiet dwar ir-rikonossiment tal-filjazzjoni, filwaqt li l-Qorti li għandha ġurisdizzjoni fil-post fejn huwa residenti r-rikorrent/kreditur għandha kompetenza għat-talbiet dwar l-obbligi ta' manteniment (inkluż il-benefiċċji tat-tfal mill-Istat).

Id-dokumenti li jridu jiġu mehmuża mar-rikors għaċ-ċitazzjoni huma l-kopja taċ-ċertifikat tat-twelid tal-minuri, il-kopja tal-karta tal-identità, il-kopja tas-sentenza ta' divorzju, il-ftehim ta' medjazzjoni (jekk ikun sar) u dokumenti oħra li jitqiesu utli sabiex jinqata' l-każ. It-talba hija eżenti mit-taxxa tal-boll.

11 Liema procedura tapplika f'dawn il-każijiet? Jista' wieħed jagħmel użu minn procedura ta' emerġenza?

Il-Qorti tista' tiegħu miżuri provviżorji permezz ta' ordni mill-president tagħha matul il-proċess kollu tad-divorzju (proċedura speċjali b'termini aktar qosra għar-riżoluzzjoni), dwar fejn se jgħixu t-tfal, l-obbligu tal-manteniment, dwar min se jgħbor il-benefiċċju għat-tfal (l-Artikolu 919 tal-Kodiċi ta' Proċedura Ċivili).

12 Nista' nikseb għajjuna legali biex inkopri l-ispejjeż tal-proċedura?

L-għajjuna legali tista' tinkiseb taħt l-Ordni ta' Emergenza Nru 51/2008 (*Ordonanța de Urgență nr. 51/2008*) dwar l-għajjuna legali pubblika fi kwistjonijiet ċivili, approvat bl-emendi mil-Liġi Nru 193/2008 (*Legea nr. 193/2008*), kif sussegwentement emendat.

L-għajjuna legali tista' tingħata separatament jew f'daqqa fil-forma ta' assistenza minn avukat; bil-ħlas għal esperti, traduttur jew interpretu; bil-ħlas tat-tariffa tal-bailiff; għall-eżenzjonijiet, riduzzjonijiet, skedar mill-għid jew dewmien fil-ħlas tat-tariffi tal-Qorti.

Il-persuni li jibbenefikaw bis-siġħ mill-għajjuna legali huma dawk li għandhom introjtu nett fix-xahar għal kull membru tal-familja inqas minn RON 300 fl-aħħar xahrejn qabel it-talba. Jekk l-introjtu huwa inqas minn RON 300, l-għajjuna legali tkopri l-ispejjeż b'50%. Madankollu, il-kundizzjonijiet stabbiliti ma jwaqqfux lill-applikanti b'riżorsi li jaqsbu l-kwota milli jibbenefikaw mill-għajjuna legali jekk jistgħu juru illi ma jistgħux iħallu l-ispejjeż legali minhabba d-differenza fl-istandards ta' għajjien tal-istat ta' domicilju jew tar-residenza abitwali u tal-istat fejn qiegħda l-qorti.

13 Ikun possibbli li jsir appell kontra deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri?

Is-sentenza f'kazijiet relatati mal-eżerċizzju tal-awtorità tal-ġenituri (kwistjonijiet anċillari għad-divorzju jew permezz ta' rotta diretta) hija suġġetta għal appell biss, fi żmien 30 jum mis-sentenza, jew għal sħarriġ gudiżzarju biss, f'każ ta' sentenza għall-approvazzjoni li tikkonferma l-ftehim tal-Partijiet.

14 F'ċerti kazijiet, jista' jkun meħtieġ li wieħed japplika lill-qorti jew lil awtorità oħra għall-eżekuzzjoni ta' deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri. Liema proċedura tapplika f'każ bħal dan?

Jekk id-debitur ma jwettaqx dmiru volontarjament, il-kreditur irid jinnotifika lill-bailiff. Il-bailiff jitleb lill-qorti ta' eżekuzzjoni għall-approvazzjoni tagħha għall-eżekuzzjoni. Dan isir matul seduta bil-magħluq mingħajr ma jiġu msejjaħa l-Partijiet.

Jekk it-talba għall-eżekuzzjoni tiġi awtorizzata, il-bailiff joħroġ mandat u jibgħat għall-ġenitur jew għal persuna li magħha qiegħdin it-tfal, biex jinnotifikaha bid-data li fiha għandha tidher mal-minuri sabiex il-minuri jmur mal-kreditur, jew biex tiġi ordnata tħalli lill-ġenitur l-iehor jeżerċita d-dritt tiegħu għal relazzjonijiet personali mal-minuri.

Jekk id-debitur ma jwettaqx dmiru, il-bailiff jipproċedi b'eżekuzzjoni obligatorja fil-preżenza ta' rappreżentant mid-Direttorat Ġenerali tal-Assistenza Soċjali u Protezzjoni tat-Tfal u, jekk ikun meħtieġ, fil-preżenza ta' psikologu u uffiċjali tal-pulizija. Hadd ma jista' jwettaq att ta' bullying fuq il-minuri jew jagħmillu pressjoni żejda biex iwettaq l-eżekuzzjoni.

Jekk id-debitur ma jwettaqx dmiru, il-piena deċiża mill-Qorti tibqa' fis-seħħ sakemm issir l-eżekuzzjoni, u l-bailiff jinnotifika lill-prosekutur biex jibda l-prosekuzzjoni.

Jekk il-minuri jirrifjuta, l-eżekutur jikkomunika r-rapport uffiċjali lir-rappreżentant mid-Direttorat Ġenerali tal-Assistenza Soċjali u Protezzjoni tat-Tfal, u l-qorti kompetenti tordna lill-minuri biex jattendi għal programm ta' terapija, li jintemm bir-rapport tal-psikologu. Jekk il-minuri jirrifjuta dan wara li jerġa jibda l-eżekuzzjoni obligatorja, il-kreditur jista' jmur il-qorti biex jitleb li tingħata piena.

15 X'għandi nagħmel biex deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri maħruġa minn qorti fi Stat Membru ieħor tiġi rikonossuta u infurzata f'dan l-Istat Membru?

Għar-rikonossiment ta' deċiżjoni dwar l-awtorità tal-ġenituri, japplikaw id-dispożizzjonijiet tar-Regolament (KE) Nru 2201/2003. It-talba trid tiġi indirizzata lit-Tribunal fid-domicilju tal-intimat jew tar-residenza tiegħu fir-Rumanija. Jista' jsir appell mir-rikonossiment quddiem il-Qorti tal-Appell b'guriżazzjoni territorjali (*Curtea de Apel*), jew permezz ta' oppożizzjoni b'talba għal sħarriġ gudiżzarju quddiem il-Qorti Superjuri tal-Kassazzjoni u l-Gustizzja (*Înalta Curte de Casație și Justiție*).

16 F'liema qorti f'dan l-Istat Membru għandi nimirkorri biex nopponi r-rikonossiment ta' deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri maħruġa minn qorti fi Stat Membru ieħor? Liema proċedura tapplika f'dawn il-każijiet?

Sabiex jopponi r-rikonossiment ta' deċiżjoni dwar l-awtorità tal-ġenituri, il-persuna interessata tista' tmur quddiem it-Tribunal tad-domicilju tal-intimat jew tar-residenza tiegħu fir-Rumanija.

17 Liema liġi għandha tiġi applikata mill-qorti fi proċediment dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri meta t-tfal jew il-partijiet ma jkunux igħixu f'dan l-Istat Membru jew ikunu ta' nazzjonalitajiet differenti?

L-Artikolu 2611 tal-Kodiċi Ċivili jgħid illi l-liġi applikabbli dwar l-awtorità tal-ġenituri u l-protezzjoni tat-tfal tiġi determinata skont il-Konvenzjoni dwar il-Guriżazzjoni, il-Liġi Applikabbli, ir-Rikonossiment, l-Eżekuzzjoni u l-Kooperazzjoni fir-rigward tal-awtorità tal-ġenituri u l-Miżuri għall-Protezzjoni tat-Tfal, adottata fl-Aja fid-19 ta' Ottubru 1996, u rratifikata mil-Liġi Nru, 361/2007.

Din il-paġna web hija parti minn [L-Ewropa Tiegħek](#).

Nilqgħu l-[feedback](#) tiegħek dwar l-utilità tal-informazzjoni pprovduta.

This webpage is part of an EU quality network

L-aħħar aġġornament: 16/12/2020

Il-verżjoni bil-lingwa nazzjonali ta' din il-paġna tinżamm mill-punt ta' kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-original mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

Ir-responsabbiltà tal-ġenituri - il-kustodja tat-tfal u d-drittijiet ta' kuntatt - Slovenja

1 Xi tisser il-frazi fil-liġi "responsabbiltà tal-ġenituri" fil-prattika? Liema huma d-drittijiet u d-dmirijiet ta' detentur tar-responsabbiltà tal-ġenituri?

Ir-responsabbiltà tal-ġenituri hija relazzjoni legali rregolata mid-dritt tal-familja. Ir-relazzjonijiet jibdeu meta titwieled tarbija jew meta tiġi ddeterminata l-paternità jew il-maternità. Fis-sistema legali tas-Slovenja, trabi li jitwieldu lil ġenituri mhux mizzewġa għandhom l-istess drittijiet u dmirijiet bħal dawk imwiela lil ġenituri mizzewġa. Il-leġiżlazzjoni tas-Slovenja adottat sistema ta' "adozzjoni siġha", li jfisser li t-tfal adottati jiġu trattati bl-istess mod bħat-tfal bioloġiċi.

Il-baži ġuridika tinsab fl-**Artikolu 54 tal-Kostituzzjoni tas-Slovenja (Ustava Republike Slovenije)**, li skontu l-ġenituri għandhom id-dritt u d-dmir tal-manteniment, l-edukazzjoni u t-trobbija ta' wliedhom. Dan id-dritt u d-dmir jista' jiġi revokat jew ristrett biss għal raġunijiet stabbiliti fil-liġi sabiex jiġiharsu l-interessi tal-minuri. Minuri li jitwieldu lil ġenituri mhux miżżewġa għandhom l-istess drittijiet bħal dawk imwiela lil ġenituri miżżewġa.

Ir-responsabbiltà tal-ġenituri hija s-sett sħiħ ta' jeddijiet u dmirijiet li għandhom il-ġenituri biex joħolqu l-kundizzjonijiet, sa fejn twassal l-abbiltà tagħhom, biex jaċċertaw l-iżvilupp komprensiv ta' wliedhom. Ir-responsabbiltà tal-ġenituri hija kondiviża bejn żewġ ġenituri. (L-Artikolu 6 tal-Kodiċi tal-Familja (*Družinski zakonik*))

Il-ġenituri jridu jissalvagwardjaw l-interessi ta' wliedhom fl-attivitàjiet kollha li jirrigwardaw lil uliedhom, u meta jrabbu lil uliedhom, jirrispettaw il-persuna, l-individualità u d-dinjità tagħhom. Il-ġenituri jieħdu preċedenza fuq l-oħrajn kollha fir-rigward tal-kura ta' wliedhom u l-eżerċitar tar-responsabbiltà biex jaħdmu fl-interessi ta' wliedhom. Il-ġenituri jitqiesu li qed jaħdmu fl-interessi tal-wild tagħhom jekk, billi jitqiesu l-personalità, l-età, il-livell ta' żvilupp u x-xewqat tal-wild b'mod partikolari, huma jissodisfaw il-bżonnijiet materjali, emozzjonali u psikosoċjali tal-wild tagħhom billi jaġixxu b'tali mod li juri l-kura u r-responsabbiltà tagħhom lejn il-wild, jagħtuhom gwida xierqa u jheggu l-iżvilupp tagħhom. (L-Artikolu 7 tal-Kodiċi tal-Familja)

Il-ġenituri għandhom ir-responsabbiltà prinċipali u ndaqs għall-kura, it-trobbija u l-iżvilupp ta' wliedhom. It-tħassib primarju tagħhom għandu jkun l-interess ta' wliedhom, u l-istat għandu jassistihom fit-twettiq tar-responsabbiltajiet tagħhom tal-ġenituri.

Ir-responsabbiltà tal-ġenituri tinkorpora fiha l-jeddijiet u dmirijiet tal-ġenituri b'rabta mal-ħajja u s-saħħa, it-trobbija, il-protezzjoni, il-kura, is-superviżjoni u l-edukazzjoni ta' wliedhom, u l-jeddijiet u r-responsabbiltajiet tagħhom b'rabta mar-rappreżentanza u l-manteniment tal-ulied u l-ġestjoni tal-proprietà ta' wliedhom. Awtorità kompetenti tista' tpoġġi restrizzjoni fuq ġenitur jew ieħor jew it-tnejn li huma fl-eżerċizzju tar-responsabbiltà tal-ġenituri, jew tneħħi r-responsabbiltà tal-ġenituri mingħand ġenitur jew ieħor jew it-tnejn li huma, skont il-kundizzjonijiet stabbiliti fil-Kodiċi tal-Familja.

Il-ġenituri jridu jipprovdu kura għall-ħajja u s-saħħa ta' wliedhom, u jipproteġuom, jindokrawhom, irabbuom u jzommuom taħt għajnejhom. Iridu jipprovdu lil uliedhom b'kundizzjonijiet għal trobbija b'saħħiħa u żvilupp personali bbalanċjat, jgħinuom jiżviluppaw il-kapaċità li jgħixu u jaħdmu b'mod indipendenti, imantnu lil uliedhom skont id-dispożizzjonijiet tal-Kodiċi tal-Familja u, sa fejn twassal l-abbiltà tagħhom, jiżguraw li uliedhom ikunu jistgħu jintbagħtu l-iskola u jingħataw edukazzjoni skont il-ħiliet, talenti u xewqat tagħhom. (L-Artikoli 135, 136 u 137 tal-Kodiċi tal-Familja)

L-ulied għandhom id-dritt li jkollhom kuntatt maż-żewġ ġenituri u ż-żewġ ġenituri għandhom id-dritt li jkollhom kuntatt ma' wliedhom. (L-Artikolu 141 tal-Kodiċi tal-Familja)

Ir-responsabbiltà ġuridika tal-ġenituri fil-konfront ta' wliedhom hija stipulata fl-Artikolu 142 tal-Kodiċi tal-Obbligazzjonijiet (*Obligacijski zakonik*). Il-ġenituri huma responsabbli għal dannu kkawżat lil parti terza minn wild taħt l-età ta' seba' snin, irrispettivament minn jekk ikunux responsabbli għad-dannu kkawżat. Il-ġenituri huma responsabbli għal dannu kkawżat lil parti terza minn wild minorenni li jkollu aktar minn seba' snin, sakemm ma jkunux jistgħu jipprovaw li ma kinux responsabbli għad-dannu kkawżat.

L-Artikolu 145 tal-Kodiċi tal-Familja jirregola r-**rappreżentanza** ta' wild fir-relazzjonijiet tal-wild mad-dinja ta' hemm barra. Sakemm il-liġi ma tiddeterminax mod ieħor (pereżempju, jekk dawn ikunu tpoġġew f'foster care), wild huwa rrapprezentat mill-ġenituri tiegħu. Jekk ikun hemm bżonn li xi haġa titwassal lil wild minorenni jew li jiġi infurmat b'xi haġa, ġenitur jew ieħor jista' jwassal dik il-haġa jew jircievi dik l-informazzjoni. Jekk il-ġenituri ma jkunux jgħixu flimkien, dan isir mill-ġenitur li miegħu jgħix il-wild jew il-ġenitur innominat f'soluzzjoni bil-qorti jew f'deċiżjoni dwar il-kustodja kongunta skont l-Artikolu 139 tal-Kodiċi tal-Familja. (L-Artikolu 145 tal-Kodiċi tal-Familja)

Proprietà ta' wild hija ġestita mill-ġenituri tal-wild fl-interessi tal-wild. Il-ġenituri jistgħu jużaw l-introġitu mill-proprietà tal-wild b'mod partikolari għall-manteniment, it-trobbija u l-edukazzjoni tal-wild, kif ukoll għall-bżonnijiet immedjati tal-familja jekk huma stess ma jkollhomx biżżejjed mezzi. (L-Artikoli 147 u 148 tal-Kodiċi tal-Familja)

2 Bħala regola ġenerali, min għandu r-responsabbiltà tal-ġenituri fuq l-ulied?

Il-ġenituri għandhom ir-responsabbiltà prinċipali u ndaqs għall-kura, it-trobbija u l-iżvilupp ta' wliedhom. It-tħassib primarju tagħhom għandu jkun l-interessi ta' wliedhom. (L-Artikolu 135 tal-Kodiċi tal-Familja)

Il-ġenituri jeżerċitaw id-dritt tagħhom tal-ġenituri permezz ta' kunsens komuni f'konformità mal-interessi ta' wliedhom. Jekk, bejniethom, ma jkunux jistgħu jaslu għal ftehim dwar il-kwistjoni, jassistihom centru tas-servizzi soċjali (*center za socialno delo*) biex jaslu għalih. Jekk ikunu jixtiequ, jistgħu wkoll jinvolvu s-servizzi ta' medjatur. Meta l-ġenituri ma jkunux jgħixu flimkien u ma jkollhomx il-kustodja kongunta ta' wliedhom, it-tnejn li huma jiddeċiedu, permezz ta' kunsens komuni u skont mal-interessi ta' wliedhom, dwar kwistjonijiet li jkollhom influwenza sinifikattiva fuq l-iżvilupp ta' wliedhom. Jekk, bejniethom, ma jkunux jistgħu jaslu għal ftehim dwar il-kwistjoni, jassistihom centru tas-servizzi soċjali biex jaslu għalih. Jekk ikunu jixtiequ, jistgħu wkoll jinvolvu s-servizzi ta' medjatur.

Il-ġenitur li jkollu kustodja tal-wild ikun dak li jiddeċiedi dwar kwistjonijiet marbuta mal-ħajja ta' kuljum tal-wild u dwar il-post ta' residenza permanenti tiegħu, dment li dan ma jkollux effett avvers fuq kwistjonijiet li għandhom influwenza sinifikattiva fuq l-iżvilupp tal-wild.

F'kazijiet li fihom il-ġenituri ma jkunux jistgħu jaslu għal ftehim dwar kwistjonijiet li għandhom influwenza sinifikattiva fuq l-iżvilupp tal-wild, tiddeċiedi qorti. Meta jkun hemm impediment li ma jhallix li ġenitur minnhom jeżerċita r-responsabbiltà tal-ġenituri, din tiġi eżerċitata mill-ġenitur l-ieħor waħdu. Jekk ġenitur minnhom ma jkunx għadu haj jew ma jkunx magħruf, jew jekk titneħħielhom ir-responsabbiltà tal-ġenituri, dik ir-responsabbiltà tiġi eżerċitata mill-ġenitur l-ieħor. (L-Artikolu 151 tal-Kodiċi tal-Familja)

3 Jekk il-ġenituri ma jkunux kapaċi jew ma jridux jeżerċitaw ir-responsabbiltà tal-ġenituri fuq uliedhom, tista' tinħatar persuna oħra minflokhom?

Il-ġenituri jieħdu preċedenza fuq l-oħrajn kollha fir-rigward tad-dritt u d-dover li jipproteġu l-drittijiet u l-interessi ta' wliedhom. Jekk il-ġenituri jonqsu milli jeżerċitaw dawn id-drittijiet jew milli jaqdu dawn id-doveri, jew jonqsu milli jagħmlu dan fl-interessi ta' wliedhom, l-istat jieħu miżuri biex jipproteġi d-drittijiet u l-interessi tal-wild (minn hawn 'il quddiem: miżuri biex jiġu protetti l-interessi tal-wild). Jistgħu jittieħdu miżuri biex jiġu protetti l-interessi tal-wild sakemm il-wild jakkwiżixxi kapaċità sħiħa biex jintrabat b'kuntratt, sakemm il-Kodiċi tal-Familja ma tipprevdix mod ieħor. (L-Artikolu 154 tal-Kodiċi tal-Familja)

Qorti tista' tieħu wild mingħand il-ġenituri tiegħu u tpoġġih fil-kustodja ta' persuna oħra, fil-foster care jew f'istitut jekk il-wild ikun jinsab f'periklu u jekk it-tneħħija tkun l-uniku mod biex jiġu protetti biżżejjed l-interessi tiegħu, u jekk iċ-ċirkostanzi tal-każ jindikaw li l-ġenituri se jkun u jistgħu, wara ċertu żmien, jerġgħu jassumu r-responsabbiltà tal-kura u t-trobbija tal-wild. (L-Artikolu 174 tal-Kodiċi tal-Familja)

Qorti tista' tiddeċiedi wkoll li tpoġġi wild f'istitut jekk ikunu qed isofru minn problemi psikoloġiċi fl-għamla ta' diffikultajiet fl-aġir, l-emozzjonijiet u t-tagħlim jew diffikultajiet oħra fl-iżvilupp tagħhom, jekk il-wild jew ulied oħra fil-familja jkun u jinsabu f'periklu, u jkun possibbli li jiġu protetti l-interessi tal-wild jew ta' dawk l-ulied l-oħra fil-familja biss billi l-wild jintbagħat f'istitut. (L-Artikolu 175 tal-Kodiċi tal-Familja)

Il-kura ta' wild tista' tiġi pprovduta minn ġenitur adottiv. Wild jista' jiġi adottat biss jekk il-ġenituri jkun u taw il-kunsens tagħhom għall-adozzjoni f'centru tas-servizzi soċjali jew quddiem qorti wara t-twelid tal-wild. Għal wild li jkun għadu ma għalaqx tmien ġimgħat, il-kunsens irid jerġa' jiġi kkonfermat wara li l-wild jagħlaq tmien ġimgħat. Jekk dan ma jsirx, ma jkollu l-ebda effett legali. Il-kunsens ma jintalabx minn ġenitur li r-responsabbiltà tal-ġenituri tiegħu tkun giet irtirata jew li b'mod permanenti ma jkollux il-kapaċità li jesprimi x-xewqat tiegħu. Uljed li l-ġenituri tagħhom mhumix magħrufa jew li r-residenza tagħhom ma tkunx magħrufa għal sena wkoll jistgħu jiġu adottati. (L-Artikolu 218 tal-Kodiċi tal-Familja) L-adozzjoni tittermina d-drittijiet u d-doveri tal-ulied vis-à-vis l-ġenituri tagħhom u qraba oħra, u viċversa. Jekk il-konjuġi jew is-sieħeb/sieħba ekstrakonjuġali ta' wieħed mill-ġenituri tal-wild jadottaw il-wild, dawk id-drittijiet u d-doveri tal-wild vis-à-vis dak il-ġenitur u l-qraba tiegħu ma jiġux itterminati, u viċversa. (L-Artikolu 220 tal-Kodiċi tal-Familja)

L-ghoti tar-responsabbiltà tal-ġenituri lil qarib hija istituzzjoni ġdida li għet introdotta permezz tal-Kodiċi tal-Familja b'rabta mal-kura tal-wild. Din l-istituzzjoni hija disponibbli biss b'rabta ma wild li ma għandux ġenituri haġġin. Jekk dan ikun fl-interessi tal-wild, il-qorti tista' tagħti r-responsabbiltà tal-ġenituri lil qarib li jkun lest li jassumi r-responsabbiltà għall-wild u jissodisfa l-kundizzjonijiet għall-adozzjoni stabbiliti fil-Kodiċi tal-Familja. Il-Kodiċi tal-Familja tistabbilixxi min għandu jitqies bħala qarib f'każijiet bħal dawn: persuna li tiġi mill-wild b'konsangwinità f'linja dritta sat-tieni grad jew f'linja kollaterali sar-raba' grad. Il-persuna li tkun ingħatatilha r-responsabbiltà tal-ġenituri takkwizixxi l-istess jeddijiet u doveri bħalma kieku kien ikollhom il-ġenituri tal-wild, u ssir ir-rappreżentant legali tal-wild. Il-persuna li tkun ingħatatilha r-responsabbiltà tal-ġenituri trid tmantri lill-wild. Fl-eventwalità li r-responsabbiltà tal-ġenituri tingħata lil żewġ qrafa li huma miżżewġin jew f'relazzjoni extrakonjugali bejniethom, jew lil qarib u l-konjuġi tagħhom jew sieheb/sieħba extrakonjugali li jissodisfaw il-kundizzjonijiet, dik ir-responsabbiltà tingħata liż-żewġ sieħba u ma tistax tingħata lil wieħed biss. (L-Artikolu 231 tal-Kodiċi tal-Familja)

Il-qorti tappunta tutor għal wild li ma għandux ġenituri jew wild li l-ġenituri ma jipprovdulhomx kura u tpoġġi lill-wild taħt il-kura ta' tutor. (L-Artikolu 257 tal-Kodiċi tal-Familja) Centru tas-servizzi soċjali jew qorti jappuntaw tutor speċjali ("ta' sostituzzjoni") (*kolizijiski skrbnik*) għal wild meta l-ġenituri tal-wild jeżerċitaw ir-responsabbiltà tal-ġenituri iżda l-interessi tagħhom ikunu f'kunflitt, jew meta, f'każ ta' tutela, l-interessi tal-wild u tat-tutor tiegħu jkun f'kunflitt. (L-Artikolu 269 tal-Kodiċi tal-Familja)

4 Jekk il-ġenituri jiddivorzjaw jew jinfirdu, ir-responsabbiltà tal-ġenituri kif tkun iddeterminata għall-ġejjieni?

Ġenituri li ma jgħixux flimkien jew li jkun beħsiebhom jisseparaw iridu jilhq u ftehim dwar il-kustodja tat-tfal li jkollhom flimkien, u dan jagħmlu fl-interessi ta' dawk it-tfal. Jistgħu jaqblu li jżommu kustodja kongunta ta' wliedhom, li jagħtu l-kustodja lil wieħed mill-ġenituri jew li jaqsmu lil uliedhom bejniethom. Jekk, bejniethom, ma jkunux jistgħu jaslu għal ftehim dwar il-kwistjoni, jassistihom centru tas-servizzi soċjali biex jaslu għalih. Jekk ikunu jixtiequ, jistgħu wkoll jinvolvu s-servizzi ta' medjatur. Jekk il-ġenituri jaslu għal ftehim dwar il-kustodja, jistgħu jipproponu li tiġi ffirmata soluzzjoni bil-qorti. Jekk il-qorti tistabbilixxi li l-ftehim ma jkunx fl-interess tat-tfal, tiċċad il-proposta. Jekk il-ġenituri ma jaslux għal ftehim dwar il-kustodja, il-kwistjoni tiġi deciza mill-qorti. Il-qorti tista' wkoll, *ex officio* u f'konformità mad-dispożizzjonijiet tal-Kodiċi tal-Familja, tiddeciedi dwar miżuri oħra biex jiġu salvagwardjati l-interessi tat-tfal. Meta tiegħu decizjoni dwar il-kustodja, il-qorti wkoll dejjem tiddeciedi dwar il-manteniment tat-tfal li l-ġenituri jkollhom flimkien u dwar il-kuntatt mal-ġenituri rispettivi, skont il-Kodiċi tal-Familja. Il-qorti toħroġ decizjoni ġdida dwar il-kustodja meta dan ikun meħtieġ minhabba bidla fiċ-ċirkostanzi jew minhabba l-interessi tat-tfal. (L-Artikolu 138 tal-Kodiċi tal-Familja)

Meta qorti tannulla żwieġ, tiddeciedi wkoll dwar il-kustodja u l-manteniment ta' kull wild li l-ġenituri jkollhom flimkien u dwar il-kuntatt mal-ġenituri rispettivi, skont dan l-att. Qabel ma tagħmel hekk, trid tistabbilixxi wkoll kif l-aħjar li tiżgura l-interessi tal-wild jew tal-ulied. (L-Artikolu 98 tal-Kodiċi tal-Familja)

Meta l-ġenituri ma jkunux jgħixu flimkien u ma jkollhomx il-kustodja kongunta ta' wliedhom, it-tnejn li huma jiddeciedu, permezz ta' kunsens komuni u f'konformità mal-interessi ta' wliedhom, dwar kwistjonijiet li jkollhom influwenza sinifikattiva fuq l-iżvilupp ta' wliedhom. Jekk, bejniethom, ma jkunux jistgħu jaslu għal ftehim dwar il-kwistjoni, jassistihom centru tas-servizzi soċjali biex jaslu għalih. Jekk ikunu jixtiequ, jistgħu wkoll jinvolvu s-servizzi ta' medjatur. Il-ġenitur li jkollu kustodja tal-wild ikun dak li jiddeciedi dwar kwistjonijiet marbuta mal-ħajja ta' kuljum tal-wild u dwar il-post ta' residenza permanenti tiegħu, dment li dan ma jkollux effett avvers fuq kwistjonijiet li għandhom influwenza sinifikattiva fuq l-iżvilupp tal-wild. (L-Artikolu 151 tal-Kodiċi tal-Familja)

5 Jekk il-ġenituri jilhq u ftehim dwar il-kwistjoni tar-responsabbiltà tal-ġenituri, liema formalitajiet għandhom ikunu rrispettati biex il-ftehim jorbot legalment?

Ġenituri li ma jgħixux flimkien jew li jkun beħsiebhom jisseparaw iridu jilhq u ftehim dwar il-kustodja tat-tfal li jkollhom flimkien, u dan jagħmlu fl-interessi ta' dawk it-tfal. Jistgħu jaqblu li jżommu kustodja kongunta ta' wliedhom, li jagħtu l-kustodja lil wieħed mill-ġenituri jew li jaqsmu lil uliedhom bejniethom. Jekk, bejniethom, ma jkunux jistgħu jaslu għal ftehim dwar il-kwistjoni, jassistihom centru tas-servizzi soċjali biex jaslu għalih. Jekk ikunu jixtiequ, jistgħu wkoll jinvolvu s-servizzi ta' medjatur. Jekk il-ġenituri jaslu għal ftehim dwar il-kustodja, jistgħu jipproponu li tiġi ffirmata soluzzjoni bil-qorti. Jekk il-qorti tistabbilixxi li l-ftehim ma jkunx fl-interess tat-tfal, tiċċad il-proposta. Jekk il-ġenituri ma jaslux għal ftehim dwar il-kustodja, il-kwistjoni tiġi deciza mill-qorti. (L-Artikolu 138 tal-Kodiċi tal-Familja) Soluzzjoni bil-qorti jew decizjoni tal-qorti dwar kustodja kongunta trid tkun tinkludi decizjoni dwar il-post ta' residenza permanenti tal-wild, liema ġenitur se jkun qed iwassal kull korrispondenza għall-wild u dwar il-manteniment tal-wild. (L-Artikolu 139 tal-Kodiċi tal-Familja)

Ġenituri li ma jgħixux flimkien jew li jkun beħsiebhom jisseparaw, u ġenituri li jgħixu flimkien, jaslu għal ftehim dwar il-manteniment tat-tfal li jkollhom flimkien. Jekk, bejniethom, ma jkunux jistgħu jaslu għal ftehim dwar il-kwistjoni, jassistihom centru tas-servizzi soċjali biex jaslu għalih. Jekk ikunu jixtiequ, jistgħu wkoll jinvolvu s-servizzi ta' medjatur. Jekk il-ġenituri ma jaslux għal ftehim dwar il-manteniment tat-tfal li jkollhom flimkien, il-kwistjoni tiġi deciza mill-qorti. (L-Artikolu 140 tal-Kodiċi tal-Familja)

It-tfal għandhom id-dritt li jkollhom kuntatt maż-żewġ ġenituri, u ż-żewġ ġenituri għandhom id-dritt li jkollhom kuntatt mat-tfal. Il-kuntatt irid jaċċerta li jiġu moqdija l-interessi tat-tfal. Il-ġenitur li miegħu jgħixu t-tfal jew li jkun ġie fdat bil-kustodja tagħhom, jew terza persuna li t-tfal jgħixu magħha, iridu jżommu lura minn kull aġir li jostakola jew ma jħallix lit-tfal milli jżommu kuntatt, u jridu jagħmlu ħilithom biex iħeġġu lit-tfal jadottaw attitudni xierqa fil-konfront tal-kuntatt mal-ġenitur l-ieħor jew mal-ġenituri tagħhom. Il-ġenitur li jkollu kuntatt mat-tfal irid iżomm lura minn kull aġir li jostakola l-kuntatt mat-tfal u l-kura u t-trobbija tagħhom. Ġenituri li ma jgħixux flimkien jew li jkun beħsiebhom jisseparaw għandhom jaslu għal ftehim dwar il-kuntatt. Jekk, bejniethom, ma jkunux jistgħu jaslu għal ftehim dwar il-kwistjoni, jassistihom centru tas-servizzi soċjali biex jaslu għalih. Jekk ikunu jixtiequ, jistgħu wkoll jinvolvu s-servizzi ta' medjatur. Jekk il-ġenituri jaslu għal ftehim dwar il-kustodja, jistgħu jipproponu li tiġi ffirmata soluzzjoni bil-qorti. Jekk il-qorti tistabbilixxi li l-ftehim ma jkunx fl-interess tat-tfal, tiċċad il-proposta. Jekk il-ġenituri ma jaslux għal ftehim dwar il-kuntatt, il-kwistjoni tiġi deciza mill-qorti. (L-Artikolu 141 tal-Kodiċi tal-Familja)

It-tfal għandhom ukoll id-dritt għal kuntatt ma' persuni oħra li jkun membri tal-familja u li jkollhom rabta personali mill-qrib mat-tfal, sakemm dan ma jkunx kuntrarju għall-interessi tat-tfal. Tali persuni jitqiesu li huma, b'mod partikolari, in-nanniet tat-tfal, l-aħwa, l-aħwa mill-missier jew mill-omm, ġenituri foster preċedenti, u eks konjuġi jew il-konjuġi attwali jew is-sħab extrakonjugali ta' wieħed mill-ġenituri. Il-ftehim dwar il-kuntatt għandu jinkluda mill-ġenituri tat-tfal, it-tfal (jekk ikunu kapaċi jifhmu l-importanza tal-ftehim) u l-persuni msemmija aktar 'il fuq. Jekk, bejniethom, ma jkunux jistgħu jaslu għal ftehim dwar il-kwistjoni, jassistihom centru tas-servizzi soċjali biex jaslu għalih. Jekk ikunu jixtiequ, jistgħu wkoll jinvolvu s-servizzi ta' medjatur. Il-limitu sa fejn għandu jinżamm il-kuntatt u l-mod ta' kif għandu jinżamm iridu jkun fl-interess tat-tfal. Jekk jinkluda ftehim dwar il-kuntatt, il-ġenituri, it-tfal u l-persuni msemmija aktar 'il fuq jistgħu jipproponu wkoll li tiġi ffirmata soluzzjoni bil-qorti. Jekk il-qorti tistabbilixxi li l-ftehim ma jkunx fl-interess tat-tfal, tiċċad il-proposta. Jekk il-ġenituri, it-tfal u l-persuni msemmija fl-ewwel paragrafu ta' dan l-Artikolu ma jkunux jistgħu jilhq u ftehim, il-kuntatt jiġi deciz mill-qorti. (L-Artikolu 142 tal-Kodiċi tal-Familja)

6 Jekk il-ġenituri ma jkunux jistgħu jilhq u ftehim dwar il-kwistjoni tar-responsabbiltà tal-ġenituri, liema huma l-mezzi alternattivi biex jiġi solvut il-kunflitt mingħajr intervent tal-qorti?

Qabel ma jipproponu li l-qorti tiddeciedi dwar il-kustodja u l-manteniment tat-tfal, dwar il-kuntatt magħhom jew ma' persuni oħra, jew dwar kwistjonijiet li jirrigwardaw l-eżerċitar tar-responsabbiltà tal-ġenituri li għandhom influwenza sinifikattiva fuq l-iżvilupp tat-tfal, il-ġenituri jieħdu sehem fi proċess ta' konsulenza preliminarj f'centru tas-servizzi soċjali, sakemm wieħed mill-ġenituri ma jkunx mentalment inkompetenti, jew jekk wieħed mill-konjuġi jkun jgħix barra jew l-inħawi fejn ikun jinsab jew ir-residenza tiegħu ma jkunux magħrufa.

Jekk inkwistjoni jkun hemm il-kuntatt ma' persuna oħra, dik il-persuna l-oħra u t-tfal (jekk it-tfal ikunu qed jirrikorru għall-kuntatt), iridu jattendu l-konsulenza qabel il-preżentata tal-proposta.

L-iskop tal-konsulenza preliminari huwa li l-ġenituri jew il-persuna l-oħra tingibdilhom l-attenzjoni għar-rekwiżit tas-salvagwardja tal-interessi tat-tfal meta jiġu mifthiema r-relazzjonijiet mat-tfal, għall-impatt pożittiv li arrangament amikevoli tar-relazzjonijiet mat-tfal għandu fuq it-tfal, u għall-iskop tal-medjazzjoni. Il-konsulenza trid issir qabel il-preżentata ta' proposta għal deċiżjoni għda li tkun se tinħareġ dwar kwalunkwe kwistjoni msemmija fl-ewwel paragrafu ta' dan l-Artikolu.

Il-ġenituri jew il-persuni msemmija aktar 'il fuq jattendu konsulenza preliminari mingħajr ir-rappreżentanti tagħhom. Bil-kunsens tal-ġenituri jew tal-persuni msemmija aktar 'il fuq, iċ-ċentru tas-servizzi soċjali jista' jgħaddi għal proċedura ta' medjazzjoni wara l-konsulenza preliminari. Dawn il-persuni jistgħu wkoll jieħdu sehem fi proċess ta' medjazzjoni pprovdut minn ħaddieħor. (L-Artikolu 203 tal-Kodiċi tal-Familja)

Il-medjazzjoni tista' ssir qabel, waqt jew wara l-proċedimenti tal-qorti, u tista' tinkludi assistenza fis-soluzzjoni tar-relazzjonijiet personali u tal-proprietà. Il-medjazzjoni ssir primarjament qabel ma jibdw il-proċedimenti tal-qorti bl-għan li tissawwar proposta għat-terminazzjoni ta' żwieġ bi ftehim jew proposta għal soluzzjoni bil-qorti dwar il-kustodja, il-manteniment u l-kuntatt tat-tfal mal-ġenituri jew ma' persuni oħra, jew kwistjonijiet ta' responsabbiltà tal-ġenituri li għandhom influwenza sinifikattiva fuq l-iżvilupp tat-tfal. Il-medjazzjoni waqt il-proċedimenti tal-qorti ssir skont il-liġi li tirregola s-soluzzjoni alternattiva għat-tliem. Anki jekk il-partijiet jew il-partecipanti fil-proċedimenti jkunu qablu li jirrikorru għall-medjazzjoni, il-qorti tista' tirrifjuta r-rikors u ma tissospendix il-proċedimenti tal-qorti jekk, fil-proċedimenti li jinvolvu lit-tfal, jidhrilha li sospensjoni tal-proċedimenti ma tkunx fi-interessi tat-tfal. (L-Artikolu 205 tal-Kodiċi tal-Familja)

7 Jekk il-ġenituri jmorru l-qorti, liema kwistjonijiet jistgħu jiġu deċiżi mill-imħallef fir-rigward tat-tfal?

Il-qorti tista' tiddeċiedi li wieħed mill-ġenituri għandu jkollu l-kustodja tat-tfal kollha jew li t-tfal għandhom jinqasmu bejn il-ġenituri jew li z-żewġ ġenituri għandu jkollhom il-kustodja kongunta tat-tfal. Il-qorti tista' wkoll, *ex officio* u f'konformità mad-dispożizzjonijiet tal-Kodiċi tal-Familja, tiddeċiedi dwar miżuri oħra biex jiġu salvagwardjati l-interessi tat-tfal. Meta tiegħu deċiżjoni dwar il-kustodja, il-qorti wkoll dejjem tiddeċiedi dwar il-manteniment tat-tfal li l-ġenituri jkollhom flimkien u dwar il-kuntatt mal-ġenituri rispettivi, skont il-Kodiċi tal-Familja. Il-qorti toħroġ deċiżjoni għda dwar il-kustodja meta dan ikun meħtieġ minħabba bidla fiċ-ċirkostanzi jew minħabba l-interessi tat-tfal. (L-Artikoli 138 u 139 tal-Kodiċi tal-Familja)

Il-qorti tiddeċiedi wkoll dwar il-manteniment tat-tfal u dwar il-kuntatt. (L-Artikoli 105a, 106 u 106a tal-Att dwar iż-Żwigi u r-Relazzjonijiet Familjali (*Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih*))

Biex tasal għal deċiżjoni dwar il-kuntatt, it-tassib primarju tal-qorti jkun l-interessi tal-wild. Jekk il-ġenitur li miegħu jgħixu t-tfal ma jhallix li jsir kuntatt bejn it-tfal u l-ġenitur l-ieħor u lanqas ma jithalla jsir kuntatt mal-assistenza speċjalizzata ta' ċentru tas-servizzi soċjali, il-qorti tista' tiddeċiedi, abbażi ta' proposta mill-ġenitur l-ieħor, li tneħħi l-kustodja mingħand il-ġenitur li mhux qed iħalli l-kuntatt isir u taffida l-kustodja tat-tfal lill-ġenitur l-ieħor, jekk il-qorti temmen li l-ġenitur l-ieħor se jara li jsir kuntatt u jekk dan ikun l-uniku mod li bih jistgħu jiġu salvagwardjati l-interessi tat-tfal. Il-qorti toħroġ deċiżjoni għda dwar il-kuntatt tal-ġenituri meta dan ikun meħtieġ minħabba bidla fiċ-ċirkostanzi u l-interessi tat-tfal. (L-Artikolu 141 tal-Kodiċi tal-Familja) Il-qorti tista' tneħħi jew tirrestringi d-dritt għall-kuntatt bħala parti minn miżuri biex tissalvagwardja l-interessi tat-tfal. (L-Artikolu 173 tal-Kodiċi tal-Familja)

Meta tiġi biex tiddeċiedi dwar il-kustodja u l-manteniment tat-tfal, il-kuntatt, l-eżerċitar tar-responsabbiltà tal-ġenituri u l-għoti tar-responsabbiltà tal-ġenituri lil qarib, il-qorti tqis ukoll l-opinjoni tat-tfal kif espress mit-tfal stess jew minn persuna fdata mit-tfal u li tkun intgħażlet mit-tfal stess, dment li t-tfal ikunu kapaci jifhemu s-sinifikat u l-konsegwenzi tal-opinjoni. B'raba mal-interessi tat-tfal, il-qorti tqis il-parir taċ-ċentru tas-servizzi soċjali, meta tali parir jinkiseb f'konformità mal-att li jirregola l-proċedura civili mhux kontenzjuża. (L-Artikolu 143 tal-Kodiċi tal-Familja)

Meta tikkalkula l-manteniment dovut lit-tfal, il-qorti trid taġixxi fl-interessi tat-tfal, u tistabbilixxi livell li jkun adegwat biex taċċerta l-iżvilupp fiżiku u mentali b' suċċess tat-tfal. Il-manteniment irid ikopri l-ispejjeż tal-għajxien tat-tfal, b'mod partikolari l-ispejjeż tal-akkomodazzjoni, l-ikel, l-ilbies u z-żraben, il-kura u l-protezzjoni, l-edukazzjoni, l-iskola, ir-rikreazzjoni, id-divertiment u bżonnijiet speċifiċi oħra. (L-Artikolu 190 tal-Kodiċi tal-Familja)

8 Jekk il-qorti tiddeċiedi li ġenitur wieħed biss għandu jkollu l-kustodja tal-ulied, dan ikun ifisser li huwa jew hija jistgħu jiddeċiedu dwar l-affarijiet kollha li jirrigwardjaw it-tfal mingħajr ma qabel jikkonsultaw lill-ġenitur l-ieħor?

Meta l-ġenituri ma jkunux jgħixu flimkien u ma jkollhomx il-kustodja kongunta ta' wliedhom, it-tnejn li huma jiddeċiedu, permezz ta' kunsens komuni u skont mal-interessi ta' wliedhom, dwar kwistjonijiet li jkollhom influwenza sinifikattiva fuq l-iżvilupp ta' wliedhom. Jekk, bejniethom, ma jkunux jistgħu jaslu għal ftehim dwar il-kwistjoni, jassistihom centru tas-servizzi soċjali biex jaslu għalih. Jekk ikunu jixtiequ, jistgħu wkoll jinvolvu s-servizzi ta' medjatur. Il-ġenitur li jkollu kustodja tal-wild ikun dak li jiddeċiedi dwar kwistjonijiet marbuta mal-ħajja ta' kuljum tal-wild u dwar il-post ta' residenza permanenti tiegħu, dment li dan ma jkollux effett avvers fuq kwistjonijiet li għandhom influwenza sinifikattiva fuq l-iżvilupp tal-wild. F'każijiet li fihom il-ġenituri ma jkunux jistgħu jaslu għal ftehim dwar kwistjonijiet li għandhom influwenza sinifikattiva fuq l-iżvilupp tal-wild, tiddeċiedi qorti. (L-Artikolu 151 tal-Kodiċi tal-Familja)

9 Jekk il-qorti tiddeċiedi li l-ġenituri għandu jkollhom il-kustodja kongunta ta' uliedhom, dan xi jfisser fil-prattika?

Dan ifisser li z-żewġ ġenituri huma responsabbli ndaqs għat-trobbija u l-iżvilupp tat-tfal, u li t-tnejn iridu jkomplu jieħdu ħsieb lit-tfal.

10 Għand liema qorti jew awtorità għandi nirrikorri jekk inkun irrid nippreżenta rikors dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri? Liema formalitajiet għandhom ikunu rispettati u liema dokumenti għandi nehmeż mar-rikors tiegħi?

Il-qorti distrettwali (*okrožna sodišča*) huma l-qorti b'għurizdizzjoni *ratione materiae* ftali każijiet. (L-Artikolu 10 tal-Att dwar il-Proċedura Ċivili Mhux Kontenzjuża (*Zakon o nepravdnem postopku*))

Għurizdizzjoni *ratione loci* ġenerali tkun tal-qorti li tkopri z-zona li fiha l-persuna li kontrihha tkun tressqet il-proposta jkollha residenza permanenti jew il-post ta' stabbiliment tagħha. Meta qorti tagħti bidu għal proċedura *ex officio*, il-għurizdizzjoni *ratione loci* ġenerali tkun tal-qorti li tkopri z-zona li fiha l-persuna li dwarha tkun qed issir il-proċedura jkollha residenza permanenti. Jekk fil-proċedura jkunu qed hemm biss parti waħda partecipi, il-għurizdizzjoni *ratione loci* ġenerali tkun tal-qorti li tkopri z-zona li fiha l-parti partecipi jkollha residenza permanenti jew il-post ta' stabbiliment tagħha. Jekk il-parti partecipi ma jkollhiex residenza permanenti fis-Slovenja, il-għurizdizzjoni *ratione loci* ġenerali tiġi ddeterminata skont il-post ta' residenza temporanja tagħha. Jekk appart i-residenza permanenti tagħha, ikollha wkoll residenza temporanja band'oħra u jkun jista' jiġi preżunt, minħabba ċ-ċirkostanzi, li se tibqa' tgħix hemmhekk għal perġodu estiż ta' żmien, il-qorti li tkopri z-zona ta' residenza temporanja tagħha jkollha l-għurizdizzjoni *ratione loci* ġenerali. Jekk qorti fis-Slovenja jkollha l-kompetenza li tiddeċiedi u ma jkunx possibbli li jiġi stabbilit liema qorti fis-Slovenja għandha l-għurizdizzjoni *ratione loci* ġenerali, il-qorti b'għurizdizzjoni *ratione loci* ġenerali tiġi ddeterminata mill-Qorti Suprema tas-Slovenja (*Vrhovno sodišče Republike Slovenije*). (L-Artikolu 11 tal-Att dwar il-Proċedura Ċivili Mhux Kontenzjuża)

Jekk f'tilwima dwar il-manteniment legali, l-attur ikun il-persuna li qed titlob il-manteniment, il-qorti li tkopri z-zona ta' residenza permanenti jew temporanja tal-attur ikollha l-għurizdizzjoni, appart i-qorti ta' għurizdizzjoni *ratione loci* ġenerali. Jekk f'tilwima dwar il-manteniment legali, l-attur ikun il-persuna li qed titlob il-manteniment, il-qorti li tkopri z-zona ta' residenza permanenti jew temporanja tal-attur ikollha l-għurizdizzjoni, appart i-qorti ta' għurizdizzjoni *ratione loci* ġenerali. (L-Artikolu 50 tal-Att dwar il-Proċedura Ċivili (*Zakon o pravdnem postopku*))

Dment li l-liġi ma tipprevedix mod ieħor, id-dispożizzjonijiet tal-Att dwar il-Proċedura Ċivili jiġu applikati b'analoġija għall-proċedimenti ċivili mhux kontenzjużi. Proposta fi proċedimenti ċivili mhux kontenzjużi jrid ikun fiha deskrizzjoni tar-relazzjoni jew tas-sitwazzjoni li l-qorti għandha tiddeċiedi dwarha, il-fatti rilevanti għad-deċiżjoni u l-evidenza ta' dawn il-fatti, id-dettalji l-oħra li kull rikors irid ikollu, u d-dettalji li jidentifikaw lill-partijiet, kif stipulat għall-kawzi tal-Att dwar il-Proċedura Ċivili. (L-Artikolu 23 tal-Att dwar il-Proċedura Ċivili Mhux Kontenzjuża)

Il-partijiet fil-proċedura u parteċipanti oħra fil-proċedura jridu jressqu kawżi, jipprezentaw appellii jew rikorsi oħra bil-**lingwa Slovena jew bil-lingwa tal-komunità nazzjonali** f'użu uffiċjali fil-qorti. (L-Artikolu 104 tal-Att dwar il-Proċedura Ċivili) Kawża trid tinkludi talba speċifika li tistipula s-sugġett prinċipali tal-każ u t-talbiet supplimentari, il-fatti abbażi ta' liema tkun ibbażata t-talba tal-attur, il-provi li jissostanzjaw dawk il-fatti, l-informazzjoni l-oħra kollha li għandu jkollha kull kawża, u d-dettalji li jidentifikaw lill-partijiet, kif stipulat mill-Att dwar il-Proċedura Ċivili. (L-Artikolu 180 tal-Att dwar il-Proċedura Ċivili).

Dment li l-ligi ma tipprevedix mod ieħor, it-tariffi tal-qorti jridu jiġihallu meta titressaq proposta biex jingħata bidu għal proċedura. (L-Artikolu 39 tal-Att dwar il-Proċedura Ċivili Mhux Kontenzjuża)

Skont l-Att dwar il-Proċedura Ċivili, rikors huwa azzjoni legali, reazzjoni għal azzjoni legali, rimedju legali u argumenti, proposti jew komunikazzjonijiet oħra mressqa barra mill-kuntest tal-proċedimenti. Ir-rikors iridu jkunu komprensibbli u jinkludu dak kollu meħtieġ għal smiġh ġudizzjarju. B'mod partikolari, iridu jinkludu dan li ġej: referenza għall-qorti, l-ismijiet u l-postijiet ta' residenza permanenti jew temporanja jew il-post ta; stabbiliment tal-partijiet, l-ismijiet tar-rappreżentanti legali jew tal-persuni bi prokura tagħhom, is-sugġett tat-tilwima u l-kontenut tal-argument.

Ir-rikorrent irid jiffirma r-rikors, hlief jekk dan ma jkunx jista' jsir minhabba l-għamla tar-rikors. Il-firma originali tar-rikorrent titqies li tkun il-firma bl-idejn jew il-firma elettronika (li hija ekwivalenti għal firma bl-idejn) tiegħu. Jekk rikorrent ma jkunx jaf jikteb jew ma jkunx jista' jipprovdi firma, fir-rikors jipprovdi marka tas-swaba' minflok firma. Jekk il-qorti tpoġġi f'dubju l-awtenticità ta' rikors, tista' toħroġ deċiżjoni li biha tordna li fir-rikors tiġi pprovduta firma ċċertifikata. Din id-deċiżjoni ma tistax tiġi appellata. Jekk l-argument jinkludi talba, il-parti trid, fir-rikors, tiddikjara l-fatti li fuqhom jibbaża r-rikors, u fejn ikun meħtieġ, l-evidenza. (L-Artikolu 105 tal-Att dwar il-Proċedura Ċivili)

Rikors huwa rikors bil-miktub f'għamla fizika jew elettronika. Rikors bil-miktub huwa rikors li jkun inkiteb bl-idejn jew stampat u ffirmat bl-idejn mir-rikorrent stess (rikors f'għamla fizika) jew rikors f'għamla elettronika li jkun ġie ffirmat permezz ta' firma elettronika, li hija ekwivalenti għal firma bl-idejn (rikors f'għamla elettronika). Rikors f'għamla fizika jintbagħat bil-posta, bl-użu ta' teknoloġija tal-komunikazzjoni, jitwassal direttament lill-korp ikkonċernat jew jitwassal minn persuna mqabbla professjonalment biex tippreżenta r-rikorsi. Rikors f'għamla elettronika jiġi ppreżentat fis-sistema informatika ġudizzjarja. Is-sistema informatika ġudizzjarja tikkonferma awtomatikament lir-rikorrent li r-rikors ikun ġie riċevut. Rikors jista' jitressaq ukoll bil-formula preskritta jew imħejjija mod ieħor. Mingħajr preġudizzju għad-dispożizzjonijiet ta' regolamenti oħra, formoli ppreżentati f'għamla elettronika jridu jkunu *tale quale* fil-kontenut għall-formoli preskritti għar-rikorsi ppreżentati f'għamla fizika. (L-Artikolu 105b tal-Att dwar il-Proċedura Ċivili)

Jekk l-argument jinkludi talba, il-parti trid, fir-rikors, tiddikjara l-fatti li fuqhom jibbaża r-rikors, u fejn ikun meħtieġ, l-evidenza.

Ir-rikorsi li jridu jitwasslu lill-parti opposta jridu jiġu ppreżentati lill-qorti fl-għadd ta' kopji rikjest mill-qorti u mill-parti opposta, u f'għamla li tippermetti li l-qorti tkun tista' twassalhom. Dan japplika wkoll għad-dokumenti meħmużin. Ir-rikors u d-dokumenti meħmużin li jintbagħtu b'mod elettroniku u li jridu jintbagħtu lill-parti opposta jintbagħtu fl-għamla ta' kopja waħda. Il-qorti tagħmel biżżejjed kopji elettronici jew fotokopji daqs kemm tkun teħtieġ il-parti opposta. Jekk il-parti opposta tkun tikkomprendi aktar minn persuna waħda b'rappreżentant legali kongunt jew prokuratur, ir-rikorsi u l-allegati jitwasslu lill-persuni kollha flimkien f' kopja waħda. (L-Artikolu 106 tal-Att dwar il-Proċedura Ċivili Mhux Kontenzjuża)

11 Liema proċedura tapplika f'dawn il-każijiet? Jista' wieħed jagħmel użu minn proċedura ta' emerġenza?

Il-qorti tiddeċiedi dwar kwistjonijiet ta' status personali u relazzjonijiet familjali fi proċedimenti ċivili mhux kontenzjużi. (Il-Kapitolu X tal-Att dwar il-Proċedura Ċivili Mhux Kontenzjuża)

Kwistjonijiet ġudizzjarji skont il-Kodiċi tal-Familja li jirrigwardaw ir-relazzjonijiet bejn il-ġenituri u t-tfal, l-adozzjoni, it-trasferiment tar-responsabbiltà tal-ġenituri lill-qraba, il-foster care u t-tutela jiġu riżolti bħala kwistjonijiet prijoritarji. Fil-każijiet li fihom il-Kodiċi tal-Familja tiddefinixxi qorti bħala li jkollha l-kompetenza li tiddeċiedi fuq kwistjonijiet skont il-Kodiċi, huma l-qrati distrettwali li għandhom il-ġurisdizzjoni *ratione materiae* biex jiddeċiedu fil-Prim'Istanza, sakemm ligi oħra ma tipprevedix mod ieħor. (L-Artikolu 14 tal-Kodiċi tal-Familja)

Il-qorti distrettwali tiddeċiedi bi proċedura ċivili, sakemm il-ligi ma tkunx tistipula li għandha tagħmel dan bi proċedura mhux kontenzjuża. Il-qrati jirrisolvu l-kwistjonijiet irregolati mill-Att dwar iż-Żwigi u r-Relazzjonijiet Familjali bħala kwistjoni prijoritarja. (L-Artikolu 10a tal-Att dwar iż-Żwigi u r-Relazzjonijiet Familjali)

Il-Kodiċi tal-Familja jipprevedi li l-qorti għandha toħroġ mandat ta' inibizzjoni temporanja fil-proċedimenti sabiex tissalvagwardja l-interessi tat-tfal jekk jiġi ppruvat li hemm probabbiltà ta' theddida għall-interessi tat-tfal. (L-Artikolu 161 tal-Kodiċi tal-Familja)

Skont l-Att dwar il-Proċedura Ċivili Mhux Kontenzjuża, mandati ta' inibizzjoni temporanja biex jiġu salvagwardjati l-interessi tat-tfal skont il-kundizzjonijiet stipulati fil-Kodiċi tal-Familja jinħarġu skont il-proċedura stipulata fil-ligi li tirregola l-garanzija tat-talbiet.

12 Nista' nikseb għajjuna legali biex inkopri l-ispejjeż tal-proċedura?

Iva, tista' tinkiseb għajjuna legali biex jiġu koperti l-ispejjeż tal-proċedura. L-imħallef tal-qrati distrettwali li jippresjedi jiddeċiedi dwar l-allokazzjoni tal-għajjuna legali. (L-Artikolu 2 tal-Att dwar l-Għajjuna Legali (*Zakon o brezplačni pravni pomoči*))

Skont dan l-Att, tista' tingħata għajjuna legali għall-pariri legali, konsulenza legali u servizzi legali oħra previsti mil-ligi, għall-forom kollha ta' protezzjoni ġudizzjarja quddiem il-qrati kollha b'ġurisdizzjoni ġenerali u l-qrati speċjalizzati fis-Slovenja, quddiem il-Qorti Kostituzzjonali tas-Slovenja (*Ustavno sodišče Republike Slovenije*) u quddiem l-awtoritajiet, l-istituzzjonijiet u l-persuni fis-Slovenja kompetenti biex jiddeċiedu dwar is-soluzzjoni extraġudizzjarja tat-tilwim, u għar-rinunza tal-ħlas tal-ispejjeż ta' proċedura ġudizzjarja. (L-Artikolu 7 tal-Att dwar l-Għajjuna Legali)

Dawk intitolati għall-għajjuna legali skont dan l-att huma: 1. iċ-ċittadini tas-Slovenja; 2. ċittadini barranin b'residenza permanenti jew temporanja fis-Slovenja u persuni mingħajr ċittadinanza (persuni mingħajr Stat) b'residenza legali fis-Slovenja; 3. ċittadini barranin oħra skont il-kundizzjonijiet tar-riċiproċità jew skont kundizzjonijiet u f'każijiet definiti fi trattati internazzjonali vinkolanti għas-Slovenja; 4. organizzazzjonijiet nongovernattivi u assoċjazzjonijiet li joperaw mingħajr skop ta' qligħ u fl-interess pubbliku, u li huma rreġistrati fir-reġistru korrispondenti f'konformità mal-leġiżlazzjoni applikabbli, f'tilwimiet relatati mat-tweġġ tal-attivitàjiet fl-interess pubbliku jew bl-intenzjoni li jkunu ġew stabbiliti għaliha; 5. persuni oħra li għalihom il-ligi jew trattat internazzjonali vinkolanti għas-Slovenja jippreskrivi intitolament għall-għajjuna legali. (L-Artikolu 10 tal-Att dwar l-Għajjuna Legali)

Persuna intitolata għall-għajjuna legali tista' titlob għajjuna legali matul kwalunkwe stadju tal-proċedimenti (pereż. fil-bidu ta' proċedura extraġudizzjarja jew ġudizzjarja, u fi kwalunkwe stadju tal-proċedimenti li jkunu diġà ndew). Fid-deċiżjonijiet dwar it-talbiet għall-allokazzjoni tal-għajjuna legali, jiġi ddeterminat l-istatus finanzjarju tar-rikorrent, kif ukoll kundizzjonijiet oħra stipulati f' dan l-Att (għajjuna legali ordinarja). (L-Artikolu 11 tal-Att dwar l-Għajjuna Legali)

13 Ikun possibbli li jsir appell kontra deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri?

Iva, il-kompetenza li tiddeċiedi dwar appellii minn deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri li tkun ittiegħet minn qorti distrettwali hija ta' qorti superjuri (*višje sodišče*). (L-Artikolu 36 tal-Att dwar il-Proċedura Mhux Kontenzjuża) Appell jista' jiġi ppreżentat quddiem il-qorti li tat is-sentenza tal-Prim'Istanza, f'biżżejjed kopji għall-qorti u għall-parti opposta. (L-Artikolu 342 tal-Att dwar il-Proċedura Ċivili)

14 F'ċerti każijiet, jista' jkun meħtieġ li wieħed japplika lill-qorti jew lil awtorità oħra għall-eżekuzzjoni ta' deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri. Liema proċedura tapplika f'każ bħal dan?

Il-proċedimenti ta' eżekuzzjoni huma stipulati fl-Att dwar l-Eżekuzzjoni u l-Garanzija tat-Talbiet (*Zakon o izvršbi in zavarovanju*). Sakemm il-qorti ma tistipulax mod ieħor, il-qorti lokali (*okrajno sodišče*) ikollha ġurisdizzjoni *ratione materiae* biex tippermetti l-eżekuzzjoni. (L-Artikolu 5 tal-Att dwar l-Eżekuzzjoni u l-Garanzija tat-Talbiet)

Il-qorti b'għurizzazzjoni *ratione loci* generali biex tiddeciedi dwar proposta għal eżekuzzjoni ta' deċiżjoni ġudizzjarja dwar il-kustodja ta' minuri u għall-eżekuzzjoni nnifisha hija l-qorti li tkopri ż-żona tar-residenza permanenti jew temporanja tal-persuna li tkun ingħatat il-kustodja jew il-qorti li tkopri ż-żona tar-residenza permanenti jew temporanja tal-persuna li kontriha tkun tressqet il-proposta għall-eżekuzzjoni. Il-qorti li tkopri ż-żona li fiha jkun jinsabu t-tfal hija wkoll il-qorti b'għurizzazzjoni *ratione loci* generali fuq l-eżekuzzjoni diretta (l-Artikolu 238e). (L-Artikolu 238a tal-Att dwar l-Eżekuzzjoni u l-Garanzija tat-Talbiet) Taħt ordni ta' eżekuzzjoni, l-obbligu ta' konsenja ta' minuri jkun impost fuq il-persuna kkonċernata mill-istrument ta' eżekuzzjoni, il-persuna li mir-rieda tagħha tkun tiddependi l-konsenja tal-minuri u l-persuna ma' min ikunu l-minuri fil-mument li tinħareġ l-ordni. Fl-ordni ta' eżekuzzjoni, il-qorti tiddikjara li d-dover ta' konsenja tal-minuri huwa wkoll effettiv fil-konfront ta' kull persuna oħra ma' min ikunu l-minuri fil-mument li sseħh l-eżekuzzjoni. (L-Artikolu 238c tal-Att dwar l-Eżekuzzjoni u l-Garanzija tat-Talbiet)

Filwaqt li tqis iċ-ċirkostanzi kollha tal-każ u sabiex tfares l-interessi tat-tfal, il-qorti tiddeciedi jekk teżegwix id-deċiżjoni dwar il-kustodja tat-tfal billi timponi multa fuq il-persuna kkonċernata mill-ordni ta' eżekuzzjoni jew billi tneħhi lit-tfal u tikkonsenjajhom lill-persuna li tkun ingħatatilha l-kustodja tagħhom. (L-Artikolu 238c tal-Att dwar l-Eżekuzzjoni u l-Garanzija tat-Talbiet)

15 X'għandi naghmel biex deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri maħruġa minn qorti fi Stat Membru iehor tiġi rikonoxxuta u infurzata f'dan l-Istat Membru?

Deċiżjoni tal-qorti dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri hija rikonoxxuta u eżegwita f'konformità mar-Regolament tal-Kunsill (KE) Nru 2201/2003. Il-qorti tapplika proċedura mhux kontenzjuża skont id-dispożizzjonijiet tal-Att dwar il-Proċedura Ċivili Mhux Kontenzjuża.

16 F'liema qorti f'dan l-Istat Membru għandi nirrikorri biex nopponi r-rikonoxximent ta' deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri maħruġa minn qorti fi Stat Membru iehor? Liema proċedura tapplika f'dawn il-każijiet?

Il-qorti distrettwali kollha għandhom il-kompetenza li jamministraw talbiet għal dikjarazzjoni ta' eżegwibilità.

Il-qorti li tkun iddikjarat deċiżjoni ġudizzjarja bħala eżegwibbli tkun il-qorti bil-kompetenza li tamministra rimedju legali kontra deċiżjoni ġudizzjarja li tiddikjara l-eżegwibilità.

Il-qorti tapplika proċedura mhux kontenzjuża skont id-dispożizzjonijiet tal-Att dwar il-Proċedura Ċivili Mhux Kontenzjuża.

Lista tal-Qrati Distrettwali (244 Kb) (244 Kb)

17 Liema liġi għandha tiġi applikata mill-qorti fi proċediment dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri meta t-tfal jew il-partijiet ma jkunux jgħixu f'dan l-Istat Membru jew ikunu ta' nazżjonalitajiet differenti?

Skont l-Att dwar il-Proċedura u d-Dritt Internazzjonali Privat (*Zakon o mednarodnem zasebnem pravu in postopku*), ir-relazzjonijiet bejn il-ġenituri u t-tfal jiġu vvalutati skont il-liġi tal-pajjiż tan-nazżjonalità tagħhom. Jekk il-ġenituri u t-tfal ikollhom nazżjonalità ta' pajjiżi differenti, tiġi applikata l-liġi tal-pajjiż li fih il-koll ikollhom ir-residenza permanenti. Jekk il-ġenituri u t-tfal ikollhom nazżjonalità ta' pajjiżi differenti u ma jkollhomx residenza permanenti fl-istess pajjiż, tiġi applikata l-liġi tal-pajjiż tan-nazżjonalità tat-tfal. (L-Artikolu 42)

Din il-paġna web hija parti minn L-Ewropa Tieghek.

Nilqgħu l- feedback tiegħek dwar l-utilità tal-informazzjoni pprovduta.

This webpage is part of an EU quality network

L-aħħar aġġornament: 11/08/2021

Il-verżjoni bil-lingwa nazżjonali ta' din il-paġna tinzamm mill-punt ta' kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-original mill-awtorità nazżjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

Jekk jogħġbok innota li l-verżjoni bil-lingwa oriġinali ta' din il-paġna għet emendata reċentement. Il-verżjoni tal-lingwa li qed tara bħalissa attwalment qed tiġi ppreparata mit-tradutturi tagħna.

Ir-responsabbiltà tal-ġenituri - il-kustodja tat-tfal u d-drittijiet ta' kuntatt - Slovakkja

1 Xi tisser il-frazi fil-liġi "responsabbiltà tal-ġenituri" fil-prattika? Liema huma d-drittijiet u d-dmirijiet ta' detentur tar-responsabbiltà tal-ġenituri?

Skont l-Att tas-Slovenja dwar il-Familja (l-Att Nru 36/2005 dwar il-familja u li jemenda ċerti atti) u l-ġurisprudenza, ir-responsabbiltà tal-ġenituri (jiġifieri d-drittijiet u l-obbligi tal-ġenituri u l-kustodja) tinkludi primarjament it-tħaris tal-wild minuri, l-obbligi ta' manteniment, ir-rappreżentazzjoni tal-wild minuri u l-amministrazzjoni tal-propjetà tal-wild minuri.

2 Bħala regola ġenerali, min għandu r-responsabbiltà tal-ġenituri fuq l-ulied?

Iż-żewġ ġenituri flimkien jaqsmu d-drittijiet u l-obbligi tal-ġenituri fir-rigward tal-wild minuri, irrispettivament minn jekk il-wild minuri jkunx twieled fiż-żwieġ jew barra ż-żwieġ, jew jekk il-ġenituri jgħixu flimkien (kemm hekk miżżewġin, separati jew divorzjati).

Il-ġenituri jistgħu jiġu mcaħħda (jew jiġu ristretti) mid-drittijiet u mill-obbligi tagħhom bħala ġenituri minn qorti f'ċirkostanzi serji, kif previst fl-Artikolu 38(4) tal-Att dwar il-Familja.

Qorti tista' tagħti wkoll id-drittijiet u l-obbligi tal-ġenituri lil ġenitur li jkun minuri iżda li jkollu aktar minn 16-il sena fir-rigward tal-kustodja tal-wild minuri, sogġett għall-kundizzjonijiet stabbiliti fl-Artikolu 29 tal-Att dwar il-Familja.

3 Jekk il-ġenituri ma jkunux kapaċi jew ma jridux jeżerċitaw ir-responsabbiltà tal-ġenituri fuq uliedhom, tista' tinħatar persuna oħra minflokhom?

Iva. Jekk iż-żewġ ġenituri ta' wild minuri ma jkollhomx kapaċità ġuridika sħiħa, jew l-eżerċizzju tad-drittijiet u tal-obbligi tagħhom bħala ġenituri jkun ġie sospiż, jew ġew imcaħħda mid-drittijiet u mill-obbligi tagħhom bħala ġenituri, jew ikunu mejta, il-qorti jeħtiġilha taħtar tutor sabiex irabbi lill-wild minuri, jirrapreżentaw u jamministra l-propjetà tiegħu.

4 Jekk il-ġenituri jiddivorzaw jew jinfirdu, ir-responsabbiltà tal-ġenituri kif tkun iddeterminata għall-gejjeni?

Il-qorti trid tiddeciedi dwar l-allokazzjoni u l-eżerċizzju tad-drittijiet u l-obbligi tal-ġenituri (anke meta' iż-żewġ ġenituri jkomplu jeżerċitawhom flimkien) jew tista' tapprova ftehim li jkun sar bejniethom.

Skont l-Artikolu 36(1) tal-Att dwar il-Familja, “fi kwalunkwe waqt, il-ġenituri ta’ wild minuri li jgħixu separati jistgħu jiftiehem dwar arranġament għall-eżerċizzju tad-drittijiet u tal-obbligi tagħhom bħala ġenituri. Jekk il-ġenituri ma jilhqax ftehim, il-qorti tista’ tiddetermina kif għandhom jiġu eżerċitati d-drittijiet u l-obbligi tagħhom, anke jekk ma jkun sar l-ebda rikors għal dan l-għan; b’mod partikolari, il-qorti trid tiddeċiedi liema mill-ġenituri għandu jingħata l-kustodja fizika tal-wild minuri. Id-dispożizzjonijiet tal-Artikoli 24, 25 u 26 għandhom japplikaw *mutatis mutandis*”.

5 Jekk il-ġenituri jilhqax ftehim dwar il-kwistjoni tar-responsabbiltà tal-ġenituri, liema formalitajiet għandhom ikunu rrispettati biex il-ftehim jorbot legalment?

Ftehimiet bejn il-ġenituri dwar id-drittijiet u l-obbligi tagħhom bħala ġenituri jridu jiġu approvati minn qorti.

6 Jekk il-ġenituri ma jkunux jistgħu jilhqax ftehim dwar il-kwistjoni tar-responsabbiltà tal-ġenituri, liema huma l-mezzi alternattivi biex jiġi solvut il-kunflitt mingħajr intervent tal-qorti?

Rizoluzzjoni barra l-qorti tat-tilwim hija possibbli permezz tal-medjazzjoni skont l-Att Nru 420/2004 dwar il-medjazzjoni. Dan l-att japplika wkoll għal tilwimiet dwar il-liġi tal-familja. Il-medjazzjoni hija proċedura li ssir barra mill-qorti li fiha l-partijiet ikkonċernati jużaw l-assistenza ta’ medjatur biex isolvu tilwima li tinvolvi relazzjoni kuntrattwali jew relazzjoni legali oħra ta’ bejniethom. Kull ftehim mill-huq permezz tal-medjazzjoni jrid isir bil-miktub u jkun vinkolanti fuq il-partijiet li jieħdu sehem fil-proċedura.

7 Jekk il-ġenituri jmorru l-qorti, liema kwistjonijiet jistgħu jiġu deċiżi mill-imħallef fir-rigward tat-ftal?

Fil-prinċipju, il-qorti tista’ tiddeċiedi dwar kollox flief li tagħti l-kustodja esklużiva lil wieħed mill-ġenituri. Huwa biss jekk ġenitur wieħed jiġi mcaħħad mid-drittijiet u mill-obbligi tiegħu bħala ġenitur li l-ġenitur l-ieħor ikun jista’ jingħata l-kustodja esklużiva tal-wild minuri. Madankollu, fil-prattika, il-qorti tiddeċiedi liema mill-ġenituri jingħata l-kustodja fizika tal-wild minuri, u min jirrappreżenta lill-wild minuri u jamministra l-propjetà tiegħu. Il-qorti tiddeċiedi wkoll kif il-ġenitur li ma ngħatax il-kustodja fizika tal-wild minuri għandu jikkontribwixxi għall-manteniment tal-wild minuri, inkella l-qorti tapprova l-ftehim bejn il-ġenituri dwar il-flasijiet tal-manteniment.

8 Jekk il-qorti tiddeċiedi li ġenitur wieħed biss għandu jkollu l-kustodja tal-ulied, dan ikun ifisser li huwa jew hija jistgħu jiddeċiedu dwar l-affarijiet kollha li jirrigwardjaw it-ftal mingħajr ma qabel jikkonsultaw lill-ġenitur l-ieħor?

It-terminu “responsabbiltà tal-ġenitur” ma għandux ekwivalenti preċiż fil-liġi tal-familja tas-Slovakkja. It-terminu użat fil-liġi tal-familja tas-Slovakkja huwa “drittijiet u obbligi tal-ġenitur”, li dejjem jinqasmu bejn iż-żewġ ġenituri, li jfisser li qatt ma jista’ jkun hemm “kustodja esklużiva” sakemm il-ġenitur l-ieħor ma jkunx miet, ma jkollux kapaċità ġuridika jew jiġi mcaħħad mid-drittijiet u mill-obbligi tiegħu bħala ġenitur. Jehtieg li tiġi oċarata d-distinzjoni minn kustodja fizika. Jekk tingħata kustodja fizika lil wieħed mill-ġenituri, dak il-ġenitur jista’ jieħu deċiżjonijiet dwar kull aspett tar-rutina relatat mal-ħajja ta’ kuljum tal-wild minuri mingħajr il-kunsens tal-ġenitur l-ieħor; iżda kull kwistjoni importanti relatata mal-eżerċizzju tad-drittijiet u tal-obbligi tal-ġenituri (l-amministrazzjoni tal-propjetà tal-wild minuri, it-tehd tal-wild minuri barra l-pajjiż, iċ-ċittadinanza, l-ghoti tal-kunsens għall-provvista ta’ kura medika, it-taħriġ vokazzjonali) tehtieg il-kunsens tal-ġenitur l-ieħor. Jekk il-ġenituri ma jkunux jistgħu jaqblu bejniethom, id-deċiżjoni tittiehed minn qorti fuq it-talba ta’ wieħed mill-ġenituri.

9 Jekk il-qorti tiddeċiedi li l-ġenituri għandu jkollhom il-kustodja kongunta ta’ uliedhom, dan xi jfisser fil-prattika?

Il-qorti tista’ tagħti l-kustodja fizika fuq bażi alternanti (jiġifieri kustodja kongunta) lill-ġenituri jekk it-tnejn ikunu kapaci jrabbu lill-wild minuri u juru interess fil-kustodja fizika tal-wild minuri, u jekk dan l-arranġament ikun fl-interess tal-wild minuri u jaqdi aħjar il-bżonnijiet tagħhom. Jekk tal-anqas wieħed mill-ġenituri jaqbel mal-kustodja kongunta, il-qorti jehtigilha teżamina jekk il-kustodja kongunta tkunx fl-interess tal-wild minuri.

Ara t-tweġibiet preċedenti, b’mod partikolari t-tweġiba għad-domanda 8.

10 Għand liema qorti jew awtorità għandi nirrikorri jekk inkun irrid nippreżenta rikors dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri? Liema formalitajiet għandhom ikunu rrispettati u liema dokumenti għandi nehmeż mar-rikors tiegħi?

Il-Qorti Distrettwali li fid-distrett tagħha jgħix il-wild minuri hija l-qorti kompetenti li quddiemha jistgħu jsiru r-rikorsi dwar id-drittijiet u l-obbligi tal-ġenituri. Ma hemm l-ebda formalità li jrid ikun hemm konformità magħha u ma hemmx għalfejn jiġi meħmuż xi dokument, għaliex din hija proċedura li l-qorti tista’ tibda fuq inizzjattiva proprja. Liema dokumenti jridu jiġu pprezentati jiddependi mill-kontenut tar-rikors; normalment ikun meħtieġ iċ-ċertifikat tat-twelid tal-wild minuri.

11 Liema proċedura tapplika f’dawn il-każijiet? Jista’ wieħed jagħmel użu minn proċedura ta’ emerġenza?

Tapplika proċedura aktar sempliċi u inqas formali. Hemm il-possibbiltà ta’ ordni provviżorju, li jieħu l-forma ta’ proċedura b’urġenza.

12 Nista’ nikseb għajnuna legali biex inkopri l-ispejjeż tal-proċedura?

Il-proċedimenti kollha għall-arranġamenti tad-drittijiet u l-obbligi tal-ġenituri jsiru mingħajr flas tat-tariffi tal-qorti. Is-sistema tal-għajnuna legali fis-Slovakkja attwalment hija limitata għall-eżenzjoni mill-flas tat-tariffi tal-qorti u l-ghoti ta’ rappreżentant mingħajr flas. Ftit huma dawk li jagħżlu li jiġu rappreżentati minn avukat, minħabba n-natura mhux kontenzjuża tal-proċedimenti dwar id-drittijiet u l-obbligi tal-ġenituri. Madankollu, jekk persuna tissodisfa l-kundizzjonijiet stabbiliti mil-liġi għall-eżenzjoni personali mit-tariffi tal-qorti, il-qorti tista’, fis-diskrezzjoni tagħha, tipprovdiha rappreżentant mingħajr flas, inkluż avukat, jekk hija tqis illi r-rappreżentazzjoni hija meħtieġa għall-protezzjoni tal-interessi tagħha.

Il-qorti tirrefu lill-partijiet li jitolbu avukat u li jissodisfaw il-kundizzjonijiet għall-eżenzjoni mit-tariffi tal-qorti liċ-Ċentru tal-Għajnuna Legali. Il-qorti tagħti parir lill-partijiet dwar din il-possibbiltà. Il-qorti tista’ tagħti eżenzjoni shiha jew parzjali mit-tariffi tal-qorti jekk din tkun ġustifikata fid-dawl taċ-ċirkustanzi tal-ġenituri u dment li r-rikors ma jkunx jikkostitwixxi eżerċizzju jew difiża vessatorja jew manifestament fiergħa ta’ dritt. Sakemm il-qorti ma tiddeċidix mod ieħor, l-eżenzjoni tapplika għall-proċedimenti kollha u għandha effett retroattiv. Madankollu, it-tariffi mħallsa qabel l-ghoti ta’ deċiżjoni dwar l-eżenzjoni ma jiġux rifużi. Is-sistema tal-għajnuna legali u dak li tkopri l-għajnuna huma stabbiliti fl-Att Nru 327/2005 dwar il-provvista ta’ għajnuna legali lil persuni bi bżonn materjali, li jwaqqaf ukoll Ċentru għall-Għajnuna Legali sabiex jagħti l-għajnuna lil persuni fiżiċi li ma jkollhomx il-mezzi finanzjarji sabiex iħallsu għas-servizzi legali bl-għan li jeżerċitaw u jħarsu drittijietom.

13 Ikun possibbli li jsir appell kontra deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri?

Iva, jista’ jsir appell minn deċiżjoni dwar id-drittijiet u l-obbligi tal-ġenituri.

14 F’ċerti każijiet, jista’ jkun meħtieġ li wieħed japplika lill-qorti jew lil awtorità oħra għall-eżekuzzjoni ta’ deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri. Liema proċedura tapplika f’każ bħal dan?

Għall-eżekuzzjoni ta’ deċiżjonijiet f’kawżi rigward minuri, il-qorti tad-distrett fejn jgħix il-minuri għandha l-ġurisdizzjoni *ratione loci*, kif determinat bi ftehim bejn il-ġenituri jew b’mezzi legali oħra. Il-proċedura applikata fl-eżekuzzjoni ta’ deċiżjoni hija regolata mill-Att Nru 161/2015, il-Kodiċi ta’ Proċedura Ċivili Mhux Kontenzjuża. Id-dettalji tal-eżekuzzjoni tad-deċiżjonijiet f’kawżi marbuta ma’ minuri huma stipulati fid-Digriet Nru 207/2016 tal-Ministeru tal-Gustizzja tar-Repubblika Slovakkja, li japplika wkoll għall-eżekuzzjoni ta’ deċiżjonijiet barranin.

15 X’għandi nagħmel biex deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri maħruġa minn qorti fi Stat Membru ieħor tiġi rikonnoxxuta u infurzata f’dan l-Istat Membru?

Id-deċiżjonijiet tal-qorti dwar id-drittijiet u l-obbligi tal-ġenituri mogħtija minn qorti fi Stat Membru ieħor huma rikonnoxxuti u eżegwiti mingħajr xi proċedura speċjali fir-Repubblika tas-Slovakkja, skont ir-Regolament tal-Kunsill (KE) Nru 2201/2003 tas-27 ta’ Novembru 2003 dwar il-ġurisdizzjoni u r-rikonoxximent u l-infurzar ta’ sentenzi fi kwistjonijiet matrimonjali u kwistjonijiet ta’ responsabbiltà tal-ġenituri (l-Artikolu 21(1)), jiġifieri mingħajr il-bżonn li d-deċiżjoni tiġi ddikjarata eżegwibbli.

Madankollu, parti interessata tista’ titlob illi deċiżjoni dwar id-drittijiet u l-obbligi tal-ġenituri mogħtija fi Stat Membru ieħor tiġi dikjarata eżegwibbli, u mbagħad tapplika l-proċedura fil-Kapitolu III, Taqsima 2 tar-Regolament.

Ir-rikorsi jiġu pprezentati quddiem il-qorti distrettwali li fid-distrett tagħha jgħix il-wild minuri, jekk il-wild minuri ma jkunx residenti hemmhekk, quddiem il-qorti li fid-distrett tagħha jkun qed jgħix attwalment il-wild minuri, u jekk ma jkunx hemm qorti bħal din, il-qorti kompetenti tkun il-Qorti Distrettwali I ta' Bratislava. Ir-rikors għar-rikonossiment ta' deċiżjoni jew għal dikjarazzjoni ta' eżegwibbiltà tad-deċiżjoni jrid jiġi akkumpanjat minn kopja tad-deċiżjoni dwar id-drittijiet u l-obbligi li jissodisfaw ir-rekwiżiti rigward il-prova tal-awtenticità u minn dokument li jiċċertifika d-deċiżjoni, li gie maħruġ fuq talba tal-parti interessata mill-qorti rilevanti tal-oriġini, jiġifieri il-qorti li tat id-deċiżjoni dwar id-drittijiet u l-obbligi tal-ġenituri.

16 Quddiem liema qorti f'dan l-Istat Membru għandi ngħaddi biex noppni r-rikonossiment u l-infurzar ta' deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri maħruġa minn qorti fi Stat Membru ieħor? Liema proċedura tapplika f'dawn il-każijiet?

Il-ġurisdizzjoni għar-rikorsi għar-rikonossiment (kif ukoll għar-rikorsi għaċ-ċaħda tar-rikonossiment) ta' deċiżjoni relatata mad-drittijiet u mal-obbligi tal-ġenituri hija tal-Qorti Distrettwali fil-post fejn jirresjedi l-wild minuri, jew tal-Qorti Distrettwali I ta' Bratislava (*Okresný súd Bratislava I*) jekk il-wild minuri ma jirresjedix fir-Repubblika Slovakkja.

Il-ġurisdizzjoni għar-rikorsi għall-eżekuzzjoni (kif ukoll għar-rikorsi għaċ-ċaħda tal-eżekuzzjoni) ta' deċiżjoni relatata mad-drittijiet u mal-obbligi tal-ġenituri hija tal-Qorti Distrettwali fil-post fejn jirresjedi l-wild minuri, jew tal-Qorti Distrettwali li fid-distrett tagħha jkun qed jirresjedi l-minuri jekk il-qorti li jkollha l-ġurisdizzjoni *ratione loci* ma tkunx magħrufa jew ma tkunx tista' tintervi ni fil-hin.

17 Liema liġi għandha tiġi applikata mill-qorti fi proċediment dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri meta t-tfal jew il-partijiet ma jkunux jgħixu f'dan l-Istat Membru jew ikunu ta' nazzjonalitajiet differenti?

Deċiżjonijiet fi proċedimenti dwar id-drittijiet u l-obbligi tal-ġenituri jittiehdu minn qorti Slovakkja biss jekk il-wild minuri jkun residenti abitwali fir-Repubblika Slovakkja. Jekk il-wild minuri ma jkunx qed jgħix fir-Repubblika Slovakkja iżda jkollu r-residenza abitwali tiegħu hawnhekk, jew jekk il-ġenituri ma jkunux jgħixu fir-Repubblika Slovakkja jew ikunu ċittadini ta' pajjiżi differenti, id-dispożizzjonijiet tal-liġi Slovakkja jiġu applikati skont il-Konvenzjoni ta' The Hague dwar il-Ġurisdizzjoni, il-Liġi Applikabbli, ir-Rikonossiment, l-Eżekuzzjoni u l-Kooperazzjoni fir-Rigward tar-Responsabbiltà tal-Ġenituri u l-Miżuri għall-Protezzjoni tat-Tfal (Ref. Nru. 344/2002) (il-Kapitolu III tal-Konvenzjoni).

L-Att Nru 97/1963 dwar id-dritt internazzjonali privat u proċedurali jgħid illi r-relazzjonijiet bejn il-ġenituri u l-wild minuri, inkluż l-istabbiliment jew it-tmiem tad-drittijiet u l-obbligi tal-ġenituri huma regolati mil-liġi tal-pajjiż tar-residenza abitwali tal-wild minuri. F'każijiet eċċezzjonali, il-qorti tista' tqis il-liġi ta' pajjiż ieħor li miegħu l-kawża jkollha rabta sinifikanti u jekk din tkun neċessarja sabiex jiġi jithares il-wild minuri jew il-propjetà tiegħu. Id-drittijiet u l-obbligi tal-ġenituri li joriġinaw fil-pajjiż tar-residenza abitwali oriġinali tal-wild minuri jibqgħu validi anke jekk tinbidel ir-residenza abitwali tal-wild minuri. Jekk xi wieħed mill-ġenituri ma jkollux id-drittijiet u l-obbligi tal-ġenituri li jkollu ġenitur skont il-liġi tas-Slovakkja, huwa jikseb dawk id-drittijiet u l-obbligi malli r-Repubblika Slovakkja ssir il-post tar-residenza abitwali tal-wild minuri. L-eżerċizzju tad-drittijiet u l-obbligi tal-ġenituri huwa regolat mil-liġi tal-pajjiż fejn huwa abitwalment residenti l-wild minuri.

Id-dispożizzjonijiet tal-Att dwar id-dritt internazzjonali privat u proċedurali japplika biss fin-nuqqas ta' ftehim internazzjonali jew jekk ftehim internazzjonali eżistenti ma jkunx fih kriterji dwar il-kunflitt tal-liġijiet sabiex issir l-għażla tal-liġi applikabbli.

Minbarra l-Konvenzjoni ta' The Hague tal-1996, ir-Repubblika Slovakkja hija marbuta b'numru ta' ftehimiet bilaterali li għandhom dispożizzjonijiet dwar il-liġi applikabbli, u dawn id-dispożizzjonijiet jiehdu preċedenza fuq id-dispożizzjonijiet tal-Att dwar id-dritt internazzjonali privat u proċedurali fi proċedimenti dwar id-drittijiet u l-obbligi tal-ġenituri. Il-ftehimiet konċernati huma:

il-Bulgarija: Ftehim bejn ir-Repubblika Soċjalista Ċekoslovakkja u r-Repubblika tal-Bulgarija dwar l-assistenza legali u r-regolament tar-relazzjonijiet legali fi kwistjonijiet ċivili, tal-familja u kriminali (Sofia, 25 ta' Novembru 1976, Digriet Nru 3/1978)

il-Kroazja, is-Slovenja: Ftehim bejn ir-Repubblika Soċjalista Ċekoslovakkja u r-Repubblika Soċjalista Federali tal-Jugoslavja dwar ir-regolament tar-relazzjonijiet legali fi kwistjonijiet ċivili, tal-familja u kriminali (Belgrad, 20 ta' Jannar 1964, Digriet Nru 207/1964)

l-Ungerija: Trattat bejn ir-Repubblika Soċjalista Ċekoslovakkja u r-Repubblika tal-Ungerija dwar l-Assistenza Legali u r-Regolament tar-Relazzjonijiet Legali fi Kwistjonijiet Ċivili, tal-Familja u Kriminali (Bratislava, 28 ta' Marzu 1989, Ref. Nru 63/1990)

il-Polonja: Ftehim bejn ir-Repubblika Soċjalista Ċekoslovakkja u r-Repubblika tal-Polonja dwar l-assistenza legali u r-regolament tar-relazzjonijiet legali fi kwistjonijiet ċivili, tal-familja u kriminali (Varsavja, 21 ta' Diċembru 1987, Digriet Nru 42/1989)

ir-Rumanija: Ftehim bejn ir-Repubblika Soċjalista Ċekoslovakkja u r-Repubblika tar-Rumanija dwar l-assistenza legali u r-regolament tar-relazzjonijiet legali fi kwistjonijiet ċivili, tal-familja u kriminali (Praga, 25 ta' Novembru 1958, Digriet Nru 31/1959)

Din il-paġna web hija parti minn [L-Ewropa Tiegħek](#).

Nilqgħu l- [feedback](#) tiegħek dwar l-utilità tal-informazzjoni pprovduta.

This webpage is part of an EU quality network

L-aħħar aġġornament: 06/04/2023

Il-verżjoni bil-lingwa nazzjonali ta' din il-paġna tinżamm mill-punt ta' kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-original mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

Ir-responsabbiltà tal-ġenituri - il-kustodja tat-tfal u d-drittijiet ta' kuntatt - Finlandja

1 Xi tisser il-frazi fil-liġi "responsabbiltà tal-ġenituri" fil-prattika? Liema huma d-drittijiet u d-dmirijiet ta' detentur tar-responsabbiltà tal-ġenituri?

Id-detentur tar-responsabbiltà tal-ġenituri għandu obbligu li jiżgura l-iżvilupp ibbilancjat u l-benesseri tal-minuri skont il-htigijiet u x-xewqat tagħhom.

Għaldaqstant, l-iskop tar-responsabbiltà tal-ġenituri huwa li jiġu żgurati relazzjonijiet stretti u affettivi, speċjalment bejn il-minuri u l-ġenituri tagħhom.

Il-minuri jridu jiġu assigurati b'kura u trobbija tajbin, kif ukoll is-superviżjoni u l-protezzjoni li jikkorrispondu għall-età u l-istadju tal-iżvilupp tagħhom. Il-minuri għandhom jitrabaw f'ambjent sigur u stimulant u jirċievu edukazzjoni li tikkorrispondi għall-inklinazzjonijiet u x-xewqat tagħhom.

Il-minuri jridu jitrabbew b'mogh'drija, sigurtà u affezzjoni. Ma jridux ikunu soġġetti għal piena korporali jew b'mod ieħor trattati b'mod abbużiv. Il-minuri għandhom jiġu appoġġjati u mhegġa jilhq u l-indipendenza, ir-responsabbiltà u l-maturità tagħhom (l-Att dwar il-Kustodja tal-Minuri u d-Dritt ta' Access 361 /1983, l-Artikolu 1)

Id-detentur tar-responsabbiltà tal-ġenituri jrid jiżgura l-benesseri u l-iżvilupp tal-minuri kif deskritt hawn fuq. Għal dan l-iskop, huwa għandu d-dritt li jiehu deċiżjonijiet dwar il-kura, it-trobbija, il-post ta' residenza u kwistjonijiet oħra personali tal-minuri. Meta tittiehed deċiżjoni, għandha titqies l-opinjoni tal-minuri.

2 Bħala regola ġenerali, min għandu r-responsabbiltà tal-ġenituri fuq l-ulied?

Jekk il-ġenituri tal-minuri jkunu miżżewġin fil-mument tat-twelid tal-ulied, it-tnejn li huma għandhom ir-responsabbiltà tal-ġenituri. Jekk il-ġenituri ma jkunux miżżewġin fil-mument tat-twelid tal-ulied, l-omm għandha r-responsabbiltà tal-ġenituri. Il-ġenituri jistgħu jaqblu dwar min ikollu l-kustodja b'rabta mal-konferma tal-paternità. Jekk wiehed mill-ġenituri jkollu l-kustodja unika tal-minuri u l-ġenituri mbagħad jiżżewġu, iż-żewġ ġenituri jassumu r-responsabbiltà tal-ġenituri.

3 Jekk il-ġenituri ma jkunux kapaci jew ma jridux jeżerċitaw ir-responsabbiltà tal-ġenituri fuq uliedhom, tista' tinħatar persuna oħra minflokhom?

Qorti tista' tassenja l-kustodja tal-minuri lil persuna waħda jew aktar, bil-kunsens tagħhom, flimkien mal-ġenituri jew minflokhom. Id-deċiżjoni trid tkun ibbażata fuq l-aħjar interessi tal-minuri u biss jekk ikun hemm raġuni konvinċenti fir-rigward tal-minuri biex tiġi assenjata l-kustodja lil persuna għajr il-ġenituri. Jekk il-ġenituri jkunu mejtin, il-bord ta' assistenza soċjali jrid jiehu azzjoni biex jassenja l-kustodja tal-minuri.

4 Jekk il-ġenituri jiddivorzjaw jew jinfirdu, ir-responsabbiltà tal-ġenituri kif tkun iddeterminata għall-ġejjieni?

Il-kustodja u d-drittijiet ta' access iridu dejjem jiġu ffrissati bil-ħsieb tal-aħjar interessi tal-minuri u sabiex dawn id-drittijiet ikunu jistgħu jiġu eżerċitati bl-aħjar mod possibbli fil-futur. Il-ġenituri jistgħu jilhq u ftehim dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri. Jekk il-ġenituri ma jkunux jistgħu jilhq u ftehim, it-tliet trid titressaq il-qorti.

5 Jekk il-ġenituri jilhq u ftehim dwar il-kwistjoni tar-responsabbiltà tal-ġenituri, liema formalitajiet għandhom ikunu rrispettati biex il-ftehim jorbot legalment?

Il-ftehim dwar il-kustodja tal-minuri jrid jifassal bil-miktub, u l-ġenituri jistgħu jitolbu lill-awtorità lokali ta' assistenza soċjali biex tivvalidah. L-awtorità ta' assistenza soċjali trid tiżgura li l-ftehim ikun fl-aħjar interess tal-minuri. Ftehim invaldat mill-bord ta' assistenza soċjali huwa validu u infurzabbli bl-istess mod bħal deċiżjoni finali tal-qorti.

6 Jekk il-ġenituri ma jkunux jistgħu jilhq u ftehim dwar il-kwistjoni tar-responsabbiltà tal-ġenituri, liema huma l-mezzi alternattivi biex jiġi solvut il-kunflitt mingħajr intervent tal-qorti?

Jekk il-konjuġi ma jkunux jistgħu jilhq u ftehim, dawn jistgħu jitolbu għal assistenza mingħand uffiċjal municipli għall-benesseri tal-minuri jew medjatur tal-familji. L-uffiċjali tal-benesseri tal-minuri jagħtu gwida lill-ġenituri u għandhom is-setgħa li jivvalidaw il-ftehimiet bejniethom. Ftehim invaldat jitqies bħala ekwivalenti għal deċiżjoni tal-qorti. Il-medjaturi tal-familji jassistu lill-ġenituri biex isolvu t-tliet ta' bejniethom permezz ta' negozazzjoni, u jistgħu wkoll jagħtu assistenza biex jifasslu ftehimiet. Il-medjaturi tal-familji jridu joqgħdu attenti b'mod speċjali li jiżguraw l-aħjar interessi ta' kwalunkwe minuri fil-familja. Is-setgħa ta' deċiżjoni tal-qorti tkopri l-kustodja tal-minuri, l-arrangamenti ta' għajxien, id-drittijiet ta' access u l-pagamenti ta' manteniment. (l-Att dwar il-Medjazzjoni fi Kwistjonijiet Ċivili u Konferma ta' Soluzzjonijiet fil-Qrati Ġenerali 394/2011, l-Artikolu 10). Il-medjazzjoni tal-qorti hija proċedura separata mill-proċeduri ġudizzjarji. Din tista' tibda meta kawża pendenti fil-qorti tiġi riferita għal medjazzjoni fil-qorti jew b'talba diretta tal-partijiet tat-tliet. Il-medjatur ikun imħallef assistit minn espert, normalment psikologista jew assistent soċjali. Ftehim ikkonfermat jitqies bħala ekwivalenti għal deċiżjoni tal-qorti. Jekk ma jkunx jista' jintlaħaq ftehim, dan jiġi rritornat għall-proċeduri tal-qorti jew il-qorti tagħlaq il-kawża.

7 Jekk il-ġenituri jmorru l-qorti, liema kwistjonijiet jistgħu jiġu deċiżi mill-imħallef fir-rigward tat-tfal?

Is-setgħa ta' deċiżjoni tal-qorti tkopri l-kustodja tal-minuri, l-arrangamenti ta' għajxien u d-drittijiet ta' access. Jekk meħtieġ, il-qorti tista' anke tiddeċiedi dwar id-drittijiet u l-obbligi tal-kustodju kif ukoll dwar il-qsim tal-obbligi bejn il-kustodji. Meta tiddeċiedi dwar id-drittijiet ta' access, il-qorti trid tipprovdi dispożizzjonijiet dettaljati dwar il-kundizzjonijiet għaž-żjarat u dwar ma' min se jgħixu l-minuri. Il-pagamenti ta' manteniment jistgħu jiġu determinati wkoll flimkien mad-determinazzjoni tal-kustodja.

8 Jekk il-qorti tiddeċiedi li ġenitur wiehed biss għandu jkollu l-kustodja tal-ulied, dan ikun ifisser li huwa jew hija jistgħu jiddeċiedu dwar l-affarijiet kollha li jirrigwardjaw it-tfal mingħajr ma qabel jikkonsultaw lill-ġenitur l-ieħor?

Fil-każ ta' kustodju uniku, dan jiehu d-deċiżjonijiet kollha relatati mal-kura tal-minuri. Madankollu, id-deċiżjoni tal-qorti tista' tinkludi stipulazzjonijiet dwar id-drittijiet u l-obbligi tal-kustodju uniku, inkluż id-dritt li jibdel il-post ta' residenza tal-minuri.

9 Jekk il-qorti tiddeċiedi li l-ġenituri għandu jkollhom il-kustodja kongunta ta' uliedhom, dan xi jfisser fil-prattika?

Kustodji kongunti jaqsmu r-responsabbiltà għall-kwistjonijiet kollha relatati mal-minuri. Jekk il-kustodji jiġu separati, dawn jieħdu deċiżjonijiet ta' kuljum relatati mal-minuri skont ma' liema ġenitur jgħixu l-minuri. Madankollu, jenħtieġ il-kunsens taż-żewġ kustodji għal deċiżjonijiet maġġuri. Dawn jinkludu, pereżempju, il-bdil tad-denominazzjoni reliġjuża jew tal-post ta' residenza tal-minuri, passaport barrani, deċiżjonijiet edukattivi u kwistjonijiet ta' kura tas-saħħa jew ta' kura fi sptar.

10 Għand liema qorti jew awtorità għandi nirrikorri jekk inkun irrid nippreżenta rikors dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri? Liema formalitajiet għandhom ikunu rrispettati u liema dokumenti għandi nehmeż mar-rikors tiegħi?

Għandu jiġi pprezentat rikors bil-miktub għall-kustodja jew għad-drittijiet ta' access quddiem il-qorti distrettwali (käräjäoikeus) tal-post ta' residenza tal-minuri. Ir-rikors jista' isir minn ġenitur wiehed jew mit-tnejn li huma, mill-kustodju jew mill-bord ta' assistenza soċjali. Fir-rikors għandhom jiġu pprezentati talba u r-raġunijiet għat-talba. Irid jiġi inkluż kwalunkwe dokument li għandu jintuża bħala evidenza. Ir-rikors irid jiġi ffirmat u jintbagħat lill-qorti distrettwali personalment jew minn rappreżentant awtorizzat. Ir-rikors jista' jintbagħat ukoll bil-posta jew b'faks. Il-kawża ssir pendenti meta l-qorti distrettwali tircievi r-rikors.

11 Liema proċedura tapplika f'dawn il-każijiet? Jista' wiehed jagħmel użu minn proċedura ta' emerġenza?

F'kawżi ta' kustodja, jiġi applikat l-Att dwar il-Kustodja tal-Minuri u d-Dritt ta' Access. Skont dan l-Att, il-qorti trid tagħti l-opportunità lill-ġenituri u lill-kustodju li jittkellmu waqt is-smiġ tal-kawża dwar il-kustodja jew id-drittijiet ta' access. Il-minuri jistgħu jinstemgħu fil-qorti, jekk ikun hemm raġunijiet konvinċenti li jagħmlu dan neċessarju sabiex tiġi solvuta l-kawża. Il-qorti normalment tingħata wkoll rapport dwar iċ-ċirkustanzi tal-minuri mingħand il-bord ta' assistenza soċjali.

Meta l-kawża tkun pendenti, il-qorti tista' tagħti ordni *interim* dwar ma' min għandhom jgħixu l-minuri u dwar id-drittijiet ta' access u kundizzjonijiet relatati. F'ċirkustanzi speċjali, il-qorti tista' tassenja kustodja temporanja sakemm tittiehed id-deċiżjoni finali. Ordni interim tal-qorti ma tistax tiġi appellata. Hija tkun valida sakemm il-qorti tieħu deċiżjoni finali.

12 Nista' nikseb għajnuna legali biex inkopri l-ispejjeż tal-proċedura?

F'kawżi ta' kustodja jkun hemm għajnuna legali disponibbli. L-access għall-għajnuna legali jiddependi fuq l-introjt personali. Hawnhekk issib aktar informazzjon dwar l-għajnuna legali fil-Finlandja: <https://oikeus.fi/oikeusapu/en/index.html>.

13 Ikun possibbli li jsir appell kontra deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri?

Deċiżjoni minn qorti distrettwali tista' tiġi appellata fil-qorti tal-appell (hovioikeus).

14 F'ċerti każijiet, jista' jkun meħtieġ li wiehed japplika lill-qorti jew lil awtorità oħra għall-eżekuzzjoni ta' deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri. Liema proċedura tapplika f'każ bħal dan?

Id-deċiżjonijiet dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri huma infurzati kif previst fl-Att dwar l-infurzar tad-deċiżjonijiet dwar il-kustodja tal-minuri u d-dritt ta' aċċess 619/1996. Int trid titlob l-infurzar bil-miktub fil-qorti distrettwali tal-post ta' residenza tal-minuri jew tal-parti opposta. Madankollu, l-infurzar ta' deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri jista' jintalab mingħand uffiċjal ġudizzjarju jekk id-deċiżjoni tkun inħarġet inqas minn tliet xhur qabel. Id-deċiżjoni trid tkun inkluża fir-rikors.

Meta tirċievi r-rikors u dikjarazzjoni mingħand il-parti l-oħra, il-qorti normalment tassenja medjatur mill-bord ta' assistenza soċjali biex imexxi l-każ. Il-medjatur jikkuntattja lill-ġenituri u jiddiskuti l-kwistjoni magħhom u, jekk possibbli, mal-minuri. Il-medjatur jipprova wkoll jorganizza laqgħa konġunta maż-żewġ ġenituri. Il-medjatur imbagħad jirrapporta lill-qorti, u wara l-qorti tiddeċiedi dwar il-każ. Il-qorti tista' tordni wkoll li l-minuri jiġu eżaminati minn tabib.

Jekk il-qorti tiddeċiedi li d-deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri trid tiġi infurzata, il-parti l-oħra tkun obbligata oċċedi l-minuri. Id-deċiżjoni tista' tiġi rrinfurzata b'multa kundizzjonali. Bħala l-aħħar rimedju, il-minuri jistgħu jiġu sseparati bil-forza mill-parti li tirrifjuta li tikkonforma mad-deċiżjoni.

Jekk qorti distrettwali tordna li l-minuri jittieħdu bil-forza, il-medjazzjoni xorta tista' tibqa' għaddeja fuq talba tal-uffiċjal ġudizzjarju.

15 X'għandi nagħmel biex deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri maħruġa minn qorti fi Stat Membru ieħor tiġi rikonossuta u infurzata f'dan l-Istat Membru?

 Ir-Regolament tal-Kunsill (KE) Nru 2201/2003 jiġi applikat fir-rikonossiment ta' deċiżjonijiet dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri meħuda fi Stat Membru ieħor li jaqgħu fil-kamp ta' applikazzjoni tar-Regolament. Dan ir-Regolament ma japplikax għad-Danimarka.

Skont ir-Regolament, sentenza rigward it-taħlil taż-żwieġ trid tiġi rikonossuta min Stati Membri oħrajn mingħajr proċeduri speċjali. Madankollu, parti interessata tista' titlob għal deċiżjoni li s-sentenza tiġi rikonossuta jew le. Ir-rikors għal rikonossiment jiġi ppreżentat fil-Finlandja quddiem il-qorti distrettwali tal-post ta' residenza tal-minuri.

Id-deċiżjonijiet dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri meħuda fid-Danimarka, u fl-Iżvezja, id-deċiżjonijiet dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri għajr dawk meħuda skont ir-Regolament imsemmi hawn fuq, jiġu infurzati abbażi tal-Att dwar ir-rikonossiment u l-infurzar tas-sentenzi Nordiċi dwar it-talbiet tad-dritt ċivili tal-1977 (laki yksityisoikeudellista vaatimusta koskevien pohjoismaisten tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta 588/1977). Ma tingħata l-ebda konferma separata tar-rikonossiment ta' deċiżjoni. It-talbiet għal infurzar jitressqu quddiem il-qorti distrettwali.

Kull deċiżjoni barranija oħra dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri tiġi rikonossuta fil-Finlandja mingħajr ebda konferma speċifika. Madankollu, jekk isir rikors, il-Qorti tal-Appell ta' Helsinki tkun tista' tikkonferma r-rikonossiment jew in-nonrikonossiment ta' deċiżjoni fil-Finlandja.

Ir-rikors għall-infurzar ta' deċiżjoni infurzabbli ta' kustodja jiġi ppreżentat quddiem il-qorti distrettwali tal-post ta' residenza jew tal-post ta' residenza temporanju tal-minuri jew tal-parti opposta (Ara l-Artikolu 14 hawn fuq għal aktar informazzjoni dwar il-proċeduri ta' infurzar).

16 F'liema qorti f'dan l-Istat Membru għandi nimirri biex nopponi r-rikonossiment ta' deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri maħruġa minn qorti fi Stat Membru ieħor? Liema proċedura tapplika f'dawn il-każijiet?

L-istess proċedura speċifikata fl-Artikolu 15.

17 Liema liġi għandha tiġi applikata mill-qorti fi proċediment dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri meta t-tfal jew il-partijiet ma jkunux jgħixu f'dan l-Istat Membru jew ikunu ta' nazzjonalitajiet differenti?

Il-leġiżlazzjoni Finlandiża tiġi applikata fil-proċeduri dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri li jitmexxew fil-Finlandja.

Din il-paġna web hija parti minn **L-Ewropa Tiegħek.**

Nilqgħu l- **feedback** tiegħek dwar l-utilità tal-informazzjoni pprovduta.

This webpage is part of an EU quality network

L-aħħar aġġornament: 15/02/2024

Il-verżjoni bil-lingwa nazzjonali ta' din il-paġna tinżamm mill-punt ta' kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-original mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

Ir-responsabbiltà tal-ġenituri - il-kustodja tat-tfal u d-drittijiet ta' kuntatt - Svezja

1 Xi tisser il-frażi fil-liġi "responsabbiltà tal-ġenituri" fil-prattika? Liema huma d-drittijiet u d-dmirijiet ta' detentur tar-responsabbiltà tal-ġenituri?

"Ir-responsabbiltà tal-ġenituri" tkopri, fost affarijiet oħra, id-drittijiet u l-obbligi marbutin mal-kura tal-persuna u tal-proprietà tal-wild minuri u tinkludi kwistjonijiet relatati mal-kustodja tal-wild minuri, fejn jgħix il-wild minuri, il-kuntatt mal-wild minuri u t-tutela.

Il-kustodja tirreferi għar-responsabbiltà legali għall-persuna tal-wild minuri. Il-persuna li jkollha l-kustodja għandha dritt u obbligu li tiegħu deċiżjonijiet li jikkoncernaw kwistjonijiet personali fir-rigward tal-wild minuri, bħal fejn għandu jgħix il-wild minuri u liema skola għandu jmur. Il-persuna li jkollha l-kustodja hija responsabbli biex tiżgura li l-ħtiġijiet tal-wild minuri għal kura, sigurtà u t-trobbija tajba jiġu ssodisfati. Il-persuna li jkollha l-kustodja hija responsabbli wkoll biex tiżgura li l-wild minuri jirċievi s-superviżjoni meħtieġa skont l-età u l-iżvilupp tiegħu u skont ċirkustanzi oħrajn u trid tikkontrolla jekk il-wild minuri huwiex jirċievi appoġġ u edukazzjoni sodisfaċenti. Aktar ma jikber u jiżviluppa l-wild minuri, aktar il-persuna li jkollha l-kustodja trid tqis l-opinjoni u x-xewqat tal-wild minuri stess.

2 Bħala regola ġenerali, min għandu r-responsabbiltà tal-ġenituri fuq l-ulied?

Normalment, huma l-ġenituri tal-wild minuri jew wiehed minnhom li jkun il-gwardjan legali tal-wild minuri. Jekk il-ġenituri tal-wild minuri jkun mizzewġin lil xulxin fil-mument tat-twelid, huma jkollhom awtomatikament kustodja konġunta. Jekk il-ġenituri jizzewġu biss aktar tard, awtomatikament jingħataw kustodja konġunta permezz taż-żwieġ. Jekk il-ġenituri tal-minuri ma jkunux mizzewġin lil xulxin meta jitwieled il-wild minuri, l-omm tingħata l-kustodja tal-wild minuri. Madankollu, il-ġenituri jistgħu faċilment jingħataw kustodja konġunta permezz ta' reġistrazzjoni. Il-ġenitur li ma jkollux kustodja jista' wkoll jitlob lill-qorti biex jingħata kustodja konġunta jew kustodja unika tal-wild minuri.

3 Jekk il-ġenituri ma jkunux kapaċi jew ma jridux jeżerċitaw ir-responsabbiltà tal-ġenituri fuq uliedhom, tista' tinħatar persuna oħra minflokhom?

F'ċerti każijiet il-kustodja tal-wild minuri tista' tiġi trasferita mill-ġenituri tal-wild minuri, jew minn wiehed minnhom, lil tutor maħtur apposta. Trasferiment ta' din in-natura jista' jsir rilevanti jekk ġenitur jinstab hati ta' abbuż jew abbandun jew b'mod ieħor jonqos fil-kura tiegħu tal-wild minuri b'mod li jpoġġi f'riskju

permanenti s-saħħa jew l-iżvilupp tal-wild minuri. Trasferiment jista' jkun xieraq ukoll jekk wiehed mill-ġenituri jew it-tnejn li huma jitwaqqfu b'mod permanenti milli jeżerċitaw il-kustodja tal-wild minuri.

4 Jekk il-ġenituri jiddivorzjaw jew jinfirdu, ir-responsabbiltà tal-ġenituri kif tkun iddeterminata għall-ġejjieni?

Jekk il-ġenituri jiddivorzjaw, il-kustodja kongunta tkompli mingħajr ma l-qorti tkun teħtieġ tiegħu ebda deċiżjoni dwar dan b'rabta mad-divorzju. Jekk wiehed mill-ġenituri jkun irid bidla fil-kustodja, dawn iridu jagħmlu rikors biex il-kustodja kongunta tiġi xolta.

Jekk wiehed mill-ġenituri jkun irid bidla fil-kustodja, il-kwistjoni tal-kustodja tista' tiġi solvuta fil-qorti. Il-ġenituri tal-wild minuri jridu jkun pparteċipaw f'intervista ta' informazzjoni mal-Bord tal-Protezzjoni Soċjali qabel ma jressqu kwalunkwe kawża quddiem il-qorti għall-kustodja, ir-residenza u d-drittijiet ta' aċċess (ara wkoll it-Taqsima 6 hawn taht).

Jekk il-ġenituri jaqblu dwar bidla, dawn jistgħu jsolvu l-kwistjoni bi ftehim, mingħajr ma jinvolvu l-qorti. Dan il-ftehim irid jiġi approvat mill-Bord tal-Protezzjoni Soċjali biex ikun validu. L-istess japplika għal kwistjonijiet li jikkonċernaw ma' liema mill-ġenituri għandhom jgħixu l-minuri u kif għandu jiġi organizzat il-kuntatt mal-ġenitur l-ieħor.

5 Jekk il-ġenituri jilhqu ftehim dwar il-kwistjoni tar-responsabbiltà tal-ġenituri, liema formalitajiet għandhom ikunu rrispettati biex il-ftehim jorbot legalment?

Il-ftehim irid ikun bil-miktub u jrid jiġi ffirmat miż-żewġ ġenituri. Barra minn hekk, irid jiġi approvat mill-Bord tal-Protezzjoni Soċjali tal-municipalità fejn ikun irreġistrat il-wild minuri.

6 Jekk il-ġenituri ma jkunux jistgħu jilhqu ftehim dwar il-kwistjoni tar-responsabbiltà tal-ġenituri, liema huma l-mezzi alternattivi biex jiġi solvut il-kunflitt mingħajr intervent tal-qorti?

Il-municipalità għandha obbligu, permezz tal-Bord tal-Protezzjoni Soċjali, li toffri medjazzjoni professjonali lill-ġenituri bil-għan li jintlaħaq ftehim fi kwistjonijiet relatati mal-kustodja, mar-residenza u mal-kuntatt. Il-medjazzjoni hija volontarja. Għaldaqstant, teħtieġ li ż-żewġ ġenituri jitolbuha flimkien. Jekk il-ġenituri jistgħu jaqblu fuq kwistjonijiet rigward il-kustodja, ir-residenza u l-kuntatt, dawn jistgħu jiffirmaw ftehim li, ladarba jiġi approvat mill-Bord tal-Protezzjoni Soċjali, ikollu l-istess effett bħal sentenza tal-qorti.

Bħala regola ġenerali, mill-1 ta' Marzu 2022, il-ġenituri tal-wild minuri jridu l-ewwel ikunu pparteċipaw f'laqgħat ta' informazzjoni mal-municipalità qabel ma jkun possibbli li jressqu proċedimenti quddiem qorti. Dan ifisser li l-ġenituri jridu l-ewwel jirrikorru għand il-municipalità biex jippruvaw jisolvu t-tliwima bl-għajnuna tal-Bord tal-Protezzjoni Soċjali municipali (normalment dan ikun dipartiment magħruf bħala d-dipartiment tal-ligi tal-familja). Huwa l-Bord tal-Protezzjoni Soċjali tal-municipalità li fiha jkun irreġistrat il-wild minuri li jkun responsabbli biex jiżgura li dawn il-laqgħat ikunu jistgħu jsiru. Fil-laqgħat ta' informazzjoni, il-ġenituri jingħataw informazzjoni rilevanti mmirata biex isibu l-aħjar soluzzjoni għall-wild minuri f'materji ta' kustodja, residenza u aċċess. Il-ġenituri, bħala punt tat-tluq, jiġu offruti l-medjazzjoni u, skont kif ikun meħtieġ, jiġu offruti jew iggwidati lejn appoġġ u assistenza f'forom oħra. Wara l-laqgħa, jinħareġ rapport li jintuża jekk il-ġenituri jkun għadhom ma qablux u jagħżlu li jressqu l-kwistjoni quddiem qorti. Jekk, wara l-laqgħa ta' informazzjoni, il-ġenituri jmorru l-qorti, il-qorti tista' tirreferihom lill-Bord tal-Protezzjoni Soċjali għall-medjazzjoni, jekk dik il-medjazzjoni ma tkunx saret qabel u l-qorti tqis li jkun hemm lok biex jintlaħqu soluzzjonijiet bonarji. Jekk il-ġenituri jkun għamlu medjazzjoni iżda ma jkunx intlaħaq ftehim, il-qorti tista' minflok tahtar lil xi hadd li jagħmilha ta' medjatur bejn il-ġenituri. Il-qorti għandha obbligu ġenerali li taħdem biex jinstabu soluzzjonijiet bonarji f'każijiet ta' kustodja, residenza u kuntatt.

7 Jekk il-ġenituri jmorru l-qorti, liema kwistjonijiet jistgħu jiġu deċiżi mill-imħallef fir-rigward tat-tfal?

Il-qorti tista' tiddeċiedi dwar il-kustodja (unika jew kongunta), ir-residenza tal-wild minuri (ma' liema ġenitur għandu jgħix il-wild minuri jew jekk il-wild minuri għandux jgħix b'mod alternat maż-żewġ ġenituri), u d-drittijiet ta' aċċess (id-dritt tal-wild minuri li jkollu aċċess għall-ġenitur li ma jkunx jgħix miegħu).

8 Jekk il-qorti tiddeċiedi li ġenitur wiehed biss għandu jkollu l-kustodja tal-ulied, dan ikun ifisser li huwa jew hija jistgħu jiddeċiedu dwar l-affarijiet kollha li jirrigwardjaw it-tfal mingħajr ma qabel jikkonsultaw lill-ġenitur l-ieħor?

Il-ġenituri li jkollhom kustodja unika tal-wild minuri tagħhom għandhom id-dritt li jieħdu deċiżjonijiet waħedhom dwar kwistjonijiet personali relatati mal-wild minuri. Il-persuna li jkollha l-kustodja m'għandhiex għalfejn tikkonsulta mal-ġenitur l-ieħor jew ikollha l-approvazzjoni tiegħu f'dawn il-kwistjonijiet. Madankollu, il-minuri għandhom id-dritt li jkollhom kuntatt mal-ġenitur l-ieħor, u l-persuna li jkollha l-kustodja għandha obbligu li ttihom dan id-dritt. Il-persuna li jkollha l-kustodja għandha wkoll obbligu li tagħti informazzjoni lill-ġenitur l-ieħor biex jiffaċilita l-kuntatt mal-wild minuri.

9 Jekk il-qorti tiddeċiedi li l-ġenituri għandu jkollhom il-kustodja kongunta ta' uliedhom, dan xi fisser fil-prattika?

Kustodja kongunta tfisser li l-ġenituri jridu jieħdu deċiżjonijiet dwar kwistjonijiet personali tal-wild minuri flimkien. Il-punt tat-tluq huwa li l-ġenituri jridu jaqblu dwar il-kwistjonijiet kollha relatati mal-wild minuri. Madankollu, jekk ma jkunx hemm qbil dwar kwistjonijiet relatati mal-kuntatt u mar-residenza tal-wild minuri, tista' tittiehed deċiżjoni minn qorti (ara hawn fuq).

10 Għand liema qorti jew awtorità għandi nirrikorri jekk inkun irrid nippreżenta rikors dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri? Liema formalitajiet għandhom ikunu rrispettati u liema dokumenti għandi nehmeż mar-rikors tiegħi?

F'materji relatati mal-kustodja, mar-residenza jew mal-kuntatt, ġenitur jista' jiftaħ kawża quddiem il-qorti distrettwali (tingsrätt) fejn ikun domiciljat il-wild minuri. Jekk ma jkun hemm l-ebda qorti distrettwali kompetenti, il-Qorti Distrettwali ta' Stokkolma (Stockholms tingsrätt) għandha l-gurizdizzjoni. Kwistjonijiet relatati mal-kustodja, mar-residenza u mal-kuntatt jistgħu jiġu indirizzati wkoll waqt proċeduri ta' divorzju.

Rikorsi għal taħrika jridu jsiru bil-miktub u jridu jkun ffirmati personalment mir-rikorrent jew mir-rappreżentant tiegħu. Ir-rikors irid jinkludi informazzjoni dwar il-partijiet, talba speċifika (jiġifieri dwar liema kwistjoni qed tiġi mitluba biex tiddeċiedi l-qorti), l-isfond tat-talba, informazzjoni dwar il-provi mressqa u x'inhu mistenni li jiġi stabbilit b'kull prova, u l-informazzjoni dwar iċ-ċirkustanzi li abbażi tagħhom għandha gurizdizzjoni l-qorti. Il-provi bil-miktub imressqa għandhom jiġu ppreżentati flimkien mar-rikors.

11 Liema proċedura tapplika f'dawn il-każijiet? Jista' wiehed jagħmel użu minn proċedura ta' emerġenza?

Kwistjonijiet relatati mal-kustodja, mar-residenza u mal-kuntatt mhumix diskrezzjonarji.

B'mod ġenerali, kwistjonijiet relatati mal-kustodja, mar-residenza u mal-kuntatt irid jitqiesu minnufih. Il-qorti tista' tiegħu deċiżjoni interim dwar il-kustodja, ir-residenza jew il-kuntatt. Deċiżjoni interim, pereżempju, tista' tkun marbuta ma' fejn għandu jgħix il-wild minuri waqt li tkun għaddeġja t-tliwima u tapplika sakemm il-kwistjoni tkun ġiet deċiża b'deċiżjoni li tkun akkwistat forza legali.

Għalkemm m'hemm l-ebda proċedura formali speċjali li tħaffef il-konsiderazzjoni ta' kwistjonijiet relatati mal-kustodja, mar-residenza u mal-kuntatt, f'kull każ individwali ssir valutazzjoni ta' kemm hija urgenti il-kwistjoni.

12 Nista' nikseb għajnuna legali biex inkopri l-ispejjeż tal-proċedura?

F'każijiet li jikkonċernaw il-kustodja, ir-residenza u l-kuntatt, ir-regola ġenerali hija li kull parti ggarra l-ispejjeż legali tagħha stess.

Tista' tingħata għajnuna legali jekk jiġu ssodisfati l-kundizzjonijiet rilevanti.

13 Ikun possibbli li jsir appell kontra deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri?

Jista' jsir appell għal sentenza jew deċiżjoni tal-qorti distrettwali rigward il-kustodja, ir-residenza jew il-kuntatt quddiem il-qorti tal-appell (hovrätt). Madankollu, sabiex il-qorti tal-appell tqis l-appell, l-ewwel irid jingħata l-permess biex tappella.

Jista' jsir appell minn sentenza jew deċiżjoni tal-qorti tal-appell quddiem il-Qorti Suprema (Högsta Domstolen). Sabiex il-Qorti Suprema tqis l-appell, jeħtieġ permess biex tappella.

14 F'ċerti każijiet, jista' jkun meħtieġ li wieħed japplika lill-qorti jew lil awtorità oħra għall-eżekuzzjoni ta' deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri. Liema proċedura tapplika f'każ bħal dan?

Huwa possibbli li jiġu eżegwiti sentenzi, deċiżjonijiet jew ftehimiet dwar il-kustodja, ir-residenza jew il-kuntatt. L-eżekuzzjoni tintalab fil-qorti distrettwali fil-post fejn ikun domiciljat il-wild minuri. Jekk ma jkun hemm l-ebda qorti kompetenti, il-kwistjoni tal-eżegwibbiltà titqies fil-Qorti Distrettwali ta' Stokkolma. Il-qorti distrettwali tista' tiddeċiedi dwar diversi miżuri. Fl-ewwel lok, normalment il-qorti tfittex li l-wild minuri jingħadda b'mod volontarju. Jekk dan ma jkunx possibbli, fl-aħħar nett il-qorti tista' tiddeċiedi dwar multa kundizzjonali jew irkupru tal-wild minuri. L-impożizzjoni ta' multa kundizzjonali tfisser li l-persuna li tkun qed tiegħu hsieb il-minuri tkun mhedda li jkollha tħallas somma konsiderevoli ta' flus jekk ma tgħaddix lill-wild minuri. L-irkupru tal-wild minuri huwa miżura pjuttost mhux tas-soltu, li tiġi adottata biss jekk ma jkunx possibbli li s-sitwazzjoni tissolva b'xi mod ieħor u sabiex jiġi evitat li l-wild minuri jgarrab hsara serja. Jinvolvi lill-pulizija li jirkupraw lill-wild minuri u jgħadduh lill-persuna li jkollha l-kustodja.

15 X'għandi naghmel biex deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri maħruġa minn qorti fi Stat Membru ieħor tiġi rikonossuta u infurzata f'dan l-Istat Membru?

F'ċerti każijiet japplika r-Regolament Brussell II. Fil-każ ta' deċiżjonijiet li għalihom japplika r-Regolament, il-punt tat-tluq huwa li d-deċiżjoni tkun rikonossuta u, fejn xieraq, eżegwibbli mingħajr ebda proċedura speċjali.

F'każijiet oħrajn għal pajjiżi li ffirmaw il-Konvenzjoni Ewropea tal-1980 u l-Konvenzjoni tal-Aja tal-1996, japplikaw dawk il-konvenzjonijiet. Skont il-Konvenzjoni Ewropea tal-1980, ir-rikorsi għal eżekuzzjoni jitressqu quddiem il-qorti distrettwali fil-post fejn ikun iddomiciljat il-wild minuri. Skont il-Konvenzjoni ta' The Hague tal-1996, ir-rikorsi għal eżegwibbiltà jitressqu quddiem il-qorti distrettwali.

Għal deċiżjonijiet li jkunu eżegwibbli jew li jkunu ġew iddikjarati eżegwibbli fl-lżvezja, jista' jsir rikors għall-eżekuzzjoni (ara t-Taqsima 15).

16 Quddiem liema qorti f'dan l-Istat Membru għandi ngħaddi biex nopponi r-rikonoxximent u l-infurzar ta' deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri maħruġa minn qorti fi Stat Membru ieħor? Liema proċedura tapplika f'dawn il-każijiet?

F'ċerti każijiet japplika r-Regolament Brussell II. Għal deċiżjonijiet li għalihom japplika r-Regolament, il-punt tat-tluq huwa li d-deċiżjoni tkun rikonossuta u, fejn xieraq, eżegwibbli mingħajr ebda proċedura speċjali. Madankollu, hemm il-possibbiltà li rikors imressaq fl-lżvezja għal deċiżjoni adottata f'pajjiż ieħor ma jiġix rikonossut jew eżegwit fl-lżvezja. Hemm ukoll il-possibbiltà li jitressaq rikors għal dikjarazzjoni li ma hemm l-ebda raġuni għar-rifjut tar-rikonoxximent ta' deċiżjoni adottata f'pajjiż ieħor. Ir-rikors isir quddiem il-qorti distrettwali.

Deċiżjoni tal-qorti distrettwali dwar kwistjoni ta' rifjut ta' rikonossiment jew eżekuzzjoni taħt ir-Regolament Brussell II tista' tiġi appellata quddiem il-qorti tal-appell, li d-deċiżjoni tagħha tista' tiġi appellata quddiem il-Qorti Suprema.

Tista' anke titqajjem oġġezzjoni li deċiżjoni ma tkunx applikabbli jew ma tkunx eżegwibbli f'każijiet fejn titqajjem il-kwistjoni.

17 Liema liġi għandha tiġi applikata mill-qorti fi proċediment dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri meta t-tfal jew il-partijiet ma jkunux jgħixu f'dan l-Istat Membru jew ikunu ta' nazzjonalitajiet differenti?

Fil-prinċipju, tapplika l-liġi tal-pajjiż li fih il-wild minuri jkun domiciljat.

Din il-paġna web hija parti minn [L-Ewropa Tiegħek](#).

Nilqgħu l-[feedback](#) tiegħek dwar l-utilità tal-informazzjoni pprovduta.

Your Europe

This webpage is part of an EU quality network

L-aħħar aġġornament: 03/04/2023

Il-verżjoni bil-lingwa nazzjonali ta' din il-paġna tinżamm mill-punt ta' kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-original mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

Ir-responsabbiltà tal-ġenituri - il-kustodja tat-tfal u d-drittijiet ta' kuntatt - L-Ingilterra u Wales

1 Xi tfisser il-frażi fil-liġi "responsabbiltà tal-ġenituri" fil-prattika? Liema huma d-drittijiet u d-dmirijiet ta' detentur tar-responsabbiltà tal-ġenituri?

Ir-responsabbiltà tal-ġenituri tfisser id-drittijiet, id-dmirijiet, is-setgħat, ir-responsabbiltajiet u l-awtorità kollha li bil-liġi ġenitur ta' wild minuri għandu fir-rigward tal-wild minuri u tal-proprietà tiegħu. Dan jirreferi għal kwalunkwe obbligu li jista' jkollu fir-rigward ta' wild minuri (bħad-dmir ta' manteniment) u kwalunkwe dritt li, fil-każ ta' mewt tal-wild minuri, jista' jkollu fir-rigward tal-proprietà tal-wild minuri. Skont il-liġi tal-Ingilterra u ta' Wales, ma ġiex iddikjarat li r-responsabbiltà tal-ġenituri tinkludi deċiżjonijiet dwar ma' min għandu jgħix il-wild minuri u ma' min għandu jqatta' l-hin il-wild minuri.

2 Bħala regola ġenerali, min għandu r-responsabbiltà tal-ġenituri fuq l-ulied?

Jekk il-ġenituri ta' minuri jkunu miżżewġin jew fi sħubija ċivili, kemm l-omm kif ukoll il-missier (jew it-tieni ġenitur femminili) ikollhom ir-responsabbiltà tal-ġenituri. L-ommijiet dejjem ikollhom ir-responsabbiltà tal-ġenituri u l-missirijiet mhux miżżewġin jew it-tieni ġenitur femminili li ma jkunux miżżewġin jew fi sħubija ċivili ma' omm il-wild minuri jistgħu jiksibuha bi ftehim mal-omm, b'ordni tal-qorti jew billi jirreġistraw it-twelid flimkien ma' omm il-wild minuri. Ġenitur bi żwieġ ieħor jista' jkollu r-responsabbiltà tal-ġenituri bi qbil mal-ġenitur jew mal-ġenituri tal-wild minuri li jkollhom ir-responsabbiltà tal-ġenituri jew permezz ta' ordni tal-qorti. Persuna li jkollha ordni dwar arrangamenti għall-wild minuri (child arrangements order) dwar ma' min għandu jgħix il-wild minuri u meta, ikollha r-responsabbiltà tal-ġenituri għad-durata tal-ordni, jew xi kultant għal aktar minn hekk. Il-ħruġ ta' ordni ta' adożzjoni jagħti responsabbiltà tal-ġenituri mingħajr limitu ta' żmien, sakemm din ma tiġix revokata. It-tuturi speċjali (ara t-tweġiba għall-mistoqsija 3 aktar 'il quddiem) ikollhom responsabbiltà tal-ġenituri għad-durata tal-ordni. Awtorità tal-gvern lokali ikollha responsabbiltà tal-ġenituri għal wild minuri jekk il-wild minuri jkun soġġett għal ordni għall-harsien (care order). Persuna b'responsabbiltà tal-ġenituri skont l-Artikolu 16 tal-Konvenzjoni tal-Aja tal-1996 dwar il-Protezzjoni tat-Tfal ("1996 Hague Protection of Children Convention") iżżomm dik ir-responsabbiltà tal-ġenituri meta l-wild minuri jsir abitwalment residenti fl-Ingilterra u f'Wales; l-eżerċitar ta' dik ir-responsabbiltà tal-ġenituri jsir skont il-liġi tal-Ingilterra u ta' Wales.

3 Jekk il-ġenituri ma jkunux kapaċi jew ma jridux jeżerċitaw ir-responsabbiltà tal-ġenituri fuq uliedhom, tista' tinħatar persuna oħra minflokhom?

Il-qorti tista' tahtar tutur speċjali sabiex jeżerċita r-responsabbiltà tal-ġenituri jekk il-ġenituri ma jkunux jistgħu jieħdu f'idejha il-wild minuri. Genitur bir-responsabbiltà tal-ġenituri jista' jahtar persuna sabiex tkun it-tutor tal-wild minuri f'każ li jmut il-ġenitur. L-awtorità lokali (l-awtorità ta' protezzjoni soċjali) ikollha r-responsabbiltà tal-ġenituri jekk il-wild minuri jkun taħt il-harsien tagħha.

4 Jekk il-ġenituri jiddivorzjaw jew jinfirdu, ir-responsabbiltà tal-ġenituri kif tkun iddeterminata għall-gejjen?

Ir-responsabbiltà tal-ġenituri ma tkunx affettwata jekk koppja tissepara, kemm jekk kienet miżżewġa kif ukoll jekk le. Il-qorti tista' tillimita l-eżerċitar tar-responsabbiltà tal-ġenituri jekk il-qorti tqis li jkun xieraq li tagħmel hekk. F'xi każijiet il-qorti tista' tneħhi r-responsabbiltà tal-ġenituri għalkollox (għalkemm ma tistax titneħħa minn ġenituri li jkunu miżżewġin flimkien).

5 Jekk il-ġenituri jilhqgħu ftehim dwar il-kwistjoni tar-responsabbiltà tal-ġenituri, liema formalitajiet għandhom ikunu rrispettati biex il-ftehim jorbot legalment?

Il-ftehim irid isir f'formula ta' **Ftehim dwar ir-Responsabbiltà tal-Ġenituri (Parental Responsibility Agreement)**.

Id-dettalji tal-indirizzi tal-qorti jinsabu fuq is-sit web tas- **Servizz tal-Qrati u tat-Tribunali tal-Maestà Tagħha (Her Majesty's Courts and Tribunals Service (HMCTS))**. Il-formola tkun akkumpanjata minn noti ta' gwida. Peress li t-tfassil tal-ftehim jaffettwa serjament il-pożizzjoni legali taż-żewġ ġenituri, it-tnejn li huma jingħataw parir li jieħdu parir legali qabel ma jimlew il-formola. Huma jistgħu jiksibu l-isem u l-indirizz ta' avukat fil-post meħtieġ fl-Ingilterra u f'Wales mingħand Law Society Find a Solicitor Service (00 44 (0)20 7242 1222) jew minn fuq:

il-qorti lokali tal-familja tagħhom

 Uffiċċju ta' Citizens Advice

Ċentru tal-Liġi (Law Centre)

librerija lokali.

F'ċerti ċirkostanzi, dawn jistgħu jkunu eliġibbli wkoll għall-għajnuna legali.

Il-ġenituri jridu jipprovdu evidenza tal-identità u l-frem tagħhom iridu jkunu attestati minn uffiċjal awtorizzat tal-qorti. L-omm għandha tiegħu magħha l-qorti prova li hija omm il-wild minuri, u għalhekk tkun meħtieġa kopja taċ-ċertifikat tat-twelid sħiħ tal-wild minuri. Trid tagħti wkoll prova tal-identità tagħha, li turi ritratt u firma (pereżempju dokument b'ritratt, permess uffiċjali jew passaport). Il-missier ikollu bżonn jieħu prova tal-identità tiegħu, li turi ritratt u firma (pereżempju, dokument b'ritratt, permess uffiċjali jew passaport).

Il-formola trid tiġi ffirmata u għandhom isiru 2 kopji attestati. Il-formola oriġinali tal-Ftehim u l-kopji jistgħu jittieħdu jew jintbagħtu f'dan l-indirizz

The Central Family Court ,

First Avenue House,

42-49 High Holborn,

London WC1V 6NP.

Il-Qorti Ċentrali tal-Familja tirreġistra l-Ftehim u żżomm l-oriġinal. Il-kopji jiġu ttimbrati u jintbagħtu lura lil kull ġenitur fl-indirizz fuq il-Ftehim. Il-Ftehim ma jidholx fis-seħh qabel ma jiġi rċevut u rreġistrat fil-Qorti Ċentrali tal-Familja. Ma hemm l-ebda tariffa għar-reġistrazzjoni ta' Ftehim dwar ir-Responsabbiltà tal-Ġenituri. Jekk ikun hemm aktar minn wild wieħed ikkonċernat, għandha timtela formola separata għal kull wild.

6 Jekk il-ġenituri ma jkunux jistgħu jilhqgħu ftehim dwar il-kwistjoni tar-responsabbiltà tal-ġenituri, liema huma l-mezzi alternattivi biex jiġi solvut il-kunflitt mingħajr intervent tal-qorti?

Is-servizzi ta' medjazzjoni huma disponibbli sabiex jgħinu lill-ġenituri jilhqgħu arranġament sodisfaċenti għat-trobbija futura tal-wild minuri. Kwalunkwe ftehim milfuq irid ikun irreġistrat mal-qorti. Ir-reġistrazzjoni hija meħtieġa sabiex jiġi vvalidat il-ftehim u sabiex il-ftehim ikun jista' jiġi eżegwit.

Aktar informazzjoni dwar il-medjazzjoni tal-familja tista' tinkiseb fuq is-sit web tal- **Ministeru tal-Gustizzja (Ministry of Justice)**.

7 Jekk il-ġenituri jmorru l-qorti, liema kwistjonijiet jistgħu jiġu deċiżi mill-imħallef fir-rigward tat-tfal?

L-imħallef jista' jiddeċiedi ma' min għandu jgħix il-wild minuri u meta. L-imħallef jista' jiddeċiedi wkoll ma' min għandu jqatta' l-hin il-wild minuri jew ma' min ikollu kuntatt b'xi mod ieħor u meta. Il-ġenituri huma mhegġa jilhqgħu ftehim dwar il-kuntatt. Il-qorti ma jiddeċidux dwar il-hlasijiet ta' manteniment għat-tfal għaliex, jekk il-ġenituri ma jkunux jistgħu jaqblu bejniethom, dan isir mis- **Servizz għall-Manteniment tat-Tfal (Child Maintenance Service)**. Il-ġenituri normalment jaqblu dwar liema skola se jattendi l-wild minuri; din tista' tiġi deċiża mill-imħallef li jagħmel ordni speċifika dwar il-kwistjoni jekk ma jkunx jista' jintlaħaq ftehim. Il-wild minuri jżomm ismu stess sakemm ma jkunx ordnat mod ieħor mill-qorti. Il-qorti tista' wkoll iżżomm lil persuna milli teżerċita parti mir-responsabbiltà tal-ġenituri tagħha, billi tagħmel ordni dwar passi pprojbti (prohibited steps order). Il-qorti tista' tiddeċiedi wkoll dwar it-tneħħija permanenti mill-ġurisdizzjoni u l-bidla tal-kunjom (ara l-mistoqsija 8 hawn taħt).

8 Jekk il-qorti tiddeċiedi li ġenitur wieħed biss għandu jkollu l-kustodja tal-ulied, dan ikun ifisser li huwa jew hija jistgħu jiddeċiedu dwar l-affarijiet kollha li jirrigwardaw it-tfal mingħajr ma qabel jikkonsultaw lill-ġenitur l-iehor?

Il-qorti tistenna li l-ġenituri jieħdu deċiżjonijiet flimkien bi ftehim. Jekk iż-żewġ ġenituri jkollhom ir-responsabbiltà tal-ġenituri, il-ġenitur b'ordni ta' arranġamenti għall-wild minuri rigward ma' min għandu jgħix il-wild minuri jrid ikollu l-kunsens tal-ġenitur mhux residenti (u ta' kwalunkwe persuna oħra b'responsabbiltà tal-ġenituri) sabiex ineħhi lill-wild minuri mir-Renju Unit b'mod permanenti, jew ikollu l-permess tal-qorti. Il-ġenitur li miegħu jkun ordnat li jgħix il-wild minuri jista' jmur jgħix xi mkien ieħor f'hdan il-ġurisdizzjoni (l-Ingilterra u Wales). Sabiex jinbidel il-kunjom tal-wild minuri huwa meħtieġ il-kunsens ta' kulhadd b'responsabbiltà tal-ġenituri, jew il-permess tal-qorti.

9 Jekk il-qorti tiddeċiedi li l-ġenituri għandu jkollhom il-kustodja kongunta ta' uliedhom, dan xi jfisser fil-prattika?

Il-ġenituri jikkondividu r-residenza. Il-wild minuri jqatta' parti minn ħinu ma' kull wieħed kif ordnat mill-qorti. Jista' jkun hemm effetti prattiċi fuq l-ammont ta' manteniment li jiġihallas għall-wild minuri.

10 Għand liema qorti jew awtorità għandi nirrikorri jekk inkun irrid nippreżenta rikors dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri? Liema formalitajiet għandhom ikunu rrispettati u liema dokumenti għandi nehmeż mar-rikors tiegħi?

Jista' jiġi pprezentat rikors quddiem il-qorti tal-familja skont l-Artikolu 4 tal- **Att tal-1989 dwar it-Tfal**. Id-dettalji ta' kuntatt tal-qorti jinsabu fis-sit web tas-

Servizz tal-Qrati u tat-Tribunali tal-Maestà Tagħha (Her Majesty's Courts and Tribunals Service). Il- **formola tar-rikors** tinsab ukoll f'dak is-sit web. Kull persuna li għandha r-responsabbiltà tal-ġenituri trid tintbagħtilha kopja tal-formola tar-rikors. Id-dokumenti jiġu pprezentati aktar tard, kif ordnat mill-qorti.

11 Liema proċedura tapplika f'dawn il-każijiet? Jista' wieħed jagħmel użu minn proċedura ta' emerġenza?

Il-proċedura hija kif spjegata aktar 'il fuq. Ma hemm l-ebda proċedura ta' emerġenza sabiex tinkiseb ir-responsabbiltà tal-ġenituri.

12 Nista' nikseb għajnuna legali biex inkopri l-ispejjeż tal-proċedura?

L-għajnuna legali tkun disponibbli biss meta tintwera evidenza ta' vjolenza domestika.

13 Ikun possibbli li jsir appell kontra deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri?

Iva. Id-deċiżjonijiet dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri jistgħu jiġu appellati minn imħallef fil-livell ta' Mħallef Distrettwali (District Judge) quddiem imħallef fil-livell ta' Mħallef taċ-Ċirkwit (Circuit Judge). L-appelli minn Imħallef Distrettwali tal-Qorti Superjuri (High Court) isiru quddiem imħallef fil-livell tal-Qorti Superjuri.

14 F'ċerti każijiet, jista' jkun meħtieġ li wieħed japplika lill-qorti jew lil awtorità oħra għall-eżekuzzjoni ta' deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri. Liema proċedura tapplika f'każ bħal dan?

Ir-responsabbiltà tal-ġenituri hija dritt, u minnha nnifisha ma tistax tiġi infurzata. In-nuqqas li tiġi eżerċitata r-responsabbiltà tal-ġenituri jista' jiġi ttrattat b'rikors ipprezentat quddiem il-qorti tal-familja sabiex tiġi indirizzata l-kwistjoni speċifika fit-tliema, b'hall-obbligu ta' manteniment għall-wild minuri. Id-dettalji tal-indirizzi tal-qorti jinsabu [hawnhekk](#).

15 X'għandi naghmel biex deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri maħruġa minn qorti fi Stat Membru ieħor tiġi rikonossuta u infurzata f'dan l-Istat Membru?

Jekk tixtieq teżegwixxi ordni dwar id-drittijiet ta' aċċess jew dwar l-Artikolu 11(8) minn Stat Membru ieħor skont ir-Regolament tal-Kunsill (KE) Nru 2001/2003 (Brussell IIa), għandek tikseb iċ-ċertifikat meħtieġ skont ir-Regolament mingħand il-qorti li tkun haċet id-deċiżjoni u tippreżenta rikors lir-Registru Principali (Principal Registry) fl-indirizz tal-Qorti tal-Familja Centrali (Central Family Court) għar-rikonossiment jew għall-eżekuzzjoni tal-ordni. Għar-registrazzjoni, għar-rikonossiment jew għan-nuqqas ta' rikonossiment ta' ordnijiet oħra, għandek tippreżenta rikors lir-Registru Principali.

16 F'liema qorti f'dan l-Istat Membru għandi nirrikorri biex nopponi r-rikonossiment ta' deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri maħruġa minn qorti fi Stat Membru ieħor? Liema proċedura tapplika f'dawn il-każijiet?

Ikollok toponi l-hruġ ta' ordni fil-qorti tal-ġuriżdiżzjoni ta' oriġini **qabel ma tinħareġ l-ordni**. Jekk il-liġi ta' dak l-Istat tipprevedi hekk, kull min ikollu interess fil-kawża għandu jiġi informat li l-qorti qed tisma' rikors għal ordni. Il-liġi ta' dak l-Istat Membru tistipula x'azzjoni tkun tista' tiehu biex toponi l-hruġ tal-ordni.

17 Liema liġi għandha tiġi applikata mill-qorti fi proċediment dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri meta t-tfal jew il-partijiet ma jkunux jgħixu f'dan l-Istat Membru jew ikunu ta' nazzjonalitajiet differenti?

Il-proċedimenti jridu jiġu pprezentati quddiem il-qorti fil-ġuriżdiżzjoni fejn il-wild minuri jkun abitwalment residenti.

Din il-paġna web hija parti minn [L-Ewropa Tiegħek](#).

Nilqgħu l-[feedback](#) tiegħek dwar l-utilità tal-informazzjoni pprovduta.

This webpage is part of an EU quality network

L-aħħar aġġornament: 10/08/2021

Il-verżjoni bil-lingwa nazzjonali ta' din il-paġna tinżamm mill-punt ta' kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-original mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

Ir-responsabbiltà tal-ġenituri - il-kustodja tat-tfal u d-drittijiet ta' kuntatt - L-Irlanda ta' fuq

1 Xi tisser il-frażi fil-liġi "responsabbiltà tal-ġenituri" fil-prattika? Liema huma d-drittijiet u d-dmirijiet ta' detentur tar-responsabbiltà tal-ġenituri?

[L-Ordni \(tal-Irlanda ta' Fuq\) tal-1995 dwar it-Tfal \(Children \(Northern Ireland\) Order 1995\)](#) tiddefinixxi r-responsabbiltà tal-ġenituri b'ħala d-drittijiet, id-dmirijiet, is-setgħat u r-responsabbiltajiet kollha li ġenitur għandu, bil-liġi, fir-rigward tal-wild minuri tiegħu. L-Ordni ma telenkax x'inhuma dawk id-drittijiet u r-responsabbiltajiet. Madankollu, gie rikonossut li dawk b'responsabbiltà tal-ġenituri għandhom:

id-dmir li jiproteġu lill-wild minuri u jipprovdulu dar u ħarsien;

il-kapaċità li jiddeterminaw fejn għandu jgħix il-wild minuri;

il-kapaċità li jiddeciedu min jista' jkollu kuntatt mal-wild minuri;

id-dmir li jissalvagwardjaw l-edukazzjoni tal-wild minuri;

id-dritt li jagħtu kunsens għall-hruġ ta' passaport;

obbligu li jiżguraw it-trattament jew assistenza medika u d-dritt li jagħtu kunsens għal tali trattament jew assistenza;

id-dritt li jagħtu isem lill-wild minuri;

id-dritt li jiżguraw li l-wild minuri jingħata tagħlim reliġjuż.

Ir-responsabbiltà tal-ġenituri għandha tiġi eżerċitata, f'kull ħin, fl-aħjar interess tal-wild minuri u dawk kollha b'responsabbiltà tal-ġenituri għandhom jiġu kkonsultati qabel ma tittiehed deċiżjoni importanti. Madankollu, jekk ma jkunx jista' jintlaħaq ftehim, il-qorti tista' tintalab issolvi l-kwistjoni.

2 B'ħala regola ġenerali, min għandu r-responsabbiltà tal-ġenituri fuq l-ulied?

Jekk il-ġenituri tal-wild minuri kienu miżżewġin flimkien fil-mument tat-twelid tal-wild minuri, kull wieħed minnhom ikollu r-responsabbiltà tal-ġenituri għalih.

Jekk il-ġenituri tal-wild minuri ma kinux miżżewġin flimkien fil-mument tat-twelid tal-wild minuri, l-omm awtomatikament ikollha r-responsabbiltà tal-ġenituri għalih u l-missier jista' jikseb ir-responsabbiltà tal-ġenituri għalih billi:

jiżżewwēg l-omm;

jitlob lill-qorti toħroġ ordni ta' responsabbiltà tal-ġenituri favurih;

jidhol fi ftehim dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri mal-omm (ara l-mistoqsija 5 aktar 'il quddiem); jew

ikun irregiſtrat b'ħala missier il-wild minuri (dan japplika biss għal twelid irregiſtrat fir-Renju Unit wara l-15 ta' April 2002).

Jekk missier mhux miżżewwēg ikun kiseb ir-responsabbiltà tal-ġenituri permezz ta' ordni tal-qorti, ftehim jew registrazzjoni, dik ir-responsabbiltà tista' tintemm biss permezz ta' ordni tal-qorti.

Jekk qorti toħroġ ordni ta' residenza lil missier mhux miżżewwēg, u jekk dan ma jkollux ir-responsabbiltà tal-ġenituri b'xi mod ieħor, din trid tagħmel ukoll ordni ta' responsabbiltà tal-ġenituri favurih.

Persuna li mhijiex ġenitur tista' tikseb ir-responsabbiltà tal-ġenituri għal wild minuri permezz ta' ordni tal-qorti.

3 Jekk il-ġenituri ma jkunux kapaċi jew ma jridux jeżerċitaw ir-responsabbiltà tal-ġenituri fuq uliedhom, tista' tinħatar persuna oħra minflokhom?

Persuna li għandha r-responsabbiltà tal-ġenituri għal wild minuri ma tistax iċċedi jew tittrasferixxi dik ir-responsabbiltà. Madankollu, hija tista' tirraġa sabiex xi haċet ieħor jaqdi dik ir-responsabbiltà f'isimha.

Barra minn hekk, persuna li mhijiex ġenitur tista' tikseb ir-responsabbiltà tal-ġenituri għal wild minuri billi tikseb ordni tal-qorti (pereżempju, ordni ta' residenza, ordni ta' protezzjoni ta' emerġenza jew ordni għall-ħarsien).

Bhala regola generali, ġenitur ma jtitlifix ir-responsabbiltà tal-ġenituri għal wild minuri b'mod awtomatiku sempliċement għaliex jiksibha haddieħor. Madankollu, ordni ta' adozzjoni tittrasferixxi r-responsabbiltà tal-ġenituri mill-ġenituri naturali għall-ġenituri adottivi.

Jekk ġenitur ikollu r-responsabbiltà tal-ġenituri għal wild minuri, huwa jista' jahtar persuna oħra sabiex tkun it-tutor tal-wild minuri f'każ li jmut.

4 Jekk il-ġenituri jiddivorzjaw jew jinfirdu, ir-responsabbiltà tal-ġenituri kif tkun iddeterminata għall-ġejjieni?

Ir-responsabbiltà tal-ġenituri għal wild minuri tkompli wara d-divorzju u hija limitata biss sal-punt li ftehim bonarju jew ordni tal-qorti jsovvu kwistjonijiet bejn il-ġenituri jew bejn il-ġenituri u terzi persuni.

5 Jekk il-ġenituri jilhqgħu ftehim dwar il-kwistjoni tar-responsabbiltà tal-ġenituri, liema formalitajiet għandhom ikunu rrispettati biex il-ftehim jorbot legalment?

Jekk il-ġenituri ma jkunux miżżewġin, huma jistgħu jidhlu fi ftehim dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri. Dan irid ikun:

fil-forma stabbilita fir-[Regolamenti \(tal-Irlanda ta' Fuq\) tal-1996 dwar it-Tfal \(Ftehim dwar ir-Responsabbiltà tal-Ġenituri\)](#) (Children (Parental Responsibility Agreement) Regulations (Northern Ireland) 1996);

bix-xhieda preżenti; u

jigi ppreżentat, flimkien ma' żewġ kopji, fl-Uffiċċju tal-Marsien u tal-Protezzjoni fil-Qrati Rjali tal-Ġustizzja f'Belfast (Office of Care and Protection in the Royal Courts of Justice, Chichester Street, Belfast, BT1 3JF).

Jekk il-ġenituri kienu miżżewġin, iżda jkunu sseparaw jew iddivorzjaw, huma jistgħu jaqblu dwar kif se jaqdu r-responsabbiltajiet tal-ġenituri tagħhom u li dak il-ftehim isir ordni tal-qorti, li jista' jinbidel fi stadju aktar tard sabiex iqis ċirkostanzi mibdula.

6 Jekk il-ġenituri ma jkunux jistgħu jilhqgħu ftehim dwar il-kwistjoni tar-responsabbiltà tal-ġenituri, liema huma l-mezzi alternattivi biex jigi solvut il-kunflitt mingħajr intervent tal-qorti?

Fl-Irlanda ta' Fuq hemm għadd ta' aġenziji li jipprovdu servizzi ta' medjazzjoni u li jistgħu jgħinu sabiex tinstab soluzzjoni amikevoli għat-tilwim. L-informazzjoni tista' tinkiseb mis-siti web tal-[UK College of Family Mediators](#), tal-[Family Mediation Northern Ireland](#), tal-[Barnado's Northern Ireland](#), tal-[Family Support Northern Ireland](#), tad-[Dispute Resolution Service Northern Ireland](#) u tal-[Mediation and Counselling Northern Ireland](#).

7 Jekk il-ġenituri jmorru l-qorti, liema kwistjonijiet jistgħu jigu deċiż mill-imħallef fir-rigward tat-tfal?

Il-qrati fl-Irlanda ta' Fuq għandhom firxa wiesgħa ta' setgħat għad-dispożizzjoni tagħhom u, b'mod partikolari, jistgħu jsovvu kwistjonijiet relatati ma' –

it-tneħħija tal-wild minuri mill-Irlanda ta' Fuq

ir-residenza (fejn u ma' min għandu jgħix il-wild minuri);

il-kuntatt (meta, fejn u ma' min jista' jkollu kuntatt il-wild minuri);

il-provvediment finanzjarju;

l-edukazzjoni;

it-tagħlim reliġjuż;

il-kura medika;

l-amministrazzjoni tal-patrimonju tal-wild minuri.

8 Jekk il-qorti tiddeċiedi li ġenitur wieħed biss għandu jkollu l-kustodja tal-ulied, dan ikun ifisser li huwa jew hija jistgħu jiddeċiedu dwar l-affarijiet kollha li jirrigwardjaw it-tfal mingħajr ma qabel jikkonsultaw lill-ġenitur l-ieħor?

Il-qrati għarfu l-htieġa għal arrangamenti flessibbli u prattiċi kull meta jkunu possibbli. Għalhekk, jekk ġenitur ikun qiegħed jiehu hsieb wild minuri, dak il-ġenitur irid ikun jista' jiehu d-deċiżjonijiet li jridu jittieħdu waqt li jkun qiegħed jiehu hsieb il-wild minuri.

Fl-istess ħin, hemm aspettattiva li d-deċiżjonijiet ewlenin jigu diskussi mal-ġenitur l-ieħor u jigu solvuti b'mod amikevoli. Madankollu jekk ma jintlaħaqx ftehim, il-qorti tista' tagħti ordni speċifika dwar il-kwistjonijiet (li ssolvi kwistjoni partikolari) jew ordni dwar passi pprojbiti (li tispeċifika t-tip ta' deċiżjoni li ma tistax tittieħed mingħajr il-kunsens tal-qorti).

Jekk fir-rigward tal-wild minuri ikun hemm ordni ta' residenza fis-seħħ, l-ebda persuna ma tista' ġgħieghel li l-wild minuri jkun magħruf b'kunjom ieħor jew li jitneħħa mir-Renju Unit għal xahar jew aktar mingħajr il-kunsens bil-miktub ta' kull persuna li għandha r-responsabbiltà tal-ġenituri jew mingħajr il-kunsens tal-qorti.

9 Jekk il-qorti tiddeċiedi li l-ġenitur għandu jkollhom il-kustodja kongunta ta' uliedhom, dan xi jfisser fil-prattika?

Meta l-wild minuri jkun ma' ġenitur wieħed, dak il-ġenitur jiehu d-deċiżjonijiet ta' rutina meħtieġa. Madankollu, huwa mistenni li l-ġenitur l-ieħor jigi kkonsultat dwar id-deċiżjonijiet ewlenin.

10 Għand liema qorti jew awtorità għandi nirrikorri jekk inkun irrid nippreżenta rikors dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri? Liema formalitajiet għandhom ikunu rrispettati u liema dokumenti għandi nehmeż mar-rikors tiegħi?

Normalment, rikors għal ordni li tagħti r-responsabbiltà tal-ġenituri għandu jigi ppreżentat quddiem Qorti tal-Proċedimenti tal-Familja (Family Proceedings Court). Madankollu, jekk ikun hemm proċedimenti oħra tal-familja relatati mal-wild minuri li jkunu pendenti f'qorti oħra, ir-rikors jista' jigi ppreżentat f'dik il-qorti.

Il-proċedimenti miftuħa f'Qorti tal-Proċedimenti tal-Familja (Family Proceedings Court) jistgħu jigu trasferiti lil Ċentru tal-Marsien tal-Familja (Family Care Centre) jew lill-Qorti Superjuri (High Court) għal numru ta' raġunijiet (pereżempju, jekk ikunu kumplessi jew jinvolvu kwistjoni ta' interess pubbliku generali).

L-indirizzi u n-numri tat-telefown tal-qrati jinsabu fis-sit web tal-qrati tas-[Servizz tal-Qrati u tat-Tribunali tal-Irlanda ta' Fuq \(Northern Ireland Courts and Tribunal Service\)](#).

Hemm numru ta' formoli li jridu jimtlew u jigu ppreżentati fl-uffiċċju tal-qorti rilevanti. Il-biċċa l-kbira ta' dawn jużaw formola standard. L-uffiċċju tal-qorti jkun jista' jipprovdi kopji tal-formoli u jispjega kif għandhom jimtlew. Madankollu, il-persunal tal-qorti ma jistax jagħti parir legali jew jgħidlek x'għandek tgħid. Trid titħallas tariffa tal-qorti wkoll.

11 Liema proċedura tapplika f'dawn il-każijiet? Jista' wieħed jagħmel użu minn proċedura ta' emerġenza?

Meta jigi ppreżentat ir-rikors, l-uffiċċju tal-qorti jistabbilixxi data għas-seduta u l-parti l-oħra tiġi nnotifikata b'dik id-data. Jekk il-kwistjoni ma tiġix solvuta qabel id-data stabbilita għas-seduta, maġistrat jew imħallef jisma' x-xhieda u jiehu deċiżjoni. Ma hemm l-ebda proċedura ta' emerġenza sabiex tinkiseb ir-responsabbiltà tal-ġenituri.

12 Nista' nikseb għajjnuna legali biex inkopri l-ispejjeż tal-proċedura?

Int ititolat(a) tapplika għal għajjnuna legali. Madankollu, il-livell tal-assistenza finanzjarja pprovduta (jekk tikkwalifika) huwa soġġett għal valutazzjoni tal-mezzi finanzjarji. Anki jekk tiġi vvalutat(a) bħala finanzjarjament eliġibbli, jista' jkollok bżonn tagħmel kontribuzzjoni finanzjarja għall-ispejjeż. Bi ftehim, din il-kontribuzzjoni tista' titħallas lura lill-Aġenzija tas-Servizzi Legali (Legal Services Agency) fuq perjodu ta' żmien. Minbarra l-kriterji ta' eliġibbiltà finanzjarja, trid tissodisfa wkoll test tal-mertu, jiġifieri li jrid ikun hemm bażi raġonevoli sabiex tiftaħ jew tiddefendi l-proċedimenti u jrid ikun raġonevoli fiċ-ċirkostanzi kollha li tagħmel hekk.

13 Ikun possibbli li jsir appell kontra deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri?

Jista' jsir appell:

minn Qorti tal-Proċedimenti tal-Familja (Family Proceedings Court) għal Ċentru tal-Marsien tal-Familja (Family Care Centre); u

minn Ċentru tal-Marsien tal-Familja għall-Qorti Superjuri (High Court)

kontra deċiżjoni li tilqa' jew tiċhad il-hruġ ta' ordni.

Fl-appell, il-Qorti Superjuri tista', fuq talba ta' parti, tirreferi kwistjoni dwar punt ta' dritt għall-opinjoni tal-Qorti tal-Appell (Court of Appeal). Inkella, id-deċiżjoni tal-Qorti Superjuri tkun finali.

Id-deċiżjoni tal-Qorti tal-Appell dwar il-kawża ddikjarata mill-Qorti Superjuri hija finali.

14 F'ċerti każijiet, jista' jkun meħtieġ li wieħed japplika lill-qorti jew lil awtorità oħra għall-eżekuzzjoni ta' deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri. Liema proċedura tapplika f'każ bħal dan?

F'Qorti tal-Proċedimenti tal-Familja (Family Proceedings Court) (fejn tinstema' l-biċċa l-kbira tal-kwistjonijiet relatati mal-wild minuri) jista' jsir rikors sabiex tiġi indirizzata kwistjoni speċifika relatata mal-eżerċitar tar-responsabbiltà tal-ġenituri. Id-dettalji ta' kuntatt huma elenkati aktar 'il fuq.

15 X'għandi nagħmel biex deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri maħruġa minn qorti fi Stat Membru ieħor tiġi rikonossuta u infurzata f'dan l-Istat Membru?

Ir-Regolament tal-Kunsill (KE) Nru 2001/2003 ("Brussell IIa") jipprevedi li ċerti deċiżjonijiet dwar l-eżerċitar tar-responsabbiltà tal-ġenituri mogħtija fi Stat Membru wieħed jiġu eżegwiti fi Stat Membru ieħor.

Id-deċiżjoni trid tkun giet iddikjarata eżegwibbli f'dak l-Istat l-ieħor. FI-Irlanda ta' Fuq trid tressaq rikors sabiex id-deċiżjoni tiġi reġistrata fil-Qorti Superjuri.

16 F'liema qorti f'dan l-Istat Membru għandi nirrikorri biex nopponi r-ikonossiment ta' deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri maħruġa minn qorti fi Stat Membru ieħor? Liema proċedura tapplika f'dawn il-każijiet?

Ikollok tikkontesta r-ikonossiment fil-qorti fl-Istat Membru l-ieħor skont il-proċedura applikabbli f'dik il-qorti.

17 Liema liġi għandha tiġi applikata mill-qorti fi proċediment dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri meta t-fal jew il-partijiet ma jkunux jgħixu f'dan l-Istat Membru jew ikunu ta' nazzjonalitajiet differenti?

Il-proċedimenti jridu jiġu pprezentati quddiem il-qorti fil-guriżdizzjoni fejn il-wild minuri ikun abitwalment residenti.

Jekk il-qorti fl-Irlanda ta' Fuq tiddeċiedi li għandha guriżdizzjoni sabiex tittratta l-proċedimenti, hija tapplika l-liġi tal-Irlanda ta' Fuq.

Din il-paġna web hija parti minn [L-Ewropa Tiegħek](#).

Nilqgħu l-[feedback](#) tiegħek dwar l-utilità tal-informazzjoni pprovduta.

This webpage is part of an EU quality network

L-aħħar aġġornament: 11/08/2021

Il-verżjoni bil-lingwa nazzjonali ta' din il-paġna tinżamm mill-punt ta' kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea.

Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-original mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

Ir-responsabbiltà tal-ġenituri - il-kustodja tat-tfal u d-drittijiet ta' kuntatt - Skozja

1 Xi tisser il-frazi fil-liġi "responsabbiltà tal-ġenituri" fil-prattika? Liema huma d-drittijiet u d-dmirijiet ta' detentur tar-responsabbiltà tal-ġenituri?

FI-Skożja, id-drittijiet u l-obbligi ta' ġenitur jissejġu "responsabbiltajiet tal-ġenituri u drittijiet tal-ġenituri", jew PRRs ("Parental Responsibilities and parental Rights").

Sa fejn ikun prattikabbli u fl-interess tal-wild minuri, persuna b'responsabbiltajiet tal-ġenituri għall-wild minuri għandha:

- tissalvagwardja u tippromwovi s-saħħa, l-iżvilupp u l-aħjar interessi tal-wild minuri;
- tipprovdi lill-wild minuri b'direzzjoni u bi gwida b'mod xieraq għall-istadju ta' żvilupp tal-wild minuri
- jekk il-wild minuri ma jkunx qed jgħix mal-ġenitur, iżżomm relazzjonijiet personali u kuntatt dirett mal-wild minuri fuq bażi regolari
- tagħxi bħala r-rappreżentant legali tal-wild minuri.

Persuna għandha drittijiet sabiex tettaq ir-responsabbiltajiet tagħha. Id-drittijiet tal-ġenituri huma:

- li l-wild minuri jgħix mal-ġenitur jew li jirregola b'xi mod ieħor ir-residenza tal-wild minuri;
- li l-ġenitur jikkontrolla, jidderiegi jew jigħwida, b'mod xieraq għall-istadju ta' żvilupp tal-wild minuri, it-trobbija tal-wild minuri;
- jekk il-wild minuri ma jkunx qed jgħix mal-ġenitur, li jżomm relazzjonijiet personali u kuntatt dirett mal-wild minuri fuq bażi regolari;
- li l-ġenitur jaġixxi bħala r-rappreżentant legali tal-wild minuri.

2 Bħala regola ġenerali, min għandu r-responsabbiltà tal-ġenituri fuq l-ulied?

Omm il-wild minuri jkollha l-PRRs b'mod awtomatiku. Missier il-wild minuri jkollu l-PRRs jekk:

- Kien miżżewweġ lill-omm fil-ħin tal-konċepiment jew sussegwentement
- FI-4 ta' Mejju 2006 jew wara, huwa rreġistra b'mod konġunt it-twelid tal-wild minuri tiegħu mal-omm
- Huwa u l-omm kitbu u rreġistraw ftehim f'forma prestabbilita (ara t-twegiba għall-mistoqsija 5 aktar 'il isfel)
- Tathomlu l-Qorti.

Kull min għandu interess fil-wild minuri jista' jitlob lill-qorti għall-PRRs.

3 Jekk il-ġenituri ma jkunux kapaċi jew ma jridux jeżerċitaw ir-responsabbiltà tal-ġenituri fuq uliedhom, tista' tinħatar persuna oħra minflokhom?

Iva. Qorti tista' tagħti l-PRRs lil persuna oħra li ma tkunx ġenitur jew tista' taħtar persuna bħala tutor tal-wild minuri.

4 Jekk il-ġenituri jiddivorzjaw jew jinfirdu, ir-responsabbiltà tal-ġenituri kif tkun iddeterminata għall-gejjeni?

Jekk il-ġenituri jiddivorzjaw jew jisseparaw, dan ma jaffettwax fih innifsu min ikollu l-PRRs. Jekk il-ġenituri ma jkunux jistgħu jaqblu dwar x'inhu l-aħjar għall-wild minuri tagħhom, wieħed minnhom jew it-tnejn li huma jistgħu jitolbu lill-qorti tiddeċiedi dwar il-kwistjonijiet. Il-qorti trid tqis l-aħjar interessi tal-wild minuri kkonċernat bħala l-oġġla konsiderazzjoni tagħha. Ma tistax tagħti ordni hlief jekk ikun aħjar għall-wild minuri li tagħti ordni milli li ma tagħtix ordni. Il-qorti, filwaqt li tqis l-età u l-maturità tal-wild minuri, trid tqis kwalunkwe fehma li l-wild minuri jixtieq jesprimi.

5 Jekk il-ġenituri jilħqu ftehim dwar il-kwistjoni tar-responsabbiltà tal-ġenituri, liema formalitajiet għandhom ikunu rispettati biex il-ftehim jorbot legalment?

Fil-każ ta' ftehim li jagħti lill-missier PRRs, il-ftehim irid ikun f'forma prestabbilita u jrid ikun irreġistrat sabiex ikollu effett legali. Il-formola tinsab fis-[sit web tal-Gvern Skoċċiż](#).

Kull ġenitur irid jiffirma l-ftehim fil-preżenza ta' xhud wiehed li jrid ikollu 16-il sena jew aktar u li jrid jiffirma l-ftehim ukoll. L-istess persuna tista' tkun xhud għaż-żeżwġ firem. Il-ftehim irid jiġi registrat fil-Kotba tal-Kunsill u tas-Sessjoni filwaqt li l-omm jkollha l-istess PRRs li kellha fiż-żmien li iffirmat il-ftehim fih.

6 Jekk il-ġenituri ma jkunux jistgħu jilhqu ftehim dwar il-kwistjoni tar-responsabbiltà tal-ġenituri, liema huma l-mezzi alternattivi biex jiġi solvut il-kunflitt mingħajr intervent tal-qorti?

Hemm varjetà ta' metodi ta' "soluzzjoni alternattiva għat-tilwim". Dawn jinkludu:

- Medjazzjoni tal-familja (meta medjatur jagħti lill-membri tal-familja l-oportunità li jikkellmu dwar it-tfassib tagħhom, jesploraw l-għażliet, u jaqblu dwar it-triq 'il quddiem)
- Medjazzjoni minn avukat (meta l-medjatur ikun avukat li jkollu wkoll kwalifika fil-medjazzjoni)
- Arbitraġġ (meta l-partijiet jaqblu li jaħtru persuna msejja "arbitru" sabiex issolvi tilwima u li jkunu marbuta bid-deċiżjoni tal-arbitru)
- Liġi kollaborattiva (meta ż-żeżwġ partijiet ikollhom avukat u l-avukati jaqblu li jippruvaw isolvu t-tilwima barra mill-qorti)

7 Jekk il-ġenituri jmorru l-qorti, liema kwistjonijiet jistgħu jiġu deċiżi mill-imħallef fir-rigward tat-tfal?

L-imħallef jista' jagħmel ordnijiet fir-rigward:

- tar-responsabbiltà tal-ġenituri;
- tad-drittijiet tal-ġenituri;
- tat-tutela;
- tal-amministrazzjoni tal-proprjetà tal-wild minuri.

8 Jekk il-qorti tiddeċiedi li ġenitur wiehed biss għandu jkollu l-kustodja tal-ulied, dan ikun ifisser li huwa jew hija jistgħu jiddeċiedu dwar l-affarijiet kollha li jirrigwardjaw it-tfal mingħajr ma qabel jikkonsultaw lill-ġenitur l-ieħor?

Kull persuna b'PRRs fir-rigward tal-wild minuri għandha tkun involuta fid-deċiżjonijiet dwar dak il-wild minuri. Meta ġenitur wiehed biss ikollu PRRs, dak il-ġenitur jista' jiddeċiedi dwar il-kwistjonijiet kollha mingħajr ma jikkonsulta lill-ġenitur l-ieħor.

9 Jekk il-qorti tiddeċiedi li l-ġenituri għandu jkollhom il-kustodja kongunta ta' uliedhom, dan xi jfisser fil-prattika?

Jekk iż-żeżwġ ġenituri jkollhom PRRs sħaħ fir-rigward tal-wild minuri, it-tnejn li huma jkollhom id-dritt li l-wild minuri jgħix magħhom, jew li jirregolaw b'xi mod ieħor ir-residenza tal-wild minuri. Meta l-wild minuri ikun jgħix ma' wiehed minnhom, l-ieħor ikollu d-dritt li jzomm relazzjonijiet personali u kuntatt dirett mal-wild minuri fuq bażi regolari.

Il-prinċipju ġenerali huwa li, meta jkun possibbli, iż-żeżwġ ġenituri għandhom jikkontribwixxu għat-trobbija tal-wild minuri tagħhom, meta dan ikun prattikabbli u fl-interessi tal-wild minuri. Jekk il-ġenituri ma jkunux jistgħu jaqblu, il-qorti tista' tiddetermina ma' min jgħix il-wild minuri, u meta. Huwa possibbli li l-qorti tordna li l-wild minuri għandu jgħix ma' persuni differenti fi żminijiet differenti.

10 Għand liema qorti jew awtorità għandi nirrikorri jekk inkun irrid nippreżenta rikors dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri? Liema formalitajiet għandhom ikunu rispettati u liema dokumenti għandi nehmeż mar-rikors tiegħi?

i. Azzjoni li tikkonċerna r-responsabbiltajiet tal-ġenituri tista' tiġi ppreżentata jew quddiem il-Qorti tas-Sessjoni (Court of Session) jew quddiem il-Qorti tax-Xeriff (Sheriff Court). Ir-rikors jista' ssir b'kawża ordinarja għal divorzju jew għal separazzjoni.

ii. Liema qorti għandha tintuża hija kwistjoni ta' għażla personali. Meta ma tkun pendenti l-ebda kawża ta' dan it-tip għal divorzju jew għal separazzjoni, il-Qorti tas-Sessjoni jkollha l-gurizdizzjoni li tittratta rikors għal ordni ta' responsabbiltajiet tal-ġenituri meta l-wild minuri jkun abitwalment residenti fl-Iskozja u l-Qorti tax-Xeriff (Sheriff Court) ikollha l-gurizdizzjoni li tindirizza kawża ta' dan it-tip meta l-wild minuri jkun abitwalment residenti fi hdan il-gurizdizzjoni tax-Xeriff (Sheriffdom) fejn il-Qorti tkun tinsab ġeografikament. Is-[sit web tas-Servizz tal-Qrati u tat-Tribunali tal-Iskozja \(Scottish Courts and Tribunals Service\)](#) fih mappa li turi l-postijiet tal-qrati u telenka l-indirizzi u d-dettalji ta' kuntatt.

iii. Talba dwar ir-responsabbiltajiet u d-drittijiet tal-ġenituri trid issir fil-forma ta' Ċitazzjoni (Summons) fil-Qorti tas-Sessjoni u ta' Ċitazzjoni Inizjali (Initial Writ) fil-Qorti tax-Xeriff (Sheriff Court). Bħal fil-każ tal-kawżi għal divorzju, kull Qorti għandha s-sett ta' regoli tagħha stess li jistabbilixxu l-forma li ta' kif trid issir dik it-talba. Ara l-paragrafu 11(6) tal-paġna dwar id-[divorzju](#).

Formalitajiet u dokumentazzjoni

iv. Mal-preżentata ta' rikors bħal dan trid tithallas tariffa f'waħda mill-Qrati. Ara l-paragrafu 11(8) tal-paġna dwar id-[divorzju](#) rigward l-eżenzjonijiet possibbli mit-tariffi.

v. Ma' kwalunkwe wiehed minn dawn it-tipi ta' talbiet, trid tippreżenta ċertifikat tat-twelid tal-wild minuri. Fotokopja ma tiġix aċċettata mill-qorti u lanqas forma mqassra taċ-ċertifikat.

11 Liema proċedura tapplika f'dawn il-każijiet? Jista' wiehed jagħmel użu minn proċedura ta' emerġenza?

Ma hemm l-ebda proċedura simplifikata disponibbli f'talbiet ta' dan it-tip. Ir-regoli msemmija fil-paragrafu 11(6) tal-paġna dwar id-[divorzju](#) jistabbilixxu l-proċeduri. Huwa possibbli li tintalab ordni temporanja meta jkun maħsub li din tkun meħtieġa.

12 Nista' nikseb għajjuna legali biex inkopri l-ispejjeż tal-proċedura?

Pariri u Assistenza huma disponibbli dwar kwistjonijiet relatati mar-responsabbiltà tal-ġenituri soġġetti għat-testijiet finanzjarji statutorji normali. Għajjuna Legali Ċivili hija disponibbli wkoll fuq kwistjonijiet relatati mar-responsabbiltà tal-ġenituri, soġġetta għat-tliet testijiet statutorji normali tal-eligibbiltà finanzjarja, tar-raġonevolezza u tal-kawża probabbli.

13 Ikun possibbli li jsir appell kontra deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri?

Iva.

14 F'ċerti każijiet, jista' jkun meħtieġ li wiehed japplika lill-qorti jew lil awtorità oħra għall-eżekuzzjoni ta' deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri. Liema proċedura tapplika f'każ bħal dan?

Jista' jkun possibbli li jinfethu proċedimenti fl-istess azzjoni għal nuqqas ta' konformità ma' ordni tal-qorti. Jekk ma jkunx hemm konformità, jistgħu jiġu kkontestati l-proċedimenti tal-qorti.

15 X'għandi nagħmel biex deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri maħruġa minn qorti fi Stat Membru ieħor tiġi rikonoxxuta u infurzata f'dan l-Istat Membru?

Jekk tixtieq teżegwixxi sentenza minn Stat Membru ieħor, il-kwistjoni hija rregolata bir-Regolament tal-Kunsill (KE) 2201/2003 (magħruf komunement bħala Brussell IIa). Sentenza ta' Stat Membru ieħor dwar l-eżercizzju tar-responsabbiltà tal-ġenituri relatata mal-wild minuri hija eżegwibbli fl-Iskozja meta (1) ikun ġie ppreżentat rikors u (2) b'konsegwenza ta' dan, is-sentenza tkun giet iddikjarata eżegwibbli fl-Iskozja.

Il-proċedura għall-preżentata ta' dan ir-rikors hija stipulata fil-liġi tal-Iskozja. Irid jiġi ppreżentat rikors quddiem il-Qorti tas-Sessjoni (Court of Session) u dan irid ikun akkumpanjat minn dokumenti speċifiċi (li huma stabbiliti fi Brussell IIa). Tista' ssibha utli li tikseb parir legali dwar din il-kwistjoni.

Skont Brussell IIa, hemm ċerti sentenzi li jistgħu jiġu eżegwiti fi Stati Membri oħra mingħajr il-htieġa ta' dikjarazzjoni ta' eżegwibbiltà.

16 F'liema qorti f'dan l-Istat Membru għandi nirrikorri biex nopponi r-rikonoxximent ta' deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri maħruġa minn qorti fi Stat Membru ieħor? Liema proċedura tapplika f'dawn il-każijiet?

Jekk tixtieq tikkontesta r-rikonoxximent ta' sentenza minn Stat Membru ieħor, il-kwistjoni hija rregolata bir-Regolament tal-Kunsill (KE) 2201/2003 (magħruf komunement bħala Brussell IIa). Brussell IIa jelenka r-raġunijiet li għalihom is-sentenza ma għandhiex tiġi rikonoxxuta.

Ir-rikors jehtieg li jiġi pprezentat skont il-proċedura stabbilita fil-liġi tal-Iskozja. Ir-rikors irid jiġi pprezentat quddiem il-Qorti tas-Sessjoni (Court of Session) u dan irid ikun akkumpanjat minn dokumenti speċifiċi (li huma stabbiliti fi Brussell IIa). Tista' ssibha utli li tikseb parir legali dwar din il-kwistjoni. Skont Brussell IIa, hemm ċerti sentenzi li jistgħu jiġu eżegwiti u rikonnoxxuti fi Stati Membri oħra mingħajr il-htiega ta' dikjarazzjoni ta' eżegwibbiltà.

17 Liema liġi għandha tiġi applikata mill-qorti fi proċediment dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri meta t-tfal jew il-partijiet ma jkunux jgħixu f'dan l-Istat Membru jew ikunu ta' nazzjonalitajiet differenti?

Jekk il-qorti fl-Iskozja jkollha ġurisdizzjoni, generalment tapplika l-liġi tal-Iskozja. Jekk ikun maħsub li kwistjoni partikolari hija rregolata b'liġi barranija rilevanti li tkun differenti mill-liġi tal-Iskozja, dik il-liġi trid tiġi kkonstatata u pprovata. Jista' jkun hemm ċirkostanzi mhux tas-soltu li fihom liġi barranija tintalab mill-partijiet f'kawża li fiċ-ċirkostanzi tagħha l-qorti Skoċċiża tista' tikkunsidraha.

Din il-paġna web hija parti minn [L-Ewropa Tiegħek](#).

Nilqgħu l-[feedback](#) tiegħek dwar l-utilità tal-informazzjoni pprovduta.

This webpage is part of an EU quality network

L-aħħar aġġornament: 09/08/2021

Il-verżjoni bil-lingwa nazzjonali ta' din il-paġna tinżamm mill-punt ta' kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdahħal fl-original mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidhix fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

Ir-responsabbiltà tal-ġenituri - il-kustodja tat-tfal u d-drittijiet ta' kuntatt - Ġibiltà

1 Xi tisser il-frazi fil-liġi "responsabbiltà tal-ġenituri" fil-prattika? Liema huma d-drittijiet u d-dmirijiet ta' detentur tar-responsabbiltà tal-ġenituri?

Għall-finijiet tal-liġi ta' Ġibiltà, ir-responsabbiltà tal-ġenituri tirreferi għall-kustodja, għall-harsien u għall-kontroll ta' wild minuri, normalment eżerċitati minn ġenitur jew mill-ġenituri jew minn tutor maħtur. Generalment, ġenitur jew tutor ikun responsabbli għall-kustodja u għat-trobbija ta' wild minuri u għall-amministrazzjoni ta' kwalunkwe proprjetà li tappartjeni lill-wild minuri jew li tinżamm fi trust għall-wild minuri.

It-terminu responsabbiltà tal-ġenituri jestendi għall-missier, għall-omm jew għal kwalunkwe tutor maħtur li jaqdi r-responsabbiltajiet tal-ġenituri tiegħu fir-rigward ta' wild minuri partikolari. Ir-responsabbiltà tal-ġenituri testendi wkoll għall-kontroll, b'mod dirett jew inkella billi tiġi pprovduta gwida, li jkun xieraq għall-istadju tal-iżvilupp tal-wild minuri. Hija testendi wkoll għat-trobbija tal-wild minuri, jekk il-wild minuri ma jkunx qed jgħix mal-ġenitur, sabiex jinżammu relazzjonijiet personali u kuntatt dirett fuq bażi regolari; u sabiex dan jaġixxi bħala r-rappreżentant legali tal-wild minuri jekk ikun meħtieġ.

2 Bħala regola ġenerali, min għandu r-responsabbiltà tal-ġenituri fuq l-ulied?

Generalment, fir-rigward tal-kustodja jew tat-trobbija ta' wild minuri u fir-rigward tal-amministrazzjoni ta' kwalunkwe proprjetà, l-omm ikollha l-istess drittijiet u awtorità bħall-missier. Dawn id-drittijiet u l-awtorità tal-omm u tal-missier huma ugwali u jistgħu jiġu eżerċitati minn kwalunkwe wieħed jew waħda minnhom mingħajr l-ieħor jew l-oħra. Dawn id-drittijiet ġenerali huma soġġetti għal kull ordni imposta mill-[qrati ta' Ġibiltà](#).

Meta missier u omm ta' wild minuri kienu miżżewġa lil xulxin fil-mument tat-twelid tiegħu, skont il-liġi ta' Ġibiltà kull ġenitur ikollu r-responsabbiltà tal-ġenituri fuq il-wild minuri. Madankollu, jekk ma jkunx, l-omm biss ikollha r-responsabbiltà tal-ġenituri mat-twelid. Din mhijiex regola stretta jew assoluta peress li l-liġi ta' Ġibiltà tirrikonoxxi li jekk il-missier ikun irreġistrat bħala "l-missier" mill-omm, huwa jkiseb ir-responsabbiltà tal-ġenituri fuq il-wild minuri. Dan isefh ukoll jekk ikun ordnat mill-Qorti.

Madankollu, persuna waħda, żewġ persuni jew attur jista' jkollhom ukoll drittijiet tal-ġenituri fir-rigward ta' wild minuri. Minkejja dan, huma ma jistgħux jeżerċitaw dak id-dritt mingħajr il-kunsens tal-persuna l-oħra jew, skont il-każ, ta' kwalunkwe persuna mill-oħrajn, sakemm dan ma jkunx iddikjarat b'xi ordni tal-qorti, att jew ftehim.

3 Jekk il-ġenituri ma jkunux kapaċi jew ma jridux jeżerċitaw ir-responsabbiltà tal-ġenituri fuq uliedhom, tista' tinħatar persuna oħra minflokhom?

Meta jmut ġenitur, il-ġenitur superstitiu jsir it-tutor tal-wild minuri waħdu jew b'mod kongunt ma' kwalunkwe tutor maħtur mill-ġenitur deċedut. Jekk il-ġenitur deċedut ma jkunx hatar tutor jew it-tutor nominat ikun jew mejjet jew jirrifjuta li jaġixxi, il-qorti tkun tista' taħtar tutor jekk tqis li dan ikun xieraq.

Meta jinfetħ rikors mill-omm jew mill-missier ta' wild minuri, qorti tista' tagħmel ordni dwar ir-residenza tal-wild minuri u d-dritt ta' kuntatt mal-wild minuri tal-omm jew tal-missier. Il-qorti għandha wkoll is-setgħa li tagħti r-residenza tal-wild minuri lil kwalunkwe persuna (kemm jekk wieħed mill-ġenituri kif ukoll jekk le). Madankollu, l-ghoti ta' residenza lil ġenitur wieħed mhuwiex eżegwibbli filwaqt li ż-żewġ ġenituri jkun qegħ jgħixu flimkien.

4 Jekk il-ġenituri jiddivorzjaw jew jinfirdu, ir-responsabbiltà tal-ġenituri kif tkun iddeterminata għall-gejjieni?

Fil-każ ta' divorzju, il-Qorti Suprema (Supreme Court) ta' Ġibiltà għandha s-setgħa eżerċitabbli jew qabel jew wara d-digriet finali, sabiex tordna l-kustodja, il-manteniment u l-edukazzjoni tal-wild minuri minnissel miż-żewġ jew saħansitra tordna li jinfetħu proċedimenti sabiex it-tfal jitqiegħdu taħt il-protezzjoni tal-Qorti. Il-Qorti Suprema ma tistax tagħmel digriet ta' divorzju assolut flief jekk tkun sodisfatta li saru arrangamenti sodisfaċenti għal kwalunkwe wild.

Meta l-ġenituri jisseparaw, jista' jiġi konkluż ftehim bejn il-partijiet li jistipula li xi hadd minnhom jista' jagħzel li ċċedi d-drittijiet kollha tiegħu bħala ġenitur jew uħud minnhom. Madankollu, tali ftehim ma għandux jiġi eżegwit minn qorti jekk il-qorti tkun tal-opinjoni li ma jkunx fl-interess tal-wild minuri li dak il-ftehim jingħata effett.

5 Jekk il-ġenituri jilhqg ftehim dwar il-kwistjoni tar-responsabbiltà tal-ġenituri, liema formalitajiet għandhom ikunu rrispettati biex il-ftehim jorbot legalment?

Kif indikat fil-mistoqsija 4 aktar 'il fuq, meta ġenitur jidhol fi ftehim ta' separazzjoni li permezz tiegħu jċedi d-drittijiet tiegħu kollha bħala ġenitur jew uħud minnhom, dan il-ftehim jiġi eżegwit minn qorti biss meta din tkun tal-opinjoni li jkun fl-interess tal-wild minuri li dak il-ftehim jingħata effett.

6 Jekk il-ġenituri ma jkunux jistgħu jilhqg ftehim dwar il-kwistjoni tar-responsabbiltà tal-ġenituri, liema huma l-mezzi alternattivi biex jiġi solvut il-kunflitt mingħajr intervent tal-qorti?

Jekk il-kwistjoni tar-responsabbiltà tal-ġenituri titqajjem fil-kuntest ta' proċedimenti ta' divorzju, id-determinazzjoni ta' din il-kwistjoni taqa' taħt il-ġurisdizzjoni tal-Qorti Suprema ta' Ġibiltà. Madankollu, xi assistenza soċjali tista' tinkiseb permezz ta' konsulenza għall-miżżewġin. Servizz ta' konsulenza għall-miżżewġin huwa pprovdut mill-Knisja Kattolika Rumana f'Ġibiltà. Jista' jkun possibbli wkoll li xi wħud mill-kwistjonijiet jiġu ttrattati permezz ta' medjazzjoni.

7 Jekk il-ġenituri jmorru l-qorti, liema kwistjonijiet jistgħu jiġu deċiżi mill-imħallef fir-rigward tat-tfal?

L-imħallef jista' jiddeċiedi dwar kwalunkwe kwistjoni li huwa jqis li tista' taffettwa l-aħjar interessi tal-wild minuri.

8 Jekk il-qorti tiddeċiedi li ġenitur wieħed biss għandu jkollu l-kustodja tal-ulied, dan ikun ifisser li huwa jew hija jistgħu jiddeċiedu dwar l-affarijiet kollha li jirrigwardjaw it-tfal mingħajr ma qabel jikkonsultaw lill-ġenitur l-iehor?

Ladarba ġenitur jingħata kustodja shiġa, huwa jkun jista' jiddeċiedi dwar il-kwistjonijiet kollha relatati mal-wild minuri mingħajr ma l-ewwel jikkonsulta lill-ġenitur l-iehor sakemm dan ma jikkostitwix ksur ta' ordni tal-qorti eżistenti; pereżempju, ordni dwar l-aċċess għall-wild minuri.

9 Jekk il-qorti tiddeċiedi li l-ġenituri għandu jkollhom il-kustodja kongunta ta' uliedhom, dan xi fisser fil-prattika?

Il-kustodja kongunta ta' wild minuri tfisser li ż-żewġ ġenituri jkollhom drittijiet u responsabbiltajiet ugwali fir-rigward tal-wild minuri. Dawn id-drittijiet jistgħu jiġu eżerċitati b'mod kongunt jew *in solidum*.

10 Għand liema qorti jew awtorità għandi nirrikorri jekk inkun irrid nippreżenta rikors dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri? Liema formalitajiet għandhom ikunu rispettati u liema dokumenti għandi nehmeż mar-rikors tiegħi?

Jekk ir-rikors għar-responsabbiltà tal-ġenituri jsir b'rabta ma' proċedimenti ta' divorzju jew b'konsegwenza tiegħu, ir-rikors għandu jsir quddiem il-Qorti Suprema ta' Ġibiltà. Rikors isir permezz ta' taħrika, sostnuta minn evidenza b'affidavit. Mal-preżentata ta' dawn l-atti, ir-Registru tal-Qorti Suprema jipproċedi sabiex jistabbilixxi data għas-smiġ tar-rikors.

Ir-rikorsi għal wild minuri li jeħtieġ ħarsien sabiex isir minuri taħt it-tutela tal-istat għandhom isiru quddiem il-Qorti Suprema ta' Ġibiltà wkoll.

Meta l-kwistjoni tar-responsabbiltà tal-ġenituri ma tirriżultax minn proċedimenti ta' divorzju, jista' jsir rikors quddiem il-Qorti tal-Maġistrati ta' Ġibiltà. Ir-rikors għandu jkun fil-forma ta' denunzja bil-miktub li tistabbilixxi t-talba u r-raġunijiet li tkun ibbażata fuqhom. Mar-rikors għandhom jiġu inklużi wkoll kopja taċ-ċertifikat tat-twelid tal-wild minuri kif ukoll kopja taċ-ċertifikat taż-żwieġ, meta jkun applikabbli. Malli tircievi d-denunzja, il-Qorti ttipproċedi sabiex telenka l-kwistjoni għas-smiġ u tinforma lill-partijiet bid-data tar-ritorn.

11 Liema proċedura tapplika f'dawn il-każijiet? Jista' wieħed jagħmel użu minn proċedura ta' emerġenza?

Fil-każijiet kollha, il-Qorti Suprema jew inkella l-Qorti tal-Maġistrati ttipproċedi billi tistabbilixxi data għas-smiġ tar-rikors rilevanti u tinforma lill-partijiet. Il-partijiet għandhom jittilghu l-qorti fid-data stabbilita flimkien mar-rappreżentanti legali tagħhom jekk ikun applikabbli.

Hemm proċeduri ta' emerġenza disponibbli meta jkun jidher li wild minuri jista' jkun li jeħtieġ ħarsien.

12 Nista' nikseb għajjuna legali biex inkopri l-ispejjeż tal-proċedura?

Kemm fil-Qorti tal-Maġistrati kif ukoll fil-Qorti Suprema, l-għajjuna legali tista' tingħata soġġetta għal test tal-mezzi. It-talbiet għall-għajjuna legali fi kwalunkwe waħda mill-qorti għandhom jiġu ppreżentati quddiem il-Qorti Suprema u l-formoli tat-talba jingħabru mingħand ir-Registru tal-Qorti Suprema (Supreme Court).

13 Ikun possibbli li jsir appell kontra deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri?

Meta l-Qorti tal-Ġustizzja tiegħu deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri, jista' jiġi ppreżentat appell quddiem il-Qorti Suprema. Meta d-deċiżjoni tittiehed mill-Qorti Suprema, jista' jkun possibbli li jsir appell quddiem il-Qorti tal-Appell (Court of Appeal).

14 F'ċerti każijiet, jista' jkun meħtieġ li wieħed japplika lill-qorti jew lill-awtorità oħra għall-eżekuzzjoni ta' deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri. Liema proċedura tapplika f'każ bħal dan?

Għandha ssir talba lill-Qorti li tkun għamlet l-ordni oriġinali tar-responsabbiltà tal-ġenituri. Jekk il-qorti kienet il-Qorti tal-Maġistrati, għandha tiġi ppreżentata denunzja li tispjega r-raġunijiet tad-denunzja. Fil-Qorti Suprema, għandha tiġi ppreżentata Taħrika, sostnuta minn evidenza guramentata meta jkun xieraq.

15 X'għandi nagħmel biex deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri maħruġa minn qorti fi Stat Membru ieħor tiġi rikonossuta u infurzata f'dan l-Istat Membru?

Sentenza dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri mogħtija fi Stat Membru li tirriżulta minn proċedimenti ta' divorzju, ta' separazzjoni legali jew ta' annullament tista' tiġi rikonossuta f'Ġibiltà. Sabiex tiġi eżegwita sentenza ta' dan it-tip, għandu jiġi ppreżentat rikors quddiem il-Qorti tal-Maġistrati għal dikjarazzjoni ta' eżegwibbiltà.

16 F'liema qorti f'dan l-Istat Membru għandi nirrikorri biex nopponi r-rikonossiment ta' deċiżjoni dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri maħruġa minn qorti fi Stat Membru ieħor? Liema proċedura tapplika f'dawn il-każijiet?

Id-deċiżjoni dwar ir-rikors għal dikjarazzjoni ta' eżegwibbiltà tista' tiġi appellata minn kwalunkwe parti. Jekk id-deċiżjoni tkun ittiehdet mill-Qorti tal-Maġistrati (Magistrates' Court), appell jinstema' quddiem il-Qorti Suprema.

17 Liema liġi għandha tiġi applikata mill-qorti fi proċediment dwar ir-responsabbiltà tal-ġenituri meta t-tfal jew il-partijiet ma jkunux iġhix f'dan l-Istat Membru jew ikunu ta' nazzjonalitajiet differenti?

Il-Qrati ta' Ġibiltà japplikaw il-liġi ta' Ġibiltà, li tinkludi l-leġiżlazzjoni lokali, kif ukoll kwalunkwe Att jew dispożizzjoni oħra estiza għal Ġibiltà minn żmien għal żmien.

Din il-paġna web hija parti minn L-Ewropa Tiegħek.

Nilqgħu l- feedback tiegħek dwar l-utilità tal-informazzjoni pprovduta.

This webpage is part of an EU quality network

L-aħħar aġġornament: 09/08/2021

Il-verżjoni bil-lingwa nazzjonali ta' din il-paġna tinżamm mill-punt ta' kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-oriġinal mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.